

ЕРАТРИЛЪР

СКОТ ТЪРОУ

Романът, изстрелял Търоу на върха

НЕВИНЕН ДО ДОКАЗВАНЕ НА ПРОТИВНОТО

Прокурор е обвинен в убийството на любовницата си...

СКОТ ТЪРОУ
НЕВИНЕН ДО ДОКАЗВАНЕ НА
ПРОТИВНОТО

Превод: Чавдар Попов

chitanka.info

Романът, изстрелял Търоу на върха.
Прокурор е обвинен в убийството на любовницата си.

Красивата прокурорка Каролин Полхимъс е жестоко убита.
Разследването е възложено на колегата ѝ Ръсти Сабич.

Той трябва да реши случая светкавично. Преди изборите за нов главен прокурор. Преди да изгуби поста си. Преди някой да научи за аферата му с Каролин...

Но изборите са спечелени от политически враг. Противник, който иска Сабич въвн от прокуратурата. Мъж, който знае за връзката му с убитата и разполага с улики срещу него...

От обвинител Сабич се превръща в обвиняем. А драматичното дело води до стъписващи разкрития за корупция, поквара и измама.

Кой е убиецът на Каролин?

Присъдата на критиката и читателите е категорична — този роман преобразява завинаги жанра на съдебния трилър и печели световна известност. С шумен успех е приета и екранизацията по книгата с участието на Харисън Форд. С прецизния гений на практикуващ адвокат „бащата на съдебния трилър“ Скот Търоу прави дисекция на съвършеното престъпление, за да зададе болезнения въпрос: ако не успеем да открием истината, ще възтържествува ли справедливостта?

ВСТЪПИТЕЛНО ИЗЯВЛЕНИЕ

Винаги започвам така:

— Аз съм прокурорът. Представявам щата. Намирам се пред вас, за да ви представя доказателства за извършено престъпление. Вие трябва да ги обсъдите. Вие трябва да прецените. Вие трябва да решите дали доказват вината на подсъдимия. Този човек... — И тук посочвам.

„Винаги да сочиш, Ръсти — каза ми Джон Уайт в деня, когато започнах работа в прокуратурата. Шерифът взе отпечатъци от пръстите ми, положих клетва пред председателя на съда, а Джон Уайт ме заведе да наблюдавам първия в живота ми съдебен процес. Нед Халси произнасяше встъпителното си изявление и докато ръкомахаше към залата, Джон, лъхаш на алкохол още от десет сутринта, ми шепнеше моя пръв урок с присъщата си отзивчивост и добронамереност. По онова време този як ирландец с побеляла и разхвърчала като царевична свила коса заемаше поста първи заместник главен прокурор. Това беше преди повече от десет години, когато още не бях посмял дори да мечтая, че сам ще го заема някога. — Ако нямаш смелостта да го посочиш — прошепна Джон Уайт, — не можеш да очакваш от тях смелостта да го осъдят“.

Затова соча. Протягам към залата ръка с изопнат показалец. Търся погледа на подсъдимия и изричам:

— Този човек е обвинен...

Той извъръща очи. Или примигва. Или изобщо не реагира.

Отначало често се питах какво е да си на неговото място, прикован от изпитателните и обвинителни погледи на присъстващите в залата, осъзнал факта, че и най-обикновените привилегии на порядъчния живот — взаимното доверие, личното уважение и дори свободата — в този миг са като палто, което си оставил на гардероб и може никога да не получиш обратно, физически усещах неговия страх, обърканост и ужасяваща безпомощност.

Сега неумолимите повели на дълга и отговорността са се наслоили във вените ми подобно на рудни отлагания и са поизместили

сантименталните настроения. Просто трябва да си върша работата — не че съм станал безчувствен. Повярвайте ми. А тези обвинения, присъди и наказания винаги са съществували. Те са едно от големите колела, които движат живота. Аз изпълнявам ролята си. Служител съм на нашата единствена, всепризната система за разграничаване на правилното от грешното; аз съм бюрократът на доброто и злото. Това да се забрани, а това — не. Човек би си помислил, че след толкова години обвинения, дела и несекващ поток от подсъдими всичко се е сляло в едно. Но не е така.

Отново се обръщам към съдебните заседатели:

— Днес вие, всички вие, сте се нагърбили с едно от най-светите задължения на гражданина. Вашата задача е да установите фактите. Истината. Знам, че не е лесно. Случва се паметта да изневери на свидетелите, спомените им да са замъглени, а доказателствата — противоречиви. Може да се наложи да взимате решения за неща, които или никой не знае, или не желае да говори за тях. Ако сте си у дома, на работа или където и да е извън съдебната зала, можете да се откажете и да не направите нужното усилие. Но тук трябва. Длъжни сте! Нека ви припомня: има извършено престъпление. Никой не оспорва това. Има реална жертва. Реална болка. От вас не се очаква обяснение защо се е случило това. В края на краищата подбудите може да останат завинаги скрити в душата на човека. Но вие трябва поне да се опитате да прецените какво всъщност се е случило. Ако не го направите, няма да разберем дали този човек заслужава да бъде освободен... или наказан. Няма да знаем кого да виним. А ако не успеем да открием истината, как ще възтържествува справедливостта?

ПРОЛЕТ

1.

— Би трябвало да ми е мъчно... — казва Реймънд Хорган.

Отначало се питам дали не говори за погребалното слово, което му предстои да произнесе. Току-що прегледа записките и сега пъха двете картончета в малкото джобче на синьото си шевиотено сако. Но по израза на лицето му разбирам, че думите му се отнасят за нещо лично. Седнал на задната седалка на служебния буик, той се визира през стъклото в уличното движение, което с приближаването ни към Южния квартал става все по-натоварено. Хорган се е унесъл в мислите си. Наблюдавам го и изведнъж ми хрумва, че тази поза би била много ефектна за официалния портрет на тазгодишната кампания — едрите черти на Реймънд, застинали в тържествено изражение, решително и леко меланхолично. От него, също както от мръсните тухли и покривите от катранени плоскости в квартала, през който минаваме, се излъчва някакъв стоицизъм, свойствен за този невинаги весел град.

Работещите с Реймънд често повтарят, че не изглежда добре. Преди около година и половина той се разведе с жена си Ан след трийсетгодишен брак. Понапълнял е, а вечно мрачното му напоследък лице говори, че е достигнал онзи момент в живота, когато те осенява мъдро прозрение: човек не може да се избави от болките и мъките. Преди година преобладаваше мнението, че Реймънд няма нито издръжливостта, нито желанието да се кандидатира отново, а той изчака да останат само четири месеца до предварителните избори^[1] и едва тогава заяви, че ще участва в тях. Някои смятат, че го е направил, защото не може да се откаже от властта и обществения живот. Аз мисля, че основната причина е откритата му омраза към най-опасния му конкурент в предварителните избори, Нико дела Гуардия, който до миналата година беше прокурор. Независимо от мотивите кампанията се оказа доста тежка. Докато имаше пари, в нея активно участваха специализирани бюра и консултанти по средствата за масова информация. Трима млади мъже със съмнителни сексуални наклонности се произнесоха по въпроси, като например официалния портрет за предизборната кампания, и се погрижиха ликът на Реймънд

да бъде разлепен на всеки четвърти автобус в града. Пресилената му усмивка на снимката цели да покаже непоколебимост, съчетана с благонамереност. Според мен обаче на нея той прилича на мухльо. Ето още едно доказателство, че вече не е много наясно с нещата. Изглежда това имаше предвид, когато каза, че би трябвало да му е мъчно. Намеква, че не е в крак със събитията.

Сега продължава да говори за убийството на Каролин Полхимъс, станало преди три вечери, на първи април.

— Като че ли нещо не мога да схвана. От една страна, Нико иска да изкара, че съм я убил аз. От друга страна, всяко нещастно журналистче иска да знае кога ще открием убиеца. Секретарките ронят сълзи в тоалетните. А в крайна сметка трябва да помислим и за тази нещастна жена. Господи, та аз я познавах като стажантка още преди да завърши право. Работеше при мен. Аз я назначих. Умна, приятна жена. И много способна. А като се замислиш за случилото се... смятах, че съм претръпнал, но мира нямам... Някакъв мръсник се вмъква в дома ѝ с взлом... Да свърши по този начин! Така ли трябваше да си отиде от света? Някой побъркан да ѝ спуска черепа и после да се гаври с нея. Господи! — повтаря Реймънд. — Нямам думи.

— Не е имало взлом — прекъсвам го аз. Неочаквано резкият ми тон изненадва и мен самия. Реймънд, който отново бе насочил поглед към папката на коленете си, вдига глава и заковава в мен хитрите си сиви очи.

— Това пък откъде ти хрумна?

Не бързам да отговоря.

— Намираме жената изнасилена и вързана — продължава той. — При това положение не бих насочил следствието към нейните приятели и обожатели.

— Няма счупени стъкла, нито разбити врати — отбелязвам аз.

В този миг Коуди, полицаи с трийсетгодишен стаж, който отбива последните си работни дни, като кара служебната кола на Реймънд, се намесва в разговора от шофьорското място. Коуди днес е мълчалив както никога и ни спестява обичайните си дрънканици за мошенически сделки и „големи удари“, каквито непрекъснато му се привиждат по улиците на града. За разлика от Реймънд, а и от мен, никак не му е трудно да се натъжи. Има недоспал вид, което придава на лицето му

някак печално изражение. Забележката ми за състоянието на апартамента на Каролин явно го развълнува.

— Тя държеше всички врати и прозорци отключени — отбелязва той. — Така й харесваше. Живееше в свой си свят.

— Струва ми се, че някой ни разиграва — казвам и на двамата. — Опитва се да ни насочи по грешна следа.

— Я ги остави тия, Ръсти — възразява ми Реймънд. — В случая търсим побъркан тип и не ни трябва Шерлок Холмс. Не се опитвай да изпреварваш момчетата от следствието. Гледай си в краката и карай напред. Прав ли съм? Хвани ми виновника и ме избави от цялата тая работа. — После ми се усмихва подкупващо и лукаво. Искане да ми покаже, че не губи дух. А и не е нужно повече да набляга колко е необходимо да се залови убиецът на Каролин.

В коментарите си за печата по повод въпросното убийство Нико бе непочтен, пристрастен и неумолим. „Мекушавият подход на прокурора към прилагането на закона през последните дванайсет години го е направил съучастник на престъпните елементи в нашия град. Тази трагедия показва, че дори собствените му сътрудници вече не са в безопасност“. Но не си е дал труда да обясни как собствената му работа като прокурор под ръководството на същия този човек в продължение на повече от десет години е съжителствала с флирта на Реймънд с беззаконието. Ала политикът не е длъжен да дава обяснения. Пък и Нико винаги се е държал безочливо с обществеността. Това е едно от нещата, които го направиха годен за политическа кариера.

Годен или не, повечето хора очакват Нико да загуби предварителните избори, до които остават още осемнайсет дни. Реймънд Хорган вече над десет години успява да спечели на своя страна всичките милион и половина регистрирани избиратели на окръг Киндъл. Тази година още не е получил подкрепата на своята партия, но това се дължи главно на стар спор с кмета. Политическите приятели на Реймънд — група, към която никога не съм се числил — са убедени, че когато след десетина дни излязат първите резултати от допитванията до общественото мнение, останалите партийни големци ще наложат на кмета „да се обърне“ и Реймънд ще си подсигури още четири години. В този еднопартиен град победата в предварителните избори е равносилна на крайна победа.

Коуди се обръща назад и отбелязва, че приближава един часът. Реймънд кима разсеяно. Шофьорът приема това за съгласие и се пресяга под таблото, за да включи сирената. Пуска я два пъти накратко, като че иска да разреже потока. Колите и камионите прилежно се разделят и черният буик се придвижва напред. Тук кварталът е бедняшки, със стари дъсчени къщурки и скърцащи веранди пред тях. Деца с картофено жълтеникава кожа играят до бордюра с топки и въжета. Аз израснах на около три преки оттук, в квартира, разположена над бащината ми фурна. Спомням си тези черни години от моя живот. През деня майка ми и аз, когато не бях на училище, разбира се, помагахме в магазина. Вечерите прекарвахме заключени в едната стая, докато баща ми пиеше в другата. Нямах братя или сестри. Кварталът не се е променил много — все така е населен с хора като баща ми: сърби, какъвто беше той, украинци, италианци и поляци — етнически общности, които държат на работата си и на мрачния си мироглед.

Окончателно засядаме в тежкото движение на петъчния следобед. Коуди се е долепил плътно до задницата на някакъв автобус, който ръмжи и бълва отровни газове. На него е окачен рекламен плакат на Хорган и той ни съзерцава отгоре с нещастния израз на водещ на телевизионно предаване или рекламиращ котешка храна. Не мога да се съдържа. Реймънд Хорган е моето бъдеще и моето минало. С него съм вече дванайсет години — години, изпълнени с преданост и възхищение. Аз съм му пръв заместник и неговото падение ще бъде и мое. Ала гласът на недоволството не може да бъде заглушен, той си има собствени закони. И сега се обръща с внезапна откровеност към надвесения над нас образ. Дръвник с дръвник, казва той. Ти си един дръвник и нищо повече, не спира да реди този глас.

Завиваме по Трета улица и виждам, че погребението се е превърнало в цяло събитие за полицейското управление. Половината паркирани коли са техни, а из алеите по двама, по трима се разхождат полицаи. Убийството на прокурор е само на крачка от най-тежкото престъпление — убийството на полицай. Но дори и да не беше заради професионалното съпричастие, пак щяха да дойдат много от тях, защото Каролин имаше доста приятели в управлението — верноподаници, които прокурорът си създава, като цени добрата полицейска работа и се грижи да не я съсипят в съда. Да не забравяме,

разбира се, и факта, че тя бе красива жена със съвременни схващания. Каролин, както знаем, не беше светица.

Близко до църквата движението е безнадеждно задръстено. Пропълзваме метър-два, след което чакаме предните коли да изсипят пътниците си. Автомобилите на най-важните, лимузини със служебни номера, и на представителите на пресата, които търсят места за паркиране, най-безцеремонно препречват пътя. А телевизионните журналисти не спазват нито местните разпоредби, нито елементарните правила на благоприличие. Една от репортерските коли със сателитна антена на покрива е паркирана насред тротоара, точно пред разтворените дъбови врати на църквата, а няколко репортери вече обработват тълпата, сякаш са на боксов мач, и завират микрофоните си под носа на пристигащите официални лица.

— По-късно — казва Реймънд и си пробива път през ордата журналисти, обградила колата в мига, в който допираме бордюра. После обяснява, че ще каже няколко думи в памет на покойната и след това ще ги повтори отвън. Спира за момент, за да потупа по рамото Станли Розънбърг от Пети телевизионен канал. Станли както винаги ще получи интервю първи.

Пол Драй от кабинета на кмета ми прави знак. По всичко личи, че почитаемият кмет желае да размени няколко думи с Реймънд преди началото на службата. Предавам съобщението веднага щом Хорган се освобождава от репортерите. Той се мръщи — неразумно, тъй като Драй със сигурност го вижда — преди да тръгне с Пол и да изчезне в готическия мрак на църквата. Кметът, Огъстин Болкаро, е много злопамятен. Преди десет години, когато Хорган бе най-популярният човек в града, той за малко да измести Болкаро от поста му. За малко. Но откакто загуби предварителните избори, Реймънд не пропуска да демонстрира васална преданост. Болкаро обаче още го смъдят старите рани. Сега най-сетне дойде ред Хорган да се поти в предварителни избори и кметът заяви, че партийната му роля изисквала да остане неутрален, затова решил да изчака, преди да обяви кого ще подкрепи партията. Очевидно се забавлява, като гледа как Реймънд се мъчи сам да изплува до брега. Когато накрая успее, Оги пръв ще го поздрави и ще заяви, че изобщо не се е съмнявал в победата му.

Вътре почти всички скамейки са вече заети. Отпред е ковчегът, отрупан с цветя — лилии и бели хризантеми, чийто лек аромат

успявам да доловя въпреки множеството хора. Пробивам си път напред, като кимам наляво-надясно и стискам ръце. Тълпата е от тежката категория — всички политици от града и окръга. Повечето съдии също са тук, както и мнозина от светилата на адвокатурата. Присъстват още част от левите и феминистките групи, с които Каролин някога беше свързана. Разговорите са подходящо минорни, а лицата изразяват покруса и печал.

Отстъпвам назад и се блъсвам в Дела Гуардия, който също снове из тълпата.

— Нико! — ръкувам се с него. Сложил е цвете в бутониерата — навик, който придоби, откакто стана кандидат. Пита за жена ми и сина ми, но не чака да му отговоря. Вместо това внезапно придобива покъртително скърбящо изражение и започва да говори за смъртта на Каролин.

— Тя беше просто... — прави жест с ръка, сякаш се мъчи да напипа най-точния израз. Виждам, че елегантният кандидат за главен прокурор търси нещо поетично, и бързо го прекъсвам:

— Беше прекрасна — казвам и в същия миг се учудвам на внезапния прилив на чувства у мен, на силата и бързината, с които те се изтръгват от някакво потайно кътче на душата ми.

— Прекрасна! Точно така! Хубаво казано! — кима Нико. След това през лицето му преминава по-ведър лъч. Познавам го достатъчно добре и ми става ясно, че се е сетил за нещо, което според него ще му е от полза. — Предполагам, Реймънд натиска да се реши случаят.

— Реймънд Хорган натиска за решаването на всеки случай. Много добре го знаеш.

— Охо, винаги съм мислил, че ти, Ръсти, си аполитичният, а сега заимстваш реплики от писачите на Реймънд.

— По-добри са от твоите, Дилей^[2].

Нико си спечели този прякор, след като ни назначиха като прокурори и работехме в апелативния отдел. Той никога не си подготвяше делата навреме. Джон Уайт, тогавашният първи заместник, го наричаше Непоправимия Дилей Гуардия.

— А, не! — възразява той. — Нали не ми се сърдите за това, което говоря? Защото искрено го вярвам. Вярвам, че ефективното приложение на закона започва най-отгоре. Убеден съм в това. Реймънд

е много снизходителен. И е уморен. Вече няма онзи дух и издръжливост.

С Нико се запознахме преди дванайсет години, в първия ми ден като прокурор, когато ни дадоха един и същи кабинет. След единайсет години бях първи заместник, а той завеждаше отдел „Убийства“ и аз го уволних. По онова време той вече бе започнал открито да се опитва да измести Реймънд. Имаше един чернокож лекар, който правеше аборти, и Нико искаше да го подведе под отговорност за убийство. Позицията му беше безсмислена от гледна точка на закона, но тя възбуди страстите на групи с различни интереси, чиято подкрепа търсеше той. Нико направи публично достояние разногласията си с Реймънд; държеше обвинителни речи — винаги широко отразени в печата, които на практика бяха част от предизборната му кампания. Реймънд предостави последната дума на мен. Една сутрин отидох в универсалния магазин, купих най-евтините маратонки и ги сложих наред с Никовото бюро с бележка: „Сбогом! На добър час! Ръсти“.

Знаех си, че ще му приляга да участва в кампания. Нико дела Гуардия изглежда добре. Сега е на около четирийсет години, среден на ръст, с добре поддържана фигура. Откакто го познавам, се грижи за теглото си, яде само телешко месо и други подобни диетични продукти. Въпреки лошата кожа и странното съчетание на цветовете — рижа коса, матов тен и светли очи — той има лице, чиито недостатъци са неуловими за камерата, а дори и от разстояние в съдебната зала го смятат за красавец. И разбира се, винаги е облечен така, че да поддържа това мнение. Шиеше си костюми по поръчка дори в годините, когато за целта отиваше половината му заплата.

Но зад тази приятна външност прозира най-впечатляващата му черта — наглата и безцеремонна прямота, която той проявява и сега, като изрежда пред мен, главния помощник на неговия противник, основните моменти от политическата си платформа, и то наред с погребалната церемония. След дванайсет години съвместна работа — включително двете, през които деляхме една стая — вече знам, че Дилей умее да внуши на хората пламенно и безрезервно доверие в себе си. Онази сутрин преди девет месеца, когато го уволних, той мина бавно покрай кабинета ми, грейнал в радостна усмивка, и простичко рече: „Ще се върна!“.

Опитвам се да не бъда рязък с него.

— Много е късно, Дилей. Вече обещах гласа си на Реймънд Хорган.

Той бавно проумява шегата, но дори и след като я схваща, не сменя темата. Продължаваме да си играем на нещо като адвокатска рулетка^[3] и наблюдаваме главно на слабостите. Нико признава, че не му достигат средства за кампанията, но твърди, че негласната подкрепа на архиепископа му носи „морален капитал“.

— Там сме силни — казва. — Наистина. Там ще наберем гласове. Хората са забравили защо някога са гласували за „Реймънд — Гражданските права“. В тяхното съзнание той вече е с размити очертания. А аз имам какво да кажа по въпроса — гръмко и недвусмислено. — Самоувереността просто струи от него, както винаги, когато говори за себе си. — Знаеш ли какво ме тревожеше? Знаеш ли кого щеше да ми е трудно да победя? — Доближава се към мен и снижава глас. — Теб!

Разсмивам се гръмогласно, но Нико продължава:

— Успокоих се вече. Вярно ти казвам. Успокоих се, когато Реймънд обяви кандидатурата си. Преди това просто се ужасявах при мисълта как Хорган свиква голяма пресконференция и заявява, че се отказва, но е помолил първия си помощник да го наследи. Журналистите си умират за човек като Ръста Сабич. Момче без политически пристрастия. Професионален прокурор. Стабилен. Зрял. На него може да се разчита. Същият, който разби „Нощните светни“. Те пускат в действие всичко това, а Реймънд ти подсигуриява Болкаро. Щеше да си опасен противник, много опасен.

— Глупости! — казвам, като мъжествено прикривам, че подобни сценарии са се мяркали и в моето въображение стотици пъти през последната година. — Голяма работа си, Дилей! Разделяй и владей! Неуморим си в това отношение.

— Слушай, приятелю! Аз съм един от твоите най-искрени поклонници. Наистина! Тук не тая лоши чувства. — Той се потупва по гърдите. — Едно от малкото неща, които няма да се променят, след като спечеля, е, че ти ще си останеш в кабинета на първия заместник.

Вежливо му казвам, че дрънка глупости.

— Никога няма да бъдеш главен прокурор. А дори да станеш, Томи Молто ще е твоят човек. Всички са наясно, че го криеш някъде.

Томи Молто е най-добрият приятел на Нико, бившият му първи заместник в отдел „Убийства“. Молто не се е показвал в службата от три дни, не се е обаждал и бюрото му е чисто. Всички смятат, че когато през следващата седмица шумът около смъртта на Каролин позатихне, Нико ще свика поредната пресконференция и ще обяви, че Томи се е присъединил към неговата кампания. Това ще предизвика нови вестникарски заглавия като „Разочарован сътрудник на Хорган подкрепя Нико“. Дилей ги умее тези неща. Реймънд изпада в нервна криза всеки път, щом чуе името на Томи.

— Молто ли? — пита Нико.

Невинният му израз е съвсем неубедителен, но аз не успявам да отговоря. От олтара свещеникът моли опечалените да заемат местата си. Усмивкам се на Дела Гуардия — всъщност се ухилвам лицемерно, докато се разделяме, и започвам да си пробивам път към предната част на църквата, където ние с Реймънд би трябвало да седим като служебни лица. Вървя и кимам съдържано на познатите си, но все още съм впечатлен от пламенната самоувереност на Нико. Чувствам се като човек, който дълго е бил изложен на слънчевите лъчи и макар вече да се е скрил от жарещото слънце, кожата му пари и при допир боли. В мига, в който за пръв път виждам ясно оловносивия ковчег, внезапно ме пронизва мисълта, че Нико дела Гуардия всъщност може и да спечели. Това пророчество е изказано от един уж неуверен глас някъде дълбоко в мен, който като стенеща съвест ми шепне онова, което не искам да чуя. Колкото и Нико да не заслужава победата, колкото и да е неподходящ за нея, какъвто и духовен пигмей да е, нещо може би го тласка към тази победа. Тук, в света на мъртвите, не мога да не призная физическата привлекателност на неговата жизненост и това, че тя ще го отведе далеч.

В тон с характера на днешното събитие до ковчегата на Каролин са поставени два реда сгъваеми столове. Повечето са заети от големците, които човек очаква да види тук. Единственият непознат е осемнайсет-деветнайсет годишно момче, седнало до кмета, точно пред ковчегата. Невчесаната му русолява коса е офъкана нескопосано, а вратовръзката му е стегната така, че яката на найлоновата риза е щръкнала нагоре. Братовчед, решавам аз, или може би племенник, но явно — макар и твърде изненадващо — някой от рода. Близките на Каролин, доколкото ми е известно, още са си на Източния бряг, където са живеели и преди

много години, когато тя е решила да ги напусне. Най-отпред до младежа, макар да не е редно, са седнали все хора на кмета, та за мен няма място. Настанявам се зад Реймънд Хорган и той се извъръща към мен. Изглежда е наблюдавал разговора ми с Дела Гуардия.

— Какво каза Дилей?

— Нищо, глупости. Закъсал бил с парите.

— Че кой не е? — отбелязва Реймънд.

Питам го за срещата му с кмета и той подбелва очи.

— Искаше да ми даде съвет насаме, на четири очи, та да не изглеждал пристрастен. Смята, че ако заловим убиеца на Каролин преди деня на изборите, шансовете ми рязко ще нараснат. Представяш ли си? И го каза с такава безизразна маска на лицето, че не можех да го нарежа насред изречението. Сега страшно се забавлява. Погледни го! — сочи Реймънд. — Главният оплаквач.

Както винаги, когато говори за Болкаро, не може да се сдържа. Оглеждам се с надеждата, че не са ни чули. Кимам с глава към младежа, седнал до кмета.

— Кое е това момче?

Стори ми се, че не съм чул добре отговора на Хорган, та се навеждам по-близо до него. Той допира уста до ухото ми.

— Синът й — повтаря.

Изправям се.

— Отгледал го баща му в Ню Джърси — продължава Реймънд. — След това дошъл тук да следва. Студент е в университета.

Изненадата като че ли ме блъсва назад. Промърморвам нещо на Реймънд и си пробивам път към моето място, което е в края на реда между две големи саксии цветя, сложени на постаменти. За миг съм убеден, че първоначалното смайване е преминало, но когато органът неочаквано еква гръмко точно зад мен и свещеникът произнася първите прощални думи, изумлението ми нараства, завладява ме и се превръща в изгаряща болка и истинска мъка. Не знаех. Усещам как в мен трепти недоумение. Нима е възможно да запази в тайна подобен факт? За съпруга отдавна се бях досетил, но никога не бе споменала, че има дете, при това толкова наблизко. Трябва да задуша внезапния си порив да напусна тази тъмна зала, да се махна оттук и да усетя отрезвителния ефект на ярката светлина. С усилие на волята успявам да насоча отново вниманието си към настоящето.

Реймънд се е качил на подиума, без да бъде представен официално. Други — свещеникът Хилър и Рита Уърт от колегията на жените юристи — са произнесли кратки слова, но сега въздухът се изпълва с нова тържественост, която успява да покори дори мен и да ме отвлече от обзелата ме скръб. Тълпата затаява дъх. Реймънд Хорган има недостатъци като политик, но е ненадминат като обществен деец и оратор. Оплешивяващ, понапълнял, изправен там в елегантния си син костюм, той излъчва болка и сила като фар в нощта.

Словото му е наситено със случки от живота на покойната. Спомня си назначаването на Каролин въпреки възраженията на позакостенелите прокурори, които смятали инспекторите по условно осъдените и предсрочно освободени престъпници за нещо като обществени активисти. Възхвалява нейната твърдост и непреклонност. Спомня си дела, които е спечелила, съдии, на които се е противопоставяла, допотопни правила, които с удоволствие е нарушавала. В устата на Реймънд тези истории звучат изразително и остроумно. Те навяват тиха скръб по Каролин, по цялата ѝ навеки загубена сърцатост. Той наистина няма равен на себе си, когато просто споделя със слушателите си онова, което мисли и чувства.

Аз обаче не мога да се възстановя така бързо от хаоса в душата си. Намирам, че всичко — болката, шокът, завладяващата сила на думите на Реймънд, дълбоката ми неизразима тъга — се надига и прелива отвъд границите на издръжливостта и спокойствието, което на всяка цена трябва да запазя. Пазаря се със себе си. Няма да отида на самото погребение. Имам работа, а прокуратурата и без това ще е представена. Секретарките и чиновничките, по-възрастни жени, които все критикуваха поведението на Каролин, сега хлипат на първите редове, а по-късно ще се притискат плътно край гроба и ще оплакват поредното нещастие. Ще оставя на тях да я видят как изчезва в черната земя.

Реймънд млъква. Въздействащият стил на неговото слово пред погледите на толкова хора, които вече го мислят за победен, предизвиква осезаемо раздвижване в залата, докато той крачи към мястото си. Свещеникът изброява някои подробности по погребението, но аз ги пропускам край ушите си. Решил съм: ще се върна в службата. Нали Реймънд пожела да продължи издирването на убиеца. Никой няма да има нищо против, най-малко пък самата Каролин. Вече съм ѝ

засвидетелствал своята почит. Дори прекалено, би рекла тя. И твърде често. Тя знае — сигурен съм в това — че вече не тъгувам за Каролин Полхимъс.

[1] Преки вътрешнопартийни избори за посочване кандидата на дадена партия за определена длъжност. На предварителните избори гласуват само регистрирани членове на партията. — Б.пр. ↑

[2] Дилей (delay). — Закъснение (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Алюзия за руската рулетка. — Б.пр. ↑

2.

В службата витае особено предчувствие за бедствие. Като че ли нищо не е на мястото си. Коридорите са празни, а телефоните звънят в изтощителна последователност. Две секретарки, единствените останали тук, тичат нагоре-надолу и отговарят на обажданията.

Дори и в най-добрите времена прокуратурата на окръг Киндъл е имала потискащ вид. Повечето от прокурорите работят по двама в стаи, чиито размери навяват зловещата атмосфера на Дикенсов роман. Сградата е строена през 1897 г. в зараждащия се тогава стил на административните здания. Монолитна тухлена постройка, украсена с няколко колони в дорийски стил, за да се знае, че е обществена, с напречни греди над вратите и прозорци, които се отварят навътре. Стените са боядисани в болнично зелено с отенък на плесен. Най-лошото е светлината, която се стеле като жълтеникава течност или точно като лепкав шеллак. И ние — двеста изтерзани служители — се трудим тук, като се опитваме да се справим с всяко престъпление, извършено в едномилionenния град и в окръга, наброяващ още два милиона души. През лятото е влага като в джунглата и остарелите климатични инсталации боботят над несекващия звън на телефоните. През зимата радиаторите съскат и свистят. Дори по пладне имаш чувството, че е привечер. Това с то прокуратурата в Средния запад.

В моя кабинет, скрит зад вратата като бандит от уестърните, само че седнал, ме чака Липранзър.

— Вече е при червеите, а? — пита той.

Казвам нещо по адрес на нежната му душа и мятам сакото си на един стол.

— Впрочем ти къде беше? Всички по-стари полицаи бяха там.

— Не понасям да ходя по погребения — сухо отвръща Липранзър.

Според мен има нещо многозначително във факта, че полицай, който се занимава с убийства, не понася погребенията, но не успявам да направя връзката веднага и затова отминавам тази мисъл. Служебният живот: в него се сблъсквам с толкова символи на скрития

смисъл на нещата, който ми убягва всеки ден; те са като издутини на повърхността, като сенки, витаещи подобно на призраци.

Връщам се към настоящето. На бюрото ми има бележка от Макдугъл, шефа по административните въпроси, и плик, оставен там от Липранзър. Бележката на Мак се състои само от един въпрос: „Къде е Томи Молто?“. Минава ми през ума, че при всичките ни подозрения за политическа интрига не бива да пренебрегваме очевидното — някой трябва да провери болниците и апартаментата на Томи. Един прокурор вече е мъртъв. Това е и причината за плика от Липранзър с етикет от полицейската лаборатория — ИЗВЪРШИТЕЛ: НЕИЗВЕСТЕН. ЖЕРТВА: К. ПОЛХИМЪС.

— Знаеш ли, че покойната е оставила наследник? — питам, докато търся ножа за разрязване на пликове.

— Ами! — възкликва Липранзър.

— Още е хлапе. Има-няма двацет години. Беше на погребението.

— Ами! — повтаря Липранзър, докато оглежда цигарата си. — Аз пък си мислех, че като отиде човек на погребение, поне изненади няма да има.

— Един от двамата ни трябва да поговори с него. Следва в университета.

— Дай ми адреса, ще ида да го видя. Морано пак ми рече тази сутрин: „Прави каквото искат хората на Хорган!“. — Морано е шефът на полицията, съюзник на Болкаро. — Чака да види как ще се сгромоляса Реймънд — продължава Липранзър.

— И той, и Нико това чакат. Днес се натъкнах на Дилей. — Разказвам му за срещата. — Много е въодушевен от себе си. Дори му повярвах за миг.

— Ще постигне повече, отколкото си мислят хората. Тогава ще има да си биеш главата, че не се кандидатира.

Правя физиономия в смисъл: „Кой знае?!“. Лип ме разбира и от половин дума.

За събирането по случай петнайсетгодишнината от завършването на университета получих анкета с много лични въпроси, на които ми бе трудно да отговоря: „От кой съвременен американец се възхищавате най-много?“, „Кой е най-ценният предмет, който притежавате?“, „Назовете най-добрия си приятел и го опишете“. След като се двоумих

известно време над последния въпрос, накрая вписах името на Липранзър. „Най-добрият ми приятел е полицай. Висок е 173 см, тежи 55 кг, след като се е наял, косата му е близната отпред и стърчи, а в погледа му се спотайва дребнавата злобица, която се чете в очите на всеки млад безделник. Пуши два пакета «Кемъл» на ден. Не знам какво общо имаме, но се възхищавам от него. Много е добър в работата си“.

За пръв път пътищата ни с Лип се кръстосаха преди седем-осем години, когато ме прехвърлиха в отдел „Тежки престъпления“, а той току-що бе започнал работа в „Убийства“. Оттогава сме разследвали заедно десетина дела, но все още в някои отношения го имам за потаен, дори опасен човек. Баща му беше началник на патрул в едно от управленията в Уест Енд и когато умря, Лип напусна колежа, за да заеме мястото, което един вид му се полагаше „по право“, като на първороден син. Сега е в прокуратурата на пряко разпореждане в така наречените „специални части“. На теория работата му е да действа като свръзка с полицията, тоест да координира разследванията на убийства от особен интерес за прокуратурата. Всъщност той е самотен като падаща звезда. Пряко се подчинява на капитан Шмид, който се интересува единствено от това да покаже в края на всяка финансова година, че има шестнайсет ареста за убийство. Лип прекарва по-голямата част от времето си сам, като виси по барове или пред складове и пие с всеки, който е добре осведомен и може да го държи в течение на събитията в света на големите престъпници, с една дума, върти се около мошеници, хомосексуалисти и агенти на федералното разузнаване. Липранзър е „професор“ по подземния свят. Постепенно разбрах, че именно с тежкото бреме на тази информация може да се обясни начумереният поглед на вечно възпалените му очи. Още държа плика в ръце.

— Какво има тук? — питам аз.

— Заключение на патолозите. Третият екземпляр. Снимки на умряла гола жена.

Третият екземпляр е копието за прокурора от входящите доклади на полицаите. С тях вече съм разговарял лично. Затова преминавам направо към заключението на полицейския патолог, д-р Кумагаи, дребен, странен на вид японец, който прилича на герой от пропаганден филм на 40-те години. Прякорът му е Безболезнения и е известен

мърляч. Нито един прокурор не го вика за експертиза, без тайничко да стиска палци, че всичко ще бъде наред.

— И каква е сензационната новина? Семенна течност във всички възможни отвори?

— Само в главния. Починала е вследствие фрактура на черепа и последвалия кръвоизлив. От снимките оставаш с впечатлението, че е била удушена, но Безболезнения твърди, че в дробовете ѝ има въздух. Така или иначе, нашият човек трябва да я е ударил с нещо. Безболезнения няма представа с какво, но твърди, че е тежко и много твърдо.

— Предполагам, че апартаментът е претърсен за оръдието на убийството?

— Преобърнахме го целия.

— Да липсва нещо, което бие на очи — свещници, метална подпора за книги?

— Нищо. Пратих три отделни екипа.

— Значи — казвам — нашият човек предварително е знаел, че ще нанася тежки удари.

— Може би. Или просто е отнесъл със себе си онова, което е използвал. Не съм убеден, че е дошъл подготвен. Изглежда, че е удрял, за да я омаломощи, и не се е усетил как я е утрепал. Смятам, а то се вижда и от снимките — от начина, по който са вързани въжетата — че е легнал между краката ѝ и се е опитвал да я задуши с теглото си. Всички възли са хлабави. Май е искал да я чука до смърт в буквалния смисъл.

— Колко мило! — възкликвам аз.

— Да, наистина. Много мил човек. — И двамата мълчим. А после той продължава: — Няма натъртвания по раменете или по ръцете, нищо такова. Това значи, че преди Каролин да бъде вързана, не е имало борба. Има следа от удар отзад, вдясно. Това говори, че я е нападнал в гръб, а после я е вързал. Странното е само, че първо я е убил. Повечето от тия типове обичат жените да знаят какво става с тях.

Свивам рамене. Не съм много убеден в това.

Снимките са първото нещо, което вадя от плика. Те са ясни, цветни. Каролин живееше в един блок на брега на реката — бивш склад, разпределен на апартаменти без вътрешни стени. Беше разделила своя с подвижни паравани и дебели килими. Предпочиташе

съвременната мебел, но с елегантни добавки в класически и античен стил. Убитата беше в пространството встрани от кухнята, което ѝ служеше за хол. Първата купчина снимки бяха в общ план. Дебелото зеленикаво стъкло на масичката с месингови крачета е съборено. Един от елементите на сглобяемото канапе е преобърнат. Но като цяло съм съгласен с Лип, че следите от борба са по-малко, отколкото в други случаи, особено ако не се брой петното кръв с формата на голям пухкав облак, попило в гладкия килим. Вдигам поглед. Още не съм готов за снимките на трупа.

— Какво друго казва Безболезнения? — питам.

— Стрелял е с халосни патрони.

— С халосни патрони?!

— Аха! Това ще ти хареса. — Липранзър се опитва, доколкото може, да повтори анализа на Кумагаи за намерената сперма. Много малко от нея се е стекло навън, което означава, че след половия контакт Каролин не е прекарала дълго време на крака. От това следва, че изнасилването и смъртта са били почти едновременни. На първи април е напуснала прокуратурата малко след седем часа. Според Кумагаи смъртта е настъпила около девет. — Минали са дванайсет часа, преди да бъде намерен трупът — продължава Лип. — Безболезнения твърди, че след такъв период от време обикновено под микроскопа все още се вижда как някои сперматозоиди се движат нагоре по тръбите или в матката. А на нашичкия всичките са мъртви. Не са проникнали никъде. Според Безболезнения той е стерилен. Казва, че понякога това се дължи на прекарани заушки.

— Значи търсим бездетен престъпник, който е карал заушки?

Липранзър свива рамене.

— Безболезнения щял да вземе проба от спермата и да я изпрати до криминологичната лаборатория. Може би те ще подхвърлят и други идеи.

Изпъшквам при мисълта как Безболезнения ще се впусне в сферата на висшата химия.

— Не можем ли да вземем някой свестен патолог? — питам аз.

— Нали имаш Безболезнения? — отвърща невинно Лип.

Отново изпъшквам и прехвърлям още няколко страници от заключението на Кумагаи.

— Имаме ли данни за собственика на спермата? — питам.

Хората се различават не само по кръвната си група, а и по това дали в отделяните от тях секрети могат да се установят разпознаващи агенти. Лип взема доклада от ръцете ми и казва:

— Да.

— Кръвна група?

— А.

— Аха — казвам, — като моята.

— И аз си го помислих. Но ти имаш дете.

Още веднъж споменавам нещо по адрес на нежната му душа. Не си прави труда да ми отговори. Вместо това пали нова цигара и клати глава.

— Нещо не мога да схвана. Цялата тая история, мамка й, е прекалено странна. Изпусκαме нещо.

Така че започваме отново любимата следователска игра — кой и защо. От самото начало Липранзър подозира, че Каролин е била убита от човек, срещу когото е предявила обвинение. Това е най-страшният кошмар на всеки прокурор — дълго спотаяваната мъст на някой джебчия, когото си пратил в затвора.

Скоро след като ме прехвърлиха в отдела за гледане на дела с участието на съдебни заседатели, един „младеж“, както го нарекоха вестниците, на име Панчо Меркадо, имаше възражения срещу заключителното ми слово, в което поставях под въпрос мъжествеността на всеки, който си изкарва прехраната, като размахва пистолет в лицето на седемдесетгодишни старци. Висок близо два метра и тежък над сто кила, Панчо скочи от подсъдимата скамейка и ме подгони с гръм и трясък през цялата Съдебна палата, докато накрая Макдугъл го просна в безсъзнание в столовата на прокуратурата, като го блъсна с инвалидната си количка. Цялата история завърши със съобщение на трета страница на „Трибюн“. Гротескното заглавие гласеше: „Паникьосан прокурор, спасен от инвалид“, или нещо подобно.

Барбара, жена ми, обича да споменава това дело като първото, донесло ми слава.

Каролин работеше с по-откачени типове от Панчо. От няколко години оглавяваше така наречения отдел „Изнасилвания“. Наименованието дава добра представа за какво точно става дума, въпреки че там попадат всякакви форми на полово насилие,

включително блудство с деца, както и един случай, който съм запомнил — забавлението, което си устроила една мъжка тройка, позагрубяло, та главният свидетел на обвинението завършил вечерта с електрическа крушка в ануса. Липранзър предполага, че някой от тези, които Каролин е дала под съд за изнасилване, ѝ го е върнал.

Следователно решаваме да прегледаме архива на Каролин, за да видим дали има някой, срещу когото е водила дело в съда или го е разследвала за престъпление, наподобяващо извършеното с нея преди три дни.

Обещавам да прегледам делата в кабинета ѝ. Щатските следствени органи също поддържат компютърни досиета на извършители на сексуални престъпления и Лип ще провери дали може да засече нещо с името на Каролин или номера с въжетата.

— Как върви разследването?

Липранзър ми разказва какво е направено досега. В деня след убийството са разпитали всички съседи, но това вероятно е станало набързо и Лип ще уреди със следователите да обиколят още веднъж всички в квартала.

Този път ще го направят по вечерно време, така че да са се прибрали съседите, които са си били у дома в часа на убийството.

— Една жена твърди, че на стълбището е видяла мъж с шлифер.
— Лип поглежда в бележника си. — Госпожа Крапотник. Сторил ѝ се познат, но май не живеел там.

— Нали лаборантите от „Косми и влакна“ минаха първи? — питам аз. — Кога ще получим техните резултати? — Те изпълняват нелепата задача да минат с прахосмукачка трупа и да оберат с пинсети всичко от мястото на престъплението, за да изследват под микроскоп всяко косъмче, което са открили. Често могат да определят какви са били дрехите или косата на извършителя.

— След седмица, най-късно до десет дни — отговаря Лип. — Ще се опитат да открият нещо по въжето. Единственото друго интересно, което ми казаха, е, че са открили влакнцата от мокет по голия под. Намерили и няколко косъма, но не колкото би трябвало да се очаква, ако е имало борба.

— А отпечатъци от пръсти?

— Взели са от всички предмети.

— И от тази стъклена маса ли? — Показвам снимката на Лип.

— Да.

— Откриха ли нещо?

— Да.

— Заключение?

— Не е окончателно.

— Чии са отпечатъците?

— На Каролин Полхимъс.

— Чудесно!

— Не е чак толкова зле. — Лип взема снимката от мен и сочи. — Виждаш ли този бар? А чашата? — Висока чаша за коктейли, която стои изправена. — По нея има следи. Три пръста. И то не на жертвата.

— Имаме ли някаква идея чии може да са?

— Не. В отдела за идентификация ми казаха да се обадя след три седмици. Много били закъсали с работата.

Отделът за идентификация към полицията има компютърно досие на всяко лице, на което някога са вземани отпечатъци, класифицирани по така наречените сравнителни точки — линиите и полетата между тях, които имаме на пръстите си. Те са означени със съответни цифрови стойности. Едно време, за да може отделът да проучи съществуващия каталог и да идентифицира неизвестен отпечатък, извършителят трябваше да е оставил отпечатъци и от десетте си пръста. Сега, в компютърния век, издирването може да се извърши от машина. Лазерен механизъм чете отпечатъка и го сравнява с всеки друг, заложен в паметта. Процесът отнема само няколко минути, но поради бюджетни ограничения отделът все още не притежава цялото необходимо оборудване и когато има специални случаи, трябва да иска назаем от щатската полиция.

— Казах им да побързат, а те ми надрънкаха нещо за не знам си какви „файлове“ и зареждането им. Едно обаждане от прокурора би помогнало. Кажете им да ги сравнят с всички известни отпечатъци в окръга. На когото и да са. На всеки мръсник, на когото са били вземани по някакъв повод.

Записвам си в бележника.

— Трябва ни и ОТР — казва Липранзър, като гледа в тефтера си. Въпреки че този факт не е широко известен, телефонната компания пази в компютъра си досиета на всички местни разговори, проведени от повечето централи — така наречените ОТР (описи на телефонните

разговори). Започвам да съставям писмо от името на голямото жури^[1], с което те да се изискат. — И нека поискат ОТР за всеки номер, който е набрала през последните шест месеца.

— Ще изпищят. Сигурно има двеста номера.

— Тогава нека отбележат само номерата, които е набрала най-малко три пъти. По-нататък ще им представя списък, но ти направи искането отсега, че да не се наложи после да се скъсам да те търся за тая работа.

Разсеяно кимам.

— Ако се върнеш шест месеца назад — казвам, — вероятно ще откриеш и този номер. — Соча телефона на бюрото ми.

Липранзър ме поглежда право в очите и отвърща:

— Знам.

Значи знае. Замислям се за миг, като се опитвам да го преценя. Хората се досещат. Ключкарстват. Пък и Лип би забелязал неща, които всеки друг ще пропусне. Сигурен съм, че не одобрява. Не е женен, но не скитори. Има една полякиня, може би десет години по-стара от него, вдовица с голямо дете, която му готви и спи с него два-три пъти седмично. По телефона я нарича „майко“.

— Знаеш ли, понеже стана дума, Каролин не пропускаше да заключи вратите и прозорците — казвам с възхитително равен глас. — Никога. Може би беше малко лекомислена, но не беше дете. Знаеше опасностите, които крие градът.

Погледът на Липранзър постепенно се съсредоточава, очите му проблясват студено. Осъзнал е както значимостта на това, което му казвам, така и факта, че го правя толкова късно.

— Какво смяташ значи? — пита най-сетне. — Някой се е поразходил из апартамента и е отворил прозорците?

— Може би.

— За да прилича на взлом? Някой, на когото тя лично е отворила?

— Не се ли връзва? Нали каза, че на бара имало чаша. Значи е имала гостенин. Главата си залагам, че убиецът не е бил някой откачен, когото са пуснали условно.

Лип се е вторачил в цигарата си. Поглеждам през вратата и виждам, че Юджиния, секретарката ми, се е върнала. Вече се чуват

гласове и в коридора. Служителите се връщат от погребението. Долавям нервен смях на облекчение.

— Но и това не е изключено — казва той най-накрая. — Каролин Полхимъс беше странна дама. — Отново ме поглежда втренчено.

— Искаш да кажеш, че би отворила вратата на някой нехранимайко, когото е изпратила в затвора?

— Мисля, че от Каролин всичко можеше да се очаква. Представи си, че случайно е срещнала един от тези типове в бара. Или някой ѝ се е обадил и е казал: „Хайде да пием по едно!“. Мислиш ли, че е изключено да каже „да“? Не забравяй, че говорим за Каролин.

Виждам накъде бие Лип. Жена прокурор, която разследва перверзни типове, спи с обвиняем и изживява забранени фантазии. Лип съвсем точно е схванал какво представлява тя. Каролин Полхимъс не би имала нищо против някое от онези момчета да си е фантазирано години наред какво ще ѝ направи, като излезе от пандиза. Но неизвестно защо, разговорът поражда у мен мъка, която ме залива на талази.

— Ти никак не я обичаше, нали, Лип?

— Никак. — Споглеждаме се, след което Лип се пресяга, потупва ме по коляното и продължава. — Поне едно знаем със сигурност. Нямахме никакъв вкус по отношение на мъжете.

Това е заключителната му реплика. Пъха пакета „Кемъл“ в джоба на якето си и излиза. Извиквам на Юджиния да не ме свързва с никого. Останал сам, вече мога да разгледам снимките. Отначало вниманието ми е насочено главно към самия мен. Доколко ще се справя с това? Насилвам се да запазя професионално самообладание.

Но усещам как полека-лека го губя. Става също както при мрежата от пукнатини, която плъзва по стъклото след удар. Отначало усещам вълнение — обхваща ме против волята ми, бавно, но осезаемо. На първите снимки дебелото стъкло на масата е прекатурено и притиска рамото ѝ така, като че ли е микроскопски препарат. Но в следващите стъклото е махнато. И ето го невероятно гъвкавото тяло на Каролин в поза, която при цялото страдание, дете вероятно е изпитала, показва подвижната ѝ, спортна фигура. Краката са стройни и грациозни, гърдите — едри и стегнати. Дори в смъртта си тя излъчва чувственост. Но постепенно осъзнавам, че всъщност позата е предизвикана от други преживявания. Защото онова, което виждам, е

ужасно. Синини по лицето и врата. Въжето преминава от глезените към коленете, опасва кръста и китките ѝ. След това е опънато около врата. Каролин е извита назад в грозна, мъчителна дъга, а лицето ѝ е мъртвешки бледо; очите ѝ с хипертироиден вид в резултат от опита за удушаване, са огромни и изцъклени, а устата ѝ е застинала в безмълвен вик. Вглеждам се внимателно. В погледа ѝ се чете същото недоумение и диво отчаяние, което така ме плаши всеки път, когато събера смелост да надникна в широкото черно око на умираща риба. И аз отново съм изпълнен с благоговение, страхопочитание и недоумение. А после идва най-лошото — все едно ковчежето със съкровищата е изчистено от полепналата по него пръст и отвътре, невъзпрепятствано от срам или поне от страх, се надига нещо леко като мехур, което постепенно осъзнавам като задоволство. Упреквам се, че съм подъл и мерзък, но това не променя обзелото ме чувство. Каролин Полхимъс — олицетворение на красотата и силата на духа — лежи пред мен с поглед, какъвто никога не съм виждал у живата. Изведнъж всичко ми става ясно. Тя чака моето съчувствие. Нуждае се от помощта ми.

[1] В оригинала: grand jury. По англосаксонското право орган, обикновено състоящ се от 12 до 23 заседатели, който разглежда съставения от прокурора обвинителен акт и решава дали обвиняемият да бъде предаден на съд. Различава се от 12-те съдебни заседатели (petit jury — малко жури), които участват пряко в съдебния процес и решават дали подсъдимият е виновен, без да определят конкретно наказание, което е прерогатив на съдията. — Б.пр. ↑

3.

Когато всичко между нас свърши, отидох на психиатър. Казваше се Робинсън.

— За мен тя е най-интересната жена, която съм познавал — заявих му аз.

— В смисъл сексапилна? — попита той след кратко мълчание.

— Да. Много. Буйна руса коса, почти никакъв задник и много големи гърди. А също и дълги червени нокти. Искам да кажа, че беше определено, умишлено, направо предизвикателно сексапилна. Привличаше вниманието. Такъв ѝ беше номерът. Принуждаваше те да я забележиш. И аз я забелязах. Работеше в прокуратурата от доста години. Преди да завърши Юридическия факултет, беше инспектор по условно осъдените и предсрочно освободените. Но за мен първоначално беше само това, нали разбирате, руса красавица с големи гърди, която караше всеки полицай, който влезе при нея, да се блещи. Нищо повече.

Постепенно хората заговориха за нея. Още докато беше в районния съд. Нали разбирате, впечатляваща, способна. След това известно време ходеше с един журналист от Трети канал на телевизията — казваше се Чет, не помня второто му име. Тя често се появяваше в обществото. Развиваше активна дейност в асоциациите на юристите. Известно време беше деятелка в местния клон на Националната организация на жените. Изключително умна. Поиска да я назначат в отдел „Изнасилвания“, въпреки че работата там се смята за по-долно качество — разпити на четири очи, при които никога не можеш да разбереш кой казва истината: пострадалият или обвиняемият. Тежки дела. Трудно е не само да прецениш на кои да дадеш ход, но и да ги спечелиш след това. А там тя се справи много добре. След време Реймънд я повиши в завеждащ отдела.

Пращаше я да участва в телевизионни публицистични предавания в неделя сутрин. Така той демонстрираше загрижеността си по въпросите, отнасящи се до жените. А и Каролин обичаше да изпълнява ролята на самоотвержена знаменоска. Харесваше ѝ да е

център на внимание. Но беше и добър прокурор. Много упорита. Адвокатите се оплакваха, че е комплексирала и едва ли не иска да докаже, че е мъж. Но полицаите много я обичаха.

Не знам какво съм си мислил тогава за нея. Може би, че се поизсилва.

Робинсън ме погледна.

— Във всяко отношение — поясних аз. — Нали разбирате? Прекалено смела, прекалено самовлюбена. Винаги се движеше на обороти, по-високи от необходимото. Нямахме чувство за мярка.

— И — рече Робинсън, за да премине към очевидното — вие се влюбихте.

Млъкнах и застинах. В даден момент думите стават излишни, нали?

— Да, влюбих се.

Реймънд беше решил, че ѝ трябва помощ, и тя се обърна към мен. Беше септември предната година.

— Можехте ли да откажете? — попита Робинсън.

— Сигурно. Не е нужно първият заместник да движи много дела. Можех да откажа.

— Но?

Но казах „да“.

Защото, убеждавах сам себе си, делото е интересно и някак си странно. Дарил Макгафен беше banker. Работеше за брат си Джоуи, гангстер, но колоритен като личност, с огромно самочувствие. Забавляваше се с това, че всяка служба в града, чиято работа е да съблюдава спазването на законността, го е взела на мушката си. За да легализира огромните средства, придобити по незаконен път, главно от организирана престъпност, Джоуи използваше банката в градчето Маккрери. Но това си бяха негови дела. Дарил внимаваше да не прави грешни ходове и държеше сметките изрядни. Колкото Джоуи бе буен, толкова другият беше кротък. Обикновен човечец. Живееше в Западния район, недалеч от Маккрери. Беше женен. В известна степен животът му бе трагичен. Първото му дете, момиченце, загинало на тригодишна възраст. Всичко това ми беше известно, защото Джоуи веднъж свидетелства пред съдебните заседатели как племенницата му паднала от балкона на втория етаж на братовата му къща. В резултат получила фрактура на черепа и последвала незабавна смърт. Джоуи

почти успя да убеди съдебните заседатели, че след разигралата се пред очите му драма бил като замаян и това му попречило да прецени по-добре четирите загадъчни личности, донесли в банката му облигации, които, за голямо негово огорчение, се оказали крадени. Като споменаваше момиченцето, Джоуи кършеше ръце и поднасяше към очите си копринена носна кърпичка.

Дарил и жена му имаха второ дете, момче на име Уендъл. Уендъл бил на пет години, когато майка му го завела в отделението за спешна медицинска помощ на болницата „Павилиън“. Детето било в безсъзнание, а майката — в истерия. Било паднало тежко и получило силни наранявания по главата. Твърдяла, че никога не го е водила в болницата, но лекарката в спешното отделение, млада индийка на име Нараджи, си спомнила, че е лекувала Уендъл година преди това. Потърсили медицинския му картон и установили, че е бил там два пъти — веднъж със счупена ключица и веднъж със счупена ръка. И в двата случая майката твърдяла, че момчето е паднало. В момента Уендъл бил в безсъзнание и вероятността да проговори била нищожна, поради което д-р Нараджи го прегледала много основно. По-късно, когато даваше показания като свидетел, тя обясни как първоначално й направило впечатление, че раните са твърде симетрични и прекалено странично разположени, за да бъдат в резултат от падане. В продължение на цяло денонощие тя многократно ги разглеждала — а те бяха съвсем еднакви и от двете страни на главата, с размери пет на два и половина сантиметра — и всичко й станало ясно. Тогава се обадила на Каролин Полхимъс в прокуратурата, за да й съобщи, че лекува дете, чийто череп изглежда е пукнат, защото майката е стискала главата на сина си в менгеме.

Каролин веднага се сдоби със заповед за обиск. Намериха въпросния инструмент с парченца кожа по него в мазето на Макгафен. Изследваха детето, което още бе в безсъзнание, и откриха зараснали рани, вероятно получени от загасени в ануса му цигари. След това изчакаха да видят какво ще стане с момчето. То оживя. Поставиха го под съдебна опека, а прокуратурата бе обсадена. Дарил Макгафен се помъчи да защити жена си. Заяви, че е любяща и предана майка и е безумие да се твърди, че е причинила болка на сина си. Видял как детето пада. Било нещастен случай, трагедия, задълбочена още повече от кошмарния заговор на лекари и юристи, които искали да му отнемат

болното дете. Речта му беше много прочувствена и добре режисирана. Джоуи се погрижи камерите да бъдат там, когато брат му се появи пред Съдебната палата, и заяви, че Реймънд Хорган е решил да отмъщава на семейството му. Отначало, за да покаже своята праволинейност, Реймънд реши сам да води делото. Но предизборната борба бе започнала да се ожесточава. Той върна делото на Каролин и препоръча, като се има предвид големият интерес на печата, да го движи заедно със старши заместник, някой като мен, чието присъствие би показало колко е загрижена прокуратурата. Тя ме помоли и аз се съгласих. Казах си, че го правя заради Реймънд.

Физиците го наричат брауново движение — безразборното сблъскване на молекули във въздуха. То произвежда особено трептене с висок тон, нещо като звънтене с честота на границата на човешкото слухово възприятие. Като дете можех да го чуя винаги когато пожелаех. Обикновено го пренебрегвах, но от време на време волята ми се огъваше и тонът се засилваше, докато станеше почти нетърпим.

По време на пубертета костите във вътрешното ухо се втвърдяват, така че звъntenето, предизвикано от брауновото движение, вече не се чува. Кое то може би е по-добре, тъй като тогава вече има други развлечения. За мен през по-голямата част от брачния ми живот привлекателността на другите жени бе като това всекидневно трептене, което благодарение на волята си пренебрегвах, но когато започнах да работя с Каролин, решимостта ми отслабна и тонът се извиси — вибриращ и мелодичен.

— А всъщност не знам защо стана така — казах на Робинсън.

Имам се за човек с морални ценности. Винаги съм презирал баща си заради женските му истории. Той излизаше от вкъщи в петък вечер като бездомен котарак, насочваше се към някоя кръчма, а по-късно към хотел „Дилейни“ на авеню Уестърн, който беше, кажи-речи, бардак със стари, протрити вълнени пътеки по стъпалата и миризма на някакви химикали, с които пръскаха гъмжащите паразити. Там задоволяваше страстите си с леки жени от кръчмите, пощръктели парясници, кръшкащи съпруги. Преди да потегли за нощните си похождения, вечеряше с мама и мен. И двамата знаехме къде отива. Тананикаше си и това бе единственият приятен звук, който се изтръгваше от него за цялата седмица.

Но някак, докато работех с Каролин, с нейните подрънкващи бижута, лек парфюм, копринени блузи, ярко червило, лакирани нокти, едър, вечно вълнуващ се бюст, дълги крака и плиснала по раменете светла коса, аз бях завладян от тази жена, от най-малката подробност, свързана с нея, и то така, че се вълнувах дори когато долавях уханието на същия парфюм, макар и от друга жена, минала покрай мен в коридора.

— А всъщност не знам защо стана така. Може би затова съм тук. Чуваме звук с необичайна честота и всичко в нас започва да се руши. Настъпва вибрация и от нея цялата ни душевност се разтърсва. Говорехме за делото, за живота и за какво ли не. Беше толкова възхитителна и разнолика. Като симфония. Дисциплинирана и обаятелна. С мелодичен смях. А усмивката ѝ беше същинско стоматологично чудо. Каролин беше много по-остроумна, отколкото очаквах. Упорита, както говореха за нея, но не и непреклонна.

Особено ми допадаха случайно подхвърлените ѝ забележки и начинът, по който силно гримираните ѝ очи изведнъж започваха хладно да те преценяват. Когато говореше за политика, свидетели или полицаи, тя показваше колко добре схваща всичко, което става. А за мен бе тъй вълнуващо, че съм срещнал жена, която сякаш е наясно с всичко, която се движи с шеметна скорост през света и е толкова различна за различните хора. Може би ми действаше така и поради контраста с Барбара, която е пълна нейна противоположност.

И тъй, аз работех с тази смела, умна, хубава и харесвана жена, която винаги бе в центъра на вниманието! Откривах, че без да имам какво да кажа, слизам до кабинета ѝ — самият той малко чудо в голо място като нашето, тъй като Каролин се бе потрудила да добави ориенталско килимче, цветя, библиотечка в едновременен стил и масивно бюро, измъкнато с връзки от домакинската служба. Усещах как изгарям, как се топя по нея — да не изреждам всички стари, глупави метафори — и си мислех, Господи, това не може да ме сполети. Вероятно нищо нямаше да се случи, но по онова време започнах да забелязвам, или поне да ми се струва, че и тя ми обръща внимание, вглежда се в мен. Да, знам, че звуча като гимназист. Не, още по-лошо — като прогимназист. Но факт е, че обикновено хората не се вглеждат един в друг.

Разпитваме свидетелите, поглеждам настрани и виждам как Каролин е вперила очи в мен и ме наблюдава със своята спокойна, почти печална усмивка, докато си върши работата. Или на заседание с Реймънд и разни асове по престъпността: вдигам глава и усещам тежестта на погледа ѝ върху себе си — не го отмества и тогава ѝ намигам или се засмивам, а тя най-често ми отвръща с широка усмивка и ако в момента говоря, всичко изчезва от главата ми, изпарява се и остава само Каролин. В такъв момент млъквам или жестоко се оплитам и започвам да мънкам.

Това беше най-лошото — нейната невероятна власт над чувствата ми. Все едно дали съм под душа, или карам колата, пред очите ми вечно беше Каролин. Представях си сцени или разговори с нея. Един непрекъснат филм. Тя изплуваше пред мен с блеснал от възхищение поглед — възхищение към мен! Към мен. Не можех нито да довърша телефонен разговор като хората, нито да дочета докладна записка или дело.

При цялото безумие на тази моя страст, от която сърцето ми препуска лудешки, а стомахът ми се е свил на топка, аз продължавам да се съпротивлявам и да не вярвам, че това става с мен. Понякога се стряскам. Казвам си, че това е невъзможно, че сигурно е случка от младежките ми години, шега на подсъзнанието, изровило нещо от миналото. Търся в душата си покоя на сивото ежедневиe. Повтарям си, че ще стана сутринта и ще се чувствам както преди, ще бъда отново уравновесеният и психически стабилен Ръсти.

Но разбира се, това не се случва и миговете, когато съм с нея, очакването и възхищението са прекрасни. Задъхвам се, главата ми се върти. Смя се с повод и без повод. Правя всичко възможно, за да съм близо до нея. Например тя седи на бюрото си, а аз ѝ показвам документ през рамото, така че да се наслаждавам на всяка подробност, свързана с тази жена: обещите ѝ от ковано злато, аромата на шампоана и дъха ѝ, мекия синкав цвят на шията, когато косата ѝ падне настрани. А след това, когато съм сам, чувствам отчаяние и срам. Тази яростна, безумна, натрапчива страст! Къде е моят свят? Напускам го. Направо съм го зарязал.

4.

На стената над леглото на сина ми различавам в тъмното червено-синята фигура на Човека паяк. В естествени размери е, приклепнал в очакване, готов да се бие срещу всички нашественици.

Като малък не съм чел комикси — в дома, в който израснах, това се смяташе за прекалено несериозно занимание. Но когато Нат стана на две-три години, двамата заедно започнахме всяка неделя да преглеждаме комиксите от вестниците. Докато Барбара спеше, аз приготвях закуската на Нат. После с моя син, сгушен в мен, сядяхме на канапето в хола и проследявахме седмичния развой на всеки отделен комикс. В такива моменти неуправляемият детски бяс, присъщ на възрастта му, го напускаше и оставаше само малкото момченце, изпълнено с възторг, който се разливаше по цялото му тяло. Така създадох моята връзка с Хвърляча на паяжини. Сега Нат, вече второкласник, е доста чувствителен по отношение на своята независимост и чете комиксите сам. А аз трябва търпеливо да изчаквам момента, когато няма да ме забележат, за да проследя съдбата на Питър Паркър. Те наистина са забавни, оправдах се пред Барбара аз преди няколко седмици, когато бях заловен с комиксите в ръка. О, по дяволите, промърмори жена ми; нали е почти кандидат на науките.

Докосвам меката косица, през която се усеща черепа му. Ако го галя по-дълго, Нат, свикнал да се прибирам късно, вероятно ще се разбуди, за да ми промърмори някое нежно признание. Всяка вечер се отбивам първо тук. Изпитвам почти физическа нужда от това. Непосредствено преди Нат да се роди, се преместихме тук, в Ниъринг — бивше фериботно пристанище, в което преди доста време се бяха заселили повечко хора, та можеше да се нарече вече град, а не предградие. Въпреки че идеята да се преместим тук беше на Барбара, сега тя с удоволствие би зарязала Ниъринг, защото той бил причина да се чувства така изолирана от света. На мен пък ми е необходимо разстоянието до града и тази отделеност във времето и пространството, за да си мисля, че сме извън периметъра на онова, с което се сблъсквам всеки ден. Предполагам, че именно затова

изпитвам радост при вида на Човека паяк, бдящ на своя пост. Неговата пъргавина и бдителност ми действат успокоително.

Заварвам Барбара по корем върху леглото, разсъблечена. Задъхана е, а стегнатите мускули на тесния ѝ гръб лъщят от пот. Видеокасетофонът бръмчи, докато лентата се пренавива, а по телевизията току-що са започнали новините.

— Гимнастика ли правиш? — питам.

— Мастурбирам — отговаря Барбара. — Спасението на самотната домакиня.

Тя дори не си прави труда да ме погледне. Но аз се навеждам и я целувам бързо по врата.

— Изпуснах автобуса в осем и трийсет и пет и се обадох от спирката. Нямахте те, та оставих съобщение на телефонния секретар.

— Чух го. Бях отишла да взема Нат. Беше на вечеря у майка ми. Опитах се да поработя малко по до късно на главния компютър.

— Вървя ли ти работата?

— Само си загубих времето. — Обръща се по гръб, гърдите ѝ са стегнати в гимнастическото трико.

Докато се събличам, Барбара лаконично докладва за случилото се през деня — болен съсед, сметката от автомонтъора, последни новини от майка ѝ. Съобщава ми всичко това с отегчение, докато лежи по корем с лице към кувертюрата. Това е мрачното ѝ обвинение — дотолкова е претръпнала към собствената си горчивина, че вече не се и разкайва за глупостта си — срещу което аз се защитавам по най-простия начин: като се преструвам, че нищо не забелязвам. Проявявам интерес към всяка забележка и желание да чуя всяка подробност. А междувременно усещам познато чувство — вътре в мен всичко се сгъстява, сякаш вените ми са запушени с олово. У дома съм си.

Преди около пет години, точно когато мислех, че е време за второ дете, Барбара заяви, че се връща в университета и започва аспирантура по математика. Беше подала молбата и изкарала изпитите, без да ми каже дума. Изненадата ми бе изтълкувана като неодобрение, а опитите ми да отрека това бяха отхвърлени пренебрежително. Ала не е вярно, че не одобрявах. Никога не съм смятал, че Барбара трябва да си седи вкъщи. Реакцията ми беше породена от друго. Не толкова, че не поиска мнението ми, а по-скоро, че и през ум не ми беше минавала подобна мисъл. В колежа Барбара беше царица по математика, записваше се

във факултативни курсове от по двама-трима студенти, водени от известни професори, които с дивораслите си бради приличаха повече на отшелници. Но тя самата се отнасяше пренебрежително към своите способности. А сега ми се казва, че математиката била нейно призвание. Нещо, което уж я поглъщало изцяло. Как пък за цели пет години не отрони нито дума за великата си страст?

Сега ѝ предстои защита на дисертацията. Когато започна, ми каза, че теми като нейната — по никакъв начин не мога да обясня върху какво точно работи — понякога се разработват само в десетина страници. Дали се надяваше, или се заблуждаваше, че е така, не знам, но дисертацията се проточи като хронично заболяване и се превърна в допълнителен източник на депресия. Всеки път, когато мина край кабинета, тя седи на бюрото и гледа унило през прозореца към самотното черешово дръвче, което никак не вирее на глинестата почва в двора.

В очакване на вдъхновението тя чете, но не нещо земно като вестници или списания, а затормозяващи текстове на странни теми, които влачи с купища от университетската библиотека — психолингвистика, семиотика, брайлова азбука. Умира си да учи факти. Вечер се изтяга на брокатеното канапе в хола, яде белгийски шоколад и открива как се движи светът, на който тя е чужда. Чете за живота на Марс и биографиите на неизвестни мъже и жени, които за повечето от нас биха били досадни и несъмнено скучни. След това преминава на медицински теми. Миналия месец прекара с книги, които май че бяха за криогенните смеси, изкуственото осеменяване и историята на лещите. Какво става в главата ѝ по време на тези скитания из необятната галактика на човешкото познание, е загадка за мен. Ако я попитам, сигурно ще сподели новопридобитите си знания. Но с времето съм загубил дори способността да се преструвам, че ми е интересно, а за Барбара неосведомеността ми по тези въпроси е сериозен недостатък. По-лесно ми е да си трая, докато тя броди из далечни царства.

Неотдавна ми хрумна, че жена ми, с рязкото си държане, с отвращението си към човешкия род изобщо, с мрачния си затворен характер и с бронята от лични и почти изцяло несподелени страсти, може да бъде описана най-малкото като странна. На практика тя няма приятели и не общува почти с никого, ако не се брои майка ѝ, с която

почти не разговаряше, когато се запознахме, а и сега все още се отнася към нея с цинизъм и подозрение. Досуц като покойната ми майка, Барбара прилича на доброволен затворник между стените на собствения си дом: поддържа безупречно къщата, грижи се за детето и се труди къртовски над формули и компютърни алгоритми.

Отначало не забелязвам, но после изведнъж установявам, че и двамата не говорим, дори не помръдваме, а сме се втренчили в телевизора, където се редят картини от днешната погребална служба за Каролин. Пристига колата на Реймънд и за миг се мярва моят тил. Водят сина ѝ към вратите на църквата. Говорителят чете зад кадър: „Осемстотин души, между които много видни личности на града, се събраха в Първа презвитерианска църква, за да отдадат последна почит на Каролин Полхимъс, прокурор, зверски изнасилена и убита преди три дни“. Сега хората излизат. Без коментар показват как кметът и Реймънд разговарят с репортери, а сетне и Нико, който с възможно най-тих глас отклонява въпросите, свързани с разследването на убийството.

— Дойдох да почета своята колежка — казва той пред камерата, с един крак в колата.

Барбара проговаря първа:

— Как беше? — Вече се е увила в червен копринен халат.

— Галапредставление — отговарям аз. — Нещо такова. Среща на всички знаменитости.

— Ти плака ли?

— Моля те, Барбара!

— Сериозно те питам.

Тя се е навела напред. Стиска зъби, а в очите ѝ святка дива ярост. Винаги съм се учудвал от това колко лесно може да се разгневи жена ми. С годините този неин бърз пристъп на чувства се превърна за мен в източник на уплаха. Тя знае, че сдържан от някогашния страх и мрачната тежест на спомените, аз реагирам по-бавно. Родителите ми често подхващаха тежки словесни двубои, които от време на време прерастваха в кавги. Още помня, че една нощ се събудих от техен скандал и видях как майка ми е уловила кичур от червената, намазана с брилянтин коса на баща ми и го бие с навит на руло вестник, като че ли е куче. След тези караници тя прекарваше дни наред в леглото,

изтощена от непоносимата болка на силна мигрена, заради която се налагаше да почива в затъмнена стая, а аз не смеех да шукна.

Тъй като сега ми липсва такова убежище, се премествам до коша с изпрани дрехи, който Барбара е качила в стаята, и започвам да разпределям чорапите по двойки. За миг мълчим, заслушани в ломотенето на телевизора и нощните звуци на къщата. Реката е през една пряка от нас и когато няма движение, се чува как ромоли. Два етажа по-долу бумти котлето на парното. Днес сме го пуснали за пръв път и то ще разлее по тръбите мирис на масло.

— Нико се мъчеше да изглежда нещастен — казва накрая Барбара.

— Отблизо личеше, че не се справя добре. Определено сияеше. Смята, че има шансове да победи срещу Реймънд.

— Възможно ли е?

Аз съм все така зает с чорапите и само свивам рамене.

— С тази история много спечели.

Барбара — свидетел на непобедимостта на Реймънд през всичките тези години — явно е изненадана, но математикът в нея си проличава, тъй като виждам, че бързо преизчислява новите възможности. Подръпва къдравата си, модерно рошава коса на сиви кичури, а хубавото ѝ лице придобива любопитен израз.

— А ти, Ръсти, какво ще правиш тогава? Имам предвид, ако Реймънд загуби.

— Ще го приема. Какво друго?

— А какво ще работиш?

Син чорап със син. Черен с черен. Не е лесно на светлината от обикновена крушка. Преди години мислех да напусна прокуратурата. Тогава още можех да се видя като адвокат. Но така и не успях да предприема тази стъпка и вече от доста време не сме говорили за бъдещето ми.

— Не знам какво ще правя — отговарям искрено. — Юрист съм. Все бих могъл да практикувам някъде право. Да преподавам. Не знам. Дилей каза, че ще ме остави като първи заместник.

— Вярваш ли му?

— Не. — Отнасям чорапите в моето чекмедже на гардероба. — Днес наговори куп глупости. С много сериозен тон ми заяви, че аз съм единственият истински противник, от когото би се опасявал в

предварителните избори. Като че ли ще седна да убеждавам Реймънд да се оттегли и да ме благослови за заместник.

— А трябваше — казва Барбара.

Поглеждам я.

— Така е! — Нейният плам някак си не ме учудва. Винаги е хранила омразата на съпругата към началника. Пък и всичко до известна степен става за моя сметка. Аз съм този, който нямаше смелостта да стори онова, което за останалите бе очевидно.

— Не съм политик.

— Да, но щеше да станеш. Мястото на главен прокурор би ти допаднало.

Мисля си, че съм жегнат от това колко добре познава жена ми моя характер. Решавам да избегна въпроса, като ѝ кажа, че спорът е теоретичен. Реймънд ще успее.

— Болкаро в крайна сметка ще го подкрепи. Или ще заловим убиеца — кимам към телевизора — и в деня на изборите името му ще се повтаря от всички информационни средства.

— Как ще го направите? Подозирате ли някого?

— Нямаме и следа.

— Тогава?

— Дан Липранзър и Ръсти Сабич ще работят денонощно през следващите две седмици и ще заловят убиеца, за да подпомогнат кампанията на Реймънд. Такава е стратегията. Добре е обмислена.

Устройството за дистанционно управление щраква, образът на екрана се свива и се превръща в точка. Зад себе си чувам как Барбара изпръхтява. Звучите не са приятни. Обръщам глава и виждам, че очите ѝ, вперени в мен, излъчват неприкрита омраза.

— Толкова си ми ясен — изсъсква тихо и злобно. — Ти ли водиш следствието?

— Разбира се.

— Защо се разбира?

— Барбара, аз съм първи заместник главен прокурор, а Реймънд се бори с нокти и зъби за мястото си. Кой друг да поеме следствието? Реймънд сам би го водил, ако не беше предизборната кампания, която му отнема по четиринайсет часа на денонощие.

Преди два дни мисълта за миг като този бе събудила у мен мъчителна тревога. Това беше, когато разбрах, че ще трябва да се

обада на Барбара и да ѝ съобща какво се е случило. Не можех да го избегна — иначе щях да преиграя нещата. Официалната цел на обаждането бе да ѝ кажа, че ще закъснея. Обясних, че в прокуратурата цари смут. Добавих, че Каролин Полхимъс е мъртва.

„Ха! — рече Барбара. Не беше особено заинтересувана, но се учуди все пак. — От свръхдоза ли?“ — попита тя.

Седях, вперил поглед в слушалката, смаян от безкрайната ѝ недосетливост.

Но сега не мога да я отклоня. Яростта ѝ набира сила.

— Кажи ми честно — тук няма ли конфликт на интереси или нещо подобно? — пита тя.

— Барбара...

— Не — казва тя, вече изправена. — Отговори! Това етично ли е — ти да се заемеш с делото? Там сте сто и двацет прокурори. Толкова ли не могат да намерят някого, който не е спал с нея?

Познавам това извисяване в тона и падение в тактиката. Старая се да говоря отмерено.

— Барбара, Реймънд ме помоли.

— Ох, Ръсти, не на мен тия! Не ми излизай с номера за високите цели и благородните глупости. Можеше да обясниш на Реймънд защо не бива ти да се заемаш.

— Не желаех. Това е равносилно на предателство. И ако искаш да знаеш, него въобще не го засяга.

При това доказателство за моето неудобно положение Барбара изкрещява. Разбирам, че стратегията ми е лоша, а моментът — неподходящ за истината. Жена ми не проявява никакво разбиране към моята тайна — ако не беше фактът, че и нея ще я боли не по-малко от мен, тя би я окачила по всички табла за обяви. През краткото време, в което всъщност се виждах с Каролин, напълно ми липсваше, не знам как да го нарека, смелостта, почтеността или готовността да наруша спокойствието си, за да призная на Барбара. Това дойде, когато краят вече бе настъпил, една-две седмици след като реших, че всичко е отминало. Бях се прибрал рано за вечеря като изкупление за предния месец, когато отсъствах почти всяка вечер, а свободата си осигурявах с лъжливото извинение, че подготвям дело, а по-късно, че още не е приключило. Нат току-що бе отишъл да изгледа своя половин час телевизия, който му разрешавахме дневно. А аз нещо се разкиснах.

Луната. Настроението. Една чашка. Психолозите биха го нарекли състояние на празнота. Витаех някъде далеч от дома, вторачен в масата. Взех чашата уиски в ръка, но тя бе точно като тези на Каролин. Споменът за нея нахлу в мен и внезапно се оказа, че не мога да се владее. Както седях на масата, заплаках, заплаках с такава бурна страст, че Барбара веднага разбра. Не помисли, че съм болен, уморен, потиснат от делата или че имам заболяване на слъзния канал. Просто знаеше, знаеше, че плача от загуба, а не от срам.

Нямаше и следа от съчувствие в разпита ѝ, но поне не продължи дълго. Коя е тя? Казах ѝ. Ще прекратя ли връзката с нея? Признах, че е приключила, че е била краткотрайна, че почти нищо не се е случило.

Е, да, държах се геройски. Седнал до масата в собствената си трапезария, заровил глава в ръцете си, плачех, почти виех в ръкавите на ризата си. Чух как затракаха чиниите, когато Барбара се изправи и започна да раздига своите прибори.

— Поне няма нужда да питам — каза тя — кой кого е зарязал.

По-късно, след като сложих Нат да си легне, съсипан и все още жалък, аз се завлякох горе при нея, в спалнята, където бе намерила убежище. Барбара отново играеше гимнастика и блудкавата музика бумтеше от касетофона. Наблюдавах я как гъвкаво се извива, докато аз все още се терзаех и се чувствах толкова опустошен и смазан, че единствено кожата ми като крехка черупка ме държеше да не се разпадна. Влязох, за да кажа нещо прозаично, нещо от рода, че искам да си останем заедно, но то така и не можа да се откъсне от мен. От безграничната злоба, с която мятеше тялото си наляво-надясно, ми стана ясно, дори в беззащитното ми състояние, че усилията ще са напразни. Останах може би цели пет минути там, без да продумам. Барбара дори не погледна към мен, но накрая, наред някаква извивка, подхвърли: „Можеше да намериш нещо по-добро“. Смънка и още нещо, от което долових само последната дума: „Курва“.

И така продължихме. В известен смисъл моята връзка с Каролин ни достави, на мен и жена ми, странно облекчение. Имаше вече причина и следствие, повод за черните изблици на гняв от страна на Барбара, основание да не се разбираме. Имаше какво да преодолеем и следователно мъглява надежда, че нещата може да се оправят.

Разбирам, че сега въпросът стои така: ще отстъпим ли от напредъка, който сме постигнали. Месеци наред Каролин беше демон,

зъл дух, който постепенно прогонвахме от дома. А смъртта отново я съживи. Разбирам недоволството на Барбара. Но не мога — просто не мога — да се откажа от това, както тя иска, а причината е достатъчно лична, за да си остане неизречена и дори да се определи като неизречима. Опитвам с простичка и кротка молба.

— Барбара, какво значение има това? Става дума за две седмици и половина. До предварителните избори. Толкоз. След това се превръща в рутинно полицейско разследване. Неразкрито убийство.

— Не виждаш ли какво ще бъде за теб? За мен?

— Барбара!

— Знаех си! Знаех си, че ще направиш нещо такова. Още онзи ден, когато ми се обади. Долових го в гласа ти. Ще изживееш всичко отново, Ръсти. Искаш го, нали? Искаш! Мъртва е, но още те преследва.

— Барбара!

— Ръсти, не мога повече! Вече няма да търпя. — В такива случаи Барбара не плаче, а се оттегля в огнения кратер на вулканичната си ярост. Седнала на кревата, увита в широките копринени ръкави, тя се тръшва назад, за да събере волята си. Хваща някаква книга, дистанционното и две възглавници. Вулканът Сейнт Хелън започва да бучи и аз решавам да се оттегля. Отивам да търся халата си.

Когато стигам прага, чувам зад себе си:

— Мога ли да попитам нещо?

— Разбира се.

— Нещо, което винаги съм искала да попитам.

— Разбира се.

— Тя защо сложи край на връзката ви?

— Каролин ли?

— Не, баба ми! — Думите са изречени така злобно, че се питам дали няма да ме заплюе. Мислех, че ще попита защо съм започнал връзката, но тя изглежда отдавна си е отговорила на този въпрос.

— Не знам — отговарям аз. — Мисля си, че не означавах кой знае какво за нея.

Тя затваря очи и отново ги отваря. Клати глава.

— Глупак! — заявява тържествено. — Излез оттук.

Бързам да се подчиня. Има случаи, когато е мятала по мен вещи. Като нямам къде другаде да отида, а никак не ми се ще да съм сам, аз

прекосявам коридора и още веднъж влизам да погледна Нат. Унесен в сън, той диша тежко и равномерно. Сядам на леглото му и в мрака търся сигурност под закрилящите ръце на Човека паяк.

5.

Понеделник сутрин — обикновен работен ден. Автобусът изсипва сивото стадо на източния бряг на реката. Около площада на автогарата са засадени върби, чиито клони са започнали да се раззеленяват с настъпването на пролетта. В прокуратурата съм преди девет. От секретарката ми, Юджиния Мартинес, получавам обичайното: пощата, листчета с приетите за мен съобщения по телефона, мрачен поглед. Юджиния е възпълна стара мома на около четирийсет, твърдо решена да си връща за всичко. На машина пише с неохота, отказва да ѝ се диктува и често през деня я заварвам как стои неподвижно, вторачила поглед в звънящия телефон с унило раздражение. Разбира се, тя не може да бъде нито уволнена, нито понижена, тъй като администрацията, подобно на бетона, здраво се е втвърдила. Цели десет години вече Юджиния е проклетие за първите заместници, а назначението си дължи на Джон Уайт, чиято подбуда била да избегне роптаенето, което би последвало, ако я зачисли на друг.

Най-отгоре върху нещата, дадени ми от Юджиния, е бележката за отсъствието на Томи Молто, което си остава необяснено. От „Личен състав“ искат да му удържат от заплатата заради самоволно неявяване на работа. Отбелязвам си да поговоря с Мак за това и прехвърлям останалата кореспонденция. От съдебния архив са ми пратили компютърна разпечатка с имената на тринайсет лица, освободени през последните две години от щатски затвори, чиито дела са били водени от Каролин. На ръка е отбелязано, че посочените дела са ѝ предадени в нейния кабинет. Поставям разпечатката наред бюрото си, за да не я забравя.

Тъй като Реймънд ще отсъства заради кампанията си почти целия ден, поемам повечето от преписките, които иначе са за главния прокурор. Разглеждам въпроси, свързани с предявяване на обвинения, имунитети, спогодби, и се занимавам със следствените органи. Тази сутрин ще водя съвещание във връзка с обвиненията, на което ще решаваме формулировките и състоятелността на всички обвинителни

актове за седмицата. Следобед имам заседание относно провала от миналата седмица, в който полицай, представящ се за наркоман, купил наркотици от дегизиран агент на ДЕА^[1]. Двамата извадили пистолети, показали си полицейските значки и всеки настоял другият да се предаде. Подсигуряващите ги агенти също се намесили и в крайна сметка единайсет блюстителите на реда се изправили един срещу друг на улицата, крещели неприлични думи и размахвали пистолети. А сега ние ще провеждаме заседания. Полицаяте ще ме убеждават, че федералните служители вършат всичко тайно. Агентът на ДЕА, който е начело на операцията, ще ми намеква, че полицията научи ли тайна, обикновено я продава. А междувременно от мен се очаква, освен всичко друго да намеря и кого да обвиним в убийството на Каролин Полхимъс.

А може би и някой друг го търси. Около девет и половина ми се обаждат Стю Дубински от вестник „Трибюн“. По време на кампания Реймънд отговаря сам на повечето обаждания от печата. Не иска да изтърве безплатната реклама, нито пък да предизвика критични бележки, че губи контрол върху прокуратурата. Но Стю може би е най-добрият съдебен репортер. Обикновено изнася верни факти и има чувство за мярка. С него мога да разговарям.

— Нещо ново за Каролин? — пита той. Начинът, по който свежда убийството само до името ѝ, ме разстройва. Смъртта на Каролин вече отстъпва от категорията на трагедиите и започва да се превръща в поредния грозен инцидент.

Аз, разбира се, не мога да кажа на Стю, че нищо не е направено. Би могло да стигне до ушите на Нико, който ще използва повода да нанесе поредния удар.

— Главният прокурор Реймънд Хорган няма какво да каже — отвърщам.

— А той би ли коментирал едно друго сведение? — Независимо какво е то, Стю се обаждат именно заради него. — Чувам, че някои повисокопоставени лица били зарязали отдел „Убийства“. Да знаеш нещо?

Явно се отнася за Молто. След напускането на Нико първият му заместник Томи стана изпълняващ длъжността. Хорган отказа да го назначи като титуляр, защото подозираше, че рано или късно ще се случи нещо такова. За миг премислям факта, че печатът вече души. Не

е добре. Дори никак. От начина, по който Дубински си е подредил въпросите, разбирам как ще излезе новината. Един високопоставен прокурор убит, а друг, който би трябвало да оглави разследването, напуска. Ще прозвучи така, сякаш прокуратурата е на ръба на пълната бъркотия.

— Получаваш същия отговор — казвам. — От името на главния прокурор.

Стю изръмжава. Яд го е.

— Ако искаш да разговаряме неофициално... — подхвърлям аз.

— Разбира се.

— Достоверна ли ти е информацията?

Искам да знам каква е вероятността да я прочетем във вечерния вестник.

— Горедолу. От източник, който все си мисли, че знае повече, отколкото знае в действителност. Предполагам, че става дума за Томи Молто. Той и Нико са дупе и гащи, нали?

Стю явно не разполага с достатъчно сведения за публикуване. Отбягвам въпроса му и питам на свой ред:

— Дела Гуардия какво казва?

— Не желае да коментира. Хайде, Ръсти — настоява Дубински.
— Какво става?

— Нещо само за лично твое сведение, Стю — нямам представа къде е Томи Молто. А ако е подал ръка на Нико, защо кандидатът сам не ти го каже?

— Искаш ли да чуеш личното ми мнение?

— Казвай.

— Може би Нико го използва, за да разследва самостоятелно случая. Помисли за нещо от рода на: „ДЕЛА ГУАРДИЯ ЗАЛАВЯ УБИЕЦА!“. Как ти звучи подобно заглавие?

Предположението е нелепо. Едно частно разследване на убийство лесно може да се превърне в пречка за полицията. А създаването на спънки за правосъдието не е добра политика. Но колкото и нелепо да звучи, в самата идея личи почеркът на Нико. А и Стю не е от тези, които говорят, колкото да се намират на приказка. Работи с точни сведения.

— Да разбирам ли — питам, — че и това е част от слуховете, които се носят?

— Без коментар — отвърща Сю.

И двамата се засмиваме, преди да затворя телефона. Незабавно провеждам няколко разговора. Оставям бележка при Лорета, секретарката на Реймънд, да му предаде, ако се обади отнякъде, че трябва да говоря с него. Опитвам се да открия Мак, заместника по административните въпроси, за да поговорим за Молто. Отговарят ми, че я няма. Оставям бележка и за нея.

След това, тъй като имам няколко свободни минути до заседанието по обвиненията, тръгвам по коридора към кабинета на Каролин. Тъжна гледка. Тежкото бюро, което бе измъкнала от домакина, е разчистено, а съдържанието на чекмеджетата — две стари пудриери, супа на прах, пакетче книжни кърпички, пуловер, половинлитрово шише ментовка шнапс — е преместено в картонена кутия заедно с дипломите и удостоверенията от Юридическата колегия, които преди бяха окачени по стените. Донесените от склада кашони са струпани на пирамида в средата на стаята и придават на кабинета подчертано необитаем вид, дори прахта, събрала се от седмицата бездействие, има едва доловим мирис на развала. Наливам чаша вода на съхнещите цветя и избърсвам прахта от няколко листенца.

Делата, които Каролин водеше, бяха предимно за сексуални престъпления. Според кодовете по кориците на папките, които намирам в горните чекмеджета на старата й дъбова кантонерка, по мои сметки двайсет и два случая очакват предявяване на обвинение или съдебен процес. Каролин твърдеше, че проявява особено съчувствие към жертвите на тези престъпления, и с течение на времето открих, че нейната пристрастност е по-истинска, отколкото смятах в началото. Когато говореше за непрестанно възобновяващия се в съзнанието ужас, изпитван от тези жени, лустрото й се смъкваше и оголваше ту нежност, ту ярост — настроения, които се редуваха у нея. Но сред тези дела се срещат и доста странни: един стажант в университетската болница, който преглеждал жени, за да им издаде медицинско свидетелство, завършвал прегледа с вкарване на собствения си инструмент — една от жертвите била „лекувана“ по този начин в три последователни случая, преди да се оплаче. А приятелката на един заподозрян си призна на втория ден от разпита, че се запознала с него, когато той изрязал дупка в мрежата на вътрешната врата на

апартаментата ѝ и я изнасилил. Но като остави ножа, заяви тя, се оказало, че е много приятен младеж.

Като много други, и аз подозирах Каролин, че увлечението ѝ по тази страна на работата не е мимолетно. Затова разглеждам папките с надеждата да намеря нишка, за която да се заловя — например че ще успеем да докажем наличието на култов обред, повторен преди шест дни в апартаментата на Каролин, или пък зверско повторение на престъпление, към което тя по някакъв начин е показала твърде извратен интерес. Но няма нищо такова — тринайсетте имена не водят до никъде. И новите папки не изплюват никакви следи.

Вече е време за заседанието, но нещо ме гложди. Когато отново преглеждам компютърната разпечатка, виждам, че има един случай, който още не съм срещнал — едно дело „П“, което назоваваме така по алинеята от щатския наказателен кодекс, отнасяща се до подкуп на длъжностно лице от правораздавателната система. Каролин рядко излизаше извън своята сфера, а когато това дело е било разпределено към делата „П“ (случаи за специално разследване), те бяха под моето пряко наблюдение. Отначало приемам, че поради допълнително повдигнато обвинение обозначаването му като „П“ е грешка на компютъра. Но виждам, че липсва и основното. Това, което е заведено всъщност под параграфа „Неизвестен извършител“, обикновено означава разследване без последвал арест. Още веднъж преглеждам набързо чекмеджетата на бюрото, а сетне проверявам и в моя кабинет. Имам собствена разпечатка на делата „П“, но това не фигурира там. Изглежда, че след като Каролин го е поискала, то е било изтрито от другия списък. Отбелязвам в бележника си: дело „П“? Полхимъс? Юджиния стои на вратата.

— Хайде, къде ходите? Търсих ви. Големият се обади. — „Големият“, разбира се, е Реймънд Хорган. — Къде ли не ви търсих. Нареди да се срещнете в един и половина в клуб „Деланси“.

Двамата с Реймънд често общуваме по този начин по време на кампанията. Хващам го, след като се наобядва, преди някоя реч, за да го поставя в течение на това какво става в прокуратурата.

— А Мак? Обади ли се?

Юджиния чете бележката:

— Цяла сутрин ще бъде отсреща.

Явно ще наблюдава как някои от новите прокурори се справят по време на сутрешните дела в Съдебната палата.

Моля Юджиния да отложи с половин час заседанието по обвиненията и се запътвам към Съдебната палата, за да открия Мак. На втория етаж заседава Съдът на Централния район. Първоначално задържаните се явяват в районните съдилища, за да се определи мярката за неотклонение, да се разгледа делото, ако обвинението е за по-леко престъпление, или при по-тежки престъпления да се решат преюдициални въпроси. За начинаещия прокурор назначението в районен съд обикновено е второ или трето стъпало след отдел „Апелации“ или „Жалби и призовки“. Преди да ме изпратят в „Тежки престъпления“, работих в тази зала година и половина и сега гледам да стъпвам там колкото се може по-рядко. Тук престъплението винаги изглежда най-осезаемо, а въздухът трепти от сподавяната агония, която напират и аха-аха да закрепци.

В коридора пред двете големи зали, където заседава съдът на Централния район, стои развълнувана тълпа, подобна на мизерната сган, натъпкана в трюмовете на едновременните големи презокеански кораби, както я виждам във въображението си. Майки, приятелки и братя реват и оплакват младите мъже, затворени в гранитните килии в съседство със съдебните зали. Нискоквалифицирани адвокати сноват напред-назад и преговарят с клиентите с приглушени гласове на черноборсаджии, докато служебно назначените защитници викат на висок глас имената на хора, които никога не са виждали и които след малко ще защитават. Прокурорите също викат, докато търсят едновременно десетината полицаи, извършили арести по съответните дела, с надеждата да увеличат минималните си знания по делото, които са получили от полицейските доклади, методично изготвяни по такъв неясен начин, че само затрудняват разпита в съда.

В сводестата зала с червени мраморни колони, дъбови подпори и пейки с прави облегалки глъчката не спира, а се превръща в грохот. Застанали напред от страх да не пропуснат извикването на делата им, прокурори и адвокати се пазарят дружелюбно за възможни спогодби. До съдийската маса около секретаря на съда са се струпали шест-седем адвокати и прокурори и го увещават да изтегли делото им напред, за да бъде извикано веднага. Полицаяте, повечето наредени по двойки край мръсните стени, мнозина току-що изкарвали смяната от

полунощ до осем и явили се за заседанието, определящо мярката за неотклонение на задържаните от тях през нощта, сърбат кафе и се полюляват от пети на пръсти, за да не заспят. В далечния край на залата се чува несекваща врява. Там е арестантската стая, където задържаните очакват да ги извикат. Един-двама от тях ругаят цинично пред разсилните или адвокатите си и се оплакват от теснотията и непоносимата смрад край тоалетната. Останалите току простенват или удрят по решетките.

Сега, в самия край на сутрешните дела, проститутките, облечени в шорти и блузки с гол гръб, са призовавани, съдени, глобявани и изхвърляни обратно на улицата, за да могат да поспят преди трудовата си нощ. Обикновено се явяват пред съда на групи и ги представляват двама-трима адвокати, но от време на време някой сутеньор, за да спести пари, сам се нагърбва с тази задача. Точно такъв е случаят в момента — един глупак в яркооранжев костюм плеци нещо срещу полицейската жестокост.

Мак ме отвежда в гардеробната, където няма закачено нито едно палто. Някой посетител не е толкова смел, че да остави скъпа дреха без надзор в тази компания. Стаята е съвършено празна, ако изключим стенографската машина и огромния полилей, сложен в найлонова торба, който явно е веществен доказателство по някое от предстоящите дела.

Тя ме пита какво има.

— Каж ми, защо Каролин Полхимъс се е занимавала с „П“ дело? — задавам ѝ аз въпрос.

— Не знаех, че се е интересувала от престъпления над кръста — отбелязва Мак. Стара нейна реплика. Известна с цапнатата си уста, безсрамност и цинизъм, тя ми се хили от инвалидната си количка. Изказва няколко предположения относно делото „П“, всички, от които вече съм прехвърлил в ума си. — Не се връзва — признава накрая.

Като главен административен заместник, Лидия Макдугъл отговаря за кадрите, снабдяването и разпределението на служителите. Работата ѝ, независимо от благозвучната титла, е неприятна и неблагодарна, но Лидия е свикнала и се справя. Двата ѝ крака се парализираха преди близо дванайсет години, скоро след като започнахме заедно работа в прокуратурата. Беше една от онези вечери в началото на зимата, когато ситният ръмеж преминава в сняг. Лидия

шофирала, колата им отхвъркнала в реката и първият ѝ съпруг Том загинал.

Като цяло бих казал, че Мак е може би най-добрият юрист между нас — дисциплинирана, проникателна, талантива. С течение на времето тя се научи да извлича полза дори от инвалидния си стол пред съдебните заседатели. Има трагедии, които са толкова дълбоки, че ние в най-добрия случай ги схващаме постепенно. Докато два дни слушат тази хубава, убедителна и добродушна жена, членовете на съдебния състав имат възможност да си помислят как биха се чувствали те, ако краката им се веят като отпуснати знамена, и да схванат значението на брачната ѝ халка, както и на случайно изпуснатите думи за нейното бебе. През цялото време те усещат, че тя е невероятно жизнена въпреки всичко, и това ги изпълва с възхищение и още нещо, което би трябвало да крепи всички нас — надежда.

През септември Мак ще стане съдия. Вече е включена в листата и в предварителните избори ще се състезава без противник, което означава, че автоматично ще спечели общите избори. Явно малцина смятат, че могат да се преборят с юрист, подкрепян от женските групи, инвалидите, радетелите на реда и законността и трите главни юридически колегии на града.

— Защо не попиташ Реймънд за това дело? — предлага накрая тя.

Изсумтявам. Хорган не се занимава с подробности. Едва ли ще знае нещо за конкретния случай, а и тези дни не ми се ще да го занимавам с проблеми. Той и без това търси кого да вини.

Докато вървим по коридора към съседната зала, където по график Мак трябва да бъде наблюдател, аз ѝ говоря за Томи Молто и неизясненото му положение. Ако го уволним, Нико ще направи от това капитал, като заяви, че Хорган е излязъл на „лов за вещици“ срещу приятелите му. Ако продължим да го държим на щат, Нико още повече ще се възползва от бягството. Накрая решаваме да го поставим в категория „Неразрешена отпусका“, каквато до момента не съществува. Казвам на Мак, че бих се чувствал по-спокоен, ако някой, комуто имам доверие, беше видял Молто жив.

— Да започнем да го издирваме! Вече имаме един мъртъв прокурор. Ако някоя домакиня намери утре сутринта парчета от Молто

в боклукчийската си кофа, поне да можем да кажем, че сме го търсили навсякъде.

Сега е ред на Мак да си вземе бележка.

Почитаемият съдия Ларън Литъл, чието едро тъмно лице излъчва едновременно лукавство и величавост, пръв ме забелязва. Чернокож член на клуб, в който допреди три години допускаха само бели, съдията не показва признаци на смут сред тежкарската атмосфера. Той се чувства удобно между кожените кресла и сервитьорите в зелени ливреи.

Ларън е бившият партньор на Реймънд в адвокатската фирма. Тогава били бунтари, защитаващи бягащите от военна служба, притежателите на марихуана, местните войнствени чернокожи активисти, но също така и платежоспособна клиентела. Водих едно дело, по което Ларън беше адвокат, преди да стане съдия. Обвиняемият беше непълнолетен — богато момче от предградията от западния бряг на реката, което обичаше да влиза с взлом в домовете на приятелите на своите родители. Ларън бе внушителна фигура — висок, пронизателен, неумолим към свидетелите, с риторичен диапазон в оперни размери. Можеше да започне с изискани обноски, сетне без предупреждение да премине в касапско красноречие или в писклив чернокож говор. Появеше ли се той, съдебните заседатели забравяха, че в залата има и прокурор.

Реймънд пръв се втурна в политиката. Ларън съвсем неприкрито ръководеше кампанията му и му осигури доста черни гласове. Две години по-късно, когато Реймънд реши, че може да стане кмет, Ларън се включи в листата като кандидат за съдия. Ларън спечели, а Реймънд загуби и съдията Литъл трябваше да страда заради връзките си с него. Болкаро го държа под карантина в Северния район, където Ларън се занимаваше с дела за автотранспортни произшествия и по-леки престъпления, които обикновено се гледат от назначени магистрати^[2], докато Реймънд го „откупи“ след четири години със своята навременна и възторжена подкрепа на кампанията за преизбиране на Болкаро. Оттогава Ларън гледа сериозни дела в Централния съд. Той е безмилостен властелин в съдебната зала и въпреки дружбата си с Реймънд — заклет враг на прокурорите. Твърди се, че при делата,

които той гледа, има двама защитници, като по-трудният за побеждаване е онзи със съдийската тога.

Независимо от това Ларън си остава действена сила в кампаниите на Реймънд. Сега кодексът за поведението на съдиите му забранява да поема официална роля. Но той все още е член на затворения кръг на Реймънд — хора от годините в Юридическия факултет и началото на адвокатската практика на Хорган, чиято близост с него на моменти ме е изпълвала с младежка тъга. Ларън, Майк Дюк, управляващ партньор на огромна фирма в центъра, и Джо Райли — това са хората, на които Реймънд се опира сега.

Майк Дюк води финансите на кампанията. Тази година задачата се оказва по-обезсърчаваща, отколкото в миналото, когато Реймънд нямаше сериозни противници. Тогава Хорган не вземаше участие в набирането на средствата от страх да не компрометира независимостта си. Но тази година подобни угризения са захвърлени настрана. Напоследък Реймънд присъства на голям брой срещи за набиране на средства, перчи се пред състоятелните либерали — елегантни господа като събраните днес тук — и им показва, че е все още същият съвършен инструмент на справедливостта, както преди десет години. Реймънд започва да произнася предизборната си реч с безгрижен тон в очакване на момента, когато първо той, а след това и съдията ще бъдат повикани вън от залата, така че Майк да упражни натиск в тяхно отсъствие.

Такава е и моята задача днес. Извинението на Реймънд, за да излезе от клуба, ще бъда аз. Той ме представя и обяснява, че трябва да е в течение на служебните въпроси. В тази обстановка аз съм обикновен слуга — на никого и през ум не му минава да ме покани да седна, само съдията Литъл си прави труда да стане, за да се ръкува с мен. Оставам зад масата и дима от пури, докато отmine последният кръг ръкостискания и безцеремонни шеги, и излизам след Реймънд, който грабва от купата до вратата ментово бонбонче за освежаване на дъха.

— Какво става? — пита той веднага щом портиерът и зеленият навес на клуба остават зад нас.

Усеща се още от сутринта, че времето омеква. Иде пролетта. Казвам му за обаждането на Дубински и той дори не си прави труда да скрие раздражението си.

— Само да ги пипна в нарушение. — Има предвид Нико и Молто. Вървим забързано надолу по улицата към сградата на общината. — Какви са тия глупости? Независимо разследване!

— Реймънд, в случая журналистът просто разсъждаваше на глас. Вероятно няма нищо такова.

— Дано да няма — казва той.

Започвам да му разправам за инцидента между полицията и ДЕА, но той не ме оставя да довърша.

— А ние самите докъде сме с Каролин?

Виждам, че разсъжденията относно действията на Молто наново са възбудили желанието на Реймънд да постигне резултати в нашето собствено разследване. Започва да ме обстрелва с въпроси. Имаме ли заключение от „Косми и влакна“? Кога ще го получим? Имаме ли новини за отпечатъците от пръсти? Какво става с информацията от щатската картотека за сексуалните престъпления, разследвани от Каролин?

Когато му обяснявам, че предстои да получим всичко това, но съм прекарал последните три часа на заседанието във връзка с обвиненията, Реймънд замръзва на място вбесен.

— По дяволите, Ръсти! — пламва той, а веждите му се присвиват гневно над очите. — Казах ти онзи ден — това е най-важното следствие в момента. И си е така. Дела Гуардия ще ме изяде жив заради него, пък и дължим това на Каролин. Нека Мак ръководи прокуратурата. Ще се справи. Тя може да наблюдава как ДЕА и полицаите се плюят едни други и да взема решения по обвиненията. Ти се занимавай само с делото! Искам да отработиш всички възможни теории, и то най-методично. Това искам от теб! Действай като професионалист!

Оглеждам улицата в двете посоки. Не виждам нито един познат. Мисля си, че съм на трийсет и девет години, от които тринайсет работя като прокурор.

Реймънд продължава мълчаливо напред. Накрая се извързва към мен и клати глава. Очаквам по-нататъшно недоволство към поведението ми, но вместо това той казва:

— Тия бяха големи говеда.

Обядът, както виждам, не е бил приятен.

В сградата на общината дребният белокоп оператор на асансьора — Голди, който по цял ден седи в празната кабина в очакване да вози Реймънд и общинските съветници, отмества столчето си настрани и сгъва вестника. Тъкмо съм подхванал въпроса за липсващото дело „П“, но в асансьора млъквам. Голди и Нико бяха много гъсти. Дори веднъж-дваж видях Голди да нарушава правилата и да вози Нико. Това е привилегия, която Нико обожава — служебен асансьор. Неговата съдба. Докато Голди оглеждаше фоайето, за да се убеди, че няма да ги видят, Нико с достойнство запази безизразния вид на лицето си.

Стигаме прокуратурата и аз изоставам. Приближават се прокурори, за да разменят по някоя и друга дума с Реймънд — някои с проблеми, а други просто искат да чуят новини от кампанията. Един-два пъти обяснявам, че съм прегледал архива на Каролин. Правя го несвързано, тъй като нямам желание да признавам по-нататъшни неуспехи, и докато минава от един разговор на друг, Реймънд губи нишката на това, което му говоря.

— Едно дело липсва — повтарям аз. — Водила е някакво дело, което не можем да открием.

Това накрая привлича вниманието му. Влезли сме в кабинета му през страничната врата.

— Какво дело? Знаем ли нещо за него?

— Знаем, че е заведено под алинея „П“ като подкуп. Изглежда никой не знае какво е станало с него. Питам Мак. Проверих и моя архив.

Реймънд ме гледа изпитателно секунда-две, след което очите му се отместват.

— Къде трябва да съм в два часа? — пита той.

Когато му казвам, че нямам представа, той изкрещява името на секретарката си Лорета и продължава да я вика, докато тя се появява. Излиза, че Реймънд трябва да бъде на среща в Юридическата колегия, посветена на въпроси от наказателния процес. Трябва да очертае различните реформи, свързани с щатската система за изпълнение на наказанията, които е предложил, и предизборната си платформа. Вече е отпечатано съобщение, ще има репортери и телевизионни екипи, а той закъснява.

— По дяволите! — реве Реймънд. — По дяволите! — Крачи нервно из кабинета си и крещи. — По дяволите!

Опитвам отново.

— Както и да е, делото е още в компютърната система.

— Тя обади ли се на Коуди? — пита.

— Каролин ли?

— Не, Лорета.

— Не знам, Реймънд.

Отново вика гръмогласно Лорета.

— Обади се на Коуди! Обади ли му се? За бога, обади му се! Намери някого да отиде там! — Реймънд ме поглежда. — Тоя мухльо уж все седи до телефона в колата, а никога не можеш да се свържеш с него. С кого, по дяволите, приказва?

— Мислех си, че може да си чул за това дело. Може би си спомняш нещо.

Реймънд не слуша. Тръшнал се е в едно кресло, опряно до това, което прокурорите подигравателно наричат „Стената на гордостта“ — част от стена, отрупана с грамоти, снимки и други сувенири от велики победи или почести: награди от юридически асоциации, скици на художници^[3] от съдебни процеси, политически карикатури. Реймънд отново е придобил вид на блуждаещ, умислен човек, който си представя развоя на събитията.

— Господи, какво нещастие! При всяка кампания Ларън ме съветваше да помоля някой прокурор да си вземе отпуск, та да има кой да движи всичко, но все някак си успяхме да се справим и без това. А сега му изтървахме края. Прекалено много има да се върши, а няма кой да ръководи. Знаеш ли, че вече два месеца не сме направили нито едно допитване? Две седмици до изборите, а нямаме представа какви са шансовете ни и кой ще гласува за нас. — Поставя ръка на устата си и клати глава. Не е загрижен, ами направо отчаян. Реймънд Хорган, главният прокурор на окръг Киндъл, е загубил способността да се справя.

Стоим в пълно мълчание. Но след като ми се накара на улицата, не съм склонен да се държа почтително. След тринайсет години държавна служба все съм се научил какъв трябва да бъде един чиновник и искам да съм сигурен, че съм се застраховал и с думата на Реймънд по отношение на липсващото дело.

— Така или иначе — казвам за пореден път, — не знам какво значение да му придам. Мога само да гадая дали грешно е заведено

като такова, или става дума за нещо по-страшно.

Реймънд е вторачил поглед в мен.

— Пак за онова дело ли говориш?

Не успявам да отвърна. Лорета извиква, че го търсят, и Реймънд грабва слушалката. Обажда се Алехандро Стърн, адвокатът, който е председател на Съвета на Юридическата колегия. Реймънд моли за извинение, бил много зает със странния епизод между ДЕА и местната полиция, но веднага тръгва. Когато оставя слушалката, отново изкрещява името на Коуди.

— Тук съм! — обажда се Коуди, който е влязъл през страничната врата.

— Чудесно! — Реймънд тръгва в една посока, а после в друга. — Къде, по дяволите, ми е палтото?

Коуди вече го е взел.

Пожелавам на Реймънд успех.

Коуди отваря вратата. Реймънд излиза и веднага пак се връща.

— Лорета! Къде ми е изказването?

Оказва се, че и то е у Коуди. Въпреки това Реймънд продължава към бюрото си. Отваря някакво чекмедже и докато излиза, ми подава една папка.

Това е делото „П“.

— Ще поговорим — обещава ми той и двамата с Коуди, който го следва по петите, хукват по коридора.

[1] ДЕА — федералната служба на САЩ за борба срещу незаконната търговия с наркотици. — Б.пр. ↑

[2] Длъжностно лице в някои американски щати с ограничени съдийски пълномощия, които обикновено включват разглеждане на дела за леки престъпления, граждански искиове с размер под определен максимум, издаване на призовки и т.н. — Б.пр. ↑

[3] В съдилищата на някои щати по време на съдебни заседания не е разрешено да се снима, но се позволява на художници да правят скици. — Б.пр. ↑

6.

— Момчето Уендъл някак си придоби значение — казах на Робинсън. — Имам предвид за нас. Или поне за мен. Трудно мога да обясня, но той си беше част от тази история с Каролин.

Беше необикновено дете — едро за възрастта си, мудро и непохватно като повечето пълни деца. Имаше тъп, почти малоумен вид. Но според мен това беше по-скоро придобито, отколкото природна даденост. Помолих един от психиатрите за обяснение, като че ли то беше нужно, и той каза, че това петгодишно дете е депресирано.

Докато приключи делото на майка му, Уендъл Макгафен бе преместен от общинския приют в сиропиталище. Баща си виждаше всеки ден, но не и майка си. След обичайните спорове в съда разрешиха на мен и на Каролин да разговаряме с него. Всъщност отначало въобще не говорехме. Присъствахме на сеансите, които психиатрите провеждаха с него, и на практика те ни представиха на Уендъл. Бяха оставили в стаята му играчки, с които той се занимаваше, но когато го питаха дали мисли нещо по даден въпрос, почти никога не отговаряше. Психиатърът, казваше се Матингли, сподели, че през няколкото седмици, прекарани там, Уендъл нито веднъж не попитал за майка си, поради което и те не били отваряли дума за нея.

Уендъл хареса Каролин от самото начало. Носеше ѝ куклите си. Разсъждаваше на глас пред нея. Насочваше вниманието ѝ към птици, камиони и други обекти, минаващи край прозореца. При третото или четвъртото посещение Каролин каза на Уендъл, че иска да поговорят за майка му. Психиатърът се разтревожи, но Уендъл стисна куклата с две ръце и попита: „За какво?“.

Така напреднахме — по двайсет-трийсет минути на ден. Психиатърът явно бе заинтригуван и след време помоли Каролин да му разреши да присъства на техните разговори. Историята ни бе разказана откъслечно, на смотолевени реплики, в продължение на седмици — импровизирани отговори на въпроси, нередко зададени от Каролин дни преди това. Освен колебанието си Уендъл не показваше истинско вълнение. Обикновено стоеше пред Каролин, стиснал здраво с две

ръце куклата си, в която вторачваше немигащ поглед. Каролин повтаряше това, което той ѝ бе казал, и го питаше по-нататък. Уендъл кимаше, клатеше глава или изобщо не отговаряше. От време на време обясняваше: „Боуеше. Пуачех. Тя каза да мъуча“.

— Тя искаше да мълчиш?

— Да, тя каза да мъуча.

Ако друг го разпитваше така, може би щеше да изглежда жестоко, но при Каролин излизаше тъй, сякаш изпитва безкористната нужда да узнае всичко. Малко преди делото тя и психиатърът решиха прокурорът да призове Уендъл да свидетелства само ако е абсолютно необходимо. Според нея сблъсъкът с майката би бил твърде мъчителен за него. Но дори след като взе това решение, Каролин продължи да се среща с Уендъл и да извлича още и още информация от него.

— Трудно може да се обясни начинът, по който се държеше към това дете — продължих да разказвам на Робинсън. — Сякаш проникваше в него. Толкова напрегнато, толкова настойчиво. Никога не съм мислел, че е от хората, които могат да установят контакт с деца. И когато се получи, бях поразен.

От това тя стана още по-голяма загадка за мен. Беше като хиндуистка богиня, въплътила всички чувства на сътворението. Независимо от бушуващата похот, която Каролин бе отприщила в мен със своето поведение и външност, нещо от нежната загриженост, която проявяваше към това дете в нужда, ме тикна към пропастта и придаде на чувствата ми разнеженост и копнеж, които за мен имаха далеч по-голямо значение от цялото ми сластолюбие. Когато заговореше с тихия си настойчив глас и се наведеше към милия, бавно възприемащ, наранен Уендъл, аз, колкото и да се каех, се изпълвах с любов към нея.

Безумна любов. Отчаяна, маниакална и съзнателно сляпа. Любов в най-чистата ѝ форма, с никакви мисли за бъдещето — любов, която се залъгваше с настоящето и не искаше да прозре смисъла на очевидното.

Един ден разговарях с Матингли за това как Каролин работи с момчето. Изключително, нали, рекох аз. Възхитително. Необяснимо. Исках да чуя как ще я възхвалява. Но Матингли възприе интереса ми като клиничен, сякаш питах как може да се отчете това явление. Той дръпна замислено от лулата си.

— Разсъждавал съм по въпроса — рече той. След това погледът му стана неспокоен, тъй като, предполагам, разбираше, че може да ме обиди или да бъде криво разбран. Но продължи. — Имам чувството, че по някакъв начин тя му напомня за неговата майка.

Делото мина добре. Госпожа Макгафен бе представлявана от Алехандро Стърн — Санди, както го наричахме извън съдебната зала — аржентински евреин, испански благородник, с изискана прическа, безупречен със своя лек акцент и с маникюра си. Той бе учтив, изтънчен адвокат и ние решихме да следваме сдържания му маниер. Представихме веществените доказателства, лекарската експертиза и данните от прегледите, а след това и резултатите от обиска. С това приключихме нашето изложение. Санди призова един психиатър, който описа кроткия нрав на Колийн Макгафен. После показа какъв добър адвокат е, като промени обичайния ред на събиране на доказателства, който следва защитата. Първа свидетелства подсъдимата и отрече всичко. След това Санди разпита съпруга ѝ, който плака неудържимо, докато описваше смъртта на първото дете, падането на Уендъл, на което твърдеше, че бил очевиден, и привързаността на жена му към техния син. Добрият адвокат винаги отправя едно мълчаливо послание към съдебните заседатели, прекалено предубедено или неуместно, за да бъде изказано на глас, което може да бъде например расистки призив, когато черни жертви свидетелстват срещу бели подсъдими, или подход на омаловажаване, който адвокати като Стърн възприемат, когато е налице само опит за извършване на престъпление. В конкретния случай Санди искаше те да знаят, че Колийн Макгафен е получила опрощение от съпруга си, а щом като той може да прости, защо те да не могат?

Открих, че в съдебната зала можех именно чрез професията си да изградя стена между себе си и Каролин. Там се съсредоточавах за дълго и почти с изненада осъзнавах нейното присъствие зад мен и властта на натрапчивата ми идея. Постигах всичко това с усилие на волята и на висока цена. Извън съда бях направо безполезен. За да изпълня най-обикновени задачи като разпити на свидетели или събиране на веществени доказателства, се налагаше да изразходвам цялата си енергия, за да я пропъдя от съзнанието си — не мисли за нея,

моля те, не мисли сега за нея! Ала мислех. Блуждаех в една илюзорна реалност, люшках се между ужасните си фантазии, заради които остро се порицавах, и миговете, когато тя присъстваше, а аз просто я съзерцавах.

— И така — признах на Робинсън, — една вечер работехме в нейния кабинет.

Защитата почти бе приключила с представянето на своите доказателства. Дарил вече даваше показания. Неговата трогателна безпомощност и пълна неспособност да се справи със случилото се наистина можеше да просълзи човек. Каролин щеше да го разпитва и се вълнуваше. Залата беше пълна с репортери, а почти всяка вечер две телевизионни станции следяха процеса. Самият разпит бе голямо изпитание, тъй като изискваше хирургическа прецизност — Дарил трябваше да бъде компрометиран като свидетел, но не и като човек. Съдебните заседатели не можеха да не му съчувстват, тъй като в края на краищата той се опитваше да направи онова, което повечето от нас биха сторили — да спаси каквото е останало от семейството му. Така че този разпит много занимаваше Каролин. Тя го репетираше, изменяше, повтаряше, проблясваше пред мен като монета, подхвърлена във въздуха. Крачеше енергично, докато използваше различна интонация на въпросите, по чорапи, с широка пола, която се развяваше всеки път, щом се обърнеше в тясното пространство.

По бюрото са разхвърляни опаковки от вечеря, взета от закусвалня, както и разни документи — удостоверения за работното време на Дарил, които показват, че е прекалено зает, за да има представа какво става в дома му, медицински експертизи на детето, показания от учителите му и от една леля. Подготвяме всеки отделен въпрос: „Не, не, по-меко, по-меко! Господин Макгафен, вие не сте могли да знаете, че Уендъл е показал натъртванията си в училище“. Така. Или може би три въпроса: „Познавате ли Бевърли Морисън? А ще опресня ли вашата памет, ако ви кажа, че тя е учителката на Уендъл? Известно ли ви е, че госпожица Морисън е разговаряла със съпругата ви относно физическото състояние на Уендъл на седми ноември миналата година?“.

— Значи меко — казва тя.

— Да, меко — потвърждавам. — Не се приближавай много до него. И недей да крачиш непрекъснато из залата, за да не изглеждаш

ядосана.

Каролин е развълнувана, пресяга се през бюрото и в някаква еуфория ме улавя за ръцете.

— Всичко ще мине добре — казва тя, след което наситенозелените ѝ очи се задържат малко по-дълго върху мен, колкото да ми стане ясно, че изведнъж сме изоставили делото, и аз я питам (за първи път, подчертавам го), просто я питам, унил и жалък: „Какво, по дяволите, става, Каролин?“. А тя се усмихва само за миг, но усмивката ѝ зашеметява и отговаря: „Не сега“. И Каролин пак се връща към разпита.

„Не сега, не сега!“ Вечерта хванах последния автобус за Ниъринг, седях в тъмното и размишлявах, осветяван от проблясващите край прозореца улични лампи. Не сега. Не съм ли решил? Решил съм. Добре е. Зле е. Не съм сигурен. Не искам да те разочаровам.

И все пак нещо имаше. Постепенно осъзнавах значението на нашия разговор. Не бях си изгубил ума. Не ми се беше присънило — нещо ставаше. Бяхме говорили за нещо. И дълбокото ми позабравено безпокойство започна да се променя. Там, в автобуса, докато седях отзад, потънал в тъмнина, фантазиите ми придобиха плът и разбрал, че навлизам в сферата на реалното, започнах да чувствам най-обикновен страх.

7.

Отвън на вратата пише „Ателие Б“. Влизам в помещение с размерите на малък гимнастически салон. Светлината тук има цвят на горчица — стените са облицовани с жълти плочки. Всичко ми напомня за основното училище на Нат — ред мивки и гардероби от пода до тавана, които са явно шкафчетата на студентите. Един младеж работи пред триножника си. Аз, разбира се, прекарвах много години из университетския комплекс и ако трябва да правя тъжна равносметка, може би те ще се окажат най-щастливите от живота ми, но се съмнявам, че някога съм влизал в Центъра за изкуства, ако не се брои съседната зала, където Барбара от време на време ме водеше да гледам пиеси. За момент и аз самият се чудя, че съм тук. По-добре да изпратя Липранзър, трезво мисля. И веднага след това питам:

— Марти Полхимъс?

Момчето се извързва от триножника и ме поглежда тревожно.

— От полицията ли сте?

— От прокуратурата.

Подавам ръка и се представям. Марти хвърля четката върху маса с разпилени туби акрилна боя и кръгли бели буркани с гипс. Преди да се ръкува с мен, избърсва ръце в краищата на ризата си. Той учи живопис и това си личи от пръв поглед — пъпчив русоляв младеж с къдрици до раменете, дрехите му са покрити с петна, а под дългите нокти се е насъбрала боя и мръсотия.

— Предупредиха ме, че и друг може да поиска да разговаря с мен — казва Марти.

Той е нервен и изгаря от желание да се хареса. Предлага ми кафе и двамата отиваме при кафеварката до вратата. Напълва две пластмасови чашки и докато рови из джобовете си за дребни пари, ги оставя на земята. Накрая аз пускам в касичката две монети от по двайсет и пет цента.

— Кой каза, че още някой може да иска да се срещне с теб? — питам, докато стоим и духаме кафето си. — Мак ли?

— Реймънд. Господин Хорган. Той ми каза.

— Аха.

Настъпва неловко мълчание, въпреки че Марти прилича на младеж, с когото това често се случва. Обяснявам му, че съм прокурорът, на когото е възложено да разследва убийството на майка му, и че съм получил програмата на часовете му от канцеларията: вторник от тринайсет до шестнайсет часа — свободни занимания в ателието.

— Исках просто да поговорим, в случай че имаш нещо да добавиш.

— Разбира се. Естествено. Както желаете — казва Марти.

Връщаме се бавно към триножника и накрая той сяда на перваза на прозореца. Оттук гледаме железопътните линии отвъд университета, издълбани върху търбуха на града като огромни белези. Момчето е отправило поглед натам и за миг аз също се обръщам в тази посока.

— Не я познавах добре — казва. — Чули сте нашата история, нали? — Докато говори, ме стрелва с поглед и не съм сигурен какъв отговор предпочита — да или не. Когато признавам, че нищо не знам, кима и извърща очи. — Не бях я виждал дълго време — обяснява простиичко. — Ако желаете, баща ми може да ви разкаже всичко най-подробно. Обадете му се. Каза, че ще помогне с каквото може.

— Той в Ню Джърси ли живее?

— Да. Ще ви дам телефона.

— Предполагам, че са разведени.

Марти се смее.

— За бога, надявам се. Все пак е женен за майка ми... Искам да кажа, за Мюриъл, но аз ѝ викам „майко“. Женени са вече петнайсет години. — Качва краката си на перваза и се заглежда в струпаните сгради на университетския комплекс. След предложението да се обадя на баща му накратко ми разказва историята. Не му е лесно, сплел е ръце почти като инвалид. Но продължава без подканяне. Историята, която ми разказва със запъване, е нещо съвсем обикновено за нашето съвремие. Баща му, Кенет, бил гимназиален учител по английски език в малък град в Ню Джърси, а Каролин — негова ученичка.

— Татко казваше, че тя била, нали разбирате, много привлекателна. Мисля, че е тръгнал с нея още докато била ученичка. Но са се криели или нещо такова. А това никак не в стила на баща ми.

Той е много кротък човек. Убеден съм, че не е имал много приятелки преди нея. Никога не ми е говорил за това, но съм готов да се хвана на бас, че не греша. Мисля, че историята им е била много бурна. Нали разбирате, истински роман. Поне от негова страна. — Тук момчето изглежда объркано. Няма определено мнение за Каролин. Очевидно не я познава достатъчно добре, за да може да каже какви са били чувствата ѝ. — Каролин — казва. — Майка ми. Истинската ми майка — повтаря и се намръщва. — Баща ми я наричаше Кари. Тя имаше много братя и баща. Майка ѝ бе починала рано. Мисля, че ги мразеше до един. Не знам. Те всички се мразеха. Татко казва, че баща ѝ непрекъснато я пребивал от бой. С радост се махнала от тях.

Момчето внезапно скача от перваза и се приближава до картината си — водовъртеж в червено. Примижава срещу нея и посяга към една от тубите. Смята да работи, докато разговаряме.

Разправя ми, че не знае как точно родителите му са се разделили. Когато се родил, Каролин се опитвала да постъпи в колежа и никак не била доволна, че трябвало да се откаже. Баща му споменал само, че в онези дни настъпили драматични събития, които повлекли и Каролин. От думите му подразбрал, че е имала приятел. Очевидно не бе говорил на момчето за това. Обяснил му, че поради редица разочарования престанала да обича града, баща му и живота, който водела.

— Татко казва, че когато се оженили, била съвсем млада, а след това пораснала и искала да бъде нещо друго. Решила, и толкоз. Животът им се объркал и един ден тя просто си отишла. Татко смята, че може би е било за добро. Той е такъв човек. Говори ги и сам си вярва.

Бащата, по думите на сина, се очертава като фигура от Норман Рокуел^[1] — мъдър и благороден, с очила и вестник в ръка, който прекарва дълги нощи умислен в хола, учител, който взема учениците си присърце. И аз имам син, ще ми се да споделя с момчето, и ми се иска да вярвам, че един ден той ще изпитва подобни чувства към мен.

— Нямам представа кой я е убил — изведнъж казва Марти Полхимъс. — Предполагам, че затова сте дошли.

И аз се питам за какво ли дойдох. Може би, за да разбера какво беше крила или не бе споделила с мен. Да разруша още веднъж илюзията си за онова, което наивно бях смятал за близост.

— Мислите ли, че е някой, когото е познавала? — пита момчето.
— Искам да кажа, имате ли някакви следи, или как там го наричате... улики?

Отговарям, че нямаме. Изтъквам противоречивостта на доказателствата: отворените прозорци, чашата. Спестявам му възетата и стерилността на семенната течност. Все пак става въпрос за майка му, макар да ми е ясно, че няма нужда от кой знае какъв такт или успокоителни думи. Съмнявам се, че притеснението на Марти има нещо общо с неотдавнашните събития. Дори оставам с впечатлението, че той до голяма степен се има за страничен наблюдател.

— Каролин водеше много дела за изнасилване — казвам аз. — Някои смятат, че може да има връзка.

— А вие не сте ли съгласен с това?

— Убийствата рядко са загадъчни. Половината от нашия град в днешно време е свързан с организираната престъпност. В почти всички останали случаи жертвата и убиецът се познават добре и повечето са в резултат на прекратени любовни отношения — нестабилни бракове, изоставени любовници и други подобни. Обикновено е имало някаква криза в отношенията през последните шест месеца, но като цяло подбудите са съвсем ясни.

— Тя имаше много любовници — отбелязва Марти.

— Така ли?

— Предполагам. Искам да кажа, много пъти отклоняваше предложението ми да се видим. Обаждах се и нали разбирате, ставаше ми ясно, че там има някой. Не знаех какво мисли или чувства. Струва ми се, че обичаше да има своите тайни. — Свива рамене. — Смятах, че ще я опозная. Затова и дойдох тук. Татко се опита да ме разколебае, но аз мислех, че ще е добре за мен. Тъй или иначе, в момента следването не ме интересува особено. Мислех си, че важното е колежът, а къде — няма значение. Сега излиза, че ще ме скъсат по всички предмети.

— Наистина ли?

— Е, не съвсем. Физиката^[2] обаче ми е мъгла, не мога да я проумея. Честна дума. Ще ме скъсат, и то с пълно право.

Влиза симпатично момиче с фланелка, рекламираща световното турне на някаква рок група, и го пита дали е видял някой си Харли. Марти отговаря, че не е. Докато тя влиза и излиза, от стереоуредба някъде в дъното на коридора долита музика. Момчето сменя четките и

започва да работи. Лицето му почти опира платното. Щрихите му са съвсем ситни.

Продължава да говори за Каролин.

— От години знаех, че тя е тук. Започнах да ѝ пиша, а когато набрах смелост, обадох ѝ се по телефона. Разбира се, не говорех за пръв път с нея. От дъжд на вятър и тя се обаждаше. Обикновено в началото на годината. Може би искаше да се обади за празниците, но преценяваше, че не е много уместно. Тъй или инак, държа се много мило, като ѝ казах, че ще дойда да следвам тук. „Ах, това е чудесно!“ Много учтива — казва и кима. — Вежлива. Хубава дума, нали?

— Да — отговарям аз.

— Виждах я от дъжд на вятър, най-често в неделя. Един-два пъти ме запозна с разни хора, изглежда смяташе, че няма как да не ме представи. Така се запознах и с господин Хорган.

На това място емоционалният прилив набира сила. По всичко личи, че ще е най-добре да го оставя да продължи, независимо от импулсивното ми желание да задам някои въпроси.

— Много беше заета. Гледаше си службата. Искане след време да се кандидатира за главен прокурор. Знаехте ли това?

Колебанието ми продължава прекалено дълго дори за такъв тромав разговор като нашия. Може би погледът ми изразява смущение, защото момчето ме поглежда много особено. Отговарям, че в прокуратурата е пълно с хора, които виждат по същия начин своето бъдеще. Но това не охлажда желанието му да продължи тази тема.

— Наистина ли я познавахте добре? Работили ли сте заедно?

— Случваше се — отвърщам, но от начина, по който Марти продължава да ме гледа, ми става ясно, че не съм успял да бъда достатъчно уклончив. — Беше започнал да ми разказваш за срещите ви.

Той изчаква малко, но е свикнал да има работа с възрастни и насочва вниманието си към четката, с която разбърква боята в малката пластмасова табличка. Леко свива рамене, преди да почне да говори.

— Не бяха кой знае какво — казва, обръща рошавата си глава с оная негова червеникава коса и ме поглежда право в очите. — Имам предвид, че не говореше за времето, когато съм бил дете. А аз очаквах да чуя точно това. Предполагам, че просто този период от живота ѝ не беше важен за нея. Нали разбирате? Дума не обелваше за ония години.

Кимам и за миг замълчавам, но все още се гледаме в очите. В неговите отново се появява онзи пламък.

— Бях й безразличен. Разбирате ли? Държеше се с мен много мило, но изглежда не я интересувах. Сигурно затова баща ми не е искал да дойда тук. Толкова години се опитваше да я оправдае, че тогава така се случило и тъй нататък. Не искаше да остана с впечатлението, че го е напуснала заради мен. Но той е бил наясно с истината. — Момчето захвърля четката си. — Ако искате да знаете, господин Хорган трябваше да ме моли, за да отида на погребението. Аз нямаше да го направя. Просто не ми се ходеше. А това е собствената ми майка. Ужасно, нали?

— Зависи — отговарям.

Марти сваля платното до краката си и вторачва поглед в него. Изглежда усеща, че го наблюдавам с интерес, и му е приятно. Мисля си, че е млад и толкова мил с това негово чувство за вина.

— Майка ми почина още докато следвах — обадох се. — На следващата седмица се отбих да видя баща си. Никога не бях го правил, но реших, че предвид обстоятелствата... — Махам с ръка. — Както и да е, той си стягаше багажа. Половината покъщнина беше в кашони. Попитах го: „Татко, къде отиваш?“, а той отговори: „В Аризона“. Излезе, че е купил парче земя и каравана. А не беше споменал и дума за това. Ако не бях се появил този ден, сигурен съм, че щеше да напусне града, без да ми каже едно довиждане. Открай време отношенията ни бяха такива. Случва се между родители и деца.

Момчето ме гледа продължително, озадачено от моята искреност, а може би от темата, която обсъждаме.

— Какво може да направи човек в такъв случай?

— Опитваш се да пораснеш — отговарям аз. — По свой собствен начин. Имам син и за мен той е целият свят.

— Как се казва?

— Синът ми ли?

— Да.

— Нат.

— Нат — повтаря синът на Каролин и отново ме поглежда. — Какво беше тя за вас? В края на краищата тук не сте само по работа, нали? Беше ли ви и любовница?

Убеден съм, че е видял брачната ми халка. Докато задава въпроса, сякаш сочи с брадичка към нея. Но аз не мога повече да хитрувам с това спокойно, почтено момче.

— Боя се, че в един момент бяхме интимни, в края на миналата година. Но за малко.

— Ясно — казва момчето и клати глава с истинска погнуса. Надява се да срещне поне един човек, когото не е оплела в мрежите си, но сред нас няма никой, който да се похвали с това. — Щом ме скъсат, се прибирам у дома. — Изявлението му звучи толкова тягостно, че ми става ясно: въпросът е бил току-що решен. Но си премълчавам. Не е нужно да му казвам, че е прав. Усмиввам се топло, с което искам да му покажа колко ми е симпатичен. След това излизам.

[1] Норман Рокуел — известен американски илюстратор. — Б.пр.

↑

[2] При американската система на висше образование студентите се профилират на един по-късен етап от следването си — обикновено в трети курс. Дотогава по индивидуална за всеки студент програма могат да се изучават предмети от различни специалности. — Б.пр. ↑

8.

— В Хола, ако искаш да знаеш — казва Лип, като има предвид Макграт Хол, сградата на полицейското управление, — го наричат неизпълнимата задача. — Става дума за нашето разследване на убийството на Каролин. — Така му викат: „Какво ново по неизпълнимата задача?“. Сякаш никой няма да реши този случай. Или поне няма да е навреме за Хорган. Защо му трябваше да твърди пред пресата, че бързо ще открием нещо? По-скоро трябваше да омаловажи значението на случая, а не да дава интервю след интервю за това колко усилено работим.

Устата на Лип е пълна с хляб и доматиен сос, но това не е пречка за бликащото му недоволство. Бесен е. Застанали сме пред незастроен парцел, на практика бунище, под виадукта на магистралата. По неравната земя са разпилени строшени късове железобетон, от които стърчат ръждясали змиеподобни жезела, както и купища други отпадъци — бутилки, вестници и захвърлени авточасти. Към това се прибавят и преспите от смачкани на топка бели восъчни хартии и пластмасови чашки, захвърлени от множеството клиенти, яли преди нас сандвичи, купени от закусвалнята „Джакалоне“ от отсрещната страна на улицата. „Джакалоне“ е едно от любимите заведения на Лип — италианска барачка, където във виенско хлебче пъхат цяла телешка пържола, залята с доматиен сос. Липранзър обича добре да си похапва на обяд, с което компенсира оскъдната ергенска вечеря. Чашите с безалкохолните напитки са върху някаква пейка със строшена облегалка, на която сме качили по един крак, а разни улични банди и млади любовни двойки са изписали имената си по нея.

Докато се връщаме към колата на Лип, обменяме сведения. Разказвам му за срещата си с момчето, която не донесе нищо съществено. Лип изброява какво ново е направил. Разпитал съседката, която казала, че доколкото си спомня, била видяла непознат човек.

— Госпожа Крапотник — казва Лип. — Страшна работа! Такава латерна, не можеш да си представиш! — Той клати глава. — Ще

прегледа снимките на престъпници, с които разполагаме, но преди да се видя пак с нея, трябва да си намеря запушалки за ушите.

— А индексът? — Индексът е щатската картотека на извършителите на сексуални престъпления.

— Нищо — казва Лип.

— Няма ли някой случай с въжета?

— Служителката, с която разговарях, каза, че била чела нещо подобно в роман. Не ѝ е известен действителен случай. Господи, представяш ли си да четете такива неща? Като че не ѝ стига работата.

Лип е с неизменната си служебна кола, златист додж, който се отличава от другите само по специалните си гуми и номера, започващ с буквите ЗП (задължително за полицейските коли, а следователно добре известно и на гаменчетата дори), тръгва рязко и гумите изсвистяват. Полицаяте, шофьорите на таксите и въобще хората, които „живеят“ в колите си, винаги карат бързо. Лип свива в една уличка уж направо към центъра, но налита на отклонение и е принуден да мине по Кинбарк — най-неприятния булевард в стария ми квартал. Отбитият поток е гъст и ние се движим бавно като погребална процесия. Ето я, мисля си, ето я! Татковият братовчед Милош, който купи фурната, когато баща ми напусна, дори не смени табелата. Още си стоят натруфените морскосини букви „Сабич“.

Въпреки че работех там всеки ден, помня само някои подробности от вътрешността — лятната мрежеста врата, която изкривяваше движещите се по улицата фигури, рафтовете със синкави метални табли зад тезгяха, тежката стоманена каса с мелодичния звън. Бях на шест години, когато баща ми настоя да работя. Имах две ръце и те можеха да бъдат използвани, без да ми се заплаща. Научих се да сгъвам и подреждам гладките бели кутии за торти. Приготвях дванайсет и ги качвах наведнъж от пълното с паяжини мазе горе в магазина. Понеже кутиите бяха от хлъзгав плътен картон, под определен ъгъл ръбовете им режиха като бръснач, така че пръстите ми често носеха следи от тях. Изпитвах ужас от това, тъй като баща ми се възмущаваше, ако откриеше кръв по външната част на кутията: „Това да не ти е касапница!“. Тази забележка се придружаваше от зловец поглед, в който се съчетаваха омраза и погнуса. В сънищата ми за онова време винаги е лято, когато въздухът в равнината ставаше зловонен като блато, а сухата жега от фурните превръщаше дори

ходенето в тежък труд. Сънувам, че кожата ми лъщи от пот, баща ми крещи, една торта е паднала, а страхът като киселина разяжда вените и костите ми.

Ако трябва да нарисувам баща си, той ще има лице на каменно чудовище и сърце на люспеста ламя. Каналите, проводници на неговата душевност, омотани в сложна плетеница, бяха покрити, направо задръстени с отложената по тях ненавист и не можеха да допуснат нито капка любов към детето. За мен никога не е стоял въпросът кого от двамата си родители да избирам. Беше ясно, че за баща ми апартаментът, стените със снимките по тях, мебелите, които трошеше, и аз сме собственост на майка ми. Израснах с простото наглед схващане — майка ми ме обича, а баща ми — не.

Той изпитваше удоволствие — ако въобще подобно чувство може да се нарече така — от отварянето на магазина, запалването на пещта, вдигането на кепенците и изхвърлянето на купчината пепел в края на деня. Четири поколения наред в неговия род бяха все пекари и той просто вършеше онова, на което беше научен. Критериите му бяха непоклатими, а действията — отмерени. Не правеше опити да очарова клиентите си — нямаше чувство за хумор, а и прекалено затворен беше за тази работа. За него във всеки клиент се криеше потенциален враг, който ще се оплаква, ще се опита да го изиграе, да го измами и накрая ще купи вчерашен хляб. Въпреки това доходите му бяха стабилни — известно бе, че на него може да се разчита. Нямаше доверие на подчинените си и сам вършеше работа поне на двама. Повече от двайсет години не беше плащал данъци.

Пристигнал в тази страна през 1946 година. Селото, където израснал, било на триста километра от Белград. Там почти всички били партизани. Когато през 1941 година дошли германците, възрастните били изправени до стената на училището и разстреляни. Децата били зарязани на произвола на съдбата. Баща ми, тогава едва осемнайсетгодишен и достатъчно младолик, за да бъде пощаден, скитал почти шест месеца с една група из планините, докато ги заловили. Остатъкът от войната прекарал по лагери — първо в нацистки трудови, а после в съюзнически разселнически. Прехвърлянето му тук било уредено от роднини в Америка, които изтормозили своя представител в Конгреса и сътрудниците му, докато постигнат желаното. Баща ми бил едно от първите разселени лица, на

които разрешили да влезе в САЩ, но след една година вече не говорел на лелята и братовчедите, които положили толкова усилия, за да го спасят.

Чувам нетърпеливия хор от автомобилни клаксони и поглеждам назад, за да разбера какво става. Човекът в колата зад нас блъска по волана и ми прави войнствени знаци. В крайна сметка осъзнавам, че Лип е спрял наред движението. Предполагам, че е проследил погледа ми и пуска другите коли да минат, но когато го поглеждам, за да разбера какво става, виждам, че вече е извърнал очи и се старее да се оправи в потока от коли.

— Дойде заключението от „Косми и влакна“ — казва накрая.

Сивите му очи и набразденото от бръчки скулесто лице не потрепват, не издават нищо.

— Я кажи — моля аз и Лип чинно повтаря съдържанието на заключението. По дрехите и тялото на Каролин са открити миниатюрни влакънца от килим, какъвто в нейния апартамент не е намерен. Влакънцата били тип „Зорак“ — това е фабричното им име — и се произвеждат в страната. Цветът — шотландски малц — бил най-разпространеният. Партидата на боята не може да се установи, а килимът е тъкан или промишлено, или ръчно. Общо взето, в окръг Киндъл вероятно има поне петдесет хиляди къщи и канцеларии, от които може да са дошли влакната. Остатъци от косми или кожа под ноктите на Каролин не са открити, което потвърждава предположението, че не е имало борба, преди да бъде вързана. А единствената човешка коса, намерена около трупа, различна от нейната, е определена като женска и следователно не е от значение. Въжето, с което е била вързана, е най-обикновено, за простиране, произведено в САЩ и продавано във всеки универсален магазин.

— Голяма помощ ни оказват, няма що — казвам му аз.

— Прав си — съгласява се той. — Поне знаем, че не е имало боричкане.

— Чудна работа. Мисля си за това, което говорихме миналата седмица — че може да е някой, когото е познавала. Спомням си, докато следвах, имаше един случай — застрахователната компания отказала да изплати застраховка „смърт“. Вдовицата завела дело, но се оказало, че покойникът се гътнал, както онанирал, докато си се бесел — имал си този навик. В буквалния смисъл. С глава в примката и всичко

останало. Застрахователното събитие настъпило, когато, без да иска, катурнал табуретката, предназначена за приземяване.

— Ами! — Липранзър се смее на глас. — Кой спечели делото?

— Доколкото си спомням, застрахователната компания. Съдът реши, че застрахователната полица не включва подобен риск. Както и да е, може би и тук става въпрос за нещо подобно. Нали разбираш, крайна перверзия. Все по-склонен съм да го допусна. Очевидно съществува такова нещо като зловец транс — да изпитваш някакъв върховен оргазъм в мига, когато изпускаш душата си.

— Тогава как е умряла от удар по главата?

— Може любовникът ѝ да се е уплашил. Да е помислил, че я е убил, и да се е опитал да го нагласи като нещо различно.

Лип клати глава. Не е съгласен.

— Пресилваш нещата — казва той. — Заключение на патолога не подкрепя такава версия.

— Все пак ще се допитам до Безболезнения.

Липранзър се сеца за още нещо.

— Той ми се обади преди два дни. Получил заключението от химическата лаборатория. От тона му разбрах, че няма кой знае какво, но по-добре го вземи, като отидеш там. Аз ще ходя днес по западните квартали. При госпожа Крапотник, да ѝ покажа снимки.

Затваря очи и клати глава, с което иска да каже, че ако много се стареае, все ще изтърпи някак си дъртата.

Вече сме в центъра. Лип спира на първото свободно място в полицейския паркинг и си проправяме път през обедната тълпа, за да стигнем общинската сграда. На улицата пролетта, както често се случва, бързо преминава в лято. Вече се усеща топлият полъх, който след месец-два ще ни обгърне изцяло. Той е насърчил някои от жените, с които се разминаваме по булеварда, да се издокарат в летни дрехи, фланелки без ръкави и леки, прилепващи тъкани, модерни през този сезон.

— Братко — обръщам се към Лип, — доникъде не сме стигнали! Той изсумтява.

— Пита ли лабораторията за отпечатъците от пръстите?

— Знаех си, че съм забравил нещо.

— Голям си дръвник. За мен няма да си мръднат пръста. Вече два пъти ги молих.

Обещавам да се срещна с Безболезнения днес или утре.

Докато влизаме в моя кабинет, моля Юджиния да не ме свързва с никого и затварям вратата. Вадя от чекмеджето делото „П“, което ми даде Хорган.

Лип го преглежда набързо.

Така както го получих от Реймънд, делото се състои от разпечатка, направена при въвеждането му в компютърната ни система, един-единствен лист с нахвърляни бележки на Каролин и фотокопие на дълго писмо. По нищо не личи дали е получен оригинал или само това копие. Написано е на машина, без правописни грешки, но въпреки това не изглежда професионално. Полетата са тесни и се състои само от един параграф. Авторът му може да пише на машина, но явно не го прави често — прилича ми на домакия или чиновник. Вече съм го чел четири-пет пъти, но го правя още веднъж, като вземам от Лип страниците една по една, щом той свърши с тях.

Уважаеми господин Хорган,

Пиша Ви, защото съм Ваш почитател от дълги години. Сигурен съм, че сте в неведение за нещата, които ме карат да пиша това писмо. Дори смятам, че ще искате да сторите нещо. В действителност обаче едва ли ще можете, тъй като от тогава измина много време. Но си помислих, че ще искате да знаете. То се случи, докато бяхте главен прокурор, и засяга Ваш подчинен, също прокурор, за когото смятам, че вземаше подкупи. Преди девет години, през лятото, бе арестувано едно лице, което ще нарека Ноел. Ноел не е истинското му име, но ако Ви го кажа, ще се обърнете първо към него, за да го разпитате за много от нещата в това писмо, и той, като поразмисли, ще се сети, че аз съм го издал. След това ще ми стори зло, за да ми го върне. Повярвайте, познавам го много добре и знам какво говоря. Ще ме накара да съжалявам. Както и да е, Ноел беше арестуван. Смятам, че поводът не беше много съществен, но той доста се срамуваше, защото си е такъв човек. Мислеше, че ако хората, с които работи и общува, научат за това, няма да искат да го погледнат. Големи

приятели, няма що! Но Ноел си е такъв. Адвокатът му рече просто да си признае в съда и нито нещо ще му направят, нито някой ще разбере. Ама Ноел е много притеснителен, щураше се из къщи напред-назад и все се тревожеше какво ще стане, ако някой научи. Скоро взе да разправя, че ще подкупи някого. Отначало мислех, че се шегува. Ноел не би се спрял пред нищо, но това просто не беше в стила му. Ако го познавахте, щяхте да разберете защо. Той обаче все ми казваше, че ще го направи и че ще му струва хиляда и петстотин долара. Знам всичко това, защото, с две думи, аз му дадох парите. Понеже си познавам Ноел, реших да съм сигурен, че ще ги занесе, където казва. Отидохме чак в съда на Северния район на ъгъла на улица Раниън и 111-а. Не чакахме и минута, когато дойде една секретарка, която изглежда познаваше Ноел и ни заведе в кабинета на прокурора. Спомням си, че на вратата бе написано Вашето име, РЕЙМЪНД ХОРГАН. Ноел ми каза да чакам отвън. Вече бях твърде уплашен, за да споря с него, което беше глупаво от моя страна, тъй като отидох дотам, за да видя дали ще даде някому парите. Но както и да е, той стоя вътре не повече от две минути и излезе. Беше сложил всичките пари в един чорап (не се шегувам!) и като излезе, ми показа, че чорапът е празен. Щеше ми се да хукна от страх, но Ноел беше много спокоен. По-късно го питах какво е станало, но той не обичаше да говори за това. Каза, че по този начин ме пази, което е смешно. Според мен просто си мислеше, че ако не забравя за случая, рано или късно ще си искам парите обратно. Така или иначе, само ми каза, че момичето го вкарало в един кабинет и му казало да чака до бюрото. След това зад гърба му се чул мъжки глас. Казал на Ноел да остави това, което носи, в средното чекмедже на бюрото и да си върви. Ноел въобще не се обърна назад да погледне. След десет дни се яви пред съда. Отново се беше побъркал. Все повтаряше, че ще го прекарат, но когато се изправи там, прокурорът рече на съдията, че оттегля обвинението. Много пъти съм опитвал да си спомня името на този прокурор, но все не мога. Един-

два пъти питах Ноел как се казва човекът, когото подкупи, но както Ви обясних, той не искаше да говори за това и просто ми викаше да си гледам работата. Затова Ви пиша това писмо. Не съм виждал Ноел от близо две години. Честно казано, това не е най-лошото, което е сторил, далеч не е, ако може да му се вярва, но е единственото, на което съм свидетел. Не че се опитвам да натопя Ноел, но си мисля, че не беше редно този прокурор така да взема пари и да използва по този начин хората, та реших да Ви пиша, за да направите нещо. Няколкото човека, на които, без да споменаваме имена, съм разправял тази история, казаха, че нищо не можете да направите по толкова стар случай, защото има давност, но аз си мисля, че това не ще да е бил единственият път, когато нещо такова е станало, и може би те още го вършат. Всъщност иска ми се да мисля, че това, което току-що написах, не е вярно. Надявам се, че ще хванете и Ноел. Но не искам той да знае, че е станало чрез мен. А ако го хванете чрез някой друг, умолявам Ви (умолявам Ви!) да не му показвате това писмо.

ВЯРВАМ във Вас.

Писмото, то се знае, е без подпис. В прокуратурата всеки ден получаваме такива писма. Имаме две щатни служителки, които само това вършат — отговарят на такава кореспонденция и разговарят с разни перковци, които се явяват лично в приемната. По-сериозните жалби се придвижват нагоре — вероятно и тази така е стигнала до Реймънд, но дори тогава много от оплакванията се оказват празна работа. Тази обаче, въпреки необичайните обрати в нея, звучеше неподправено. Напълно е възможно, разбира се, приятелят Ноел чисто и просто да е скроил номер на нашия осведомител. Но авторът на писмото най-добре е можел да прецени и изглежда не мислеше, че онзи е прибрал парите в джоба си.

Номер или не, лесно може да се проумее защо Реймънд Хорган не би искал това дело да изплува на бял свят през изборната година. Нико много би се зарадвал, ако има доказателства за неразкрити престъпления, извършени по време на мандата на Реймънд. А и както

авторът на писмото предполага, едва ли историята с приятеля му Ноел е изолиран случай. Налице беше първокласен скандал: незабелязана, дори по-лошо — неразкрита организация за вземане на подкупи в едно от районните съдилища.

Липранзър е запалил цигара. Дълго мълчи.

— Мислиш ли, че е празна работа? — питам.

— Не. Има нещо. Може да не е точно каквото си го мисли той, но има нещо.

— Заслужава ли според теб да се провери?

— Няма да е зле. Не сме дотам затрупани със следи, че да пренебрегнем тази.

— И аз си рекох същото. Каролин е смятала, че тези са хомосексуалисти. Мисля, че се е била насочила по правилна следа. — Посочвам бележките ѝ. Записала е номерата на някои текстове от глава „Морал“ на щатския наказателен кодекс, а до тях е сложила въпросителна. — Помниш ли хайките срещу педерастите в общинската гора? Бяха по същото време, за което става дума в писмото. Тогава ги прибирахме на купища. Делата се гледаха в съда на Северния район, нали?

Лип кима с глава. Всичко съвпада — срамният характер на престъплението, стремежът да се прикрие, а и времето, по което се е случило. Тенденцията по време на първия мандат на Реймънд беше да не се обръща внимание на сексуалните престъпления между пълнолетни, дали съгласието си. Полицаяте ги арестуваха, а ние ги пускахме. Когато Реймънд започна кампанията си за преизбиране, определени групи, и особено по-изявените проститутки и педерастии направо го бяха ударили през просото. С педерастите проблемът беше особено остър в обществените гори, които опасват града. Семейства не смееха да стъпят там през почивните дни дори денем от страх какво могат да видят децата им. Получаваха се оплаквания с най-тънки подробности за това какво става посред бял ден на масите за пикник, които, както майките не пропускаха да отбележат, са направени за ядене. Когато до изборите оставаха девет месеца, ние направихме голямо шоу — организирано прочистване на обществените места от тези типове. Всяка вечер арестувахме десетки мъже, повечето на местопрестъплението. Делата им обикновено приключваха със

съдебен надзор — самопризнание, което сетне веднага се заличаваше — и подсъдимите изчезваха.

Там е проблемът. На двамата с Лип ни е ясно, че трудно ще открием Ноел. Онова лято сигурно бяха разгледани поне четиристотин такива дела, а ние не знаем дори истинското му име. От папката не личи Каролин да е постигнала някакъв напредък. Датата на корицата показва, че я е получила приблизително пет месеца преди да я убият. От бележките ѝ става ясно, че не е работила много по делото. В горния ъгъл на листа е написано „Ноел“, подчертано безброй пъти. Малко по-долу е написала „Леон“. Значението на това отначало ми убягваше, но изведнъж схванах: тя е допуснала, че избраното от автора на писмото име е резултат от някаква асоциация — както често става при псевдонимите. Може името да е анаграма. Каролин е приела, че истинското име е Леон. Накрая, в долната част на страницата, е написала още едно име — „Канили“, и длъжността му. Става дума за Лайънел Канили, добър полицаи, който сега има доста висок чин. Заедно работихме по делото на „Нощните светии“. Ръководи смяна в трийсет и второ полицейско управление, чиито дела се гледат от съда на Северния район.

— Не ми е ясно защо нищо не съм чул за това дело — казвам на Лип.

Не мога да си представя защо не са ме уведомили по канален ред, а делото се е оказало в ръцете на Каролин, която не се числеше към нашата група по обществена корупция. Поблъсках си главата над тази загадка, навяваща тъжни изводи за моя залязващ роман с Реймънд Хорган. Лип свива рамене.

— Хорган какво ти каза?

— Нямаше кога да го притисна в ъгъла. До изборите остават само дванайсет дни. Вече са заети, кажи-речи, денонощно.

— А Канили какво каза?

— В отпуската е.

— По-добре поговори с него. На мен нищо няма да каже. Много-много не се обичаме.

Полицейското управление е пълно с хора, с които Липранзър не се разбира, но Канили, като добър полицаи, би трябвало да му допадне. Явно има нещо помежду им. И друг път е намеквал за това.

Лип си тръгва, но внезапно пак се връща. Вече съм се запътил към Юджиния, но той ме хваща за лакътя. Затваря току-що отворената врата към секретарката.

— Щях да забравя — казва той, като ме поглежда право в очите. — Дойде справката за телефонните й разговори.

— Е, и?

— Нищо особено. Само дете искахме справка за всеки номер, на който се е обаждала повече от три пъти през последните шест месеца.

— И какво?

— Докато ги преглеждах, забелязах, че един от отбелязаните номера е твой.

— Служебният ли? — питам аз. Лип ме поглежда много изпитателно и тясното му славянско лице като че ли става още по-тясно.

— Домашният — казва той. — През октомври, там някъде.

Понечвам да му кажа, че това е изключено. Каролин никога не ме е търсила у дома. Но изведнъж се сецам за какво става дума. Аз съм този, който се е обаждал от нейния телефон — за да лъжа жена си. Пак ще закъснея, мила. Това дело много се запече. Ще хапна тук на крак. Лип ме наблюдава как пресмятам. Очите му са безизразни, сиви.

— Бих предпочел да не се занимаваш с този въпрос — казвам накрая. — Предвид обстоятелствата Барбара ще скочи до тавана, ако види искането за справка от телефонната компания. Ако нямаш нищо против, Лип, много ще съм ти благодарен.

Той кима, но виждам, че не е напълно убеден. Ако не друго, поне винаги сме разчитали един на друг да стоим над някои непочтени глупости. И Дан Липранзър би нарушил това негласно споразумение, ако още няколко секунди бе задържал погледа ми със суровите си сиви очи, та да ми стане ясно, че съм го подвел.

9.

— Накрая — казах на Робинсън — трябваше да посочим Уендъл Макгафен за свидетел. — Само чрез неговите показания можехме да отговорим убедително на баща му. Каролин беше чудесна. Облечена в тъмносин костюм и бежова блуза с огромна копринена панделка. Застана до твърдия дъбов стол на свидетелското място, където седеше Уендъл. Краката му не стигаха пода. В залата цареше пълна тишина.

И какво направи майка ти тогава, Уендъл?

Той поиска вода.

Уендъл, какво направи майка ти, когато те заведе в мазето?

Беше лошо, каза той.

Това ли? Каролин се приближи до черното смазано менгеме, което изглеждаше огромно в сравнение с ръцете и краката на детето и зловещо се открояваше върху прокурорската маса.

Аха.

Тебе болеше ли те?

Аха.

Ти плака ли?

Аха. Уендъл отпи вода и добави: Много.

Разправи как се случи! — завърши меко Каролин и Уендъл разказа. Тя го карала да легне. Той пицял и плакал. Крещял: „Мамо, недей“. Молил я.

Но накрая легнал.

А тя му каза да не пици.

Докато говореше, Уендъл клатеше крака и стискаше куклата си. И нито веднъж не погледна към майка си, както Каролин и Матингли го бяха инструктирали. Когато дойде ред Стърн да го разпитва, той направи малкото, което можеше — попита Уендъл колко пъти се е срещал с Каролин и дали обича майка си. Това накара Уендъл да поиска още вода. Всъщност нищо не можеше да се оспори. Всеки в залата знаеше, че момчето говори истината, и то не защото е обучено или прекалено чувствително, а защото някак си във всяка произнесена от него дума се долавяше тон, твърда мисъл, непоклатим инстинкт, че

това, което описва, е зло. Уендъл убеждаваше със своята непоколебимост.

От името на обвинението произнесох заключителното слово. Аз самият бях толкова разстроен, че когато тръгнах към подиума, нямах представа какво ще кажа и за миг се уплаших да не остана безмълвен. Вместо това у мен се отприщи изворът на страстно вдъхновение и аз говорих пламенно за това момче, което, както казах, е живяло в постоянно отчаяние и несигурност и е търсело, като всички нас, обич, ала вместо това е получавало не просто безразличие или суровост, а мъчение.

След това чакахме. А да чакаш съдебните заседатели да се върнат в залата, е нещо подобно на това да изпаднеш в летаргия. Не мога да се концентрирам дори върху такива прости неща като прочистване на бюрото, телефонни обаждания, прочитане на обвинителни актове. И аз бродя нагоре-надолу по коридорите, обсъждам веществените доказателства и доводите си с всеки, който има неблагоприятното да ме попита как е минало делото. Около четири часа следобед Каролин дойде и каза, че трябва да върне нещо в универсалния магазин, та аз предложих да отида с нея. Когато излязохме от сградата, заваля силен дъжд — същински порой — а мразовит вятър шибаше лицата ни. Хората тичаха по улицата, покрили глави. Без да уточнява откъде я има, Каролин върна стоката — стъклена купа, и ние се запътихме обратно в дъжда. За да я чувам в силния вятър, тя почти крещеше. Аз обгърнах раменете ѝ с ръка, за да я заслоня, а тя се притисна към мен, за да е под чадъра. Като че ли нещо се отприщи в нас и ние продължихме така няколко преки. Мълчахме, докато накрая се подчиних на порива си и заговорих.

— Слушай... — рекох. Запънах се и пак повторих: — Слушай...

На токове Каролин беше близо метър и осемдесет, два-три сантиметра по-висока от мен, затова като обърна лице към мен, изглеждахме прегърнати. На дневна светлина личеше онова, което тя се опитваше да прикрие самоотвержено с лосиони, гимнастически салони и ефектни дрехи — немладото вече лице, прехвърлило четирийсетте, грима, напластил се в бръчките около очите, както и повехналата кожа. Но това я правеше някак си по-достъпна. Тя бе моят живот и това беше реалност, а не фантазия.

Казах ѝ, че не проумявам нещо, което неотдавна бе подхвърлила. Какво беше имала предвид онази вечер с думите „Не сега!“.

Тя ме погледна, поклати глава, като че ли не се сеща, но лицето ѝ грееше закачливо. Стискаше устни да не прихне.

Вятърът отново ни връхлетя. Придърпах я на завет във входа на някакъв магазин. Бяхме на булевард „Грейсън“, в средната му алея, където витрините гледат към величествените брястове.

— Знаеш ли — заекнах аз, жалък и нищожен, — че... толкова... май нещо става между нас. Искам да кажа... толкова... нали не съм откачил и не си въобразявам, а?

— Не си.

— Не съм ли?

— Не.

— Аа... — казах аз.

Все тъй лъчезарно усмихната, тя ме хвана под ръка и ме поведе по улицата.

Съдебните заседатели приключиха малко преди седем вечерта. Решението им беше: по всички предявени обвинения — виновна. Реймънд също бе останал в прокуратурата да изчака крайната дума на съда и тъй като внасянето на фотоапарати по-нагоре от партера на общината не е разрешено, слезе с нас за разговора с журналистите. След това ни заведе да пийнем по нещо. Имаше среща и затова към осем и половина ни остави в едно закътано сепаре в ресторант „Кабалерос“, където ние с Каролин си приказвахме — пийнали и замечтани. Казах ѝ, че е била великолепна. Великолепна! Не знам колко пъти го повторих.

Телевизията и филмите развалиха най-интимните мигове от нашия живот. Те ни натрапиха условности, които властват над очакванията ни в мигове, чиято сила иначе би ги направила спонтанни и неповторими. Имаме стереотипи за тъга, които възприехме от семейство Кенеди; жестове, отредени за победа, с които подражаваме на спортисти от екрана, а те на свой ред са ги научили от други състезатели, също гледани по телевизията. И прелъстяването се подчинява на определени шаблони — продължителни погледи и светкавична размяна на остроумия.

Така че накрая, вероятно защото няхмахме представа как иначе да се държим, и двамата заговорихме с плавния, леко ироничен и

приповдигнат тон на бляскавите и изискани двойки от филмите. Но дори и така във въздуха се усещаше заряд. Някакво наелектризиране, което ми пречеше да седя на едно място, да движа устни или да поднасям чаша към тях. Не помня дали поръчахме вечеря, но държахме по един лист с менюто като кокетки с копринени ветрила, за да има къде да приковем поглед. Ръката на Каролин бе отпусната непринудено под масата, до крака ми.

— Не те познавах, преди да започнем.

— Моля? — попита тя.

Седяхме един до друг на плюшената седалка, но тя трябваше да се наведе към мен, защото говорех доста тихо. Усещам алкохола в дъхата й.

— Не те познавах преди това дело, преди да започнем. Това ме учудва.

— Защо?

— Защото сега просто не мога да повярвам... че не съм те познавал.

— Сега познаваш ли ме?

— По-добре. Поне така си мисля. Не смяташ ли?

— Може би — каза тя. — Може би сега разбираш, че исках да ме опознаеш по-добре.

— Възможно е — отговорих аз, а тя повтори:

— Възможно е.

— А ще те опозная ли?

— И това е възможно. Ако наистина желаяш.

— Мисля, че да.

— Май това е само едно от нещата, които желаяш.

— Едно от нещата ли?

— Едно от нещата — повтори тя. Отпи от чашата си, без да сваля поглед от мен. Лицата ни бяха едно до друго. Когато остави чашата си, голямата панделка на блузата й почти докосна брадичката ми. Лицето й изглеждаше вулгарно от прекалено силния грим, но очите й бяха дълбоки и вълнуващо ярки, а въздухът ме опияняваше с козметичните ухания, парфюма и миризмата на долепените ни тела. Разговорът ни се рееше като ястреб, кръжащ унесено с часове над планините.

— Какво още искам? — попитах аз.

— Мисля, че знаеш.

- Така ли?
- Да.
- Май си права — казах аз. — Но едно нещо не знам.
- Какво именно?
- Не знам как да постигна... това, което искам.
- Не знаеш ли?
- Не съвсем.
- Не съвсем?
- Изобщо не знам.

Усмивката ѝ, лукава и сдържана, става по-широка и тя казва:

- Пресегни се.
- Да се пресегна?
- Просто се пресегни.
- В момента ли?
- Просто се пресегни.

Въздухът около нас беше така наситен с чувства, че трептеше като мараня. Бавно протегнах ръка и без да докосвам гърдите ѝ, напипах гладкия ръб на ярката копринена панделка. След това, вторачил поглед в очите ѝ, подръпнах широката лента. Тя се плъзна без усилие, възелът се развърза и видях копчето на блузата ѝ, а в същия миг усетих как ръката на Каролин пърха под масата като птичка и дългият ѝ нокът драсна за миг възбуденото ми тяло. Идеше ми да изкрещя, но само потръпнах, а Каролин прошепна, че е време да вземем такси.

— И — казвам на Робинсън — така започна нашата връзка. Заведох я в нейния модерно обзаведен апартамент и там се любихме на меките гръцки килими. Сграбчих я в мига, в който секретът на входната врата щракна. С една ръка вдигнах полата ѝ, а другата пяхнах в блузата. Много изискано! Свърших веднага. След това лежах върху нея, оглеждах стаята, мебелите от тиково дърво и орех и статуетките от кристал, мислех си колко много ми напомнят на витрината на някой елегантен магазин в центъра и се чудех какво правя с живота си, или по-точно с живот, в който връхната точка на дълго сподавяни страсти отмина в един тъй кратък миг, че се питах дали въобще се е случило. Но нямах много време да мисля за това, защото пийнахме по нещо и отидохме в спалнята ѝ, за да видим как е отразено нашето дело в късните новини.

След това отново бях готов да се любя с нея и този път, когато я съборих под себе си, знаех, че с мен е свършено.

10.

— За теб ще направя каквото мога, Ръсти. Какво ти е необходимо?

Това го казва Лу Балистриери, началник на специалните служби към полицията. Седя в кабинета му в Макграт Хол, където се намират централните оперативни отдели. Не мога да ви кажа колко такива като Лу работят тук — петдесет и пет годишни мъже с посивели коси, с шкембета, провиснали като торби, и с дрезгави от пушенето гласове. Надарен бюрократ, безмилостен с подчинените си и безсрамен подмазвач спрямо всеки, който като мен има достатъчно власт, за да му навреди. В момента говори по телефона с лабораторията по криминология, която е под негово ръководство.

— Морис, Балистриери се обажда. Дай ми Дикърман. Да, веднага. Ако е в кенефа, измъкни го оттам. Да! — Балистриери ми намига. В продължение на двайсет години беше униформен полицаец по улиците, но сега е цивилен. Под мишниците ризата му от изкуствена материя има петна от пот. — Дикърман, да. По въпроса за Полхимъс. Ръсти Сабич е при мен. Да, Сабич. Сабич, по дяволите! Точно така, човекът на Хорган. Първият му заместник. Имали сме някаква чаша. Да, знам, че има отпечатъци, затова ти се обаждам. Какво си мислиш? Да, аз съм разплут и гнусен тъпак. Точно така. И гледай да не го забравиш. Този разплут и гнусен тъпак може да ти разгони мамата. Да! Да! Слушай сега за какво ти се обаждам. Не можем ли да направим компютърна съпоставка с оная лазерната работа? Да, нали имаш три ясни отпечатъка? Така че вземи каквото ти трябва, пусни го през компютъра и да видим дали ще излезе някой стар познат. Чувам, че полицаят, който се занимава със случая, от десет дни те молел да направиш това. Мърфи ли? Кой от двамата? Лио или Хенри? Защото Хенри е говедо. Добре. Кажи му да го разтовари. Не ме будалкай с разни компютърни лафчета, че хич не ги чаткам. Не. Не. Не е достатъчно. Добре. Обади ми се. След десет минути. Десет. Да я уточним тая работа.

Проблемът, както постепенно се изяснява, е не машината, а фактът, че компютърът е зачислен на друг отдел. Полицията разполага само с един и счетоводството смята, че има изключителни права над него.

— Добре. Ще питам. Ще питам — казва Балистриери, когато му се обаждат след няколко минути. Той закрива с ръка телефонната слушалка. — Искат да знаят с какъв обхват да бъде съпоставката — всички престъпници или всички отпечатъци в окръга, с които разполагат. Нали разбираш, всеки, на когото са вземани отпечатъци. Окръжни служители и разни други.

Замислям се.

— На първо време престъпниците са достатъчни. Другите мога да ги проверя по-късно, ако е необходимо.

Балистриери се мръщи.

— Провери ги всичките. Бог знае дали ще мога отново да получа достъп до машината. — Маха с ръка, преди да отговоря. — Направи ги всичките. Да. Кога ще стане? Кое ще отнеме седмица? Човекът разследва най-голямото дело за убийство в града, а ти искаш да ти се кланя, така ли? Абе по дяволите статистическият анализ на Мърфи. Да! Кажи му го! Да! — Поставя слушалката на място. — Седмица, може би десет дни. Първо трябва да изкарат заплатите, след това началникът иска някакви статистически данни за Агенцията за съдействие на правозащитните органи. Ще натискам, но едва ли ще ги получиш по-рано. И кажи на твоя човек, полицаю, да вземе чашата от хранилището и да я донесе в лабораторията, в случай че им потрябва за нещо.

Благодарих на Лу за помощта и се запътих надолу към лабораторията по патология. С лакираните дъбови каси на вратите и излъсканите си коридори сградата прилича, общо взето, на стара гимназия. Пълно е с полицаи — мъже, а тези дни и не малко жени — с тъмносини ризи и черни връзки; сноват напред-назад и си разменят шегички. Хората от моето поколение и социална прослойка не обичат полицаите. Те все ни удряха по главите и душеха за наркотици. Бяха елементарни, прости. Така че когато станах прокурор, между нас съществуваше известно разстояние, което и досега не съм успял да залича. От години работя с тях. Някои ми харесват, но голямата част — не. Повечето имат два недостатъка. Груби са и не са съвсем с всичкия

си. Стават свидетели на прекалено много неща. Често завират носове в мръсотията, налага им се. Един петък, преди около месец, се застоях по-дълго в кръчмата и взехме да се черпим с един полицай на име Палучи. Той удари две-три бири с по чашка концентрат и отвори дума за едно сърце, което открил сутринта в найлонова торба. Това беше всичко — само кървящият орган, захвърлен до кофите за боклук в дъното на уличката. Вдигнал го, огледал го и си тръгнал с него. След това обаче се върнал, за да потърси и други части от тялото. „Нищо. Само сърце и толкоз. Изпълних дълга си. Оставих го в управлението и им казах да го пишат сърце от коза“.

Откачени хора. Платени луди. Полицаят вижда заговор и в облачния ден, а кажеш ли му добро утро, те подозира в коварство. Те са едно сурово братство, отгледано от нас самите, което няма вяра никому.

Асансьорът ме отвежда в мазето.

— Здравейте, доктор Кумагаи — поздравявам.

Кабинетът му е непосредствено до моргата, която започва оттук с масите си от неръждаема стомана и с ужасните миризми на отворени перитонеални кухни. През стените чувам свистенето на хирургическия трион. На бюрото на Безболезнения цари пълна бъркотия — купчини вестници, медицински списания, препълнени догоре дървени кутии за входящи и изходящи документи. В ъгъла почти без звук работи малък телевизор, който предава следобеден бейзболен мач.

— Господин Савидж^[1]! Делото трябва да е много важно, а? Дошъл ни е на крака първият заместник.

Безболезнения е странна личност във всяко отношение — японец, висок метър и шейсет, с надвиснали вежди и мустачки, разделени в средата над горната му устна. Енергично човече, което постоянно се движи, кълчи и ръкомаха. Въплъщение на смахнатия учен, само дето в характера му липсва всякаква доброта. Прав е бил онзи, който се е сетил, че Безболезнения ще се чувства най-добре, ако работи с трупове. Не мога да си представя как би се държал с болни. Той е от хората, които те замерят с предмети и те изхвърлят с псувни. И най-малката острота, загнездила се в мозъка му, ще бъде изразена гласно. Както по всичко личи, земното кълбо се е напълнило с такива като него. Не го разбирам. Ако много се напъна, да речем направя и аз

опит за псевдотелепатия, на екрана ми излизат само снежинки. Не мога да си представя какво минава през съзнанието му, когато работи, гледа телевизия или ухажда жена. И десет пъти да ми дадат да позная какво е правил миналата събота вечер, ще загубя облога.

— Всъщност дойдох за заключението. Обадил си се на Липранзър.

— Да, да. Тук е някъде. Тоя идиот Липранзър. Иска веднага да си готов с всичко. — Докато търси заключението, Безболезнения действа с две ръце и прехвърля купчините хартия върху бюрото си от едно място на друго. — Значи няма още дълго да си първи заместник, а? Дела Гуардия май ще тегли голям шут на Реймънд Хорган. А? — Поглежда ме очаквателно и се усмихва както винаги, когато прави нещо, което е неприятно за другите.

— Ще видим — казвам. След това решавам и аз да го настъпя. — Докторе, Дилей приятел ли ти е?

— Нико е голяма работа, голяма работа. Нищо не знаеш ти. Работили сме заедно по какви ли не убийства. Бива го, много го бива. Като се изправи в съдебната зала и вземе да громи адвокатите... Ето го! — Хвърля към мен една папка и се навежда към телевизора. — Тоя простак Дейв Паркър! Смръкна кокаин с едната ноздра и взе да удря скапаната топка както трябва.

Връзката между Нико и Безболезнения досега ми е убягвала, а всъщност тя е естествена — прокурорът, който се занимава с големите убийства, и патологът на полицията. От време на време те неминуемо изпитват голяма необходимост един от друг. Питам Безболезнения дали мога да седна за малко.

— Разбира се, седни, седни.

Той премества купчина папки и отново се обръща към телевизора.

— Ние с Липранзър напоследък премисляме и тази версия. Е, нека я наречем просто идея. Може би завързването да е било някаква извратеност и там да са я оплескали. Може Каролин да е водила бурен живот и когато приятелят ѝ помислил, че е умряла, да я е хлопнал по главата, за да изглежда като нещо друго. Това възможно ли е?

Безболезнения, в бялата си лабораторна престилка, подпира лакти върху купищата хартия.

— Изключено.

— Тъй ли мислиш?

— Няма никакво съмнение. Полицаяите са тъпи — заявява той, полицейският патолог. — Трудното правят лесно, а лесното — трудно. Прочети заключението. Поне си направи труда да прочетеш това, дето го пиша. Липранзър ме кара да бързам, а после не чете заключението.

— Това заключение ли имаш предвид?

— Не това. — Той отблъсква с ръка папката, която съм вдигнал към него. — Моето заключение. Аутопсията. Видя ли да пише нещо за белези по китките? Или по глезените? Или по коленете? Жената е умряла от удара, а не е удушена. Прочети го!

— Доста яко е била овързана. На снимките личи как въжето е протрило кожата на врата.

— То се знае. Здравно беше вързана, много стегнато. Приличаше на опънат лък и стрела, когато я внесоха. Но на врата има само един белег. Когато въжето се затяга постепенно, то се движи. Белегът ще е широк. А тя има едно никакво тъпичко протриване.

— Което означава какво? — питам аз.

Безболезнения се усмихва. Много обича да държи картите. Доближава лице досами телевизора, така че синкавата светлина се отразява върху веждите му.

— Играчи на първа и трета позиция — казва.

— Какво означава тесният белег? — настоявам аз.

Изчаквам. Коментаторът превъзнася нечий точен удар по линията.

— Призовка ли трябва, за да изкопча нещо от теб? — питам тихо.

Опитвам се да се усмихвам, но не мога да скрия раздразнението в гласа си.

— Какво? — пита Безболезнения.

— Какво означават белезите по врата й?

— Ами че въжето е било затегнато първо там. Ясно ли е?

Трябва ми време, за да осмисля казаното. Безболезнения много добре знае, че съм загубил нишката.

— Чакай малко! — казвам. — Нали работната теория беше, че е била ударена с цел усмиряване. Ударът е бил смъртоносен, но престъпникът не разбира това или му е все едно. Овързва я с тези

странни възли и я изнасилва, така че едновременно я и задушават. Правилно ли съм схванал, или си променил своето мнение?

— Аз ли да го променя? Виж заключението! Нищо такова не се казва. Никога не съм твърдял подобно нещо. Може да изглежда така. Може полицаите да мислят така, но не и аз.

— Добре де, а ти какво мислиш?

Безболезнения се усмихва и свива рамене. Затварям за миг очи.

— Виж какво — казвам. — Вече десет дни разследваме това важно убийство и за пръв път чувам, че според теб въжето първо е минало през врата ѝ. Щеше да е добре да ми го кажеш от самото начало.

— Ами че питайте. Липранзър се обажда: „Бързай, та бързай! Трябва ми заключение!“. На ви заключение. Никой не ме пита какво мисля аз.

— Току-що те попитах.

Безболезнения се обляга назад в стола.

— Може пък нищо да не мисля.

Той или е по-голям галфон, отколкото съм го имал, или съвсем не е наред. Прехвърлям в главата си онова, което чух от него.

— Искаш да кажеш, че според теб първо е била изнасилена, а след това вързана?

— Вързана накрая — да. Така мисля. Изнасилена? Сега си мисля, че не е била изнасилена.

— Сега ли?

— Сега — повтаря Безболезнения. Гледаме се втренчено. — Прочети заключението.

— Аутопсията ли?

— Това заключение. Това шибано заключение? — Той удря по папката, която държа.

Така че се налага да изчета заключението. То е от химическата лаборатория. Във влагалището на Каролин Полхимъс е идентифицирано още едно вещество. То е известно като „Ноноксинол 9“. От наличните концентрации химикът заключава, че произхожда от контрацептивно желе. Това е и причината за липсата на жизнени сперматозоиди.

Вдигам поглед и виждам, че Безболезнения се е разлял в широка, но далеч не добродушна усмивка.

— Твърдим, че жената е използвала противозачатъчни средства, така ли? — питам аз.

— Не твърдим, а е факт. Контрацептивно желе. Два процента концентрация. На базата на клей. Използва се с диафрагма^[2].

— С диафрагма ли? — казвам съвсем бавно. — И ти не си видял диафрагмата при аутопсията?

— Как мога да не видя подобно нещо! — Безболезнения удря с юмрук по бюрото. Изсвива се силно. — Гледал си как се върши аутопсия, Савидж! Разпорихме я от горе до долу. Тя нямаше диафрагма.

Продължавам да мълча. Безболезнения се усмихва, а аз го наблюдавам и стискам зъби.

— Къде се е дянала тая диафрагма?

— Искаш ли да чуеш моето предположение?

— Моля.

— Някой я е взел.

— Полицаите ли?

— Полицаите не са толкова глупави.

— Тогава кой?

— Виж какво, господин Савидж, не са полицаите, не съм аз, значи е оня.

— Убиецът ли?

— Точно така.

Отново се зачитам в заключението. Изведнъж забелязвам нещо друго. Целият разговор ми става ясен. Опитвам се да се стегна, но ядът ми се надига. Чувствам, че съм се зачервил до ушите. Може би Безболезнения вижда това, понеже след като ме е мотал в продължение на десет минути, накрая изплюва камъчето. Вероятно смята, че рано или късно ще се сетя сам.

— Знаеш ли какво мисля? Мисля, че е нагласено. Убиецът е любовникът ѝ. Идва, пийва. Имат полово сношение — дотук всичко е наред. Но той е ядосан. Хваща нещо, удря я и после се опитва да представи всичко като изнасилване. Връзва я и изважда диафрагмата. Така поне си мисля аз.

— А Томи Молто какво мисли?

Безболезнения Кумагаи, това садистично лайно, най-последно е притиснат в ъгъла. Усмихва се тъпо и дори прави опит да се засмее.

„Засмее“ не е най-точната дума. Той хрипти. Устните му се движат, без да издават звук.

Подавам му заключението, като отбелязвам между другото, че датата е отпреди пет дни. Посочвам му бележката в горния ъгъл, която е с неговия почерк: „Молто 762-22-25“.

— Защо не го препишеш, та да си сигурен, че ще намериш Молто, когато ти потрябва?

Безболезнения отново набира инерция:

— А, Томи! — Този път успява да си придаде по-добродушен вид. — Свестен мъж, много свестен.

— Как е?

— Добре е, добре.

— Кажи му да се обади някой път. Може би ще науча какво става със собственото ми следствие. — Изправям се. Соча към Кумагаи. Наричам го с името, което знам, че ненавижда. — Безболезнени, кажи на Молто, а също и на Нико, че всичко това е долно. Долно политиканстване и долнопробни полицейски номера. Молете се на Господа, и ти, и те, да не събера материал срещу вас, че създавате пречки на следствието.

Грабвам заключението от ръцете на Безболезнения и излизам, без да дочакам отговор. Сърцето ми тупти, а ръцете ми треперят от ярост. Когато се връщам в общинската сграда, Реймънд, разбира се, го няма, но казвам на Лорета да ми се обади веднага щом се появи. Търся Мак, но и нея я няма. Сядам в кабинета си и се замислям. Ах, колко умно! Дават ни каквото сме поискали. Но нищо повече. Дай им резултатите, но не и мнение. Като дойде заключението от химическата лаборатория, обади им се, но нито дума какво гласи то. Остави ги да тичат колкото се може по-дълго по грешна следа, а междувремежно всичко, което научиш, пусни на Молто. Това най-много ме възмути. Господи, мислех, че политиката е мръсно нещо, но полицията е още по-мръсна. Дори в света на Медичите не е имало толкова интригантство. Връзките тук играят голяма роля. Задължението ти към общинския съветник, посредника с облозите за конни надбягвания, приятелката ти, сватове, брат ти — пройдохата, продавача от железарския магазин, който ще ти продаде изгодно бурми, новоназначения колега, от когото трябва да се пазиш, наркомана, чиято вулгарна искреност неволно ти въздейства, или крадеца, когото не бива

да изпускаш от очи. Не можеш да откажеш и на инспектора по жилищното строителство, който е помогнал на вуйчо ти, или на лейтенанта, за когото смяташ, че е гъст с Болкаро и скоро ще стане капитан, ако не и повече, на брата масон, съседа или патрулиращия полицай, който е просто добро момче. Всеки от тях се нуждае от нещо. И ти му го даваш. В полицията на големия град, поне така е в окръг Киндъл, законът не се спазва строго. Изхвърлили са го на бунището преди много години. Вместо това всичките две хиляди служители, облечени в сини униформи, умело го заобикалят в полза на своя отбор. Безболезнения играе като всички останали. Може би Нико му е обещал, че ще го направи коронер^[3].

Телефонът ми звъни. Мак. Минавам през свързващата врата.

— Най-последно разбрахме какви ги върши Томи Молто — казвам й аз.

[1] Така изопачено, името означава дивак. — Б.пр. ↑

[2] Механично средство за предпазване от забременяване. — Б.пр. ↑

[3] Длъжностно лице, което е ръководено от него особено съдебно производство се произнася за причината на смъртта, когато тя очевидно не е естествена. — Б.пр. ↑

11.

Като си тръгвам вечерта, виждам, че в кабинета на Реймънд свети. Наближава девет и първата ми мисъл е, че е влязъл някой, който няма работа там. След сблъсъка с Кумагаи преди три дни съм нервен и мнителен и всъщност донякъде се изненадвам, когато виждам Реймънд пред бюрото си, загледан в компютърна разпечатка, на вид необичайно спокоен зад гъстия дим от лулата. На този етап от кампанията такава гледка е рядкост. Реймънд е трудолюбив юрист и често е оставал до късно с купища записки, обвинителни актове или най-малкото с черновите за предстояща реч. Но сега, когато службата му е обявена на търг, повечето от вечерите си прекарва по трибуните. А когато е тук, с него са Ларън и другите ръководители на кампанията и чертаят планове. Положението е доста необичайно, затова го приемам като усамотяване и докато влизам, чувам леко по дъбовата врата.

— Резултат от гледане на кафе ли? — питам.

— Нещо такова. Но за съжаление много по-точно. — И преминава към ораторския си тон. — Допитването на Трета телевизионна програма и в „Трибюн“ показва, че претендентът Нико дела Гуардия води пред титуляря Реймънд Хорган, а до края на кампанията остават осем дни.

Отговарям лаконично:

— Глупости!

— Чети и плачи! — Той тика компютърните разпечатки под носа ми. Нищо не разбирам от купищата цифри.

— Най-долу — сочи Реймънд.

— „Н“ неопределени ли означава? — питам аз. — Четирийсет и три на трийсет и девет с осемнайсет процента неопределени. Още имаш големи шансове.

— Аз съм титулярят. В момента, в който избирателите разберат, че Нико има изгледи да спечели, ще се насочат към него. В предварителните избори всяко ново лице грабва вниманието.

Политическата мъдрост на Реймънд обикновено е пророческа, още повече че тя е сбор от прозренията на Майк, Ларън и самия

Хорган. Въпреки това се опитвам да звуча оптимистично.

— Имаше две-три лоши седмици. Нико изигра като силен коз убийството на Каролин. Пак ще си възвърнеш позициите. Просто трябва да нападаш. Между другото, какъв е процентът на допустимата грешка?

— За мое щастие или нещастие — четири процента. — След това казва, че Майк Дюк в момента е в телевизионната станция, за да ги убеди, че репортажът им трябва да наблегне на равенството, което допитването отразява. Ларън, който е изпратен със същата мисия във вестника, вече бил постигнал такава договореност с редакторите, но само, при положение че и Трета телевизионна програма е съгласна. — Вестникът не иска да е в противоречие с телевизията при тълкуване на допитването — обяснява Реймънд, като подръпва от лулата си. — Обзалагам се, че така и ще го пуснат. Ще ми подхвърлят кокала. Но какъв е смисълът? Цифрите са си цифри. Целият град ще усети мириса на мърша.

— А твоите цифри какво показват?

— Те за нищо не стават — казва Реймънд. Кампанията му нямаше средства за сносна анкета, а това допитване е извършено от национална организация. Всички — Ларън, Майк и самият Реймънд — бяха с впечатлението, че положението не е чак толкова лошо, но вече няма две мнения. — Вероятно си прав за Каролин — продължава той. — Нейният случай навреди, но основното е цялостната загуба на инерция. — Оставя лулата настрана и ме поглежда право в очите. — Ще загубим, Ръсти. Аз съм първият, от когото го чуващ.

Поглеждам умореното лице на Реймънд Хорган — моя стар идол, моя вожд. Ръцете му са скръстени. Той е спокоен. Дванайсет години и половина, след като заговори за революционизиране на идеите на правоприлагането и цяла година по-късно, отколкото изискват интересите и на двама ни, Реймънд Хорган най-последно хвърли пешкира. Оттук нататък друг да му мисли. А вътрешният глас, който нашепва, че тук са замесени принципи и основни въпроси, получи след дванайсет години отговора на един изморен човек. Идеите и принципите тук не са на преден план. И как да са, когато не ти достигат затворите, за да прибереш престъпниците, които залавяш, или съдебните зали, за да ги съдиш; когато съдията, който гледа делото, в повечето случаи е някой некадърник, учил вечерно, понеже брат му вече е заел единственото

място в бащината застрахователна агенция, и е получил назначението си след трийсет години предан труд в полицейското управление. В администрацията на Нико дела Гуардия ще действат същите закони, независимо какво говори той по телевизията. Има прекалено много престъпления, а няма разумен начин да се справим с тях, твърде малко прокурори, безкрайно много обаждания за политически услуги, ужасно много нищета и много зло, което ще продължи да действа, независимо от идеалите и принципите на главния прокурор. Нека и той да опита. Спокойствието на Реймънд, който се намира на ръба на пропастта, се предава и на мен.

— Какво пък! — казвам аз.

— Точно така — потвърждава Реймънд, когато най-после спира да се смее. След това отива до заседателната маса в ъгъла на стаята и измъква половинлитровото шише, което винаги стои в горното чекмедже. Налива по малко в две картонени чашки. Приближавам към него.

— Знаеш, че когато започнах работа тук, не пиех — казвам. — Не че имам проблем с алкохола. Не се оплаквам, но преди дванайсет години бях пълен въздържател. Нито бира, нито вино, нито ром с кока-кола. А сега седя тук и обръщам чашка след чашка неразреден скоч. Не си поплювам, а хранопроводът ми се свива и очите ми се насълзяват. — Реймънд сипва по още едно. — Жестоко нещо е времето.

— Навлизаш в средната възраст, Ръсти. Цялото това връщане назад... Едно ще ти кажа за развода — при мен той сложи край на всички тия глупости. Знаеш ли, като напусна тази работа, няма да плача четири месеца над чашата с бира и да си спомням доброто старо време.

— А какво ще правиш? Ще седиш в стъклена клетка на четирийсетия етаж на Ай Би Ем с услужливи секретарки и няколко свръхбогати съдружници, които ще се тревожат да не би трийсет часа седмично да са прекалено много време и пари за удоволствието да поставят името ти на вратата?

— Глупости! — възкликва Реймънд.

— Така си е! — отговарям аз.

През последните няколко години, когато Реймънд изпадне в меланхолично настроение, все ми разправя как за няколко години ще

понатрупа пари, а след това ще си уреди съдийско място в Апелативния съд като крачка към Върховния съд на щата.

— Е, може би! — съгласява се той и двамата се смеем. — Ще напуснеш ли?

— Едва ли ще имам друг избор. Дилей ще назначи Томи Молто за първи заместник. Това е ясно като бял ден.

Реймънд свива масивните си рамене:

— При Дела Гуардия никога не се знае.

— И без това ми е време за промяна.

— Искаш ли да ти уредим съдийско назначение, Ръсти?

Това е златният момент за мен — най-после награда за предаността ми. Искам ли да бъда съдия? Все едно да питам има ли автобусът колела. Но здравият разум бързо надделява и аз сръбвам от уискито си.

— Бих помислил по въпроса. Трябва да поумувам дали адвокатската практика не е за предпочитане. Кое ще ми е по-изгодно откъм доходи. Но бих помислил.

— Ще видим как ще потръгнат нещата. Онези ще ми дължат нещо. Ще искат да си тръгна отгук усмихнат. Вярност към партията и тям подобни глупости. Смятам, че ще бъда в състояние да се погрижа за няколко души.

— Благодаря ти.

Реймънд си сипва още едно.

— Как вървят нещата с моето любимо и все още неразгадано дело за убийство?

— Като цяло — зле — отговарям аз. — Научихме още малко за това, което по всяка вероятност се е случило. Разбира се, ако можем да вярваме на патолога. Мак каза ли ти за Молто?

— Да бе, чух. Какви са тия глупости?

— Изглежда, Дубински беше прав — Нико е пуснал Томи да държи под око нашето разследване.

— Да го държи под око — пита Реймънд — или да го саботира?

— Вероятно и от двете по малко. Предполагам, че Молто най-вече събира сведения. Нали разбираш, обажда се на стари приятели в полицията да му предоставят документи по делото. Може и да са забавили някои от лабораторните анализи, но как ще го докажеш? Още не съм сигурен какво точно вършат. Може наистина да смятат, че не ме

бива, и да се опитват сами да решат делото. Нали разбираш — да направят големия удар в деня преди изборите.

— Неее... — провлачва Реймънд. — И те така ще се оправдаят. Аз ще ги обвиня, че се месят в следствието, а те ще изкарат Молто, изпълняващ длъжността началник на отдел „Убийства“, който ще обясни, че се е безпокоял да не объркаме конците. Неее... — повтаря Реймънд. — Ще ти кажа защо Нико кара Томи да събира сведения. Това е надзор. Много умно. Следи какво правим и знае със сигурност до каква степен може да използва случая, без да рискува нещо. Всеки път, когато види, че се препъваме, може да врътне потенциометъра с едно деление нагоре.

Споменаваме между другото и Кумагаи. И двамата сме съгласни, че едва ли е подменил резултатите. Просто ги забави. Можем да поискаме заместникът му да ги прегледа отново, но като че ли това вече няма значение. Утре, когато процентите от допитването бъдат обявени, ще загубим верността на полицията. Всеки полицай, който някога се е обръщал към Нико на малко име, ще му дава информация като един вид инвестиция за бъдещето.

— Докъде сме стигнали с резултатите от патологията? — пита Реймънд. — Кой е убиецът?

— Може би приятел, а може би просто някой, с когото се е запознала същата вечер. Вероятно е знаел достатъчно за нея, та да докара нещата да изглеждат по този начин, но може и да е просто съвпадение. — Съсредоточавам поглед върху петното светлина, отразено от уискито в чашата ми. — Мога ли да те попитам нещо?

— Защо не?

Сега е моментът да разбере защо делото „П“ беше в чекмеджето на Реймънд. Явно и той очаква това. Но има още нещо, което винаги съм искал да науча. Това след двете уискита е нападение от засада и аз се наслаждавам на този прекрасен миг, какъвто не съм имал с Реймънд Хорган от времето на последното ни съвместно дело преди години — пореден заговор на „Нощните светии“. Знаем, че е непочтено да се възползвам от позицията на следовател, за да проучвам собствените си натрапчиви идеи. Всичко това ми е ясно, но все пак питам:

— Ти спеше ли с Каролин?

Реймънд се смее — звучно и сочно, та чак целият се тресе — уж е изпил повече уиски, отколкото в действителност. Разпознавам

отработен номер от бара — начин да шикалкавиш, когато си се понапил, а ти трябва време да помислиш: например някоя мацка иска да дойде с теб у дома, а ти не желаеш; член на кварталния съвет, за чието име не можеш да се сетиш; репортер, който подхвърля шеги, но всъщност се опитва да изкопчи истината. Ако в чашата му имаше лед, щеше да започне да го хруска, само и само да не отговори.

— Слушай, Ръсти. Трябва да ти кажа нещо за начина, но който водиш разпита. Много извърташ. Научи се да биеш право в целта.

Смеем се, но аз мълча. Ако иска да се откачи от куката, нека първо да се погърчи.

— И тъй, покойната и аз бяхме неженени и пълнолетни — казва той накрая, като гледа в чашата си. — Следователно не сме вършили нищо противозаконно, нали?

— Не, освен ако това не ти дава някаква представа за самоличността на убиеца.

— Никаква — казва той. — Връзката ни не беше такава. Кой знае какви тайни криеше тази жена? Честно казано, беше хубаво, но не трая дълго. Оттогава има поне четири месеца.

Много шахматни ходове са възможни при това положение. Но дори ако Каролин го е засегнала, той не се издава. Изглежда лесно са скъсали. По-добре, отколкото мога да кажа за себе си. Отново се вирам в чашата. Делото „П“, някои намеци на сина й — всичко сочеше, че Каролин и Реймънд са имали някакви отношения, но всъщност се бях досетил за тях преди доста време, като просто дебнех издайническите знаци — колко пъти на ден тя притичва до кабинета му, в колко часа излизат двамата... Разбира се, вече познавах навиците й. Бях направил своето пътешествие до чудния свят на Каролин... и се бях завърнал оттам не по собствено желание. Бях наблюдавал с изгаряща носталгия и болезнен копнеж това, което вършеха. Сега се питам защо беше необходимо да се подлагам на мъчението да чуя как подозренията ми се потвърждават.

— Ти знаеше някои от тайните й — казвам. — Запознал си се с момчето.

— Вярно е. Ти говори ли с него?

— Миналата седмица.

— И то издаде тайната на мама?

Отговорих положително. Знам как на мъж като Реймънд му се ще да вярва, че е неразгадаем.

— Нещастно момче — отбелязва Реймънд.

— Знаеш ли, той ми каза, че тя искала да стане главен прокурор.

— Чувал съм го от нея. Казах ѝ, че трябва да си подготви почвата. Трябва да имаш или добро професионално име, или политически връзки. Не можеш да заемеш тази длъжност току-така. — Тонът на Реймънд е равен, но той ми хвърля пронизващ поглед, с който иска да каже: не съм толкова глупав, колкото мислиш — близостта на дърветата не ми пречи да виждам цялата гора. Повече от десет години власт и ласкателство не са притъпили дотам усета му. С удоволствие усещам нов прилив на гордост и уважение към Реймънд. Браво, момче, мисля си аз. Значи така е станала цялата работа. Както твърди Реймънд, преди четири месеца са приключили връзката. Той е обявил кандидатурата си, а Каролин е тръгнала по собствен път. Смятала е като всички други, че Реймънд няма да се състезава и ще предаде жезъла, на когото реши. Може би е щял да бъде убеден това да е жена, та да си отиде с прощален жест в полза на прогреса. Единственото неизвестно е защо влакът на Каролин към славата спря първо на моята гара. Защо е трябвало да се влачи с пътнически влак, когато е можела да хване експреса? Освен ако във всичко е имало по-малко сметка, отколкото изглежда сега.

— Беше костелив орех — казва Хорган. — Добро момиче, но упорито. Много упорито.

— Да — отговарям. — Добра, упорита и мъртва.

Реймънд става.

— Може ли още един въпрос? — питам.

— Сега вече нещо лично, нали? — Ирландският чар и равните зъби на Реймънд ме ослепяват. — Я да опитам да позная: защо беше при мен онова дело ли?

— Почти позна — казвам аз. — Ясно ми е защо не си искал да се подмята насам-натам. Но защо въобще си го дал на нея?

— По дяволите, тя ме помоли. Ако искаш да бъда по-циничен, тогава — тя ме помоли, а аз спях с нея. Предполагам, че беше чула за него от Линда Перес. — Една от чиновничките, дето четат писмата, които получаваме от какви ли не чешити. — Нали я знаеш Каролин. Дай ѝ нещо по така. Предполагам, е смятала, че ще ѝ бъде от полза. За

мен то беше несериозно от самото начало. Как му беше името на тоя приятел?

— Ноел ли?

— Да, Ноел. Изиграл го е и е свил парите. Това е моето мнение. Ти как мислиш?

— Не знам.

— Тя го чете, а след това отиде и прерови архива в трийсет и втори район. Там нямало нищо. Това ми каза.

— Трябваше да знам за това дело — казвам аз прибързано като пийнал човек.

Реймънд клати глава. Отпива от уискито.

— Знаеш как стоят нещата, Ръсти. Една глупост води след себе си втора. Тя не искаше да споменавам за делото, понеже ако някой попита защо съм го дал на нея, скоро всички щяха да разберат, че спи с шефа. А в дадения случай шефът нямаше нищо против случая да не се разчуе. Кому щеше да навреди?

— На мен — казвам аз така, както от години се каня да сторя.

Той отново кима.

— Съжалявам, Ръсти. Наистина съжалявам. Едва ли някой съжалява повече от мен. — Той отива до етажерката и поглежда снимката на децата си, пет на брой. След това си облича сакото. Ръцете и раменете му се движат некоординирано, среща затруднение, докато си оправи яката. — Знаеш ли, ако загубя проклетите избори, веднага ще се оттегля. Ще оставя Нико да командва. На него много му се иска. — Замълчава за момент. — Или може би теб. Искаш ли да поемеш работата за известно време?

Благодаря, Реймънд, мисля аз. Много ти благодаря. Може би в крайна сметка Каролин бе избрала правилния подход.

Но нищо не мога да сторя. И аз ставам. Оправям яката на Реймънд. Изгасвам осветлението, заключвам кабинета и го водя по коридора към изхода. Помагам му да вземе такси. Последното, което му казвам, е: „Обувките ти са прекалено големи и ще ми хлопат“. И разбира се, по стар навик наистина мисля това, което казвам.

12.

Замайващият страхотен глад, който чувствах за Каролин, се изразяваше в съживилата се пристрастеност към рок музиката.

— Това нямаше нищо общо с вкусовете на Каролин — обясних на Робинсън. Дори в тази лудница, каквато е прокуратурата, тя държеше радиото си на станция със симфонична музика. Не беше и някаква носталгия по младежките години. Не жадувах за класическата соул и рок музика от шейсетте години, която слушах като юноша. Сегашната се нарича „ню уейв“ — скърцаща, виеща, с налудничави текстове и хаотични като дъжда ритми. Започнах да ходя на работа с колата, като обясних на Барбара, че изживявам ежегодната си фобия към автобуса. Колата, разбира се, подпомагаше вечерните ми бягства в апартамента на Каролин, но те при всички случаи щяха да бъдат уредени. Това, което търсех в действителност, бе възможността да карам в продължение на петдесет минути със затворени прозорци, докато радиостанцията с рок музика дънеше така силно от тонколониите в купето, че когато бас китарата имаше соло в някоя песен, предното стъкло потреперваше.

Бях объркан, а нервите ми — опънати до скъсване. Докато вървах по улицата, след като паркирах колата, се чувствах като замаян, защото започваше нов ден и поредното ми мъчително сладко, бавно придвижване към тайното ми похищаване на Каролин. По цял ден се потях, а сърцето ми биеше до пръсване. И през час-два наред телефонен разговор или заседание ми се явяваше Каролин, излегната в сладна поза, и то така осезаема и близка, че губех реална представа за време и пространство.

От своя страна тя ме съкрушаваше със своето самообладание. Съботата и неделята след първата ни вечер заедно прекарах часове — замаяни и безтегловни — в размисли за следващата ни среща. Нямах представа какво ще последва. На външната врата на апартамента тя целуна ръката ми и просто каза: „До скоро!“. Аз и не помислих да се съпротивлявам. Благодарен бях и на това, което ми даваха.

В понеделник сутринта се появих на вратата на кабинета ѝ с папка в ръка. Дълго бях обмислял позата и походката си. Не трябваше да издават никаква припряност. Облегнах се на рамката на вратата. Усмихнах се, небрежен и спокоен. Каролин седеше зад бюрото си. Звуците на симфония „Юпитер“ изпълваха стаята.

— За делото Найджъл — казах.

Семейство Найджъл бяха още един случай, който показваше мрачната страна на живота в предградията — съпружеска двойка, вършила изнасилвания и блудства. Съпругата се запознавала с жени на улицата, помагала в отвличането им и след това с въображение използвала изкуствен мъжки член. Каролин искаше да приключи делото със спогодба за самопризнание^[1] и предявяване на по-леко обвинение.

Нямам проблем със спогодбата, продължавам, но мисля, че се нуждаем от две обвинения.

Едва сега Каролин вдига поглед от папките на бюрото. Съвсем безучастен. Очите ѝ не трепват. Усмивка ми се като на колега.

Кой я е поел, питам аз, като имам предвид кой е защитникът ѝ.

Санди, отговаря Каролин. Тя има предвид Алехандро Стърн, който изглежда защитава всяко лице с добър произход, срещу което е предявено обвинение в този щат.

Кажи на Санди, че трябва да признаят вината и за телесна повреда. Не искаме съдията да си помисли, че се опитваме да му вържем ръцете.

Или пресата да реши, че настояваме за условно освобождаване на жените, извършили полови престъпления, добавя тя.

Това също — съгласявам се аз. — Ние сме прокурори, които държат на равенството между двата пола.

Усмивам се. Тя също. Бавя се на вратата. Дотук успех, но сърцето ми тупти и се страхувам, че лицето ми изглежда глуповато и издава вълнението ми.

Добре. Потупвам папката в бедрото си. Обръщам се. Трябва да се видим да пийнем по едно, казва тя. Кимам, но със стиснати устни. В ресторанта „Гил“ ли, питам аз. А защо не там, където отидохме в петък вечер, пита тя. В нейния апартамент. Иде ми да хвъркна. На лицето ѝ е останала слаба следа от усмивка, но още преди да изляза, тя вече се е съсредоточила в работата си.

— Като си помисля за този миг, изпитвам огромно съжаление към самия себе си. Бях така преизпълнен с надежда. Толкова благодарен. А трябваше да се поуча от миналото и да предугада бъдещето.

В любовта ми към Каролин имаше много страст, но малко радост. От онзи момент, в който разбрах, че това ще продължи, приличах на изтръгната от земята, съпротивляваща се мандрагора^[2] за която бях чел стихове като студент. Бях смачкан. Разбит. Погубен. Накъсан на хиляди парченца. Живеех в непрестанно вълнение. Бях попаднал на нещо старо, тъмно и дълбоко. Не виждах себе си. Приличах на сляп призрак, който блуждае из замъка и вие за любов. Мисълта за Каролин, далеч не така променлива като образа ѝ, не ме напускаше нито за миг. Желаях я както никога не бях желал жена и страстта ми бе така натрапчива и настойчива, че ми беше дори малко унижително.

Сега се сецам за Пандора, която като дете винаги бърках с Питър Пан — как отваря кутията си и отрицва потока от нещастия.

— Има нещо така истинско в плътта на чуждата жена — казах на психиатъра.

След като почти двацет години спях с Барбара, аз вече не лягах само с нея. Лягах с още куп неща: със спомените за по-млади тела, с грижите за милионите неща, които поддържаха и окръжаваха нашия живот: гниещите улуци; нежеланието на Нат да учи математика; начина, по който Реймънд с течение на годините бе започнал да гледа на моята работа, като обръщаше внимание единствено на недостатъците, а не на успехите; особено надменния блясък в погледа на тъща ми, когато обсъждаше някого извън семейството си, включително и мен. В леглото се пресягах към Барбара винаги през призрачното присъствие на всички тези гости.

Но Каролин беше чудо в моя живот. Бях замаян. Объркан. След седемнайсет години съпружеска вярност и потискане на влечението към други жени заради спокойствието на дома не можех да повярвам, че фантазиите ми са се превърнали в реалност. Реалност. Изучавах голото ѝ тяло. Великолепните ареоли и едрите зърна на гърдите, блясъкът на плътта от корема до бедрата. Бях потънал опиянен в един свят без задръжки, бях спасен от монотонния кръговрат на

всекидневните задължения. Всеки път, когато се любех с тази жена, имах чувството, че разделям света на две.

— Прекарвах с нея три-четири вечери седмично. Обикновено нещата се развиваха в определен ред: тя оставяше вратата отключена, а аз идвах точно за новините. Каролин чистеше, отпиваше от чашата или преглеждаше пощата си. На кухненската маса стоеше отпушена бутилка бяло вино, изстудена и влажна като речен камък. Каролин никога не се затичваше да ме посрещне. Винаги бе погълната от това, което вършеше в момента. Обикновено говореше за прокуратурата или за събития от местния политически живот, докато минаваше от стая в стая. Вече упорито се носеха слухове, че Реймънд няма да се кандидатира, и Каролин проявяваше голям интерес към тази възможност. Тя като че ли събираше клюки отвсякъде — от прокуратурата, от полицията, от Юридическата асоциация.

След това по някое време най-после стигаше до мен. Разтваряше ръце. Прегръщаше ме. Приветстваше ме. Веднъж я заварих да се къпе и се любих с нея в банята. Друг път я съборих още докато се преоблича. Но обикновено преминавахме през това блуждаене един към друг, изчаквах, докато най-после бе готова да ме заведе в спалнята, където настъпваше моят час на преклонение.

Започвах така, както се започва молитва. Най-напред падах на колене. Смъквах полата, комбинезона и бикините и съвършените бедра с прелестния триъгълник лъсваха пред мен, а упойващият женски аромат изпълваше въздуха, преди още да завра лицето си в нея. Прелестни, лудешки, необуздани мигове. Все така на колене, аз тикам лицето си в мрака между бедрата ѝ, езикът ми работи трескаво, а ръцете ми плъзват нагоре и търсят гърдите ѝ. В такива моменти страстта ми бе възвишена като музика.

След това Каролин постепенно вземаше нещата в свои ръце. Тя си падаше по грубичките ласки и все ме подканяше да не я щадя. Стоях прав до леглото, с ръце, впити в тялото ѝ, и мощните ми движения я разтърсваха.

— Тя не преставаше да говори.

— Какво казваше? — пита Робинсън.

— Нищо особено. Неясни, откъслечни думи: „Добре“. „Така, да, о, да“, „По-силно“, „Още малко, още малко, о, моля те, скъпи, о, да!“.

По-късно разбрах, че не сме любовници, които задоволяват своите нужди. С течение на времето Каролин ставаше все по-предизвикателна. Независимо от всичките ѝ претенции за изисканост открих, че може да бъде и вулгарна. Харесваше ѝ да говори мръсотии. Хвалеше се. Обичаше да говори за частите на тялото ми. Тези изблици ме поразяваха. Веднъж се засмях, но в погледа ѝ видях такова очевидно недоволство, почти гняв, че се научих да отминавам тези забележки. Оставих я да върши каквото си иска. Разбрах, че с всеки изминал ден у нея настъпва някаква промяна. За Каролин любовенето изглежда имаше някаква крайна цел. Трябваше да се почувства пълновластна господарка над мен. Устните ѝ плъзваха по тялото ми, спираха и пак почваха, а пръстът ѝ търсеше ануса ми. Една вечер ме попита: „Барбара прави ли това?“. Погледна ме спокойно и властно и отново попита: „Барбара прави ли това?“. Не усетих в гласа ѝ нито неохота, нито страх. Каролин вече знаеше, че споменаването на жена ми няма да намали възбудата ми. Знаеше още, че може да вкара жена ми в леглото и да я превърне в свидетел на безумната ми страст.

Повечето вечери поръчвахме да ни донесат храна от китайското ресторантче. Винаги изпращаха едно и също момче с очи като цепки, което жадно гледаше облечената в оранжев копринен халат Каролин. След това се излягахме на леглото и си подавахме картонените съдове един на друг. Телевизорът работеше. Там, където беше тя, винаги имаше включен телевизор или радио — навик, придобит от многото години самостоятелен живот. В кревата обикновено клюкарствахме. Каролин следеше внимателно водовъртежа на местната политика и нейните безкрайни нескопосани опити да увеличи влиянието и властта на отделни личности. Ясни ѝ бяха политическите игри, но за разлика от мен тя не гледаше на въпроса откъм смешната му страна и много се тревожеше. Нямахме никакво желание да изостави амбициите си за лична слава. Това било естествено право на всекиго, включително и на нея.

Докато се срещах с Каролин, Нико бе в началните етапи на кампанията си. Тогава не го възприемах сериозно. Никой от нас, включително и Каролин, не вярваше, че има шансове за победа. Тя обаче виждаше друга потенциална възможност, която една вечер,

малко преди да завърши нашият рай, ми обмени. Аз тъкмо излагах последния си анализ на мотивите на Нико.

Цели да получи някакво обезщетение, казах на Каролин. Чака приятелите на Реймънд да намерят нещо за него. В политическите среди на окръг Киндъл не е прието да се води борба в предварителните избори. Виж Хорган. Болкаро винаги му напомня, че някога се е състезавал срещу него за кмет.

А ако Болкаро иска да си го върне?

Болкаро не е партията. Един ден него няма да го има. Нико е прекалено овчедушен, за да започне нещо сам.

Каролин беше на друго мнение. Тя виждаше много по-ясно от мен колко решителен е Нико.

Нико смята, че Реймънд е уморен, каза тя. Или се надява да го убеди, че би трябвало да е уморен. Много хора смятат, че Реймънд не трябва да се кандидатира отново.

Хора от партията ли, питам аз.

Дотогава не бях чувал това. Мнозина твърдяха, че Реймънд няма да се кандидатира, но не и че няма да е приет добре.

Хора от партията. Хората на кмета. Самото обявяване на още една кандидатура вече му навреди. Твърдят, че Реймънд трябва да отстъпи.

Тя се пресегна за друга кутия, чаршафът падна и оголи привлекателната ѝ гръд.

Реймънд говори ли за това, попита тя.

Не на мен.

Ако започне да получава обезсърчаващи резултати, ще премисли ли нещата отново?

Намусих се. Истината беше, че напоследък нямах ясна представа за това какво мисли Реймънд. Откакто се разведе, той ставаше все по-затворен. Въпреки че ме направи свой първи заместник, май сега по-малко ми се доверява.

Ако се съгласи да се оттегли, партията вероятно ще му даде да си посочи заместник. Може да се спазари с тях. Те знаят, че той няма да остави поста на Нико просто така.

Вярно е.

Кого ли би избрал, попита тя.

Вероятно някой от прокуратурата, който ще продължи традициите му.

Теб ли, продължава тя.

Може би Мак. С тая инвалидна количка тя ще бъде страхотен кандидат.

В никакъв случай — каза Каролин, като поднасяше с клечките хапка към устата си. — Инвалидният стол не излиза добре по телевизията. Мисля, че ще посочи теб. Естествено е да те посочи.

Клатя глава. По инерция. А може би в този момент дори съм си го и мислел. Бях в леглото на Каролин и смятах, че с това вече съм се отдал на едно изкушение повече, отколкото е позволено.

Каролин остави храната. Стисна ръката ми и ме погледна право в очите.

Ръсти, ако му покажеш, че искаш да заемеш този пост, ще го получиш.

Изгледах я продължително.

С други думи, да отида при Реймънд и да му кажа, че времето му е изтекло, така ли?

Може и по-тактично, подметна Каролин. Гледаше ме право в очите.

Изключено, отговорих аз.

Защо?

Няма да захая ръката, дето... Ако иска да напуска, сам трябва да си го реши. Дори да поиска съвета ми, ще му кажа да не се отказва. Той все още е най-силният кандидат срещу Дела Гуардия.

Тя поклати глава.

Без Реймънд кампанията на Нико се обезсмисля. Ако обединиш партийните лидери и хората на Реймънд за друг кандидат, той ще заеме безпрепятствено поста главен прокурор. Въобще няма да има състезание.

Премислила си всичко, подхвърлих аз.

Необходимо е някой да го подтикне, отговори тя.

Подтикни го ти тогава. Аз не мога.

Каролин стана от леглото. Изправена гола и боса пред мен, тя изглеждаше пъргавя и силна. Облече халата си. Разбрах, че настроението ѝ се развали.

Защо се ядоса, попитах аз. Готова ли си да станеш първи заместник? Тя не отговори.

— Последния път, когато спях с Каролин, тя внезапно ме отблъсна от себе си и се изви с гръб към мен.

Отначало не разбрах какво иска. Но тя се притискаше в мен, докато схванах какво ми се предлага — така наречената мраморна праскова.

Не, възпротивих се аз.

Опитай. Тя погледна през рамо. Моля те.

Приближих се до нея.

Полекичка, каза тя. Малко по малко.

Проникнах в нея прекалено бързо.

Не така рязко, изохка тя.

А после: „Ох, ох“.

Аз не спирах. Тя се изви явно от болка.

А аз с изненада открих, че ми харесва. Тя изведнъж отпусна глава назад. Изпод клепачите ѝ се стичаха сълзи. След това отвори очи и погледна право в мен. Лицето ѝ сияеше.

А Барбара, прошепна тя. Барбара прави ли това за теб?

[1] Практика в наказателния процес на САЩ, при която прокуратурата и обвиняемият постигат съгласие за частично самопризнание и съответно предявяване на по-леко обвинение или искане на по-леко наказание. — Б.пр. ↑

[2] Южно растение, което се е смятало за чудотворно поради наркотичното си въздействие; споменава се от Шекспир и Джон Дън. — Б.пр. ↑

13.

В Трийсет и второ полицейско управление нормалната бъркотия не се чувства. Преди около седем години, по средата на нашето следствие, един от „Нощните светии“ беше влязъл в управлението, скрил пушка с отрязана цев под якето си. Сгушил я бил до гърдите си като бебе, закътано от студения вятър, и трябвало само леко да отвори ципа, за да опре отрязаната цев под брадата на нещастния дежурен на гишето — двайсет и осем годишен полицаи на име Джек Лансинг, който продължавал да си пише някакъв доклад. За младежа с пушката, когото така и не откриха, се твърди, че се усмихнал, а след това гръмнал право в лицето на Джек Лансинг.

Оттогава полицаите от това управление работят с граждани зад петнайсетсантиметрово бронирано стъкло и разговарят с тях чрез радиосистема, която звучи така, като че ли сигналът се отразява първо от луната. Разбира се, има места, където тъжители, пострадали и всякакви случайни хора се разхождат свободно, но отвъд металната, дебела десет сантиметра врата с електронна ключалка съществува почти пълна стерилност. Задържаните са отделени на долния етаж и никога, по никакъв повод не им позволяват да се качват горе. По този начин горе е спестена такава голяма част от обикновената бъркотия, че човек се чувства почти като в застрахователна агенция. Бюрата на редовите полицаи са в едно общо помещение, което прилича на канцелария, а по-старшите работят отзад, в кабинети, разделени само със стъклена преграда. В една от големите стаи намирам Лайънел Канили. Не сме се виждали доста отдавна — откак приключи делото на „Нощните светии“.

— Проклетият Савидж — казва той. — Проклетият Савидж. — Загасва цигарата си и ме тупва по гърба.

Лайънел Канили е олицетворение на това, което разумният човек не харесва в полицията — груби маниери, прекалена самоувереност, изключителна злоба и неприкрит расизъм. Бих си заложил главата, че този човек никога не е изпитал угризения. Но той ми харесва може би донякъде, затова че е в чист вид, без примеси, категоричен и

безкомпромисен — истински полицай, посветил живота си на тайните на живота от улицата. Той надушва всякаква паплач от бедняшките квартали също като куче, навирило муцуна срещу вятъра. Когато разследвахме „Нощните светии“, исках ли да открия някого, отивах при Лайънел. Той нито веднъж не се побоя — измъкваше ги от стрелбищата или влизаше в построените на улица „Грейс“ блокове за бедни в четири часа сутринта — единственото време, когато някой полицай може да се движи там безопасно. Един-два пъти го виждах — висок метър и деветдесет — как блъска по вратата с такава сила, че тя се огъва под юмрука му.

„Кой е там?“

„Отвори, Тайрон! Твоята фея закрилница е!“

Отдаваме се на спомени. Той ми разказва за Морис Дъдли. Чул съм вече историята, но не го прекъсвам. Морис, сто и двайсет килограмов великан, убиец и гад, се е задълбочил в изучаване на Библията в Ръдиард. Даже ще го ръкополагат.

— Харукан, водачът на „Нощните светии“, така е побеснял, че дори не му говори. Представяш ли си?

— Кой каза, че реабилитацията била празна работа. — Започваме да се хилим като луди, но може би всеки от нас си мисли за жената, на чиято ръка веднъж Морис написа името си с кухненски нож. Или за полицаите от това управление, които според преувеличените полицейски и съдебни предания се кълнели, че го бил написал неправилно.

— Просто минаваш оттук или по работа? — пита най-накрая Канили.

— Абе и аз още не знам — отговарям. — Опитвам се да изясня нещо.

— Във връзка с Каролин ли?

Кимам.

— Какво става там? — пита Канили. — Последното, което разправят в Централното управление, е, че не било изнасилване все пак.

Обяснявам накратко с какви доказателства разполагаме.

— Значи какво смятате? — пита той. — Тоя, с когото са си пили аперитива, я е пречукал?

— Изглежда много вероятно. Но си мисля, нямаше ли преди десетина години един любопитко, който наблюдаваше двойки, а покъсно с пистолет в ръка самият той получаваше своето от дамата.

— За бога! — възкликва Канили. — Заблуждаваш се. Трябва да търсиш човек, който работи в правораздавателните органи — полицай, прокурор или частен детектив — някой, дето щом я е очистил, е знаел как иска да изглежда после цялата работа. Аз поне бих тръгнал по този път на разсъждения. Ако е имала приятел, който е бил с нея онази нощ, досега да се е обадил. Нали ще иска да помогне и той.

— Да, но само ако не е женен, та да трябва да дава обяснения вкъщи.

Канили се замисля и вдига рамене. Може би съм прав.

— Кога за последен път си я виждал? — питам аз.

— Преди около четири месеца. Идва при нас тогава.

— За какво?

— За същото, за което и ти. Разследваше нещо, като се стараше да скрие какво е то.

Засмивам се. Истински полицай. Канили става и отива до една купчина трансферни дела в ъгъла.

— Накара един новобранец да прегледа целия този боклук вместо нея, да не би да ѝ се счупи някой нокът или да ѝ се пусне бримка на чорапа.

— Чакай да се сетя! — казвам аз. — Интересуваше се от делата на хора, задържани онова лято преди девет години.

— Точно така.

— А търсеше ли някакво конкретно име?

Канили се замисля.

— Мисля, че да, но да ме убият, не мога да си спомня. А и нещо не беше наред с него.

— Леон? — питам аз.

Лайънел щрака с пръсти.

— Неизвестна фамилия — сеца се той. — Това не му беше наред. Търсеше го напосоки.

— Какво успя да намери?

— Нищо.

— Сигурен ли си?

— Да. Макар че тя пет пари не даваше. През по-голямата част от времето се опитваше да следи кой я е зяпнал в задника. А ѝ беше повече от ясно, че няма човек тук, който да не го прави. Да речем, че ѝ беше приятно да се върне отново тук.

— Да се върне ли?

— Тя работеше в Северния район, когато беше инспектор по условно осъдените и предсрочно освободените. И тогава не знаеше какво трябва да прави. Беше истински социален работник. Още не мога да разбера защо Хорган я назначи за прокурор.

Бях забравил това. Вероятно съм го знаел, но не бях се сетил. Каролин работеше в Северния район като инспектор по условно осъдените и предсрочно освободените. Замислих се за секретарката, която приятелят на Ноел бе споменал. Той не беше поясnil дали е бяла или черна, дебела или тънка. Но я беше нарекъл „момиче“. Дали преди девет години някой би нарекъл Каролин момиче?

— Ти май много не я обичаше?

— Кучка — отговори Канили, както винаги без заобикалки. — Знаеш ли, все се уреждаше. Чрез кревата се издигаше към върха — всички го виждаха.

Оглеждам се. Струва ми се, че разговорът ни е завършил. Още веднъж го питам дали е сигурен, че тя не е намерила нищо.

— Абсолютно нищо. Можеш да говориш с момчето, което ѝ помагаше.

— Ако нямаш нищо против, Лайънел.

— На мен пък какво ми пука! — Той посяга към уредбата за вътрешна връзка и повиква полицаи на име Гюраш. — Защо продължаваш да се занимаваш с тая работа? — пита той, докато чакаме. — Скоро това няма да е твой проблем, не мислиш ли?

— А чий, на Дилей ли?

— Мисля, че му е вързано в кърпа. — През последната седмица полицаите само това говорят. Никога не са се престрували, че обичат Реймънд.

— Нищо не се знае. Може да реша случая и да спася Реймънд.

— Както говорят, дори Бог да слезе от Синай, пак няма да го спаси. А долу, в центъра, казват, че днес следобед Болкаро ще подкрепи Нико.

Замислям се върху новината. Ако шест дни преди изборите Болкаро подкрепи Нико, тогава с Реймънд ще е свършено. Гюраш влиза. Прилича на повечето млади полицаи — със старомодна хубост, изправена стойка и маниери на военен. Обувките му са лъснати до блясък, а копчетата на куртката му светят. Косата му е гладко вчесана.

Канили се обръща към него:

— Спомняш ли си прокуратурата, която беше тук — Полхимъс?

— Добре развит гръден кош — отговаря Гюраш.

Канили се обръща към мен:

— Ето от туй момче ще стане полицай. Никога не забравя номера на сутиена.

— Нея ли я пречукаха в блока до реката? — пита ме Гюраш.

Отговарям му, че нея. Канили продължава да говори на Гюраш:

— Та Ръсти е първи заместник главен прокурор. Исква да разбере дали, когато тя идва тук, е взела нещо.

— Доколкото знам, не — казва Гюраш.

— А какво търсеше? — питам аз.

— Искаше да види протоколите за задържане от определена дата. Каза ми, че са били около шейсет — седемдесет души, арестувани за неприлично поведение. Ставаше въпрос за доста отдавна — преди осем ли, девет ли години. Както и да е, донесох ѝ кутиите тук.

— А тя как бе избрала точно тази дата?

— Нямам представа. Изглежда знаеше какво търси. Просто ми каза да видя деня, в който е имало най-много арести. Така и направих. Но ми бе нужна може би седмица, за да преровя тези боклуци. Имаше поне петстотин ареста по член четирийсет и втори. — Член четирийсет и две се отнася за нарушаване на правилата за приличие.

Определена дата. Отново се замислям за писмото. В папката нямаше нищо, което да насочва към определена дата. Може би Каролин се е предала още преди да започне, и просто е решила да прегледа една част пробно.

— Намери ли това, което търсеше?

— Мислех, че съм попаднал на него. Извиках я и тя дойде да го види.

Оставих я тук с папките, но после тя ми каза, че не е открила нищо.

— Спомняш ли си това, което ѝ показва? Имаше ли нещо общо за всичките арести?

— Всичките бяха в общинската гора. Всички задържани — мъже. Реших, че е някаква демонстрация или нещо такова. Не знам.

— Господи! — казва Канили на Гюраш с погнуса. — Това са педерастите, нали? — обръща се той към мен. — От времето, когато за около ден и половина Реймънд доби малко кураж.

— Тя каза ли ти нещо за това, което търси? Име? Каквото и да е?

— Нямаше дори фамилиното име. Само собствено. Така и не разбрах дали го познава този или не. — Гюраш се замисля. — Защо имам някаква асоциация с Ноевия ковчег?

— Ноел? Тя каза ли ти това име?

Гюраш щраква с пръсти.

— Точно така.

— Не беше ли Леон?

— Не. Ноел. Каза ми, че търси някакъв Ноел с неизвестна фамилия. Спомням си, защото тя ми го написа на лист и през главата ми мина асоциацията с Ноевия ковчег.

— Можеш ли да ми покажеш това, което тя е видяла?

— Не съм сигурен. Май го прибрах.

— Така си мислиш — казва Канили. — Помолих те три пъти. Ето, заповядай.

Той посочва към трансферните дела в ъгъла. Гюраш отваря първото дело, започва да псува и вдига купчина изпаднали листове, които лежат върху папките.

— Не беше много подредена. Това поне е сигурно. Тези дела бяха в отличен ред, когато ѝ ги дадох.

Бих попитал Гюраш дали е сигурен, но няма смисъл. Това е нещо, което той би запомнил, а виждам и стройните редове на останалите папки. Освен това съвсем в стила на Каролин е да се отнесе като с боклук към архив, който хората от години поддържат.

Гюраш инстинктивно започва да подрежда протоколите за задържане и фактурите за платена гаранция, а аз му помагам. Канили също се включва. Стоим около бюрото му и ругаем Каролин. Всяка папка трябва да съдържа полицейски доклад, карта за арест със снимката и отпечатъците от пръстите на задържания, акт и фактура за гаранцията. Но нито една от тези шейсет или седемдесет папки не е

пълна. От всяка липсват документи, а някои от листовете са обърнати наопаки и накриво. Номерацията се е загубила.

Канили непрекъснато повтаря думата „мръсница“.

Подреждаме в продължение на около пет минути, преди да забележа очевидното — това безредие не е случайно. Тези документи са объркани нарочно.

— Кой е ровил в тези кутии след Каролин? — питам Канили.

— Никой. Седят си в ъгъла от четири месеца и чакат тоя приятел да ги прибере. Никой, освен мен и него не знае, че са тук. Нали? — пита той Гюраш, който потвърждава.

— Лайънел — питам аз, — познаваш ли Томи Молто?

— Как не! Разбира се, че го познавам! И то отдавна. Тоя мръсник беше прокурор тук.

Щях да се сетя, ако бях помислил. Всеки знаеше за битките му със съдиите от Северния район.

— Той работеше ли тук по времето, когато Каролин беше инспектор?

— Вероятно. Чакай да помисля! Дявол да го вземе, Ръсти, ама не пазя разписание за службите на тези приятелчета!

— Кога за последен път си го виждал?

Лайънел се замисля.

— Преди три-четири години. Май че го засякох на някаква вечеря. Нали разбираш, нищо особено. Срегнахме се, поприказвахме. Ти ме знаеш.

— Но той не е преглеждал тези папки?

— Хей! — казва Лайънел. — Пак ти повтарям. Само ти, аз, Гюраш и тя. Това сме.

Когато свършваме подреждането, Гюраш преглежда папките два пъти.

— Една липсва, нали? — питам аз.

— Липсва ни един номер — отговаря той. — Може и да е грешка.

— Когато записваш шейсет педераста, не се тревожиш, че може и да си сгрешил с един — казва Канили.

— Но би могло и делото да е изчезнало, нали? — питам Лайънел.

— Това също е възможно.

— Не трябва ли да има и съдебно дело? — питам аз. Канили поглежда Гюраш. Гюраш поглежда мен. Записвам си номера. Трябва да е на микрофилм. Липранзър с удоволствие ще направи проверката.

Гюраш излиза и аз оставам още малко с Канили.

— Разбирам, че не искаш да ми кажеш за какво става дума — казва той.

— Не мога, Лайънел.

Той кима, но виждам, че му е неприятно.

— Да — казва Лайънел, — весели дни бяха тогава. Разправяха се всякакви истории. — И ме поглежда уж небрежно, но да разбере, че и той си има тайни.

Навън е истинска жега — 27 градуса. Наближаваме рекорда за април. В колата пускам радиото на станцията за новини. Предават пряко от кабинета на кмета. Хващам само края, но чувам достатъчно от излиянията му, за да схвана насоката. Прокуратурата се нуждаела от свежа струя, от нов подход... Народът желаел това... Народът заслужавал онова... Ще трябва да си търся работа.

14.

Бейзбол за малчугани. В чезнещата светлина на пролетната вечер започва срещата от второкласната лига бащи — синове. Небето с надвиснало ниско над някогашното блато, превърнато сега в игрище, по което играчите от „Стингърс“ — отбора на госпожа Стронгмайер в закопчани догоре якета и бейзболни ръкавици, лениво заемат позициите си. Бащите подтичват край страничната линия и дават указания. Здрачава се. Над блокчето стои осемгодишен здравеняк на име Роки, който два-три пъти замахва във въздуха около парцалената кукла, поставена върху дългия гумен прът. В следващия миг с поразителна сила изпраща топката в небесата. Тя пада вляво от центъра, далеч зад разколебаната отбрана на „Стингърс“.

— Натаниъл! — крещя аз заедно с мнозина други. — Нат! — Едва сега той се събужда. Стига до топката с една крачка преднина пред Моли — пъргаво дребно момиченце, чиято опашка подскача под бейзболната ѝ шапка. С едно движение Нат грабва топката, замахва и я хвърля. Тя прави голяма дъга и тупва глухо далеч от целта в момента, когато Роки завършва обиколката. По тукашния обичай само аз мога да се карам на сина си и затова изтичвам по страничната линия, пляскайки с ръце. — Събуди се! По-живо! — Не се страхувам за Нат. Той свива рамене, вдига ръката си в ръкавица и устните му се разтварят в щърбава като на тиквен фенер усмивка — неравните му зъби приличат на свещи, забити в торта.

— Татко, провалих играта — крещи той. — Адски я оплесках!

Групата бащи се размиват заедно с мен. Всички повтаряме израза помежду си. Оплесках я! Клиф Нуделман ме тупа по гърба. Момчето поне е научило жаргона.

Дали и другите мъже, преди да станат татковци, си мечтаят какви ще бъдат синовете им. Аз например имах големи надежди и амбиции. В моите мечти синът ми беше нежна и послушна душа. Той беше направо чудесен — много способен и надарен с добродетели.

Нат обаче не е такъв. Той не е лошо момче — все това си повтаряме вкъщи, и то откак детето стана на две години. Всъщност

Нат не е лошо момче, редим ние. И аз вярвам в това пламенно. А сърцето ми прелива от любов към него. Той е чувствителен и мил, но също така буен и разсеян. Откакто се е родил, живее по собствено разписание. Когато му чета, отгръща страниците в ръката ми, за да види какво има напред. Не слуша или поне си дава вид, че не го интересува. В училище създава проблеми.

Спасяват го само чарът и външността му. Синът ми е красив. Става въпрос за нещо повече от нежното лице и свежите розови бузки, които са така привлекателни у децата. Момчето има тъмни, проницателни очи и предразполагащ поглед. Тези фини правилни черти не идват от мен. Аз съм по-едър и по-закръглен. Имам месест нос и неандерталски вежди. Роднините на Барбара са по-дребни, похубави и обикновено казваме, че Нат се е метнал на техния род. Лично аз обаче често съм се замислял с тревога за моя баща и неговата пронизваща, меланхолична славянска красота. И може би защото подозирам, че детето е наследило от него своята външност, непрекъснато се моля пред олтара в душата си този дар Божи да не тласне Нат към арогантността или дори към жестокостта, черти, които моите красиви познати считат за естествен недостатък или още по-лошо — за своя привилегия.

В края на бейзболната среща се пръскаме по двойки към стадото комбита, оставени на покрития с чакъл паркинг. През май, когато сменим часа и времето се позатопли, след срещата отборът ще си устройва тук пикник. Понякога се урежда доставката на пици. Бащите се редуват седмично да носят бира. След вечерята момчетата и момичетата отново започват да играят, а татковците се изтягат в тревата и си говорят за живота. С нетърпение очаквам тези излети. Сред тази група мъже, които не познавам добре, като че ли съществува тихо разбирателство, нещо като това, което сигурно чувстват един към друг богомолците, когато напускат църквата. Бащи заедно с децата си, избягали от седмичните грижи на работата си, от удоволствията и отговорностите на брака. Бащи, топло озарени в петъчната вечер, освободени от тези тежки задължения.

Но тъй като все още е хладно и мрачно, обещах на Барбара, че ще се срещнем в местното ресторантче за палачинки, за да вечеряме набързо. Когато пристигаме, тя вече ни чака на червената пластмасова пейка и дори докато целува Нат и слуша доклада за почти

осъществения триумф на стингърите, ме гледа със студен укор. Отношенията ни са в поредния мрачен период. Ядът на Барбара срещу мен за ролята ми в разследването на убийството на Каролин не е стихнал, а тази вечер веднага усещам, че още нещо е предизвикало недоволството ѝ. Първата ми мисъл е, че сигурно много сме закъснели, но когато поглеждам часовника на стената, виждам, че сме подранили с цяла минута. Мога само да се догаждам с какво пак съм я ядосал.

С годините обаче за Барбара стана лесно да потъва в тъмните дълбини на настроенятия си. Нещата от заобикалящия ни свят, които някога биха я задържали на повърхността, са останали в миналото. Шестте години работа като учителка в Северния район се отразиха върху вярата ѝ в социалните реформи. Когато Нат се роди, тя престана да се вълнува от проблемите на другите. Животът в предградията, с неговите строги ограничения и своеобразни ценности, я укроти и задълбочи желанието ѝ да бъде сама. Смъртта на баща ѝ — преди три години — бе възприета като предателство, като част от неговото вечно пренебрежително отношение към нуждите на Барбара и майка ѝ и изостри нейното чувство за онеправданост. А нашите периоди на охлаждане и отчуждение отнеха ведростта ѝ, която някога служеше като контрапункт на тези мрачни настроения. Сега разочарованието ѝ, буквално от всичко и всички, е демонстрирано така открито, че на моменти си мисля дали ако близна кожата на ръката ѝ, няма наистина да усетя горчив вкус.

Но буреносните облаци се разнасят. Както е било винаги в миналото. Въпреки че сегашната криза, предизвикана от моята изневяра, е най-дългата в брачния ни живот, все още тая някаква надежда за подобрене. Барбара дори престана да говори за адвокати и развод, както в края на ноември. Тя е до мен. И този простичък факт в известна степен ме успокоява. Аз съм като корабокрушенец, вкопчил се здраво в плаващите отломки в очакване да мине презокеански кораб. Вярвам, че рано или късно ще видя пред себе си жена с жизнерадостен характер, изумителен интелект, интуитивна проникателност и съобразителност, която ревностно ме желае. Ето така продължава да живее в мислите ми моята съпруга.

Сега, докато си чакаме реда, за да ни посочат маса, същата тази жена има поглед с диамантена твърдост. Нат се е измъкнал встрани и разглежда с блеснали очи витрината с бонбони и шоколади. Той стои с

две ръце, опрени в стъкления шкаф, вторачен с благоговение в забранените редици дъвка със захар и шоколади, а панталоните от бейзболната му униформа са се смъкнали и опират върха на обувките. Той леко се поклаща — обект в движение. Както винаги двамата с Барбара го наблюдаваме.

— Е, и? — внезапно ме пита тя. Това е предизвикателство. Трябва да я забавлявам.

— Е, и какво?

— Е, как върви работата? Голямото разследване все още ли се води така енергично?

— Нямаме нито следи, нито резултати — признавам аз. — Объркването е пълно. Честно казано, из прокуратурата цари униние. Като че ли са изпуснали въздуха от балона. Нали разбираш... след като Болкаро вече подкрепи Дилей.

При споменаването на това събитие Барбара потрепва, а след това отново ме поглежда с отровен поглед. Изведнъж разбирам какво е последното безчинство, което съм извършил. Вчера се прибрах много късно и останах долу, като мислех, че тя спи. Барбара се показва на стълбите по нощница и попита какво правя. Когато ѝ казах, че си пиша автобиография, тя веднага се обърна и се прибра нагоре.

— Реймънд не ти ли предложи да те направи съдия? — пита тя.

Аз самият трепвам, прободен от съжаление срещу глупавата суетност, която ме накара да спомена тази възможност. Сега шансовете ми са слаби. Преди два дни Болкаро показва колко го интересува дали Реймънд Хорган ще е щастлив.

— Какво искаш да направя, Барбара?

— Нищо не искам да правиш, Ръсти. Престанала съм да искам да направиш каквото и да е. Нали това желаеш?

— Барбара, той се справи добре.

— А какво направи за теб? На трийсет и девет години си. Имаш семейство, а сега ще получаваш помощ като безработен. Той те използва за черната работа и неприятностите, а когато трябваше да се откаже, те повлече със себе си надолу.

— С него свършихме добри неща.

— Той те използваше. Тебе всички винаги са те използвали. А ти не само че им разрешаваш, но и ти харесва. Наистина ти харесва.

Предпочиташ тези, дето те обиждат, вместо хората, които наистина са загрижени за теб.

— Себе си ли имаш предвид?

— Себе си. Майка ти. Нат. Така е било цял живот. Безнадеждно е.

Не Нат, искам да отговоря аз, но чувството ми за такт или за самосъхранение, се намесва. Сервитърката, дребна млада жена със стегната фигура, такава се постига в гимнастически клуб, ни завежда до масата. Нат се пазари с майка си какво ще яде — пържени картофи може, но вместо кока-кола — мляко. Трябва да хапне и малко салатата. Момчето хленчи и се върти. Потупвам го леко и му правя забележка да се изправи. Барбара е вдигнала менюто си като бариера между нас.

Беше ли по-щастлива, когато се запознах с нея? Трябва да е била, въпреки че не си спомням много добре. Тя ми даваше уроци, когато поради университетското изискване за изпит по точна наука най-безразсъдно избрах висшата математика. Така и не си получи заплащането. Хлътна по мен. И аз по нея. Обожавах огромния ѝ интелект, красотата ѝ, скъпите ѝ дрехи на човек от заможните квартали, привличаше ме това, че бе дъщеря на лекар и следователно, както си мислех аз, „нормален“ човек. Харесвах ми дори подводните течения на нейния характер, способността ѝ да дава израз на толкова неща, които за мен оставаха далечни. Но най-много от всичко обичах всепоглъщащата ѝ страст към моята особа. Никой преди нея не бе желал тъй настойчиво моята компания и не бе проявявал такава безрезервна преданост към мен. Познавах поне петима-шестима, които лудееха по Барбара. Но тя искаше само мен и дори така ме преследваше, че отначало се смущавах. Предполагам, че духът на епохата я е подтиквал да приласкае това мрачно, непохватно и злочесто момче, което според родителите ѝ бе недостойно за нея.

И тя като мен и Нат беше единствено дете и се чувстваше потисната от възпитанието си. Вниманието на родителите ѝ я е задушавало и е усещала, че то донякъде е фалшиво. Твърди, че винаги била насочвана и използвана като оръдие на техните желания, а не на своите собствени. Често ми е казвала, че аз съм единственият подобен на нея човек, когото познава — не само самотен, но и буквално сам. Дали тъжното в любовта не се състои в това, че винаги искаш да получиш същото, което според теб даваш? Барбара се надяваше, че аз

ще бъде нейният герой от приказките — жаба, превърната от милувките ѝ в принц, който ще влезе в мрачните гори, ще изведе нея, пленницата, и ще я избави от обкръжилите я демони. През всичките тези години толкова често съм се провалял в изпълнението на тази задача.

Отделните молекули живот на ресторанта продължават да се въртят около нас. По масите разговарят двойки, работници от късните смени вечерят сами, сервитьорки наливат кафе. И тук седи Ръсти Сабич, трийсет и девет годишен мъж, натежал от бремето на изминалите години и делничната умора. Подканям сина ми да си пие млякото. Отхапвам от сандвича. Само на метър от мен жената, на която близо двайсет години все повтарям колко я обичам, се прави, че не ме забелязва. Разбирам, че на моменти се чувства разочарована. Разбирам, че понякога е лишена от надежда. Разбирам. Аз имам поне този дар да разбирам хората. Но не мога да направя нищо повече за нея. И това, което изсмуква силите ми, не е просто ежедневието. В мен липсва някакво човешко качество. А хората трудно се променят. Аз имам своя история и спомени и бродя из сложния лабиринт на собственото си „аз“, в който толкова често се лутам. Чувам вика, който се надига в Барбара. Разбирам нуждата ѝ. Но мога да ѝ отвърна само с мълчание и тъга. Твърде много от мен — прекалено много — трябва да запазя, за да изпълня грандиозната задача да бъде Ръсти Сабич.

15.

Денят на изборите е ведър и слънчев. Снощи, когато с Майк Дюк, Ларън и Хорган бяхме в кабинета на Реймънд, те твърдяха, че хубавото време ще ни помогне. След като партията вече стои зад Дела Гуардия, Реймънд се нуждае от онези гласоподаватели, които се вдъхновяват не толкова от желанията на местния партиен водач, колкото от самия кандидат. Миналата седмица получихме особен урок. Всеки път, когато нещата тръгнат зле, решаваш, че положението е безизходно. А след това с надежда поглеждаш напред. Снощи в кабинета на Реймънд още говореха за победа. Последното допитване, отново организирано от вестника и Трети телевизионен канал, бе извършено в деня, когато съобщиха кого ще подкрепи Болкаро. То показва, че Реймънд изостава само с пет пункта. Дюк заяви, че според него оттогава нещата са се подобрили и Реймънд пак е набрал инерция просто защото е бил поставен в ролята на догонващ. Стояхме там, четирима възрастни мъже, и се преструвахме, че си вярваме.

Както винаги, в деня на изборите цари бездействие. През целия мандат на Реймънд на служителите от прокуратурата, едно време активни политикани, им бе внушавано да не се занимават с агитация. Отминаха дните, когато прокурорите продаваха в съдебната зала билети за излетите, организирани от изборния щаб на главния прокурор. През тези дванайсет години Реймънд Хорган не е поискал в помощ на кампанията дори един цент дарение, не е отнел минута от работното време на служителите си. Независимо от това мнозина от административните служители, назначени преди избирането му, продължават да изпълняват политическите си задължения спрямо покровителстващите ги партийни функционери. В съответствие с деликатното споразумение, постигнато с Болкаро преди десет години, Реймънд се съгласи в деня на изборите да освободи от работа повечето служители на прокуратурата. По този начин партийните активисти могат да си вършат работата: да обикалят по домовете, да раздават листовки, да превозват възрастните избиратели и да следят анкетите. Тази година те ще вършат това за Нико дела Гуардия.

За нас, останалите, няма установени задължения. Като първи помощник-капитан на потъващия кораб, прекарвам по-голямата част от деня в прокуратурата. Тук има още неколцина, главно прокурори, които работят върху досиета и пледоарии или просто си разчистват бюрата. Около двайсет и пет по-млади прокурори са на разположение на федералната прокуратура, за да следят да няма фалшификации при гласуването. Обикновено задачата им се състои в това да се отзовават на сигнали и оплаквания: не знам къде се развалил автоматът за гласуване; в друго изборно бюро влязъл човек с пистолет; член на комисия носел значката на единия от кандидатите или пък усърдно агитирал възрастните гласоподаватели. По телефона периодически ме осведомяват за хода на гласуването и аз отговарям на запитванията на журналистите — прилежно докладвам, че няма нарушения в принципите на демокрацията.

Около четири и трийсет следобед ми се обажда Липранзър. Някой е поставил телевизор в коридора, точно до вратата ми, но още няма никакви конкретни резултати. Изборните бюра ще бъдат отворени още час и половина. Засега новините се състоят от възторжени коментари, че голям брой гласоподаватели вече са пуснали своите бюлетини.

— Той загуби — казва Лип. — Моят човек от трети канал е видял резултатите от тяхната предварителна анкета, която правят на изхода. Твърди, че Нико ще спечели с осем, а може би и с десет пункта, ако това положение се запази.

Сърцето ми отново се свива, а вътрешностите ми се обръщат. Най-сетне осъзнавам истината. Поглеждам през прозореца към колоните на Съдебната палата, към плоските асфалтови покриви на съседните сгради, към набраздените черни води на реката, която рязко се извива през две преки отгук. Кабинетът ми вече седем години е от тази страна на сградата, но сега гледката ми се вижда непозната.

— Добре — заявявам тържествено накрая. — Какво друго?

— Нищо — казва Лип. — Просто реших да те осведомя. — Той изчаква. — Още ли работим по делото Полхимъс?

— Нямах ли си друга работа, та питаш?

— Не. Днес дойдоха да вземат всичките доклади. Морано искал да ги прегледа. — Морано е началникът на полицията.

— Е, и?!

— Стори ми се странно. Сам разбираш, преди три години обраха с пистолет в ръка тъща му, но не си спомням тогава да е искал докладите.

— Всичко щеше да ти е ясно, ако имаше тъща. — Лип възприема хумора ми като преднамерен — като извинение за току-що проявената невъздържаност. — Просто искат да са сигурни, че Нико е в течение, което звучи като виц, тъй като Молто вероятно получава от машинописното бюро копия от полицейските доклади.

— Вероятно. Не знам. Но тук има нещо гнило. Шмид лично дойде при мен. Беше адски сериозен. Като че са застреляли президента.

— Просто искат да се представят добре.

— Сигурно. Ще ида в Съдебната палата на Северния район да доразгледам ония папки. — Лип има предвид архивите, които търсим, откакто посетих Трийсет и второ полицейско управление. — Обещаха да донесат преди пет микрофилмите от хранилището. Искам да съм там, да не би да ги върнат обратно. Къде си довечера, за да ти се обадя, ако открия нещо?

Казвам му, че ще се навъртам край групата на Реймънд, някъде из хотела. Вече няма смисъл да тича при мен с предварителните резултати, но Лип ми заявява, че все пак ще се отбие, главно за да засвидетелства своето уважение.

— Ирландците — казва той — държат на нощното бдение над мъртвците.

Преценката на Липранзър се оказва точна. Оркестърът свири оглушително. В очите на младите момичета, които са вечното присъствие тук, все още свети мекият блясък на въодушевлението от забележителните събития. Те са окичили гърдите си със знаменца, а на главите им са кацнали внимателно прикрепени картонени шапчици. С келтски букви в наситенозелен цвят^[1] навсякъде пише ХОРГАН! В двата края и в средата на празната трибуна са окачени три огромни портрета на Хорган, метър на метър. Разхождам се бавно из залата и похапвам кюфтенца, но се чувствам ужасно.

Около седем и трийсет се качвам на петия стаж в апартамента на Реймънд. Организаторите на кампанията сноват из стаите. На една от

ниските масички има три подноса със студени закуски и бутилки алкохол, но аз отклонявам поканата да се почерпя. В трите стаи сигурно има поне десет телефона и всичките звънят едновременно.

И трите местни телевизионни програми вече са дали категорични прогнози, че Дела Гуардия ще е победител. Ларън — съдията Литъл — влиза с чаша бърбън в ръка и протестира срещу анкетите, които се провеждат на изхода.

— За пръв път — казва той — виждам да обявяват някого за мъртвец, преди още да е паднал.

Реймънд обаче е жизнерадостен. Седнал е в една от спалните и говори по телефона, като същевременно гледа телевизия. Щом ме вижда, оставя слушалката и идва да ме прегърне. „Рожат“, произнася той истинското ми име. Знам, че тази вечер подобен жест е бил проявен към поне още десет души, но усещам, че съм дълбоко признателен и трогнат, задето ме причислява към опечаленото си семейство.

Сядам на табуретката до фотьойла, в който се е разположил Реймънд. На страничната масичка има отворена бутилка бърбън и нахапан сандвич. Той продължава да отговаря на телефонните обаждания, а в промеждутъците разговаря с Ларън, Майк и Джо Райли. Аз не помръдвам. Спомням си вечерите, когато седях до баща ми, докато той гледаше мач по телевизията или слушаше радио. Винаги исках позволение, преди да седна до него на дивана. Това бяха най-сърдечните мигове, които сме прекарвали заедно. Когато поотраснах, той от време на време ми подаваше шишето бира, от което пиеше. Понякога дори коментираше мача на глас.

Постепенно разговорът се завърта около това какъв е протоколът за признаване на загубата. Дали Реймънд първо трябва да се обади на Дела Гуардия, или пък да слезе долу да говори пред привържениците си? Най-напред на Дела Гуардия, решават те. Майк държи Реймънд да му се обади. Джо предлага да му изпратят телеграма.

— По дяволите — казва Реймънд. — Той е на отсрещната страна на улицата. Ще отида там да му стисна ръката.

Помолва Ларън да уреди въпроса. Ще се срещне с Нико, ще произнесе речта си, след което ще се върне тук да даде самостоятелни интервюта на репортерите от вестниците, радиото и телевизията. Няма смисъл да ги дразни. Нареща на Мак да започне да ги насрочва за

след девет и трийсет. В десет ще бъде интервюиран на живо от Розънбърг. Досега не бях забелязал Мак, но когато тя завърта стола си, казва само една дума: „Тъжно“.

Реймънд иска да ме види насаме. Влизаме в просторната баня между двете спални.

— Как си? — питам аз.

— И по-тежки моменти съм имал. Утре ще е зле, вдругиден също. Но ще го преживеем някак. Слушай, за това, дето ти споменах онази вечер — като се видя с Нико, ще му предложи да си подам оставката. Не ми се ще да доизкарам последните месеци от мандата си с подрязани криле. Не искам да изглежда, че съм на доизживяване в службата. За какво да проточвам нещата? Ако Нико иска да се състезава в общите избори през ноември като заемащ длъжността, нека да му дам тази възможност. Ще му заявя, че ако председателят на административния съвет на окръга е съгласен, може веднага да поеме прокуратурата. — Това е опит за шега. Председател на административния съвет е Болкаро.

И председател на партията. И кмет. Той има повече титли от президента на някоя бананова република.

Казвам на Реймънд, че е взел мъдро решение. Споглеждаме се.

— Ръсти, май трябва да ти се извиня — казва той. — Знаеш, че ако съм искал някой от прокурорите да поеме поста от мен, това си бил ти. Трябваше да опитам това да направя, вместо да се кандидатирам. Но приятелите настояха да пробвам още веднъж.

Махам с ръка и клатя глава. Не искам да ми се извинява. Ларън открехва вратата и промушва глава.

— Тъкмо казвах на Ръсти — обръща се към него Реймънд, — че не трябваше отново да се кандидатирам. Редно беше да му дам той да опита. Ново лице. Способен прокурор. Без политически пристрастия. Можеше да вдигне оборотите. Как смятащ?

— По дяволите! — казва съдията. — Още малко, и ще взема да повярвам.

И тримата се смеем.

Ларън докладва за разговора си с хората на Дела Гуардия. Приказвал с Томи Молто, който днес игра ролята на главен адютант. Предпочитали тази вечер да не се виждат очи в очи. Молто и Нико искали среща с Реймънд утре сутринта.

— В десет часа — казва Ларън. — Не ме попита удобно ли ти е, не е ли, рече и отсече. И добави: „Моля те, Реймънд да е сам“. Как ти се струва? Нагло лайно. — Ларън млъква за миг, задавен от възмущение. — Казах, че ще се обадиш на Нико да признаеш официално победата му. Когато си готов.

Реймънд взема от Ларън чашата с бърбън и отпива голяма глътка.
— Готов съм — казва.

Показах лоялността си, доколкото можах. Не ми се слуша повече. Отново се запътвам към балната зала.

На бара срещам Джордж Мейсън, стар приятел на Реймънд. Вече се е напил. В нас се блъскат хора.

— Голяма навалица — казва той.

Само около бара, мисля аз, но не го изричам.

— Добре се бори човекът — продължава Джордж. — Хубава работа свърши. Трябва да се гордеете с него.

— И още как! Лично аз се гордея.

— Какво ще правиш? Частна практика ли?

— Поне на първо време.

— С наказателни дела ли ще се занимаваш?

Колко пъти водих този разговор тази вечер? Отговарям, че вероятно да, ще видя, кой знае. Ще замина на почивка, това поне е сигурно, Джордж ми дава визитната си картичка и заръчва да му се обадя. Познавал хора, с които ще е полезно да поговоря.

Хорган се появява след двамадесет минути. Навлеците от телевизията си пробиват път напред и изправят камерите, осветлението и микрофоните така, че останалите нищо да не виждат. Реймънд се усмихва и маха. На подиума с него са и две от дъщерите му. Оркестърът свири ирландска джига. Реймънд благодари, вече за трети път, и почти е усмирил тълпата, когато някой ме бутва по рамото. Липранзър. Костюмът му се е поизмачкал и раздърпал, докато се е провирал през тълпата, за да се добере до мен. Прекалено е шумно, за да разговаряме — хората тропат с крака, дюдюкат, свиркат. По-назад някои дори вече танцуват. Липранзър ми дава знак да излезем навън и аз тръгвам след него към изхода. Най-неочаквано се озоваваме в глухата уличка зад хотела и Лип се запътва към една лампа. Сега, като виждам лицето му на светло, разбирам, че нещо не е наред. Изглежда съсипан и изтормозен от някаква грижа. По слепоочията му лъщят

капчици пот. Гласът на Реймънд долита отвътре, но не долавям какво казва.

— Странна работа — казва Лип. — Има нещо гнило в централното управление. Объркали са се конците.

— Защо?

— Не знам. Долавям вибрации, каквито не съм усещал от години. Обадили са се утре в осем да се явя в кабинета на Морано, за да бъда разпитан от Молто. Точно така са предали. Не разговор, не обсъждане, а разпит. Като че ли ме подозират в нещо. И друго: като се върнах тази вечер, ми казаха, че Шмид е взел всички разписки за веществените доказателства, които съм описал по случая Полхимъс. Който имал въпроси, да се обърнел към него.

— Май са те отстранили от делото.

— Разбира се — казва той. — И слава богу. Но помисли и върху следното. Пристигам в Северния район преди пет. Всичко това се случва към шест — шест и половина. А виж какво намерих там. Пъха ръка в якето и рови в джоба на ризата си. Вади четири-пет листа фотокопирна хартия с преснимани съдебни документи. Веднага познавам номера — той съвпада с липсващия номер на полицейското дело. Първият лист е копие от лицевата страна на папката. „Народът срещу Леон Уелс. Дело за непристойно поведение на обществено място“. Прекратено от съда през месец юли, преди девет години.

— То е! — извиквам аз.

— Виж тази страница — казва Лип. Това е попълнена бланка за гаранция. В нашия щат обвиняемият може да задоволи изискването за гаранция при маловажни случаи с просто подписване на полица, с която се задължава да плати определена сума — съгласно закона по-малка от пет хиляди долара — в случай на неявяване. Единствените условия са той да не върши други престъпления и веднъж седмично да се обажда по телефона в съдебния отдел за условно осъдени и предсрочно освободени. Определеният на Леон инспектор според бланката за гаранция е Каролин Полхимъс. Дадени са името и телефонният й номер. Чакай, не е само това. — Лип изважда и последния лист. Копие от съдебното определение за прекратяване на делото. Озаглавено е „Оттегляне на обвинението“. Най-отдолу пише: „До Реймънд Хорган, главен прокурор на окръг Киндъл“. На това място трябва да се подпише съответният прокурор, който се занимава с

делото. Отначало не мога да разчета подписа, но изведнъж го разпознавам.

— Молто?!

Двамата с Липранзър прекарваме няколко мига под уличната лампа, докато отново прочетем документите. Дума не си разменяме. Отвътре се чува страхотен рев, след което оркестърът пак подхваща „Когато ирландските очи се усмихват“. Предполагам, че Реймънд се е признал за победен.

Опитвам се да успокоя Липранзър. Казвам му да не се тревожи, тъй като няма нищо сигурно.

— Вземи ги — подава ми той фотокопията.

Аз се запътвам към балната зала, а Лип тръгва сам по тъмната уличка покрай кофите за смет и разпиляния боклук.

[1] Цветът на Ирландия. — Б.пр. ↑

16.

— Така свърши всичко — казах на Робинсън. — И то зле. Една седмица се виждахме по-рядко, а следващата изобщо не се срещнахме. Не обядвахме заедно, не ми се обаждаше, не се отбиваше в моя кабинет. С една дума, беше ме напуснала.

Знаех, че държи на своята независимост. Отначало се стремях да потуша болката, като си казвах, че това е само демонстрация на свободолюбие и ще е най-добре да не проявявам настойчивост. Но с всеки изминал ден отсъствието ѝ ми действаше и засилваше копнежа ми. Знаех, че е само един етаж по-долу. Не исках нищо друго така, както да бъда в една стая с нея. Три дни подред ходих в ресторанта, където обичаше да обядва. На третия ден тя се появи с Реймънд. Тогава не заподозрях нищо. Бях сляп. И през ум не ми минаваше, че имам съперник. Седях там самичък половин час, втренчен в масата на петдесетина метра от мен, и побутвах листата маруля в чинията. Цветът на кожата ѝ! Косата! Седях сам в пълния ресторант и като си представих допира до плътта ѝ, простенах.

На третата седмица не издържах. Нямахше защо да събирам сили — просто се подчиних на подтика си и една сутрин в единайсет часа влязох в кабинета ѝ. Не носех нито дела, нито записки, изобщо нищо, с което да оправдая появата си.

Нямаше я.

Изгарящ от срам и мъка, стоях със затворени очи на прага и ми идеше да умра, задето съм изоставен.

Докато стоях там в тази поза, тя се върна.

Поздрави ме приветливо. Чуруликащ поздрав. Побутна ме, за да мине. Наблюдавах я как се навежда, за да извади една папка от чекмеджето си. Сърцето ми подскочи, когато вълнената ѝ пола се изопна нагоре и зърнах прасците ѝ. Изглеждаше вгълбена. Четеше описа на делото, застанала зад бюрото си, и почукваше с молив по бележника.

Искам да се срещнем отново, казах.

Тя вдигна поглед. Лицето ѝ беше сериозно. Заобиколи бюрото и се пресегна през мен да затвори вратата. Заговори веднага.

Мисля, че не бива. Поне сега. Сега не бива, Ръсти. Сетне пак отвори вратата.

Седна на бюрото и се зае с работата си. Обърна се, за да включи радиото. Дори не ме удостои с поглед.

Никога не съм си въобразявал, че Каролин Полхимъс ме обича. Просто мислех, че ѝ е приятно с мен. Моята страст, налудничавото ми влечение я ласкаеха, даваха ѝ самочувствие. Така че аз не страдах, задето ме изостави, не бях смазан от мъка. Когато най-после се сетих, че може да се е появил друг мъж, не започнах да мечтая как ще го унищожа. Бях съгласен да я делим. Отказът ѝ ме срази. Терзаеше ме и собствената ми страст. Просто исках онова, което бях имал. Копнеех за плътта на Каролин.

Тази жажда беше неутолима. Докато Каролин и навремето скланяше да бъде с мен от едното желание всичко да върви мирно и кротко. А аз исках да изживея ликуващи мигове, да изгоря в своето обожание, заплепен, поробен. Да остана без нея, беше равносилно на смърт. Аз я желяех. Желяех я! Обзет от самосъжаление, по цели нощи седях в люлеещия се стол и я виждах пред очите си.

През онези седмици животът ми сякаш се беше взривил. Чувството за мярка ме напусна, разсъдъкът ми прие гротескните форми на жестока карикатура. Някакъв тип бе отвлякъл четиринайсетгодишно момиче — напъхал я в багажника си, сякаш е търговска стока. В продължение на три дни през час-два се гаврил с нея, а накрая я пребил, ослепил я (за да не го разпознае), захвърлил я и изчезнал. Четох материалите по това дело и присъствах на заседания, където обсъждаха доказателствата. През всичкото това време си мислех колко страдам по Каролин.

У дома, заронил сълзи, които капеха в чашата ми, направих нелепото си самопризнание пред Барбара. Как съм имал смелостта да го изрека? Просто търсех съчувствието ѝ. Този миг на безумие и себичност, естествено, утежни страданието ми. Барбара не можеше да ме гледа как се измъчвам. Вече никъде нямаше убежище за мен. В службата не вършех нищо. Вечно надзъртах в коридорите, за да не пропусна Каролин, ако случайно мине. У дома жена ми се превърна в мой надзирател — държеше се предизвикателно, заплашваше ме с

неизбежен край на семейния живот, чакаше да покажа с нещо, че имам нужда от помощ. Започнах да излизам на разходки. Декември мина, дойде януари. Температурата падна до минус петнайсет и седмици наред се задържа така. Преметнал шал през устата си, бродех с часове из малкото предградие, а вълнената подплата на качулката пареше челото и бузите ми. Моята собствена тундра. Моят Сибир. Кога щеше да свърши всичко това? Просто исках да имам малко спокойствие — ако не можех да го имам за дълго, поне за миг да го намеря.

Каролин ме отбягваше. Правеше го изкусно, както много други неща. Изпращаше ми бележки или се обаждаше по телефона на Юджиния да ми предаде каквото трябва. Не ходеше на заседанията, на които трябваше да присъствам. Сигурен съм, че аз бях причината за това, защото в миговете, когато се срещахме, тя съзираше тъжния ми копнеещ поглед.

През март на няколко пъти ѝ се обадох от вкъщи. Беше подготвила обвинителен акт срещу един рецидивист, многократно осъждан още от началото на шейсетте години. Казвах си, че в службата все някой ме безпокои, затова от вкъщи по-лесно мога да обсъждам сложни юридически проблеми. Изчаквах Нат да заспи, а Барбара да се затвори в утробата на кабинета си — не можеше да ме чуе, ако се обаждам отдолу. След това вземах отпечатаното от Мак циклостилно указателче с домашните номера на всички прокурори и го отгъръцах на страницата с телефона на Каролин. Не ми беше нужно да го поглеждам, за да си го припомня, но сигурно в онези импулсивни мигове изпитвах странно удоволствие да видя името ѝ отпечатано. Това по своеобразен начин удължаваше контакта с нея. Свързваше фантазията ми с действителността. Щом чуех Каролин, разбирах колко е фалшиво оправданието ми. Не можех да произнеса нито звук. „Ало? Ало?...“ Целият се разтапях, когато чувах гласа ѝ, който сега не звучеше укорно. Кого ли всъщност очакваше?

Всеки път набирах номера с убеждението, че гордостта ми ще ме принуди да изрека поне две-три думи. Предварително обмислях подробно разговора. Шеговити подмятания, които да я изтръгнат от безразличието или разочарованието. Искрени признания в мига, в който усетя дори най-малко просветление. Но в крайна сметка, нищо. Тя отговаряше, а аз чаках в огнения пъкъл на срама. Очите ми се насълзяваха, сърцето ми се свиваше. „Ало? Ало?...“ Изпитвах

облекчение, когато затръшваше телефона, а аз бързо пъхах служебното указателче в чекмеджето.

Тя, разбира се, знаеше, че съм аз. В дишането ми имаше нещо отчаяно и умолително. Един петък към края на март седях привечер в бар „Джил“ и си допивах чашата, която бях наченал в компанията на Липранзър, преди той да се запъти към лома си. Видях я в дългото скосено огледало зад бара, втренчила поглед в мен. Лицето ѝ беше там — над бутилките с уиски. Косата ѝ беше лъскава и твърда от лака — току-що бе излязла от фризьор. Гневът в погледа ѝ бе унищожителен.

Когато се преструваше, беше много по-лесно. Отместих поглед от нея и казах на бармана да ѝ налее уиски с битер. Каролин се възпротиви, но той не я чу и тя изчака да ѝ подаде чашата. Стоеше права, а аз седях. Развеселената петъчна тълпа в бара бърбеше шумно около нас. Музикалният автомат гърмеше, лееше се смях. Наоколо лъхаше тежката миризма на петъчна вечер, когато мускусът на сексуалността се освобождава от седмичните задръжки. Най-сетне допих бирата си и слава богу, намерих сили да проговоря.

Същинско дете съм, казах. Говорех, без да гледам към нея. Чувствам се толкова неловко, като седя ей тъй. Иде ми да стана и да си отида. А инак почти през цялото време ми се струва, че единственото, което искам от живота, е да говоря с теб.

Вдигнах поглед, за да видя как приема всичко това, и забелязах, че е разсеяна.

Месеци наред само едно правя — разминавам се с теб. Ужасно е, нали?

Но пък безопасно, каза тя.

Ужасно е, повторих аз. Чудя се какво да правя. Каролин, бих искал да гледам на всичко, което се случи, с пренебрежение, невъзмутимо, а не мога. Сгодих се, когато бях на двацет и две години. Но точно преди сватбата ме взеха запас, там се напих и зад кръчмата, в едно комби, спях с някаква жена. Това е всичко, казах аз, това е историята на моите изневери и бурния ми любовен живот. А сега загивам, просто умирам. Сега, в този миг. Докато седя тук, пред бара, все едно съм мъртвец. Доволна ли си? Треперя. Сърцето ми блъска в гърдите. Чувствам, че се задушавам. Ужасно, нали?

Но какво искаш от мен, Ръсти, попита тя на свой ред, загледана безжизнено в огледалото.

Нещо, казах.

Съвет ли?

Щом само това мога да получа...

Тя остави чашата си на бара, сложи ръка на рамото ми и за пръв път ме погледна право в очите.

Вземи да пораснеш, рече и си отиде.

— И за миг — признах на Робинсън — усетих безумно желание да я видя мъртва.

17.

Прякорът на Томи Молто в прокуратурата бе Лудия монах. Той е бивш семинарист, на ръст има-няма метър и шейсет, надминал нормалното тегло с двайсетина килограма; лицето му е надупчено от шарка, ноктите — изгризани. Работи като вол. Не спи по цели нощи, за да подготви някое дело, кара по три месеца без нито ден отдих. Способен юрист, но в преценките си ограничен и фанатичен. Като прокурор винаги имах чувството, че се стреми по-скоро да се сдобие с много факти, отколкото да ги разбере. Гори при прекалено висока температура, за да има стойност пред журито, но е добър помощник на Дела Гуардия — притежава качества, като например дисциплина, които липсват на Нико. Той и Дилей са съученици още от основното католическо училище. Членуват в италианската общност. Молто е от онези, които бяха включени в нея, преди да са достатъчно пораснали, за да ги е грижа къде членуват. Личният живот на Томи е загадка. Ерген е, но никога не съм го виждал с жена, а това предизвиква обичайните предположения, но ако някой ме пита, бих казал, че още е девствен. Необикновената работна напрегнатост сигурно има своите дълбоки причини.

Когато влизам в приемната. Томи както обикновено шепне разгорещено на Нико. В прокуратурата има доста любопитни — към прозорчето на приемната тичаха деловодителки и секретарки да видят как изглежда новият шеф. Като че ли за девет месеца са забравили. Телевизионните екипи бяха следвали Нико дотук и бяха заснели как двамата с Томи седят на твърди дървени столове и чакат срещата с Хорган. Но това е приключило. Репортерите са се разпръснали, а когато влизам, двамата имат едва ли не нещастен вид. Нико дори е без цветето си. Не мога да се стърпя да не подкача Молто.

— Томи Молто! — казвам. — Тук навремето работеше един със същото име, но взехме да мислим, че е умрял. Дано пак се раздвижат нещата, Том.

Тази добронамерено подхвърлена закачка не само не предизвиква смях, но и поражда ужас в погледите им. Надвисналите

вежди на Молто се сключват и той се дръпва, когато му подавам ръка. Опитвам се да разсея напрежението, като се обръщам към Дилей. Той поема ръката ми, въпреки че също изслушва поздравленията ми с известна неохота.

— Прав беше, като каза, че ще спечелите — признавам аз.

Нико не се усмихва и дори поглежда настрани. Явно му е доста неловко. Не зная дали кампанията е оставила у Дилей мъничко озлобление, или и той като повечето от нас просто е уплашен до смърт, след като най-сетне е постигнал това, за което е жадувал толкова дълго.

След това посрещане съм сигурен в едно — Нико няма да поиска да ме остави на служба. Дори стигам дотам, че се обаждам в деловодството да ги помоля да ми приберат в кашони някои материали. Късно сутринта намирам номера на Липранзър в полицейското управление. На телефона му, на който, щом него го няма, не отговаря никой, се обажда непознат глас.

— 34-068.

— Дан Липранзър?

— Няма го. Кой го търси, моля?

— Кога го очаквате?

— Кой се обажда?

— Все едно, няма какво да предам — казвам аз, преди да затворя.

Чукам на вратата към съседния кабинет, за да разбере какво смята Мак за всичко това. Излязла е. Питам Юджиния къде е и тя ми съобщава, че Мак е в кабинета на Реймънд за среща с „господин Дела Гуардия“, както го нарича. Била там вече близо час. Стоя до бюрото на Юджиния и се боря със собственото си огорчение. От цялата работа не излезе нищо. Нико вече е „господин Дела Гуардия“. Мак остава на щат, докато стане съдия. Реймънд, тъй или иначе, ще направи пари. Томи Молто заема моето място. А аз ще бъда щастлив, ако другия месец успея да платя вноската за ипотеката.

Още стоя до Юджиния, когато телефонът иззвънява.

— Господин Хорган иска да ви види — казва тя.

Макар че докато крача по коридора, си повтарям, че трябва да запазя хладнокръвие, при вида на Нико, седнал на креслото на главния прокурор, в мен закипява негодувание. Разтрепервам се от гняв, злоба

и отвращение. Нико е възприел съвършено собственически маниер. Свалил е сакото си, а изразът на лицето му е сериозен и делови. Познавам го достатъчно добре, за да ми е ясно, че това е маска. Томи Молто седи до него, издърпал стола си леко назад, към стената. Минава ми през ума, че Томи много бързо е овладял изкуството на подлизурството.

Реймънд ми прави знак да седна. Отбелязва, че всъщност Нико ръководи заседанието и затова му е отстъпил креслото си. Самият Реймънд стои прав до канапето. Мак е седнала до прозореца и гледа навън. Тя все още не ме е поздравила и от държането ѝ подразбирам, че никак не ѝ се присъства на тази сцена. Изглежда на нея ѝ е трудно, отколкото на мен.

— Тук взехме някои решения — започва Реймънд. Обръща се към Дела Гуардия. Мълчание. При изпълнение на първата си задача като главен прокурор Дилей изведнъж е онемял. — Е, може би аз трябва да поясня в началото — продължава Реймънд. Той е много мрачен. Познавам този насилен израз достатъчно добре, за да схвана, че отвътре му кипи, но се мъчи да запази спокойствие. От атмосферата си личи, че по време на заседанието са хвърчали искри. — Снощи говорих с кмета и му казах, че с оглед предпочитанията на избирателите нямам желание да остана на тази длъжност. Той предложи при това положение да разговарям с Нико, да го попитам дали не иска да встъпи в длъжност по-рано. И тъй като Нико няма нищо против, точно това ще направим. Със съгласието на окръжното бюро в петък се оттеглям.

— В петък ли?! — не мога да се сдържа аз.

— Малко по-скоро, отколкото възнамерявах, но има някои фактори... — Реймънд млъква. В държането му има нещо колебливо. Бори се със себе си. Заема се да подрежда разпилените книжа върху масичката.

Сетне се запътва към етажерката и започва да търси нещо. Изглежда отчаян. Решавам да улесня всички.

— Тогава и моя милост напуска — заявявам. Нико понечва да каже нещо, но аз го прекъсвам. — Ще се чувстваш по-добре, ако започнеш на чисто, Дилей.

— Щях да кажа нещо друго — изправя се той. — Искам да знаеш защо Реймънд напуска толкова скоро. Срещу неговите

служители започва разследване. Разполагаме с информация, част от която получихме по време на кампанията, ала не искахме да действаме гадно. Но имаме сведения и смятаме, че проблемът е сериозен.

Стъписан съм от гнева, който Нико излъчва. Чудя се дали няма предвид делото „П“. Може би това е причината Молто да е свързан с въпросното дело.

— Разреши ми да се намеся — казва Реймънд. — Ръсти, мисля, че е най-добре да бъдем откровени. Нико и Том повдигнаха пред мен някои въпроси по делото „Полхимъс“. Не са уверени, че си го водил по най-добрия начин. А ето и аз вече се оттеглям. Тъй че те могат да разгледат този въпрос, както сметнат за добре. Става дума да си дадат професионалната преценка. Но Мак предложи друго нещо. С една дума, споразумяхме се да доведем до твое знание съществуващото положение.

Чакам. Тревогата нахлува миг преди осъзнаването на чутиите думи.

— Срещу мен е започнато разследване?! — изсмивам се аз на глас.

Мак най-сетне проговаря от другия край на стаята:

— Никак не е смешно. — В гласа ѝ няма и нотка на закачливост.

— Това — казвам аз — е абсурдно. И какво се предполага, че съм направил?

— Ръсти — казва Реймънд, — сега не е необходимо да обсъждаме подробности. Нико и Том смятат, че е имало някои неща, които е трябвало да извадиш наяве. Това е всичко.

— Не е всичко — внезапно се обажда Молто. Погледът му е пронизващ. — Мисля, че си насочвал делото по грешна следа, че потуляваш някои факти, нарочно протакаш нещата вече близо месец. Гледаш да се прикриеш.

— Смятам, че не си в ред — заявявам на Томи Молто.

Мак е придърпала напред стола си.

— Спестете ни всичко това — казва тя. — На този разговор не му е мястото и времето тук и сега.

— По дяволите! — кресвам. — Искам да знам за какво става дума.

— Става дума за това — казва Молто, — че си бил в апартамента на Каролин вечерта, когато е била убита.

Сърцето ми затуптява така силно, че погледът ми заиграва и се размазва. Очаквах някой да ме разпъне на кръст, задето съм имал връзка с жертвата. Но онова, което чух, не ми го побира умът. И аз им го заявявам. Това е безумство! Нелепост!

— Кога се случи? Вторник вечер ли? Тогава Барбара беше в университета, а аз гледах малкия.

— Ръсти — казва Реймънд, — съветвам те да си затвориш проклетата уста.

Молто се е изправил на крака. Приближава ме с дебнещ поглед. Трепери от гняв.

— Имаме резултатите от отпечатъците. Тези, които ти все забравяш да поискаш. Та значи върху чашата са отпечатъците от твоите пръсти. От твоите. На Рожат Сабич. Точно върху чашата на бара. На два метра от мястото, където са я намерили убита. Може би тогава си бил забравил, че на всички служители в окръга им вземат отпечатъци.

Изправям се.

— Това е абсурдно.

— А справката за телефонните й разговори, която не позволи да покаже Липранзър? А справката за твоите разговори? Тази сутрин поръчахме на телефонната компания да ни ги извади. В момента ни я носят насам. Обаждал си й се в продължение на цял месец. Дори същата вечер е отбелязано позвъняване от вас у тях.

— Мисля, че ви слушах достатъчно — казвам аз. — Ако ме извините, ще си тръгна.

Вече съм влязъл в стаичката на Лорета пред кабинета на Реймънд, когато Молто извиква името ми и тръгва след мен. Чувам как Дела Гуардия му изкрещява да се върне.

— Искам да си наясно с едно нещо, Сабич — насочва той показалец към мен. — Аз знам всичко!

— Дума да няма — отговарям.

— Ще ти пратим призовката още първия ден, в който влезем тук. Гледай да си намериш адвокат, и то много добър.

— Заради твоята глупава теория, че съм създавал пречки по делото ли?

Очите на Молто горят.

— Не се преструвай, че не разбираш. Знам истината! Ти си я убил! Ти си убиецът!

Ярост. Кръвта ми бушува. Вените ми сякаш са налети само с черна отрова. Колко старо и познато, колко близко на цялото ми същество изглежда сега всичко това. Доближавам се до Молто. И преди да изляза, прошепвам: „Да, прав си“.

ЛЯТО

ОКРЪЖЕН СЪД НА ОКРЪГ КИНДЪЛ

НАРОДЪТ	ПРЕСТЪПЛЕНИЕ:
Срещу РОЖАТ К. САБИЧ	член 76610 от Изменения и допълнен наказателен закон на щата

Голямото жури на окръг Киндъл (юнска сесия) предявява обвинение, както следва:

На или около първи април тази година на територията на окръга обвиняемият

РОЖАТ К. САБИЧ

е извършил предумишлено убийство, като съзнателно, целенасочено и злонамерено е посегнал със сила и оръжие върху личността на Каролин Полхимъс, в резултат отнемайки живота на гореспоменатата Каролин Полхимъс, в нарушение на член 76610 от Изменения и допълнен наказателен закон на щата.

ЗА ВЕРНОСТТА НА ДОКУМЕНТА:

.....
..... (подпис)

Джоузеф Доърти, председател Голямо жури на окръг Киндъл,
Юнска сесия

.....
..... (подпис)

Нико дела Гуардия, Главен прокурор на окръг Киндъл

23 юни

(печат)

18.

— Документите и заключенията са отпред, а показанията на свидетелите отзад — казва Джейми Кемп и поставя тежкия кашон върху полираната маса. Намираме се в малката съвещателна зала в кантората на неговия работодател Алехандро Стърн, който е мой адвокат. Кемп се е изпотил. Изминал е двете пресечки от общинската сграда дотук под палещото юлско слънце. Тъмносинята му връзка е разхлабена, а русата му коса, подстригана по модата от младежките му години, е залепнала за слепоочията. — Ще ида да проверя търсил ли ме е някой по телефона — казва Кемп — и ще се върна, за да прегледаме заедно тия неща. И помни, не се паникьосвай. Не изтървавай постулата, както се казва.

— Какво значи това?

— Ами значи, че като видиш събраните срещу теб доказателства, не бива да се оплиташ като пате в кълчища. — Кемп се усмихва.

Радвам се, че все още ме смята за човек, който отбира от шегата.

Четиринайсети юли е — три седмици след като ми предявиха обвинението за убийството на Каролин Полхимъс. Днес по-късно следобед ще трябва да се явя пред председателя на Окръжния съд Едгар Мъмфри за разпоредително заседание за предаване на съд. Преди него, съгласно щатското законодателство, прокуратурата е длъжна да предостави на защитата всички веществени доказателства, които смята да използва, както и списък на свидетелите с копия от техните показания. Кашонът съдържа именно това. Втрещил съм се в познатия етикет: „Народът срещу Рожат К. Сабич“. Отново изпитвам онова чувство, което вече ми е познато — чувството, че това е кошмарен сън. Седя сам в луксозната стая с тъмна ламперия и лавици с правна литература в тъмночервена подвързия и чакам да отmine натрапливият, многократно изпитван ужас.

Пред кашона е оставен друг екземпляр от обвинителния акт. Погледът ми винаги попада върху едни и същи думи — „посегнал със сила и оръжие“. Посегнал *vi et armis* — юридически термин. Векове наред с тези думи са обвинявани безброй хора за извършени от тях

престъпления. Изразът е архаичен, отдавна излязъл от употреба при повечето правни системи, но в законодателството на нашия щат се използва още и докато го чета тук, изпитвам усещането за странно наследство. Попаднал съм в плеядата на големите звезди на престъпния свят — Джон Дилинджър, Синята брада, Джак Изкормвача и милионите по-дребни звездички — налудничавите, измамените, обезчестените, озлобените и много други, които са се поддали на моментно изкушение и в един миг са разбудили тъмните страсти, дремеци във всяко човешко същество.

След двата месеца, през които чрез пресата изтичаше информация, носеха се слухове и клевети и се разпространяваха невероятни клюки, бях сигурен, че ще се успокоя, когато най-сетне се подготви обвинителният акт. Но не излязох прав. Предишния ден Дилей изпрати на Стърк тъй наречения „екземпляр на учтивост“ към обвиняемия. За пръв път прочетох предявените обвинения в шикозния кабинет на Санди, който е на петнайсетина метра отгук, в другия край на коридора. Внезапно сърцето ми и всички други чаркове в мен спряха и ме прониза такава болка, та реших, че нещо в машинката ми се е повредило. Усещах как кръвта се отдръпва от лицето ми и разбирах, че страхът ми излиза наяве. Опитвах се да изглеждам съдържан не защото исках да се покажа смел, а защото изведнъж разбрах, че единственото, което мога да проявя, е именно съдържаност. Санди седеше до мен на канапето и аз направих някакъв паралел с Кафка.

— Ще прозвучи ли ужасно и банално, ако кажа, че не мога да повярвам на това? — попитах. — Че съм изпълнен с недоумение и ярост?

— Разбира се, че няма да можеш — отговори Санди. — Съвсем естествено. Самият аз, който имам трийсетгодишна практика като адвокат по наказателни дела в този град, не мога да повярвам, а вече мислех, че съм видял всичко. Всичко! И не го казвам току-тъй. Ръсти, веднъж имах един клиент, чието име, разбира се, не мога да издам, но той тупна двама и пет милиона долара в злато на кюлчета точно там, където си седнал. Слитък върху слитък — купчина, висока над половин метър. С една дума, аз, който съм виждал какво ли не, седя вечер у дома и си мисля: „Боже Господи, какво страхотно и ужасяващо нещо“.

Изречени от Санди, тези думи звучаха трогателно — те побираха истината за света. Мекият му испански акцент придава изтънченост на речта му дори когато говори за ежедневни неща. Достоинството, което той излъчва, е успокояващо. С течение на времето бях открил, че се вкопчвам във всеки мил жест като удавник за сламка.

— Ръсти — рече Санди и побутна листа, който държах в ръка. — Ти не обърна внимание на единственото нещо — започна той, а сетне затърси подходяща дума, — което е насърчително.

— Кое е то?

— Не си уведомен съгласно член пети.

— Аа... — промълвих аз и през тялото ми премина тръпка. В нашия щат, в случай че прокурорът поиска смъртно наказание, трябва да уведоми лицето за това още когато повдига обвинението. При всичките ми догадки относно намеренията на Дилей някакво ревностно вътрешно съпротивление ми бе попречило през тези два месеца дори за миг да допусна такава възможност. Погледът ми изглежда разкри моето смущение и дори срама, че вече така съм се откъснал от професионалното ежедневие. — Не ми е минало през ум — казах отпаднало.

— Разбира се — усмихна се мило Санди, — всички имаме тези навици.

По съвета на Санди отсъствахме от града, когато бе предявено обвинението. Барбара, Нат и аз отидохме на гости при приятели на тъста ми в една вила близо до Скейджън. През нощта се чуваше шуртенето на водопада Краун, а пъстървата кълвеше повече от когато и да било. Но, разбира се, в ума ми се въртеше само онова, което ставаше на шестстотин километра на юг от нас. На другия ден Джордж Ленърд от вестник „Трибюн“, който бе намерил по някакъв начин телефонния номер на вилата, ме потърси за коментар. Отпратих го към Стърн. По-късно, когато се прибирах откън, чух Барбара да говори по телефона с майка си. Щом остави слушалката, подтикван от някакво непреодолимо любопитство, попитах:

— Навсякъде ли са разтръбили?

— Навсякъде — по телевизията, в двата вестника... На първа страница, със снимки. Бившият ти колега Дилей им е съобщил какви ли не гадости.

Оказа се, че ми е спестила цялата истина. Делото ми се бе появило и по заглавните страници на жълтата преса: **ГЛАВЕН ПРОКУРОР ОБВИНЕН В УБИЙСТВО — ЛЮБОВНИК НА ЖЕРТВАТА. В ОКРЪГ КИНДЪЛ СЕКСЪТ, ПОЛИТИКАТА И НАСИЛИЕТО СЕ СМЕСВАТ В ЕДНО.**

Не само местната, но и националната преса различаваше случая дни наред. От любопитство започнах сам да чета. Библиотеката в Ниъринг има чудесна читалня за периодика, пък и нали нямах какво толкова да правя през тези дни. По съвета на Стърн отказах да си подам оставката като прокурор и бях отстранен от длъжност, но си получавах заплатата. В резултат на това се заседях в библиотеката повече време, отколкото съм предполагал, че мога да издържа на такова място. Седях заедно с възрастните мъже и бездомните старици и се наслаждавах на тишината, докато попивах всеки ред от различните описания на моя разгул. Както винаги вестник „Ню Йорк Таймс“ се придържаше към сухите факти, наричаше ме „господин“ и поместваше най-подробно описание на обстоятелствата, но без коментар. За мое учудване не друг, а националните списания за новини — „Таим“ и „Нюзуик“ — се постараха да направят от случая сензация.

И двете статии бяха придружени с една и съща снимка, направена от един дръвник, когото наблюдавах два дни подред да се крие зад храстите около дома ми. Накрая Стърн ме посъветва да изляза и да го оставя да ме снима, при условие че обещае да се чупи. Така и стана. Подвижните телевизионни станции, които според съседите са прекарвали цяла седмица пред нас, докато ние се криехме в Скейджън, засега не са ни обсадили отново.

На практика това няма голямо значение. След като в продължение на дванайсет години съм бил прокурор по някои от най-нашумелите дела в града, вестниците и телевизионните станции разполагаха с достатъчно кадри, за да могат непрекъснато да показват лицето ми. В Ниъринг, появя ли се на улицата, всички втрещават поглед в мен. Сега в държането на познатите ми има някаква въздържаност, едно забавяне с част от секундата, преди да ме поздравят. Утешенията, които ми се предлагат, са малко и са смешни, неуместни; жената от химическото чистене ми казва: „Неприятна работа“, а момчето от бензиностанцията ме пита дали наистина съм

този, за когото чете във вестника. Библиотеката ми харесва и поради факта че там не ти се разрешава да говориш.

А как се чувствам аз, така мигновено повален, сринат, станал от образцов гражданин презрян парий? Да кажа, че нямам думи, ще е неточно. Думи имам, но те са толкова много. Нервите ми съвсем са се разклатили. Глождят ме тревога и страх, потапям се в гняв и скептицизъм. Но най-често съм в състояние на вцепенение, на някаква апатия, която ми служи за убежище. Дори когато се размисля за Нат и за това как бъдещето му ще се провали, безпокойството ми е притъпено от усещането, че случилото се засяга само мен. Само аз съм жертвата, което донякъде мога да понеса. Придобил съм повече от фатализма на баща ми, отколкото предполагах. Една част от съществуването ми винаги е проявявала недоверие към разума и реда. Животът е просто вид опит. По някакви почти непонятни причини ние се стремим да вървим напред. На моменти съм удивен, че съществувам. Започнал съм да наблюдавам обувките си, докато пресичам улицата, тъй като фактът, че се движа, отивам нанякъде, върша нещо, понякога ми се струва изумителен. Изглежда ми много странно, че при цялото ми нещастие животът продължава.

Почти през всичкото време съм в това състояние — отнесен, блуждаещ. Разбира се, голяма част от времето си прекарвам в чудене защо се случи така. Но откривам, че в даден момент способността ми за преценка изчезва. Размислите ми сякаш водят до тъмна и плашеща крайност, до ръба на един черен водовъртеж от параноя и ярост, от който досега успявам мигновено да се отдръпна. Знам, че на определени нива не мога да понеса много повече, и не го правя. Тогава насочвам мислите си към времето, когато делото ще приключи, към крайния резултат. Искам — с отчаяние, чиито размери не могат да бъдат обхванати от метафора — искам това никога да не се бе случвало. Ако можеше само всичко да бъде така, както преди да позволя животът ми да се взриви от Каролин и последвалите събития. А после пак ме обземат грижи за Нат — какво ще се случи с него? Как да го опазя? Как да му спестя срама? Защо го доведох дотам, че кажи-речи, да е сирак? В известен смисъл това са най-кошмарните ми мигове: терзае ме безсилие, немощ, задавят ме сълзи. А после, един-два пъти през последните седмици, у мен се прокрадва необичайно чувство, по-леко от въздуха, по-успокояващо от морския бриз, една

надежда, която неканена нахлува в мен и ме оставя с усещането, че съм се възкачил върху висок крепостен вал и имам смелостта просто да погледна напред.

Делото срещу мен, както го преценявам от съдържанието на кашона, е праволинейно. Нико е изброил десетина свидетели, като повече от половината имат отношение по веществените доказателства и експертизите, които смята да представи. Липранзър очевидно ще бъде призован, за да каже, че съм му наредил да не иска справка за домашните ми телефонни разговори. Госпожа Крапотник ме е разпознала като човек, когото е срещала в блока на Каролин, макар да не е сигурна, че аз съм непознатият, дето е видяла през онази вечер — вечерта на убийството. В списъка е включена и някаква прислужничка от Ниъринг, чиито донякъде загадъчни показания намекват, че ме е видяла в автобуса от Ниъринг до града една вечер около деня, в който Каролин е била убита. Посочени са още Реймънд Хорган, Томи Молто, секретарката ми Юджиния, Робинсън — психиатърът, при когото ходих няколко пъти, и неколцина експерти, включително Безболезнения Кумагаи.

Независимо от всичко това е дело, основано на косвени доказателства. Никой няма да заяви, че ме е видял да убивам Каролин Полхимъс. Никой няма да потвърди, че е чул самопризнанията ми (ако не се брои Молто, чиято записка претендира да се отнася до последната ми забележка, отправена към него в онази сряда през април, като че ли тя не бе в смисъл „Гледай си работата!“). Същината на делото са веществените доказателства: чашата с отпечатъците от двата ми пръста, разпознати чрез сравнение с тези, които дадох преди дванайсет години, когато станах прокурор; справката от телефонната компания, която показва обаждане от нас до Каролин около час и половина преди убийството; вагиналната натривка, която разкрива наличие в гениталните органи на Каролин на сперматозоиди от моята кръвна група, възпрени в настоятелното си сляпо движение от контрацептивно вещество, чието присъствие предполага доброволен полов акт; и накрая — власинките в малцов цвят от подова настилка „Зорак V“, намерени по дрехите на Каролин и из хола — те съвпадат с пробите, взети от мокета у дома.

Тези две последни доказателства се появиха, след като у нас нахлуха трима щатски полицаи ден-два след срещата в кабинета на Реймънд в онази Черна сряда, както сега я наричаме аз и Барбара. Звънецът иззвъня и насреща се зададе Том Нисленски, който поне вече шест години връчва призовки от прокуратурата. Все още не бях достатъчно съсредоточен и в първия момент ми стана приятно.

Никак не ми се щеше да идвам, каза той. След това ми връчи две призовки от голямото жури — едната да представя кръвна проба, а другата — да се явя за даване на обяснения. Носеше и заповед за обиск, която изрично упълномощаваше полицаите само за това вземат проби от мокета в цялата къща, както и от всяка връхна дреха, която притежавах. Докато тримата мъже в кафяви униформи се разхождаха с найлонови пликосе и ножици от стая в стая, Барбара и аз седяхме в хола. Те посветиха един час на гардероба, като режиха тънки ивички плат от подгъва. Нико и Молто бяха достатъчно хитри, за да не включат в заповедта търсене на оръдието на престъплението. Явно, че един професионалист от правораздавателните органи ще знае добре, че трябва да се отърве от него, вместо да го укрива. А ако полицаите вземат да го търсят, прокурорът ще трябва да признае в съда, че не са могли да го намерят.

Това тук „Зорак V“ ли се нарича, тихо попитах Барбара, докато полицаите бяха горе.

Не знам какво е, Ръсти. Както обикновено тя изглежда държеше най-вече на спокойствието си. Бе присвила устни от раздразнение, но нищо повече — сякаш полицаите бяха четиринайсетгодишни хлапаци, които късно вечер пускат бомбички и смуцават съня й.

Синтетичен ли е, попитах аз.

Да не мислиш, че можем да си позволим от чиста вълна, отвърна иронично тя.

Обадих се на Стърн, който ме накара да направя списък на всичко, което са взели. На следващия ден отидох в града и доброволно дадох кръвна проба. Но показания не дадох. Стърн и аз имахме сериозен спор за това. Санди повтори общоприетото виждане, че заподозреният не постига нищо с изявления преди съдебния процес, освен да подготви прокуратурата за характера на защитата. С внимателен тон ми напомни колко съм си навредил, като съм избухнал в кабинета на Реймънд.

Но в края на април, преди да ми бъде предявено обвинение (тогава бях убеден, че това никога няма да се случи), моята цел бе да попреча този безумен епизод да навреди на репутацията ми. Ако се позовях на Петата поправка^[1] и откажех да дам показания, на което имах право, вестниците вероятно нямаше да отбележат това, но всеки прокурор щеше да разбере, а чрез тях и половината град. Санди надделя, когато резултатите от кръвната проба излязоха и те ме определиха като секретар, произвеждащ антитела тип А, също както лицето, което последно е имало полов контакт с Каролин. Шансът това да е съвпадение беше някъде едно към десет. Тогава разбрах, че и сетната ми възможност за бързо оправдаване се е стопила.

Томи Молто поиска лично да се явя в съда и затова един мрачен следобед през май аз, както мнозина, които бях вземал на мушката си, се изправих сам пред голямото жури — в зала без прозорци, подобна на малък театър — и в отговор на трийсет и шест различни въпроса повторих последователно: „По съвета на моя защитник отказвам да отговоря, за да не се обвиня сам в извършване на престъпление“.

— И така — каза Санди Стърн, — как ти се струва светът от другата страна? — Вгълбен в тайните на кашона, не съм видял кога е влязъл в съвещателната зала. Стои с ръка върху дръжката на вратата — нисък, закръглен, с безупречно елегантен костюм. На лъскавото му бледо теме се мъдрят само няколко зализани назад косъма. Между пръстите му е втъкната пура. Този навик Стърн си позволява само в кантората. На публични места би било неприлично, а Клара, съпругата му, не му разрешава да одимява къщата им.

— Не очаквах, че ще се върнеш толкова скоро — казвам аз.

— Календарът на съдията Магнусън е ужасен, а присъдата, естествено, се прочита най-накрая. — Той говори за друго дело, с което се занимава. Очевидно е висял дълго в съда, но още не си е свършил задълженията. — Ръсти, имаш ли нещо против, ако на разпоредителното заседание с теб се яви Джейми? — Той започва да обяснява подробно, но аз го прекъсвам.

— Няма проблем.

— Много си любезен. Може би след това да отделим няколко минути, за да видим какво ни е изпратил твоят приятел Дела Гуардия. Как го наричахте?

— Дилей.

Учудването на Санди е видно. Не може да разбере на какво се дължи прякорът, а е твърде добре възпитан, за да поиска да му разкрия дори някаква незначителна подробност от живота в прокуратурата, с която толкова често се бори. Сваля си сакото и поръчва кафе. Секретарката го донася заедно с голям кристален пепелник за пурата му.

— И така — казва той. — Разбираме ли аргументите на Дела Гуардия?

— Мисля, че аз ги разбирам.

— Чудесно! Тогава нека да чуя. Обобщение на обвинителната реч на Дела Гуардия за трийсет секунди, ако обичаш.

Когато наех Санди три-четири часа след онази умопобъркваща среща в кабинета на Реймънд, прекарахме заедно трийсет минути. Той ми каза колко ще струва — двайсет и пет хиляди долара вноска, която ще включва такса от сто и петдесет долара на час за времето извън съда и триста долара на час в съда, а остатъкът — само лично заради мен — ще бъде върнат, в случай че няма обвинение. Предупреди ме да не говоря с никого за обвинението и особено да не държа повече възмутени речи пред прокурорите; да избягвам репортери и да не си подавам оставката; каза ми, че всичко това е доста страшничко и му напомня сцени от неговото детство в Латинска Америка; но бил уверен, че при моята безупречна биография въпросът ще се разреши благоприятно. Ала този Санди Стърн, с когото съм работил повече от десет години, срещу когото съм водил половин дузина дела и който, независимо от това дали се отнася за сериозни въпроси или не, винаги е знаел, че може да вярва на моята дума — същият този Санди Стърн досега не ми е задал въпроса дали не съм извършителят на престъплението. От време на време ме разпитваше за подробности. Веднъж съвсем безцеремонно поиска да се осведоми дали съм имал „физически отношения“ с Каролин и аз му отговорих утвърдително, без да мигна. Но Стърн винаги избягваше най-важния въпрос. По това си прилича с всеки друг. Дори Барбара, която чрез разни изявления ми показва, че е убедена в моята невинност, никога не ме е попитала направо каква е истината. Хората ти казват: „Тежко ти“. Или ти остават верни, или, по-често, видимо се дръпват, отвратени. Но никой не набира смелост да зададе единствения въпрос, който го вълнува.

Липсата на прямота у Санди приляга повече на класическия му маниер, на официалността, която го е обвила като брокатена завеса. Но знам, че това преследва и други цели. Може би не пита, защото не е убеден във верността на отговора, който ще получи. В системата на правосъдието се смята за даденост, за аксиома, неоспорима като законите на гравитацията, че обвиняемите рядко казват истината. Полицаи и прокурори, адвокати и съдии, всички знаят, че застаналите на подсъдимата скамейка лъжат. Те лъжат най-тържествено; лъжат с потни длани и шарещи погледи или по-често с детинска наивност и гневно изумление, че някой поставя под съмнение достоверността на думите им. Лъжат, за да спасят себе си или своите приятели. Лъжат за удоволствие, или защото им е станало навик. Лъжат и за важни неща, и за дребни, за това кой е започнал, кой го е измислил, кой го е извършил и кой е съжалявал. Но тъй или иначе, лъжат. Това е кредото на обвиняемия. Лъжи полицаите! Лъжи адвоката си! Лъжи съдебните заседатели! Ако те осъдят, лъжи инспектора по условно осъдените! Лъжи съседа си по легло! Разтръби, че си невинен! Остави у тия мръсни копелета съмнение, недоумение. Все нещо може да се промени.

Така че ако Санди започнеше да вярва безрезервно на всичко, което кажех, трябваше да пренебрегне професионалния си опит. Затова и не пита, което има още един плюс. Ако оборех нововъзникнали доказателства с твърдения, които пряко противоречат на досегашните ми обяснения пред Санди, правната етика може да го принуди да не ме посочва за свидетел, а аз държа да свидетелствам. По-добре да види всичко, с което разполага прокуратурата, да е сигурен, че паметта ми, както казват адвокатите, е напълно „свежа“, преди да пита за моята версия. В системата, където клиентът е склонен да лъже, а адвокатът, който търси неговото доверие, може да не му помогне да направи това, Стърн работи в малките открити пространства, които остават. Той най-вече желае да представи тезата си интелигентно. Не иска да остане заблуден или хипотезите му да бъдат ограничени от необмислени изявления, които се оказват оборими. С приближаването на делото ще трябва да узнае повече подробности. Тогава може да ми зададе онзи въпрос и аз непременно ще му отговоря. Засега обаче Стърн както обикновено действа с най-изкусните и неангажиращи средства за проучване, с които да сондира.

— Теорията на Дела Гуардия звучи приблизително така — казвам аз. — Сабич е обхванат от фикс идеята си за Полхимъс. Обажда ѝ се. Не може да се откъсне току-така от нея. Копнее да я види. Една вечер, понеже знае, че жена му ще излиза и че може да се срещнат незабелязано, той ѝ се обажда, моли я да се срещнат и накрая Полхимъс се съгласява. Ляга с него в името на старото приятелство, но след това нещо се обърква. Може би Сабич я ревнува заради друга връзка. Може би Каролин му заявява, че това е краят. Каквото и да е то, Сабич иска повече, отколкото тя му дава. И в един момент превърта. Удря я с тежък предмет и решава да инсценира изнасилване. Сабич е прокурор. Знае, че по този начин ще бъдат заподозрени десетки. Така че я завързва, отваря прозорците, за да изглежда, че някой е нахълтал неканен, а после — това е най-гадното — изважда противозачатъчната ѝ диафрагма, за да няма доказателства, че доброволно е легнала с някого. Като всички престъпници, разбира се, допуска няколко грешки. Забравя, че го е черпила с питие, когато е пристигнал, и че е оставил чашата на бара. И не се сеца — може би дори не подозира — че химиците ще могат да идентифицират контрацептивното вещество. Но ние знаем, че именно той е извършил престъплението, тъй като е укрив посещенията си у Полхимъс през вечерта на убийството — факт, който се потвърждава от веществените доказателства.

Това изложение ми действа странно успокояващо. Безсърдечният и равнодушен анализ на дадено престъпление е станал дотолкова част от моя живот и съзнание, че гласът ми не звучи тревожно и не чувствам дори капка безпокойство. Светът на престъпленията си има свой жаргон, толкова безскрупулен, колкото този на джазмена е благозвучен, и като си служи с него, отново чувствам, че съм между живите, между тези, които гледат на злото като на познато, макар и противно явление, с което трябва да се занимават така, както лекарят изучава болестите под микроскоп. Продължавам.

— Такава е теорията на Нико, нещо подобно. По въпроса за предумишлеността ще трябва да заеме донякъде изчаквателна позиция. Той може да твърди, че Сабич е бил намислил да я очисти от самото начало и че е избрал тази вечер, за да има алиби, ако тя откаже наново да разпалят старите страсти. А може би Сабич е бил на друга вълна: „Няма да живееш, ако не си моя!“. Това ще зависи от нюансите

в доказателствата. Вероятно при прочитане на обвинението Нико няма да се обвърже с теза, но горе-долу ще следва такава линия. Как звучи?

Санди оглежда пурата си. Преди няколко седмици ми каза, че пурите му са кубински. Доставял му ги бивш клиент, но той не питал как. Тъмнокориченият лист гори така добре, че могат да се видят жилките на тютюна, който вече е превърнат в пепел.

— Звучи правдоподобно — изрича най-сетне той. — Обясненията за подбудите не са много убедителни. А те обикновено са съществени в процес, основан на косвени доказателства. Нищо не те свързва с оръдието на престъплението. Още повече обвинението е в неизгодно положение и затова че ти всъщност беше политически противник на Дела Гуардия. Няма значение, че не си се смятал за политическо лице. Журито няма да повярва на това, а и за нас не е изгодно да му го казваме. Има и допълнителни данни за неприязън между теб и главния прокурор, доколкото ти лично си го уволнил от поста му. Значението на тези неща обаче може да бъде сведено до минимум, ако самият прокурор не води делото.

— Това няма да стане — казвам аз. — Нико никога не би пропуснал да бъде център на внимание.

Стърн изглежда се усмихва, докато дръпва от пурата си.

— Напълно съм съгласен. Ние и от това ще се възползваме. И тези фактори, които ще породят въпроси в главата на всеки разумен човек, ще придобият голямо значение в дело, основано на улики, при което, както аз и ти знаем, съдебните заседатели не са много склонни да осъждат. Независимо от това, Ръсти, трябва да бъдем достатъчно честни и да си признаем, че като цяло доказателствата са доста пагубни.

Санди не мълчи дълго, но думите, въпреки че и аз вероятно съм казвал същото, като че ли се забиват в сърцето ми. Доказателствата са твърде пагубни!

— Трябва да дълбаем. Трудно е, разбира се, и сигурен съм — болезнено, но, Ръсти, сега е моментът да заставиш прекрасния си ум да заработи по това дело. Трябва да ми покажеш всеки недостатък, всеки пропуск. Трябва отново и отново да разгледаме грижливо отделните доказателства, всеки свидетел. Нека не оставяме тази трудна задача изцяло за утре. Най-добре да започнем веднага, още днес. Колкото повече непълноти открием в уликите, толкова по-добри ще са

шансовете ни. Нико ще трябва да обяснява по-надълго и нашироко, а обясненията няма да са леки. Не се страхувай да навлизаш в технически подробности. Всеки пункт, който Нико не може да изясни, увеличава възможностите ти за оправдаване.

Въпреки че съм претръпнал, една дума ми се стоварва като плесница. Възможности, мисля си аз.

Санди повиква и Джейми Кемп да участва в разговора, тъй като непременно ще изкристализират редица факти, във връзка, с които ще бъде необходимо да представим искания. За да намали разходите ми, Стърн се съгласи да участвам лично в проучванията и разследванията, но при условие че действам под негово ръководство. С Кемп делим труда на младшия адвокат и за мен това сътрудничество е по-приятно, отколкото предполагах. Той работи при Стърн вече година. Доколкото знам, преди време Джейми е бил китарист в средно популярен рок състав. Твърдят, че е опитал от всичко — записи, турнета, жени, а когато нещата тръгнали на зле, се отправил към Юридическия факултет на Йейл. Като прокурор съм работил с него два-три пъти, и то мирно и кротко, въпреки че го имахме за надменен франт, за рус красавец, самонадеян поради своята външност и артистични успехи. Харесва ми, макар понякога да не може да прикрива, че всъщност се забавлява с един свят, който според него никога няма да го засегне.

— Първо — каза Стърн, — трябва да подадем заявление за алиби.

Изрича го декларативно, категорично. Официално ще уведоим обвинението за нашето намерение да поддържаме моето твърдение, направено в кабинета на Реймънд, че вечерта, когато Каролин е била убита, съм си бил вкъщи. Това ме лишава от възможността за теоретически най-добрата защита — да призная, че същата вечер съм видял Каролин по някаква си причина. Такава позиция би намалила силата на веществените доказателства и би наблегнала върху липсата на преки доказателства за това, че съм извършил убийството. Седмици наред очаквам някакъв изкусен опит от страна на Стърн да ме разубеди да използвам алибито, но накрая се успокоявам. Независимо от това какво мисли той за казаното от мен, очевидно разбира, че сега би било прекалено трудно да се обърнем на сто и осемдесет градуса. За да го направим, ще трябва да измислим някакво невинно обяснение за моето избухване в Черната сряда — защо е трябвало нагло и уж възмутено да

лъжа моя началник, една моя приятелка и двамата прокурори, които ще оглавят новата администрация.

Стърн придърпва кутията към себе си и се заема да преглежда документите. Започва от горната част, от описанията на веществените доказателства.

— Нека да погледнем сърцевината на въпроса — казва той. — Чашата. — Кемп излиза да направи фотокопия от заключението за отпечатъците и после тримата ги четем. Заключението е изготвено в деня преди изборите. Тогава Болкаро вече беше на страната на Нико, следователно същото трябва да важи и за Морано — шефа на полицията. Заключението сигурно му е било дадено веднага и оттам е попаднало право в ръцете на Нико. Така че Дилей вероятно не е лъгал, когато онази сряда в кабинета на Хорган твърдеше, че се е сдобил със сериозни доказателства срещу мен по време на кампанията, но е решил да не ги разгласява. Това вероятно би създавало прекалено много бъркотия в последния момент.

Що се отнася до заключението, там с две думи е казано, че са идентифицирани отпечатъците от палеца и средния пръст на дясната ми ръка. Другият отпечатък не е идентифициран. Не е мой, нито пък на Каролин. По всяка вероятност е на някого от появилите се първи на местопрестъплението: може би патрулиращите полицаи, които са се отзовали на обаждането и които изглежда винаги опипват всичко, преди да дойдат хората от следствения отдел за убийства; или домоуправителят, който е намерил тялото, е докоснал чашата; или пък санитарите; а защо не и някой репортер? Независимо от всичко това ще бъде една от трудните подробности, с които Дела Гуардия ще трябва да се справи.

— Бих искал да видя чашата — казвам аз. — Може би ще ми помогне да си изясня някои неща.

Стърн кима към Кемп и му казва да изготви искане за предоставяне на веществено доказателство.

— Освен това — продължавам аз — трябва да ни дадат всички заключения за отпечатъците от пръсти. Те посипаха целия апартамент с прах.

Тази задача Стърн възлага на мен. Подава ми бележник и диктува:

— Искане за предоставяне на всички експертизи: всички приложени заключения, спектрографски анализи, таблици, химически анализи и прочие, и прочие. Ти ги знаеш по-добре.

Отбелязвам си. Стърн пита:

— Случвало се е да пиете с Каролин в апартамента ѝ, нали? Имам предвид, когато си бил там по-рано.

— Разбира се — отговарям аз. — Е, тя не беше първа домакиня, но мисля, че за шест месеца все още си е измила чашите.

— Да — съгласява се Стърн.

И двамата сме мрачни.

Кемп се сеца за нещо друго.

— Бих искал да получим пълния списък на всичко, открито в апартамента. Всеки предмет. Къде е контрацептивното желе или както се казва онова там, което химиците твърдят, че са открили? Не би ли следвало да се намира в шкафчето ѝ с лекарства? — Поглежда ме за потвърждение, но аз клатя глава.

— Дори не си спомням да сме обсъждали с Каролин проблема за предпазването. Може би съм най-големият егоист на годината, но никога не съм я питал какво използва.

Стърн се замисля, втренчил поглед в пурата си.

— Да бъдем внимателни — казва той. — Това са продуктивни мисли, но ние не желаем да насочим Дела Гуардия към доказателства, които не се е сетил да потърси. Исканията ни, каквито и да са те, не трябва да бият на очи. Всичко открито от обвинението, което е в полза на защитата, трябва да ни бъде предоставено. И най-добре да забравим онова, което може да бъде от полза за тях. — Санди ме поглежда изкосо и сякаш се забавлява. Доставя му удоволствие да бъде искрен с един бивш противник. Може би се сеца за някое конкретно доказателство, което е скрил от мен в миналото. — Най-добре да проведем огледа сами, без да разкриваме намеренията си. — Кима към Кемп. Негов ред е да записва. — Друго искане: списък на всички предмети, иззети от апартамента на покойната, и възможност сами да направим оглед. Още ли е запечатан? — обръща се той към мен.

— Предполагам, че да.

— Освен това — казва Стърн, — тъй като ти спомена за личните навици на Каролин, ми хрумна, че трябва да потърсим сведения от

лекарите й. При смърт задължението за запазване на лекарската тайна се обезсилва. Кой знае какво ще открием? Наркотици?

— По-раншни охлузвания от въже — подхвърля Кемп.

Всички се засмиваме и смехът ни прозвучава зловещо.

Санди, който много държи на благоприличието, бърза да ме попита дали не ми е известно името на някой от лекарите на Каролин Полхимъс. Не, но всички държавни служители в окръга са застраховани от „Синия кръст“. Отправената до тях призовка вероятно ще разкрие немало сведения, включително и имената на лекарите. Стърн е доволен от приноса ми:

Следващата група документи, които разглеждаме, са справките за домашния телефон на Каролин и за моя собствен телефон — два пръста дебела пачка фотокопия на листове, които съдържат безкраен списък от четиринайсетцифрени номера. Подавам на Стърн листовете един по един. От моя телефон са отбелязани три едноминутни обаждания до Каролин на пети, десети и дваисети март. Когато стигам до първи април, дълго време гледам вторачено написаното. Накрая просто поставям пръста си върху номера, който е отбелязан там в деветнайсет часа и трийсет и две минути. Двуминутен разговор.

— На Каролин е — казвам му аз.

— Аха — казва Стърн. — Трябва да има съвсем разумно обяснение за всичко това. — Да наблюдаваш как Стърн работи, е все едно да следиш пушек или да гледаш как сянката се удължава. Дали акцентът му позволява така изкусно да наблегне на думата „трябва“? Знам си задачата.

Той пуши.

— Какво правиш у дома, когато гледаш детето? — пита той.

— Работя. Чета записки, обвинителни актове, дела, справки.

— Налага ли ти се да разговаряш с други прокурори?

— Понякога.

— Разбира се — казва Стърн. — От време на време е необходимо да зададеш кратък въпрос, да насрочиш среща. Без съмнение през всичките месеци, отразени в справката — Стърн почуква върху купчината, — имаш ред подобни обаждания и до други прокурори. — Кимама при всяко внушение.

— Съществуват много възможности — казвам аз. — Мисля, че през този месец Каролин работеше върху сериозно обвинение. Ще

прегледам някои неща.

— Добре — съгласява се Стърн. Той поглежда справката за моите обаждания във вечерта на убийството. Устните му са свити, а погледът му — угрижен.

— Не си звънял след деветнайсет и трийсет и две — казва накрая той и посочва листа.

С други думи, няма доказателства, че съм бил, където твърдя — у дома.

— Лошо — казвам аз.

— Лошо — потвърждава накрая Стърн на глас. — Може би тази вечер някой ти се е обадил?

Поклащам глава. Доколкото си спомням, никой. Но вече си знам репликите.

— Ще си помисля — казвам. Отново вземам справката за първи април и я разглеждам.

— Тези неща могат ли да се подправят? — пита Кемп.

Кимам утвърдително.

— Мислих по този въпрос — казвам. — Главният прокурор получава купчина ксерокопия от компютърните разпечатки на телефонната компания. Ако прокурорът или някой друг иска да накисне обвиняемия, може много лесно да скалъпи справката по подходящ начин, без някой да разбере разликата. — Отново кимам към Кемп. — Тия неща могат да бъдат фалшифицирани.

— А трябва ли да преследваме тази възможност? — пита Стърн. Не звучи ли в гласа му лек укор? Разглежда едно копче на ръкава на ризата си, но когато очите ни се срещат за миг, виждам, че неговите са пронизващи като лазери.

— Можем да помислим за това — казвам накрая.

— Ммм... Хм... — мърмори Стърн на себе си. Той е доста навъсен. Посочва към Кемп да си отбележи проблема. — Не смятам, че трябва да проучваме въпроса, преди да приключи представянето на доказателствата от обвинението. Не искам да им даваме възможност да заявят, че сме се мъчили да оспорим верността на справката, но не сме успели. — Той отправя забележката си към Кемп, но за мен е ясно към кого е насочена.

Стърн решително посяга към друга папка. Поглежда златния си швейцарски часовник. Разпоредителното заседание започва след

четирийсет и пет минути. Самият Санди трябва да е в съда преди това. Предлага да говорим за свидетелите. Обобщавам прочетеното от мен дотук. Споменавам, че Молто и Дела Гуардия не са представили показанията на двама от посочените свидетели — секретарката ми Юджиния и Реймънд. Санди разсеяно казва на Кемп да изготви още едно искане. Той отново е сложил очилата си за четене с рамки от костенурка и продължава да проучва списъка на свидетелите.

— Секретарката — казва той — не ме безпокои поради причини, които ще обясня. А виж, Хорган ме тревожи, честно казано.

Когато Санди изрича това, се сепвам.

— Дела Гуардия просто е длъжен да посочи определени свидетели, независимо от това, че са му неизгодни — обяснява Санди. — Ръсти, ти знаеш това много по-добре от мен. Детективът Липранзър е добър пример. Той беше съвсем искрен при разпита, проведен от Молто в деня след изборите, и призна, че си го помолил да не иска справка за домашния ти телефонен номер. Това съществено помага на обвинението и Липранзър ще бъде посочен, независимо от многото хубави неща, които може да каже за теб. От друга страна, Хорган не е свидетел, когото смятам, че добрият прокурор би желал да има. Ще бъде известен на всички членове на журито, а авторитетът му е такъв, че би било съвсем рисковано да го посочат, освен ако... — Санди замълчава и отново хваща пурата си.

— Освен ако какво? — питам аз. — Освен ако ще бъде враждебно настроен към защитата? Не вярвам Реймънд Хорган да ме закопае. Не и след дванайсет години. А пък и какво може да каже?

— Това е по-скоро въпрос на тон, а не на съдържание. Предполагам, че ще свидетелства за изявлението ти в кабинета му в деня след изборите. Човек би си помислил, че ако трябваше да избира между неприятелски настроени свидетели, за Нико щеше да е по-изгодно да посочи госпожа Макдугъл. Тя поне не е известна личност. От друга страна, ако излезе, че Хорган — политически противник на Дела Гуардия и твой приятел и началник в продължение на дванайсет години — държи страната на обвинението, това може да бъде изключително вредно. Както и двамата знаем, в съдебната зала делата често зависят от такъв нюанс.

Поглеждам го право в очите.

— Не вярвам!

— Разбирам — казва той. — И може би си прав. Сигурно има нещо, което сме пропуснали и което ще изглежда очевидно, когато разберем насоката на показанията на Хорган. Независимо от това... — Санди се замисля. — Реймънд ще се съгласи ли да се срещне с теб?

— Не виждам защо не.

— Ще му се обадя да разбере. Къде е той сега? — Кемп си спомня името на адвокатската фирма. Заглавието ѝ се състои от около пет-шест имена. Обществото на народите. Представена е почти всяка етническа група — О'Грейди, Стайнберг, Маркони, Слибович, Джексън и Джоунс, или нещо такова. — Трябва да уредим среща между Хорган, теб и мен колкото се може по-скоро.

Странно, но това е първото нещо, изречено от Санди, което ми идва неочаквано, и не мога да се отърся от него. Вярно е, че от онзи ден през април, когато излязох от кабинета му, не съм се чувал с Реймънд, но човекът си има собствени грижи: нова работа, нов кабинет. А още повече той е опитен адвокат по наказателни дела и знае колко предпазливи трябва да бъдат разговорите ни. Поне досега бях възприел мълчанието му като израз на професионализъм. Чудя се дали всичко не е просто зловреден опит на обвинението да ме разстрои. Това би прилягало на Молто.

— Защо му е необходимо да призовава за свидетел Реймънд, след като смята да вика Молто? — питам аз.

— Най-вече — обяснява Стърн — защото по всяка вероятност Молто няма да свидетелства. Дела Гуардия отбеляза няколко пъти, че Томи води делото. А е забранено да бъдеш едновременно и свидетел, и страна по едно и също дело. — Независимо от това Санди напомня на Джейми да подготви искане за отвод на Молто, тъй като той е в списъка на свидетелите. Ако не друго, поне ще се създаде суматоха в прокуратурата, което ще принуди Нико предварително да се откаже да използва моето изявление пред Молто. Също както и аз, Санди счита, че Нико едва ли ще се опита да прибегне до този факт. Като най-добър приятел и първи заместник на Дела Гуардия, на Молто много лесно може да се поиска отвод. Но от друга страна, заявлението може да бъде използвано успешно, докато разпитват мен. Следователно, за да принудим Нико да се откаже, е най-добре да направим искането. Санди продължава нататък.

— Това не го разбирам — отбелязва той, като ни показва заявлението на прислужницата, която твърди, че една вечер около датата на убийството ме е видяла на автобус, пристигащ от града в Ниъринг. — Какво се опитва да постигне Дела Гуардия?

— Имаме само една кола — обяснявам аз. — Сигурен съм, че Молто е проверил по регистрацията. Онази вечер Барбара я взе. Така че по друг начин трябва да съм отишъл до Каролин. Обзалагам се, че са поставили един полицаи на автогарата в Ниъринг, който в продължение на цяла седмица е търсил пътник, дето да ме познае по снимката.

— Това е интересно — казва Стърн. — Те явно приемат, че тогава Барбара наистина те е оставила вкъщи сам. Разбирам защо няма да оспорват, че тя е взела колата. Свидетели сме на прекалено много неприятни епизоди с жени около университета, за да може някой да повярва, че тя ще използва обществен транспорт вечерта. Но защо няма да оспорват, че въобще е излязла? Никой прокурор не би искал да твърди, че подсъдимият е отишъл с автобус, за да извърши убийство. Не звучи правдоподобно. Трябва да не са открили нищо в компаниите за таксите и коли под наем. Предполагам, че са прегледали някаква справка, която потвърждава отсъствието на Барбара.

— Вероятно по личния й код за университетския компютър — казвам аз. Дватамата с Нат сме ходили да гледаме как майка му работи на компютъра. — От него е видно, че тя е използвала машината, а кодът се въвежда при започване на работа.

— Аа — разбиращо промърморва Стърн.

— И в колко часа е това? — пита Джейми. — Не е късно, нали? Тя ще знае, че си бил вкъщи по време на убийството... или поне, че си бил там, когато е излязла, а?

— Това последното — да. Компютърното й време е от осем. Тя тръгва за университета около седем и трийсет, най-късно осем без двайсет.

— А Нат? — пита Санди. — Той кога си ляга?

— По това време. Обикновено, преди да излезе, Барбара го слага в леглото.

— Нат става ли често, или спи непробудно? — пита Кемп.

— Като в кома — отговарям аз. — Но никога не бих го оставил сам вкъщи.

Стърн изпуктява. Това не е от нещата, които можем да докажем.

— Тъй или иначе — казва той, — тези факти са полезни. Имаме право да получим всички данни, с които те разполагат. Тази справка е доказателство, изгодно за нашата теза. Трябва да направим още едно искане с гневен и възмутен тон. Добра задача за теб, Ръсти. — Той се усмихва любезно.

Записвам си. Казвам на Санди, че искам да говорим само за още един свидетел. Посочвам името на Робинсън.

— Той е психоаналитик — обяснявам аз. — Ходих при него няколко пъти. — Сигурен съм, че зад гадния ход да посочат бившия ми психиатър за възможен свидетел, стои Молто. Томи ме преследва. И аз съм правил това с някои обвиняеми, за да се убедят, че съм проучил основно целия им живот. Миналия месец Молто издейства заповед за проверка на банковата ми сметка в Ниъринг. Президентът на банката, стар приятел на покойния баща на Барбара, вече дори не ме поглежда. А колкото до името на Робинсън, Молто явно го е видял по чековете ми. Учудва ме реакцията на Стърн при моите думи.

— Да, доктор Робинсън — казва Санди. — Обади ми се веднага след предявяването на обвинението. Нарочно пропуснах да ти спомена за това. — Стърн цели да покаже, че е прекалено внимателен. — Видял във вестника, че съм ти адвокат. Просто искаше да зная, че са го открили и че полицията се е опитвала да го разпита. Той не е искал да те тревожи. Както и да е, съобщи ми, че като се е позовал на лекарската тайна, е отказал да свидетелства. Одобрих действията му и споделих, че и ние ще се позовем на нея.

— Както кажеш. Все ми е едно — казвам аз. И наистина ми е все едно. В сравнение с всичко случило се през последните месеци това прилича на дребно вмешателство.

— Твоят защитник ти заповядва да не ти е все едно. Без съмнение Дела Гуардия и Молто се надяват да се откажем от лекарската тайна, като сметнем, че лекарят ще свидетелства за общото ти психическо здраве и за малката вероятност да имаш престъпно поведение.

— Точно така мисля и аз.

— Виждам, че не съм се изразил добре — продължава Стърн. — Вече отбелязах, че доказването на подбудите в това дело е много слабо. Ти доста умело обобщи теорията на Дела Гуардия. Сабич има фикс

идея, каза ти. Сабич не иска да я остави. Ръсти, след като си прегледал делото на Дела Гуардия, къде в него има доказателство за предхождащи любовни връзки между обвиняемия и покойната? Няколко телефонни обаждания, които могат да бъдат обяснени със служебна необходимост? Не съществува дневник. Няма бележка, която е придружавала цветята. Няма любовни писма. Смятам, че по тези въпроси ще бъде призована твоята секретарка да добави каквото може, а то предполагам не е много.

— Дори твърде малко — казвам аз. Санди е прав. Не бях забелязал тази празнота. Като прокурор никога не бих я пропуснал. Но когато разполагаш с всички факти, е по-трудно. Все пак потискам радостното усещане на надежда. Не мога да повярвам, че по този съществен пункт Нико ще се окаже слаб. Посочвам телефонните справки — регистрирани са обаждания у дома от апартамента на Каролин в края на октомври миналата година.

— Да? А кой ще каже, че не те е търсила самата Полхимъс? Предния месец сте водили заедно важно дело. Без съмнение са останали въпроси за решаване. Например въпроси за гаранцията или доколкото си спомням, имаше сериозен спор по настояничеството на момчето. Как се казваше то?

— Уендъл Макгафен.

— Да, Уендъл. Това са въпроси, за които първият заместник може да не намери време, докато е на работа през деня.

— А защо съм казал на Липранзър да не иска справка за домашния ми телефон?

— Тук е по-трудно — кима Санди. — Но можем, струва ми се, да приемем, че човек, който се смята за невинен, би изключил себе си като заподозрян, тъй че да не се налага един зает детектив да си губи времето. — Как само построява изразите си: „Но можем, струва ми се, да приемем...“, просто жонглира с тях.

— А госпожа Крапотник? — питам аз, като намеквам за очакваните показания, че ме е видяла около апартамента на Каролин.

— Заедно сте водили дело. Имали сте въпроси за обсъждане. Разбира се, че ако искате да сте извън прокуратурата на окръг Киндъл, където обстановката е доста мрачна, няма да отидете в Ниъринг, където живееш ти. Никой не отрича, че някой път сте били в апартамента ѝ. Отпечатъците ти са на чашата. — Усмивката на Санди

крие много. Защитата му започва да се оформя и той е много убедителен. — Не — казва Санди. — Дела Гуардия не може да посочи теб, нито пък по всяка вероятност жена ти. Така че е изправен пред трудности. Разбира се, Ръсти, някои хора вече шушукат за връзката ви. Сигурен съм, че половината прокурори в окръга сега твърдят, че са ви подозирали. Но слуховете не се признават за доказателства. Прокуратурата няма свидетели. Следователно не могат да докажат подбуди. Бих бил по-обнадежден, ако не съществуваше проблемът с твоето свидетелстване. — Големите му черни очи, дълбоки и сериозни, за момент се спират върху моите. Проблемът с моето свидетелстване. Има предвид проблемът с казането на истината. — Но това са въпроси на бъдещето. В края на краищата нашата задача е просто да създадем съмнения. И може би когато Дела Гуардия приключи с делото, журито ще се чуди дали не си жертва на злощастно стечение на обстоятелствата.

— Или дали всичко това не ми е било скроено.

Санди е разумен, здравомислещ човек. В отговор на моето подмятане погледът му отново става мрачен. Явно би предпочел да няма илюзии между клиента и защитника. Поглежда часовника си. Представлението приближава. Хващам го за китката.

— Какво би казал, ако ти съобщя, че Каролин май се е занимавала с дело за подкупване на прокурор? А прокурорът по делото е бил Томи Молто?

Санди мисли дълго и лицето му е напрегнато.

— Моля те да обясниш.

Аз накратко му разказвам за делото „П“. Това е следствена тайна, обяснявам. Досега съм предпочитал да не я споделям с никого.

— И докъде доведоха разследванията ти?

— Доникъде. В деня, в който напуснах, прекъснаха.

— Трябва да намерим начин да продължим. При нормални обстоятелства бих предложил частен детектив. Може би ти имаш друга идея? — Санди изгася пурата си в пепелника. Той мачка угарката внимателно и за момент я поглежда с възхищение. Преди да стане и да си облече сакото, въздъхва. — Да се нападне прокурорът, Ръсти, е тактика, която почти винаги доставя удоволствие на клиента, но рядко убеждава журито. Както споменах и преди, политическото ти противопоставяне срещу Дела Гуардия и фактът, че си го уволнил, са

неща, които ще го опетнят, ще намалят доверието в него. Те ще ни помогнат да обясним усърдието на прокурора да те обвини при недостатъчни доказателства. Но преди да се насочим по пътя на атаката, трябва да обсъдим въпроса много внимателно. В нашия щат, както знаеш, рядко се печели дело чрез разкриване задните мотиви на противната страна.

— Разбирам — отговарям аз. — Само исках да знаеш.

— Ясно. И оценявам това.

— Просто — продължавам аз — тъй смятам. Не поради стечение на обстоятелствата се стигна дотук. — И изведнъж, подтикван от внезапен импулс, аз най-после успявам да кажа това, което атрофиралата ми гордост тъй дълго не ми позволяваше. — Санди, невинен съм.

Санди се пресяга и както само той умее, ме потупва по ръката. В погледа му се чете дълбока, ако щете, и заучена тъга. И като срещам съчувствения израз на кафявите му очи, разбирам, че Алехандро Стърн, един от най-добрите адвокати в този град, е чувал тези страстни изявления за невинност прекалено много пъти досега.

[1] Петата поправка от Конституцията на САЩ дава право на лице, срещу което се води разследване, да откаже да отговаря на въпроси, които биха могли да го уличат в престъпление. — Б.пр. ↑

19.

В два без десет аз и Джейми се срещаме с Барбара на ъгъла на улиците „Гранд“ и „Файлър“ и тримата отиваме в Съдебната палата. На стъпалата под колоните ни очаква ордата журналисти. Знам един страничен вход през помещението на климатичната инсталация, но решавам, че ще мога да приложа този номер само веднъж, а ме обзема мрачното предчувствие, че в някой бъдещ ден ще имам още по-голямо желание да избегна настървената тълпа с нейните прожектори и микрофони, с блъсканицата и крясъците ѝ. Поне засега съм съгласен да си пробия път, като повтарям: „Нямам какво да кажа“.

Пръв до нас стига Станли Розънбърг от Пети канал — голям хубавец е той, само дето зъбите му са доста издадени. Оставил е оператора и режисьора си назад, приближава сам и тръгва успоредно с нас. С него си говорим на малки имена.

— Някакъв шанс да заснемем нещо?

— Никакъв — отговарям аз.

Кемп понечва да се намеси, но аз го възпирам. Продължаваме напред.

— Обещавах ли, че ако промениш решението си, първо на мен ще обадиш?

— Не сега — казва Джейми и хваща ръкава на Станли. Станли, което му прави чест, запазва добрия тон. Представя се и повтаря предложението си на Кемп. Отбелязва, че ако точно преди процеса се излъчи интервю с мен, щяло да бъде добре за всички. Стърн никога не би ми разрешил да правя изявления, но докато наближаваме стъпалата и тълпата с камери, фотоапарати и микрофони, Кемп просто казва: „Ще си помислим“. Когато тръгваме нагоре по стълбите, Станли изостава, а двамата с Кемп, както сме застанали от двете страни на Барбара и сме я хванали за лактите, общо взето, я изтикваме, докато си пробиваме път.

— А какво ще кажеш за факта, че Реймънд Хорган ще свидетелства срещу теб? — изкрещява Станли, докато се разделяме. Обръщам се рязко. Станли е оголил грозните си зъби. Знаел е, че с това

ще успее. Откъде ли го е научил, недоумявам аз. Може да го е предположил, когато е чел делото, където е приложен списъкът на свидетелите на Нико. Но Розънбърг има дългогодишни връзки с Реймънд и инстинктът ми подсказва, че той не би използвал току-тъй името му.

В съдебната палата не се допускат камери и когато се мушваме през въртящата се месингова врата, само репортерите от вестниците и радиото успяват да ни последват в пакет: те тикат пред лицата ни микрофоните си и крещят въпроси, на които никой от нас не отговаря. Докато бързаме по коридора към асансьорите, докосвам пръстите на Барбара, която ме е хванала под ръка.

— Как си? — питам аз.

Изглежда напрегната, но казва, че е добре. Станли Розънбърг не е толкова хубав на живо, колкото по телевизията, добавя тя. Отговарям ѝ, че това важи за всички, които гледаме на екрана.

Разпоредителното заседание ще бъде ръководено от почитаемия Едгар Мъмфри, председател на Окръжния съд на окръг Киндъл. Ед Мъмфри напусна прокуратурата приблизително по същото време, когато аз постъпих там. Дори тогава гледаха на него с благоговение по една причина — много е богат. Баща му открил верига от кина в града, които след време успешно превърнал в хотели и радиостанции. Ед, естествено, се труди, за да изглежда незасегнат от влиянието на богатството си. Беше прокурор почти десет години, след това започна частна практика, която трая само година-две, и стана съдия. Доказал е, че е честен, способен съдия, комуто не достига съвсем малко, за да го считат за превъзходен. Миналата година стана председател на съда — назначение, което има преди всичко административен характер, въпреки че той води всички разпоредителни заседания и преговаря и приема самопризнания, когато са направени в началния стадий на процеса.

Сядам на първия ред в мрачната съдебна зала, която е в стил рококо. Барбара, в елегантен син костюм, сяда до мен. Недоумявам защо е решила да сложи и шапка, от която се спуска груба черна мрежа — вероятно трябва да минава за воалетка. Мисля да ѝ кажа, че още не е дошъл моментът за погребението ми, но тя никога не е споделяла пристрастието ми към черния хумор. До мен са седнали трима художници от местните телевизионни станции, които рисуват профила

ми. Зад тях са репортерите и редовните зяпачи — всички те очакват реакцията ми, когато за пръв път публично бъда наречен убиец.

В два часа откъм гардеробната влиза Нико, следван плътно от Молто. Дилей е без задръжки и продължава да отговаря на въпросите на репортерите, които го следват и в малката странична стаичка. Той им говори през отворената врата. Прокурорът, помислям си аз. Проклетият прокурор. Барбара ме е хванала за ръката и с появата на Нико я стиска малко по-силно.

Когато преди дванайсет години за пръв път се видях с Нико, веднага познах в него някогашното дете тарикатче от етническа общност като тези, с които бях учил и играл на улицата, човека от онзи тип, на когото с годините съзнателно бях решил да не заприличам — неприятен хитрец, самохвалко и бърборко. Но тъй като нямах голям избор, с него създадохме бързата връзка на новобранци. Обядвахме заедно. Помагахме си за делата. След няколко години в резултат на различията в характерите ни пътищата ни постепенно се разделиха. Като бивш сътрудник на председателя на щатския Върховен съд, мен ме възприемаха повече като професионалист, юрист. А Нико, както десетки други прокурори преди него, постъпи в прокуратурата с вече създадени политически връзки. Слушах го как говори по телефона. Преди това бе ръководил партийната организация в избирателния район на братовчед си Емилио Тонети, който като окръжен съветник бе осигурил назначението на Нико — едно от последните политически назначения, на което Реймънд се бе съгласил. Нико познаваше половината вкарани с ходатайство протежета и партийни функционери в общината и никога не престана да купува билети за политическите мероприятия — били те излети или вечери, както и да ухажда силните на деня.

В действителност той се оказа по-добър прокурор, отколкото се очакваше. Умее да пише, въпреки че не обича да губи време в библиотеката, а и е убедителен, като заговори пред съдебните заседатели. Поведението му в залата, както съм го запомнил през годините, е типично за много прокурори: сериозен, безжалостен и в необходимата степен зъл. Има невероятна енергия, която винаги илюстрирам с историята за еякулацията. Миналата седмица я разправих на Санди и Кемп, когато попитаха за последното дело, което сме водили заедно с Дела Гуардия.

Това се случи преди седем-осем години, скоро след като бяхме прехвърлени към съдебните състави за по-тежки престъпления. И двамата жадувахме за дела с жури и затова се съгласихме да поемем едно обречено на загуба дело за изнасилване, което ни бе прехвърлено от някой по-умен от нас. Дилей бе изкарал пострадалата Лусил Фалън да свидетелства — казах на Санди и Кемп. — Чернокожата Лусил се намирала в четири часа следобед в един бар, където се запознала с подсъдимия. Съпругът ѝ, безработен, си бил у дома с четирите деца. Лусил се заприказвала с подсъдимия, Фреди Мак, и се съгласила той да я закара до вкъщи. Фреди бил осъждан четири пъти, включително за изнасилване и телесна повреда, за което, разбира се, журито не чу и дума. Та когато търпението му се изчерпало, извадил от джоба си нож и така си взел това, което по всяка вероятност е щял да получи и без заплахи. Защитник беше Сал Търнър и той отхвърли всички черни кандидати за членове на журито. Така че в него останаха дванайсет бели заседатели на средна възраст, които наблюдаваха тази негърка, третирана малко по-грубо, отколкото е очаквала, когато е излязла да поскита.

Нико и аз прекарахме часове, без да постигнем видим резултат, докато се опитвахме да подготвим Лусил за показанията ѝ. Тя изглеждаше кошмарно — неприветлива дебелана в тясна рокля, която говореше несвързано за онова ужасно нещо, дето ѝ се случило. Мъжът ѝ седеше на първия ред и тя започна да ги приказва на едро, като в момента измисляше изцяло нов вариант на събитията. Сега пък се оказа, че срещнала Фреди, когато излизала от кръчмата, и го помолила да я упъти. Вече бе сигурно, че след малко при своя разпит защитникът ще я разсипе, когато Нико започна да я пита за акта.

Госпожо Фалън, какво направи тогава господин Мак?

Ами направи, каквото направи.

Какво беше то?

Това, дето викаше, че ще направи.

Имаше ли сношение с вас, госпожо Фалън?

Аха!

Постави ли половия си орган вътре във вашия?

Аха.

А къде беше ножът?

Тука. Точно тука, на гръкляна ми. Натискаше точно тука. Всеки път, когато си поемах въздух, си мислех, че ще ми го забие.

Добре, госпожо Фалън.

Нико щеше да продължи, когато аз, седнал на прокурорската маса, му подадох бележка. Точно така, каза Нико. Забравих. Той имаше ли еякулация?

Моля?

Имаше ли еякулация?

Не. Имаше форд.

Дилей въобще не се усмихна. Но съдията Фарагът така се тресеше от смях, че се скри под съдийската маса, а един от членовете на журито буквално падна от стола си. Ала Нико дори не трепна. След като решението им беше „невинен“, той се закле, че никога повече няма да води с мен дело. Каза, че тъй като не съм могъл да запазя сериозен вид, съм накарал журито да сметне, че делото е несериозно.

Днес Нико изглежда доста весел. Излъчва сила и власт. Отново е закачил на ревера си карамфил и крачи ли, крачи наперено. В новия си тъмен костюм изглежда спретнат и елегантен. Докато се движи напред-назад, обменя реплики с репортерите и смесва отговори на сериозни въпроси с лични забележки, от него блика притегателна жизненост. Едно нещо е сигурно — този кучи син се забавлява за моя сметка. Той е героят на информационните средства, човекът, разгадал убийството на годината. Не можеш да погледнеш местен вестник и да не видиш лицето му. През миналата седмица на два пъти попаднах на статии, които намекваха, че след две години може да опита силите си за кмет. В отговор Нико се заклеваше във вярност към Болкаро, но човек се чуди откъде идват тези статии.

Независимо от всичко Стърн твърди, че Нико се стреми да води делото честно. Нищо че бил говорил с представителите на печата повече, отколкото и двамата смятаме за подходящо — не всяко изтичане на информация идвало от него или дори от Томи Молто. Вярно, че полицейското управление със своите скромни възможности не успява да проявява въздържаност относно такова дело. Освен това Нико е искрен със Стърн за хода на следствието. Той ни предоставяше веществените доказателства, когато биваха откривани, и връчи уведомление за предстоящо предявяване на обвинение. Съгласи се, че няма опасност да избягам, и няма да протестира да бъда на свобода

срещу подпис. Може би най-важното е, че до този момент не е прибавил допълнително обвинение, че съм създавал пречки на правосъдието.

По време на един от нашите разговори Стърн пръв посочи опасността, на която щях да бъда изложен, ако ме обвинят, че умишлено укривам факти, имащи отношение към следствието.

— Ръсти, много е вероятно журито да повярва, че си бил в апартамента онази вечер и че най-малкото с трябвало да заявиш това, а не да лъжеш по време на срещата си с Хорган, Молто, Дела Гуардия и Макдугъл. Разговорът ти с детектив Липранзър относно справката за домашния ти телефон, също е много уличаващ.

Стърн гледаше на всичко това трезво, професионално. Докато говореше, беше захапал пура. Не присветнаха ли за миг очите му? Той е най-потайният човек, когото познавам. Все пак схващах защо е повдигнал въпроса. Дали да не отиде да предложи сделка на Нико? Това всъщност искаше да ме попита. Не можеха да ми дадат повече от три години за възпрепятстване на правосъдието. Щях да изляза на свобода още след година и половина. Отново щях да съм при сина си, преди да е пораснал. А след пет години вероятно щяха да ми върнат правото да упражнявам професията си.

Не съм загубил способността си да разсъждавам. Но не мога да преодоля емоционалната инерция. Искам да получа обратно живота, който имах. Ни повече, ни по-малко. Ех, да не се беше случвало всичко това.

Не искам да бъда белязан до края на дните си. Да направя самопризнание, би означавало да се съглася на ненужна ампутация. Ако не и по-лошо.

Никакво самопризнание, казах на Санди.

Не, разбира се. Дума да няма. Погледна ме недоумяващо. Той не беше повдигал въпроса.

През следващите седмици предположихме, че Дела Гуардия ще повдигне обвинение и по този по-сигурен параграф. В моменти на непонятно безгрижие, особено през последните седмици, когато стана ясно, че подготвят обвинителния акт, си представях, че той може да бъде единствено за възпрепятстване на правосъдието. Ала те повдигнаха само обвинение за убийство. Съществуват тактически причини, поради които прокурорът може да вземе такова решение.

Обвинение за възпрепятстване на правосъдието би предложило изкусителен, а за прокурора — незадоволителен компромис за жури, което е склонно да реши, че съм виновен, но е притеснено от основаното изключително на улики дело на Нико. Но в деня на представянето на обвинителния акт в съда Санди даде едно странно за мен обяснение за решението на Нико.

— Напоследък, естествено, прекарах доста време в разговори с Нико — ми каза той. — Говореше за теб и за Барбара с известна симпатия. На два-три пъти ми разказа истории от ранните ви дни в прокуратурата. Спомена за дела, които си подготвял вместо него. За вечери, които сте прекарвали четиримата заедно, когато е бил женен. Трябва да ти кажа, Ръсти, че изглеждаше искрен. Молто е фанатик. Мрази всекиго, когото обвинява. Но за Нико не съм толкова сигурен. Лично аз, Ръсти, смятам, че е бил дълбоко потресен от това дело и е направил избора си от желание за справедливост. Решил е, че ще бъде безотговорно да сложи край на професионалния ти живот просто защото си бил недискретен, независимо от причината и степента. Той смята, че ако си извършил това убийство, трябва да бъдеш наказан. В противен случай съдът ще те оневини. И аз го приветствам за това. Смятам — каза адвокатът, комуто досега съм платил двацет и пет хиляди долара да ме защитава, — че това е правилният подход.

— Наказателно дело 86–1246 — обявява Алвин, хубавият чернокож секретар на съдията Мъмфри. Когато се запътвам към подиума, стомахът ми се свива. Джейми е зад мен. Съдията Мъмфри, който току-що влезе, сяда зад бюрото си. Издигането на Ед за председател на съда се обяснява понякога от циниците като резултат на хубавия му външен вид. При системата за избиране на съдиите той беше компромисът във века на информационните средства, човек, когото гласоподавателите биха приели спокойно, когато видят снимката му на бюлетината. Външният вид на Ед прекрасно подхожда на съдия — с хубава посребрена коса, сресана назад, и черти, които са едновременно и правилни, и достатъчно остри, за да изглежда строг. По няколко пъти на година го молят да позира за рекламните на някои от правните списания.

Изведнъж Дела Гуардия се оказва до мен. Молто е на няколко крачки зад него. Колкото Нико изглежда спретнат, толкова Томи е размъкнат. Жилетката му, сама по себе си абсурдна през юли, е опъната нагоре от големия му корем, а ръкавите на ризата му прекалено много се подават от сакото. Косата му е разчорлена. Сега, след като видях Молто, вече позагубих желание да го нарека подлец, а по-рано мислех, че едва ли ще се въздържа. Търся погледа на Нико. Той кима.

— Здравей, Ръсти — простичко казва.

— Здравсти, Дилей — отговарям аз. Когато свеждам очи, виждам, че ми подава ръка.

Нямам възможност да изпробвам пълния размер на своето благодушие. Кемп ме е хванал за ръкава и рязко ме дърпа назад. Застава между Дела Гуардия и мен. И двамата знаем, че не е необходимо да ме предупреждава да не разговарям с прокурорите.

Съдията Мъмфри поглежда надолу от ореховото бюро и ми се усмихва сдържано, преди да заговори. Оценявам проявеното внимание.

— Наказателно дело 86–1246. Моля страните да удостоверят само личността си за протокола.

— Ваше Благородие, аз съм Нико дела Гуардия и представлявам народа на този щат. Придружава ме първият заместник главен прокурор Томас Молто.

Смешно е какви неща ни дразнят. Когато чувам моята титла, последвана от името на Молто, не успявам да сподавя едно кратко пуфтене. Кемп отново ме дърпа за ръкава.

— Аз съм Куентин Кемп, Ваше Благородие, от адвокатската кантора на Алехандро Стърн. Явявам се от страната на обвиняемия Рожат К. Сабич. Моля за разрешение да представя нашето пълномощно.

Искането на Джейми е уважено и в съдебния протокол вече официално е записано, че Стърн и компания са моите адвокати. Джейми продължава.

— Ваше Благородие, подсъдимият присъства в съда. Потвърждаваме получаването на обвинителен акт 86–1246 и се отказваме от правото си на формално прочитане. От името на господин Сабич, Ваше Благородие, молим да бъде записано, че по предявеното обвинение пледираме „невинен“.

— Пледиране за невинност по предявеното обвинение — повтаря съдията Мъмфри, като отбелязва нещо в протокола. По взаимно споразумение е определен видът на гаранцията: подписал съм полица за петдесет хиляди долара. — Има ли молба от някоя от страните за съвещание преди започването на съдебния процес? — Тук съдията има предвид срещата за евентуално постигане на споразумение, която обикновено се приема автоматично, тъй като помага и на двете страни да печелят време. Дилей понечва да каже нещо, но Кемп го прекъсва:

— Ваше Благородие, срещата би била ненужна загуба на време за съда. — Той поглежда към бележника си, за да си припомни думите, които Санди написа. Когато излезе отвън, ще прочете същите думи и пред телевизионните екипи. — Обвиненията в това дело са много тежки и са изцяло неверни. Репутацията на един от най-добрите обществени служители и юристи на града е поставена под съмнение и може би погубена без основание. В най-истинския смисъл на думата справедливостта в това дело трябва бързо да възтържествува, поради което ние искаме съдът да насрочи най-скорошна дата за начало на процеса.

Риториката е прекрасна, но това настояване, разбира се, се ръководи от тактическа необходимост. Санди ми подчерта, че бързото приключване на нещата ще спести безкрайното опъване на разбитите ми нерви, но колкото и да съм разстроен, схващам основната причина. В това дело времето е на страната на прокуратурата. Основните доказателства на Дилей няма да се отслабят. Отпечатъците от пръстите ми няма да се изличат. Телефонната справка няма да изчезне. С течение на времето аргументацията на прокуратурата може само да стане по-силна. Току-виж се появил свидетел очевидец. Или пък се е намерило оръдието на убийството.

Искането на Кемп представлява значително отклонение от практиката, тъй като повечето обвиняеми гледат на забавянето като на следващата най-добра алтернатива след оправдаването. Това искане изглежда улавя Нико и Молто неподготвени. Дела Гуардия отново понечва да каже нещо, но съдията Мъмфри го прекъсва. Каквато и да е причината, той смята, че това изявление е достатъчно.

— Обвиняемият се отказва от правото си на съвещание преди съдебния процес. Следователно въпросът незабавно ще бъде предаден

на съд. Моля секретарят да изтегли едно име — казва той.

Преди около пет години, след скандал в канцеларията на съда, предишният председател Фоли поиска да предложим метод, който ще направи така, че изборът на съдия за дадено дело да става напълно произволно. Тогава ми хрумна идеята тегленето на името да се извършва в съдебната зала, пред всички. Предложението, което, разбира се, бе направено от името на Хорган, се прие незабавно и според мен убеждението на Реймънд, че имам административни качества, се дължеше преди всичко на това мое хрумване. Сега в затворена сфера се въртят дървени плочки, на всяка от които е написано името на съдия. Секретарят Алвин хвърля жребия, както започнахме да наричаме процедурата. Взема първата появила се в отвора плочка.

— Съдията Литъл — казва той. Ларън Литъл. Старият партньор на Реймънд, мечтата на адвоката. Главата ми се замайва от удоволствие. Без да прави видимо движение, Кемп се пресяга и ми стиска ръката. Молто буквално изпъшква. Изпитвам удоволствие и да видя, че от височината на съдийската маса съдията Мъмфри като че ли за миг се усмихва.

— Делото ще бъде записано в описа на съдията Литъл за искания и за разглеждане. Защитата да направи своите искания в четиринайсетдневен срок, а прокурорът да отговори съгласно разпореждането на съдията Литъл. — Съдията Мъмфри вдига чукчето си. Преди да го удари, поглежда надолу към Нико.

— Господин Дела Гуардия, трябваше да прекъсна господин Кемп, но предполагам, че това дело вероятно ще предизвика немалко речи, докато приключи. Не искам действията ми да се тълкуват, в смисъл че подкрепям казаното. Но той е прав, като отбелязва, че това са много сериозни обвинения срещу един прокурор, за когото всички знаем, че е служил достойно в продължение на много години. Искам просто да ви кажа, че аз, както всички останали граждани на нашия окръг, се надявам, че това дело ще бъде в името на справедливостта... че и дотук то е било в името на справедливостта. — Ед Мъмфри отново кима към мен и извиква следващото дело.

Дела Гуардия напуска по същия път, по който влезе — през гардеробната. Кемп се напъва да запази сериозно изражение. Той прибира бележника в куфарчето си и наблюдава Нико, докато излиза.

— Добре върви, нали? — пита Джейми. — С всичко това, което стърчи от задника му?

20.

— Доколкото разбирам — казва Барбара, — много си доволен, че е Ларън, нали?

Най-сетне сме се отскубнали от задръстването в центъра и сме излезли на магистралата. Зад волана е тя. През последните седмици установихме, че съм толкова отнесен, та когато карам, представлявам заплаха. Усещам примитивно облекчение от това, че камерите и цялата шумотевица са останали зад гърба ни. Глутницата репортери ни последва от Съдебната палата надолу по улицата, като щракаха с фотоапаратите си, а огромните видеокамери се накланяха към нас подобно очите на звяр. Вървахме бавно. Преди това Санди ни бе посъветвал да изглеждаме спокойни. С Кемп се разделихме на един ъгъл след две пресечки. Ако всеки ден върви така, каза той, Нико няма да стигне по-далеч от встъпителното изявление. Джейми е веселяк по душа, но сърдечността му някак си хвърля сянка. Няма всеки ден да бъде като днешния. Предстоят по-тежки моменти. Но му стиснах ръката и казах, че е професионалист. Барбара го целуна по бузата.

— Ларън е добър жребий — казвам аз. — Може би най-добрият. Изпитвам раздвоение единствено заради Реймънд. Нито той, нито съдията Литъл биха разговаряли за делото извън съдебната зала. Но присъствието на най-добрия приятел на съдията като свидетел не може да не окаже някакво въздействие в едната или в другата посока, в зависимост от това как са балансирани симпатиите на Реймънд. — Докосвам ръката на Барбара върху волана. — Благодаря ти, че дойде.

— Не си ме притеснил — казва тя. — Наистина. Беше много интересно — добавя след малко, както винаги искрена в любопитството си. — Ако, разбира се, не вземаме предвид обстоятелствата.

Моето дело е „гръм и шемет“, както го наричат адвокатите — с една дума, пресата ще продължи дълго да го чопли и разчопля. В подобни случаи бъдещите членове на журито биват нападнати от репортерите много преди да се явят в съда, за да изпълнят задълженията си. Засега Нико печели битките в печата. Трябва да

направя каквото мога, за да създам положителна представа за себе си. Тъй като съм обвинен в прелюбодеяние и убийство, важно е обществеността да повярва, че жена ми не е загубила доверие в мен. Присъствието на Барбара на всяко събитие, което информационните средства ще отразят, е особено важно. Стърн настоя тя да дойде в кантората му, така че лично да ѝ обясни това. Като се имат предвид нейната неприязън към публичните мероприятия и тесногърдите ѝ подозрения към непознати, очаквах, че това ще ѝ се стори тежка задача. Но тя не се възпротиви. Подкрепата ѝ през последните два месеца бе неизменна. Макар все още да ме счита за жертва на собственото ми безразсъдство — в дадения случай, затова че поначало ме е привлякъл общественият живот и безмилостната политика — тя признава, че нещата вече са преминали далеч отвъд стадия, в който си получавам заслуженото. Редовно изразява увереност в моята реабилитация и без дори да съм споменал дума, ми представи банков чек за петдесет хиляди долара за заплащане на основния хонорар и допълнителните възнаграждения, изтеглен от сметка, която баща ѝ остави под изключителен неин контрол. С часове ме слушаше внимателно как изобличавам Нико и Молто или описвам лабиринта на сложните ходове, които Стърн чертае. Вечер, когато се поддавам на блуждаеща апатия, тя идва да ме погали по ръката. Поела е част от страданието ми. Но зная, че макар да се прави на храбра, понякога си поплаква, когато е сама.

Не само стресът от тези изключителни събития, но и коренната промяна в моето ежедневие преобрази нашите отношения. Посещавам библиотеката, пиша чернови на защитната си реч, безцелно чопля градината. Но повечето време прекарваме двамата сами. През лятото Барбара има по-малко задължения в университета и след като отведох Нат в летния лагер, сутрин закусваме дълго. На обяд отивам в градината да откъсна някакъв зеленчук за салатата. В отношенията ни се е възродил любовен копнеж. „Защо не опитаме?“, обади се тя от канапето, в което се бе изтегнала един следобед с някакво книжле и белгийски шоколади. И тъй, да се любим следобед стана част от нашето ежедневие. Когато е застанала на колене, надвесена над мен, Барбара най-лесно стига до оргазъм. Птичките пеят зад прозореца, а дневната светлина се процежда през щорите.

Проникнал съм дълбоко в нея, очите ѝ са притворени, но мърдат под клепачите, а лицето ѝ е спокойно, макар и поруменяло от възбуда.

Барбара е изобретателна и гъвкава в леглото; не липсата на чувственост ме тикна към Каролин. Не казвам, че жена ми е страдала от неразположения или е проявявала неохота към любовта. Дори и в най-тежки моменти, дори миналата зима при катаклизма, който последва от идиотските ми признания, не изоставихме секса. Ние сме от революционното поколение, което навремето открито обсъждаше половите отношения. Когато бяхме млади, се грижехме за чувствеността като за вълшебна лампа и дори сега я смятаме за важна. Станали сме експерти във физиогномиката на удоволствията и точките на възбудимост, които трябва да погладим или масажираме. Барбара, типична жена на осемдесетте години, би приела за обидно да живее без тези неща.

Ето че болезнеността, която бе изпълнила нашите отношения в продължение на месеци, изчезна. Но дори сега откривам, че в леглото Барбара е някак тъжна и отчаяна. Между нас все още има дистанция. Тя дреме в кроткия следобед (след шума в центъра, сред който живяхме години, тишината на предградието успокоява и унася), а аз лежа на леглото и си мисля за загадката, която представлява за мен жена ми.

Дори във вихъра на моята страст към Каролин не съм и помислял да напусна Барбара. Ако на моменти женитбата ми с нея е изглеждала необяснима, то това не се отнася до семейния ни живот. И двамата сме много привързани към Нат. Като малък знаех, че други семейства живеят различно от нашето. Разговарят на масата по време на вечеря, ходят заедно на кино и на сладкарница. Виждах деца и родители да тичат, да играят с топка по поляните на парка. Завиждах им. Те имаха общ живот. Когато сам създадох дом и дете, смятам, че постигнах поне една-единствена мечта от детинството си; това е едничката рана от онова време, която, мисля, е заздравяла. Но да се вкопчваме в Натаниъл като наше спасение, е нелепо и измамно. Песимистично и фалшиво. Дори в най-мрачните периоди и двамата гледаме да се съхраним, да не рухнем. Съпругата ми е привлекателна жена. Тя внимателно се взира в огледалото от различни, предварително избрани ъгли, за да е сигурна, че хубостта ѝ не е накърнена; че гърдите ѝ още са стегнати; че талията ѝ, независимо от бременността, е останала

момичешка; че правилните черти на мургавото ѝ лице не губят изящността си от натрупване на мастни тъкани или от увисване на гушата. Тя лесно може да намери обожатели, но е решила да не го прави. Като жена няма грешка. А при смъртта на баща си получи сто хиляди долара в специална сметка, така че не нуждата я задържа при мен. За добро или лошо сигурно има истина в думите, които понякога огорчено изрича в разгара на скандалите — че съм единственият, единственият човек, освен Нат, когото някога е обичала.

В кратките периоди като сегашния, предаността ѝ е безгранична. Навремето тя силно желаше да ми отдаде цялото си внимание. И аз, който ѝ разказвах наблюдения и истории, когато се прибирах, ставах неин посланик за външния свят. Имах ли дела, често се прибирах у дома след единайсет или дори след полунощ, но Барбара ме чакаше, затоплила вечерята, загърната в халата си. Сядахме заедно, а тя като дете от трийсетте години, което е застинало пред радиото, поглъщаше съсредоточено и любопитно онова, което се е случило през деня. Съдовете потракваха, аз говорех с пълна уста, а Барбара се смееше и удивляваше на свидетелите, полицаите и адвокатите, които виждаше само чрез разказите ми.

А за мен? Какво остава за мен? Аз, разбира се, ценя верността и всеотдайността, добрината и вниманието, когато ми се засвидетелстват. Миговете на безкористна любов, отдадени само на мен, са балсам за раненото ми самочувствие. Но би било пресилено и фалшиво да твърдя, че не съществуват моменти, когато я мразя. Аз, обиденият син на един озлобен човек, не мога напълно да овладее своята уязвимост от мрачните ѝ настроения. При нейните пристъпи на убийствена язвителност чувствам как ръцете ми потръпват, готови да я удушат. Като защита срещу тези периоди съм се научил да потъвам в безразличие, което с времето взе да ми става присъщо. И тъй, започнахме една болезнена игра — дърпане на въже, при което и двамата отстъпваме назад, уж за по-сигурна позиция.

Но тези времена сега са отминали и почти забравени. Сега сме пред прага на някакво прозрение. Какво ме държи да не рухна? Може би копнеж? В блажените следобеди на неа, дори когато вратите и прозорците на душата ми са разтворени широко за една дълбока благодарност, почти го улавям. Никога не сме изкарвали дълго без моментни бури — Барбара не е способна на продължително

спокойствие. Но пък сме достигали и до най-вдъхновени върхове. С Барбара Бърнстейн аз съм изживял най-прелестните мигове в живота си. Първите ни години бяха безгрижни, енергични, пълни с буйна страст и трудно обяснимо усещане за тайнственост: понякога копнея тези дни да се върнат и като ровя назад в спомените си, вехна и загивам, опипвайки слепешката пътя назад; аз съм като някое несполучливо създание от научната фантастика, недоносче, което се клатушка на ампутирани крайници и се моли на съществата, към които и то някога е принадлежало: „Дайте ми шанс! Върнете времето!“.

Докато следвах право, Барбара вече преподаваше. Живеехме в двустайно апартаментче — овехтяло, занемарено, пълно с буболечки и всякакви паразити. Посред зима от радиаторите капеше вряла вода, а мишките и хлебарките бяха превзели всички шкафове под нивото на мивката. Само защото минаваше за студентско жилище, този дом не бе категоризиран като гето. Хазяите ни бяха гърци, мъж и жена, кой от кой по-болнав. Чувахме кашлицата му през всички сезони. Тя пък страдаше от артрит и слабо сърце. Когато веднъж месечно отивах да плащам наема, изпитвах ужас, тъй като щом се отвореше вратата, ме лъхваше дъх на гнило и някаква гадна миризма като на вкиснато зеле. Но само това можехме да си позволим. Като извадехме от учителската ѝ заплата учебните ми такси, се доближавахме до официалния критерий за бедност.

Често се шегувахме, че сме толкова бедни, та единственото забавление, което можем да си позволим, е любовта. Този хумор се дължеше повече на неудобството ни, че малко прекаляваме. Това бяха чувствени години. С нетърпение очаквах края на седмицата, която се влачеше едва-едва. Тогава си устройвахме пир за двама с бутилка вино, последван от вълшебна протяжна нощ. Започвахме любовната игра още в хола и разсъбличайки се много бавно, се местехме по мокета към спалнята. Това понякога продължаваше повече от час — отпускахме се един върху друг, претъркулвахме се, пак се вкопчвахме; превъзбуден от сладост, галех втвърдените гърди на моята мургава малка красавица, тръпнеща в екстаз. Една такава вечер, малко преди да стигнем до спалнята, видях, че щората ни е вдигната: двамата възрастни съседни от срещния апартамент ни наблюдаваха. В невинния израз на лицата им се четеше такова смайване, очите им бяха тъй широко отворени и недоумяващи, че още ги виждам в спомените

си като две подплашени животинки — зайци или сърни. Реших, че не са ни наблюдавали дълго, което въобще не облекчаваше срама ми. Двата с Барбара се бяхме изправили в цял ръст, голи-голенички. Знам, че тя също ги видя, защото, когато се отскубнах от прегръдката ѝ и понечих да пусна щората, ме спря. Дръпна ме за ръката и рече: „Не ги гледай“. После пак прошепна: „Не ги гледай“, а упойващият ѝ дъх пареше лицето ми. „Ей сега ще се махнат“.

21.

Една седмица след разпоредителното заседание ние със Санди стоим в приемната на адвокатската кантора, в която Реймънд Хорган работи от май. Тук е много шик. Върху паркета е застлан един от най-големите персийски килими, които съм виждал — с розови шарки върху яркосин фон. По стените са закачени доста скъпи на вид абстрактни картини, а масичките от стъкло и хром във всеки ъгъл са покрити с прилежно подредени броеве на „Форбс“ и „Уолстрийт Джърнъл“^[1]. Приятно русокосо момиче, което вероятно получава по две хиляди долара допълнително годишно възнаграждение само заради хубостта си, е седнало зад луксозно палисандрово бюро и записва имената на посетителите.

Санди най-небрежно ме е хванал за ревера и ми шепне указанията си. Младите адвокати, които минават покрай нас по ризи с навити ръкави, вероятно дори не виждат как устните му се движат. Санди ми казва да не влизам в спорове. Въпросите щял да задава той. Целта на моето присъствие била, както обяснява, да служи като „стимулант“. Най-важното било да запазя спокойствие, независимо как ще ни приемат.

— Знаеш ли нещо? — питам аз.

— Подочувам едно друго — отговаря Санди. — А когато толкова скоро ще научим отговорите от първа ръка, размишленията и предположенията са безсмислени.

В действителност Санди подочува много неща. Добрият адвокат има сложна мрежа. Информация носят клиентите, а също и репортерите. Понякога се намират приятели ченгета. А да не говорим за колегите адвокати. Когато бях прокурор, адвокатската колегия ми приличаше на някакво племе, което тутакси забива барабаните, щом има някоя новина. Санди ми беше казал, че веднага след като поел прокуратурата, Дела Гуардия призовал Хорган пред голямото жури, а Реймънд се съпротивил на основание своя имунитет като бивш прокурор. Твърди, че го знае от сигурен източник. Като се има предвид това спречкване, очаквах враждата между Реймънд и Нико да

продължи, но реакцията на Санди, когато видя името на Реймънд в списъка на свидетелите, говори, че има и допълнителни сведения. Санди, разбира се, никога не би предал доверието на този, който му е подсказал какви са намеренията на Реймънд.

Секретарката на Хорган излиза да ни посрещне, а самият Реймънд е застанал наред с кабинета си. По риза е.

— Санди, Ръсти. — Докато стиска ръката ми, той ме тупва по рамото. Прибавил е още килограми и коремът му опъва долните копчета на ризата. — Били ли сте някога тук?

Развежда ни из кантората. Стимулирани от данъчния закон, юридическите фирми и корпорации са се превърнали в съвременен Версай. Реймънд ни разказва за картините, като споменава имената на художниците — знам, че са му известни единствено от списанията.

— Особено ми харесва тази тук — казва той.

Заврънкулки и квадратчета. В залата за съвещания има десетметрова маса, която е от един-единствен блок зелен малахит.

Санди пита Реймънд за работата му и той обяснява, че главно защитава клиенти, които се съдят с държавата, и смята, че това никак не е зле. В момента очаква да се произнесе голямото жури в Кливланд. Клиентът му продал на Министерството на отбраната парашути, чиито въжета били дефектни.

— Чисто и просто — недоглеждане — казва Реймънд с мошеническа усмивка. — Сто и десет хиляди парчета.

Накрая се връщаме в кабинета му, който е ъглов, така че има хубав изглед на запад и на юг. „Стената на гордостта“ е пренесена тук с някои допълнения. Сега в средата е поставена панорамна снимка на трибуната при последното избиране на Реймънд за главен прокурор. И аз съм там, някъде в десния край, с още четирийсет души. Не бях забелязал един младеж, докато Реймънд не го представи. Някой си Питър. Сътрудник. Той държи в ръка бележник и писалка. Питър е нещо като протоколчик. Ще подсигуриява Реймънд в случай на по-късно възникнал спор за това какво е казал.

— Е, какво мога да направя за вас? — пита Реймънд, след като е поръчал кафе.

— Първо — казва Санди. — Ръсти и аз искаме да ти благодарим за това, че отдели време да се срещнеш с нас. Много мило от твоя страна.

Реймънд маха с ръка.

— Какво мога да кажа? — пита той без видима връзка. ИСКА, струва ми се, да намекне, че желае да помогне, но предпочита да не го изрича.

— Според мен най-добре е... сигурен съм, разбираш — казва Стърн, — че Ръсти не бива да участва в разговора. Надявам се, че нямаш нищо против, ако той просто слуша. — Докато казва това, Санди поглежда към Питър, който е отворил бележника и неумолимо записва.

— Разбира се, вие определяте правилата. — Реймънд започва да се суети по бюрото си, като бърше прах, който нито аз, нито той виждаме. — Учудвам се, че искаш и той да присъства, но това си е ваша работа.

Санди свива вежди в характерен за него израз — един от онези непроницаеми жестове, които отразяват нещо, което е прекалено деликатно или неуточнено, за да бъде изречено с думи.

— Така че какво искате да ви кажа? — пита Реймънд отново.

— Намираме името ти в списъка на свидетелите на Дела Гуардия. Това, разбира се, е поводът за нашето посещение.

— Ясно — казва Реймънд и разперва ръце. — Знаеш как е, Алехандро. Когато някой ти изпрати покана, отиваш на бала.

Хиляди пъти съм наблюдавал този подвеждащ сърдечен маниер на Реймънд. Той прекалено много жестикулира, а едрите му черти всеки момент са готови да се разляят в усмивка. Очите му рядко срещат погледа на човека, с когото общува. Така преговаряше с адвокати. „Не съм кофти човек, но какво да направя?“ Когато посетителят му си отидеше, Реймънд бълваше какво ли не по негов адрес.

— Значи ще свидетелстваш заради призовката.

— Точно така.

— Мда. Не получихме показания. Да приемем ли, че не си разговарял с прокурорите?

— А, поприказвахме малко. Нали разбираш — говоря с вас, говоря и с тях. Отначало имахме някои неприятности. Майк Дюк трябваше да уточни някои неща. Вече два-три пъти сядаме с Томи Молто. По дяволите, повече от два-три пъти. Но нали разбирате, на четири очи. Не съм подписвал показания или нещо такова.

Лошо знамение. Много лошо. У мен едновременно се надигат и паника, и яд, но аз се опитвам да ги потисна. Реймънд го третират като свидетел звезда — никакви формални показания, за да се намалят до минимум несъобразностите, които могат да го злепоставят при разпита от защитата. Множество разговори с прокурора, защото той е толкова важен за това дело.

— Спомена някакви неприятности — казва Санди. — Да разбирам ли, че не стои въпрос за имунитета?

— Не. Нищо такова. Работата е в това, че някой от тези тук, новите ми партньори... се изнервят от всичко това. Бих могъл и аз да си създам неприятности. — Той се смее. — Как започнах тук, а? Постъпил съм от три дни и ето ти, получавам призовка от голямото жури. Обзалагам се, че Соли Уайс е умрял от кеф — казва той, като има предвид управляващия партньор на фирмата.

Санди мълчи. Скромно е поставил шапката и куфарчето си в скута. Изразът му е непроницаем. Стърн става такъв на моменти — внезапно изоставя приятните си обноски и се гмурка под повърхността на нещата.

— И какво си им казал? — тихо пита Санди накрая. Застинал е неподвижно.

— На партньорите ми ли?

— Не, разбира се. Интересува ме какво можем да очакваме от твоите показания. Навремето и ти си гледал на нещата от нашата страна. — Санди преминава в познатия си тон, любезен и заобиколен.

Преди миг, когато той попита какво им е казал Реймънд, въпросът присветна като отразен светлинен лъч. Изведнъж насъбра кураж и нравът му пролича.

— Е, нали разбирате, не искам да повтарям дума по дума — Реймънд кима към младежа, който води бележки.

— Естествено, че не е необходимо — казва Санди. — Теми. Общи положения. Това, което смяташ, че спокойно можеш да ни кажеш. Понякога отстрани е много трудно да се досетиш за какво могат да попитат даден свидетел. Ти самият чудесно разбираш това.

Санди човърка да измъкне нещо, но не разбирам точно какво. Ако бяхме тук просто за да постигнем предварително обявената цел на нашето посещение, вече трябваше да станем и да напуснем. Знаем къде стои Реймънд Хорган. Не е на наша страна.

— Ще свидетелствам за начина, по който Ръсти водеше разследването. За това как ми каза, че има желание да го дам на него. А при един по-късен разговор за някои страни на личния ми живот...

— Един момент. — Повече не мога да се сдържам. — Какво значи, че аз съм имал желание да ми възложиш следствието? Реймънд, нали ти ме помоли да взема делото?

— Водихме един разговор...

С крайчеца на окото си забелязвам как Стърн вдига ръка, но се съсредоточавам върху Хорган.

— Реймънд, ти ме помоли. Каза ми, че си зает с кампанията, а то трябвало да бъде в сигурни ръце. Страх те било някой друг да не го изпорти.

— Възможно е.

— Така беше.

Поглеждам Стърн, като търся подкрепа. Той се е облегал назад и е втренчил очи в мен. Просто е побеснял.

— Извини ме — казвам тихо аз.

Реймънд продължава, без да забележи разменените погледи между мен и адвоката ми.

— Не си спомням, Ръсти. Може и да е било така, както ти казваш. Аз бях зает с кампанията. Но това, което помня, с, че разговаряхме ден-два преди погребението и накрая на този разговор се разбрахме ти да поемеш делото. Но имам чувството, че идеята да го поемеш беше не толкова моя, колкото твоя. Признавам си, че я възприех, но си спомням, че бях изненадан от това как се развиха нещата.

— Реймънд... Какво се опитваш да направиш с мен, Реймънд? — Поглеждам Санди, който е затворил очи. — Не мога ли поне това да попитам?

Но вече съм докарал нещата отвъд превала. По силата на собствената си инерция Реймънд се движи стремглаво надолу по склона. Той се навежда напред върху бюрото си колкото може.

— Какво се опитвам да направя с теб ли? — Два пъти повтаря въпроса, като постепенно се зачервява. — А ти какво се опитваше да направиш с мен, Ръсти? Какво търсят твоите отпечатъци върху тая проклета чаша? Какви бяха тия глупости да седиш в кабинета ми и да ме питаш с кого спя и нито веднъж да не споменеш нищо — нито

тогава, по приятелски, нито две седмици по-рано, когато ти възложих следствието... за което, доколкото си спомням, два-три пъти ти се карах, че го протакаш... — В този момент той рязко се обръща към Санди. — За това също ще свидетелствам — казва, след което отново се обръща към мен. — ... Нито две седмици по-рано, когато професионалната етика изискваше да го направиш, нито после в някакъв момент не ми каза, че си спал със същата тази жена. Доста размишлявах върху онзи разговор, Ръсти. И се чудех какво може да си правил там. Какво правеше ти там?

Сцената надхвърля възможностите на сътрудника Питър. Той е престанал да пише и ни наблюдава. Стърн посочва към него.

— При тези обстоятелства съветвам моя клиент да не отговаря. Очевидно той би желал да направи това.

— Ето за това ще свидетелствам — казва Реймънд на Санди. Изправя се и започва да брой на пръсти. — Че той поиска делото. Че трябваше да го подканям многократно, за да го задвижи. Че повече се грижеше да разбере кой друг е спал с Каролин, отколкото кой я е убил. И че когато ножът опря до кокала, се изправи в кабинета ми и ни наговори куп глупости как онази вечер въобще не бил се вестявал край апартамента на Каролин. За това ще свидетелствам. И то с голямо удоволствие.

— Много добре, Реймънд — казва Стърн.

Взема сивата си шапка от стола, на който я е поставил, докато полагаше усилия да ме усмири. Гледам Хорган право в очите. Той също е впил поглед в мен.

— Нико дела Гуардия честно си призна, че целта му е била да ме провали — казва Хорган.

Санди застава между нас. Изправя ме на крака, като ме хваща с две ръце под мишниците.

— Достатъчно — заявява той.

— Гад мръсна! — викам аз, докато излизаме с бърза крачка, следвани от Питър. — Подла гад!

— Сега поне знаем позицията му — казва тихо Стърн. Докато минаваме през приемната, той ми прошушва да не гъквам. От насилственото мълчание усещам устата си като стегната с мундщук. Докато асансьорът слиза надолу, в мен намира желание да говоря и когато стигаме партера, хващам Санди за ръката.

— Какво му става?

— Много е ядосан. — Санди крачи решително през мраморното фойе.

— Виждам. Дали Нико го е убедил, че съм виновен?

— Вероятно. При всички случаи смята, че си могъл да бъдеш много по-предпазлив, особено заради него.

— Че не съм бил верен слуга?

Санди показва друг от непроницаемите си жестове — с ръце, очи и вежди. Размишлява за нещо. Докато върви, ми хвърля мрачни погледи.

— Не знаех, че Хорган е имал връзка с Каролин. Нито пък че си обсъждал с него въпроса.

— Бях забравил за този разговор.

— Дума да няма — казва Стърн с тон, който предполага, че дълбоко се съмнява. — Е, мисля, че Дела Гуардия ще може да извлече полза от това. Кога са имали тази връзка Реймънд и Каролин?

— Веднага след като тя скъса с мен.

Санди спира. Не прави усилие да прикрие огорчението си. За миг проговаря нещо на родния си език.

— Нико безспорно се приближава до доказване на мотив.

— Но има да извърви известно разстояние — казвам с надежда. — Все още не може да докаже отношенията между Каролин и мен.

— Известно разстояние — повтаря Санди.

В израза му се чете умишлена отегченост. Явно е съвсем обезсърчен и от изпълнението ми горе, и от това, че не съм споделил с него такава съществена подробност. Казва, че ще трябва да поговорим надълго и нашироко, но в момента имал работа в съда. Нахлупва си шапката и без да се обърне, излиза навън, сред палещата жегла.

Стоя съкрушен насред фойето. В мен напират толкова много чувства, че усещам замайване. Но най-вече ме изгаря срам от собствената ми глупост. След всички тези години пак не можах да предвидя как тези събития ще се отразят на Реймънд Хорган, въпреки че сега траекторията на чувствата му изглежда толкова предсказуема, колкото и хиперболична крива. Реймънд Хорган е обществен деятел. Смисълът на живота му е да си създава име. Твърди, че не е политик, но страда от болестта на политиците: разцъфтява от овации и жадува за доброто мнение на всеки. Той не се интересува от моята виновност

или невинност. Сломен е от собствения си позор. Първият му заместник с обвинен в убийство. Следствието, което лично ме накара да водя, е саботирано под носа му. И той ще трябва да седне на свидетелската скамейка и да направи всеобщо достойние своето собствено неблагоприятие. Години наред по кръчмите ще се разправят вицове за това какво означава да бъдеш първи заместник под ръководството на Реймънд Хорган. Заради поведението и на двамата ни ще оприличат прокуратурата на римска баня. Но най-лошото е, че убийството отне на Реймънд живота, който той наистина харесваше; то промени хода на изборите; запрати го тук, в тази клетка от стъкло и стомана. Това, което вбесява Реймънд и разпалва яростта му, е не че съм извършил престъплението, а убеждението му, че целта е била и той да бъде жертван. В общи линии го каза, когато се отприщи накрая. Прекарал съм го. Убил съм Каролин, за да го сваля. И съм успял. Хорган смята, че всичко е прозрял. И ясно е начертал отмъщението си.

Най-после напускам сградата. Горещината е непоносима, а слънцето е заслепяващо. Изведнъж усещам, че не стъпвам здраво на краката си. Неволно се опитвам да пресметна хилядите неуловими въздействия, които показанията на Реймънд и явната му враждебност към мен ще имат върху процеса, но бързо се отказвам. Мислите ми нахлуват и си отиват безразборно. Виждам лицето на баща си. Не мога да свържа нещата. След толкова седмици, след всичко преживяно, чувствам, че ще се пръсна отвътре, и с изумление откривам, че докато се шляя из улиците, започвам да се моля — навик от детството ми, когато се опитвах да подсигурия обзалаганията си с един Бог, в когото не вярвах кой знае колко.

А сега, Боже мили, мисля си аз, Боже мили, в когото не вярвам, изличи всичко това, защото съм уплашен до смърт. Боже мили, надушвам страха си тъй ясно, както озона във въздуха след светкавица. Така осезаемо чувствам ужаса, че той добива цвят — кърваво, огненочервен. Усещам го в костите си, които ме болят. Болката ми е толкова остра, че едва се движа по горещия паваж, а в миговете, когато гръбнакът ми се огъва от страх, сякаш подпрян с нажежен прът, дори крачка не успявам да направя. Боже мили, Господи Боже, изпитвам страх и мъка и каквото и да съм сторил, за да стовариш това върху мен,

освободи ме, моля те, моля ти се, освободи ме от страданието. Пожали ме! Боже мили, в когото не вярвам, Господи, пусни ме на свобода.

[1] Нюйоркски издания, които се четат предимно от големите финансисти и бизнесмени. — Б.пр. ↑

22.

В Съединените щати прокуратурата не може да обжалва разпорежданията на съдията, издадени по наказателни дела. Това е конституционен принцип, обявен от Върховния съд на САЩ. Американският прокурор, единствен измежду всички юристи, които се изправят пред съда — измежду асове и дребни риби, измежду адвокатите, занимаващи се със събиране на вземания, царете на делата за банкрут, кресльовците по бракоразводните дела, франтовете по делата за наркотици или тези от уравновесения тип като Санди Стърн и юристите от големите фирми, които и по най-незначителен повод винаги се явяват в съда по двойки — единствен той, прокурорът, няма право да поиска преразглеждане на съдийските действия в хода на процеса. Независимо от върховенството на службата му, от властта над полицаите, които командва, от пристрастието към него самия, с което членовете на журито идват в съда, прокурорът често се оказва задължен да изтърпява безмълвно различните прояви на съдийска злоупотреба.

Докато бях прокурор, това задължение ми се стоварваше най-често, когато делото се водеше от съдията Ларън Литъл. Никак не ми беше леко. Той е хитър и начетен и позовавайки се на житейския си опит, не е склонен да приема становищата на обвинението. Навиците, придобити по време на двайсетгодишния му стаж като адвокат — постоянно да тормози и пренебрегва прокурорите и полицията — не го напуснаха и когато стана съдия. Безразборните и пълни неправди, на които е бил свидетел по улиците, за него са се превърнали в своего рода енциклопедия на чувствата и предопределят решение, което почти инстинктивно е насочено срещу обвинението. След две-три години Реймънд престана да се явява по неговите дела, защото двамата крещяха един срещу друг така, както сигурно са правили в старата си адвокатска кантора. След това Ларън, по-непреклонен от когато и да било, удряше с чукчето и обявяваше почивка, за да могат в съдийския кабинет отзад да се сдобрят с Реймънд и да се уговорят кога ще се почерпят.

Когато Стърн и аз пристигаме, Литъл е вече на бюрото си и слуша доклади по други дела. Той както винаги привлича вниманието. Като се огледате, забелязвате само него — умен, одухотворен и изключително предразполагащ. Съдията Литъл е човек планина — широкоплещест и висок близо два метра. За пръв път е станал известен като герой на футболното и баскетболното игрище в университета, където е получавал стипендия като спортист. Косата му е къдрава и доста прошарена. Има широко лице, огромни ръце, изискан ораторски стил и мощен глас, плътен в целия си мъжки диапазон. Неговата интелигентност лъха от самото му присъствие. Някои твърдят, че Ларън вижда бъдещето си като федерален съдия, а други предполагат, че истинската му цел е да наследи Олбрайт Уилямсън като конгресмен от Северния район, когато Уилямсън се позамисли за възрастта си и прогнозите на кардиолога си. Независимо от своите намерения Ларън е личност, чиито перспективи и способности го превръщат в човек от изключителна важност в нашия край. Секретарят на съдията се обади по телефона вчера сутринта и ни призова да се явим. След представянето на нашите искания преди два дни негово благородие желаел да проведе предварително заседание по моето дело. Подозирам, че ще се произнесе по някои от молбите ни и може би ще обсъди датата за началото на процеса.

Санди и аз чакаме мълчаливо. Кемп ще дойде малко по-късно. Тримата прекарахме вчерашния ден заедно и аз им казах всичко, което знам за всеки свидетел, посочен от Нико. Въпросите на Стърн запазиха точния си и ограничен характер. Отново не ме попита дали онази вечер съм спал с Каролин, или съм бил там, по каквато и да е друга причина и дали, независимо от предишните ми изявления не притежавам все пак предмет, който може да пасне с пукнатината в главата ѝ. Прекарвам тези добре познати ми минути, като се оглеждам наоколо. Репортерите отново са тук, въпреки че художниците са си останали у дома. Съдията Литъл, който е политик, доколкото един съдия може да бъде такъв, се отнася с репортерите добре. За тях с определена специална маса в западната част на залата, а преди да произнесе някое по-важно решение, той винаги информира пресбюрото. Залата, където ще бъде определен ходът на останалата част от живота ми, е същинско бижу. Секцията за журито е заградена от орехов парапет с топки от лакирано дърво. Мястото за свидетели е построено по подобен начин и

опира в съдийското бюро, издигнато на подиум и покрито с орехов навес, подпрян с две колони от червен мрамор. Местата на секретаря, офицера по охраната и стенографа (чиято задача е да записва всяка дума, произнесена по време на заседанието) са доста пред съдийското бюро. На метър-два пред тях са поставени две маси от изящно обработен по-тъмен орех с извити крака. Те са предназначени за страните и са поставени перпендикулярно на съдийското бюро. По традиция прокурорът седи по-близо до журито.

Когато всички останали дела са приключени, извикват нашето. Неколцина репортери се примъкват към масата на защитата, за да чуват по-добре, а аз и юристите се събираме пред бюрото. Стърн, Молто и Нико си казват имената. Санди отбелязва моето присъствие. Томи ми се хили. Обзалагам се, че е чул за срещата ни с Реймънд миналата седмица.

— Господа — започва съдията Литъл, — повиках ви днес, защото реших, че можем да свършим това-онова по придвижване на делото. Представени са ми някои искания на защитата и аз съм готов да се произнеса по тях, освен ако обвинението няма особено желание за отговор.

Томи шепне нещо в ухото на Нико.

— Само искането за отвод на господин Молто — обажда се Нико.

Естествено, мисля си аз. Цялата прокуратура работи за него, а той още се притеснява да представи нещо писмено.

Ларън заявява, че ще остави искането за отвод за накрая, въпреки че има някои съображения по него.

— Сега, по първото искане, което е за незабавно определяне на дата за начало на процеса — казва Ларън, като гледа купчината документи пред себе си. — Мислих по този въпрос, а както обвинението знае, разпоредителното заседание по делото „Родригес“ беше тази сутрин, така че броено от днес, след три седмици ще бъде свободен в продължение на дванайсет работни дни. — Ларън поглежда календара си. — Осемнайсети август. Можете ли да се явите тогава, господин Стърн?

Това е невероятно развитие. Не очаквахме дата преди есента. Санди ще трябва да зареже всичко друго, но не се двоуми.

— С удоволствие, Ваше Благородие.

— А обвинението?

Нико веднага започва да го усуква. Запланувал бил отпуска. Също и господин Молто. Трябвало да се проверят някои улики. При тези думи Везувий изригва.

— Не, не! — казва съдията Литъл. — Не искам да чуя нищо такова! Не, господин Дилей Гуардия! — Той така произнася името на Нико, като че ли се опитва да включи в него прякора. Ларън не можеш го разбра. — Тези обвинения тук... Тези обвинения са за най-сериозно престъпление... Какво по-лошо можете да направите на господин Сабич? Бил е прокурор през целия си професионален живот, а вие повдигате такива обвинения. Всички знаем защо господин Стърн иска да насрочи скоро процеса. Тук няма тайни. Всички ние през голяма част от живота си сме се занимавали с дела. Господин Стърн е прегледал доказателствата, които сте му представили вие, господин Дилей Гуардия, и той не смята, че делото ви е солидно. Може би не е прав, аз още не знам това. Но когато дойдете в тази зала и обвинявате някого в престъпление, трябва да сте готов да го докажете. И то сега. Затова не ми разправяйте какво още трябва да бъде събрано и подготвено. Не може да оставите това дело да виси над главата на господин Сабич като дамоклев меч. В никакъв случай! Процесът започва след три седмици.

Кръвта ми се е вледенила. Без да се извиня, отивам и сядам на масата на защитата. Стърн за миг поглежда назад и като че ли се усмихва.

— Сега да видим какво друго — казва Ларън.

За момент, докато гледа книгата, се подсмивва прикрито. Никога не може напълно да скрие удоволствието си от това, че е накастрил прокурор. Бързо разглежда исканията ни за представяне на различни доказателства. Всичките са одобрени, както и трябва да бъде. Томи проявява известно недоволство относно искането за предоставяне на чашата. Той напомня на съда, че задължението да се докаже непрекъснатото владение на чашата, тоест че тя никога не е напускала владението на щатските органи, пада върху прокуратурата и ако тя бъде предадена на защитата, това ще бъде невъзможно.

— Добре, а за какво ѝ е тази чаша на защитата?

Незабавно се изправям.

— Искам да я видя, Ваше Благородие.

Санди ме поглежда жлъчно. Поставя ръка върху рамото ми и ме натиска надолу към стола. Ще трябва да свикна, че тук не ми е мястото да приказвам.

— Чудесно — казва Ларън. — Господин Сабич иска да види чашата. Само това. И е в правото си. Прокуратурата трябва да му я покаже. Знаете ли, аз се запознах с представените на защитата доказателства и разбирам защо господин Сабич би желал да разгледа внимателно чашата. Искането ще бъде удовлетворено. — Ларън сочи към мен. За пръв път показва, че ме е забелязал. — А между другото, господин Сабич, вие ще бъдете защитаван от адвоката си, но ако желаете лично да правите изявления, имате това право. По всяко време. Имате право да присъствате както когато провеждаме среща в съдийската стая, така и по време на самия процес. Всички знаем, че господин Сабич е чудесен прокурор, един от най-добрите, които сме имали в този край, и съм сигурен, че от време на време ще има въпроси за това, което вършим.

Преди да отговоря, поглеждам Санди, който ми кима утвърдително. Благодаря на съда. Заявявам, че аз ще слушам, а защитникът ми ще говори.

— Много добре — казва съдията, но в очите му се чете топлина, която никога досега не съм виждал у него по време на заседание. Сега съм подсъдим под негова особена опека. Като племенен вожд или дон от мафията, докато съм в негово владение, той ми дължи някаква закрила. — Следва искането за посещение на апартамента.

Молто и Нико се съветват.

— Не възразяваме — казва Молто. — Стига да присъства и полицаи.

Но пък Санди мигновено възразява срещу това. Следват няколко минути на типични съдебни препирни. На всички е ясно какво става. Прокурорите искат да разберат какво търсим, но от друга страна, те имат законен аргумент. Всяко нарушение на съдържанието на апартамента на Каролин ще им попречи по-нататък да използват местопрестъплението с доказателствена цел.

— Вече имате снимки — казва съдията. — Всеки път, когато гледаме едно от тези дела, се чудя дали прокуратурата не е в някакъв съюз с „Кодак“. — Репортерите се смеят, а Ларън само се усмихва. Такъв е — обича да забавлява. С чукчето посочва към Дела Гуардия.

— Може да поставите полицаѝ до вратата, за да сте сигурни, че защитата няма да изнесе нещо. Но няма да ви позволя да им ходите по петите, за да разберете какво търсят. Прокуратурата имаше на разположение четири месеца да прегледа апартамента — казва Ларън, като включва в бройката и месеца, през който начело на следствието бях аз. — Струва ми се, че защитата има право на няколко спокойни минути. Господин Стърн, подгответе подходящо разпореждане и аз ще го подпиша. И нека да сме сигурни, че предварително ще уведомите управителя, изпълнителя или съответния там пълномощник по наследството, така че да знаят какво възнамерява да прави съдът. Сега да видим искането за отвод на господин Молто. — Става въпрос за нашата молба, която цели да попречи на Томи Молто да бъде един от прокурорите по това дело, тъй като Нико е заявил, че той може да бъде свидетел.

Нико започва веднага. Отбелязва, че когато остават три седмици до началото на процеса, отстраняването на един от прокурорите ще създаде доста затруднения. Невъзможно било. Обвинението нямало как да се подготви. Не схващам дали се опитва да спечели време, като отложи началото на процеса, или иска да отхвърли искането. Вероятно и той самият не е наясно по въпроса.

— Добре, вижте сега, господин Дела Гуардия, не съм ви посъветвал аз да поставите името на господин Молто в списъка на свидетелите си — казва съдията Литъл. — Не си представям как смятате да процедирате с прокурор, който ще бъде и свидетел. Прокурорът не може да бъде едновременно и страна, и свидетел в един и същи процес. Това правило е в сила в нашите съдилища вече четиристотин години и аз нямам намерение да го изменям заради това дело, независимо колко важно е то за участниците и независимо колко репортери от „Таим“ или „Нюзуик“, или откъдето и да е, ще се появят. — Съдията Литъл спира за момент и присвива очи към репортерите, сякаш едва сега ги е забелязал. — Но нека да кажа едно нещо... — Той се изправя и започва да се разхожда зад бюрото. Като се има предвид, че подиумът е издигнат на височина метър и петдесет, изглежда огромен. — Доколкото разбирам, господин Дилей Гуардия, изявлението, за което говорите, е това, което господин Сабич е направил в отговор на обвинението в убийство, отправено му от господин Молто, като е казал „прав си“.

— Казал е: „Да, прав си“ — поправя го Нико.

Ларън приема поправката, като навежда огромната си глава.

— Добре. Обвинението още не е представило това изявление. Ала вие сте посочили намеренията си и поради това господин Стърн представи своето искане. Но ето какво ми идва наум. Не съм сигурен дали това изявление ще се използва като доказателство. Господин Стърн още не е направил възражение. Той по-скоро би искал отвода на господин Молто. Но аз си мисля, господин Дилей Гуардия, че като стигнем дотам, господин Стърн ще каже, че изявлението е несъстоятелно. — Това е едно от любимите средства на Ларън да подпомага защитата. Той предвижда възражения, които вероятно ще чуе. Някои от тях, като това например, явно ще бъдат направени. Други обаче никога не биха хрумнали на защитника. Но и в двата случая, когато те бъдат официално направени, винаги успяват.

— Ваше благородие — казва Нико, — той си призна, че е извършил престъплението.

— О, господин Дела Гуардия! — възкликва съдията Литъл. — Хайде сега! Виждате ли, точно това искам да посоча. Казвате на някого, че е извършил нещо нередно, а той ви отговаря „да, прав си“. Всички разбираме, че то не е казано на сериозно. Нима не е от ясно по-ясно? А ако господин Сабич бе израсъл в моя квартал, той би казал „дааа, майчице“. — Всички в съдебната зала прихват. Ларън печели още една точка. Смеейки се, той сяда зад бюрото си. — Но предполагам, че в квартала, в който е израснал господин Сабич, хората казват „да, прав си“, а имат предвид „да имаш да вземаш“. — Ларън прави пауза и добавя: — Стараят се да бъдат любезни.

Нов смях.

— Ваше Благородие — казва Нико. — Това не е ли въпрос, който трябва да се реши от журито?

— Напротив, господин Дилей Гуардия, това е въпрос преди всичко на съда. Аз трябва да съм удовлетворен, че доказателството е състоятелно. Че прави твърдението, което подкрепя, по-вероятно. Сега още не се произнасям, но, сър, ако не сте значително по-убедителни от досега, предполагам, че като му дойде времето, ще се произнесе, че това доказателство няма отношение към делото. А когато отговаряте на искането на господин Стърн, може да решите да вземете това предвид, тъй като, ако няма да представяте това доказателство или да разчитате

на него при разпита на подсъдимия, тогава ще трябва да отхвърля искането на защитата.

Ларън се усмихва. Нико, разбира се, е прекаран. Съдията на практика му каза, че твърдението няма да бъде допуснато. Изборът на Нико се състои в това да реши дали да загуби Молто и да направи безплоден опит да представи това доказателство, или да задържи Томи и да се лиши от доказателството. Всъщност той няма какво да избира — по-добре да вземеш половин хляб, отколкото нито троха. Изявлението ми пред Молто изведнъж бе заличено.

Молто се приближава до подиума.

— Господин съдия... — казва той и млъква, защото Ларън го прекъсва. Добронамереността изцяло е изчезнала от лицето му.

— Господин Молто, няма да ви позволя да дискутирате допустимостта на вашите показания. Току-виж успеете да ме убедите, че тук не бива да бъде приложено вековното правило, забраняващо на прокурора да бъде свидетел по водено от него дело. Но докато не го направите, няма да ви слушам повече.

Ларън приключва набързо. Казва, че ще се видим на осемнайсети август при започването на процеса. Той напуска подиума, като хвърля един последен поглед към репортерите.

Молто продължава да стои и раздражението му е видно. Той винаги е имал един лош за прокурор навик — да позволява недоволството му да личи. Но съдията Литъл и той се атакуват по този начин от много години. Споровете им бяха прословути. Изгонен от Болкаро в съдийския Сибир, съдията Литъл прилагаше собственото си сурово правосъдие. За него полицаите винаги бяха виновни в грубо отношение към задържания, освен ако не докажеха противното. Молто, притиснат и горчиво нещастен, обикновено заявяваше, че сутенъорите, наркоманите и джебчиите, някои от които се явяваха всекидневно в съдебната зала на Ларън, се изправяли да го аплодират, когато той заемал мястото си в залата. Полицаите ненавиждаха съдията Литъл. Те измисляха расистки епитети, доказващи не по-малко въображение от това на хората, които пратиха човек на Луната. Ларън отдавна вече работеше в центъра, когато завърших следствието на „Нощните светии“, а Лайънел Канили все още се оплакваше, когато чуеше името му. Имаше една история по повод дело за побой, която Канили сигурно ми бе разправял поне десет пъти. Обвиняемият бил доведен от

полицай, който твърдял, че лицето се е съпротивлявало при арестуване. Полицаят на име Манос казал, че той и подсъдимият се спречкали, след като подсъдимият го обидил.

Какво те нарече, попитал Ларън.

Манос отговорил, че в съда му било неудобно да повтори.

Защо, господин полицай, нима се страхувате да не обидите присъстващите? Ларън посочил към предните редове, където седели сутрешните подсъдими — сбирщина от проститутки, джебчии и наркомани. Говорете спокойно, добавил.

Нарече ме мръсен копелдак.

От залата се разнесли подсвирквания, дюдюкания и смях. Ларън ударил няколко пъти с чукчето за тишина, но и той се смеел.

Но, господин полицай, попитал Ларън, все още усмихнат, не знаете ли, че в нашата общност това е израз на добри чувства?

Гражданите в залата подивели. Появили се вдигнати юмруци, символ на свобода за черните, и ръце, трескаво преплитащи пръсти в негърски поздрав. Манос понесъл всичко това мълчаливо. След малко Молто произнесъл заключителните си думи, а Ларън решил делото в полза на подсъдимия.

— И тук следва най-интересното — ми разправяше Канили. — Манос се запъти към съдията, застана пред него с фуражка в ръка и му каза нежно и невинно: „Благодаря, копелдак мръсен!“, обърна се и излезе.

Тази история съм я чул от още двама души. Те потвърждават последната реплика, но и двамата се кълнат, че я е произнесъл съдията.

23.

Всяка седмица, обикновено в сряда вечер, телефонът звъни. Знам кой е още преди да проговори. Чувам го как засмуква проклетата си цигара. Не трябва да говоря с него и той не трябва да говори с мен. И двамата имаме указания. Затова не си казва името.

Кво правиш, пита той.

Карам я някак.

Добре ли сте вкъщи?

Спогаждаме се.

Гадна работа.

Кажми нещо повече.

Той се смее. Не, няма да ти кажа. Имаш ли нужда от нещо? Да помагам, а?

Засега нищо. Много мило, че се обаждаш.

Да, мило е, но предполагам, че скоро пак ще си началство. Хванал съм се на бас.

Сигурно. А ти? Ти как си?

Добре. Оцелявам.

Шмид още ли се занимава с твоето дело, питам аз, като имам предвид шефа му.

През цялото време. Знаеш го. Да върви по дяволите.

Много ли те тормозят?

Кой, тия леваци ли? Ами!

Но аз знам, че на Лип му е тежко. Мак, която също се обади два-три пъти, ми каза, че са го изтеглили обратно в Макграт Хол и са го махнали от специалния отряд към прокуратурата. Шмид го е вързал за едно бюро да подписва докладите на другите полицаи. Това сигурно ще го подлуди. Но Лип винаги е бил въжеиграч в полицията. Трябваше да смае тълпата, за да удържи враговете си. Мнозина чакаха да видят как ще падне. Сега е паднал. Полицаяте винаги ще смятат, че Липранзър е знаел нещо и ми е позволил да го скрия. Те просто така са устроени.

Накрая на всеки разговор обещава, че следващата седмица ще се обади пак. И го изпълнява добросъвестно. Освен с някоя и друга реплика разговорите ни не се различават един от друг. След около месец, когато стана ясно на всички, че работата е сериозна, ми предложи пари.

Разбирам, че тези неща могат да струват скъпо, каза ми той. Знаеш, че хората от Централна Европа винаги имат по нещо скътано.

Отвърнах му, че Барбара е спасила положението. Той отбеляза колко е добре да се ожениш за момиче от еврейски произход.

Тази седмица, когато телефонът звънна, аз чаках.

— Кво правиш? — пита той.

— Карам я някак.

Точно когато си разменяме тези думи, Барбара вдига другия телефон.

— За мен е, Барбара — казвам аз.

Тъй като не знае нашата договорка, тя казва: „Здравей, Лип!“, и затваря телефона.

— И какво става?

— Делото е насрочено — казвам аз. — След три седмици. Малко по-малко.

— Да, знам. Видях във вестниците.

И двамата замълчаваме за момент. Дан Липранзър няма какво да направи относно показанията си. Те ще ме разбият. И двамата го знаем, но нямаме избор. Лип е отговорил на въпросите на Молто в деня след изборите, преди да може да предвиди резултата. Но аз съм склонен да мисля, че отговорите щяха да бъдат същите, дори и да знаеше последствията. Станалото — станало. Той така би успокоявал себе си.

— Подготвяш ли се? — пита.

— Работим много упорито. Стърн е изумителен. Наистина. Далеч по-добър е от всички други.

— Така разправят. — Когато замълчава, чувам щракането на запалката му. — Е, добре. Да имаш нужда от нещо?

— Имам — отговарям аз. Ако той не беше попитал, и аз нямаше да отворя дума. Така бях решил в себе си.

— Казвай!

— Трябва да намеря оня приятел Леон. Леон Уелс. Оня, за когото се предполага, че е подкупил прокурор от Северния район, сещаш ли

се? Подсъдимият в онова съдебно дело, което ти изрови, онова с Каролин и Молто. Стърн назначи някакъв частен детектив, който нищо не можа да открие. За него такъв човек не съществувал. Не знам какво друго да опитам. А не съм толкова интимен с Томи Молто.

Частният детектив се казваше Нед Бърман. Санди каза, че е добър, но ми се стори, че няма представа какво прави. Дадох му копия от страниците на съдебното дело. След три дни той се върна и каза, че не може да помогне. Северният район в тези дни, каза той, е истинска зоологическа градина. Желая ти успех. Наистина ти го желая. Там не е ясно кой на кого какво прави.

Липранзър се замисля над молбата ми по-дълго, отколкото очаквах. Но аз разбирам проблема. Ако в службата му разберат, че ми помага в подготовката на моята защита, ще го уволнят. За неподчинение. За предателство. Над петнайсет години служба и пенсията му ще идат на вятъра.

— Не бих молил, знаеш, че наистина не бих. Но смятам, че това би могло да се окаже от значение.

— Как? — пита той. — Смяташ, че по това дело при Томи нещо не е наред? И е изфабрикувал обвинението срещу теб, за да престанеш да се ровиш? — Виждам, че макар да се старая да не прави заключения, Липранзър смята тази идея за изсмукана от пръстите.

— Не знам какво да отговоря. Искаш да ти кажа, че според мен това е възможно? Да, възможно е. И независимо дали той ме е нагласил или не, ако можем да открием нещо такова, зле му се пише. Нещо от тоя сорт ще привлече вниманието на журито.

Той отново замълчава.

— След като свидетелствам — казва после. — Знаеш, че онези приятелчета ме държат под око. А и не ми се ще, когато под клетва ми задават каквито и да било въпроси, да трябва да давам лъжливи отговори. Много хора биха искали да видят това. Когато сляза от свидетелския стол, те ще се поуспокоят. Тогава ще се захвана с това. Както трябва. Добре ли е?

Не е добре. Може да стане много късно. Но вече поисках прекалено много.

— Много е добре. Приятел си. Истински.

— Предполагам, че скоро пак ще ръководиш прокуратурата — казва той. — Аз просто си подсигуриявам басовете.

Отново бейзбол за малчугани през летния сезон. В този турнир, слава богу, не се води класиране, тъй като „Стингърс“, отборът на Нат, не е напреднал особено. През задушните августовски вечери високите топки все още стряскат нашите малки играчи. Те падат с безпрепятствената поройна скорост на дъжда. Момчетата се поддават по-добре на обучението. Те хвърлят и удрят все по-умело. Но повечето от момчетата изглеждат невъзприемчиви. Няма смисъл да им се говори за достойнствата на премерения замах. Всяко момче на осем години застава пред топката с надежда, че неговата бухалка е магическа. Представя си, че топката излита в трибуните или се плъзга коварно по страничната линия. Няма полза да повтаряш на момчетата да удрят ниски топки — те едно си знаят.

За моя изненада Нат е изключение. Това лято той се променя и започва да придобива някаква по-земна нагласа. Изглежда, че неотдавна е осъзнал своята сила и факта, че хората смятат начина, по който вършиш нещо, за признак на характер. Щом му дойде редът пред блокчето и удари топката, наблюдавам как поглежда нагоре, когато премине първа позиция и спринтира към втора. Ако просто кажем, че подражава на играчите от телевизията, ще бъде неточно, защото важното е, че въобще ги е забелязал. Той започва да обръща внимание на държането си. Барбара казва, че изглежда по-придирчив и към дрехите си. Бих се радвал повече на всичко това, ако не бях загрижен за причините на това внезапно узряване. Той не беше пораснал чак толкова много, че да бъде изтръгнат от корените на мечтателността си. Предполагам, че Натаниъл насочваше своето внимание към света, защото знаеше, че именно този свят причинява толкова много неприятности на татко му. След играта се запътваме към вкъщи сами. Никой не е толкова безсърдечен, за да ни намекне да не присъстваме на пикника, но така е най-добре. Един път, след като ми предявиха обвинението, останахме, но времето мина толкова тягостно и с такива внезапни мъчителни паузи, които наставаха, щом се засегнеха най-обикновени теми — службата, от която съм освободен, или телевизионен детективски сериал, в който се разказва за затруднения като моето — че повече не можех да издържам там. Тези мъже са достатъчно великодушни, за да приемат моето присъствие сред тях. Но

ако има някаква опасност, тя е заради децата. Ние всички трябва да мислим за предстоящите месеци, за невъзможността да обяснят къде съм отишъл... и какво съм извършил. Не е честно да осакатявам великолепните им вечери с проклятието на злото. Ето защо аз и Нат напускаме с дружеско помахане. Аз нося бухалката и ръкавиците. Той върви до мен и мачка глухарчетата.

Натаниъл не се оплаква. Дълбоко съм трогнат от предаността на моя син. Един Господ знае какви рани му нанасят неговите приятели. Никой възрастен не може изцяло да си представи самодоволните остроумия и безцеремонната злоба, които той понася. И все пак отказва да ме изостави — мен, източника на тази негова болка. Той не е любвеобилен. Но е с мен. Издърпва ме от канапето, за да упражняваме фалцовия удар; придружава ме вечер, когато излизам за вестници и мляко. Върви пред мен през малката горичка между нашия квартал и поляните на Ниъринг. Не показва уплаха.

— Страхуваш ли се? — внезапно питам тази вечер, както вървим.

— Искаш да кажеш дали ме е страх, че няма да се измъкнеш ли? — Процесът приближава със застрашителна скорост и дори моят осемгодишен син тутакси разбира какво искам да кажа.

— Да.

— Неее.

— Защо не?

— Просто не се страхувам. Това са куп глупости, нали? — Той ми хвърля примижал поглед изпод козирката на накривената си бейзболна шапка.

— Донякъде е тъй.

— Те ще направят този процес, ти ще им кажеш какво се е случило наистина и всичко ще свърши. Така казва мама.

Ох, сърцето ми ще се пръсне — „така казва мама“. Прегръщам през рамо моя син, повече от всякога удивен от безпределната му вяра в нея. Не мога да си представя какви са тези терапевтични сеанси между майка и дете, чрез които тя го е убедила така да ме подкрепя. Това е чудо, което само Барбара би могла да постигне. Именно тази връзка ни крепи като семейство — най-много на света обичам Нат, а той обожава своята майка. Дори и в тази крехка възраст, кипящ от буйната енергия на осемгодишно човече, той се разнежва пред

Барбара, както пред никой друг. Единствено на нея ѝ е разрешено да го прегръща дълго; те се радват на особена хармония, взаимност и доверие. Той по-скоро прилича на нея, отколкото на мен — чувствителен, притежаващ нейния пъргав ум, спохождан от мрачните ѝ потайни настроения. Тя му отвръща със същата преданост. Нат винаги присъства в мислите ѝ. Вярвам ѝ, когато казва, че ако роди друго дете, не би могла да го дари със същата обич.

Никой от тях не се чувства добре, когато е отделен от другия. Миналото лято Барбара прекара четири дни в Детройт на гости при Йета Грейвър, нейна колежка и приятелка, за която бе научила, че е станала професор по математика. Обаждаше ни се по два пъти на ден. А Нат беше като ранено зверче — намусен, страдащ. Единственият начин да го склоня да легне беше да гадая на глас какво точно правят в този момент майка му и Йета.

Сега вечерят в малко ресторантче, започвах аз. Поръчали са си риба. Тя е запечена с много малко масло. И двете пият по чаша вино. После ще се изкушат да хапнат нещо сладко за десерт.

Пай ли, питаше Нат.

Пай, отговарях аз.

Моят син, този, за когото винаги съм си мечтал, заспиваше, представяйки си как майка му яде сладкиши.

24.

— Здравей — казва Марти Полхимъс.

— Здравей — отговарям аз. Като завих от площадката и мярнах фигурата с дълга коса, помислих, че е Кемп, с когото трябваше да се срещна тук. Вместо това видях момчето, за което месеци наред дори не се бях сещал. Стоим сами в коридора пред апартамента на Каролин и се наблюдаваме. Марти протяга ръка и здраво стиска моята. Не показва видима неприязън и едва ли не се радва, че ме вижда. — Не очаквах да те срещна — казвам накрая, като търся начин да го запитам защо е тук.

Той вади от джоба на ризата си копие от разрешителното на съдията Литъл за оглед на апартамента.

— Получих това — казва Марти.

— О, разбирам — казвам на глас. — Това беше само формалност. — Съдията нареди да уведомя адвокат, упълномощен да управлява имота — бивш прокурор на име Джек Бъкли. Явно Джек е изпратил уведомлението на момчето. — Идеята е да ти се даде възможност да възразиш, ако имаш нещо против да влезем и да разгледаме нещата на Каролин. Нямаше нужда да идваш.

— А, нищо. — Докато говори, момчето се поклаща напред-назад. Не показва, че има намерение да си отиде.

Опитвам се да поведе разговор и го питам какво прави.

— Когато говорихме миналия път, ти спомена, че може да пропаднеш поради слаб успех и тогава ще се върнеш у дома.

— Така и стана — казва простичко той. — Всъщност прекъснах. Писаха ми двойка по физика. А по английски изкарах три. Бях сигурен, че и там ще ме скъсат. Прибрах се у дома преди месец и половина. Вчера се върнах тук, за да си прибера боклуците.

Извинявам му се — помислил съм, че щом е тук, нещата са се оправили.

— Ами че те се оправиха. Поне що се отнася до мен.

— Баща ти как го прие?

Той вдига рамене.

— Не беше много щастлив. Особено за тройката. Тя го огорчи. Но каза, че годината ми е била тежка, че ще поработя малко и пак ще се върна. — Марти се оглежда разсеяно. — Та както и да е, като получих това нещо, реших да мина да видя за какво става дума.

Психолозите имат едно понятие „неадекватен“. Точно такава е това момче — застанало на приказки пред апартамента, където майка му е била убита, с човека, когото всички смятат за престъпника. За миг се чудя дали въобще знае за какво става дума. Но заглавието на уведомлението е видно: „Народът срещу Сабич“. А и не е могъл да пропусне непрестанните вестникарски съобщения относно предявеното обвинение. Не е отсъствал толкова дълго.

Нямам възможност да го разпитвам повече, защото Кемп пристига. Чувам го как се качва по стълбите. Спори оживено с някого и когато завива по коридора, виждам с кого — с Том Гленденинг, едър полицай, когото никога не съм обичал. Той е голям расист. Непрекъснато се заяжда на етническа или расова основа. А и не се шегува. Та нали самочувствието му се гради на факта, че се е родил бял и че е полицай. С всички останали се отнася така, сякаш са от подолна ръка. Няма съмнение, че и на мен ще гледа по този начин, и то с голямо удоволствие. Кемп му обяснява, че не може да влезе, докато разглеждаме апартамента, а Гленденинг твърди, че не е разбрал така указанията на Молто. Накрая решаваме да слезе долу и да попита по телефона. Докато го няма, запознавам Кемп с Марти Полхимъс.

— Прави сте — казва Гленденинг, когато се връща. — Оня съдия бил включил подобно условие в разрешителното. — От тона, с който изрича „оня“, е ясно какво мисли за него.

Кемп го поглежда пренебрежително. Добър адвокат е, но у него се чувства влиянието на елитния му университет и рядко се двоуми да покаже някому, че го смята за глупак.

На вратата на Каролин е залепена голяма обява във фосфоресциращо оранжево. На нея е написано, че в апартамента е извършено престъпление, запечатан е по нареждане на Окръжния съд на окръг Киндъл и влизането е забранено. Долният край на обявата е залепен върху прага, така че вратата да не може да се отвори. В ключалките са пъхнати пластмасови запушалки. Гленденинг лесно разрязва обявата, но му е необходимо известно време да освободи ключалките. Когато свършва, изважда ключа на Каролин от джоба си.

На него е закачен голям червено-бял етикет, който показва, че той е вещественно доказателство. Освен секретната брава има и втора ключалка. Както преди много време казах на Липранзър, Каролин не беше вчерашна.

Пъхнал ключа в секретната брава, Гленденинг се обръща и без да каже дума, пребърква Кемп и мен, а след това и Марти. По този начин предотвратява възможността да подхвърлим нещо в апартамента. Показвам му бележника, който държа в ръка. Поисква да види портфейлите ни. Кемп понечва да възрази, но аз му правя жест да мълчи. Гленденинг повтаря същото с Марти, който вече е извадил портфейла си.

— Господи! — възкликва Марти. — Погледнете всичко това. Какво ли ще правя с него? — Влиза разсеяно пред Кемп и мен. Ние се споглеждаме. И двамата не знаем дали имаме право да не го допускаме или въобще дали има смисъл да повдигаме въпроса. Гленденинг извиква след него:

— Ей ти! Нищо не пипай! Нищо! Само те могат да пипат. Ясно ли е? — Марти май че кима. Прекосява бавно хола и застава пред прозорците, вероятно за да види изгледа.

Въздухът е спарен и тежък, лятната жега съвсем го е изсушила. Нещо може би е започнало да гние, защото се усеща лека миризма. Въпреки че днес температурата вън е умерена, апартаментът, чиито прозорци са запечатани, въобще не се е охладил след горещините през миналата седмица. Може и да има трийсет градуса.

Никога не съм вярвал в духове, но сега съм неспокоен. Усещам странна тръпка, която се движи по гръбначния ми стълб. Апартаментът създава нелепото чувство, че още е обитаван, особено след като всичко е оставено така, както е било намерено. Масата и бледоморавият фотьойл все още са обърнати. Върху светлия дъбов под, непосредствено до кухнята, с тебешир е очертано тялото на Каролин. Но всичко друго сякаш е добило по-ярки очертания, повече плътност. До канапето, върху друга стъклена масичка, лежи инкрустирана кутийка, подарък от мен. Каролин я бе харесала много, когато влязохме заедно в универсалния магазин по време на делото Макгафен. Един от червените дракони върху китайския параван ме изучава с огненото си око. Господи, помислям си аз, как съм затънал.

Кемп ми прави знак. Започваме огледа. Дава ми чифт найлонови ръкавици, които са доста широки. Това не е толкова необходимо, но Стърн настояваше. По-добре да не водим битка по повод отпечатащи, за които Томи Молто току-виж заявил, че отдавна са открити.

За момент спирам пред бара. Той е на стената, която отделя кухнята от хола. От полицейските снимки бях видял, че това, което търся, е тук. Заставам на един метър и преброявам чашите, които са наредени върху кърпа. На чаша от този комплект бяха идентифицирани отпечатащите от пръстите ми. Тук са дванайсет. Преброявам ги два пъти, за да съм сигурен.

Джейми идва до мен и ми шепне:

— Къде, по дяволите, да търсим?

Иска да провери дали някъде няма противозачатъчни средства.

— Там има баня — отговарям му тихо, — където ще видиш шкафчета с лекарства и козметика.

Разбираме се аз да огледам спалнята. Първо отварям гардероба ѝ. Нейната миризма се е пропила навсякъде. Разпознавам дрехите, с които съм я виждал. Всичко това предизвиква у мен леко вълнение, но то се сблъсква с нещо, което се стреми да потисне всичко това. Не знам дали е импулс да действам като професионалист или вътрешно чувство (което в тази къща по-рано май пренебрегах) за това кое е прието и кое — забранено. Минавам към чекмеджетата ѝ.

Върху тумбестото ѝ нощно шкафче с извити крачка е поставен телефонът. Това е едно от вероятните места, но когато издърпвам чекмеджето, намирам само чорапогащниците ѝ. Бъркам между тях, докато напипвам тънък бележник с телефонни номера, с корици от светлокафява телешка кожа. Полицайте винаги пропускат нещо. Не мога да се въздържа. Проверявам под буквата С. Нищо. След това се сещам за Р. Да. Поне съм влязъл в бележника ѝ. Тук са и домашният, и служебният ми номер. Минута-две го прелиствам. Хорган е тук. Молто не е отбелязан по име, но има един ТМ, който вероятно е той. Сещам се, че би трябвало да потърся докторите ѝ. Те са на буквата Д. Записвам си имената и прибирам листчето в джоба. Отвън чувам шум. Кой знае защо си помислям, че е Гленденинг, който е решил да пренебрегне разпореждането на тъмнокожия съдия и да послухти.

Прелиствам няколко страници, за да не издам какво съм намерил, но когато фигурата минава покрай вратата, виждам, че е Марти, който

се разхожда безцелно. Надниква и ми маха с ръка. Отворил съм на страницата с Л. Най-отгоре пише Ларън и има три номера. Помислям си, че са били добра компания в Северния район. Всички са тук. Е, не съм все още всички. Проверявам на И, Д и дори Г. Нико не е успял. Отново пъхвам бележника между чорапогащниците.

Марти се е притаил до вратата на спалнята.

— Странно е, нали?

Наистина е странно. Кимам тъжно. Казва ми, че ще чака вън. Опитвам се да му подсказва, че може да си върви, но той е недосетлив и не разбира от намек.

Намирам Кемп да тършува из хола.

— Тук няма нищо — казва той. — Нито пяна, нито крем. Дори не намирам кутия, в която да си е държала диафрагмата. Пропускам ли нещо? Жените крият ли тези неща?

— Не, доколкото знам. Барбара си я държи в горното чекмедже на тоалетната масичка. Нямам представа другите какво правят.

— Ако химиците твърдят, че са открили контрацептивен крем, а такъв не е иззет от апартамента, кажи ми къде е отишъл? — пита Кемп.

— Сигурно аз съм го взел — отговарям, — когато съм взел диафрагмата. — И с Кемп, и със Стърн добих този навик да разсъждавам в първо лице за това, което Нико ще предположи относно мен. Специално на Джейми тази ирония му допада.

— А защо си го направил?

Замислям се за миг.

— Може би, за да скрия факта, че съм взел диафрагмата.

— Не виждам смисъл. Нали уж е изнасилване? Какво значение има какво е използвала, когато е искала да спи с някого?

— Изглежда разсъдъкът ми е бил замъглен. Ако не беше, нямаше да оставя чашата на бара.

Кемп се усмихва. Играта с бързата размяна на реплики му харесва.

— Днешният оглед ще ни помогне — заключава той. — Няма как да обяснят липсата. Ще се обадя на Бърман — казва, като има предвид частния детектив. — Сам трябва да направи оглед, за да може след това да свидетелства. Ще успее да дойде след около час. Гледай какво

ще стане, когато Гленденинг чуе, че трябва да чака. Сигурно ще позеленеет от яд.

Четиримата се събираме пред вратата и наблюдаваме как Гленденинг я заключва. Отново ни преглежда подред. Както Кемп бе предрекъл, той отказва да дочака Бърман. Кемп му заявява, че след като разрешителното ни дава достъп до апартамента за целия ден, ще не ще, трябва да чака.

— Не изпълнявам нареждания на адвокат свиркаджия — заявява Гленденинг. Дори когато бяхме в един лагер, това момче не ме е очаровало.

— Тогава да вървим при съдията — казва Джейми. Бързо му намери цаката на тоя. Гленденинг поглежда към тавана, сякаш да покаже, че едва ли някога е чувал по-голяма глупост, но вече няма накъде да мърда. Той и Кемп тръгват с тежка крачка надолу, като си разменят реплики. Оставам с Марти Полхимъс.

— Бива си го тоя, а? — обръщам се към него.

Той съвсем сериозно ме пита:

— Кой от двамата?

— Имах предвид полицая.

— Не е лош човек. Каза, че този... как му беше името... господин Кемп, навремето бил музикант в „Галактикс“.

Когато потвърждавам факта, момчето, както си знаех, подсвирва от възхищение, след което замълчава. Помайва се известно време, но накрая изплюва камъчето.

— Ченгетата ме привикаха.

— Така ли? — Още си мисля за чашите на бара.

— Питаха ме... такова... за вас. За оня път, дете дойдохте да ме видите.

— Това им е работата на ченгетата.

— Аха. Искане да знаят дали не сте се изпуснали нещо за отношенията ви. Тъй де, с Каролин. Нали вдявате?

Трябва здраво да се стегна, че да не се сгромолясам. Бях забравил. Бях забравил какво съм казал на тоя перко. Ето ти го коза на Нико. Така той ще докаже връзката. Причернява ми от яд и страх.

— На няколко пъти ме попитаха. Казах им... такова де... че сме водили сериозен разговор, прав ли съм?

— Да.

— И че не сте споменали нищо от тоя род.

Поглеждам го.

— Добре ли сторих? — пита той.

Редното е да му напомня да казва истината.

— Много добре — отговарям.

— Мисля, че не сте вие убиецът.

— Благодаря ти.

— Какво ще човъркат в душите на хората?

Усмиввам се. Вдигам ръка, за да го подканя да тръгваме, но внезапно ми просветва една мисъл. Осъзнаването ѝ и ужасът се стоварват отгоре ми като тежък чук. Обзема ме такава паника, че краката ми започват да се люлеят, дори се огъват, и аз посягам към перилата. Глупак такъв, мисля си, кръгъл глупак! Монтиран му е микрофон. Нико и Молто са го подготвили. Затова е тук, затова се появи ни в клин, ни в ръкав. Влиза в апартамента и наблюдава всичко, което вършим, а след това отвън ме подлъгва да потвърдя, че е постъпил добре, като е дал неверни показания. Току-що сам си прочетох присъдата. Свършено е с мен. Усещам, че ще припадна. Отново залитам, но този път назад.

Марти протяга ръка.

— Какво ви е?

Когато го поглеждам, разбирам, че не съм наред. Идеята ми е абсурдна. Та той е само по тясна тениска и шорти. Няма дори колан. Никой не може да скрие микрофон под тези дрехи. Нали видях как Гленденинг го претърси. А и погледът му не може да лъже. Насреща ми стои добродушно, плахо, объркано наркоманче.

Потта е избила през ризата ми. Като изстискан съм, душа не ми е останала.

— Нищо ми няма — отговарям му аз, но той все пак ме подхваща за лакътя, докато слизаме надолу по стълбите. — От тая къща е — казвам. — Действа ми зле.

25.

Три часът през нощта. Събуждам се, сърцето ми бие учестено, а влажната от пот възглавница протрива врата ми, така че все още упоен от съня, понечвам да разхлабя въображаемата вратовръзка. Понадигам се, опипвам въздуха, сетне пак се отпускам назад. Задъхвам се, а ударите на сърцето ми туптят в ухото, прилепено на възглавницата. Съновидението е още пред очите ми — лицето на мама, разкривено от болка, изтерзано и мъртвешки бледо; такова, каквото бе в края на дните ѝ. Най-мъчително беше, като срещнех погледа ѝ, в който се четеше безпомощност и ням ужас.

Преди болестта, която я довърши бързо, майка ми изживяваше най-спокойния период от зрялата си възраст. Тя и баща ми вече се бяха разделили, въпреки че все още работеха заедно в пекарната. Той се беше преместил при една вдовица, госпожа Бова, чиято настоятелност помня още от времето, когато мъжът ѝ бе жив, а тя идваше в дюкяна. За мама съвместният живот с баща ми бе владение на страха и раздялата им всъщност се оказа своего рода освобождение за нея. Интересът ѝ към външния свят изведнъж се разпали. Тя се превърна в една от първите радиослушателки, които редовно се обаждаха по телефона, за да участват в различни предавания. Произнасяше се по въпроси като любов между момчета и момичета от различни раси, дали да се узакони употребата на марихуана, кой е убил Кенеди и тъй нататък. На масичката в хола трупаше стари вестници и списания, бележници и картончета, на които си водеше записки, докато се подготвяше за предаванията през следващия ден. Майка ми, която някога имаше фобия към излизането извън кооперацията или дюкяна и ако трябваше да иде някъде следобед, започваше приготовленията си рано сутрин, тя, която още осемгодишен ме изпращаше на пазар, за да не излиза от дома — изведнъж тази моя майка се превърна в известна местна личност заради прямотата на възгледите си по различни житейски въпроси. Трудно ми беше да я възприема толкова променена, след като отдавна се бях примирил с предишния ѝ затворен живот и бях свикнал с крайните ѝ чудатости.

Шеста поред дъщеря на еврейски профсъюзен деец от Ирландия, майка ми е била на двацет и осем години, когато се е омъжила за баща ми, четири години по-млад от нея. Сигурен съм, че той се е оженил заради спестяванията ѝ, които са му помогнали да отвори дюкяна. А пък и по нищо не личеше, че поне майка ми се е омъжила по любов. Била е стара мома, а предполагам, и тогава същата особнячка, тъй че едва ли е имала други кандидати. Поведението ѝ, както аз го виждах, клонеше към лудост и често беше неуправляемо — люшкаше се маниакално от мигове на безгрижна веселост до часове на мрачно безмълвие. Понякога направо обезумяваше. Тогава непрестанно ровеше в натъпкания си скрин или търсеше нещо в кутията с шевните принадлежности и току пискеше възбудено. Тъй като рядко напускаше дома, на сестрите ѝ им стана навик да я навещават. Това беше смело начинание от тяхна страна. Когато лелите ми идваха, баща ми, който уж си говореше сам на глас, ги обвиняваше, че се месят в чужди работи, а ако беше пиан, не се посвенияваше да ги заплашва с побой. Две от тях, Фло и Сара, идваха най-често. Те бяха оперени, решителни жени, метнали се на баща си, и лесно го удържаха със строгите си погледи и храброст, като че ли насреща им се бе изпречило лаещо зло куче. Нищо не можеше да ги възпре, след като си бяха наумили, че ще закрилят нас, плахите души — майка ми Роузи и особено мен. Тези лели бдяха като орлици над племенника си — през цялото му детство. Те ми носеха бонбони, водеха ме на бръснар и ми купуваха дрехи. Грижеха се за възпитанието ми толкова методично, та чак когато станах на двацет и няколко години, прозрях истинския размер на добрината им. И някак си, без да разбере как е станало, израснах със съзнанието, че съществуват два свята — майчиният и другият, в който живееха сестрите ѝ и към който след време разбрах, че и аз принадлежа. През детството и младостта си приемах като безспорна даденост, че майка ми не е, както се казва, редовна; знаех, че обожанието ми към нея е мое съкровено чувство — другите не го разбираха, а и аз не можех да им го обясня.

Наистина ли се интересувам какво би си помислила тя сега? Предполагам, че да. Кое дете не би се интересувало? Едва ли не се радвам, че не доживя да види всичко това. През последните си месеци беше у нас. Още живеехме в едностаен апартамент в града, но Барбара не позволи майка ми да отиде другаде. Спеше на канапето в хола и

рядко ставаше от него. Барбара почти неотклонно седеше до нея на твърд дървен стол. Към края майка ми постоянно ѝ говореше — отпуснала глава върху възглавницата, с лице, смалено до неузнаваемост от болестта, и втренчен гаснещ поглед. Барбара държеше ръката ѝ. Шепнеха си тихо. Не различавах думите, но звукът бе неспирен като шуртене на чешма. Барбара Бърнстейн, дъщерята на изискана дама от богатите предградия, и майка ми — с помътено съзнание, но все тъй благ нрав, пътуваха една към друга, като пресичаха проливите на самотата, докато аз както винаги бях изпълнен с покруса и не потърсих собствен път към умиращата старица. Наблюдавах ги от вратата — за Барбара тя беше майката, която не я тормози с изискванията си; за Роузи жена ми беше детето, което няма да я пренебрегне. Когато заемах мястото на Барбара, майка ми ме хващаше за ръката. Сещях се ако не друго, поне да ѝ повтарям често, че я обичам. Тя се усмихваше немощно, но рядко ми проговаряше. Към края ѝ не аз, а Барбара ѝ поставяше инжекциите демерол. Тя още пази кутия с вещи на майка ми — старо вретено, картончета от картотеката, писалка „Паркър“ със златен писец, която използваше за бележките преди участието си в предаванията. В тази кутия са останали и няколко спринцовки.

Намирам чехлите си в мрака и вземам халата от гардероба. Сгушвам се на люлеещия се стол в хола и опирам стъпала на ръба на седалката. Напоследък се каня да пропуша отново. Не чувствам необходимост, но поне нещо да правя в тези окаяни часове на нощта, през които напоследък често съм буден.

Измислил съм си една игра, която наричам „Кое е най-страшното“. Много от нещата, с които се сблъсквам сега, изглеждат по-скоро досадни, отколкото страшни. Не ме интересува как ме зяпат жените, когато се разхождам из центъра на предградията. Не се вълнувам за репутацията си или задето до края на живота ми много хора неволно ще се отдръпват при споменаване на името ми, дори ако обвиненията бъдат оттеглени още утре. Не се тревожа за това колко трудно ще бъде да си намеря работа като юрист, ако бъда оправдан. Но емоционалното износване, безсънието, маниакалната тревога — за всичко това не мога да се преструвам или да го омаловажавам. Най-лошото е това среднощно събуждане и миговете, преди да се осъзная, когато решавам, че ужасът няма да свърши. Все едно че в тъмното

търся ключа за лампата и никога не съм сигурен (тук ужасът е най-голям), никога не съм сигурен дали ще го открия. И колкото повече търся, толкова повече здравият разум, останал в мен, се руши, изчезва, превръща се в мехурчета — като таблетка, разтваряща се във вода, и започва да ме поглъща дивият мрак на някаква безкрайна и вечна паника.

Това е най-лошото, това и тревогите ми за Нат. В неделя ще го качим на влака за лагера „Окауака“, недалеч от Скейджън — там ще прекара трите седмици, през които се предвижда да продължи процесът. Като си спомням това, тихичко се качвам по стълбите и заставам в тъмния коридор пред вратата му. Напрягам слух, докато уловя ритъма на дишането му, а след това се мъча да дишам в същия ритъм. Докато го наблюдавам как спи, ме завладяват странни мисли — представям си човека като сбор от атоми и молекули, кожа и вени, мускули и кости. За миг се опитвам да погледна и на сина си като сбор от тези компоненти. Но не успявам. Никога не можем да надскочим способностите си за възприемане на околния свят. За мен Натаниъл представлява врящият котел от чувства, които изпитвам към него. За мен той е нещо огромно, вечно и безгранично, каквато е обичта ми. Нат не подлежи на разчленение или съединение. Той е моето момче, кротко и красиво в съня си, и аз съм благодарен, че в този суров живот съм способен на такава нежност.

Ако ме осъдят, ще ме отделят от него. Дори Ларън Литъл ще ме изпрати в затвора за дълги години. А мисълта да изтърва остатъка от детския му живот ме съсипва, разнебитва ме. Странно, но изпитвам много малко осъзнат страх от самия затвор. Боя се от изгнаничеството и раздялата. Животът в килията също ме тревожи. Но дори когато си налагам да мисля за крайните последствия, които вероятно ме чакат, за физическите ужаси, които ще изпитам, рядко успявам да ги извикам в съзнанието ми.

Все пак имам представа какво е там. Прекарал съм доста дни в Ръдиард, щатския затвор, където изпращат всички убийци. Обикновено отивах, за да разпитам свидетел. Гледката е потресаваща. Решетките, боядисани в черно, са от дебели железни пръти, а зад тях са всички тези типове, които... сега изведнъж ме осенява мисълта... са толкова еднакви. Черните си бръщолевят своите маниакални шеги и приказки. Белите са нахлупили ниско плетени шапки.

Латиноамериканците те гледат злобно. Сред тях е може би човекът, когото сте отбягвали в коридора или на автобусната спирка, и детето, за което още в гимназията сте се убедили, че ще стане нехранимайко. Това са хората, чиито недостатъци са като белези, и те са се насочили към затвора със същата неотклонност, с която изстреляната нагоре стрела се връща на земята.

Не е възможно да изпитваш някакво съчувствие към това съсловие. Чувал съм всякакви истории. Тези зловеци анекдоти са част от невидимото мастило, което почерня сънищата ми. Да бъда сред тях ще е жестоко изтезание. Зная, че нощем споровете се решават с ножове, че баните са свърталища на извратените типове. Зная какво се случи с Маркърс Уитли, един от онези, които разпитвах по делото „Нощните светии“. След като праметнал някого в сделка с наркотици, го завели в гимнастическия салон, проснали го по гръб, вдигнали му ръцете и го накарали да държи щанга с по сто и дваайсет килограма от всеки край, която се стоварила върху него като гилотина. Известна ми е демографията на „квартала“ — шестнайсет процента убийци, петдесет процента с присъди за насилствено престъпление. Чувал съм за блудкажите, които ядат, за наблъсканите килии, за клозетната воня в някои крила. Наясно съм, че всеки месец в различни части на затвора се установяват законите на някоя банда и надзирателите с дни отказват да ходят там. Знам какво представляват и самите надзиратели; осмина бяха осъдени от федералния съд, задето по време на новогодишното тържество с насочено оръжие наредили до стената дванайсет чернокожи затворници и се редували да ги замерят с камъни и тухли.

Представям си какво се случва с такива като мен, защото ми е известно какво се случи с някои, на които съм помогнал да бъдат изпратени там. Ето например случая с Марси Лупино, който винаги изплува пръв в съзнанието ми, когато се сетя за затвора. Марчело беше от обичайно срещания тип — обикновен предприемчив американец, счетоводител, който в началото на кариерата си се занимавал с изготвяне на шансовете при конните състезания за момчетата от квартала, където израснал. След време счетоводната фирма на Марси процъфтяла и той решил, че не му е необходим допълнителният труд. Тогава Джон Конти, един от „момчетата“, го уведоми, че не ще може да ги зарече току-тъй. И Марси Лупино, уважаван счетоводител, председател на родителско — учителската асоциация и член на съвета

на директорите на две банки, човек, който не би си позволил никакво шикалкавене със сметките на важните си клиенти, всеки следобед точно в три и трийсет напускал кантората си, за да изготви списъците с шансовете за залагане за мачовете и конните надбягвания. Всичко било добре, докато един ден някакво ченге от федералните служби издало местонахождението на помещенията за незаконно залагане. Агентите от данъчната служба нахълтали там ненадейно и намерили Марси Лупино заедно с още пет-шест души и три милиона долара под формата на фишове за залагане, федералните служби искали да изкопчат от Марси всичко, което знае, но той можел добре да смята. Двете години затвор, които можеха да му лепнат за комар, използване на пощата и телефонните линии за незаконни залагания и участие в организираната престъпност бяха като десет минути в сравнение с това, което можеха да му сторят Джон Конти и „момчетата“. Щяха да му отрежат тестисите, да му ги напъхат в устата и да го накарат да ги съдъвче. При това Марси добре знаеше, че това не е метафора.

Тогава ми се обади Майк Таунсенд от отдела за организирана престъпност. Искаше да предостави на Марси по-големи „стимули“, че да проговори. Предявихме обвинение срещу него от името на щата и когато беше осъден, замина за щатския затвор Ръдиард вместо за федералния „туристически лагер“, на който беше разчитал, тъй като в него има „шведска маса“ и тенис кортове, щеше да преподава счетоводство на затворници, учещи задочно, и на всеки три месеца да преспива с госпожа Лупино според съществуващия график за отпуски. Вместо това го отведоха, завързан с вериги за човек, който беше извадил с ключ очите на малката си дъщеричка.

След шест месеца Таунсенд ми се обади и отидохме до щатския затвор да видим дали на Лупино му е дошъл умът в главата. Открихме го да копае в градината. Отново се представихме, което едва ли бе нужно. Марси Лупино се подпря на мотиката си и заплака. За пръв път виждах мъж така да ридае — целият се тресеше, лицето му доби виолетов цвят, а сълзите се изливаха от очите му като от чешма. Ниският, пълничък, оплешивял четирийсет и осем годишен мъж ревеше, та се късаше. Но не искаше да говори. Каза ни само едно нещо: „Ня’ам съби“. Нищо друго.

Докато се връщахме, надзирателят ни обясни какво се е случило.

Огромнен негър на име Дроувър хвърлил око на Лупино. Той бил такъв човек, че никой в затвора не смеел да му каже „не“, дори и италианците. Влиза една нощ в килията на Лупино, вади си члена и кара Лупино да го смуче. Лупино не ще, Дроувър го хваща за косата и започва да блъска лицето му в рамката на кревата, докато не оставя здрав зъб в устата му — само бодящи корени и парчета, но нито един цял зъб.

Директорът си има принцип, казва надзирателят. Ще ти превържем раните, ще те закърпим, но докато не проговориш, никакво специално лечение. И този смотан Лупино няма да си получи изкуственото чене, докато не каже кой му е избил зъбите. А Лупино не казва, защото знае какво го чака после, никой тук не е глупав. Не, казва надзирателят, не продумва. А старият Дроувър се смее и се хвали, че е свършил чудесна работа. Сега големият му член влизал добре в беззъбата уста. Твърди, че имало много жени, с които не се чувствал така добре. Надзирателят, истински познавач на човешката природа, се облегна на пушката и се засмя. От престъплението, заяви той на Таунсенд и за мен, няма печалба.

Бягай, мисля си аз, докато седя в тъмното и си спомням за Марси Лупино. Бягай! Мисълта ме осенява внезапно — бягай. Като прокурор никога не ми беше ясно защо обвиняемите изчакват до края, за да бъдат изправени пред съд, присъда и затвор. Но факт е, че повечето изчакват, както правя и аз сега. Имам хиляда и шестстотин долара в банковата си сметка и нито цент повече. Ако успея да изтегля парите от сметката на Барбара, ще ми стигнат да се устроая, но тогава вероятно ще загубя единственото, което ме подтиква към свободата — възможността да виждам Нат. А дори да можех да прекарвам с него лятото в Рио де Жанейро, Уругвай или другаде, откъдето не могат да ме екстрадират за убийство, отчаяната ми фантазия не е достатъчна да си представя как ще оцелея, без да знам езика или да имам способности, които тамошните култури биха признали. Мога просто да изчезна в центъра на Кливланд или Детройт, да заживея под чуждо име и никога да не видя отново сина си. Но какъв живот ще е това? Дори в тези мрачни часове искам същото, което желях, когато вечер слизах от автобуса и се потапах в китната зеленина на Ниъринг. Понякога искаме от света толкова малко, тъй дребни неща ни дават сили. Седя в

тъмното, свит на стола, и докато треперя, си представям миризмата на цигарения дим.

26.

— Народът срещу Рожат Сабич — обявява в препълнената съдебна зала Ърнестин, секретарката на съдията Литъл, неприветлива върлинеца негърка. — За процес! — извиква тя.

Първият ден на всеки процес за убийство е необичаен. Изгрев-слънце в деня на битката. Християни срещу лъвове в древния Рим. Надушва се миризмата на кръв. Зрителите така са се натъпкали по скамейките, че игла да хвърлиш, няма къде да падне. Журналистите, начело с петима художници, запълват четири реда. Сътрудниците на съдията — секретарката и юридическите му помощници, които обикновено не са в залата — са седнали на сгъваеми столове до вратата на кабинета му. Охраната, въоръжена за този тържествен случай, е застанала до мраморните колони в двата края на съдийското бюро. Атмосферата е делова и напрегната, залата жужи от оживен шепот. Никой не скучае. Съдията Литъл влиза и всички се изправят на крака. Ърнестин продължава:

— Внимание! Внимание! Окръжният съд на окръг Киндъл е в заседание, ръководено от почитаемия съдия Ларън Литъл. Бог да пази Съединените щати и този почитаем съд! — Ърнестин удря с чукчето.

След като всички седат, тя обявява моето дело.

Адвокатите, прокурорите и аз се приближаваме към подиума. Стърн и Кемп, Молто и Нико. Гленденинг също се явява, тъй като е определен за полицай в помощ на прокуратурата и ще седи при обвинението. Аз заставам зад адвокатите. Съдията Литъл, с току-що подстригана и гладко вчесана коса, се извисява над нас. Осемнайсети август е — изминали са почти два месеца, откакто ми бе предявено обвинението.

— Готови ли сме да сформираме жури? — пита Ларън.

— Господин съдия — казва Кемп, — имаме няколко въпроса, с които искаме да ви занимаем, докато извиквате членовете на разширения състав на журито. — Стърн му е възложил да прави справките по закона, както и да отправя искания към съдията в

отсъствие на съдебните заседатели. Когато те заемат местата си, Джейми няма да се обажда.

От телефона в съдебната зала Ърнестин се обажда в чакалнята и моли да влязат гражданите, призовани да изпълнят обществения си дълг. Те ще бъдат разпитани от съдията и страните, за да се реши кои от тях ще участват в състава на журито по делото.

— Господин съдия — започва отново Кемп, — получихме всички доказателства, които разпоредихте да ни бъдат предоставени от прокуратурата. С едно изключение: не сме имали възможност да видим онази чаша.

Стърн бе поръчал на Джейми да повдигне този въпрос не само поради любопитството ни към чашата. Той държи съдията Литъл да узнае, че прокурорите са оправдали мрачните му очаквания. Успяваме. Ларън е раздразнен.

— Какво ще кажете по този въпрос, господин Дилей Гуардия?

Нико очевидно не знае нищо. Поглежда към Молто.

— Господин съдия — казва Томи, — ще свършим тази работа веднага след днешното заседание.

— Добре — отговаря Ларън. — Това ще бъде направено днес.

— Освен това — продължава Кемп — не сте се произнесли по нашето искане за дисквалифициране на господин Молто.

— Правилно. Очаквах отговора на прокуратурата. Господин Дилей Гуардия?

Томи и Нико се споглеждат и си кимат. Ще продължат съгласно предварителната си договорка, каквато и да е тя.

— Ваше Благородие, обвинението няма да призове господин Молто. Затова смятаме, че искането е удовлетворено.

Стърн прави крачка напред и запитва:

— Да разбирам ли в такъв случай, Ваше Благородие, че господин Молто няма да бъде призован, при каквито и да е обстоятелства и че отказът от показанията му важи за целия процес, във всички негови етапи?

— Точно така — съгласява се Ларън. — Искам да сме наясно от самото начало, господин Дилей Гуардия. Не желая да чувам по-нататък, че не сте очаквали това или онова. Господин Молто няма да дава показания на този процес, нали така?

— Така — отговаря Нико.

— Много добре. Ще отхвърля искането на защитата на основание изявлението на обвинението, че господин Молто няма да бъде призован като свидетел на този процес.

Ърнестин му пошушва нещо. Съдебните заседатели, от които ще се изберат членовете на журито, са в коридора.

Те влизат — седемдесет и пет души, на дванайсет, от които скоро ще бъде поверено да решават какво ще стане с моя живот. Не са нищо особено, обикновени хора. Могли са, без да използват призовки и анкети, да хванат първите седемдесет и пет души, срещнати на улицата. Ърнестин извиква шестнайсет от тях да седнат в отделението за журито, а останалите упътва към първите четири реда от страната на обвинението, които след голямо недоволство охраната бе освободила от зрителите, като ги беше изпратила да чакат на опашка в коридора.

Ларън започва да обяснява характера на делото на хората, от които ще се избират съдебни заседатели. По време на своята кариера може би е виждал да се избират хиляда журита. Този едър и хубав чернокож мъж, колкото странен, толкова и умен, тутакси влиза под кожата на съдебните заседатели. И белите го харесват, дори може би се стремят да му подражават. Вероятно това е единственият момент, в който предимството на Ларън пред обвинението е тъй голямо. Той умее да предразполага съдебните заседатели, изкусно улавя скритите подбуди и до дъното на душата си е предан на общочовешките принципи. Обвиняемият се смята за невинен до доказване на противното. Невинен. Като седите тук, вие трябва да мислите, че господин Сабич не е извършил престъпление.

— Прощавайте, сър, вие, на първия ред. Как се казвате?

— Махалович.

— Господин Махалович. Извършил ли е господин Сабич престъплението, в което е обвинен?

Махалович, набит мъж на средна възраст, със сгънат в скута си вестник, свива рамене.

— Не бих могъл да знам, господин съдия.

— Господин Махалович, свободен сте. Дами и господа, разрешете ми да ви кажа още един път какво трябва да предполагате. Господин Сабич е невинен. Аз съм съдията. Аз ви казвам това.

Приемате, че той е невинен. Докато заседаваме, искам да наблюдавате всичко внимателно и да си казвате: „Там седи невинен човек“.

Той надълго и нашироко разяснява, че обвинението има за задача да докаже вината по несъмнен и безспорен начин и че обвиняемият има право да мълчи. Обръща се към слаба сивокоса жена, която седи зад празния стол, заеман допреди малко от Махалович:

— Ето вие, госпожо, не мислите ли, че ако човекът е невинен, той трябва да се изправи и да го каже?

Жената се разкъсва от вътрешно противоречие. Тя видя какво се случи с Махалович. Но пред съдията не бива да се лъже. Оправя яката на роклята си, преди да отговори:

— Да, така мисля.

— Разбира се. Трябва да приемете, че господин Сабич също мисли така, тъй като ние предполагахме, че е невинен. Но той не е длъжен да говори. Защото в Конституцията на Съединените щати е казано, че не е длъжен. А това означава, че ако бъдете съдебен заседател по това дело, ще си обещаете да изхвърлите тази мисъл от главата си. Защото господин Сабич и неговият адвокат господин Стърн може да са решили да се облегат на това конституционно право. Хората, които са написали Конституцията, са казали: „Бог да ви благослови, господине, Бог да ви благослови, господин Сабич, не е необходимо да давате обяснения. Обвинението трябва да докаже, че сте виновен. Вие може да не се оправдавате, ако не желаете“. И господин Сабич няма да може да се възползва от тази благословия, ако, който и да е от вас си мисли, че все пак той би трябвало да дава обяснения.

Като прокурор винаги съм намирал тази практика на Ларън за непоносима и двамата — и Нико, и Молто, изглеждат пребледнели и разстроени. Независимо от това колко пъти са повтаряли, че съдията е прав, все пак не очакват, че обясненията му ще бъдат толкова разпалени. Нико изглежда доста измъчен, но слуша вгълбено. Отслабнал е и тъмните кръгове на повехналата кожа под очите му са се увеличили. Да подготвиш такова важно дело за три седмици, е ужасно трудно. Особено ако в същото време ръководиш и прокуратурата. Още повече, трябва да е разбрал колко много е заложил. Сякаш с помощта на самолет беше изписал на небето: „Гледайте Нико дела Гуардия!“. Ако загуби, той никога не ще има същия авторитет в прокуратурата.

Така неговият безмълвен стремеж да стане заместник на Болкаро ще бъде пресечен твърде скоро. Рисува кариерата си много повече, отколкото аз моята. Всъщност напоследък осъзнах, че след това обвинение и този шумен процес моята кариера вероятно е приключила завинаги.

После Ларън засяга въпроса за отразяването на делото от информационните средства. Той разпитва съдебните заседатели какво са чели досега. За онези, които извъртат, посочва статията на първа страница на днешния „Трибюн“, която обявява началото на процеса. Съдебните заседатели винаги лъжат по този въпрос. Иска ли някой да се отърве от участие в състава на журито, обикновено намира начин. А повечето от онези, които идват в съда, горят от желание да участват в дело и не са готови да си признаят очевидни основания за отвод. Но Ларън постепенно измъква истината от тях. Почти всеки тук е чул нещо за това дело и над двайсет минути съдията им обяснява, че това е информация без стойност.

— Никой не знае нищо по това дело, защото пред съда не е било представено нито едно доказателство — казва той.

Освобождава шест души, които признават, че не ще успеят да изличат от ума си чутото досега. Обезпокояващо е да се разсъждава какво си мислят за делото останалите, след като са били подложени на Никовите сензации в средствата за масова информация. Трудно е да се повярва, че някой би могъл да се освободи напълно от тези предубеждения.

Късно сутринта започва разпитването на съдебните заседатели относно подробности за техния живот — това се нарича *voir dire*, казване на истината — и продължава през целия следобед и сутринта на втория ден. Ларън пита всичко, което му идва наум, а страните добавят още. Съдия Литъл не разрешава задаване на въпроси относно предмета на делото, но страните имат право да навлизат във всякакви лични подробности и се ограничават единствено от собственото си нежелание да изглеждат нагли. Кой телевизионни предавания гледате, кои вестници четете? Числите ли се към някаква организация? Децата ви работят ли в свободното си време? Кой у вас се занимава със семейното счетоводство? Това е тънка психологическа игра, от която трябва да придобиеш представа кои кандидат заседатели са предразположени към твоята страна. Сега доста консултанти печелят

стотици хиляди долари, за да правят такива прогнози за адвокатски фирми, но професионалист като Стърн усеща повечето от тези неща по инстинкт и от опит.

За да можеш сполучливо да избереш съдебни заседатели, трябва да имаш стратегия за водене на делото. Стърн досега не ми е казал нищо, но става все по-ясно, че има твърдото намерение не да доказва моята невинност, а да омаловажава доказателствата на Нико. Може би моята досегашна невъздържаност (въпреки неговите указания) го бе убедила, че само ще си навредя. То се знае, дали да свидетелствам или не, в крайна сметка ще реша аз. Но подозирам, че той просто се опитва да докара нещата дотам, че сам да се убедя колко безполезни са моите показания. Във всеки случай почти не е разговарял с мен за защитата. Мак и няколко съдии се съгласиха да се явят като обществени защитници. Стърн се осведоми дали нямам съседи, които биха ме подкрепили. Ясно е обаче, че иска да спечели делото поради липса на категоричност и безспорност в доказването на вината. Ако всичко върви, както той се надява, накрая никой няма да знае какво всъщност се е случило. Обвинението не ще успее да изпълни изискването за доказване на неоспорима вина и аз ще бъда оправдан. За тази цел са ни необходими такива членове на журито, които са достатъчно умни, за да схванат правния критерий, и достатъчно волеви, за да го приложат последователно — хора, които няма да те осъдят просто защото имат съмнения. Санди ми каза, че поради тази причина младите членове на журито като цяло са за предпочитане пред възрастните. Освен това те могат по-лесно да уловят нюансите на отношенията между мъжа и жената, които надълго и нашироко ще се разискват в това дело. С други думи, трябва му хора, които ще повярват, че един човек може да иде в апартамента на своя колежка и по други причини, освен полово общуване. Ала по-възрастните, добавяше той, ще проявят повече уважение към безупречното ти минало, към положението и репутацията ти.

Независимо от плановете накрая обикновено се разчита на вътрешното чувство. Някои от заседателите изглеждат симпатични хора, с които можеш да поприказваш. На втората сутрин, когато започваме да правим избор, между Стърн, Кемп и мен се появяват някои различия. Приближаваме глави над нашата маса, като обсъждаме преценките си за заседателите, които ни се представят на

групи по четирима. Санди поканва Барбара, седнала на първия ред, да се присъедини към нас. Тя леко опира ръка на рамото ми, но мълчи, не се намесва. Застанала близо до мен, докато се съветваме, облечена в тъмносин копринен костюм и подходяща шапка, тя излъчва скръбно достойнство и съдържана тъга. Напомня вдовиците на братята Кенеди. Добре играе своята малка роля. Снощи, след като бе започнал изборът на свидетели, Санди я предупреди, че ще я повиква от време на време. У дома тя изрази удовлетворение от учтивостта му, но аз ѝ обясних, че основният му подтик не е учтивостта. Стърн отново желае още от самото начало заседателите да видят, че съпругата ми е до мен и че в съвременната епоха ние се съобразяваме с мнението на жените.

Защитата може да направи отвод на десет съдебни заседатели без обяснение, безапелационно, тъй да се каже, а обвинението — на шест. Планът на Нико изглежда бе противоположен на нашия, въпреки че с по-малкото отводи той има по-ограничена възможност да сформира желанието от него състав на журито. В общи линии изглежда, че търси хора като своите избиратели — по-възрастни и от етнически общности, главно католици. По тази причина, без да сме го планирали по-рано, ние зачеркваме всички италианци.

Съставът, който се получава в крайна сметка, ми се струва по-надежден, отколкото на подобни процеси, когато бях прокурор. В него преобладават по-млади хора, повечето от тях несемейни. Жена към трийсетте, управителка на аптека. Млада счетоводителка в посредническа кантора. Двайсет и шест годишен бригадир в монтажен цех и още един мъж на неговата възраст, управител на хотелски ресторант, занимаващ се извън работно време с компютри. Млада чернокожа жена, ревизор в местна застрахователна компания. Сред дванайсетте имаме разведена учителка, секретарка в железопътна компания, пенсионер — до миналата година гимназиален учител по музика, и един автомонтър; също така стажант управител на закусвалня, бивша санитарка и продавачка на козметика в универсален магазин. Деветима бели и трима чернокожи. Седем жени и петима мъже. Ларън определи още четири резерви, които ще присъстват на заседанията, но няма да участват в обсъжданията, освен ако някой от редовните членове на журито не се разболее или не бъде освободен по друга причина.

Рано следобед на втория ден, след избирането на съдебните заседатели, сме готови да започнем моя процес.

В два без десет отново пристигаме в съда за встъпителните изявления на страните. Атмосферата е същата, както вчера сутринта. Успокоението при избора на съдебните заседатели е отминало и отново се усеща жажда за кръв. Първоначалното настървение на публиката се превръща в болезнен дразнител, който започва да се просмуква в костите ми. Кемп ме извиква в коридора пред залата и за да се отървем от възгласите на недоволните зяпачи, за които охраната не е намерила места, се отдалечаваме на известно разстояние. Тук не знаеш кой може да подслушва. Най-добрите журналисти не биха отразили нещо, което са дочули неволно, но как да разбереш кой докладва на прокурорите?

— Искам да ти кажа нещо — обръща се към мен Джейми.

Той е намалил с два пръста подвитите навътре краища на косата си и с облякъл елегантен син костюм на тънки райета, закупен от скъп магазин в Ню Хейвън. Достатъчно е красив, за да е в Холивуд, вместо да се занимава с право. Говори се, че с китарата си е спечелил толкова, та да живее охолно и без да работи. Ала ето че кисне в кантората, проучва дела, пише бележки и заседава с мен и Стърн до полунощ.

— Харесваш ми — казва Джейми.

— И ти на мен — отговарям аз.

— Вярвам, че ще победиш. Никога досега не съм казвал това на клиент. Но мисля, че ще успееш.

В живота на Джейми клиентите са започнали да се появяват едва от година-две, така че не са толкова много, та твърдението му да има голяма стойност като прогноза, но съм трогнат от добрите му чувства. Прегръщам го през рамо и му благодаря. Той не ми каза, разбира се, че съм невинен. Не е толкова глупав — доказателствата са против мен. Може би ако го вдигнете от сън посред нощ и му задавате този въпрос, би ви отговорил, че не знае.

Задава се Стърн. Той е едва ли не весел и наперен. Лицето му е освежено от силното вълнение, а по ослепително бялата му риза няма една гънчица. Предстои му да направи встъпително изявление в най-забележителното дело на досегашната си кариера. Внезапно ме жегва завист. През всичките тези месеци изобщо не бях се замислял какво

удоволствие би било да водиш такова дело; е, ясно защо ми е убягнала тази идея. Но старите професионални страсти внезапно избиват в наелектризираната атмосфера. Голямото дело на „Нощните светии“, което водихме с Реймънд — с двацет и трима обвиняеми — бе нищо и никакво в сравнение с днешния шумен процес, но все пак тогава изпитах особено вълнение; беше като да хванеш оголена жица, обзет от възбуда, нестихваща дори насън близо два месеца. Чувството е като при автомобилно състезание или алпинизъм — усещаш пулса на живота. Внезапно се натъквавам, домъчнява ми за изгубената професия.

— И какво? — пита ме Санди.

— Уверих го, че ще спечели — обажда се Кемп.

Стърн отговаря на испански. Веждите се повдигат към олисялото му теме.

— Никога не го изричай на глас — казва той. — Никога. — Тогава ме хваща за ръка и се взира в мен с най-проницателния си поглед. — Ръсти, ще направим всичко, което можем.

— Знаем — отговарям аз.

Когато се връщаме в съдебната зала, Барбара, която по обяд бе отскочила до университета, се провира през тълпата и ме прегръща. Не е точно прегръдка — просто е обхванала кръста ми с ръка. Целува ме и след това избърсва с ръката си червилото по бузата ми. Говорила е с Нат.

— Искан да знаеш, че те обича — прошепва тя. — И аз също. — Казва го с толкова старание, че въпреки добрите й намерения думите звучат подозрително. Както и да е, прави каквото е по силите й. Сега й е времето и мястото да се изяви пред толкова народ.

Съдебните заседатели се изнизват един по един от съвещателната си стая, където накрая ще се състоят обсъжданията. Тя се намира непосредствено зад скамейките им. Разведената учителка дори ми се усмихва, докато сядат.

Ларън обяснява характера на встъпителните изявления — посочване на доказателствата в подкрепа на позицията на страните.

— Това не бива да са доводи — казва той. — Страните не трябва да излагат заключенията, които според тях следват от изброеното. Те просто ще ви кажат ясно и точно, без разкрасяване, в какво се състоят самите доказателства. — Ларън очевидно заявява това като

предупреждение към Дилей. При дело, основано на косвени доказателства, прокурорът от самото начало се нуждае от нещо, което да убеди съдебните заседатели, че всичко пасва. Но Нико ще трябва да направи това много внимателно. Независимо какви чувства изпитва Дела Гуардия към Ларън, журито вече е влюбено в съдията. Нико няма да спечели нищо, ако се държи с него враждебно.

— Има думата господин Дела Гуардия — казва Ларън и Нико се изправя. Елегантен, изпъчил гърди, тръпнеш в очакване. Важна птица, човек от върховете.

— С позволението на почитаемия съд... — започва той с традиционното встъпление.

От самото начало се представя учудващо зле. Веднага разбирам какво се е случило. Ограниченото време и тежките задължения на главен прокурор са му попречили да се подготви добре. Не е успял да изрепетира речта си. Една част е импровизация, може би в резултат от предупреждението на Ларън тъкмо преди да му даде думата. Нико не успява да прикрие, че е изнервен и не може да влезе в ритъм. Често прави паузи.

Въпреки недостатъчната му подготовка ми е трудно да слушам голяма част от това, което казва. Макар да не говори гладко и систематично както обикновено, все пак улучва важните пунктове. Съпоставянето на веществените доказателства с това, което съм казал или не съм казал на Хорган и Липранзър, е особено резултатно, както и се боях. От друга страна, Дилей пропуска да подчертае важни моменти. Прекалено малко говори пред съдебните заседатели за неща, които е длъжен да им разкрие. Умният прокурор обикновено се стреми да обезвреди доказателствата на защитата, като ги спомене пръв, за да покаже по този начин, че позицията му може да издържи и на най-силните удари. Но Нико не се спира достатъчно подробно на моята биография (изобщо не споменава, че съм бил първи заместник в прокуратурата) и когато описва отношенията ми с Каролин, пропуска въобще да отбележи делото „Макгафен“. Когато дадат думата на Стърн, той си знае работата — тихо и кротко ще изтъкне, че тези пропуски са умишлени.

Когато засяга моята история с Каролин, Нико прави единственото отклонение от нашите предвиждания. Неведението му в тази насока е по-голямо, отколкото аз или дори Стърн очаквахме. На

Дилей не само му липсват доказателства за връзката ми с Каролин. Той явно няма вярна представа какво се е случило между нас.

— Доказателствата — обръща се той към съдебните заседатели — ще покажат, че господин Сабич и госпожа Полхимъс са имали близки отношения, които са продължили доста време — поне седем-осем месеца преди убийството. Господин Сабич е посещавал дома на госпожа Полхимъс. Тя му се е обаждала по телефона. Той също. Имали са, както споменах, близки отношения... — Млъква за миг. — Интимни отношения. Но изглежда не всичко е вървяло по мед и масло. Господин Сабич явно е недоволен от нещо. Очевидно е бил много ревнив.

Ларън се е извъртял рязко на стола си и гледа гневно. Нико си позволява точно това, което беше предупреден да не прави — привежда доводи, вместо просто да опише показанията и веществените доказателства. В раздражението си съдията поглежда от време на време към Санди, с което го подканя да възрази, но моят защитник мълчи. Да се прекъсва, е неучтиво, а той остава верен на себе си и в съда. И което е по-важно: в своята реч Нико е достигнал момента на твърденията, които според Стърн са недоказуеми.

— Господин Сабич е ревнувал. Ревнувал е, защото госпожа Полхимъс не се е срещала само с него. Тя е имала и друга връзка... връзка, която явно е вбесявала господин Сабич. — Отново многозначителна пауза. — Връзка с главния прокурор Реймънд Хорган.

Тази подробност досега не беше обществено достояние. Нико явно я бе прикривал, за да защити новия си съюз с Реймънд. Но той все още си е Нико и не може да надмогне себе си; докато съобщава тази новина на света, буквално се обръща към няколкото редици журналисти. В залата се усеща видимо раздвижване, а при споменаването на бившия му съдружник Ларън излиза от кожата си.

— Господин Дилей Гуардия! — прогърмява той. — Бяхте предупреден. Забележките ви не трябва да имат характер на заключителни доводи. Ще се ограничавате с безпристрастно изреждане на фактите или ще прекратя встъпителното ви изявление. Ясен ли съм?

Нико се обръща към съдията с недоумяващ поглед. Докато преглъща, изпъкналата му адамова ябълка се движи нагоре-надолу.

— Разбира се — отговаря той.

Ревност, записвам в бележника си и го побутвам към Кемп. След като е трябвало да избира между това да няма подбуди или да има такива, дори да не може да ги докаже, Нико е избрал второто. Току-виж, спечелил с този рискован вариант, но доста ще се поизпоти, когато ще трябва да подплати с факти предположението си.

Щом Нико свършва, Стърн се запътва към подиума. Съдията предлага почивка, но Санди се усмихва мило и казва, че ако съдът благоволи да го изслуша, е готов да продължи веднага. Няма желание да остави твърденията на Нико да наберат сила при размисъла върху тях.

Крачи пред съдебните заседатели и се подпира с лакът на перилото. Облечен е в шит по поръчка кафяв костюм, който приляга елегантно на пълната му фигура. В съсредоточеното му лице още се четат предзнаменования.

— Как да отговорим на това? — пита той. — Ръсти Сабич и аз? Какво можем да кажем, когато господин Дела Гуардия ви съобщава за два отпечатъка, но не и за трети? Какво да отговорим, когато от доказателствата ще проличат празноти и голи предположения, клюки и злонамерени клевети? Как да реагираме, когато изтъкнат обществен служител е подведен под отговорност въз основа на косвени доказателства, които — сами ще разберете — съвсем не са в съответствие с тъй важното изискване за неоспоримост. За неоспоримост. — Обръща се и пристъпва към съдебните заседатели. — А прокурорът трябва да докаже вината по несъмнен и безспорен начин.

Той напомня всичко онова, което те бяха чули през последните два дни от съдията Литъл. От самото начало Стърн действа в синхрон с този незаменим и ерудирани юрист. Тактиката им е ефективна, що се отнася до стремежа им да поставят на място Дилей. Санди неведнъж вмъква израза „косвени доказателства“. Споменава думите „слухове и клюки“. След това започва да говори за мен:

— А кой е Ръсти Сабич? Не просто, както господин Дела Гуардия се изрази, един от заместниците на главния прокурор, а първият му заместник. Той е измежду малцината превъзходни юристи в нашия окръг, а и в целия щат. Фактите сами говорят за това. Завършил е с отличие Юридическия факултет на Университета, член е

на редколегията на „Правен преглед“. Съветник е на председателя на щатския Върховен съд. Той отдаде кариерата си, посвети живота си в служба на обществото. За да възпира, предотвратява и наказва престъпленията, а не — Стърн хвърля презрителен поглед към прокурорите — ... а не за да ги върши. Чуйте, дами и господа, имената на някои от хората, които Ръсти Сабич е привлякъл под отговорност. Чуйте ги, защото това са личности, чиито злодеяния бяха така добре известни, че дори вие, които не присъствате често в тази зала, ще си ги спомните, и съм сигурен, че още веднъж ще се почувствате признателни за усилията на господин Сабич.

Пет-шест минути, може би по-дълго, отколкото трябва, говори за „Нощните светии“ и други дела, но Дела Гуардия няма как да възрази, след като Санди изтърпя безмълвно неговото встъпление.

— Той е син на емигрант, югославски борец за свобода, който е бил преследван от нацистите. През хиляда деветстотин четирийсет и шеста година баща му е дошъл тук, в страната на свободата, за да избяга от жестокостта и варварщината. А какво би си помислил днес Иван Сабич?

Ако нямах най-строго нареждане да не реагирам по никакъв начин, бих заровил глава от срам. Но седя със скръстени ръце и не трепвам. Във всеки момент трябва да изглеждам непоколебим. За съжаление Стърн не бе споменал нищо за тази част от изявлението си. Дори да свидетелствам, няма да отворяя дума по въпроса. Не че има вероятност прокурорите да ме оборят.

Тонът на Стърн е властен. Акцентът внася някакъв особен колорит в речта му, а умишлената официалност придава тежест на думите му. Той не прави разяснения за това какво ще представи защитата. Въздържа се да обещае, че аз ще дам показания. Просто се съсредоточава върху несъстоятелността на обвинението. Никакви улики, никакво пряко доказателство, че Ръсти Сабич е държал оръдието на убийството. Никаква следа, че именно той е извършител на насилие.

— А кой е крайъгълният камък на това дело, основано на косвени доказателства? Господин Дела Гуардия ви осветли най-подробно за връзката между господин Сабич и госпожа Полхимъс. Но не ви каза, както ще научите от доказателствата, че те бяха колеги, че работеха заедно като прокурори, а не като любовници, по дело от

изключителна важност. Това той не го спомена! Остави на мен да ви го кажа. Добре тогава, знайте го. А доказателствата ще потвърдят думите ми. Трябва да прецените внимателно какво удостоверяват те и какво не за отношенията между Ръсти Сабич и Каролин Полхимъс. Не забравяйте, че това е дело, основано на косвени доказателства, в което господин Дела Гуардия се опитва да докаже вината по несъмнен и безспорен начин. Заявявам ви категорично, най-категорично, че доказателствата няма да удостоверят това, което твърди господин Дела Гуардия. Ни най-малко. Нали разбирате, това дело не използва факти, а преди всичко предположения, изградени върху предположения, догадки, възникнали от догадки.

— Господин Стърн — прекъсва го меко Ларън, — вие май попадате в същия капан, в който и господин Дела Гуардия.

Стърн се обръща към него и дори се покланя леко.

— Простете, Ваше Благородие — казва. — Изглежда той ме вдъхнови.

Залата се засмива. Съдията също. Както и доста от съдебните заседатели. Смях за сметка на Дилей.

Санди се обръща към журито и сякаш говорейки сам на себе си, продължава:

— Ще внимавам да не се увличам и аз. — Тогава посява последното си семе. Без да твърди нещо, просто подхвърля няколко думи. — А човек не може да не се запита защо. Запитайте се и вие, когато ви бъдат представени доказателствата. Не защо Каролин Полхимъс е била убита. Това за съжаление е нещо, което никой няма да научи от тези доказателства. А защо Ръсти Сабич седи тук като обвиняем? Защо въобще се започва дело, основано на косвени доказателства, дело, което трябва по несъмнен и безспорен начин да докаже вината — трябва, а не го прави?

Санди млъква. Отмята глава назад. Може би знае отговора, а може би — не. И добавя тихо:

— Защо? — Това е последното, което изрича.

Чашата я няма.

Нико признава това на третата сутрин от започването на процеса, скоро след като Стърн, Кемп и аз пристигаме. Днес ще бъдат призовани първите свидетели.

— Как въобще е възможно? — пита Стърн.

— Моите извинения — отговаря Нико. — Томи ми каза, че отначало просто е забравил за нея. Съвсем е възможно. Сега я търсят под дърво и камък. Ще изскочи отнякъде. Но засега я няма.

Дела Гуардия и Стърн се отдалечават от съдийската маса и продължават разговора си. Молто ги наблюдава с угрижен вид. Изглежда не му е приятно да напусне прокурорската маса като пребито куче. Наистина не изглежда добре. Процесът е в своя ранен етап и Томи не ще да е толкова изтощен от самите заседания. Кожата му е жълтеникава, а костюмът — същият, с който беше вчера; имам чувството, че не го е свалял. Като нищо може и да не се е прибирал снощи.

— Как ще загубят такова вещественно доказателство? — пита ме Кемп.

— Непрекъснато се случва — отговарям.

В полицейския център за доказателства в Маюрат Хол има повече непотърсени предмети, отколкото в заложна къща. Отлепят се етикети, разменят се номера. Започвал съм много дела със загубени доказателства. За съжаление Нико е прав — чашата ще изскочи отнякъде.

Стърн и Дела Гуардия са се споразумели да уведомят съдията за това развитие, преди той да заеме мястото си. Всички ще отидем в кабинета му. Това ще спести на Нико публичния срам. Стърн е известен в прокуратурата със сговорчивостта си относно подобни въпроси — способен е на такива дребни отстъпки. Друг адвокат би настоявал пропускът да бъде вписан в протокола, така че Нико да бъде порицан пред журналистите.

Всички изчакваме за момент в приемната до кабинета на съдията, докато секретарката му, Корин, наблюдава лампичката на телефона, за да види кога ще приключи разговора си. Корин е внушителна дама с едри гърди и шегаджиите из съдебната палата до миналата есен редовно обсъждаха характера на отношенията ѝ с Ларън; тогава тя се омъжи за един инспектор по условно осъдените и предсрочно освободените на име Пъркинс. Вярно, че Ларън има славата на голям донжуан. Разведе се преди десетина години и оттогава насам съм чувал не една история за похожденията му в лъскавите нощни заведения на булевард „Байо“, наричан на подбив Булевардът на мечтите.

— Каза да влизате — съобщава Корин, докато оставя слушалката след краткия разговор със съдията относно появата ни. Кемп, Нико и Молто се запътват към вратата, а Стърн изостава, за да разменим една-две думи.

Когато влизаме, Нико вече е започнал да излага своя проблем. Той и Кемп са седнали във фотьойлите пред бюрото, а Молто — встрани, на канапето. Кабинетът, светая светих на съдията, изглежда внушителен. Едната стена е плътно покрита с поставени в позлатени рамки отличия от щатските юридически институции. Освен това и Ларън има своя „стена на гордостта“. Измежду многото му снимки с политици, повечето от които са чернокожи, има фотография с Реймънд.

— Ваше Благородие — обяснява Нико, — снощи за пръв път научих от Томи...

— От вчерашните изявления на Томи останах с впечатлението, че той просто е забравил чашата, но иначе тя е у вас. Томи, сега искам да ти кажа нещо. — Съдията се е изправил зад бюрото си и дори и без това е същинско олицетворение на закона във виолетовата си риза с бяла яка и ръкавели. Докато слушаше, прелистваше книгата си, но сега се обръща заплашително, насочил дебелия си показалец към Молто. — Ако и по това дело продължавам да чувам от теб същите глупости, които съм чувал в миналото, ще те пратя в ареста. Сериозно ти говоря. Недей да приказваш едно, когато имаш предвид съвсем друго. И това го заявявам пред главния прокурор. Нико, знаеш, че винаги сме се разбирали. Но с този... — Съдията кима с голямата си глава по посока на Молто.

— Господин съдия, разбирам. Съвършено сте прав. Затова и толкова се обезпокоих, щом чух за този проблем. Мисля, че е от недоглеждане.

С крайчеца на окото си Ларън стрелка злобно Дела Гуардия. Нико дори не трепва. Добре се справя. И двете му ръце са на коленете и прави всичко възможно да изглежда смирен. Това поведение не е присъщо на природата му и с проявената кротост печели точки пред съдията. Снощи сигурно са имали ужасна разправия с Молто. Затова Томи изглежда толкова зле.

Ларън обаче няма намерение да изоставя темата. Както обикновено, той бързо е пресметнал всички последствия. В продължение на цял месец прокурорите обещава да представят чаша, а всъщност знаят, че не могат да я открият.

— Колко интересно — казва съдията. Поглежда към Стърн за подкрепа. — Знаеш ли, Нико, аз не издавам тези разпореждания просто ей така. Можете да правите каквото си искате с вашите доказателства, но... У кого последно беше чашата?

— Има известен спор, но мислим, че в полицията.

— Естествено — отговаря Ларън. Поглежда в далечината с отвращение. — И какво се получава тук? Не сте изпълнили съдебно разпореждане. Защитата не е имала възможност да се подготви. А в твоето встъпително изявление ти, Нико, поне пет-шест пъти се позова на това доказателство. Така че проблемът си е твой. Като откриете чашата, ако въобще я откриете, тогава ще преценим дали ще бъде приета като вещественно доказателство. Да вървим в залата.

Затрудненията на Нико обаче не се изчерпват с един ядосан съдия. Тезата на обвинението е била подготвена така, че свидетелите по предварително установен ред да излагат фактите, които то смята да докаже. Първият свидетел трябва да опише мястото на престъплението и съответно да спомене чашата.

— Не и в разглеждано от мен дело — казва Ларън. — Не. Няма повече да говорим за вещественно доказателство, което никой не може да открие.

Накрая Стърн проговаря. Заявява, че сме съгласни Дилей да процедира, както е намислил.

— Ако обвинението не успее да открие чашата, ще възразим срещу по-нататъшното използване на доказателства, свързани с нея.

Той, разбира се, има предвид отпечатъците от пръсти. — Но засега няма смисъл да отлагаме. Ако разрешите — обръща се той към Ларън, който свива рамене.

Този ход е начертан от Санди. Двамата с него обсъдихме въпроса в приемната на съдията. Ако възразим, можем да подтикнем Нико да промени планирания ред за призоваване на свидетелите, но Санди смята, че шансовете ни са по-големи, ако оставим първия му свидетел да обясни, че липсва вещественно доказателство. По-добре, както се изрази Стърн, да изглеждат като непохватните полицаи от немите филми. Дезорганизацията ще произведе необходимото впечатление върху съдебните заседатели. Освен това на мен малко ще ми навреди голият факт, че просто е намерена една чаша, а както посочих на Кемп, служителите в полицията рано или късно ще я открият — винаги успяват.

— Смятам, че трябва да дадете на господин Стърн списък на свидетелите по реда, по който ще бъдат призовавани, така че да знае кога ще се връщаме към този въпрос.

Обажда се Молто.

— Имаме списък — ще им го дадем веднага. — Томи се рови из разбърканата купчина книжа в скута си и накрая подава един лист на Кемп.

— И нека напишем това в протокола — казва Ларън. Ето го наказанието за Нико. Все пак ще трябва публично да обясни недоразумението.

Докато адвокатите и прокурорите са пред съдията и повтарят, вече в присъствието на съдебния стенограф, договореното в кабинета, аз преглеждам списъка за реда на призоваване. Искам да разбера кога ще свидетелства Липранзър. Колкото по-напред, толкова по-скоро можем да възобновим търсенето на Леон. Опитвах се да накарам частния детектив на Санди да се порови още малко, но той твърди, че нямало какво да се направи. Списъкът обаче не предвещава нищо добро. Лип е предвиден за по-късен етап на процеса. Леон и аз ще трябва да почакаме.

Въпреки разочарованието си схващам, че Томи и Нико внимателно са построили своята теза. Те ще започнат с мястото на престъплението и събирането на веществените доказателства, а после, бавно набирайки инерция, ще привеждат доводи за това, че аз съм

убиецът. Колкото и да са двусмислени доказателствата им за отношенията ми с Каролин, първо тях ще посочат; след това ще ме обвинят, че съм протакал следствието; към края ще предложат откъслечни доказателства, които ме поставят на местопрестъплението: отпечатъците от пръсти, власинките от мокета, телефонните справки, прислужницата от Ниъринг, резултатите от кръвната проба. Кумагаи Безболезнения ще свидетелства последен и предполагам ще даде експертна оценка за това как е било извършено убийството.

Седнал зад бюрото си, Ларън все още издевателства над Нико — сега вече заради записа в протокола.

— И прокурорите незабавно ще уведомят защитата, когато доказателството се намери. Нали така?

Нико обещава.

След решаването на този въпрос повикват съдебните заседатели в залата и Нико обявява името на първия свидетел на обвинението — детектива Харолд Гриър. Той влиза откъм коридора и застава пред Ларън, за да положи клетва.

В момента, в който Гриър заема мястото си, става ясно защо Нико искаше да запази предварително определения ред за представяне на доказателствата. По понятни причини съдебните заседатели обикновено запомнят първия свидетел, а Гриър е внушителен — едър тъмнокож мъж с изискана реч, спокоен и почтен на вид. Все едно дали чашата я има или не, важното е, че Гриър излъчва компетентност. Полицията е пълна със служители като него — мъже и жени, които по интелигентност не отстъпват на университетски преподаватели, но са станали полицаи, защото на техния хоризонт това е била най-добрата възможност.

Въпросите задава Молто. Видът му е окаян, но се е подготвил добре за разпита:

— И къде беше тялото?

Гриър е третият полицаи, който е пристигнал на местопрестъплението. Каролин била открита около девет и трийсет сутринта. След като не се явила на заседание в осем, нито пък в съда в девет, секретарката ѝ се обадила на домоуправителя. Както самият той ми обясни преди няколко месеца, просто се качил, отворил вратата и се

огледал. Тутаки разбрал, че трябва да се обади в полицията. Двамата дежурни незабавно повикали Гриър.

Гриър описва какво е видял и как експертите са работили под негово ръководство. Той разпознава запечатано пластмасово пликче, съдържащо власинките от „Зорак V“, намерени по тялото на Каролин, и голям пакет с полата ѝ, по която са били полепнали повечето от тях. Двамата с Молто позамазват въпроса с чашата. Гриър обяснява, че я намерил на бара и наблюдавал как експертите я запечатват в плик.

— И къде е чашата сега?

— Малко сме затруднени да я открием. Сигурно ще се намери някъде в хранилището за доказателства.

После Молто събужда призрака на изчезналата диафрагма. Гриър заявява, че при обстояното претърсване на апартамента не е открил контрацептивно средство. След всичките тези фрагменти от доказателства, открити от полицията и изброени пред журито, Молто пристъпва към кулминацията.

— Въз основата на деветгодишния ви опит като детектив, разследващ убийства, и гледката на местопрестъплението, създадохте ли си мнение за това какво се е случило? — пита Молто.

Стърн за пръв път прави възражение пред съдебните заседатели.

— Ваше Благородие — извиква сърдито той, — това са предположения. Те не могат да се считат за експертно мнение. Господин Молто пита за догадка.

Ларън поглажда бузите си с ръка, но клати глава.

— Възражението се отхвърля!

Молто повтаря въпроса.

— При първия оглед на местопрестъплението, вземайки предвид положението на тялото — отговаря Гриър, — начина, по който бе вързано, следите от съпротива и отворения прозорец над желязната аварийна стълба, си съставих мнение, че госпожа Полхимъс е била убита по време на или след сексуално насилие.

— Изнасилване? — Молто задава подвеждащ въпрос, който обикновено не е позволен при разпит, но при сегашните обстоятелства е безобиден.

— Да — отговаря Гриър.

— На местопрестъплението имаше ли фотографии от полицията?

— Имаше.

— И свършиха ли някаква работа?

— Помолих ги да направят снимки на местопрестъплението. Което и именно сториха.

— Във ваше присъствие ли?

От количката с доказателствен материал, вкарана тази сутрин в залата, Молто взема снимките, които преди четири месеца преглеждах в кабинета си. Преди да ги предостави на Гриър, показва всяка една на Санди. Молто е построил разпита си умно. Обикновено съдията би ограничил използването на снимки от прокурора по дело за убийство. Изглеждат зловещо и създават предубеждения. Но като набляга само на това, което се вижда и което обвинението несъмнено ще нарече инсценировка, Томи ни отнема обичайните основания за възражение. Докато Гриър описва всяка от потресаващите снимки и отбелязва, че те отразяват местопрестъплението точно, ние седим и се стараем да изглеждаме невъзмутими. Когато Молто ги представя на Литъл, Санди се приближава към бюрото му и иска сам да ги прегледа.

— Достатъчни са ни само две на трупа — казва Ларън. После изважда още две от купчината и подава останалите на Молто, за да ги раздаде на съдебните заседатели, след като приключи разпита на Гриър. Не смея често да поглеждам нагоре, но от безмълвието в секцията на съдебните заседатели усещам, че кръвта и изкривеният труп на Каролин са постигнали ефекта, на който се надявах прокурорите. Учителката едва ли ще ми се усмихне скоро.

— Разпит от защитата — обявява съдията.

— Само няколко неща — казва Санди. Усмихва се леко на Гриър. — Няма да оспорваме показанията на този свидетел. — Споменахте една чаша. Къде е тя? — Стърн започва да разглежда разпознатите от Гриър веществени доказателства.

— Не е тук.

— Прощавайте, но останах с впечатлението, че свидетелствахте за нея.

— Да.

— О! — Санди уж недоумява. — Но я нямате?

— Не, сър.

— А кога я видяхте за последен път?

— На местопрестъплението.

— Оттогава не сте ли я виждали?

— Не, сър.

— Правихте ли опити да я откриете?

Може би за пръв път, откакто е седнал на свидетелския стол, Гриър се усмихва.

— Да, сър.

— От изражението ви виждам, че сте положили доста усилия.

— Да, сър.

— Но чашата все още не е намерена?

— Не, сър.

— А у кого е била последно?

— Не зная. Разписките за веществените доказателства са у господин Молто.

— О! — Санди се обръща към Молто. Той изглежда развеселен от актьорското изпълнение на Санди, което намира за смешно, но съдебните заседатели, разбира се, не схващат, че това е причината за леката му усмивка. На тях Томи сигурно им изглежда малко арогантен. — Те са у господин Молто?

— Да, сър.

— Обикновено в съда се представят и самите веществени доказателства, нали?

— Да, сър. Прокурорът получава веществените доказателства и оригиналния етикет.

— Значи господин Молто има етикета, но не и чашата, така ли?

— Именно.

Санди се обръща към Молто. Вече с лице към него, казва на Гриър:

— Благодаря ви, инспекторе. — Той като че ли размишлява, преди отново да се обърне към свидетеля.

За няколко минути Стърн се спира върху различните доказателства. Преди да спомене диафрагмата, умишлено замълчава за миг.

— Контрацептивното средство не беше единственото нещо, което не можахте да откриете, нали?

Гриър гледа изчаквателно. Какво е трябвало да открие — диаманти ли? Не схваща смисъла на въпроса.

— Вие и ръководените от вас служители претърсихте апартамента много обстойно, нали?

— Да.

— Но въпреки това не само не открихте диафрагма, но и каквото и да е крем, желе или друго вещество, което би следвало да се използва при поставянето ѝ. Нали така?

Гриър се поколебава. Досега не се е сетил за това.

— Да — казва той накрая.

Нико незабавно се обръща към Молто. Седят на около пет метра пред мен, с лице към съдебните заседатели. Досега не съм имал възможност да наблюдавам противната страна. От прокурорското място човек се съсредоточава върху журито. Нико шепне. Като че ли казва нещо от рода на: „Къде, по дяволите, са тия неща?“. Няколко съдебни заседатели наострят слух.

Стърн се кани да седне, когато го помолвам да ми покаже снимките. Той ме поглежда унищожително. Явно иска тази част от доказателствения материал да бъде забравена час по-скоро.

Аз обаче настоявам с помахване и той ми подава цялата купчина. Накрая намирам снимката на бара и обяснявам на Стърн какво имам предвид. Той ми кима леко, преди да продължи разпита.

— Разпознахте ли тази снимка, господин Гриър, доказателствено средство 6-Г?

— Да.

— На нея се вижда барът, където открихте тази чаша, нали?

— Да.

— Кажете ми... Е, щеше да е по-лесно, ако имахме чашата, но предполагам, че си я спомняте добре?

— Мисля, че да. Тя е като тези на снимката.

— Тъй, тъй... Чашата, която иззехте, беше от сервиза, нареден върху тази кърпа, нали? — Санди извъртява снимката така, че и Гриър, и съдебните заседатели да видят коя част от нея Стърн смята да посочи.

— Именно.

— Бихте ли преброили чашите?

Гриър поставя пръст върху снимката и започва бавно да брои.

— Дванайсет — казва той.

— Дванайсет — повтаря Стърн. — Така че липсващата би била тринайсета.

Гриър проумява, че това е странно. Клати глава.

— Така излиза.

— Твърде особен сервиз?

Молто възразява, но преди Ларън да се е произнесъл, Гриър отговаря: „Много особен“.

— Оценявам съобразителността ти, Ръсти, но друг път не сервирай такива неща чак в последния момент. Тази подробност може да се окаже съществена — казва ми Санди, когато сутрешното заседание свършва.

Поглеждам Стърн, с когото вървя рамо до рамо.

— Току-що я забелязах — отговарям му аз.

Следобедът се оказва неприятен за прокурорите. Не ми се е случвало да водя дело, в което да нямам спадове, неизяснени моменти, пункт със слаби доказателства. Наричах тази ситуация „разходка през Долината на смъртта“. Както бяхме разбрали отдавна, Нико щеше да попадне в долината, когато дойдеше време да доказва отношенията ми с Каролин. Явно надеждата му е да събере поне минимума доказателства пред съдебните заседатели, така че те спокойно да правят догадки. Цялостният план, който Молто и той изглежда са начертали, е да започнат силно с Гриър, да преминат, макар и колебливо, през тази част и след това да спринтират към финала, когато веществените доказателства ще звучат все по-убедително и достоверно. Разумна стратегия. Но всички идваме в съда, знаейки, че тези следобедни часове ще принадлежат на защитата.

Следващият свидетел на обвинението е Юджиния Мартинес — бившата ми секретарка. Явно, че за нея това е върховен миг на изява. Накиприла се е с широкопола шапка и подрънкващи обеци. Нико представя показанията ѝ от предварителното следствие, които са кратки. Юджиния е заявила, че работи в прокуратурата от петнайсет години. В продължение на две години, до април тази година, е работила при мен. Един ден през септември или октомври миналата година, като вдигнала телефона, Юджиния неволно се включила в другата линия. Чула само няколко думи от разговора, но разпознала гласовете на госпожа Полхимъс и на моя милост. Уговаряли сме се за среща в дома на госпожа Полхимъс.

— И как ви звучаха? — пита Нико.

— Възражявам срещу „звучаха“ — намесва се Стърн. — Думата предполага оценка.

— Възражението е прието.

Нико се изправя срещу Ларън.

— Господин съдия, тя може да свидетелства за това, което е чула.

— Това, което е чула — да, но без оценки. — Ларън се обръща към Юджиния. — Госпожице Мартинес, не бива да ни казвате какво сте си помислили, когато сте чули разговора, а само думите и интонацията.

— Каква беше интонацията? — пита Нико, който отново се вижда близо дотам, докъдето иска да стигне.

Юджиния обаче не е готова за този въпрос.

— Някак мила — отговаря накрая тя.

Стърн възразява, но отговорът е прекалено безвреден, за да се нуждае от заличаване. Ларън маха с ръка и казва, че може да се запише.

Нико е изправен пред затруднение. Отново ме осенява мисълта, че не му е било лесно да се подготви.

— В тона им звучеше ли интимност? — пита той.

— Възражявам! — скача на крака Стърн. Въпросът е насочващ и неприемливо подвеждаш.

Ларън отново се захваща с Нико пред журито. Заявява му, че въпросът е очевидно неподходящ. Той е заличен от протокола, а на съдебните заседатели е наредено да не го вземат предвид. Но нарушението на Нико си има причина. Той търси някакъв начин да внуши нещо на Юджиния.

— Можете ли да опишете тона на думите, които чухте? — пита той.

Стърн отново възразява енергично. Въпросът вече е бил зададен и му е отговорено.

Ларън поглежда надолу.

— Господин Дилей Гуардия, предлагам да продължите нататък.

Внезапно Нико получава помощ от неочакван източник.

— Той каза: „Ангел мой“ — сама се намесва Юджиния.

Нико се изправя пред нея слисан.

— Точно това каза. Каза, че ще отиде в осем, и я нарече „ангел мой“.

За пръв път, откакто е започнал процесът, загубвам самообладание пред съдебните заседатели. Изпъшквам. Сигурен съм, че погледът ми гори. Кемп слага ръка върху моята.

— Ангел мой! — прошепвам му аз. — Господи!

Стърн ме поглежда строго през рамо.

Стигнал много по-далеч, отколкото е очаквал, Нико сядва.

— Разпит от защитата.

Санди настъпва срещу Юджиния. Започва да говори в момента, в който се е изправил на крака, без да чака да стигне до подиума. Запазил е същия заплашителен израз, с който само преди няколко мига ме погледна.

— За кого работите сега в прокуратурата, госпожице Мартинес?

— За кого работя?

— На кого пишете на машина? Чий телефон вдигате?

— На господин Молто.

— На този господин ли? На прокурора, седнал на тази маса? — Юджиния отговаря утвърдително. — Когато господин Сабич бе принуден да излезе в отпуск заради това следствие, господин Молто зае неговото място, нали?

— Да.

— А това е длъжност със значителна власт и влияние в прокуратурата, нали?

— Той е номер две — отговаря Юджиния.

— А господин Молто беше начело на разследването, което му осигури мястото на господин Сабич, нали?

— Възраждам!

— Ваше Благородие — обръща се Санди към съдията, — имам право да докажа наличието на пристрастие. Тази жена свидетелства пред началника си. Това как тя разбира подбудите му е съществено.

Ларън се усмихва. Стърн доказва много повече от това, но извинението му минава. Възражението е отхвърлено. Стенографът прочита въпроса отново и Юджиния отговаря утвърдително. Във встъпителното си изявление Санди съвсем леко засегна изборите и смяната на администрацията. Това е неговият пръв опит да въведе борбата за власт като основна тема. Така ще отговори частично на въпроса си, отправен към съдебните заседатели във встъпителното изявление: защо прокурорите са решили да водят дело при

недостатъчни доказателства. Досега не бях помислял, че може да го направи, като се заяжда с Молто, а не с Дела Гуардия.

— Та в хода на разследването господин Молто поиска ли да говорите пред служител от полицията за това какво си спомняте за отношенията между господин Сабич и госпожа Полхимъс?

— Моля?

— Не разговаряхте ли през май с полицая Гленденинг? — Гленденинг непрекъснато влиза и излиза от залата, но в момента е тук, седнал в униформа на прокурорската маса, и Санди посочва към него.

— Да.

— И вие знаехте, че разследването е много важно за вашия началник господин Молто, нали така?

— Така изглеждаше.

— И все пак, когато ви попитаха за отношенията между господин Сабич и госпожа Полхимъс, вие въобще не споменахте пред Гленденинг, че сте чули господин Сабич да я нарича „ангел мой“, нали така? — Санди изрича всичко това хладно и отчетливо. Сякаш е побеснял при мисълта за лъжесвидетелство. Стиснал е протокола на Гленденинг в ръка.

Юджиния изведнъж схваща, че е влязла в капана. В погледа ѝ се четат униение и колебливост. Вероятно не е имала представа, че защитата знае какво е говорила преди това.

— Не — отговаря тя.

— Вие не сте казали на полицай Гленденинг, че си спомняте тези гальовни думи? Така ли е, госпожице?

— Не. — Тя е умислена. Виждам съм я такава стотици пъти. Със затворени очи, обхванала раменете си с ръце. В подобни моменти Юджиния е най-злобна. — Не съм казала нищо подобно.

— Не сте казали на господин Гленденинг?

— Не.

Санди схваща по-бързо от мен накъде бие Юджиния. Измислила е начин да се измъкне. Той прави няколко крачки към нея.

— Госпожице, не свидетелствахте ли само преди пет минути, че господин Сабич е нарекъл госпожа Полхимъс „ангел мой“?

Юджиния изправя гръб, яростна и горда.

— Нищо подобно — заявява тя гръмко.

Три-четирима съдебни заседатели облещват очи. Един от тях, стажантът в закувалнята, се изсмива, което прозвучава като кратко хълцане.

Санди измерва с поглед Юджиния.

— Значи тъй — казва най-сетне той. — Кажете ми, госпожице Мартинес, сега, като вдигате телефона на господин Молто, и неговите разговори ли подслушвате?

Черните ѝ очи го поглеждат с ненавист.

— Не — отсича тя.

— И не бихте слушали нито миг повече, отколкото ви е необходимо, за да разберете, че някой друг говори по тази линия, нали?

В това, разбира се, се заключава проблемът на Юджиния. Вероятно е чула не един и два разговора между мен и Каролин. Но макар че делото водят главният прокурор и първият му заместник, тя не може да си признае, че е подслушвала. Ветровете на съдбата сменят доста бързо посоката си и Юджиния, която е истински продукт на бюрокрацията, знае, че такова признание след време ще бъде дългоочакваният динамит, който ще я изхвърли от синекурната ѝ чиновническа длъжност.

— Това, което чухте, беше само за миг, нали?

— Само толкоз.

— Нищо повече?

— Не.

— А вие ни казахте, че интонацията била някак мила. Нали това бяха вашите думи?

— Да, казах го.

Стърн се приближава и застава до Юджиния. Тя тежи може би деветдесет килограма. Има едри черти и е навъсена, така че дори когато е издокарана както днес, не изглежда прекрасно. Роклята ѝ е прекалено крещяща и ще се пръсне по шевовете.

— На опита си в тази област ли основавате вашия отговор? — пита той.

Лицето на Санди е безизразно, но двама-трима от съдебните заседатели схващат намека. Навеждат глави, за да прикрият усмивката си. Юджиния също се усеща — дори очите на убиец не могат да гледат по-кръвнишки.

Стърн не очаква отговор.

— Този разговор за срещата в апартамента на госпожа Полхимъс бе проведен през септември, нали?

— Да.

— Спомняте ли си, че господин Сабич и госпожа Полхимъс водеха заедно едно дело през септември миналата година?

Юджиния се замисля.

— Тц — клати глава тя.

— Не си спомняте за делото „Макгафен“? За детето, което бе измъчвано от майка си по най-отвратителен начин, за момчето, чиято глава бе притискана в менгеме? Чийто анус бе горен с цигари? Не си спомняте, че господин Сабич успя да осъди тази... — Стърн се преструва, че търси подходящ епитет, но накрая завършва с „жена“.

— О, онова ли? Спомням си — казва тя.

— Да разбирам ли, че в разговора ви с господин Молто не сте споменавали делото „Макгафен“?

— Възражение!

Ларън се замисля.

— Оттеглям въпроса — казва Стърн. Той е изрекъл това, което държи да чуят съдебните заседатели. Днес като че ли всичко се стоварва върху прокурора Молто. У него е етикетът на липсващата чаша. Той е вдъхновил лъжесвидетелстването на Юджиния.

— Госпожице Мартинес, спомняте ли си колко бе топло в нашия окръг миналата година около Деня на труда^[1]?

Веждите ѝ се събират. Получи достатъчно удари и сега се опитва да сътрудничи.

— Два дни около четирийсет градуса.

— Правилно — потвърждава Стърн, макар да не беше точно така. — А в прокуратурата има ли климатична инсталация?

Юджиния изпръхтява.

— Разправят, че това, което бръмчи влудяващо, било климатик.

Засмива се цялата зала — съдията, журито, зрителите. Накрая дори Стърн се усмихва.

— Предполагам, че когато има такава жега, гледате да си идете веднага щом свърши работното време, прав ли съм?

— Прав сте.

— Но когато прокурорите са се заловили с важно дело, те не напускат в края на работния ден, нали?

Тя поглежда Санди подозрително.

— Според вас не е ли често срещано явление прокурорите да подготвят тезата си за следващия ден вечер? — пита Стърн.

— О, да.

— Та, госпожице, когато е горещо, не бихте ли предпочели да работите в прохладно помещение, отколкото в задушен кабинет в прокуратурата?

— Възраavam — извиква Нико, общо взето, неоснователно.

— Свидетелят да отговори — казва Ларън.

— Естествено — казва тя.

— Вие не знаете, разбира се, дали апартаментът на госпожа Полхимъс е с климатична инсталация, нали?

— Не.

— Но сигурно знаете, че крайречният квартал е много по-близо до прокуратурата, отколкото домът на господин Сабич в Ниъринг?

— Да.

Каквото и да са си помислили съдебните заседатели за Юджиния, тя вероятно ще им се е видяла цвете в сравнение с госпожа Крапотник, която е следващият свидетел. Няколкото ѝ минути на свидетелския стол се превръщат в същински фарс. Госпожа Крапотник е вдовица. Не казва от какво е умрял господин Крапотник, но ще ни бъде трудно да повярваме, че тя не е допринесла за това. Има едри гърди и крещящ грим. Косата ѝ е червеникава и силно тупирана, така че стои като храст, а бижутата ѝ са масивни. Трудна особа. Не желае да отговаря на въпроси, а иска да разказва свободно. Госпожа Крапотник започва отдалеч да обяснява, че покойният ѝ съпруг бил предприемач. Купил запустялата сграда край реката, когато, както описва тя, „кварталът бил в безобразно състояние, направо сметище“. Заявявайки това, тя кима към съдебните заседатели, сигурна, че те знаят за какво става дума. Господин Крапотник стегнал имота с двете си голи ръце.

— Той беше ясновидец. Разбирате ли за какво говоря? Виждаше напред. В тая сграда... знаете ли какво имаше там? Купища гуми, не се шегувам, господин Диогуарди. Гуми. Нямате си представа как вонеше. Не съм гнуслива, пък и то май не е за приказка, ама отначало, когато ме вкара там да се любим, Бог ми е свидетел, за малко да повърна.

— Госпожо — не за пръв път се опитва да я прекъсне Нико.

— Той беше водопроводчик. Кой да предположи, че разбира от недвижими имоти? Да, господин Диогуарди? — Тя присвива очи. — Така ли се казвате? Диогуарди?

— Дела Гуардия — изрича Нико и хвърля отчаян поглед към Молто, търси помощ.

Полека-лека госпожа Крапотник стига до Каролин. Отначало, като се настанила там преди десетина години, живеела при тях под наем. Купила апартамента, когато преди няколко години всички масово се хвърлили да купуват. Слушам госпожа Крапотник и пиша бележка на Кемп: „Откъде една инспекторка, учеща право вечерно, е намерила пари, за да наеме квартира на крайбрежния булевард?“. Кемп кима. И той се е сетил за същото нещо. Почти десет години Каролин живеела на втория етаж, а госпожа Крапотник на първия. Когато господин Крапотник починал, тя изпратила цветя, което не било много подходящо.

Нико гори от нетърпение да се освободи от госпожа Крапотник. Тя е неуправляема. Той дори не я пита за вечерта, когато Каролин е била убита. Каквото и да свидетелства госпожа Крапотник в този момент, то ще бъде дискредитирано от досегашното ѝ поведение.

Затова Нико просто се обръща към нея:

— Виждате ли в залата някого, когото сте срещали около апартамента на госпожа Полхимъс?

— Ами ето например този съм го виждала — казва тя и размахва ръцете си, отрупани с дрънкаци гривни, по посока на съдията.

Ларън покрива лице с длани. Нико разтрива междувеждието си. В един миг зрителите се мъчат да сподавят смеха си, но сетне избухват в кикот. Като разбира, че е провалила всичко, госпожа Крапотник се озърта отчаяно. Посочва към Томи Молто, който е седнал на прокурорската маса.

— И него — казва тя.

Молто още повече влошава нещата, като се обръща да види дали няма някой зад него.

И съдебните заседатели вече се смеят открито.

Нико се оттегля до количката с веществени доказателства и донася на госпожа Крапотник разгънатия лист с отпечатани снимки,

сред които е познала моята. Тя поглежда листа, хвърля поглед към мен и вдига рамене. Като че ли иска да каже „кой знае“.

— Спомняте ли си при друг повод да сте разпознали фотография номер четири? — пита Нико.

Този път тя го изрича на глас:

— Знам ли? — Когато Нико гневно присвива очи, тя добавя: — Добре де, казах, че е той.

Нико се запътва към стола си.

— Разпит от защитата.

— Един въпрос — започва Стърн. — Госпожо Крапотник, разбирам, че вашата сграда има климатична инсталация.

— Климатична инсталация ли? — Тя се обръща към съдията. — Какво го интересува дали имаме климатична инсталация?

Ларън се изправя в целия си ръст и се подпира чак в предния край на бюрото, така че е надвиснал на два-три метра над главата на свидетелката.

— Госпожо Крапотник — изрича тихо той, — на въпроса можете да отговорите с „да“ или „не“. Ако кажете нещо друго, ще ви глобя за неуважение към съда.

— Ясно — заявява госпожа Крапотник.

— Нямам други въпроси — казва Стърн. — Ваше Благородие, нали протоколът ще отрази, че господин Сабич не е бил разпознат?

— Протоколът ще отрази — казва съдията Литъл, като клати глава, — че господин Сабич бе един от малкото хора в залата, които госпожа Крапотник пропусна.

Още докато смехът ехти в залата, Ларън напуска мястото си.

Репортерите се скупчват около Стърн. Искат да коментира първия ден от процеса, но той не желае да се изказва.

В куфарчето на Санди, Кемп събира копия от показания и писмени доказателства — това са документите, които сме вадили през деня и сега са осеяли масата. Искам да му помогна, но Стърн ме подхваща за лакътя и ме повежда към коридора.

— Не се радвай — казва той. — Предстои ни дълга нощ. Утре ще призоват Реймънд Хорган.

Колко добре ми е познато всичко това. Вечерта се прибирам у дома със същата онази умора, която винаги съм изпитвал след дните, прекарани в съда. Усещам костите си омекнали от превъзбуда.

Мускулите ме болят от напъгане. Порите ми като че не се затварят бързо и студената пот продължава да струи от мен цяла вечер. Връщам се у дома и ризата ми е залепнала на гърба като влажна хартиена опаковка.

Докато седя в съда, на моменти дори забравям кого съдят. Сега, разбира се, нямам някогашната задача да се представя блестящо, а да следя внимателно всичко. Но върнем ли се обратно в кантората, отново ставам юрист — атакувам книгите, вземам бележки, пиша записки. Никога не ми е липсвала работоспособност. Когато към един часа след полунощ автобусът пристига в Ниъринг и тръгвам по осветените смълчани улици на това спокойно градче, усещанията са ми познати и поради чувството, че тук съм в безопасност. В пристанище съм. Тревогата ме е напуснала. Най-сетне съм оставен на мира. Както в продължение на много години, спирам до вратата, сядам в люлеещия се стол и събувам обувките си, така че когато се кача горе, да не събудя Барбара, защото тя сигурно вече спи. Къщата е тъмна. Потапям се в тишината и останал най-послед сам, размислям върху събитията от деня. И в този момент, подтикнат може би от всичко казано за Каролин или просто от моментното чувство, че съм се върнал в по-доброто минало, или дори от подсъзнателния спомен за други тайни завръщания у дома, аз се стряскам, когато тя се изправя пред мен също като през онзи месец, когато смятах, че бях открил нирвана — гола до кръста, гърдите ѝ, стегнати и красиво заоблени, зърната ѝ, червени и набъбнали, косата ѝ, пълна със статично електричество след боричкането ни в спалнята, чувствената ѝ уста отворена — аха да изрече някоя сладострастна, възбуждаща закачка. И ето че пак съм безсилен да се помръдна, жадуващ, пламенен, необуздан. Не ме интересува, че върша лудост, и отчаяно зашепвам името ѝ в мрака. Изпълнен със срам и желание, аз съм като трептящ кристал, който всеки миг ще се пръсне. „Каролин...“ Безнадежден. Обезумял. Боря се с дълбоко вкорененото си чувство, с налудничавото си убеждение, че всичко може да започне отново. Отново.

Отново.

Сетне призракът изчезва. Стопява се във въздуха. Седя неподвижен, с изпънат гръбнак върху облегалката на стола. Дишам учестено. Зная, че ще минат часове, преди да заспя. Опипвам из шкафа да намеря нещо за пиене. Трябва да напрегна съзнанието си, за да

отгатна значението на това нощно посещение. Но не мога. Вече имам усещането, че всичко е минало — и то толкова силно, колкото бе и желанието отпреди няколко мига. Седя в люлеещия се стол на сред хола. Поради някаква странна причина съм по-сигурен с куфарчето до мен и затова го поставям в скута си.

Но то не ми носи голямо успокоение. Нейната внезапна поява разплиска и забърза потока на чувствата ми. Седя в тъмното и усещам въздействието на важните хора в моя живот — те кръжат като множество луни около далечна планета, и всеки от тях влияе на приливите и отливите в душата ми. Барбара. Нат. Родителите ми. О, този сблъсък на любов и привързаност. И срам. Чувствата ми прииждат на талази и от люшкането ме обзема самосъжаление, подобно на морска болест. Отчаяно, отчаяно обещавам на всички, на всеки един от тях, на себе си, на Бога, в когото не вярвам, че ако оцелея някак, ще бъда по-добър. По-добър, отколкото съм бил. Искам даключа с тях това споразумение, неотложно и мрачно като предсмъртно желание.

Пия питието си и седя в тъмното с надежда за душевен мир.

[1] В САЩ този ден се празнува през първия понеделник на месец септември. — Б.пр. ↑

28.

Първото нещо, което забелязвам при влизането на Реймънд Хорган в съдебната зала, е синият костюм от фин шевиот, който носеше на погребението на Каролин. Понатрупаните килограми не нарушават достолепието му. Макар и възпълен, пък и с малко тромава походка, все пак има внушителна осанка. Докато Реймънд полага клетва, той и Ларън си разменят многозначителни усмивки. След като сяда, Хорган оглежда залата, за да прецени тълпата спокойно и професионално.

Първо кима на Стърн, а след това погледите ни се срещат и кимва леко и на мен. Аз не помръдвам. Старая се да не мигна дори. В този момент с цялото си сърце желая да бъда оправдан, и то не заради свободата изобщо, а заради удоволствието да срещна погледа на Реймънд Хорган, когато се засечем за пръв път на улицата.

Докато очаквахме появата на Реймънд, съдебната зала бе изпълнена с онази епична атмосфера и напрежение, присъщи на съдебовните моменти — четиристотин души изгарят от любопитство и шушукат възбудено. Забелязвам, че днес местата, определени за пресата, са се увеличили с ред и половина, и виждам, че асовете на журналистиката са тук — известни телевизионни коментатори и наблюдатели от вестниците. По време на процеса повечето репортери за моя изненада уважиха искането на Стърн да ме оставят на мира. След като заснеха кадри от първата ми поява в Съдебната палата, които да показват всяка вечер в новините, двамата с Барбара можем да влизаме и излизаме сравнително спокойно. От време на време някой журналист — обикновено мой стар познат — ме спира с въпроси в коридора. Отпращам всички към Стърн. Миналата седмица се сблъсках с някакъв нюйоркски журналист на свободна практика, който възнамерявал да напише книга за делото. Сигурен бил, че ще се получи нещо интересно. Отклоних поканата му за вечеря в ресторант.

Престанах да гледам новините по телевизията. Коментарите за мен звучат толкова нелепо, че побеснявам дори когато измислиците са в моя полза. Ако ги нямаше сутрешните вестници, щях да забравя

пресата. Но на път за града няма начин да не забележа едрошрифтовите заглавия в автоматите за продажба на вестници. Двата ежедневника изглежда са започнали заклетата и враждебна надпревара при отразяване на делото — кой от кой по-блудкаво и сензационно. Разкритията във встъпителното изявление на Нико относно любовната афера между Реймънд и Каролин провокираха безвкусни заглавия в продължение на два дни. СЕКС В ПРОКУРАТУРАТА тръбеше „Хералд“ с всевъзможни подзаглавия в различен шрифт. Няма как съдебните заседатели да не са надникнали в тези статии. Под клетва се задължиха да не четат вестници, но малцина адвокати вярват на подобни обещания.

В секцията на журито в момента цари голямо оживление. Членовете му изглеждат далеч по-развълнувани при появата на Реймънд, отколкото например, когато за пръв път видяха Нико. Тогава забелязах само няколко от бъдещите съдебни заседатели да се накланят един към друг и да кимат към него. Хорган внесе атмосфера в съдебната зала. Всички го познават. Той е истинска знаменитост и Нико бледнее пред него. Може би намеците за тайната връзка във встъпителното изявление също разпалват интерес. Онова, което Стърн предсказа преди няколко седмици, сега е факт — достигнали сме критичния момент в този процес. Всички членове на журито са обърнали столовете си по посока на свидетелското място. Когато Молто пристъпва към подиума, за да започне разпита, голямата съдебна зала е притаила дъх.

— Вашето име, моля.

— Реймънд Патрик Хорган — отговаря той. — Трети. — Изричайки последното, се усмихва леко на Ларън. Явно това е някаква тяхна шега.

Никога не съм знаел, че Реймънд е трета издънка на династията Хорган. Какви ли не подробности изникват понякога от показанията под клетва.

Молто отново се е подготвил старателно за разпита. Личи си, че Реймънд знае какви въпроси ще му задават (както и би трябвало да се очаква), и двамата с Томи от самото начало влизат в синхрон. Хорган е скръстил ръце на гърдите си. С този костюм и с най-изискано поведение, той излъчва спокойствие. Няма как да не омагьоса журито с

лъжовния си чар и прямота. Понижил е дрезгавия си баритон, за да звучи по-сдържано.

Томи не бърза. Ще извлекат от Хорган всичко, което могат, за да се възстановят час по-скоро от вчерашното поражение в битката за спечелване на поддръжници. Започват с биографията на Реймънд. Роден е тук. Учил е в Източния район, в църковното училище „Св. Пътник“. Баща му починал, когато той завършвал колежа. Станал полицай. Служил седем години и когато се дипломирал във вечерния факултет по право, имал вече чин сержант. Предвиждам опасността Молто да измъкне от Реймънд, че е работил заедно с Ларън, но той отминава този момент в кариерата му. Хорган просто споменава, че са били трима партньори и са се занимавали главно с наказателни дела. След шестнайсетгодишна практика се заел с политика.

— Едни избори спечелих — казва Реймънд, — а други загубих.

При тези думи отправя дружелюбна усмивка към Нико, който седи на прокурорската маса. Дилей вдига оплешивялата си глава от бележника и засиява насреща му. Господи, как се гледат! Като неразделни приятели. Съдебните заседатели сякаш са очаровани от този съюз, изграден върху всеизвестното доскорошно съперничество. Усмивнатата учителка наблюдава безмълвното общуване между двамата с видимо удоволствие. Усещам как сърцето ми се стяга. Очаква ме много тежък ден.

— А познавате ли подсъдимия Рожат Сабич?

— Познавам Ръсти — отговаря Реймънд.

— Виждате ли го тук в залата?

— Да.

— Бихте ли го посочили и описали как е облечен?

— Седнал е до господин Стърн. Вторият на масата на защитата, в син раиран костюм.

Това е формалност, за да се установи, че Сабич, за когото говорят, съм аз. Вчера, когато свидетелстваше Юджиния, Санди прие да се извърши разпознаване, така че това посочване с пръст е излишно. Но сега Стърн ми прошепва:

— Стани.

Надигам се бавно и отправям поглед към Реймънд. Нито се усмихвам, нито се мръщя, но съм сигурен, че безсилната ми ярост

личи. Приветливостта на Реймънд помръква още докато ръката му е във въздуха.

— Той е — заявява тихо.

Молто претрупва историята на съвместната ни работа с Хорган. Както и да е, Санди ще се поинтересува за нея най-подробно. След това Томи започва да разпитва за Каролин. Тук Хорган изведнъж се натъжава. Докато отговаря, погледът му е закован върху перилото.

— Да, познавах и нея.

— Какво беше естеството на вашите отношения?

— Запознахме се, когато тя беше инспектор по условно осъдените и предсрочно освободените. После в продължение на осем години работеше като прокурор при нас, а в края на миналата година имахме и краткотрайна лична връзка.

Лаконично и ясно. Преминават към убийството. Молто не засяга въпроса за изборите, но във връзка с други неща те се споменават в отговорите на Реймънд.

— Съществува ли практика прокуратурата да упражнява надзор над полицейското разследване?

— При особено важно дело — а според мен въпросното дело бе именно такова — съществуваше практика да възложим на някой прокурор да насочва и подпомага полицията.

— По това дело кой беше определен?

— За да не протакаме нещата, ще ви кажа, че двамата с господин Сабич решихме той да поеме тази роля.

Томи за пръв път прави пауза. Изглежда, че в резултат на срещата си с мен и Стърн, Реймънд е отстъпил от първоначалните си позиции. Молто не очакваше подобен отговор. Накланя се напред и пита отново:

— Как бе определен господин Сабич?

— Не си спомням дали аз го предложих или той самият. Както всички, и аз по онова време бях объркан и разстроен от случилото се. Все едно, делото му беше възложено. Но си спомням, че Ръсти се зарадва. Да, това си го спомням. Не го прие неохотно и обеща, че ще се заеме сериозно с него.

— И направи ли го?

— Според мен не.

На това може да се възрази, тъй като е заключение, но Стърн не иска да ги прекъсва. Докато наблюдава с внимание, без дори да води бележки, един от пълните му пръсти се премества от брадичката върху носа. На моменти съсредоточаването му в съда прилича на транс. Не изразява почти нищо, а само поглъща. Изпитвам същото чувство, както когато бяхме в кабинета на Хорган, че Санди не се интересува толкова от факти или стратегия, а от характера на свидетеля. Той се опитва да вникне в Хорган.

Реймънд изброява оплакванията си във връзка с начина, по който съм водил делото, включително и това, че е трябвало да ме подтикна да ускоря заключенията за отпечатъците и власинките. Получава се ясно впечатление, че съм забавял нещата. След това описва разговора в кабинета си онази вечер, когато двамата за пръв път разбрахме, че ще загуби изборите.

— Попита ме дали съм имал интимна връзка с Каролин.

— А вие какво му отговорихте?

— Истината — съвсем простичко, без да го прави на въпрос, отговаря Реймънд. — Че сме се срещали три месеца, а след това сме прекъснали.

— Когато му казахте това, господин Сабич изрази ли под някаква форма учудване?

— Ни най-малко.

Сега ми става ясно. Ще вървят назад, за да търсят мотива. Питал съм, а всъщност съм знаел. Каква е тяхната теория? Че съм бил вбесен, когато съм открил? Или че съм се поддад на тежестта на натрупаните неправди? Ако човек предположи, както е направил Нико, че отношенията ми с Каролин са продължавали, и двете не са много логични. Липсата на точни факти винаги наврежда. Чувствам как много от съдебните заседатели ме наблюдават и се опитват да прочетат в мен истината за прокурорското предположение.

— А по време на този разговор или когато и да било преди това господин Сабич уведоми ли ви, че самият той е имал интимни отношения с госпожа Полхимъс?

Санди мигом оживява и скача на крака.

— Възражение. Ваше Благородие, до този момент няма никакви доказателства, за каквато и да е интимна връзка между господин Сабич и госпожа Полхимъс.

Тактиката е добра ако не за друго, поне за да наруши ритъма и да върне журито към вчерашния ден. Но това препятствие, което поставяме, за мен си остава болезнен проблем. Не можем да продължим да повдигаме въпроса за липсата на доказателства, ако аз ще трябва да седна на свидетелския стол, за да заявя пред съдебните заседатели, че всичко, което Стърн е оспорвал в продължение на две седмици, е вярно и че Каролин и аз наистина сме имали любовна връзка. Това е едно от множеството деликатни средства, които Санди използва, за да ме обезсърчи да свидетелствам.

— Мдаа... — проточва Ларън. Завърта се в стола си. — Бих казал... почти никакви доказателства. — Това говори добре за защитата. — Ще оставя въпроса, но искам да дам на съдебните заседатели ограничаващи указания. — Обръща се към тях. — Дами и господа, господин Молто задава въпрос, основан на предположение. Вие сте тези, които въз основа на изнесеното в съда трябва да решите дали то е вярно, фактът, че той го твърди, не значи, че е така. Господин Стърн пък поддържа, че липсват достатъчно доказателства за изказването му, но в края на процеса това ще бъде едно от нещата, които вие трябва да решите. Продължете, господин Молто.

Молто повтаря въпроса.

— Определено не — отговаря Реймънд. По лицето му няма и следа от предишното ведро настроение.

— А дали това е нещо, което бихте искали да разберете?

— Възразявам.

— Перифразирайте го, господин Молто. Дали това е нещо, което на основата на съществуващата практика в прокуратурата свидетелят е очаквал да чуе от господин Сабич? — Рядко Ларън е така услужлив към обвинението. Виждам, че Реймънд оказва въздействието, от което отдавна се страхувам.

Когато въпросът е поставен, както съдията предлага, Реймънд ме закопава.

— Разбира се, че съм го очаквал. Никога не бих му позволил да се занимава с това дело. Щях да предвидя, че такова назначение само ще усложни следствието. Обществеността трябва да знае, че ние работим по професионални, а не по лични подбуди — добавя той от себе си. Стърн, седнал пред мен, се намръщва.

След това Молто насочва Реймънд към края — към срещата в кабинета му. Хорган добросъвестно разказва за избухването ми, въпреки че двамата с Мак се опитали да ме възпрат.

— Опишете как изглеждаше господин Сабич, когато напусна кабинета ви.

— Бих казал, че изглеждаше твърде възбуден. И много разстроен. Струва ми се, че тогава изгуби самообладание.

Молто поглежда към Нико, след което обявява, че няма повече въпроси.

Преди да започне разпитът от страна на защитата, Ларън обявява почивка. Като излизам от една кабина в тоалетната, виждам Дела Гуардия, застанал пред мивките. Косата му вече е твърде оредяла, за да я реши, и той се опитва да я заглади с пръсти. Когато ме забелязва в огледалото, трепва.

— Свидетелят не е лош, а? — пита той. Трудно ми е да прозра какво има предвид. Не зная дали подхвърля въпроса безобидно, или пък злорадства. Непрекъснато имам усещането, че Нико не е определил чувствата си към това дело; спомням си как ми подаде ръка преди разпоредителното заседание. Никога не е бил човек, който ще прояви открита вражда, особено към някого, с когото е по-близък. Няма да забравя как постъпи след развода си с Диана: тя живееше с друг мъж, а когато онзи я изхвърли, Нико я прие в апартамента си за няколко седмици. Той отгатва моето колебание. — Питам те дали си съгласен, че не е лош свидетел?

Изсушавам си ръцете. Сега всичко ми става ясно. Нико все още държи да ми се хареса. Боже мой, хората са странни. И може би се терзае. В такъв момент Хорган би бил хладен като острие на сабя. Струва ми се безсмислено да споря с Нико в момента. Усмиввам се и използвам прякора му:

— Е, по-добър е от госпожа Крапотник, Дилей.

— И тъй, господин Хорган, вие споменахте, че сте имали интимни отношения с госпожа Полхимъс, нали?

— Да.

— Казахте ни също така, че според вас господин Сабич е трябвало да ви уведоми за своята някогашна връзка, нали?

— Нямах предвид докато е траяла — отговаря Реймънд внимателно. Иска да изключи наличието на ревност. — Но смятам, че когато започна разследването, той беше професионално задължен да ми каже.

— На вас, господин Хорган, беше ли ви известно съществуването на такива отношения между господин Сабич и госпожа Полхимъс?

— Там е работата — отговаря Хорган, — че той никога не ми е споменавал за тях.

Санди не обича да го поставят в задънена улица. Дълго наблюдава Хорган. Иска журито да забележи, че Реймънд Хорган се опитва да ме zlepостави.

— Моля да ми отговорите на въпроса. Помните ли го?

— Да.

— Но предпочитате да не отговаряте?

Реймънд започва да движи устните си, преди да се чуе звук:

— Извинявайте, господин Стърн. На мен лично не ми бяха известни такива отношения.

— Благодаря ви. — Санди се разхожда. — Но ако приемем, че е имало какво да се разкрие, вие вярвате ли, че честният служител би го направил пред някой, който е на отговорна позиция?

— Да.

— Така — казва Стърн.

За момент застава лице в лице с Реймънд. Санди е нисък и пухкав, но когато се изправи в съда, има мощно присъствие. Той явно не отстъпва по внушителност на Реймънд Хорган, който също изглежда непоклатим. Седи със скръстени ръце и зачервено ирландско лице и очаква атаката на Санди. В случай че Реймънд се измъкне невредим от това дело, при цялата си известност и способности вероятно ще стане най-именитият адвокат на този град. Най-сериозният му съперник ще бъде човекът, който сега го разпитва. През следващите години несъмнено ще има доста дела с повече от един подсъдим, при които те ще бъдат защитници едновременно. Ако се гледа реално, за Стърн запазването на отношенията с Реймънд е много по-важно, отколкото моята съдба. Членовете на адвокатската колегия се ръководят от правилото да си сътрудничат и да се разбират.

Единственият професионален противник, който тези приятели искат да имат, е щатът.

Тъй като всичко това ми е добре известно, бях потиснал враждебността си и бях казал на Санди, че има моята благословия да се отнася с Реймънд внимателно. Стърн сам бе посочил, че авторитетът на Реймънд, създаден през толкова години обществена служба, и без това ще попречи да го атакуваме успешно. Но от сегашното му държане става ясно, че Санди няма да бъде нито вежлив, нито сговорчив с него. Може би смята, че разпитът от прокурора е прекалено увреждащ, за да можем просто да махнем с ръка. Но все пак съм изненадан, че започна да напада Хорган така внезапно. Има някои благоприятни неща, които Реймънд ще трябва да признае — отличията за работата ми в прокуратурата например. Общоприето правило е, че преди да настъпиш свидетеля, трябва да извлечеш от него добрите думи, които е вероятно да каже.

— А вие прилагате ли този критерий за признания и към себе си?

— Опитвах се.

— Със сигурност бихте съобщили всички необходими сведения на някой служител, който изпълнява ваша задача, така ли?

— Пак повтарям, господин Стърн, бих се опитал.

— А делото, отнасящо се до смъртта на госпожа Полхимъс, беше много важно за прокуратурата, нали?

— Като се има предвид политическото му значение, смятам, че беше жизненоважно. — Докато казва това, Реймънд поглежда към мен. Очите му са се втвърдили като сачмени лагери.

— Но въпреки че самият вие смятахте това дело за жизненоважно, не предоставихте на господин Сабич цялата информация, с която разполагате по въпроса, нито пък онова, което знаехте за госпожа Полхимъс, нали?

— Помъчих се.

— Помъчихте се? Не беше ли изключително важно да се знаят до едно делата, върху които е работила госпожа Полхимъс, така че всеки, който е имал причина да ѝ навреди, да може да бъде разпознат?

Реймънд изведнъж разбира накъде бие всичко това. Обляга се назад, но пак опитва да се бори.

— Това не беше единственото важно нещо.

Голяма грешка. Юристите наистина са много слаби свидетели. Реймънд ще отрече, че делата на Каролин са били важен източник на следи. Санди ще го засрами в следващите няколко минути. Служителите от органите на властта често се страхуват от отмъщението на тези, които обвиняват, нали, пита той. И осъдените нерядко си разчистват сметките с тях. Прилагането на законите не би било възможно, ако прокурорите и полицаите можеха лесно да бъдат нападани, осакатявани и убивани от тези, които разследват. А нали когато госпожа Полхимъс бе убита, се предполагаше — дори в пресата — че нейният убиец би могъл да е някой бивш обвиняем? След няколко подобни въпроса Реймънд осъзнава, че е загубил, и просто отговаря с „да“.

— Така че всичките дела на госпожа Полхимъс са били важни, нали? Важно е било да се знае кого е разследвала тя, с кои дела се е занимавала, прав ли съм?

— Да.

— И независимо от факта, че това ви беше известно, господин Хорган, вие лично извадихте едно дело от шкафа на госпожа Полхимъс, след като бе започнало разследването на убийството ѝ, нали?

— Да.

— И въпросът беше много деликатен?

Ларън наблюдава разпита, изтегнат на стола си. През повечето време сякаш се забавлява с престрелката между двамата добре известни професионалисти. Но ето че сега се намесва:

— Каква връзка има този въпрос с делото?

За миг Санди е като стъписан.

— Мисля, че връзката е съвсем очевидна, Ваше Благородие.

— Не и за мен.

— При разпита от прокурора свидетелят заяви, че господин Сабич не е представил на вниманието му сведения, които той счита за съществени. Подсъдимият има право да знае критериите на господин Хорган в това отношение.

— По онова време господин Хорган беше главен прокурор, господин Стърн. Смесват различни неща — заявява съдията.

Помощта идва от неочаквано място. Дела Гуардия е на крака.

— Господин съдия, ние не възразяваме срещу този род въпроси.

Ларън бавно обръща поглед към него, а Молто веднага го хваща за ръката. Предполагам, че Нико иска разговорът за професионалните критерии да продължи, като смята, че още повече ще убеди журито в степента на моите прегрешения. Но тук той много се лъже. Преди всичко не той разпитва Хорган в момента. А доколкото отгатвам от разпаления тон на Молто, който му приказва, докато сядат на стола си, Нико не е схванал накъде бие с въпросите си Санди. Чудя се дали въобще знае за делото „П“, или просто е забравил за него. Отбелязвам си да попитам Стърн през почивката: „На кого е казал Хорган за делото «П»? На Молто? На Нико? Или на нито един от двамата?“.

След като му е дадена зелена светлина, Санди напредва бързо.

— Както казах, това беше много деликатен въпрос, нали?

— Да.

— Отнасяше се до обвинения...

Ларън, по-верен от лабрадорско куче, отново се намесва:

— Не са ни необходими подробности от вътрешния механизъм на прокуратурата или от нейните разследвания, много от които, нека да ви напомня, господин Стърн, са служебна тайна. Това беше един деликатен въпрос. Да продължим.

— Ваше Благородие, разбира се, че нямах намерение да разкривам служебни тайни.

— Естествено, че не — казва Ларън. Усмивва се с явно недоверие и се пресяга към гарафата с вода, която се случва по посока към съдебните заседатели. — Продължете.

— И всъщност, господин Хорган, това дело беше толкова деликатно, че вие го поверихте на госпожа Полхимъс, без да уведомите за това никого друго в прокуратурата. Така ли?

— Да.

Санди бързо изрежда всички, които не са били информирани: Мак, началникът на специалните разследвания Майк Долън и още трима-четирима. Завършва с моето име. Реймънд признава за всички.

— И вие го дадохте на господин Сабич тогава, когато той лично ви извести, че от кабинета на госпожа Полхимъс липсва едно дело, нали?

— Да.

Санди прави обиколка на залата, за да може казаното да достигне до съзнанието на всекиго. Реймънд е опетнен. Съдебните заседатели са

наострили внимание.

— Та госпожа Полхимъс беше амбициозна жена, нали?

— Зависи какво имате предвид под амбициозна.

— Обичаше да бъде център на внимание. Искаше да напредне в прокуратурата, нали?

— Истина е.

— Желаше да се занимава с това дело.

— Доколкото си спомням.

— Та значи, господин Хорган, вие възложихте на госпожа Полхимъс този много деликатен въпрос, това дело, за което знаете само двамата и което тя искаше да води, докато бяхте в интимни отношения, така ли?

Реймънд отново е започнал да се върти на стола. Вече знае, че Стърн няма да му спести нищо. Малко се е присвил, сякаш се опитва да избегне удар.

— Не си спомням точно кога съм й поверил делото.

— Тогава да ви припомня. — Санди взема папката, показва на Реймънд датата на завеждането и му прочита показанията за това кога са се срещали с Каролин. — Така че — заключава той — вие възложихте това деликатно дело на госпожа Полхимъс, докато бяхте в интимни отношения с нея?

— Излиза, че е било тогава.

Стърн е застанал неподвижно, вперил поглед в него.

— Отговорът на въпроса е „да“ — казва Реймънд.

— Фактът, че не уведомихте никого за възлагането на това дело, противоречеше на установената процедура в прокуратурата, нали?

— Аз бях главен прокурор и решавах кога ще има изключения от правилата. — Схванал е намека на Ларън.

— И вие направихте изключение за госпожа Полхимъс?

— Да.

— С която бяхте... Заличете това. Такъв случай обикновено се възлага на прокурор с по-голям опит по тези дела, нали?

— Обикновено има такова съображение.

— Но то не беше приложено тук?

— Не.

— И това си остана ваша тайна с госпожа Полхимъс дори след като отношенията ви с нея бяха прекъснати?

— Да — отговаря Реймънд. За пръв път от известно време се усмихва. — В поведението ми не настъпи промяна.

— Защото се срамувахте ли?

— Не съм се замислял.

— А когато господин Сабич се опитваше да събере наличните сведения в прокуратурата за делата на госпожа Полхимъс, не си ли спомните, че сте отишли в кабинета ѝ и сте прибрали едно от тях?

— Явно не съм.

— Но вие не сте се опитвали да прикриете каквото и да е, нали, господин Хорган?

— Не съм.

— В момента се водеше предизборна кампания, нали?

— Да.

— Трудна кампания.

— Жестока.

— Кампания, в която, както се оказа, вие губехте?

— Да.

— В която противникът ви господин Дела Гуардия бе прокурор точно при вас и имаше много приятели там?

— Това е вярно.

— И в тази ожесточена кампания не бяхте ли разтревожен, че някой от приятелите на господин Дела Гуардия може да изнесе информация, че на ваша сътрудничка, с която в същото време спите, сте поверили дело просто защото го иска?

— Може би ми е минало през ума. Кой знае, господин Стърн? Положението не беше цветущо.

— И още как! — отбелязва Стърн. — Питам ви пак, сър, не се ли опитвахте да скриете факта, че сте имали интимна връзка с ваша сътрудничка?

— Не беше нещо, което бих седнал да разправам, ако това искате да кажете.

— Разбира се, че не. На това би могло да се погледне като на непрофесионално поведение.

— Би могло, но не виждам нищо непочтено. И двамата бяхме пълнолетни.

— Така. И независимо от тази връзка бяхте уверен в своята преценка?

— Напълно.

Стърн постепенно се приближава към Хорган. Сега прави последните няколко крачки и се пресяга, за да хване перилото, ограждащо свидетелския стол, така че е застанал само на метър-два от Реймънд.

— И вие, сър, идвате в тази зала, където животът на човека, който ви е служил вярно в продължение на дванайсет години, сега е поставен на карта, и ни заявявате, че не бихте имали и частица от същото доверие към него?

Хорган и Стърн заковават погледи един в друг. От моето място не мога да видя добре израза на Реймънд. Накрая той обръща глава и се вижда, че езикът му е издул бузата. В момента гледа, донякъде глуповато, към Дела Гуардия. Не съм сигурен дали търси помощ, или се извинява.

Поне да беше казал нещо. Каквото и да е. Щеше да е по-добре и за него, и за мен.

Един от съдебните заседатели изпуска едно „хм“. Чувам звука, но не виждам от кого идва. Някои от другите гледат към пода. Трудно е да се разбере защо това има такова въздействие. Нищо не е променило отпечатъците от пръстите, власинките или телефонната справка. Но за защитата това беше великолепен момент. Молто и Нико доведоха Реймънд Хорган в залата като пример за коректност, като съдник на критерии. Сега излиза, че нещата са били прекалено раздути. Също както когато представляваше Колийн Макгафен, Санди Стърн е намерил посланието, което иска да отправи към съдебните заседатели, без да го изрича на глас. Все едно че казва: „И какво? Представете си, че наистина Сабич и покойната са имали връзка. Представете си, че той е решил, разумно или не, да запази факта за себе си. То не е по-различно от това, което Хорган е направил“. Ако съм се чувствал прекалено неудобно, за да призная някои страни от миналото ми поведение, всички би трябвало да го разберат. Възелът между това, което не съм казал, и това, което съм извършил, е развързан. Връзката между убийството и измамата е разкъсана.

Санди се отдалечава. Остава Хорган на стола. Реймънд въздъхва няколко пъти и вади носната си кърпа. Докато Стърн крачи край нашата маса, поставя ръка на рамото ми, върху която слагам моята.

Това е спонтанен жест, но изглежда, че се приема добре от един-двама съдебни заседатели, които го забелязват.

— Да преминем към друга тема, господин Хорган. Как се запознахте с господин Сабич?

Санди все още се разхожда, вече запътил се към свидетеля, и аз му махам под масата — не! Забравих да му кажа да не задава този въпрос.

— Или може би не е необходимо да си губим времето с тази стара история — казва Стърн небрежно. — Оттеглям въпроса си, ако съдът не възразява. Всъщност, Ваше Благородие, ако моментът ви се струва удобен, може би бихме могли да похапнем.

— Добре — казва Ларън. Той изглежда особено спокоен след изпълнението на Реймънд. Преди да напусне залата, съдията отново поглежда към Хорган, който още не е помръднал от мястото си.

29.

— Е, как ти се стори сутрешното заседание? — пита Стърн и посяга към блюдото с гарнитурите. — Опитай от Маринованата царевица, Ръсти. Много е пикантна.

Предишните дни Стърн работеше през обедната почивка, но си личи, че това не му е навик. Цивилизованият живот предполага храна по пладне, би казал той, и независимо че разпитът на Хорган ще продължи и следобед, ме заведе да хапнем в клуба му. Той се намира на четирийсет и шестия етаж на Морган Тауърс, една от най-високите сгради в центъра. Оттук се виждат завоят на реката и нагъсто израслите небостъргачи, които тези дни ми приличат на изправени една до друга кули от кутии за обувки. А с телескоп вероятно може да се разпознае и домът ми в Ниъринг.

Очаквах, че ще се сближа повече със Санди. Той ми харесва, а уважението ми към професионалните му способности непрекъснато нараства. Но не бих казал, че сме станали приятели. Може би защото съм му клиент, обвинен в нещо толкова сериозно, каквото е убийството. Но Стърн гледа широко на човешката природа и едва ли ще презре някого заради едно-единствено деяние, колкото и гнусно да е то. Ако в отношенията ни въобще съществува някакъв проблем, той се дължи на присъщата му въздържаност. Стърн е този, който поставя бариерите в професионалния си живот, и не вярвам някой да може да ги отмести или прекрачи. Женен е от трийсет години. Един-два пъти съм се срещал с Клара. Трите им деца са се пръснали из цялата страна. Най-малката им дъщеря догодина завършва право в Колумбийския университет. Но като се замисля, май не познавам мнозина, които могат да твърдят, че са близки със Стърн. Той е приятен компаньон, изискан и духовит. Преди години един приятел на тъста ми твърдеше, че Стърн бил знаменит, когато разправял анекдоти на идиш, ала аз, разбира се, няма как да преценя това му умение. Но съм сигурен, че трудно допуска някого близо до себе си. Не мога да отгатна какво мисли за хората, най-малко пък за мен.

— Искам да отбележа две неща за сутрешното заседание — казвам аз, като си сипвам маринованите царевични зърна. — Мисля, че мина много добре, и дори се забавлявах. Разпитът ти беше блестящ.

— Да, да... — промърморва Стърн.

Независимо че е доста сдържан, той е голям славолюбец, подобно на всички адвокати. Уж кима разсеяно, но все пак замълчава, за да се наслади на хвалебствията ми. Докато идвахме насам, ни спираха разни репортери и наблюдатели, които тихичко го поздравяваха. Стърн, който е само на средата на разпита, вече тържествува.

— Сам си го направи. Преди да се заловя с това дело, не съм знаел колко суетен е Реймънд. Но дори и така не съм сигурен доколко ни помага всичко това.

— Ти го завря в миша дупка.

— Не ще и дума. Но той няма да ми го прости. Ала сега това не е важно.

— Бях изненадан, че Ларън така защитава Реймънд. А преди бях готов да се обзаложа, че няма да си отвори устата и ще се прави на неутрален.

— Ларън никога не се е боял от това, че ще го сметнат за пристрастен. — Санди се обляга назад, докато сервитьорът подменя чинията му. — Дано и при следващия критичен момент да се справим тъй добре. Но не съм чак такъв оптимист.

Не разбирам за какво говори.

— В този процес защитата има да проведе два основни разпита, Ръсти — пояснява той. — Сега сме едва по средата на първия.

— А кой е другият? На Липранзър ли?

— Не. — Стърн се понамръщва, явно недоволен от вероятността Лип да свидетелства. — При показанията на инспектор Липранзър нашата цел ще бъде преди всичко да удържим постигнатото. Ще се надяваме просто да облекчим ужилването. Не, имах предвид доктор Кумагаи.

— Кумагаи ли?

— О, да! — угрижено кима Санди. — Ясно ти е, разбира се, че веществените доказателства и заключенията на специалистите съставляват ядрото на прокурорската теза. Но за да може да ги използва пълноценно, Нико трябва да призове експерт. Не върви сам да

се изправи пред журито в края на процеса и да изкаже лични предположения за това как е извършено убийството. Теориите му трябва да бъдат научно обосновани. Така че той ще призове Кумагаи. — Санди похапва зрънцата с видимо удоволствие. — Прощавай за наставническия тон. Нямам навика да поучавам юристи, които врят и кипят в съда. Както и да е, показанията на Кумагаи стават жизненоважни. Ако се справи добре, ще заздравя тезата на прокуратурата. Но показанията му могат и на нас да дадат шансове. Всъщност те са единствената ни възможност да притъпим острието на веществените доказателства — отпечатьци от пръсти, власинки и тъй нататък, които обикновено са неоспорими. Ако предизвикаме колебливост у Кумагаи, достоверността на всички заключения ще пострада.

— А как да постигнем това?

— Е — казва Стърн замислено, — все трудни въпроси задаваш. Наложително е час по-скоро да насочим вниманието си натам. — Той почуква леко с ножа си и плъзга разсеян поглед към панорамата. — Кумагаи не е най-симпатичната особа на този свят. Съдебните заседатели няма да го харесат. Ще ми се отвори някаква възможност. А между другото, какъв беше този гаф, който май направих? Нещо ужасно ли щеше да се разкрие при въпроса ми как сте се запознали с Хорган?

— Реших, че няма да ти е приятно, ако журито разбере, че югославският борец за свобода е лежал във федерален затвор.

— Баща ти? Боже мой, Ръсти! Трябва да се извиня за импровизацията си от онзи ден. Хрумна ми на момента. Сигурен съм, че разбираш.

Отговарям му, че разбирам.

— Значи баща ти е бил в затвора. Как се случи? Хорган ли го представляваше?

— Стийв Мълкеи. Реймънд се яви само един-два пъти в съда. Така се срещнахме. Държеше се много добре с мен. А аз бях ужасно разстроен.

— Мълкеи ли беше третият им партньор? — В онези дни фирмата се наричаше „Мълкеи, Литъл и Хорган“. — От доста години не е между живите. Предполагам, че става въпрос за твърде отдавна.

— Бях още студент. Мълкеи ми преподаваше. Когато баща ми получи първата призовка, се обърнах към него. Ужасно ме беше срам. Мислех, че репутацията и непочтеността му ще ми отрежат пътищата.

— Към Юридическата асоциация ли? Боже мой! Какво беше престъплението?

— Дължеше данъци — отговарям аз и едва сега вкусвам първата си хапка. — Баща ми не беше плащал в продължение на двайсет и пет години.

— Двайсет и пет години! Господи! Вкусна ли е рибата?

— Да, да. Искаш ли да я опиташ?

— Ако нямаш нищо против. Благодаря, много си мил. Тук я приготвят майсторски.

Санди продължава да бърби. Спокоен е и се чувства удобно на масата със сребърни блюда, заобиколен от сервитьори в пастелни рединготи. Тук е неговото убежище. След четирийсет и пет минути ще продължи да разпитва един от най-известните юристи в града. Но като всички виртуози, той има основателно доверие на инстинктите си. Работил е здраво. Почивката е вдъхновение.

Към края на обяда показвам на Санди бележките, които си водих тази сутрин.

— О, да — казва ми той. — Много добре. — По някои пунктове е решил дори да не отговаря. — Ти си несправедливо обвинен, а той твърди, че ти липсва самообладание? Но това е толкова безсмислено, че няма защо да го повтаряме.

Забелязва на една от съседните маси свой приятел — възрастен червенокос мъж. Става за миг да го поздрави. Премествам бележника, който донесох от залата, но вече сме обсъдили повечето неща. Поглеждам към града и както обикновено се замислям с огорчение за баща си. Докато траеше делото му, бях страшно ядосан — не само че обърка плановете ми, но и заради това, че нямаше право да иска от мен внимание, след като хич не го беше грижа за болестта на майка ми, която тогава бе в началния си стадий. Но докато го наблюдавах в приемната на Мълкеи, един червей на съжалението започна да разяжда сърцето ми. При своята обърканост баща ми, който обикновено бе много спретнат, не се беше обръснал. Брадата му растеше бързо и бузите му бяха побелели от наболите косми. Държеше меката си шапка за периферията и я премяташе в ръце. Беше сложил вратовръзка, нещо,

което рядко правеше — възелът бе омачкан и извъртян на една страна, а яката на ризата му сивееше. Сякаш се бе смалил и дрехите му висяха. Беше забол очи в краката си. Изглеждаше много по-възрастен, отколкото бе в действителност, и беше съвсем стреснат.

Не си спомням някога преди това да съм виждал баща си така уплашен. На лицето му обикновено се четеше враждебност или безразличие. Не знаех кое е предизвикало промяната. Той рядко говореше с мен за миналото си. Почти всичко, което знаех за него, бях научил от роднините му: за разстрела на родителите му, за бягството му, за лагерите, където прекарал последните години от младостта си. Когато бях на девет-десет години, братовчед ми Илия веднъж ми разказа как са яли конско месо. От тази история почти цяла седмица сънувах кошмари. Една стара кранта умряла. През нощта паднала и замръзнала. В продължение на три дни лежала в снега, докато един от пазачите разрешил да я примъкнат зад телената ограда. Лагерниците я нападнали, одрали я с голи ръце и взели да късат от месото. Някои си вземали, за да го опекаат, но други, обезумели от глад, започнали да го ръфат сурово. Баща ми видял всичко това. Дошъл в Америка. Бил оцелял. А после, след близо трийсет години в приемната на адвоката, осъзна, че всичко може да се повтори. Тогава аз бях на двацет и пет години и вече по-добре разбирах живота на баща си, разбирах как нищетата му става и моя; лишенията, неправдите, странно как, се предаваха по наследство. В този миг осъзнах повече неща за него, отколкото през всичките изминали години. И ме обзе тъга.

Мълкеи направи признания от името на баща ми. Федералният прокурор обеща да не иска повече от година, а старият съдия Хартли, мекушав човечец, му присъди само три месеца. Докато беше в затвора, го видях само веднъж. — Нямах сили за повече, а и майка ми приближаваше края си.

Когато го попитах как е, той се огледа, сякаш виждаше мястото за пръв път. Дъвчеше клечка за зъби.

Бил съм и по-зле, отговори ми. Беше си възвърнал предишната безцеремонност, която ми се стори по-отчайваща от страха му. Дебелоглав и простоват, баща ми сякаш се гордееше с най-тежките си неблагоприятия. Нещата, за които не само той, но и аз страдах, обявяваше за подвизи. Беше вече преминал през „олимпийските игри“ на затвора и бе разбрал, че има шанс да оцелее там. Една дума на

благодарност не каза. Никакви извинения за срама ми, за глупостта му. И дори не подозираше за другия, вечния затвор, който го очакваше. Наближаваше краят му. Почина след по-малко от три години. Но истината е, че каквото и да е било преди това, едва в онзи момент аз се отрекох от него.

Следобед разпитът тръгва оттам, откъдето мислех, че ще започне сутринта — с онези моменти, за които Хорган е наш свидетел. Стърн се захваща с обажданията у Каролин от моя телефон, датиращи от март. Хорган бързо си спомня делото за изнасилване, което тя подготвяше през този месец, и признава, че една от основните задачи на първия заместник е да подпомага оформянето на обвинението, особено по сложни дела. Реймънд не оспорва намека на Стърн, че разписанието на делата на Каролин и голямата ми заетост през деня може да са причина именно вечер да се консултираме по телефона или да си насрочваме срещи във връзка с предстоящото обвинение.

От обажданията Стърн минава към разговора в кабинета на Реймънд в срядата след изборите. Като повтори моето изявление, че съм бил у дома вечерта, когато Каролин бе убита, обвинението по същество представи факт в моя защита и Стърн го изтъква.

Подчертава, че твърдението ми е било доброволно. Госпожа Макдугъл намекваше ли на господин Сабич да не приказва? Вие, господин Хорган, помолихте ли го да мълчи? Да, вие, сър, забранихте ли му да говори? Казахте ли му да не си отваря устата? И той заговори, след като явно беше съвсем разстроен, прав ли съм? Нали не е имало нищо преднамерено в поведението му? Думите му са прозвучали спонтанно, така ли? Стърн надълго развива тезата за това как един прокурор знае, че е опасно да се обажда по време на следствие. Изводът, към който насочваше слушателите, бе, че всеки на мое място, който е имал време да се подготви, очаквайки обвинение, не би говорил по този начин. Човек, който е бил на местопрестъплението, намеква Стърн, и е извършил това, което прокурорите твърдят, при това, след като е бил начело на разследването, едва ли би лъгал, когато лесно може да бъде разобличен. Само онзи, който наистина не е бил там и не са му известни истинските обстоятелства, може да бъде провокиран с нагла обида и да изкрещи правдив отговор, който съдбата

странно изопачава. Като наблюдавам как Стърн води разпита, предвиждам заключителното му изявление и ясно разбирам причините, поради които иска да не свидетелствам. Ръсти Сабич спонтанно е дал обяснение в деня, в който за пръв път са му отправени обвинението. Какво още би могъл да добави той, при това след толкова време?

След като представя версията ми на журито, Стърн се залавя с укрепването на моя авторитет. Повежда Реймънд на дълга обиколка през постиженията ми като прокурор. Започва с „Правен преглед“ и преминава през следващите години. Когато Молто най-после възразява, че това е ненужно, Санди обяснява, че Хорган поставя под съмнение способностите ми, що се отнася до разследването на убийството. Необходимо било съдебните заседатели да се запознаят основно с професионалните ми качества, за да разберат, че това, което е представено като нежелание или неподчинение, може да е било просто несъгласие между двама опитни прокурори. Логиката на тази позиция е непоклатима и Ларън нарежда на Молто да не прекъсва Стърн. Канонизацията на свети Рожат продължава.

— И така, преди близо две години — започва по едно време Санди, — когато господин Сенет, тогавашният първи заместник, се премести в Сан Диего, вие посочихте господин Сабич за тази длъжност, нали?

— Да.

— А справедливо ли е да се заяви, че първият заместник е служителят, в чиято преценка вие имате най-голямо доверие?

— Би могло да се каже. Считах, че е най-подходящият прокурор за тази длъжност.

— Така. А при вас работеха още сто и двама прокурори?

— Приблизително толкова.

— Включително и господин Дела Гуардия, и господин Молто?

— Да.

— Но вие избрахте господин Сабич?

— Да.

Нико раздражено изправя глава, но нито той, нито Молто възразяват. Санди работи като майстор бижутер, почуквайки лекичко върху причините за неприязън в миналото. Струва ми се, че двама от членовете на журито кимат разбиращо.

— Но вие не смятахте, че господин Сабич ще извърши престъпление и въз основа на съвместната ви работа в продължение на повече от десет години имахте абсолютно и пълно доверие в преценката и почтеността му, така ли?

Въпросът съдържа различни аспекти и е сложен, но пък и неоспорим.

— Нека остане — казва Ларън, когато Молто възразява. Реймънд премисля отговора.

— Правилно — отговаря той най-накрая.

Това малко признание изглежда въздейства на съдебните заседатели. Сега разбирам защо Стърн нападна Реймънд от самото начало. Имал е да каже нещо, но не на журито, а на Реймънд Хорган, който сега не е така самоуверен, както при появата си в залата.

— Така, така. И не е било необходимо той да съгласува с вас всички въпроси, за да е сигурен, че действа както бихте желали? — пита Стърн. Предполагам, че иска да омаловажи забавянето ми при изискването на заключението за отпечатъците.

— Винаги съм давал на подчинените си известна свобода.

— А не е ли вярно, господин Хорган, че при провеждане на разследването по убийството на госпожа Полхимъс господин Сабич е знаел, че в миналото често сте показвали доверие в преценката му, включително и по много съществени въпроси?

— Не знам какво е знаел, но в миналото аз очевидно съм одобрявал преценката му за много неща.

— Например — казва Санди без ни най-малък намек за това, което ще последва — вие дадохте на господин Сабич властта да реши кога да уволни господин Дела Гуардия, нали?

Нико, разбира се, избухва. Ларън е обезпокоен. Веднага повиква страните на съвещание. Някои съдии провеждат такива съвещания, наречени странични, в самата зала, но така, че журито да не ги чува. Практиката на Ларън, когато иска да попречи на съдебните заседатели да разберат доводите на страните, е да свиква защитата и обвинението в коридора пред кабинета си.

Дела Гуардия, Молто, Кемп, Стърн, стенографката и аз тръгваме след съдията през страничната врата. Още преди да сме се събрали, е ясно, че съдията е разгневен от Санди. Смята последния му въпрос за непочтен.

— Е, какво ще вършим тук? — пита го той. — Ще си разказваме приказки от хиляда и една нощ ли, какво ли? Няма да превръщаме този процес в конкурс за „Мистър Свят“.

Молто и Нико започват да говорят един през друг. Заявяват, че ако в миналото е имало някаква неприязън между прокурора и подсъдимия, тя няма нищо общо със случая. Съдията Литъл очевидно е склонен да се съгласи с тях.

— Ваше Благородие — заявява Стърн, — не обвиняваме господин Дела Гуардия в непочтеност. Но вярваме, че това е обстоятелство, показващо как и защо може да е бил подведен. — Без да го заявява, Стърн отново се насочва към Молто. От самото начало се старае да не напада Нико, а Томи. В момента Дела Гуардия е известна личност в града и членовете на журито го познават. Докато за Молто нямат представа. Може би Санди се опитва да се възползва някак и от недвусмисленото обещание, че Молто няма да свидетелства.

— Въпросът защо господин Дела Гуардия би могъл да бъде подведен няма отношение към процеса, господин Стърн. Съдебните заседатели не се интересуват какво мисли прокурорът за делото. За бога, по-добре не навлизайте в тези неща.

— Ваше Благородие — заявява Стърн тържествено, — тезата на защитата е, че процесът срещу господин Сабич е инсцениран.

Правя крачка назад от скупчената групичка. Зашеметен съм. Преди няколко седмици Стърн така енергично отхвърляше тази тактика, че аз повече не се бях замислял над нея. А нещата вървяха така добре и без това. Толкова пагубен ли бе за нас прокурорският разпит на Хорган? Вече не разбирам тезата на собствения си адвокат. Само преди минута ми се струваше, че подработва едно от деликатните си неизречени внушения към журито: Молто е искал мястото на Сабич. Именно затова се е постарал да изфабрикува обвинение срещу него, а Дела Гуардия не е прозрял нещата, защото подсъзнателно е таял неприязън към Сабич. Това беше в стила на класическия Санди Стърн: изкусно разкриване на човешки слабости, съобщени безмълвно и целящи да омаловажат авторитета на прокурора, да покажат как е била допусната тази нелепа грешка — моето обвинение. Такова правдоподобно внушение съдебните заседатели приемат с желание. Но това бе неуместна тактика, която не си струваше риска; затова и се бях съгласил със Стърн, че не бива да я

прилага. Изобщо не бях подготвен за такава тактика, не я бяхме съгласували. И то изречено, когато се записва в протокола! Протоколите от тези „съвещания в коридора“ са достъпни за всекиго, който иска да ги прочете. През почивката репортерите ще се скупчат около стенографката и ще я молят да дешифрира бележките си. Представям си заглавията: СПОРЕД АДВОКАТА ПРОЦЕСЪТ Е ИНСЦЕНИРАН. СКАЛЪПЕНО ОБВИНЕНИЕ СРЕЩУ САБИЧ. Бог знае какво ще си помислят съдебните заседатели, ако все пак някой от тях успее да пропусне неизбежното. В последния момент Санди вдигна залога.

Междувременно Нико се разхожда нагоре-надолу по коридора и сумти.

— Не мога да повярвам... — повтаря той два-три пъти.

Ларън изпитателно поглежда Молто.

— Това са глупости — отсича Молто.

— Отричането ви е отбелязано в протокола. Имам предвид отговора ви по направеното твърдение. Ако господин Стърн действително се опита да докаже, че делото срещу господин Сабич е било изфабрикувано, то тогава историята за враждата май има връзка със случая.

Това, разбира се, е една от причините, поради които Стърн може да се е решил на тази крачка — за да получи възможност да представи на съдебните заседатели недопустими иначе доказателства.

— Трябва да заявя, господин Стърн, че вие си играете с огъня — предупреждава съдията. — Не знам докъде ще ни доведе това. Но ще ви кажа две неща. Дано да бъдете готов за отговора на обвинението, защото прокурорът ще има право на доста голяма свобода, когато му дадем думата. И второ, надявам се, че ще представите доказателства за обвинението си, защото иначе ще залича целия разпит, отнасящ се до този въпрос, и то в присъствието на съдебните заседатели. — Извисил ръст, Ларън поглежда Стърн в очите. В такъв момент, хванати натясно, повечето адвокати обикновено отстъпват и оттеглят въпроса. Стърн просто заявява:

— Разбирам, Ваше Благородие. Мисля, че сам ще прецените, след като завърша. Ще представим и доказателства.

— Отлично.

Връщаме се в залата.

— Какво, по дяволите, прави този човек? — питам Кемп, докато сядаме отново на местата си. Кемп безпомощно поклаща глава. Стърн не се е съветвал и с него.

Санди не разпитва повече за уволнението на Нико, а преминава към по-несъществени въпроси. Той отбелязва някои маловажни неща напосоки, след което се връща на масата на защитата.

— Почти свършвам — прошушва към мен и Кемп. — Имам да осветля само още една област. Нещо да ме подсетите?

Питам го какво беше това, което направи в коридора, а той слага ръка на рамото ми и казва, че ще говорим по-късно. Кемп няма с какво да му помогне и Стърн пак се обръща с лице към свидетеля.

— Само още няколко въпроса, господин Хорган. Бяхте много търпелив. Малко по-рано говорихме за едно дело, което сте възложили на госпожа Полхимъс, много деликатно дело. Спомняте ли си този момент от разпита?

— Мисля, че ще го помня доста време — отговаря Реймънд, но с усмивка.

— Беше ли ви известно, че господин Молто е бил замесен в това дело?

Нико скача на крака и крясва възмутено. Ларън за пръв път показва яда си към Стърн пред очите на съдебните заседатели.

— Сър, предупредих ви относно задаването на въпроси в тази област.

— Ваше Благородие, тя се отнася до тезата на защитата, която изложих на съвещанието. — Той има предвид теорията за изфабрикуваното обвинение. За да не разкрива пред журито характера на съвещанието, нарочно говори със заобикалки. — Трябва да заявя пред съда, че имаме твърдото намерение да продължим да разследваме това дело пред съдебните заседатели, и както заявих, да представим доказателства за него, когато му дойде редът.

По същество Стърн казва, че ще представим доказателства за делото „П“, които подкрепят тезата, че процесът срещу мен е инсцениран. Отново съм поразен от тази позиция. Съдията се обляга назад, слага длан върху темето си и изпуктява.

— Засега стига толкова — казва той.

— Още два въпроса — продължава Санди авторитетно и за да изпревари Ларън, който може да го прекъсне, бързо се обръща към

Хорган.

— Господин Молто поинтересува ли се за онова досие?

— Доколкото си спомням, да. След като си подадох оставката като главен прокурор, той прегледа всичко, което Ръсти, господин Сабич, бе извършил по делото Полхимъс.

— И тогава взе онова досие, така ли?

— Да.

— А знаете ли дали е извършил някакво разследване на обвиненията, съдържащи се там?

— Не.

— Аз ще отговоря — намесва се внезапно Нико. Изправил се е. Явно е загубил самообладание. Лицето му е зачервено, а очите му са облещени.

— Господин Молто не предприе никакви действия. Ясно му беше, че Ръсти Сабич го праща за зелен хайвер.

Обикновено би било крайно неподходящо да се говори така пред съдебните заседатели. Но предупреждението на Ларън в коридора развърза устата на Дела Гуардия и той се възползва от възможността. Явно на връщане в залата двамата с Томи са решили Нико да се опита да го защити категорично в присъствието на журито. Стърн не възразява. Просто се обръща бавно към Молто.

— Господин Дела Гуардия — казва той, — може би всички ще научим нещо за зеления хайвер. — Прави пауза. — И за изкупителните жертви.

Това са последните думи на Стърн при разпита на Реймънд.

Ларън обявява прекъсване на процеса за тази седмица. В петък ще се занимава с искания по други дела. Очаквам обяснение от Санди за новата му тактика, но той продължава да събира книжата от нашата маса. Преди да напусне залата, Реймънд се спира, за да му стисне ръката. Но от мен стои на разстояние.

Накрая Стърн приближава. Избърсва лицето си с носна кърпа. Изглежда спокоен. Ако не броим последната част, разпитът на Хорган мина изключително добре.

Аз обаче съм толкова притеснен, че не се сещам да го поздравя.

— Какво е това? — питам. — Мисля, че се разбрахме да не тръгваме по пътя на обвиненията.

— Явно съм си променил становището, Ръсти.

— Защо?

Стърн пуска потайната си усмивка, която ми намеква: „Светът е пълен със загадки“.

— Така ме съветва вътрешният ми глас — отговаря той.

— И какви доказателства ще посочим?

— А, тъкмо ме подсецаш... — Тъй като е доста по-нисък от мен и не може удобно да ме прегърне през рамо, използва друг жест на доверие и ме хваща за ревера. — Засега ще оставя тази грижа на теб — казва той и се отдалечава.

30.

Тази вечер казвам на Стърн и Кемп, че съм капнал от умора, и ги напускам рано. А всъщност имам среща, на която искам да отида. След заседанието проведех телефонен разговор с Лайънел Канили, който ми обеща да бъде в кварталната кръчма, наречена „Шестима братя“. Шофьорът на таксито ме поглежда особено. Не че тук няма бели. Има няколко семейства, които стоически издържат съжителството с пуерториканци и чернокожи, но те не носят раирани костюми и дипломатически куфарчета, а къщичките им от дървени плоскости са сгушени между складовете и фабриките, които са задръстили почти цялото пространство между пресечките. От другата страна на улицата има фабрика за колбаси, откъдето лъха на подправки и чесън. Кръчмата прилича на много други в този район — заведение с пластмасови маси, балатум и лампички над огледалата. Над бара е окачена неонова реклама, която хвърля странни сенки със своите мигащи звездички.

Канили не ме изчаква да приближа, а веднага става да ме посрещне и ме повежда към едно по-малко помещение с четири маси, където нямало да ни безпокоят.

— Е, и за какво е всичко това? — Усмивва се, но тонът му не е съвсем дружелюбен. Накарал съм го да седне на една маса с подсъдим, с враг на щата, с човек, обвинен в убийство. Никак не върви да видят старши полицаи в моята компания.

— Благодарен съм ти, че дойде, Лайънел.

Той маха с ръка. Иска да говорим по същество. Една жена подава глава през вратата. Отначало отказвам да пия, но след това решавам да си поръчам уиски с лед, каквото Лайънел вече държи в ръка.

— Искам да ти задам няколко въпроса, което трябваше да направя още когато дойдох през април в управлението.

— За какво?

— За това какво се вършеше в Северния район преди осем-девет години.

— В смисъл? — Погледът му е съсредоточен. Не иска да бъде подведен.

— В смисъл... някой вземаше ли пари?

Канили гаврътва чашата си. Размишлява.

— Знаеш, че яко си загазил, нали? — пита той.

— Чета вестници.

Вторачва се в мен.

— Ще те опандизят ли?

Казвам му истината.

— Не ми се вярва. Стърн е магьосник. Поне трима съдебни заседатели вече са склонни да го поканят на вечеря. Личи си от погледите им. Днес добре накълца Хорган.

— В Центъра говорят, че на Нико не му стигат патроните. Разправят, че е избързал, защото Молто го е натиснал, и че ако е имал малко ум в главата, е щял да те вкара в стая с магнетофон да поприказваш пред някого, в когото имаш доверие, вместо да се води по акъла на Мак и да ти признае с какво разполага. — Сега разбирам, че мъглявината в погледа му, която отдавах на алкохола, всъщност се дължи на яд. Лайънел Канили е ядосан. Вече е научил доста за делото и смята, че е направил нещо, което рядко му се случва — грешка в преценката. — А аз лично смятам, че може и да хлътнеш. Когато дойде при нас предния път, не ми каза, че си се мотал при нея и си опипвал чашите ѝ.

— Искаш да ти кажа, че не съм я убил, така ли?

— Точно така.

— Не съм я убил.

Канили се вторачва в мен с неподвижен гневен поглед. Знам, че тонът ми е прекадено вял, за да ми повярва.

— Ти си странно копеле, особняк си — казва той.

Сервитьорката, облечена в блуза с къдрички, над която се вижда цепката между гърдите ѝ, влиза с уискито ми. Поставя нова чаша и пред Лайънел.

— Знаеш ли — започвам, докато отпивам, — така и не разбрах как съм станал особняк. Вярно, че майка ми беше малко откачена, а старият през по-голямата част от войната се е прехранвал с умрели коне и разни такива гадости, което, ей богу, не може да не се е отразило на мозъчната ми кора. Всичко през живота ми беше

особняшко. Но докато не ми се случи тая случка, си мислех, че съм голям късметлия. Такъв исках да бъда и смятах, че съм. Мислех си, че съм надминал съседското момче, вярвах, че е така. А то какво се оказва — че наистина съм странно копеле. И макар че нещо в мене се бунтува, трябва да приема тази истина, ако ще и изказана от неудачник като теб. Така че ти благодаря. — Чуквам чашата си в неговата.

Съмнявам се, че думите ми се понравиха на Лайънел. Известно време той ме наблюдава.

— За какво дойде, Ръсти?

— Вече ти казах. За да ми отговориш на един-единствен въпрос.

Канили въздиша.

— Ей, опасен си... Само един въпрос, нали? И каквото се каже, си остава между нас. Между двама ни. Не ме интересуват никакви съзливии истории за конституционните ти права или тям подобни. Никой не може да ме призове да свидетелствам срещу главния прокурор. Ако това се случи, ще чуеш, че си направил самопризнание тук, пред мен.

— Ясни са ми правилата.

— Краткият отговор на твоя въпрос е, че не съм съвсем сигурен. И да съм чул нещо, не ми влизаше в работата. Може би тук беше малко хлабаво. Нали ме разбираш? Имай предвид, че говорим за времето, преди Фелске да нагази в лайната. — Фелске беше отговорник по гаранциите и беше взел под крилото си някои полицаи, които му доставяха работа. Когато промениха закона за гаранциите така, че вече освобождаваха срещу подпис, без нужда от външни поръчители, Фелске и полицаите му поддържаха доходите си, като при подходящи случаи продаваха полицейска помощ — уговаряха даден свидетел да не се яви или понякога забравяха по нещо, когато самите те свидетелстваха. Ала Фелске един ден направи подобно предложение на човек с микрофонче под ревера. Полицаят на име Граб, който работеше и за ФБР, пипна Фелске и още трима полицаи. Това беше преди пет години. — Тогава тук беше съвсем разхайтено.

— Томи Молто беше ли един от тези, за които си подочул едно друго?

— Нали каза само един въпрос?

— Има подточки.

Канили не се усмихва. Поглежда в чашата си.

— В нашата работа се научаваш никога да не казваш „никога“ — засмива се той. — Ето, виж се ти например. — Отново се смее, но още го е яд на себе си. Върви против здравия си разум. — Но за Молто съм сигурен, че никога не е вземал подкупи. Той нали е от семинарията. Носеше си молитвената броеница в съда. Невъзможно е да е вземал.

— Каролин беше ли замесена в това, което се вършеше там?

Той клати глава. Не признася „не“, а просто отказва да отговори.

— Виж какво, Ръсти, нищо не ти дължа. Признавам, че се справяше професионално с работата си. Отдавам ти заслуженото. Но ако си оплескал нещо, то си е твоя работа. И ти влизаше с мен в блоковете за бедни посред нощ. И твоите ръце са мръсни. Не ме притискай. На някои дължа едно друго, но не и на теб.

Полицейска вярност. Дори и една дума не иска да каже за покойната. Канили пресушава чашата си и поглежда през вратата.

— Каролин имаше ли нещо общо с Молто? Нали разбираш, нещо лично?

— Господи, какво си се хванал с този Молто? И той е особняк като всички ни.

— Да кажем, че е най-добрата ми алтернатива.

— А това пък какво означава?

Отпъждам въпроса с ръка.

— Да ти кажа, не си го представям дори да се доближи до Полхимъс. Нали го знаеш? Бяха приятели, и толкоз. Другарчета. Понякога тя му помагаше да позамаже някои неща. — Канили отпива още веднъж. — Не, не се чукаше с него.

— Ас кого?

— Стига толкоз. Вече ти казах достатъчно.

— Лайънел! — Не искам да го моля, а той не ще да ме погледне. — Ей богу, не те питам заради едната клюка. Става въпрос за живота ми, дявол да го вземе.

— С негъра.

— Какво?

— Спеше с негъра.

Отначало не разбирам, но изведнъж ми просветва.

— С Ларън ли?

— Бил си в Северния район. Спомняш си как беше. Все едно работехме в една стая. Три врати и всичките водеха в една канцелария, където Ник Костело записваше полицаите, дето идваха да свидетелстват — бюрото му беше там. Към кабинета на съдията също имаше врата. На обяд, когато излизаше от залата, тя се намъкваше след него. Дори не го криеха. По дяволите! Миналия път, когато дойде, ти намекнах. Не си ли спомняш? Казах ти — чрез леглото се издигаше тя. Не можеш да разбера защо Хорган я е назначил. Но той я вкара — твоят стар приятел съдията, мамка му мръсна. Той и Хорган са дупе и гащи.

— Преди години са били партньори в адвокатска фирма — обяснявам му аз.

— Връзва се — клати глава от възмущение Лайънел.

— И няма ли да ми кажеш дали Каролин беше вътре в играта?

Той вдига пръст.

— Отивам си — отсича и млъква за малко. — Понякога, както ти казах, тя заглаждаше нещата. Молто и съдията не се разбираха много-много. Може би си чул някои истории.

— Доста.

— Но да ти кажа, тогава тя беше приятелка с всички. Инспекторката де. Понякога убеждаваше съдията да не се заяжда. Друг път караше Молто да отстъпи. Беше нещо като рефер. А пък може и да си прав. Може би Молто беше хлътнал по нея и затова всеки път, когато се изправяше пред съдията, пикаеше кръв. Кой знае? Ходи ги разбери хората — казва той.

Виждам, че това е всичко, което мога да измъкна от него. А последното беше малка проява на благотворителност. Вземам куфарчето и оставям пари за питиетата.

— Ти си готино копеле, Канили!

— Абе аз съм един глупак. Утре половината управление ще приказва за това. И какво да им кажа, че сме говорили?

— Хич не ми пука! Каквото щеш. Кажи им истината. Молто вече знае какво търся. Може би затова съм попаднал в тая каша.

— Нима?

— Не знам — казвам аз. — Но не му е чиста работата.

31.

Работим и съботата, и неделята. Задачата ми е да подготвя обичайното искане на защитата за оправдателно решение, което се прави в края на представянето на прокурорската теза, или с други думи — молба съдията да прекрати делото поради липса на достатъчно доказателства. В повечето случаи искането е безплодно. Произнасяйки се по него, съдията прави преценка на доказателствата в най-благоприятна за обвинението светлина, което означава например че за целите на това си постановление Литъл ще трябва да приеме показанията на Юджиния, включително и историята с ангела. Оправдателното решение обаче е окончателно — прокурорът не може да протестира срещу него. В резултат на това някои съдии — Ларън е прочут в това отношение — го използват като средство за налагане на предпочитания от тях изход. Така че въпреки минималните ни шансове Стърн държи искането ни да звучи колкото се може по-впечатляващо. Моята задача е да открия такива дела, които са основани на улики и прекратени поради не доказване на мотивите за извършване на престъплението. Прекарвам часове в библиотеката.

В неделя сутрин се събираме, за да обсадим стратегията. Санди все още не желае да дискутира в подробности нашата теза. Не споменава нищо за даване на показания от мен или от други свидетели. Сега просто анализираме останалите пунктове от обвинението. Липранзър трябва да свидетелства в понеделник и прокуратурата ще се стреми да набере инерция чрез него. Ще почнат да представят веществените доказателства и заключенията — власинките, телефонната справка, отпечатъците (при положение че открият чашата); ще се появи прислужницата, която уж ме била видяла в автобуса, а също и Кумагаи.

Стърн отново подчертава това, което ми подхвърли онзи ден в клуба — необходимостта да предизвикаме съмнения относно Кумагаи. Ако не успеем, обвинението ще изложи своята теза и ще набере преднина. Това от своя страна може да наложи Санди да промени стратегията си за представяне на нашата теза. Ето защо той не желае

да се обвързва с окончателно становище за бъдещия ни подход. Тримата разсъждаваме как да атакуваме Кумагаи. Стърн е разпитвал Безболезнения доста пъти и споделя общоприетото мнение, че е неприятна личност. Съдебните заседатели едва ли ще са склонни да му повярват. Разказвам им някои стари истории, свързани с Безболезнения. Накрая споменавам, че личното му досие от отдел „Кадри“ на полицията, където може да са приложени оплаквания за минали простъпки, би било добър източник за нас.

— Отлично — казва Стърн. — Колко е хубаво, че си имаме на своя страна прокурор. — Веднага поръчва на Джейми да изиска досието, а също и документите от архива на лабораторията по патология, за да видим какво друго е вършил Безболезнения през април. Досега не сме направили повечето от тези искания, тъй като полицаите, които ги връчват, обикновено уведомяват прокуратурата и по този начин ѝ дават възможност да се противопостави на събраните факти, или още по-лошо, ако са полезни за нея, сама да ги използва. Но тъй като обвинението вече е представило тезата си, можем да действаме. Джейми се рови из старите си бележки, за да е сигурен, че не сме изпуснали нещо, което сме искали да проверим. Той подготвя призовки за всеки от лекарите на Каролин, използвайки бележника с телефонните номера, който открих в апартамента ѝ.

— Ти спомена да пратим призовка и на телефонната компания, за да проверим дали обажданията от домашния ти телефон не са подправени в справката.

— Няма смисъл — отговарям бързо. Не вдигам поглед, но чувствам тежестта на учудения поглед на Кемп. Стърн обаче продължава, без да трепне.

— Ако е безполезно да повдигаме въпроси, тогава да помислим за споразуменията относно свидетелите — казва Санди.

Това са изявления, по които обвинението и защитата са постигнали съгласие, що се отнася до показанията на даден свидетел, така че призоваването му да е излишно. Докато Стърн обсъжда възможността на глас, той все повече се убеждава, че това е правилният път. Ще се съгласим не само с показанията на телефонната компания, но и на химиците, и на експертите от „Косми и тъкани“. По този начин ще намалим времето, през което тези увреждащи доказателства ще задържат вниманието на журито. Дела Гуардия може

да не приеме предложението, но по-вероятно е да се съгласи. Прокурорите винаги са облекчени, когато отпадне необходимостта да защитават собствените си доказателства.

Като решаваме това, двамата с Кемп се връщаме в библиотеката — заседателна зала в кантората на Стърн, където томовете с действащото законодателство и съдебната практика са наредени от пода до тавана върху тъмни дъбови лавици, покриващи четирите стени. С Кемп работим на различни бюра. След няколко минути усещам, че Джейми ме наблюдава, но не вдигам глава.

— Не разбирам — казва той накрая на глас, като не ми дава избор. — Ти самият каза, че нещо не е наред с телефонната справка.

— Джейми, пожали ме. След това премислих.

— Нали каза, че трябва да проверим дали не е била фалшифицирана.

Напрегнатият му поглед не се дължи на яд. В него се чете безпомощност. Куентин Кемп с каубойските си ботуши и спортно сако от туид изглежда като беззащитен младок, което рядко му се случва. Обикновено смята, че е съвсем наясно с нещата и не могат да го подведат.

— Джейми, става въпрос за нещо, което вече казах. При тези обстоятелства. Нали разбираш?

Но виждам, че той въобще не разбира. Неприятно ми е да удържам на погледа му, с който показва, че вече не може да ми вярва. Затварям бележника и обличам сакото си. Санди е още в кабинета, където надниквам да му кажа, че си отивам. Все още проучва купищата експертизи, които Нико представи в отговор на нашите искания. Спектрографии. Таблицы. Пълното заключение от аутопсията на Каролин. Облечен е с хубав пуловер и спортни панталони и изглежда спокоен под зеления абажур на лампата, пушейки скъпоценната си пура.

Понеделник сутринта Липранзър е на свидетелския стол. Нико се е погрижил да го държи далеч от мен. Екипът на прокуратурата заедно с Лип влизат в момента, в който Ърнестин обявява, че заседанието ще започне. Липранзър е облечен в костюм — нещо, което мрази. С него прилича повече на затворник, отколкото на полицай. Ужасен е този костюм — с външни шевове и шарка като за жакардов килим, а косата му е зализана. Така се случва, че когато Лип влиза в залата, аз съм до

вратата и независимо че Нико и Гленденинг са го оградили отпред и отзад, той ми маха с ръка и ми намига. Чувствам се окуражен, че го виждам отново.

Нико се справя добре с Лип. Това е най-добрият му разпит от началото на процеса. Води го без превземки и бързо получава желаното. Знае, че Лип не е приятелски настроен към него. Ще каже истината, но за разлика от Хорган ще търси възможност да го захапне. Дилей внимава да не му даде повод. Знае, че ако се държи професионално, може да разчита на същото и от страна на Лип. И двамата са точни и кратки.

— Признавал ли ви с някога господин Сабич, че е имал връзка с Каролин Полхимъс?

— Възражение.

— На същото основание като при господин Хорган ли? — пита съдията.

— На същото.

— Възражението ще бъде отхвърлено. Дами и господа, сигурен съм, че си спомняте какво ви обясних миналата седмица за въпроси, основани на предположения. Това, че господин Дела Гуардия го твърди, не значи, че е вярно. Продължавайте.

Чудех се как ще отговори Лип. Но той просто каза „не“. Нико не зададе въпроса дали съм намеквал за съществуването на такава връзка, или и двамата сме приемали мълчаливо съществуването ѝ, което впрочем Дела Гуардия не е способен да формулира приемливо. Попита дали съм му признал, а Лип каза истината. Ограничена от формалностите за представяне на фактите, нашата система за откриване на истината пропуска поне половината от това, което е общоизвестно.

Със строг, почти английски маниер Нико установява факта, че съм помолил Лип да не иска справка за домашния ми телефон. Измъква от устата му и случаите, когато трябваше да ми напомни за компютърния анализ на отпечатъците, намерени по чашата и на други места в апартамента на Каролин. Усещам, че Нико бие нанякъде, но не разбирам накъде точно. Съдебните заседатели, сигурен съм, схващат, че нещо не е както трябва. Но накрая той съобразително им показва какво е то. След като е получил необходимото от Липранзър, предварително омаловажава нашия разпит, като демонстрира

наличието на пристрастие. После иска да се изброят случаите, по които аз и Лип сме работили заедно.

— Ще бъде ли справедливо да се каже, че двамата вече сте били образували един особен прокурорски или следствен екип?

— Да, сър.

— А в резултат на съвместната ви работа между вас възникна ли приятелство?

— Определено.

— Близко приятелство ли?

Погледът на Лип за момент се плъзга към мен.

— Предполагам, че да.

— Имате ли му доверие?

— Да.

— А той знае ли това?

Стърн възразява — Лип не може да отговаря за това какво знам аз, а прокурорът навежда към такъв отговор. Свидетелят вече е характеризирал отношенията. Ларън приема възражението.

— Нека да поставя въпроса така — първоначално бяхте ли включен в разследването на случая?

— Не.

— А кой беше включен?

— Харолд Гриър — детектив от осемнайсети район, където бе извършено престъплението.

— Той компетентен следовател ли е?

— Според мен ли?

Нико е нащрек — от една страна, за да избегне възражение, а от друга, да не позволи на Лип да контраатакува.

— Господин Сабич изразил ли е някога пред вас резерви относно способностите на Харолд Гриър?

— Не. Всички смятат Харолд Гриър за първокласен полицай.

— Благодаря. — Нико се усмихва, наслаждавайки се на допълнителните точки в своя полза. — А известно ли ви е кой реши делото да бъде прехвърлено на специалния отряд и вие да бъдете включен в разследването?

— Господин Сабич поиска да бъде привлечен, ако за това става дума. Бе съгласувал въпроса с господин Хорган.

— А знаете ли дали подсъдимият е бил близък с някого в полицията?

Лип вдига рамене.

— Не е споменавал пред мен.

Нико се разхожда важно.

— Ще сгрешим ли, ако кажем, че вие сте служителят от градската полиция, който най-малко би подозирал господин Сабич в убийство?

На въпроса може да се възрази. Стърн се надига, но се възпира, хванал с ръце облегалките на стола. Този път съм в ритъм с мисълта му. Видял е как Лип се поколебава и разбира, че с импровизацията Нико направи първата си грешка. Остави пролука за Липранзър и през нея ще получи първата стрела.

— Аз никога не бих повярвал в това — отговаря просто Лип.

Той набляга на „никога“ точно както трябва. Думите му ще въздействат на съдебните заседатели. Не се опитва да напада Нико, но използва възможността, за да покаже чувствата си.

Санди се изправя да зададе своите въпроси. Снощи обсъждахме дали въобще да разпитваме Лип. Стърн не искаше, за да не наблягаме повече на благоприятните за Нико моменти. Току-що свършилият разпит от обвинението спечели повече, отколкото Стърн очакваше. Но от друга страна, се отвори врата за изброяване на успехите, които Лип и аз сме постигнали заедно; те щяха да обяснят защо съм избрал него за делото. Стърн ги изброява един по един.

— Впрочем — казва Стърн към края — май докато разследвахте това убийство, вие с господин Сабич разглеждахте още един въпрос, нали?

Лип го поглежда недоумяващо.

— Нямаше ли една папка, която се пазеше в чекмеджето на господин Хорган...

Санди успява да изрече само толкова, защото Нико е скочил на крака и крещи. Ларън вдига чукчето и с него сочи към Стърн.

— Господин Стърн, вече няколко пъти ви предупредих, че докато прокуратурата представя тезата си, не искам да чувам повече за това дело. Прекалихте при разпита на господин Хорган и няма да позволя да повтаряте това.

— Ваше Благородие, този факт има основно значение за нашата защита. Възнамеряваме да продължим разглеждането на въпроса за това дело, когато е наш ред да представим тезата си.

— Ако има основно значение за вашата защита, тогава може да повикаме инспектор Липранзър отново. Но сега искам от вас да продължите нататък, защото все още далеч не сте ме убедили, че има смисъл да гоните този „заек“ из цялата зала. Ясен ли съм? — Съдия Литъл поглежда иззад бюрото си с впечатляваща строгост.

Стърн прави лек поклон, като навежда глава и рамене. Усещам, че съм разстроен от грешката на Санди. Смъмриха го в присъствието на съдебните заседатели — неуспех, който лесно можеше да бъде предвиден, и аз все още не разбирам какво цели да постигне. С това дело вече хвърли сянка върху Молто. Защо продължава да го повтаря като латерна? В крайна сметка журито ще бъде разочаровано, особено след като обещава да представи доказателства, които нямаме. Не можем да предложим писмото, което намерих в делото „П“, защото то е само празни приказки. Не разбирам блъфа на Стърн, а когато го насочвам към тази тема, той махва пренебрежително. Отнася се към нея тъй, сякаш тя е просто ефект за съдебната зала.

Междувременно той се е приближил към нашата маса.

— И тъй, инспектор Липранзър, господин Дела Гуардия ви зададе някои въпроси за телефонните справки. — Санди размахва листовете. — Доколкото разбирам от вашите показания, вие сам сте повдигнали въпроса за домашния телефон на господин Сабич, нали?

— Да.

— Не го е повдигнал той?

— Не.

— И не ви е молил предварително да не искате справка за домашния му телефон. Така ли е?

— Абсолютно.

— Всъщност той не ви ли уведоми от самото начало, че може да откриете обаждания от госпожа Полхимъс до един от неговите телефони?

— Да, в кабинета му.

— Но не ви помоли, нито ви нареди да не искате каквато и да е справка, нали?

— Не.

Всички отговори на Лип са звучни и отчетливи. Сега Стърн прави демонстрация, като показва какво може да се постигне с приятелски настроен свидетел. Всичко е ясно — липсва съпротива. Лип в общи линии оставя Стърн да свидетелства. Бързо потвърждава изказаното предположение, че той сам е предложил да не искат справката от домашния ми телефон. Смятал е, че няма отношение към делото. Аз просто съм се съгласил с това, като съм заявил, както хората често правят, че е най-добре да избегнем призовката, тъй като тя би могла да разстрои жена ми. Санди се връща при нашата маса за един документ. Номерираща го и го подава на Лип за разпознаване. Това е призовката до телефонната компания.

— Така, кой прокурор е издал призовката?

— Ръсти. Господин Сабич.

— Неговото име фигурира като подписал документа, нали?

— Да.

— А съгласно условията й тази призовка изисква ли представяне на справка за телефонните обаждания?

— Според това, което е казано в нея ли?

— Именно.

— Отговорът е „да“. Призовката изисква подробна справка.

— Съдържа ли се някакво изключение за дома на господин Сабич?

— Не.

— И в който и да е момент, когато вие или някой друг желае да проучи обажданията от дома на господин Сабич, тази призовка би изисквала представянето на такава справка, нали?

— Да.

— А всъщност — моля ви не отговаряйте, ако това не ви е известно, — когато господин Молто и господин Дела Гуардия решиха, че искат тази справка, те използваша настоящата призовка, за да я получат, нали?

— Мисля, че да.

— Така че сега господин Сабич е изправен пред съда въз основа на доказателства, за чието събиране той сам е издал призовка. Така ли?

Залата започва да се вълнува. Нико възразява. Въпросът съдържа довод.

Ларън клати добронамерено глава.

— Господин Дела Гуардия, вие искате да покажете, че господин Сабич е попречил на събирането на доказателства, за да изтъкнете вината му. Прокуратурата има право на това. Но защитата също има право да посочи, че представените доказателства всъщност са били събрани чрез неговите лични усилия. Не виждам как иначе те могат да се противопоставят на вашата теза. Отхвърлено.

— Повтарям — казва Санди, застанал пред Липранзър. — Господин Сабич е съден тук с доказателства, за които той сам издаде призовка, така ли?

— Точно така — казва Лип и нетърпелив като новобранец, добавя: — Също както с отпечатъците от пръсти.

— Така, така — казва Санди и продължава с отпечатъците. — Господин Сабич лично е посетил Макграт Хол, срещнал се с Лу Балистриери и е настоял отпечатъците да бъдат изследвани. Истина е, че Сабич е бил зает да ръководи цялата прокуратура, докато Хорган е водел кампанията си, но отново чрез собствените си усилия е събрал доказателства, които сега се използват, за да бъде осъден... Той пречеше ли ви? — пита накрая Санди.

Лин изопва гръб на облегалката и отговаря:

— Не.

— Затрудняваше ли ви?

— Според моите разбирания — не.

— Вие дори май казахте на господин Дела Гуардия, че и да сте знаели за тези доказателства, при уважението и привързаността ви към Ръсти Сабич никога не бихте заподозрели, а да не говорим повярвали, че той е извършил това убийство.

Като гледам как Лип се колебае, за момент се уплашвам да не би Стърн да е прекалил. Но след това виждам, че Лип просто прави несръчно усилие да постигне драматичен ефект.

— Никога — повтаря той.

Докато Стърн се връща към нас, ми се усмихва крадешком; усмивката му е предназначена главно за журито. Независимо от това за пръв път имам чувството, че съдебните заседатели не са доволни от него. Не се представи убедително. Находчивите му въпроси не обясняват защо не съм пожелал да се направи справка за моя телефон, още повече че е имало обаждане до Каролин във вечерта на убийството. Разпитът на Стърн не предлага никакво обяснение и за

подмяната на Харолд Гриър, който изглежда на съдебните заседатели много по-внушителен от Липранзър. Стърн не пояснява защо не съм отишъл при Лу Балистриери, след като Липранзър, да не говорим, че и Хорган са ми повтаряли да го направя. А последният въпрос и отговор, макар и трогателни с непохватността си, са просто плява. Телефонната справка и отпечатъците несъмнено будят смущение. Смущаващи са и послушните отговори на Лип, давани под ръководството на Стърн. От ясно по-ясно е, че Липранзър е приятел, който преспокойно може да бъде насочен по грешна следа. Съдебните заседатели няма да пропуснат да схванат това. Всичко е такава, от каквото винаги съм се страхувал. Засега Дан Липранзър е най-пагубният свидетел до голяма степен поради явната си благоразположеност към мен.

Следобед продължаваме да вървим към провала. Споразуменията за свидетелите са подготвени и прочетени. Точно след показанията на Липранзър се разкрива конкретното съдържание на телефонните справки, което е съкрушително. Нико ги прочита сам. Най-накрая е налучкал пътя към това жури. Те са все умни хора и искат фактите да им бъдат представени, без да се разкрасяват. Нико подхваща с равен, приглушен тон и чак когато свършва, поглежда нагоре само за миг, за да види какъв ефект е постигнал с данните. Съдебните заседатели го слушат внимателно; усещам тежестта на техните изводи. Осъзнавам, че като подсъдим много по-остро долавям настроенята в залата, отколкото като прокурор. Чувствам се безпомощен и потиснат, свят ми се завива от отчаяние.

Споразумението за показанията на експерта по власинките е дълго, но постига същото въздействие. Като се откажа от свидетели, Нико теоретически се лиши от драматичността на показанията на живо. Но експертите често са сухи и прекалено подробни. Писмените обобщения са достатъчно конкретни и имат остро жило. По този начин Стърн няма възможност да приложи изкуството си умение да омаловажава казаното, да насочва свидетеля в неочаквана посока. Изслушваме фактите сред тягостно безмълвие. Единственото благоприятно обстоятелство — нямам дреха, чиято тъкан да съвпада с намерените власинки — може да бъде обяснено прекалено лесно: облеклото от онази вечер съм изхвърлил заедно с оръдието на убийството. Или пък дрехите ми просто не са пускали мъх. Тези заключения, неизбежни и математически точни, като че ли сгъстяват

въздуха в съдебната зала. Чувствам как се наместват във всеки ъгъл. В залата вече цари спокойствие, оформя се една непоколебимост. Затишието не се дължи само на ранния следобед. Сякаш всички тук, включително и съдебните заседатели, усещат смяна на посоката: махалото се с люшнало назад към първоначалните очаквания. Доста време загубиха прокурорите, но в крайна сметка взеха превес в процеса, като доказват тезата си.

Както обикновено, пак Молто, предпазлив и твърде нетърпелив, започва да ме изважда от пропастта. Когато последното споразумение за свидетелите е прочетено, той моли за съвещание в коридора.

— Какво има? — пита Ларън, когато всички се събираме.

— Господин съдия — заявява той, — готови сме да продължим с експерта по пръстовите отпечатащи. Има само едно малко затруднение.

Кемп ме поглежда с лукаво пламъче в очите. Така нареченото затруднение е очевидно и за двама ни: не са открили чашата. Усмивката на Джейми е добре дошла. След близо два дни тя е първият признак на възобновена топлина между нас и идва в необходимия момент, тъй като всички от защитата седяхме безмълвни и мрачни цял следобед. През почивката в три и трийсет се засякох със Стърн в тоалетната и не си разменихме нито дума. Той вдигна рамене с типичната си лукава потайност. Погледът му беше апатичен. Като че ли искаше да ми каже: „Знаехме си, че това ще ни сполети“. Просто свърши времето ни, отредено за надмошцие.

В малкото коридорче пред кабинета си съдията Литъл бълва огън и жулел. В неговите очи Молто все още не може да свърши нищо като хората.

— Искаш да ми кажеш, че сте приключили с издирването и този предмет изобщо не може да бъде намерен?

— Господин съдия... — започва да се обяснява той.

— Защото това е факт и аз ще трябва да се произнеса въз основа на него. А ако ми казвате, че според вас чашата ще изскочи, но че засега ви е по-удобно да продължите без нея, това е нещо съвсем друго. Дума да не става да продължим сега, а вещественото доказателство да оставим за по-нататък. Ясен ли съм?

Нико хваща Томи за ръката. Казва на съдията, че им трябва още една нощ.

— Добре тогава — казва Ларън. — Да разбирам ли, че искате да приключим за днес?

Нико заявява отривисто: „Да!“. Ясно е, че днешният успех го е окуражил. Може да приеме несполуките, без да страда. Отново изглежда обхванат от предишната си самоувереност.

— Ваше Благородие — обажда се Стърн, — надявам се, че при липсата на чашата съдът не е решил да позволи на прокуратурата да използва отпечатъците от пръстите. С ваше разрешение бихме искали да изкажем становището си по този въпрос.

— Разбирам — отговаря Ларън. — Може да проучите въпроса, господин Стърн, и аз ще бъда щастлив да чуя становището ви. Но отсега ще ви заявя, че нямам желание да допусна на свидетелския стол някой, който да си дава мнението за нещо, наблюдавано върху изчезнал предмет. — Той хвърля свиреп поглед към Молто. — Така че довечера прегледайте литературата и утре с удоволствие ще ви изслушам. А ако бях на ваше място, господин Дела Гуардия, щях да си запретна ръкавите и сам да отида в хранилището за веществени доказателства.

— Да, Ваше Благородие — отговаря Нико покорно.

Докато влизаме в залата, Стърн ме поглежда многозначително изпод щръкналите си вежди. Сякаш иска да ме пита нещо. Едва ли не смята, че аз мога да обясня липсата на чашата. А може би просто надеждата, която се чете в неговия поглед, му придава такъв въпросителен израз. Ако Ларън не позволи на прокурорите да представят отпечатъците от пръсти, възбуденото срещу мен дело със сигурност би се провалило. Стърн не е знае дали да се надява или не. Нито пък аз.

— Наистина ли няма да допусне това доказателство? — питам Стърн, докато заставаме зад нашата маса. Очакваме журито да се завърне в залата, за да може съдията да го освободи за днес.

— Струва ми се, че въпросът е сериозен, нали? Трябва да го обсъдим довечера.

Това ще означава ние с Кемп да прекараме още време в библиотеката. Кимам, като приемам неизречените указания на Санди.

Около девет и половина вечерта Кемп влиза в малката библиотека на Стърн, за да ми каже, че ме търсят по телефона. Докато отида до приемната, където Джейми го беше вдигнал, той остава, за да прегледа фотокопията на някои решения, които бях избрал от

съдебната практика на Върховния и Апелативния съд на щата. Една от лампичките на телефонния апарат мига. Решавам, че е Барбара, която обикновено се обажда по това време, за да пита как е минал денят, а аз всяка вечер дълго мънкам половинчати отговори.

Истината е, че от дните непосредствено преди делото правя всичко възможно, за да отбягвам Барбара. Увещавам я по телефона да си легне и да не ме чака, вечерям със Стърн и с Кемп и я предупреждавам да не ми оставя ядене. Не мога да понасям любопитството ѝ, насочено като мощен прожектор към съдебните прения. Не желая тези вечерни сцени, когато предъкваме случилото се в залата точно като престъпниците, които съм обвинявал. Безкрайно неловко и неприятно ми е да слушам как Барбара прави подробен анализ на тактическите решения, вземани в хода на процеса, в който се боря за живота си. А най-вече не желая да участвам в разговори за моето неудобно положение. При фактите, които се изнасят всеки ден пред нас, знам до какви изводи може да е стигнала тя и в сегашното си състояние не бих ги понесъл, все едно дали отхвърля, или приема подозренията. Но гласът, който чувам, не е на Барбара.

— Как бях? — пита Лип. — По едно време си помислих, че ще ти дадат медал или нещо такова при всичките тия страхотни неща, които сме извършили с теб.

— Беше чудесен! — Безсмислено е да му казвам истината.

— Дилей е голямо говедо. Тази сутрин ми се обади Шмид. Едно птиче искало да ми предаде да не хитрея много на свидетелския стол, че да не патрулирам в Северния район сам през нощта. Голям финяга е!

Изръмжавам нещо в съгласие. От време на време аз самият съм пращал подобни съобщения до полицаи, които са били приятели с някого от защитата или пък са израсли с подсъдимия. Това си е в реда на нещата.

— Мислех си, че можем да се видим довечера — продължава Лип. — Да поговорим за оная работа, дето обещах да ти помогна. — Има предвид да намерим Леон. — Да те закарам ли у дома? Ще стоиш ли дълго там?

— Може би още два часа.

— Така става. На смяна съм до полунощ. Ще си взема почивката накрая. Да се срещнем на ъгъла на „Гранд“ и „Киндъл“ в единайсет и

половина. Аз съм с небелязания додж.

Уговаряме го като в шпионски филм. Когато колата се появява, аз изскачам от фойето и Лип не остава повече от пет секунди до бордюра, преди да сме потеглили. След като вече е дал показания, натискът върху него е по-малък, но все още мнозина биха му казали, че разумността изисква да стои далеч от мен. Той така бързо завива, че задницата занася по мокрия от дъжда асфалт.

Отново го поздравявам за показанията.

— Добре беше, защото реши да бъдеш прям.

— Старая се — отговаря той и посяга към радиото, което гърми страхотно. — Няма грешка — кима Лип към него. — Водим разследване за наркотици с тия от федералната служба, за да компенсирате фиаското от миналия април, а те сякаш не могат да се наприказват в ефира и непрестанно проверяват дали някой не е пречукан. Дано тия, които дебнат, да нямат сканиращо устройство, защото тая хайка няма как да не я забележиш.

Питам го за акцията.

— Бива си я — отговаря Лин. — Облекли са едно готино парче в палто от визон, конфискувано миналия път, когато нахлуха на „партито“ на Мадс Корвино. Ще се прави на откачена наркоманка от предградията и ще купи десет кила кокаин чрез някакъв тип от Ниъринг.

— Сигурно е от моите съседи — казвам аз. — Има един приятел през две улици на име Клиф Нуделман, носът му е червен като чушка.

Замълчаваме и слушаме разговорите в ефира. Стражари и апаши. Изпитвам смътна меланхолия, когато признавам пред себе си, че тези акции ми липсват. Поради дъжда се усеща статично електричество. Недалеч гърми и святка. Не ми се ще пръв да заговоря за Леон, но накрая питам Лип какво е направил.

— Не съм започнал още — отговаря той. — Но вече ще се заема. Това ми е първата работа. Само че нямам ни най-малка представа къде да го търся. Исках да се посъветвам с теб. Имаш ли някакви предложения?

— Не знам, Лип. Не би трябвало да е толкова трудно да се открие педераст на име Леон. Разпитай келнерите. Или художниците. — А може да се е преместил в Сан Франциско. Да е починал от СПИН или нещо такова. — Въздържам се да отговоря на предположенията на

Лип, че усилията му ще са напразни. Замълчаваме за момент, радиото трещи.

— Мога ли да попитам нещо? — казва след малко той. — Това наистина ли е толкова важно?

— За мен ли?

— Да.

— Много.

— Мога ли да попитам защо? Наистина ли мислиш, че тоя капут ще ти помогне с нещо?

Казвам същото, което му бях казал и преди.

— Искам да разбере нещо, Лип. Не мога да ти кажа повече от това.

— За Молто ли?

— Да, за Молто. Така си го представям. Доколкото мога да си го представя.

Наближаваме автогарата, която винаги е мрачна, но в среднощния дъжд още повече. Поглеждам към нея и виждам един тъжен масив в тъмнината. Гаснещата вяра на Лип в мен е надвиснала със собствена мъглява печал. Това го притеснява дори повече от рисковете. От своя гледна точка той го схваща така: искам да използвам това нещо с Молто за отклоняване на вниманието или както Нико се бе изразил, „да ги пратя за зелен хайвер“. Нежеланието на Лип е очевидно и за двамата ни. Фактът, че трябва да използвам приятелството ни, за да го карам да прави нещо, което не би направил за почти никого друго, е тъжен признак за това какво е положението ми.

— Поне да се опитаме да получим справка за други арести. Бърман, частният детектив на Санди, каза, че дори тези факти не е могъл да получи от полицията.

— Казах ти, че са сложили як похлупак на тоя въпрос. Канили здравата ще загази, задето е разговарял с теб.

В първия момент не успявам да реагирам.

— А ти откъде чу за това?

— Един началник на смяна не може да мръдне никъде, без да го забележат. — Дъждът се стича по стъклата. Въздухът е спарен. Сега ми става ясен шпионският похват, който използва преди малко. — Той какво ти каза? — пита Лип.

— Не много. Каза ми, че Каролин и Ларън са имали нещо преди много време. Ти какво мислиш по въпроса?

— Мисля, че си похождаше — казва Липранзър. — Винаги така съм смятал.

— Каза, че Ларън я е набутал в прокуратурата чрез Реймънд.

— Логично е.

— Така си помислих и аз.

— Каза ли ти нещо друго?

— Само стари истории. Северният район бил калташко място, но според него Молто бил чист.

— А ти вярваш ли му за Молто?

— Не съм много склонен да му вярвам.

— Аз не бих се съобразявал с мнението на Канили за чисто и мръсно. Това мога да ти кажа. Бог знае откъде е дошъл.

— Какъв е проблемът между теб и Лайънел?

— Не е моят тип полицаи — отговаря просто Липранзър. Вече сме пресекли моста към Ниъринг и сме потънали в типичната за предградията тъмнина, така различаваща се от крещящите жълти светлини на магистралата. — Работил съм в началото с него.

— Не знаех.

— Да. Виждал съм го как действа. Не е моят тип полицаи.

Решавам да не питам повече.

Лип се визира през предното стъкло. Сенките на чистачките се движат по лицето му.

— Става въпрос за преди дванайсет, ако не и четиринайсет години — казва той накрая. — Тогава нещата бяха по-други. Кое то си е вярно, вярно е. Тогава всеки взимаше подкупи. Нали разбираш, всеки. — Лип ме поглежда право в очите и аз усещам какво иска да каже. Мисълта ме разстройва. — Сутенъорите, барманите сами предлагаха мангизите. Една дума не се обелваше. Просто ти ги подаваха. Така че не обвинявам никого. Но една нощ, към два-три часа сутринта, излизам от някакво заведение, а насреща полицейска кола хвърчи с пълна скорост и изведнъж заковава. Решавам, че е заради мен, и се приближавам. Но Канили, който е вътре, дори не ме забелязва. Вече беше сержант, така че се взеше сам като контролиращ патрулите. Виждам, че гледа през улицата в един вход, а там е застанала проститутка. Негърка. Полата едвам ѝ покрива задника, а отгоре

наметнала кожено палто, на леопардово приличаше. Както и да е, той ѝ подсвирква. Като на куче или на кон. Сетне вкарва колата на заден в уличката и сочи така. — Лип насочва показалец към чатала си. — Захилил се до уши, а оная просто стои и чака. Той продължава да сочи и да се усмихва. Казва нещо, което не чувам ясно, от рода на: „Не отказвай!“. Както и да е, тя се приближава бавно към него и едва мъкне чантичката си, като че ли в нея има цяла наковалня. А Канили, седнал в колата, продължава да се хили. Виждам само краката му, които стърчат през вратата, гащите му смъкнати до глезените, а оная на колене пред него, докато работи. Дори не си беше свалил шапката.

Лип завива в нашия двор. Изключва колата от скорост и запалва цигара.

— Не е моят тип полицаи — повтаря той отново.

32.

На следващия ден провеждаме първата голяма битка по правни въпроси, която ни отнема цялата сутрин. Нико описва шестчасовото претърсване на полицейското хранилище за веществени доказателства, при което всичко било прегледано предмет по предмет. Не са успели да намерят чашата. И двете страни са подготвили писмени становища по въпроса дали все пак могат да се приемат показанията относно отпечатъците върху нея. Кемп е написал нашето някъде след полунощ. Молто трябва да е започнал по-късно, тъй като Нико заяви, че са продължили търсенето до един часа. И двамата са с мътни и зачервени очи, което не е необичайно за юристите по време на процес. Ларън се оттегля в кабинета си, за да прочете двата документа, след което се връща да чуе устните доводи. Отначало, както е редно, само Нико и Стърн се обръщат към съдията, но и двамата често се допитват до помощниците си, така че скоро четирима юристи говорят, а съдията ги прекъсва, задава въпроси и от време на време разсъждава на глас. Стърн представя своите аргументи с по-голяма страст от когато и да било досега. Може би вижда шанс за победа, а може и да го е налегнало отчаяние след вчерашните отрезвяващи събития. Той продължава да подчертава принципната несправедливост на това подсъдимият да оспорва експертизи, след като не са му предоставени материалите, на които се основават. Нико, а след него и Молто многократно повтарят, че така наречената „верига на владение“ не е била оспорена. Независимо от това дали чашата може, или не може да бъде намерена, показанията на Гриър, Липранзър и Дикърман, шефа на лабораторията, взети заедно, ще установят, че отпечатъците са разпознати на плаки, снети от чашата в деня след убийството.

Споровете между страните са безкрайни, а духът ми се движи по болезнена спирала — ту се издига, ту рязко пада от въодушевление до горчива жал. Ясно е, че Ларън се колебае. Това е един от често възникващите по време на процес въпроси, при които съдията (независимо какво предприема) е ограничен от рамките на закона. Теорията е в полза и на едната, и на другата страна. Тонът, с който

Ларън порицава Нико и Молто за небрежността на полицията, ме кара на моменти да се чувствам сигурен, че доказателствата ще бъдат изключени. Но прокурорите заявяват, че такова решение е в ущърб на тезата им и без да го изричат на глас, намекват, че е твърде неуместно тя да бъде отхвърлена при такъв шумен процес заради немарливостта на полицаите. В края на краищата техните доводи му повлияват и постановлението на Ларън е срещу защитата.

— Ще допусна тези показания — казва съдията скоро след като стрелките на стенния часовник са отминали дванайсет. След това обяснява за протокола основанието на своето решение, така че ако се наложи, Апелативният съд да го прецени. — Трябва да кажа, че го правя с голяма неохота, но съм повлиян от очевидната важност на тези показания за делото. Естествено, цялостният тон на някои от нещата, които се случиха тук... — съдията поглежда към Молто — ... ми помага да разбере скептицизма на защитата. Те са прави, че не са имали възможност да разгледат вещественото доказателство. Липсата му се приписва на полицейското хранилище. За протокола искам да отбележа, че неговите пазители в продължение на години работят твърде небрежно, що се отнася до регистрацията и съхранението на предметите. Това вероятно е най-скандалният, но в никакъв случай не и единственият пример. Трябва да заявя, че именно този факт ме кара да допусна показанията. Работата е там, че дори прокурор с най-добри намерения — това съвсем не е намек за намеренията на господин Дела Гуардия или господин Молто, който, изглежда, последен е държал в ръце чашата... — Ларън отново вторачва мрачен поглед в Томи. — ... та значи дори прокурор с най-добри намерения изглежда не може да упражнява контрол върху веществените доказателства, след като излязат от ръцете му. Но тук може да има и злонамереност. Ще бъда нащрек и открия ли нещо такова, делото ще бъде прекратено, и толкова. Общо взето, тази идея ми се струва толкова противна, че ще я приема за малко вероятна. Така че въпреки възражението ще допусна представянето на това доказателство, като отбелязвам собствените си резерви. Ето защо ще дам на съдебните заседатели ясни ограничаващи указания, които искам да подготвя по време на обедната почивка. Ще продължим заседанието в два часа.

Съдията излиза иззад бюрото, като моли страните да останат за няколко минути, така че да чуе становищата им за указанията, които

иска да подготви. Санди се отнася философски към това решение. Явно е смятал, че ще спечелим. Обяснявам на Барбара какво се е случило и тя изглежда твърде разстроена от постановлението на Ларън.

— Не е честно — казва ми. — Дори не си могъл да я зърнеш тая чаша.

— Знам — отговарям аз. — Но тук съдията има думата, негово право си е да решава.

Не се опитвам да бъда герой. През цялото време съпоставях Ларън с вътрешния си барометър. И аз щях да постъпя по същия начин.

Отивам до тоалетната. Когато излизам, Нико отново е пред огледалото, мие си ръцете и върти глава наляво-надясно, за да види на светлината от лампата дали е сресан добре.

— Е, Ръсти, ще те чуем ли идната седмица? — казва той. Съгласно щатското законодателство защитата не е длъжна да уведоми обвинението за това кои са свидетелите ѝ, а дали подсъдимият ще свидетелства или не, обикновено се пази в пълна тайна. Вероятно утре прокуратурата ще приключи с излагането на тезата си. Ако приемем, че на съдията му е необходим един ден за представяне на доводи по оправдателното решение, ние ще започнем с нашата теза в понеделник. В случай че прокурорите не получат някакво указание за нашите намерения, те няма да знаят дали да прекарат съботата и неделята в подготовка за разпит или за заключително изявление. Най-често прокурорът разпилява сили, като работи и в двете посоки.

— Сигурен съм, че когато решим, Стърн ще ти каже, Дилей.

— Залагам десетарка, че ще говориш.

Нико си играе игрички, като изпробва самообладанието ми. Много по-твърд е, отколкото при срещата ни тук миналата седмица. Такъв е той, лукавият Дилей.

— Може би ще спечелиш — казвам. — Подготвил ли си разпита?

— Нямаше как — отговаря той. — Не мога да разпитвам Барбара. Толкова симпатична и изискана жена.

Нико пак пуска сонди. Искан да разбере дали Барбара ще подкрепи моето алиби. Изпитва ме как ще реагирам при мисълта Молто да се нахвърли върху жена ми.

— Много си сантиментален, Дилей! — Поглеждам се в огледалото.

Вече ми писна от този разговор. Ала Нико, в добро настроение след благоприятното за него развитие през последните два дни, не ме оставя на мира.

— Не ме разочаровай, Ръсти. Искам да го чуя. Нали разбираш, понякога се чудя, мисля си как може този човек, когото познавам, да извърши такова нещо. Признавам си, че понякога се чудя и се мая.

— Нико, ако ти кажа какво наистина се е случило, няма да ми повярваш.

— Какво значи това?

Обръщам се, но той ме хваща за лакътя.

— Кажи, какво значи това? — пита той. — Нали нямаш предвид щуротиите, че Томи е изфабрикувал всичко? Искам да кажа, че онова беше за вестниците, Ръсти, а не за пред мен. — Докосва ризата си. — Сигурен съм, че не го вярваш. Това са глупости. Имам предвид, че сега разговаряме неофициално. Тук сме само двамата. Стари приятели, никой нищо няма да изнесе. Как искаш да вярвам на тези дрънканици?

— Къде е чашата?

— О, по дяволите! Полицаяте всичко губят. И двамата добре го знаем.

— Май хубаво беше подучил Юджиния?

— Какво? Наистина ли смяташ, че той я е накарал да каже „ангел мой“? Хайде и ти! Просто я подтикна да се развихри. Признавам, че беше глупаво. Аз му го казах. Предупредих го. Той е импулсивен, нали го знаеш? Страшно обичаше Каролин. Беше много привързан към нея. Смяташе я за близка приятелка, за по-голяма сестра. Уважаваше я, ценеше я. Вживял се е в това дело.

— Ти погледна ли онова досие, Нико?

— От чекмеджето на Реймънд ли?

— Провери някои неща. Но сам. Може да се изненадаш от голямата сестра и малкия брат.

Нико се усмихва и клати глава, за да покаже, че номерът не му минава. Аз обаче виждам, че съм успял да го жегна. Наслаждавам се на предимството си. Нико ми е ясен от години. Избърсвам си ръцете с една салфетка, а устните ми са свити, за да види, че нищо повече няма да кажа.

— Така значи? Ето я голямата тайна — Томи го е извършил. Това ли трябва да чуя?

— Добре тогава, Дилей! — казвам тихо, обърнат с гръб към него. — Ще ти дам възможност да ми зададеш един въпрос. Питай каквото искаш, без заобикалки. Като между стари приятели. Но да си остане между нас. — Обръщам се и го поглеждам право в очите.

— Ти ли го извърши?

Знаех си, че това ще попита. Рано или късно някой щеше да ми зададе този въпрос директно. Доизбързвам ръцете си и извиквам на помощ всичко в мен, принадлежащо на истината, цялата искреност, която притежавам.

— Не, Нико — изричам съвсем тихо, като не отделям поглед от него. — Не съм убил Каролин.

Виждам, че съм му въздействал — зениците му се разширяват и очите му мигом стават по-тъмни. Лицето му май променя цвета си.

— Много убедително — казва той накрая. — Страшно убедително ще прозвучи. — Най-после се усмихва. — Значи всичко е било скроено? Неправилно обвинен, скалъпен процес, а?

— Върви по дяволите, Дилей!

— Знаех, че и това ще ми кажеш.

Когато излизаме в коридора, и двамата се смеем. Вдигам поглед и виждам, че сме привлекли вниманието на Стърн и Кемп, които са застанали недалеч от нас и разговарят с частния детектив Бърман. Той е много висок, с голямо шкембе и ярка вратовръзка. Погледът на Стърн е убийствен. Може би е сепнат, че ме вижда с Нико, но по-скоро нещо друго го е раздразнило. Маха с ръка, за да освободи другите двама, и се връща в залата. Кемп прави няколко крачки с Бърман, след което идва при мен. Дилей тръгва след Санди.

— Днес следобед няма да бъда тук — казва Джейми. — Изникна нещо.

— Добро ли е?

— Ако излезе каквото очаквам — много добро.

— Тайна ли е?

Джейми поглежда назад към вратата на съдебната зала.

— Санди каза да не го обсъждаме засега. Да не създаваме напразни надежди. Исква да бъдем предпазливи. Нали разбираш?

— Не напълно — отговарям аз.

Бърман, който е на известно разстояние, подканя Джейми да побърза. Кемп ме докосва за ръкава.

— Ако успеем, много ще се зарадваш. Вярвай ми!

Сигурен съм, че погледът ми е жалък, безпомощен и объркан от поведението на моите собствени адвокати. Ала знаей, че не мога да възразявам. Аз самият съм съветвал Джейми Кемп да не бъде лековерен. Научих го на професионален скептицизъм, убедих го, че добрата преценка не се прави прибързано.

— Възникна нещо с една от призовките — прошушва той. Бърман отново извиква: „Казаха ми, че оня ще бъде там в един часа!“. Джейми отстъпва назад. — Вярвай ми — повтаря още веднъж той, преди да се затича по коридора.

— Дами и господа — четете Ларън на журито, — предстои ви да чуете показанията на експерта по отпечатъците Морис Дикърман относно доказателствата, които според твърденията му е разпознал върху определена чаша. Като преценявате това доказателство, вие трябва — повтарям, трябва — да имате предвид, че защитата не е получила възможност да разгледа чашата. Показанията са допустими, но сами решете каква тежест да им придадете. Защитата не е могла да поръча собствена експертиза. Няма да се убеди, че не съществува някаква измама. Не твърдя, че има такава, но ви съобщавам, че защитата не е имала възможност да призове някой експерт да се произнесе по въпроса. Не им е предоставен шанс да проверят дали няма грешка. Може би невинна грешка, но все пак някаква. Не са успели да призоват още един експерт, който, да речем, би определил, че отпечатъците са на друг човек. — Ето защо, дами и господа, ви давам указания, че съгласно закона, когато заседанията приключат и вие ги обсъждате, имате право да вземете предвид не само тези показания, но и невъзможността на обвинението да предостави чашата на защитата. И е допустимо... не ви казвам какво да правите, но е допустимо дори само този факт да създаде съмнение относно безспорността на обвиненията, което от своя страна ще изиска да оправдаете господин Сабич. Продължавайте.

Застанал на подиума, Молто е вперил поглед в съдията. Но вече и двамата са изоставили всякакви преструвки. Между тях съществува открита, сериозна вражда. Ограничаващите указания се възприемат с вълнение от залата. В този случай защитата все едно е наваксала с

няколко последователни гола. Самият съдия е омаловажил отпечатъците от пръсти и е заявил, че оправдателната присъда е приемлива. Намекът, че е била допусната грешка, че е направен пропуск, е като саблен удар в един наказателен процес.

Мори Дикърман сяда на свидетелския стол. Типичен представител на своя бранш. Кокалест нюйоркчанин с огромни очила в тъмни рамки, той смята професията си за вълнуващо занимание. Имаше добри чувства към мен, защото винаги го изслушвах. Колкото Кумагаи е некадърен, толкова Мори е способен. Той е от обществените служители, които имат безброй дарби. Седи със снимките и диапозитивите и показва на съдебните заседатели как се върши всичко това. Обяснява им какво представляват отпечатъците — остатъчни мазнини, оставени от определени лица в определен момент. Някои хора никога не оставяли отпечатъци. Повечето понякога оставяли, а понякога не. Зависело от това колко са се изпотили. Но оставели ли отпечатък, той бил уникален. Няколко еднакви. Мори излага всичко това с характерната си словоохотливост, след което през последните пет минути от показанията си ме закопава със снимките от бара, чашата, плаките и увеличените отпечатъци от кадровото ми дело като общински служител. Всички съвпадащи точки на сравнение отбелязани с червени стрелки. Както обикновено, се е подготвил добре.

Стърн прекарва известно време на крака и разглежда увеличената снимка на отпечатъците, взети от чашата. Той обръща снимката към Мори.

— По кое време на първи април е бил оставен този отпечатък, господин Дикърман?

— Нямам никаква представа.

— Но сте сигурен, че датира от първи април?

— И това не може да се каже със сигурност.

— Моля?! — Стърн отваря уста, уж от почуда. — Но вие със сигурност бихте могли да потвърдите, че е бил оставен около първи април.

— Не.

— Така ли? Колко дълго се запазват отпечатъците?

— С години — отговаря Дикърман.

— Моля?

— Може да минат години, докато мазнините се разрушат.

— Кой са най-старите отпечатъци, които сте снели през цялата си служба в полицията?

— В едно дело за отвлечане с нех отпечатък от волана на изоставена кола, който сигурно беше от три години и половина.

— От три години и половина? — Стърн изсумтява. Той е истинско чудо. Човекът, който разсипа Реймънд Хорган, сега симулира добродушно объркване и почтителност към експерта. Държи се тъй, сякаш чак в този момент всичко това постепенно му се изяснява. — Значи господин Сабич може да е държал тази чаша преди шест месеца, когато е бил в апартамента на госпожа Полхимъс във връзка с делото Макгафен?

— Не мога да ви кажа кога господин Сабич я е държал, а само, че на нея има два отпечатъка от неговите пръсти.

— Да приемем, че господин Сабич я е докоснал по някаква причина — например да пийне вода, — след което тя да е била изплакната само отвятре. Възможно ли е отпечатъците му да останат?

— Да. А между другото теоретически е възможно цялата чаша да е била измита. Обикновено сапунът и водата премахват мазнините, но в литературата са описани случаи, когато пръстовите отпечатъци са били разпознати дори след като предметът е бил измит със сапун и вода.

— Не може да бъде! — възкликва смаяно Стърн.

— На мен лично не ми се е случвало — добавя Дикърман.

— Е, поне знаем, че никой друг не е докосвал чашата, тъй като на нея не е имало други отпечатъци.

— Не е така.

Стърн се прави на стреснат.

— Моля?

— Има още един.

— Не може да бъде! — възкликва Стърн. Нарочно прави всичко това; в маниера му има една особена театралност. В началото на процеса журито не го познаваше достатъчно добре, за да знае, че играе. Сега, през втората седмица, някои от жестовете му са пресилени, като че ли иска да наблегне на преднамереността на поведението си. Все едно казва: „Аз знам всичко това и вие знаете, че знам!“. Проява на доверие. Те да разберат, че в действителност той не

се опитва да ги подхлъзне. — Искате да кажете, че на чашата има още един отпечатък?

— Именно.

— Възможно ли е господин Сабич да е докоснал чашата месеци преди това, а някой друг да я е държал на първи април?

— Възможно е — отговаря Дикърман с равен глас. — Всичко е възможно.

— Но ние знаем, че господин Сабич е бил в апартамента онази вечер, тъй като е оставил отпечатъците си върху много други предмети вътре, нали?

— Не.

— Е, трябва да ги има някъде. Например прозорците бяха отворени. По тях имаше ли годни за разпознаване отпечатъци?

— Годни — да, но не разпознати.

— Това са нечии отпечатъци, но не и на господин Сабич, така ли е?

— Нито на госпожа Полхимъс.

— Трето лице ли е оставило тези отпечатъци?

— Да.

— Както при чашата?

— Да.

Стърн пита последователно за всички места в апартамента, от които са били снети отпечатъци, без да бъдат открити моите. Масичката е била обърната. Отпечатъци са били взети от комплекта инструменти към камината с мисълта, че един от тях може да е оръдието на убийството. От повърхността на масичките, от бара, прозореца, вратата и още пет-шест други места.

— И отпечатъците на господин Сабич липсваха на всички тези места, така ли?

— Да.

— Само на тази чаша, която не може да бъде открита, ли бяха намерени?

— Да.

— Само на едно място ли?

— Само на едно.

— Но той би оставил отпечатъци из целия апартамент, ако е бил там, нали?

— Може би да, а може би не. Стъклото е повърхност, върху която много лесно се оставят отпечатъци.

Стърн, разбира се, знае отговора.

— А масичката? — пита той. — А прозорците?

Дикърман вдига рамене. Не е тук, за да обяснява. Призован е, за да разпознае отпечатъците. Стърн се възползва добре от безпомощността на Дикърман и за пръв път, откакто сме започнали, поглежда право към съдебните заседатели, като че ли търси утеха.

— Сър — пита Стърн, — колко други годни за идентифициране отпечатъци на трето лице — а не на господин Сабич или на госпожа Полхимъс — бяха открити?

— Мисля, че пет. Един на дръжката на прозореца, един на самото стъкло, два върху бутилките с алкохол и един на масичката.

— А някои от тях оставени ли са от едно и също лице?

— Това не мога да зная.

Стърн, който още е близо до нас, се понавежда напред, за да покаже, че не разбира.

— Моля?

— Няма как да се определи. Мога да ви кажа, че отпечатъците на този, който ги е оставил, не са известни в окръга, защото ги пуснахме в компютъра. Лицата не са задържани, нито са работили към някое учреждение в окръга. Но това могат да бъдат както петима, така и един и същи човек. Могат да бъдат на чистачката, на съсед или на приятел. Не съм в състояние да ви кажа.

— Не разбирам — казва Стърн, който много добре разбира всичко.

— Хората имат десет пръста, господин Стърн. Аз не мога да знам дали отпечатък „А“ е от показалеца, а „Б“ — от средния пръст. Освен това има лява и дясна ръка. Не може да се определи, ако нямаме вече известни такива, които да служат за сравнение.

— Господин Дикърман... — Санди замълчава за миг. — Кой от прокурорите ръководеше вашите действия след господин Сабич?

— Молто — отговаря Дикърман. Човек веднага остава с впечатлението, че не храни любовни чувства към Том.

— Но той, разбира се, ви помоли да сравните тези пет неидентифицирани отпечатъка, за да видите, че два от тях може да са от един и същи пръст?

Много добре, мисля си аз. Отлично. Като прокурор винаги пропусках точно такива детайли. Аз мислех за обвиняемия, а Санди, разбира се, мислеше и за всичко друго.

Когато Дикърман отговаря отрицателно, един от съдебните заседатели, този, чието хоби са компютрите, извърща поглед и клати глава. Поглежда ме право в очите, като че ли иска да каже: „Как може толкова нещо?“. Изумен съм колко много успяхме да наваксаме от вчера. Заседателят се обръща към управителката на аптеката, която седи до него, и двамата си разменят няколко пуми.

— Това може да бъде готово до утре.

— Сигурен съм, че господин Молто сега ще ви подсети да го направите — казва Стърн и понечва да седне. — Знаете ли, господин Дикърман, защо господин Молто не ви е накарал да сравните останалите отпечатъци? — Добрият адвокат никога не пита защо, ако не знае отговора. Стърн го знае, както и аз. Поради небрежност. Имал е прекалено много работа, не е намерил достатъчно време. Разсеял се е. Какъвто и да е отговорът, ще е достатъчен, за да повдигне сериозни съмнения спрямо Молто.

— Предполагам, че не го е интересувало — отговаря Дикърман.

Опитва се да омаловажи значението на пропуска, но отговорът му прозвучава злоещо — като че ли Молто не се интересува от истината.

Стърн, който през цялото време стои до масата на защитата, остава там още секунда.

— Така, така — казва той.

Молто се приближава към подиума, когато госпожа Мейбъл Беатрис, домашна прислужница в Ниъринг, е призована да свидетелства. Успокоявам се, като виждам, че Томи ще води разпита. Въпреки цялата му немарливост Нико като че ли успя да налучка подходящия тон. Томи се пригажда много по-трудно. В прокуратурата винаги е съществувало особено разделение, бариера, която в крайна сметка прекъсна приятелството ми с Нико. Реймънд избра една елитна група млади юристи, които му бяха направили впечатление в университета, и след известно чиракуване ни изпрати в Отдела за специални разследвания. Там преследвахме мошеници и богаташи за

подкупи и измама. Водехме продължителни заседания с голямо жури. Учихме се да печелим дела срещу такива като Стърн — адвокати, които разискваха закона пред съдиите и нюансите на показанията пред съдебните заседатели. Молто и Дела Гуардия така и не се научиха да водят по-сериозни дела от тези за улични престъпления. Самолюбието на Томи, примесено с пламенност, бе подхранвано прекалено дълго в процесите за убийства в районните съдилища. Съществуват места, където действа законът на джунглата: там адвокатите използват всякакви евтини ходове и трикове, а прокурорите се научават да им подражават. Томи се е превърнал в обвинител, какъвто прокуратурата твърде често създава — юрист, който вече не прави разлика между убеждение и заблуждение и смята наказателния процес за низ от хитрини и номера. В началото мислех, че бедата му идва от неговата разпаленост. Но се оказа, че слабото му място е в неспособността му да надскочи опита си. По-умен е от Нико, по-проницателен и винаги подготвен, но всички в залата вече подозират, че неговият фанатизъм не знае граници. Готов е на всичко, за да спечели. Освен старото съперничество за Каролин предполагам, че и тази му черта допринася за явната неприязън между него и съдията.

Именно това подклажда любопитството ми към Леон и делото „П“, както и към всякакви сенки, които се спотайват в миналото на Молто. Коментарът на Нико за близките отношения между Томи и Каролин ме заинтригува. Кой знае как точно го е залъгвала. Все повече и повече, както и всички останали тук, се убеждавам, че в характера на Молто има нещо зловещо. Прекалено лесно му е да оправдае поведението си и е готов на всичко, за да не загуби. Това, което се роди в съдебната зала като поредната илюзия на Стърн, сякаш придоби собствен живот. Като се опитвам да разгадая какво разкритие преследва Кемп, се чудя дали прицелът не е Молто. Но е ясно, че докато Стърн използва добре старата адвокатска хитрост да изправи самия прокурор на съд, отговорът на Молто е слаб. Струва ми се, че най-големите му грешки досега са при разпита на прислужницата.

Госпожа Беатрис заявява, че в осем вечерта, в един вторник през април, видяла някакъв бял мъж в автобуса. Не си спомня точно кой вторник, но е сигурна, че е било вторник, защото този ден винаги работела до късно. Било през април, тъй като се сеща, че е казала

„миналия месец“ на полицая, който разпитвал хората на спирката през май.

— Госпожо — обръща се към нея Молто, — огледайте, моля ви, залата и вижте дали познавате някого.

Тя посочва към мен, а Молто си сяда.

Стърн започва своя разпит. Госпожа Беатрис го посреща спокойно. Тя е възрастна, пълна жена с живо, добродушно лице. Прошарената ѝ коса е прибрана в кок на тила, а кръглите ѝ очила са с телени рамки.

— Госпожо Беатрис — казва Стърн приветливо? — предполагам, че сте от хората, които винаги пристигат на автогарата малко по-рано. Стърн, разбира се, знае това от отбелязания час при полицейския ѝ разпит.

— Да. Госпожа Янгнър ме закарва всяка вечер в без петнайсет, за да си купя вестник и шоколад и да си намеря място за седане.

— А автобусът, с който се прибирате в града, е същият, който малко преди това е дошъл оттам, нали?

— Да.

— Последната му спирка е в Ниъринг, след което той потегля обратно, така ли?

— Точно така, обръща в Ниъринг.

— И когато автобусът обръща в без петнайсет, всяка вечер вие сте там?

— В шест без петнайсет. Да, почти всяка вечер. Освен вторник, както обясних.

— А хората, които се прибират от центъра, слизат от автобуса и минават покрай вас, така че им виждате лицата, нали?

— О, да! Повечето изглеждат уморени и отегчени.

— Та, госпожо... Всъщност по-добре да не ви задавам този въпрос... — Стърн отново поглежда протокола от полицейския разпит. — Вие нали не твърдите, че сте разпознали господин Сабич като човека, когото сте видели в автобуса онази вечер във вторник? — С този въпрос няма какво да загубим. Разпитът на Молто остави точно обратното впечатление. Госпожа Беатрис се намръщва. Клати енергично глава.

— Не. Тук има нещо, което искам да обясня.

— Моля, обяснете.

— Знам, че съм виждала този господин — кима тя към мен. — Това съм го казала много пъти на господин Молто. Виждала съм го, когато тръгвам към автобуса. Спомням си, че една вечер във вторник имаше мъж в автобуса, защото тогава работя до късно, тъй като госпожа Янгнър не се прибира преди седем и трийсет. Освен това си спомням, че беше бял, защото малцина бели мъже се качват в автобуса към центъра по това време. Не си спомням обаче дали това е бил той или друг мъж. Знам, че ми изглежда познат... но не мога да твърдя дали защото съм го виждала на автогарата или вътре в автобуса точно онази вечер.

— Значи имате известно съмнение, че онази вечер сте видели господин Сабич?

— Точно така. Не мога да кажа, че е бил той. Може и да е бил, но не го твърдя.

— Разговаряхте ли с господин Молто за вашите показания?

— Много пъти.

— А казахте ли му това, което току-що заявихте на нас?

— О, да!

Санди се обръща безмълвно към Молто и в погледа му се чете хладен упрек.

След заседанието Стърн ми казва да си вървя. Хваща Барбара и я придърпва към мен.

— Заведи хубавата си жена да вечеряте някъде. Тя заслужава награда за чудесната подкрепа.

Казвам на Стърн, че съм се надявал да поговорим за защитната реч, но той клати глава.

— Ръсти, трябва да ме извиниш. — Като председател на Комитета по наказателен процес на Юридическата колегия, той е отговорник за тържествената вечеря, която се дава утре по случай пенсионирането на съдията Магнусън, който в продължение на три десетилетия гледаше дела за тежки престъпления. — А и трябва да прекарам час-два с Кемп — добавя небрежно той.

— Би ли ми казал къде се губи той цял следобед?

Стърн свива вежди.

— Ръсти, моля те! Довери ми се! — Отново хваща ръката на Барбара и моята. — Получихме някакви сведения. Отнасят се до утрешния разпит на доктор Кумагаи. Но стига ти толкова. Не си струва

сега да ги повтарям. Може да се окаже пълно недоразумение. Не искам да ти вдъхвам празни надежди. По-добре засега да си в неведение, отколкото очакванията да не се оправдаят. Моля те, приеми съвета ми! Работиш по много часове. Почини една вечер. През съботата и неделята може да обсъдим защитната реч, ако се стигне дотам.

— Ако се стигне дотам? — питам аз. Смисълът на думите му е неясен. Дали предлага направо да преминем към защитната реч? Или тези нови сведения са толкова унищожителни за обвинението, че делото ще бъде прекратено?

— Моля те — повтаря Санди отново.

Повежда ни към изхода на залата. Барбара минава помежду ни и ме хваща за ръка.

Вечеряме в „Рехтнер“, старомоден немски ресторант близо до Съдебната палата, където обичам да ходя. Барбара изглежда особено весела след днешния благоприятен развой на нещата. Явно и тя е била потисната след вчерашните мрачни събития. Предлага да поръчаме бутилка вино и след като ни я поднасят, ме разпитва за процеса. Радва се на възможността, че най-после ме е хванала натясно. Очевидно отсъствието ми я е измъчвало. Задава ми куп въпроси, а големите ѝ тъмни очи са неподвижни и съсредоточени. Много е заинтригувана от постигнатото споразумение за свидетелските показания на експертите от „Косми и тъкани“. Ние ли сме го предпочели вместо устните показания. Исква да ѝ предам подробно съдържанието на лабораторното заключение. След това ме разпитва надълго и нашироко за Кумагаи и за очакванията ни относно показанията му. Както винаги, отговорите ми са лаконични. Опитвайки се да съдържам досадата си, отвърщам накратко и я подканям да се храни. Има нещо смущаващо в любопитството на Барбара, нещо неестествено. Сякаш съдебната процедура и загадките около делото я интересуват повече от въздействието им върху мен. Опитвам се да сменя темата, като питам за Натаниъл, но Барбара схваща замисъла ми.

— Знаеш ли — казва тя, — пак започваш да ставаш какъвто беше преди.

— Какво искаш да кажеш? — Ужасно увъртане.

— Пак си един особен... далечен.

Аз се пека на такъв огън, а тя се оплаква. Въпреки виното съм разтърсен от гняв, подобен на електрически шок. Представям си, че в

този момент заприличвам на баща си — с лице, застинало в злобен, мрачен израз. Чакам, докато това премине.

— Не ми е лесно, Барбара. Опитвам се да се справя. Живея ден за ден.

— Искам да ти помогна, Ръсти. Поне колкото мога.

Не отговарям. Може би трябва отново да се ядосам, но както винаги след стихването на гнева ми, потъвам в тъмната пещера на всеобхватната тъга.

Пресягам се през масата и вземам двете й ръце между моите.

— Не съм се предал — казвам аз. — Искам да знаеш това. Сега е много тежко, просто трябва да издържа до края. Но не съм се отчаял. Искам да се съхраня, та ако имам шанс, да започна отново. Съгласна ли си?

Тя ме поглежда с прямота, която рядко проявява, но накрая кима.

Докато караме към вкъщи, отново питам за Нат и Барбара ми казва нещо, което досега не знаех — няколко пъти й се е обаждал началникът на лагера. Поне по два пъти на нощ Натаниъл се будел с викове от кошмарите, които сънувал. Началникът, който отначало решил, че това се дължи на новата обстановка, сега смятал, че проблемът е остър и не го отдавал само на тъгуване по дома. Мислел, че детето се бои много за съдбата ми и тревогата му се усилва от това, че е далеч. Препоръчал да го върнем у дома.

— Как ти се стори по телефона?

Барбара му се бе обаждала два пъти по време на обедните почивки, единственото време, когато може да говори с него. И двата пъти съм бил със Стърн и Кемп.

— Звучи чудесно. Старае се да проявява храброст. Но това не променя състоянието му. Смятам, че началникът е прав. Ще се чувства по-добре у дома.

Тутакси се съгласявам. Трогнат съм и колкото и нелепо да звучи, зарадван, че синът ми така се е загрижил за мен. Но фактът, че Барбара е таила това у себе си, ми напомня за предишни моменти в живота ни. Усещам как в мен отново се надига гняв, но си казвам, че е несправедливо и глупаво. Съзнавам, че е искала да не ме натоварва с нови тревоги. Истината е, че тя умее да сдържа нещата в себе си, без да се издава.

Докато отключваме вратата, телефонът звъни. Решавам, че е Кемп или Стърн, които най-после са готови да споделят голямата новина, каквато и да е тя. Но се оказва, че е Липранзър, който е все така конспиративен.

— Мисля, че попаднах на нещо — казва той. — По оня въпрос. За Леон.

— Можеш ли да говориш сега?

— Не. Само искам да съм сигурен, че ще бъдеш свободен утре вечер. Късно. След като ми свърши смяната.

— След полунощ ли?

— Да. Ще се поразходим с колата. Може да се отбием при един човек.

— Откри ли го? — Сърцето ми затуптява. Отлично! Липранзър е открил Леон.

— Май че да. Утре ще знам със сигурност. Историята ще ти хареса. — Чувам гласове край него. — Трябва да вървя. Просто исках да те осведомя. Утре вечер — повтаря Дан Липранзър и се засмива, което рядко му се случва, особено напоследък. — Ще ти хареса! — завършва той.

33.

— Доктор Кумагаи — изрича Санди Стърн с тон, в който още от първата сричка звучи насмешка. Часът е два и пет. Следобедното заседание започва с разпита на защитата. И Кемп, и Стърн ме увериха, че това ще бъде най-драматичният момент в този процес.

Тацуо Кумагаи — известен на приятелите си като Тед — последният свидетел на обвинението, е седнал отпуснато срещу Стърн и го гледа с безразличие. Скръстил е ръце на гърдите си. Жълтото му лице е спокойно, невъзмутимо. Иска да покаже на публиката, че е безпристрастен експерт, наблюдател на факти. Облечен е в син костюм и гъстата му черна коса е прилежно сресана назад в прическа помпадур. За първи път сутринта, когато бе разпитът на обвинението, чух Безболезнения да свидетелства. Представи се по-добре, отколкото очаквах. Поради медицинската терминология и своеобразната му реч стенографката го прекъсваше многократно и го молеше да повтаря отговорите си. Но истината е, че Кумагаи има безспорно присъствие. Вродената му арогантност придава на свидетелските му показания самочувствие, подходящо на лекар специалист. Квалификацията му е впечатляваща. Учил е на три континента, изнасял е доклади къде ли не по света. Свидетелствал е като съдебен патолог по дела за убийства из цялата страна.

Тези хвалби бяха необходими, за да окачествят Безболезнения като голям експерт. За разлика от обикновения свидетел, който е ограничен до това да разкаже какво е видял, чул или извършил, Безболезнения е натоварен с обсъждане на всички доказателства, свързани със съдебната медицина; той трябва да изкаже мнение за това какво се е случило. Преди появяването му бяха прочетени няколко споразумения по показанията — анализът от химическата лаборатория и резултатите от кръвните проби. На свидетелския стол Безболезнения използва тези факти и лично извършената аутопсия, за да обрисова пълна картина на случилото се. Вечерта на първи април госпожа Полхимъс е имала полов контакт, почти сигурно доброволен по характер. Това мнение е основано на откритата във влагалището ѝ

двупроцентова концентрация от препарата „Ноноксинол-9“, както и желе, доказващи използването на диафрагма. Човекът, с когото госпожа Полхимъс е имала полово сношение, е бил с кръвна група А — като моята. Скоро след сношението (приблизителното време е определено по това доколко е навлязла във влагалището семенната течност) госпожа Полхимъс е била ударена отзад. Нападателят ѝ си е служил с дясната ръка — като мен. Това може да бъде определено от ъгъла на удара към дясната страна на главата ѝ. Ръстът му не може да бъде определен, без да се знае позата ѝ по време на удара, нито пък колко дълго е оръдието на убийството. От черепната рана може да се предположи, че жертвата е била на крака в мига на удара, макар и само за кратко. Диафрагмата очевидно е била извадена по това време, а госпожа Полхимъс, вече мъртва, е била овързана. По време на обяснения Стърн не възразява дори когато Безболезнения заявява как наличието на контрацептивното вещество и отворените врати и прозорци го карат да смята, че е било симулирано изнасилване, за да се прикрие самоличността на убиеца, а той е бил човек, запознат с методите на разкриване на престъпленията и с ежедневната работа на госпожа Полхимъс в прокуратурата.

След като Нико успя да измъкне от Безболезнения това обобщение, той го попита дали някога е споделял с мен мнението си за начина, по който е било извършено престъплението.

— Да. Да. Видяхме се с господин Сабич около десети — единайсети април, за да обсъдим случая.

— Кажете ни за какво говорихте?

— Ами... господин Сабич се опита да ме убеди, че госпожа Полхимъс е починала случайно в резултат на перверзен сексуален акт, по време на който е била вързана доброволно.

— А вие какво отговорихте?

— Казах, че това е абсурдно, и обясних какво сочат фактите.

— След като го уведомихте за теорията си, разговорът продължи ли?

— Да. Той много се разстрои. Ядоса се. Изправи се и ме заплаши. Каза да внимавам, защото ще ме даде под съд за създаване на пречки на следствието. Имаше и още, но в общи линии е това.

Седнали от двете ми страни, и Стърн, и Кемп наблюдават със спокойствие, граничещо с блаженство, как Безболезнения говори

всичко това. Никой от тях не си води бележки. Още не знам какво ще последва, но сам предпочетох да остана в неведение.

Когато тази сутрин пристигнах в адвокатската кантора, Кемп ми каза, че Кумагаи е допуснал грешка. Голяма грешка.

Колко голяма, попитах аз.

Огромна, каза Кемп. Грамадна.

Кимнах. Помислих си, че щях да се изненадам повече, ако ставаше въпрос за някого другиго, а не за Безболезнения.

Искаш ли да я чуеш, попита ме Кемп.

Странно, но открих, че съветът на Стърн е правилен. По-добре е човек да не знае подробностите. Достатъчно е да чуя, че съществува някаква необичайно голяма грешка, за да се измъкна от дълбините на своята ярост. Нямах желание да си блъскам главата какво ще излезе.

Нека да бъде изненада, казах на Кемп. Ще разбере в съда.

Сега чакам. Безболезнения седи на стола, спокоен и безучастен. По време на обедната почивка Кемп ми каза, че според него с кариерата на Кумагаи е свършено.

— Доктор Кумагаи — започва Стърн. — Вие сте тук в качеството си на експерт, нали?

— Да.

— Разказахте ни за докладите и научните си степени.

— Да, отговарях на поставени въпроси.

— Казахте, че много пъти досега сте изготвяли и представяли експертизи.

— Стотици пъти — отговаря Безболезнения. Във всеки негов отговор се чувства пренебрежителна рязкост. Искане да натрие носа на онзи, който го разпитва, да се покаже колко е умен.

— Докторе, известно ли ви е някога да е поставяна под съмнение вашата компетентност?

Безболезнения се намества на стола. Нападението е започнало.

— Не — отговаря той.

— Докторе, вярно ли е, че с течение на годините мнозина прокурори са се оплаквали от вашата некомпетентност като криминален патолог?

— Не и на мен.

— Не, не на вас. Но на директора на полицията, в резултат на което в досието ви има докладни записки?

— Това не ми е известно.

Санди показва документа първо на Нико, а след това на Кумагаи.

— Никога не съм го виждал — заявява той веднага.

— Съгласно правилника на полицията те не са ли длъжни да ви уведомят за всяка добавка към досието ви?

— Може би. Но вие питате какво си спомням. За това не си спомням.

— Благодаря ви, докторе. — Санди взема документа от ръцете му и докато се връща към нашата маса, продължава: — Имате ли някакви прякори?

Кумагаи замръзва. Може би си мисли, че е било по-добре да признае, че си спомня за писмото.

— Приятелите ме наричат Тед.

— А освен това?

— Не използвам прякори.

— Не, не такива, които вие използвате, а такива, с които сте известен?

— Не разбирам въпроса.

— Някой някога да е говорил за вас като за Безболезнения?

— Пред мен?

— Пред когото и да е, доколкото ви е известно? — Безболезнения отново забавя отговора, докато се намести в стола.

— Може би — отговаря накрая той.

— Този прякор не ви харесва, нали?

— Не му обръщам внимание.

— А го придобихте преди доста години от бившия първи заместник главен прокурор господин Сенет при не много благоприятни за вас обстоятелства, нали?

— Щом казвате.

— Нали господин Сенет ви каза в очите, че сте оплескали работата с една аутопсия и че единственият, за когото сте безболезнен, е трупът, защото е мъртъв?

В залата еква смях. Дори Ларън се киска зад бюрото на подиума. Размърдвам се на стола си. Надявам се, че това, с което Стърн разполага, е добро, защото той за пръв път е изоставил присъщата си сдържаност. Дотук разпитът му граничи с жестокостта.

— Не си спомням — отвърща хладно Безболезнения, когато залата се усмирява.

С течение на годините той е усвоил чудесно правилата за даване на показания. Всеки полицаи и прокурор в окръг Киндъл знае тази история. Стан Сенет с удоволствие би дошъл да свидетелства за нея. Но съдията вероятно няма да позволи такова отклонение, наречено косвено дискредитиране. Безболезнения е скръстил ръце. Втренчил се е в Стърн и очаква още. Очевидно е доволен от това, което смята за свой малък триумф.

— А господин Дела Гуардия и господин Молто са двама прокурори, с които не сте имали толкова... да ги наречем недоразумения, нали?

— Да, те са ми добри приятели. — По този въпрос Безболезнения явно е бил добре дресиран. Ще признае връзките си с Томи и Дилей, за да омаловажи тяхното значение.

— Обсъждахте ли разследването, с когото и да е от тях, докато то се водеше?

— Понякога разговарях с господин Молто.

— Колко често?

— Чувахме се от време на време.

— През първите няколко седмици на април разговаряли ли сте с него повече от пет пъти?

— Да, щом казвате. — Безболезнения не иска да рискува. Знае, че са издадени призовки, и не е сигурен за чий телефон е поискана справка.

— А разговаряхте ли подробно за това разследване?

— Господин Молто е мой приятел. Пита ме какво правя, аз му казвам. Говорим за неща, които са обществено достояние. Не е ставало дума за разпита на голямото жури. — Безболезнения възвръща самодоволната си усмивка. Тези отговори, разбира се, са били обект на обсъждане с прокурорите.

— Споделихте ли с господин Молто резултатите от анализа на химическата лаборатория, преди да ги предадете на господин Сабич? И по-конкретно пробата, съдържаща контрацептивното желе?

— Разбирам — отговаря рязко Безболезнения. Поглежда към Томи, който е покрил част от лицето си с длан. В момента, в който

засича погледа на Кумагаи, се изправя и сваля ръката си. — Мисля, че да.

Кумагаи още не е изрекъл докрай отговора си, когато Ларън го прекъсва.

— Един момент. Един момент. Да бъде отразено в протокола, че прокурорът Молто току-що направи жест, който разпознавам като сигнал към свидетеля по отношение на последния въпрос. Съдът ще се занимае с господин Молто по-късно. Продължете, господин Стърн.

Томи е пламнал, докато се мъчи да се изправи на крака.

— Ваше Благородие, нямам представа за какво говорите.

И аз също, а уж наблюдавах Молто. Но Ларън се е разгорещил.

— Съдебните заседатели не са слепи, господин Молто. Нито пък аз. Продължавайте — подканя той Стърн, но не успява да сдържи яда си и пак подхваща Молто, като сочи към него с чукчето. — Предупредих ви. Казах ви вече. Много съм разочарован от вашето поведение на този процес, господин Молто. Ще се вземат мерки.

— Господин съдия... — обажда се Томи отчаяно.

— Седнете си на мястото. Господин Стърн, продължавайте.

Стърн идва при мен. Обяснявам какво съм видял. Той също не е забелязал нищо. Но Санди не оставя инцидентът да премине просто така и с рязък тон пита:

— Справедливо ли е да се каже, доктор Кумагаи, че вие с господин Молто винаги сте имали добър контакт?

Въпросът предизвиква кикот, особено от местата на репортерите. Кумагаи примигва презрително и не отговаря.

— Доктор Кумагаи — продължава Стърн, — вярно ли е, че имате амбицията да станете коронер на окръг Киндъл?

— Бих искал да съм такъв — отговаря Безболезнения с обезоръжаващо въодушевление. — Доктор Ръсел добре си гледа работата сега. След две години ще се пенсионира и може би аз ще се кандидатирам за мястото му.

— А препоръката на главния прокурор би ви помогнала да го получите, нали?

— Кой знае? — усмихва се Безболезнения. — Но няма да навреди.

Макар и с нежелание, се възхищавам на Дилей. Кумагаи е негов свидетел и той изглежда го е посъветвал да бъде пряк за всичко, което

са вършили по време на предизборната кампания. Нико явно иска да демонстрира пред журито искреност от страна на прокуратурата, за да позаглади някои от гафовете на Молто. Решението ми се вижда правилно. Ако не беше инцидентът със съдията преди малко, всичко това би изглеждало много добре.

— През април бяхте ли обсъждали с господин Молто възможността да станете коронер, доктор Кумагаи?

— Казах ви, с господин Молто сме приятели. Аз му говоря за желанията и намеренията си, а и той е споделял своите. Разговаряли сме често — април, май, юни...

— А няколкото пъти през април говорихте също и за това следствие, преди да сте получили заключението от химическата лаборатория, нали?

— Струва ми се, да.

— И този доклад се отнасяше до семенната проба, която сте взели от госпожа Полхимъс?

— Да.

— И именно тази проба бе идентифицирана, че е от същата кръвна група и че съдържа химически вещества, които са съвместими с използваното от госпожа Полхимъс средство за предпазване от забременяване — диафрагма. Така ли е?

— Така е.

— И присъствието в тази проба на химическото вещество за предпазване от забременяване, на контрацептива, има решаващо значение за вашето заключение, нали?

— Всички факти са важни, господин Стърн.

— Но този факт е особено важен, защото вие, сър, искате да вярваме, че този трагичен инцидент просто е приличал на изнасилване, нали?

— Нищо не искам да вярвате. Само давам мнението си.

— Но вашето мнение — да стигнем до същината на въпроса — е, че господин Сабич се е опитал да го наподобява на изнасилване?

— Щом така смятате.

— Е, нали това искате да намекнете? Вие, господин Молто и господин Дела Гуардия? Нека да говорим ясно пред тези хора. — Санди посочва към журито. — Вашето мнение е, че е било инсценирано изнасилване и че начинът, по който е направено,

предполага известни познания върху следствената техника и върху работата на госпожа Полхимъс в прокуратурата, нали?

— Това отговорих на разпита от прокурора.

— И всичко това сочи към господин Сабич?

— Щом така казвате — усмихнат отговаря Кумагаи след кратко мълчание.

Видимо е нежеланието му да повярва, че Стърн е толкова неумел, че да обвини собствения си клиент. Но Санди продължава да настоява, като казва повече, отколкото Кумагаи би рискувал сам да заяви. Безболезнения изпитва характерното си удоволствие при нещастieto на друг.

— И всичките тези изводи зависят в крайна сметка от наличието на контрацептивно желе в пробата, която изпратихте за химически анализ, нали?

— Повече или по-малко.

— Май повече, отколкото по-малко?

— Бих казал, да.

— Така че пробата и наличието на контрацептив са решаващи за вашето експертно мнение? — пита Стърн и стига дотам, до където беше преди малко.

Този път Безболезнения се съгласява. Свива рамене и казва „да“.

— А вашето експертно мнение, доктор Кумагаи, взема ли предвид факта, че в апартамента на госпожа Полхимъс не бе открито никакво контрацептивно желе? Запознат ли сте с показанията, дадени тук от инспектор Гриър?

— Мнението ми има научна основа и е основано на доказателства. Не чета протокола.

— Но вие сте запознат с тези показания, нали?

— Чух нещо за тях.

— И като експерт не сте ли загрижен, че мнението ви зависи от присъствието на вещество, което не е намерено сред принадлежностите на жертвата?

— Дали съм загрижен?

— Това ми е въпросът.

— Не съм загрижен. Давам мнение върху научните доказателства.

Стърн дълго не откъсва поглед от Безболезнения.

— Контрацептивът е дошъл отнякъде, господин Стърн. Не ме интересува къде дамата си е криела тези неща. Намерен е в пробата. Анализът го показва.

— Точно така — казва Санди Стърн.

— Вие се съгласихте — казва Кумагаи.

— Че контрацептивът е открит в пробата, която вие сте изпратили. Да, за това се съгласихме.

Санди се разхожда из залата. Все още не мога да се сетя какво е пропуснал Кумагаи. Докато Безболезнения не спомена за споразумението, бях готов да се обзаложа, че контрацептивът е бил погрешно идентифициран.

— Първоначалните ви впечатления по време на аутопсията — продължава Стърн — не взеха предвид наличието на контрацептив, нали?

— Вече не си спомням.

— Опитайте се, моля ви. Не предположихте ли отначало, че последният мъж, който е имал полов контакт с госпожа Полхимъс, е бил стерилен?

— Не си спомням.

— Така ли? А не казахте ли на инспектор Липранзър, че този човек изглежда е бил в такова състояние, че е произвеждал мъртви сперматозоиди? Инспектор Липранзър вече свидетелства пред журито. Сигурен съм, че няма да е проблем да дойде и да го повтори. Моля, помислете, доктор Кумагаи. Нали това казахте?

— Може би. В самото начало.

— Добре. То е било вашето първоначално мнение. Но тогава беше такова, нали?

— Да.

— Спомняте ли си констатациите по физическото състояние, които ви доведоха до това мнение?

— Не.

— А всъщност, докторе, сигурен съм, че без помощ ви е трудно да си спомните, която и да е аутопсия дори няколко дни след като е извършена, нали?

— Понякога.

— Колко аутопсии правите седмично, доктор Кумагаи?

— Една-две, но понякога и десет. Зависи.

— Спомняте ли си колко извършихте в трийсетте дни около смъртта на Каролин Полхимъс?

— Не.

— Ще се учудите ли, ако ви кажа, че са били осемнайсет?

— Звучи правдоподобно.

— А при такава бройка не е ли очевидно, че подробностите, от която и да е от тях може да ви се губят?

— Вярно е.

— Но когато говорихте с Липранзър, спомените ви са били по-пресни, нали?

— Вероятно.

— И вие тогава му казахте, че смятате извършителя за стерилен?

— Казах. Сега се сещам.

— Добре, нека да разгледаме за момент констатациите, които вече си спомняте и които може да са ви довели до това предварително мнение.

Санди бързо ги изрежда. От температурата на трупа, съсирването на кръвта и храносмилателните ензими е установено времето на смъртта. От наличието на семенна течност дълбоко във влагалището съдим, че Каролин е стояла съвсем малко на крака след половото сношение, което означава, че то е било непосредствено преди убийството. А в маточните тръби са липсвали всякакви живи сперматозоиди, каквито обикновено има до десет-дванайсет часа след сношение, в случай че не е използван контрацептив.

— И за да обясните тези явления, особено мъртвите сперматозоиди, предположихте, че нападателят е бил стерилен. Отначало не ви дойде наум, че е бил използван контрацептив, нали?

— Явно не.

— А като погледнете назад, сигурно си мислите, че сте били голям глупак да изпуснете нещо толкова очевидно като употребата на контрацептив, нали?

— Правя грешки — признава Безболезнения, като почуква с пръсти по масата.

— Правите грешки? — пита Стърн. Вперва очи в експерта на прокуратурата. — Колко често?

Кумагаи не отговаря. Явно усеща, че е сбъркал с това признание.

— Господин Стърн, не съм открил нито контрацептив, нито диафрагма. Явно съм предположил, че те не са били използвани.

— Но, господин Кумагаи, възможно ли е експерт от вашата класа да се е заблудил толкова лесно?

Кумагаи се усмихва. Разбира, че му се подиграват.

— Всеки отделен факт е важен — казва той. — Това е нещо, което убиецът е знаел.

— Но вие самият нали не се опитвахте да заблудите инспектор Липранзър, когато му съобщихте първоначалните си впечатления?

— О, не. — Безболезнения енергично клати глава. Готов е за такова предположение.

— Сигурно тогава сте били убеден, че не е използван контрацептив... толкова убеден, та чак сте решили, че това е изключено?

— Вижте, господин Стърн. Аз съставям мнение. Химикът дава резултатите от анализа. Мнението се променя. Липранзър знаеше, че то е предварително.

— Да обсъдим някои алтернативи. Вие например, доктор Кумагаи, не сте ли убеден, че жена, която не може да има деца и го знае, не би използвала противозачатъчни средства?

— Разбира се. Но госпожа Полхимъс има дете.

— Както бе заявено тук — отбелязва Стърн. — Но да не обсъждаме конкретно госпожа Полхимъс. Вземете предвид само примера ми. Ако една жена знае, че не може да забременее, би било безсмислено да използва предпазни средства, нали?

— Разбира се. Безсмислено е — съгласява се Безболезнения, но започва да отговаря все по-бавно. Погледът му потъмнява. Няма представа накъде се е насочил Стърн.

— Абсурдно?

— Бих казал.

— Можете ли вие като съдебен експерт да измислите някаква причина такава жена да използва противозачатъчна диафрагма или контрацептив?

— Не става дума за жена в критическата, нали?

— Става дума за жена, която без всякакво съмнение знае, че не може да забременее.

— Няма причина. Никаква медицинска причина. Не мога да измисля.

Санди поглежда към Ларън.

— Ваше Благородие, може ли в протокола да се отбележат последните пет въпроса и отговора, така че да се прочетат по-късно, ако е необходимо?

Кумагаи бавно оглежда съдебната зала. Обръща очи към съдията, към стенографката и накрая към прокурорската маса. Намусен е. Капанът, какъвто и да е той, е заложен. Това е ясно на всички. Стенографката прикача кламер към тесния лист на протокола.

— Доктор Кумагаи, според вашето експертно мнение — пита моят адвокат Алехандро Стърн — Каролин Полхимъс не е ли била жена, която не може да забременее?

Кумагаи поглежда към Стърн. Навежда се към микрофона пред свидетелския стол.

— Не — отговаря той.

— Докторе, моля ви не бързайте. През онези няколко седмици сте извършили осемнайсет аутопсии. Не бихте ли искали да прегледате първоначалните си бележки?

— Знам, че е използвала средство против забременяване. Вие се съгласихте — казва той отново.

— Още веднъж повтарям, че се съгласихме с резултатите от пробата, която вие сте изпратили на химика.

Стърн се връща към нашата маса. Кемп вече е взел в ръце документа и го подава на Санди, който оставя копие на прокурорите, а оригинала — пред Кумагаи.

— Познавате ли бележките си за аутопсията на госпожа Полхимъс?

Безболезнения прехвърля няколко страници.

— Моят подпис — казва той.

— Бихте ли прочели на глас краткия пасаж, отбелязан с кламер?
— Санди се обръща към Нико. — На втора страница.

Кумагаи си сменя очилата.

— Маточните тръби са вързани и отделени, фимбриалният край изглежда нормален. — Кумагаи мести поглед надолу по листа, от който чете. Отново отгръща на последната страница. Съвсем се е начумерил.

Накрая клати глава.

— Не е вярно — казва той.

— Собственият ви коментар от аутопсията? Вие го диктувате, докато я извършвате, нали? Докторе, да не би да искате да кажете, че тогава сте допуснали грешка?

— Не е вярно — повтаря той.

Стърн се връща към масата на защитата за друг документ. Започва да ми просветлява. Поглеждам го, докато взема листа от Кемп.

— Да не би да искаш да кажеш — прошепвам му аз, — че на Каролин Полхимъс са ѝ били прекъснати тръбите?

Кемп ми кима.

Следващите секунди ми се губят. Странно, непонятно как оставам сам, заключен със собствените си люшкащи се чувства. Прекъснатата е съществена връзка. За миг всичко ми се струва старо и познато, макар да не го проумявам. Това, което става в съдебната зала, сякаш се случва на другия край на света. Смътно ми се мярка мисълта, че с Безболезнения е свършено. Отрича още два-три пъти възможността маточните тръби на госпожа Полхимъс да са били прекъснати хирургически, за да не може да забременява. Стърн го пита дали при други факти би променил мнението си и натиква в ръцете му документа от архива на гинеколога, прекъснал тръбите на Каролин преди шест години и половина след един аборт. Не ще и дума, вчера следобед Кемп се е срещнал именно с този лекар.

— Още веднъж ви питам, тези документи променят ли експертното ви мнение?

Кумагаи не отговаря.

— Господине, според вас знаела ли е Каролин Полхимъс, че не може да забременява?

— Очевидно.

Кумагаи вдига поглед от книгата. При цялата ми обърканост усещам, че всъщност го съжалявам. Сега думите излизат от гърлото му бавно и глухо. Той говори на Молто и Нико, а не на Стърн или на съдебните заседатели.

— Забравих — извинява им се.

— Не е ли абсурдно да се смята, че Каролин Полхимъс е използвала контрацептив на първи април вечерта?

Кумагаи не отговаря.

— Не е ли безпочвено?

Кумагаи не реагира.

— Не можете да обясните смислено защо би го направила, нали?

Кумагаи вдига поглед. Трудно е да се каже дали размишлява, или просто е съсипан от срам. Стиснал е перилото пред свидетелския стол. Все още не отговаря.

— Да накарам ли стенографката да прочете отговорите на въпросите ми, които зададох преди малко?

Кумагаи клати глава.

— Не е ли ясно, доктор Кумагаи, че Каролин Полхимъс не е използвала контрацептив на първи април? Не би ли било такава експертното ви мнение? Не ви ли изглежда съвсем логично да не се намери нито следа от контрацептив в апартамента ѝ?

Кумагаи сякаш въздиша.

— Не мога да отговоря на въпроса ви — казва той с известно достойнство.

— Отговорете тогава на следващия ми въпрос. Като имаме предвид тези факти, не е ли ясно, че пробата, която сте изпратили в химическата лаборатория, не е взета от тялото на Каролин Полхимъс?

Кумагаи се обляга назад и побутва очилата си нагоре.

— Имам установена процедура.

— Искате да кажете на това жури, че имате ясен спомен как сте взели пробата, отбелязали сте я и сте я изпратили?

— Не искам това да кажа.

— Повтарям: не е ли вероятно пробата, съдържаща контрацептива, както и течности от кръвната група на господин Сабич, да не е взета от тялото на Каролин Полхимъс?

Безболезнения отново клати глава. Но това не е отрицателен отговор. Той просто недоумява какво се е случило.

— Не е ли вероятно?

— Възможно е — изрича накрая той.

Откъм секцията на съдебните заседатели в залата ясно отеква възкликът на един от мъжете: „О, Господи!“.

— А пробата бе изпратена, докато вие водехте редовните си разговори с господин Молто, нали?

В този миг Кумагаи отново се наежва. Изопва гръб на стола.

— Обвинявате ли ме, господин Стърн?

Минава известно време, докато Стърн отговори:

— Не, защото се събраха предостатъчно неподкрепени обвинения за едно дело. — Преди да се върне на стола си, кима към свидетеля, като че ли да го освободи. — Това е, доктор Кумагаи — добавя той.

След заседанието седим с Джейми Кемп в заседателната зала на Стърн и описваме разпита му на Кумагаи пред малобройна публика: секретарката на Санди, частния детектив Бърман и двама студенти по право, които стажуват в кантората. Кемп е извадил бутилка шампанско, а един от младежите е пуснал радиото. Джейми — добър актьор — разиграва сценка, в която изпълнява едновременно ролята на Стърн и на Кумагаи. Повтаря най-закопаващите въпроси на Санди с настоятелен тон, а след това се хвърля на стола, тупа с крака по земята и хъхри, като че ли го душат. Когато Стърн влиза, още се заливаме от смях. Облякъл е официален костюм, или по-скоро част от него — само панталоните с лъскав кант по шева и риза с плисирана предница. Под яката му е пъхната червена папийонка, която все още не е закопчана. Докато оглежда сцената, почервенява и лицето му се скована от яростен гняв. Явно се бори със себе си, за да не избухне.

— Това е нелепо — обръща се той към Кемп. — Твърде неуместно. Водим дело. Сега не е моментът да се поздравяваме. Не бива да внасяме и следа от самодоволство в залата. Съдебните заседатели интуитивно усещат тези неща и те не им допадат. Ако обичате, да разчистите, тъй като желая да разговарям с доверителя си. Ръсти, когато се освободиш...

Обръща се кръгом и аз тръгвам след него към уютния му кабинет, подреден с женски вкус. Подозирам, че Клара си с казала думата при обзавеждането. Всичко е в еднакъв кремав тон. Завеси до пода покриват прозорците, а мебелите, тапицирани с хаитянски памук, така са изпълнили кабинета, та имаш чувството, че някой те подбутва към фотьойла. Във всеки ъгъл на бюрото на Стърн с поставен по един тежък кристален пепелник.

— По-скоро аз съм виновен, а не Джейми — казвам, когато влизаме.

— Благодаря, но задължението да се преценява моментът не е твое, а негово. Може ли такава нелепост!

— Успехът ти беше страхотен. А и той хвърли много труд. Затова решихме да се позабавляваме. Джейми се постара да разведри твоя доверител.

— Няма защо да ми защитаваш Кемп. Той е първокласен юрист, така че ценя работата му. А може би аз съм си крив. Наближава ли краят на делото, винаги съм напрегнат.

— Би трябвало да се радваш на днешния ден. Рядко някой адвокат успява да проведе такъв разпит, особено с експерта на прокуратурата.

— Прав си — казва Стърн, като за миг се усмихва загадъчно. — Каква колосална грешка. — Издава звук, нещо като стенание, и клати глава. — Но това е минало. Понеже беше много настоятелен, искам да отделя малко време, за да обсъдим представянето на нашата теза. Щеше ми се да имам повече време, но отпреди месеци съм приел да дам тази вечеря за съдията Магнусън. Дела Гуардия също ще бъде там, така че и двамата ще сме като насадени на пачи яйца. — Усмихва се, като оценява собственото си чувство за хумор. — Както и да е. Що се отнася до твоята защита, решенията по тези въпроси винаги се вземат от клиента. Ако желаеш, ще ти дам моя съвет. Ако не — чувствай се свободен да диктуваш. Аз съм на твое разположение.

Както предполагах през цялото време, Санди изчаква да наберем голяма преднина, преди да ми позволи да взема решение. Сецям се какво ще предложи.

— Мислиш ли, че въобще ще се стигне до излагане на нашата теза?

— Питаш ме дали не смятам, че Литъл още утре ще прекрати делото с оправдателна присъда.

— Според теб възможно ли е?

— Бих се учудил. — Взема пурата си от пепелника. — Ако погледнем реалистично, отговорът ми е не.

— Какво още ме свързва с престъплението?

— Ръсти, не е необходимо да ти изнасям лекции, но трябва да имаш предвид, че на този етап изводите трябва да се третира в най-благоприятната за обвинението светлина. Дори заявеното от Кумагаи на прокурора, колкото и абсурдно да изглежда сега, трябва да се вземе под внимание за целите на това искане. А отговорът на въпроса ти е, че доказателствата, в каквато и светлина да се разглеждат, те свързват с

местопрестъплението. Отпечатъците ти са там. Намерени са власинки от мокет, който може да бъде твоят. Справката от телефонната компания показва, че си държал връзка. Но всичко това е било прикрито. А от практична гледна точка никой съдия не гори от желание да обсеби ролята на журито като орган, който решава такова важно дело. По този начин би си навлякъл критики, а и нещо, което е по-важно — би създал впечатление, че делото не е решено справедливо. Според мен доказателствата на прокуратурата, както са изложени, са съшити с бели конци.

Вероятно и съдията вижда нещата по същия начин. Но той без съмнение ще предпочете журито да обяви твоята невинност. Но ако те все пак не се справят с тази си отговорност, той може да удовлетвори искането за оправдание след процеса, независимо от тяхното решение. По нашето дело бих приел това за много по-вероятно.

Доводите му са разумни, но се надявах, че ще каже нещо друго.

— Така че стигаме до въпроса за защитата — продължава Стърн. — Ако ще действаме, трябва да представим някои документи. Налага се да установим, че Барбара е била в университета, както твърдиш ти. Така че ще е необходимо да представим компютърния дневник, за да покажем, че се е включила скоро след осем. Ще искаме да покажем, че компаниите за наемане на леки коли и за таксите нямат данни, подкрепящи твърдението, че си пътувал до града на първи април вечерта.

Трябва, разбира се, да представим и документите от архива на гинеколога, за които стана дума днес. Както и някои други по-дребни неща. Според мен всичко това е ясно. Въпросът е дали да призовем свидетели.

— Кого имаш предвид?

— Някой, който ще свидетелства за характера ти. Например Барбара.

— Не искам тя да дава показания — отсичам веднага.

— Ръсти, тя е привлекателна жена, а в журито има петима мъже. Може да подкрепи алибито ти, и то доста убедително. А без съмнение тя има желание.

— Ако аз свидетелствам, а тя седи на първия ред и ми се усмихва, на журито ще е ясно, че подкрепя алибито ми. Няма нужда и нея да я сдъвчат.

Стърн въздиша. Обърквам плановете му.

— Не искаш аз да свидетелствам, нали, Санди?

Вместо да ми отговори, той се заема да изтръсква пепелта от пурата, посипала тук-там плисетата на ризата му.

— Заради връзката ми с Каролин ли се въздържаш? — питам аз.
— Няма да я отрека.

— Знам, Ръсти. И затова не намирам твоите показания за обнадеждаващи. Смятам, че това би дало голям тласък на обвинението, от каквото те отчаяно се нуждаят. Честно казано, съществува известен риск, че същите факти могат да изникнат и ако разпитват Барбара. Привилегиите за конфиденциалност вероятно ще забранят разпит относно твоята връзка пред жена ти, но не можем да бъдем сигурни. Като цяло вероятно не си струва риска. — Стърн се съгласява, че все пак съм прав, що се отнася до призоваването на Барбара. — Но разкриването на тези въпроси не е основната ми грижа във връзка с даването на показания от теб.

Санди става от стола, протяга се престорено, но вече съм усетил, че иска да седне до мен на канапето — мястото, където винаги съобщава лошите новини. Намества падналата снимка на Клара и децата върху белия брезов бюфет зад бюрото си, след което, разбира се, сяда до мен.

— Ръсти, по принцип предпочитам обвиняемият да заеме свидетелския стол. Независимо от настоящето повтаряне пред членовете на журито, че не бива да тълкуват мълчанието на подсъдимия като обвиняващо го обстоятелство, това указание просто е невъзможно да бъде спазено. Журито иска да чуе как подсъдимият отхвърля обвинението, особено ако е човек, свикнал да говори пред публика. Но в този случай аз съм против. Това и двамата го знаем, Ръсти: добрите свидетели са две категории — тези, които са истински честни и искрени, и умелите лъжци. Ти си честен и искрен човек и поначало би бил чудесен свидетел за себе си. Имаш дългогодишен опит за това как трябва да се говори пред заседателите. Не се съмнявам, че ако можеше да свидетелстваш за всичко, което знаеш, би го направил убедително и би бил оправдан. Ще добавя — заслужено.

Поглежда ме за миг с бърз, но пронизващ поглед. Не съм сигурен дали с това гласува доверие в моята невинност, или за пореден път отбелязва слабата подготовка на обвинението, но усещам, че има

предвид първото, и съм приятно изненадан. Стърн, разбира се, може да е подхвърлил това само за да направи по-сладка победата си.

— Както и да е — продължава той, — убеден съм, след като те наблюдавах в продължение на няколко месеца, че ти няма да свидетелстваш за всичко, което знаеш. Някои въпроси ще си останат твоя тайна. На този етап в никакъв случай не искам да проявявам любопитство. Това го казвам искрено. При някои клиенти е необходимо убеждаване. При други — предпочиташ да не знаеш. В редки случаи е най-добре да не ровиш. Такова е чувството ми сега. Сигурен съм, че изборът, който си направил, е съзнателен и добре обмислен. Но както и да е, когато човек, решен да каже по-малко от цялата истина, заеме свидетелския стол, той е като трикрако животно в джунглата. Ти не си умел лъжец. А ако Нико случайно улучи тази чувствителна област, каквато и да е тя, нещата ще се обърнат много зле за теб.

Настава мълчание, малко по-дълго от необходимото. Сетне Стърн продължава:

— Трябва да направим преценка на делото такова, каквото е. Още не сме имали лош ден за защитата. Е, може би един. Но не е останало непохватимо доказателство. А днес следобед нанесохме удар, от който обвинението вероятно няма да се съвземе скоро. Професионалното ми мнение е, че ти не бива да даваш показания. Независимо от шансовете ти — а след днешния ден признавам, че те са много обнадеждаващи — независимо от шансовете ти най-добре е да не свидетелстваш. Като казвам всичко това, искам да ти напомня, че все пак въпросът е в твои ръце. Аз съм ти адвокат и ако решиш да дадеш показания, ще те подкрепям уверено и убедено, все едно какво си намислил да кажеш. Разбира се, не е необходимо точно сега да решаваш. Но е време да се замислиш вече за този последен етап, като държа да вземеш предвид и моите виждания.

След няколко мига излиза. Папийонката му е закопчана, а безупречното сако на смокинга е свалено от закачалката зад вратата. Оставам в кабинета с чувство на меланхолия от думите му. Това е възможно най-сърдечният разговор, който сме водили със Стърн. Искреността му, след като бе потискана толкова месеци, е обезпокояваща, независимо от това колко внимателно или елегантно е изразена.

Тръгвам по коридора с намерението да изпия още една чаша шампанско. Лампата на Кемп още свети. Той работи в малкия си кабинет. Над един от шкафовете е залепен плакат. На яркочервен фон е изобразен млад мъж в лъскаво яке. Свири на китара, а фотографът го е уловил в движение, така че косата му е изправена като на глухарче, което е започнало да цъфти. Името „Галактикс“ е изписано от единия до другия край с бели букви. Сигурен съм, че малцина от тези, които влизат тук, разпознават Джейми Кемп отпреди десет години.

— Заради мен се накисна пред шефа си — казвам аз. — Извинявай.

— Глупости. Сам съм си виновен. — Посочва ми един от столовете. — Той е най-дисциплинираният човек, когото познавам.

— И страхотен адвокат.

— Нали? Виждал ли си някога нещо подобно на това, което се случи днес?

— Никога — отговарям аз. — Никога през дванайсетте си години служба. Кога разбрахте за това?

— Санди забеляза отметката в протокола за аутопсията в неделя вечер. Получихме документа от гинеколога вчера. Искаш ли да ти кажа нещо? Стърн смята, че е просто грешка. Вероятно Кумагаи върши всичко през пръсти. Когато е получил заключението на химическата лаборатория, е продължил с него и е забравил за аутопсията. Аз обаче не мисля така.

— Нима? А как мислиш?

— Мисля, че са те нагласили.

— Е — казвам след моментна пауза, — самият аз много преди теб съм го предполагал.

— Вярвах го през повечето време. — Сигурен съм, че отново мисли за телефонната справка, но не я споменава. — А знаеш ли кой го е направил?

Трябва ми малко време, за да схвана въпроса.

— Ако знаех, нямаше ли да кажа на адвокатите си?

— А защо да не е например Молто?

— Може би — отговарям аз. — Вероятно.

— А той какво ще получи от това? Ще ти попречи да се ровиш по онова дело? Как го наричахте? Делото „П“ ли?

— Делото „П“ — повтарям аз.

— Но не може да повярва, че няма да го споменеш, ако те попита директно.

— Да, но виж в какво положение съм аз. Едно е да си обвинен от първия заместник главен прокурор, друго — от някой дивак, когото съдиш за убийство. Освен това, той не е знаел докъде сме стигнали. Просто е искал да ни попречи да напреднем.

— Доста е учудващо, не мислиш ли? Странно.

— Може би това е една от причините, поради които не вярвам на всичко това.

— Кой са другите?

Клатя глава.

— Довечера ще знам по-добре.

— Какво ще стане довечера?

Отново клатя глава. Заради Липранзър не мога да рискувам. Трябва да си остане само между двама ни.

— Нещо от „Направи си сам“ ли ще има довечера?

— Точно така — отговарям аз.

— Внимавай да не окажеш услуга на Дела Гуардия.

— Не се безпокой, знам какво върша — успокоявам го.

Докато се изправлям, размислям над последното си твърдение — напоследък не съм се изхвърлял толкова. Пожелавам на Кемп лека нощ и се връщам в заседателната зала, за да потърся шампанското.

34.

Липранзър пристига у дома след полунощ като Дядо Коледа или като горски дух. Когато Барбара му отваря по нощница, той нахълтва оживен и необичайно ведър. Докато го чаках, нито за миг не се одремах. Събитията през деня се стекоха така, че за пръв път от месеци насам усещам възбуда, която, струва ми се, е нещо повече от едва пробудила се надежда. Това е като потрепването на затворените още клепки под лъчите на новото утро. Дълбоко в душата ми отново се разпалва вярата, че ще бъда свободен. Под мекото сияние на този пламък прекарах с жена си най-приятните мигове от седмици насам. Двамата с Барбара от часове пием кафе и говорим за провала на Кумагаи Безболезнения и за завръщането на Натаниъл в петък. Изгледите отново да заживеем човешки ни действат като балсам.

— В управлението разправят невероятни неща — казва Липранзър и на двама ни. — Точно преди да изляза, говорих с един колега, който току-що се видял с Гленденинг. Твърдят, че Дилей говори за прекратяване на делото, а Томи бълва змии и гущери и се опитва да измисли нещо ново. Може ли да е вярно?

— Като нищо — отговарям аз. При споменаването на възможността Нико да оттегли обвинението, Барбара се вкопчва в ръката ми.

— Какво се е случило днес в залата, ей богу? — пита Лип.

Започвам да му описвам разпита на Кумагаи, но той вече е чул за него.

— Това го знам — прекъсва ме. — Имам предвид как е възможно. Казах ти, че онова малкото идиотче твърдеше, че убиецът е стрелял с халосни патрони. Не ме интересува колко пъти го е отрекъл след това. А между другото с Тед Кумагаи е свършено. Цялото управление разправя, че следващата седмица ще му покажат вратата.

Както предсказа и Кемп. Откривам, че съчувствието ми вече е отслабнало.

Барбара ни изпраща до вратата.

— Да внимавате! — моли ни тя.

Двамата с Липранзър оставаме за малко в доджа с частна регистрация, паркиран в алеята пред къщата. Когато Лип дойде, сварих още една кана кафе, този път с кофеин, и Барбара му даде пластмасова чашка за из път. Сега той пие от нея.

— Та къде отиваме? — питам аз.

— Искам сам да се сетиш — отговаря той. Малко е късно, разбира се, да ходим на гости. Но аз отдавна съм научил този прием от полицаите. Ако искаш да намериш някого, най-добре е да го потърсиш среднощ, когато почти всички са си у дома. — Да чуя предположението ти за Леон — продължава Лип. — Хайде, как си го представяш?

— Никак не си го представям. Но каквото и да работи, не иска да го изпусне. Личеше си от писмото. Така че сигурно добре печели, но го гони страх да не си загуби службата. Не знам. Може би държи ресторант или кафене с някои, които са нормални мъже. Би могъл да е порядъчен на вид, но просто с „обратна резба“. Може би е собственик на театрална труппа, а? Топло или студено?

— Студено, студено. Бял ли е?

— Вероятно. Но добре припечелва, с каквото и да се занимава.

— Студено — казва Липранзър.

— Ами?!

Липранзър се смее.

— Добре — предавам се аз. — Двайсетте въпроса свършиха. Каква е новината?

— Представи си — отговаря Липранзър, — той е от „Нощните свети“.

— Хайде де!

— Досието му е километрично. Отделът по бандитизъм е събрал какви ли не сведения за него. Сега е нещо като „лейтенант“ или както те го наричат — „върховен настоятел“. Отговаря за два етажа в общинския комплекс за бедните. Там си е от години. Явно е решил, че приятелите му разбойници няма да са възхитени от него, ако научат, че ходи в гората да държи оная работа на белите момчета. Това му е специалността. Моджолески има агент — хомосексуалист, учител в гимназията, който му е дал всякакви сведения за този педераст. Изглежда, че двамата с Леон са се криели по ъглите години наред. Оня

му е бил учител. Някой си Еди. Почти сигурно е, че той е писал писмата.

— Ах, копелето му с копеле! И сега къде отиваме? На улица „Грейс“ ли?

— На улица „Грейс“ — отговаря Липранзър.

Думите му са толкова тихи, че по гръбнака ми полазват тръпки. Двамата с Лайънел Канили прекарахме няколко вечери там. По-точно сутрини — около три-четири часа. Най-безопасното време за бели.

— Обадох му се — казва Липранзър. — Не е някой бедняк. Има си телефон и всичко. И то на негово име. Няма що, частният детектив Бърман е свършил голяма работа. Както и да е, обадох се на тоя Леон преди час. Казах му, че абонирам за вестници. Отговори, че не го интересува, но когато попитах дали разговарям с Леон Уелс, потвърди.

Нощен светия, помислям си аз, докато караме към града.

— Значи Нощен светия — промърморвам на глас.

С блоковете на улица „Грейс“ се запознах по време на четвъртата ми година като прокурор. Тогава вече бях включен в групата избраници на Реймънд Хорган и той ме определи да водя сложното разследване на „Нощните светии“ от името на полицията и голямо жури. Това настъпление срещу най-голямата улична банда на града бе обявено от Реймънд точно навреме, за да се превърне в шумна реклама на първата му кампания за преизбиране. Идеята му бе много уместна. Негрите гангстери не бяха сред любимците на населението в окръг Киндъл и разгромът им щеше да разсее веднъж завинаги мнението, че Реймънд е мекушав. Разследването на светиите беше първата ми централна роля на сцената на правораздаването, първият случай, когато работех с репортери от двете ми страни. То отне почти четири години от живота ми. Докато Реймънд отново се кандидатира за преизбиране, бяхме предявили обвинение срещу сто четирийсет и седем членове на бандата. Печатът възхваляваше небивалия триумф на Реймънд Хорган, без да спомене, че повече от седемстотин светиии си останаха на свобода и продължаваха да си вършат същото.

Зараждането на светиите би могло да послужи като добър материал за дисертация на някой социолог. Отначало те се наричаха „Нощните разбойници“ — малка, не много добре организирана банда в Северния район. Водач им беше Мелвин Уайт — симпатичен на вид американец, с едно безжизнено око, замъглено и блуждаещо, и може

би за симетрия на ухото от другата страна — дрънкаща обеща с продълговат тюркоаз. Косата му беше права, щръкнала и разчорлена. Мелвин беше крадец. Отмъкваше части от коли, пистолети, пощенски пратки, разбиваше монетни автомати и задигаше всякакви превозни средства. Една нощ той и трима от приятелите му убиха някакъв арабин, собственик на бензиностанция, който понечил да насочи срещу тях пистолет, докато те изпраждали касата му. Направиха самопризнания за непредумишлено убийство и Мелвин, който дотогава бе посещавал само щатските „младежки лагери“, попадна в Ръдиард. Там той и другите трима срещнали първокласни престъпници, на които се възхищавали. Появи се отново след четири години с кафтан и висящи талисмани и обяви, че е вожд Харукан, глава на Ордена на нощните светии и демони. Още двадесетина младежи с обратни наклонности, облечени точно като него, се заселиха в същия квартал и в рамките на една година започнаха, както те се изразяваха, „да въртят обществена дейност“. Мелвин събра последователите си в един изоставен жилищен блок, който наричаше свой „ашрам^[1]“. В събота и неделя по цял ден, а през седмицата — вечер, проповядваше своята религия с високоговорител. През работните дни учеше желаещите как да крадат.

Отначало се занимаваха с пощата. Светиите имаха свои хора в пощенските станции, и то много. Крадяха не само чекове и билети, но и извлечения от сметки, за да могат да използват фалшиви документи в банките. Харукан притежаваше това, което поради липсата на подобър термин трябва да наречем усет към принципите на капиталистическата предприемчивост, и вложи печалбите си в изоставени недвижими имоти в Северния район, които обикновено купуваше на безценица. Постепенно Светиите станаха собственици на цели малки жилищни комплекси. Кръстосваха из улиците с големите си коли. Надуваха клаксоните и оглушаваха квартала с гърмящите си уредби. Преследваха момчетата, а момчетата, доброволно или не, превърнаха в бандити. Междувременно Харукан изпъкна като политическа фигура: Светиите раздаваха храна в събота и неделя.

След като се позамогна, Мелвин насочи ордена си към хероина. Цели сгради се превърнаха в преработващи лаборатории. Дипломирани химици смесваха хероина с хинин и млечна захар, а двама здравеняци ги охраняваха с автомати М-16. В друг район шест

жени, чисто голи, за да се предотвратят кражби на ценната стока, подготвяха единични дози, запечатани в найлонови пликчета. В квартала, завладян от Светиите, висококачественият хероин се продаваше на сергии по улиците. На вратите на някои гаражи имаше прозорчета, до които белите младежи от предградията можеха да спрат с колите си и да „пазаруват“, а в събота и неделя движението така се задръстваше, че на оживените кръстовища заставаше по някой могул в кафтан и черни очила и със свирка регулираше движението. Един-два пъти вестниците се опитаха да пишат за това, което става, но полицаите не ги подкрепиха. Някои от тях взимаха подкупи, пред което тяхната институция открай време си затваря очите, а тези, на които не плащаха, се страхуваха. Светиите убиваха. Застрелваха, удушваха, наръгваха с нож, и то, разбира се, главно в спорове, свързани с наркотиците. Но можеха да те очистят и заради дребни различия в мненията, заради това, че не ти е харесала тапицерията на техен автомобил или поради невинно докосване на раменете на улицата. Те владееха район, състоящ се от шест карета; това беше тяхната фашистка арена. Една четвърт от имотите им бяха по улица „Грейс“.

Много пъти съм чувал, че тези блокове са построени по същите архитектурни планове като студентските общежития на Станфордския университет. Разбира се, приликата вече е изчезнала. Малките балкончета към кухнята на всеки апартамент са преградени с телена мрежа, след като през първите пет години сума ти самоубийци, палави деца, пияници и жертви са се превърнали на пихтия на асфалта под блоковете. Повечето от плъзгащите се стъклени врати към балконите са заменени с шперплат. От самите балкони висят всевъзможни неща — пране, чувалчета за боклук, знамена на банди; там са складирани стари гуми, автомобилни части, а през зимата и храна, която се разваля на топло. Никой социолог не може да опише колко се е отдалечил животът в тези три бетонни кули от този, който повечето от нас познават. Любимият израз на Лайънел Канили беше, че това не е неделно училище, и той имаше право. То наистина не е. По-скоро представлява военна зона, подобна на описваната от войниците във Виетнам. Земя без бъдеще — място, където нещата не следват нормалната логика. Кръв и ярост. Топло и студено. Това са понятия, които тук имат известен смисъл. Иначе животът е ден за ден, не се предприемат начинания, чиито резултати ще дойдат догодина — дори

идната седмица е много далеч в бъдещето. На моменти, когато слушах как свидетелите описват заплетено и объркано живота в този квартал, се чудех дали не халюцинират. Морган Хобърли, главният ми свидетел, осъзнал се Светия, който бе възприел религията в буквалния смисъл, ми каза, че една сутрин се търкулнал от леглото, когато чул изстрели пред вратата си. Когато надникнал навън, се оказал между двама бандити, които се стреляли с карабини. Попитах го какво е направил, а той отговори: „Върнах се в кревата, братче. Тая работа не е за мен. Покрих си главата с възглавницата, да не ги чувам“. Истината е, че четиригодишното ми разследване успя благодарение на него. Всичките ми победи срещу бандата, които Стърн разтръби пред журито, се дължат на една щастлива находка — Морган. В организация като тази на Харукан, естествено, има членове, които могат да бъдат купени. Десетки от тях бяха агенти на полицията или на федерални служби. Но Мелвин беше достатъчно умен, за да накара някои от тях да вършат контраразузнавателна работа. Никога не бяхме сигурни кой ни казва истината, тъй като чрез различни наши източници по едно и също време получавахме по две-три различни версии.

Но Морган Хобърли ни вършеше чудесна работа. Той беше човек „отвътре“. Не толкова по собствено желание, колкото, защото на Светиите им бе приятно да е сред тях. Всеки познава поне един човек като Морган Хобърли. Беше природно изискан, с вроден финес, така както някои са надарени от Бога с музикален слух или невероятна пъргавост. Дрехите му лягаха като на манекен. Движенията му бяха гъвкави. Не беше толкова хубав, колкото стилин, улегнал и привлекателен. Предизвикваше в мен една тръпка, която ми напомняше за чувствата ми към Нат. И понеже някакъв нравствен глас — според Морган божествен — му казал една сутрин, че това, което върши Харукан, е зло, той тайно започна да работи за прокуратурата. Снабдихме го с миниатюрен касетофон, с който присъстваше на заседанията на вождовете. Той ни даде голям брой телефонни номера, които постепенно започнахме да подслушваме. На практика през седемдесетте дни, в които Морган Хобърли ни помагаше, събрахме всички доказателства за делата, продължили още две години.

Той, разбира се, не отърва кожата си. Казват, че свестните така и не оцеляват. Канили беше този, който ми съобщи, че са открили трупа на Морган. Обадили му се от управлението, в чийто район беше

гората, и по тона им разбрал, че работата не е на шега. Когато пристигнах, там вече се бяха събрали полицаите, фелдшерите и репортерите, които са вечното присъствие на местопрестъпленията. Никой с никого не разговаряше, нито пък искаше да се приближи до тялото. Пълно беше с хора, изникнали като гъби. Не можех да разбера къде е. Съзрях Лайънел, който се разхождаше с ръце в джобовете на якето си. Отправи към мен плахи, покорни очи. Искаше да каже: „Яко се осрахме“. След това извърна поглед назад и постоя така, за да схвана посоката.

Морган беше починал от удавяне. Това бе констатирано по-късно от коронера Ръсел, тъй като не допуснах Кумагаи близо до тялото. Смъртта беше настъпила, след като бяха натопили главата му в отходните води на обществена тоалетна. Така го и намерихме — краката му стърчаха нагоре, а главата и двете счупени рамена — натикани в дупката. Трупът беше вече вкочанен и краката му бяха разкрасени като на бостанско плашило. А простите му дочени панталони, разплетените найлонови чорапи и охлузените обувки бяха като на окаян бедняк. Кожата му, доколкото се виждаше между ръба на чорапите и панталоните, беше морава на цвят. Стоях в дървената барачка, в която още прелитаха мухи, въпреки че вече беше ноември, а въздухът бе задушен и смрадлив като през летните горещини, и си спомнях странното чувство за хумор на Морган Хобърли. И тогава вярата ми в ангелите и духовете изчезна, след като видях какво стана с този, когото бях мислил за недосегаем, докато крачи по света.

На Липранзър май му е студено, въпреки че нощните температури през август все още са около двайсет градуса. Не изглежда вял или вгълбен в себе си, ами по-скоро му е студено. Рамената му са присвити, а ципът на якето му с вдигнат догоре. Познавам го достатъчно добре, за да усетя, че това е признак на тревога, дори на страх. На тази територия аз съм може би по-опитният.

— Как си, Чарли Чен^[2]? — го питам, докато се насочваме към бетонното стълбище.

— Това мен не харесва ми, шефе — отговаря той с китайски акцент. — Никак не харесва ми.

В тези блокове стълбищата са основният път за придвижване. Асансьорите рядко работят, а дори и когато се движат, никой не ги използва, тъй като няма милост за този, който заседне между етажите с

група Светии. Затова всички търговски сделки се извършват на стълбището. Тук се продават наркотици, пие се вино, прави се любов. Вече приближава три часът, а този вертикален Ганг не е напълно безлюден. Към четвъртия етаж на стълбите седят двама млади мъже, пият от загърната бутилка и флиртуват с млада жена, облежната на стената.

— Как си, братче? — питат те един негър, който се качва пред нас.

Не ни казват нищо, но погледите им са нагли и студени. Докато минаваме покрай тях, Лип показва полицейската си значка, без да забавя крачка. Не иска да го вземат за обикновен бял човек.

На последната площадка, на осмия етаж, той слага пръст пред устните си и тихо отваря стоманената врата. Следвам го по коридора, който е типичен за тези блокове — ярко осветен, за да обезкуражи неканените гости, с боклуци покрай стената и противна миризма на урина. Някъде на височината на човешки ръст тънката преградна стена е пробита и дупката много наподобява човешка глава. В такъв коридор един от хората на Канили застреля Мелвин Уайт, след като бяха предявени първите обвинения. Аз бях отвън, за да надзиравам извършването на арестите, но след изстрелите минаха двацет минути, преди полицаите да ме пуснат да вляза. Вече бе дошла линейка и аз се качих нагоре с фелдшерите. С тяхна помощ и намесата на хирурзите в крайна сметка животът му бе спасен, за да може да се върне в Ръдиард. Когато го видях обаче, беше с единия крак в гроба. Бяха го положили в средата на коридора до автомата му. Издаваше слаби отчаяни звуци, които не можеха да се нарекат дори стенание, а ръцете, с които притискаше стомаха си, бяха плувнали в кръв. Между пръстите му се подаваше пурпурна разкъсана плът. А над него стоеше изправен Стейпълтън Хобърли, който стана наш агент, след като брат му Морган беше убит. Разкопчал панталона си, той пикаеше върху лицето на Мелвин Уайт, а няколко полицаи се бяха облежнали на стената и ги наблюдаваха.

Един от фелдшерите ме попита какво ще прави, ако Уайт умре от задавяне.

Сега Лип блъска по вратата.

— Отваряй, Леон! Събуди се! Полиция! Хайде, само искаме да поговорим.

Стоим и чакаме. Сградата сякаш изведнъж притихва още повече, съвсем замира. Лип отново блъска с длан. Тази врата не може да бъде разбита. От закалена стомана е.

Липранзър клати глава. И точно в този момент тя се отваря тихо. Много бавно. Вътре е тъмно като в рог. Адреналинът ми изведнъж се покачва. Ако трябва да посоча детайлите, които предизвикаха тази реакция у мен, ще кажа само за лекото щракване на секретата, но дори преди него ме бе обзел страх. Опасността е осезаема, витае във въздуха. Сякаш заплахата от лошото е мирис или полъх на вятъра. Когато чувам звука от зареждане на пистолет, осъзнавам, че както стърчим в светлия коридор, сме идеални мишени. Но колкото и ясно да просветва тази мисъл, у мен липсва всякакъв импулс да се движа. Липранзър обаче реагира светкавично. Промърморва едно „мръсник“, докато се хвърля на земята, пресята се и ме поваля, като ме подсича зад коленете. Падам болезнено на лакътя си и се претъркулвам. И двамата в крайна сметка се оказваме на пода по корем, като се гледаме от двете страни на вратата. Липранзър е стиснал пистолета с двете си ръце.

Затваря очи и изкрещява с всичка сила:

— Леон, аз съм от полицията! Този човек също! Ако не оставиш отвън пистолета си до десет секунди, ще извикам хората ни и ще те очистим, преди да си гъкнал. Започвам да броя! — Лип са изправя на колене и се обляга на стената. Кима ми и аз да направя същото. — Едно! — изкрещява той.

— Ей — чуваме отвътре, — ако вие сте полицията, аз отде да знам, а? Отде да знам?

Лип изважда документите си от вътрешния джоб на якето — звездата и картата със снимка. Приближава се бавно към вратата и пъха вътре само ръката си.

— Две! — продължава той. Посочва към светещата табела, обозначаваща изхода към стълбището. Скоро ще трябва да побегнем. — Три!

— Ей сега ще запаля лампата. Нали? Но ще си задържа пистолета.

— Четири!

— Добре, добре, добре!

Пистолетът изтрополява по плочките и се претъркулва до перваза, тежък и черен. Докато не спря, ми приличаше на плъх. На прага се появява светлина, която се процежда от апартамента.

— Тук, Леон! — изкрещява Лип. — На колене.

— О, недей!

— Долу!

— Ужас! — Излиза от вратата, като ходи на колене с опънати напред ръце. Сега е пъргав и комичен. Полицаи, братче. Винаги са толкова сериозни.

Лип го опипва за оръжие. След това кима и тримата се изправяме. Липранзър си взема удостоверенията обратно. Леон е по черен потник и гащета, с червена лента на главата. Явно сме го събудили. Той е едър здравеняк с хубава гладка кожа.

— Аз съм инспектор Липранзър. От специалния отряд. Искам да влезем да поговорим.

— А тоя кой е?

— Той е приятел. — Лип, който все още държи пистолета в ръка, бута Леон. — Влизай обратно вътре.

Леон влиза пръв, а Лип спира до вратата. С пистолет пред лицето си, светкавично се оглежда. После влиза, за да провери и вътре. След миг се появява и ми маха. Пъха пистолета в кобура си на гърба.

— Без малко да станем повод за страхотни заглавия във вестниците — казвам му аз. Първите ми думи, откакто сме влезли в сградата. — Ако беше започнал да стреля, можеше да ми спасиш живота. — Лип ме поглежда с насмешка.

— Ако, ако... Ако беше започнал да стреля, щеше да си мъртъв много преди да те съборя.

Вътре Леон ни чака. Апартаментът му се състои от кухненски бокс и две стаи. Не се чува звук от друг човек, а той е седнал на матрак на пода в хола. Обул е панталоните си. В краката му има пластмасов будилник и пепелник.

— Искаме да ти зададем няколко въпроса — започва Лип. — Ако отговориш честно, изчезваме след не повече от пет минути.

— Ей, мой човек, нахлуваш тука в три часа през нощта. Айде, недей така! Обади се на Чарли Дейвис, той ми е двуката. С него приказвай, шот аз съм уморен и ми се спи. — Обляга се на стената и затваря очи.

— Не ти трябва адвокат, Леон.

Леон, все още със затворени очи, се смее. Това; вече го е чувал.

— Имаш имунитет^[3] — казва му Липранзър. — Този е прокурор, нали разбираш?

Леон отваря очи, за да ме види как кимам.

— Ето, сега имаш имунитет.

— Седем-седем-две — казва Леон — пет-осем-шест-осем. Туй е номерът му, мой човек. Чарли Дейвис.

— Леон — казва Лип, — преди осем-девет години даде хиляда и петстотин долара на един прокурор, за да направи така, че някои твои проблеми да изчезнат. Сещаш ли се какво имам предвид?

— Нямам представа. Значи ще ми нахълтвате у дома в три часа да ме питате за такива щуротии? Да не ме смятате за глупак? Да не съм си изпил акъла, че да седна да говоря с някой белогъз полицаи за такива идиотщини? Айде, мой човек, заминавай! Остави ме да спя! — Отново затваря очи.

Лип се размърдва. Не знам защо, решавам, че пак ще извади пистолета си, и понечвам да го спра. Но той просто тръгва бавно към Леон. Кляка край леглото му. Леон го наблюдава, докато се приближава, но отново затваря очи, щом Липранзър застава лице в лице с него. Ръга Леон в рамото с показалеца си. След това посочва към мен.

— Виждаш ли го този? Това е Ръсти Сабич.

Леон облепва очи. Убиецът на Светиите! В неговия хол.

— Глупости — отсича той.

— Покажи му служебната си карта — казва Липранзър.

Думите му ме сварват неподготвен и ми се налага да изпразня джобовете на самото си. Междувременно откривам, че отпред то е станало сиво от мръсотията в коридора. Донесъл съм документите, които Лип получи преди няколко месеца от съдебното дело на Леон, бележника и портфейла си. В него намирам една карта с измачкани краища. Подавам я на Липранзър, който я показва на Леон.

— Ръсти Сабич — казва отново Липранзър.

— Е, и?

— Леон — продължава Лип, — колко от твоите кръвни братя според теб са записани в бележника му, а? Двайсет и пет? Трийсет и пет? На колко Светии мислиш, че е плащал за сведения? Легни си да

спиш, пък утре Ръсти Сабич ще почне да звъни по телефона. Ще разкаже на всеки един от тях как ходиш в гората да смучеш оная работа на белите момчета. Ще им обясни кой, къде и кога. Ще им каже как да открият всичко за своя малко сбъркан водач, наречен Леон Уелс. А? Мислиш, че това са глупости ли? Не са глупости, мой човек! Ето го този, който остави Стейпълтън Хобърли да се изпикае върху лицето на Харукан. Чул си тая история, нали? Та на нас ни трябва само пет минути от твоето време. Кажи ни пълната истина и ще те оставим на мира. Налага ни се да знаем няколко неща. Толкоз.

Леон почти не е мръднал, но докато слуша какво говори Липранзър, очите му са широко отворени. В израза му вече няма игривост.

— Да, а следващата седмица ще ви потрябва нещо друго и пак ще ми нахълтате в три часа през нощта да ми дрънкате същите приказки.

— Още сега ще ти кажем дали ще се нуждаем от нещо друго. Веднага щом отговориш на въпросите ни. — Това, от което ще се нуждаем, е Леон да дойде в съда да свидетелства, ако уличи Молто. Но Лип е опитен — подобно нещо засега не бива да му се казва. — И без никакви дивотии, Леон! Слушай първия ми въпрос: платил ли си, или не си платил хиляда и петстотин долара, за да изчезне онова дело?

Леон изсумтява. Изправя се на леглото.

— Това е оня мръсник Еди — казва той. — Вие вече знаете, нали? Защо ме занимавате?

— Леон — казва тихо Лип, — чу ли въпроса ми?

— Да, мой човек. Платих хиляда и петстотин.

Сърцето заблъсква в гърдите ми. Туп-туп! Поглеждам към ризата си, като очаквам да видя как джобът ми подскача. За пръв път се обаждам:

— Жената имаше ли нещо общо с това? Каролин? Инспекторката?

Леон се засмива.

— Да, мой човек. Може да се каже, че имаше.

— Какво?

— Не тия на мен де — казва той. — Не ми пробутвай такива номера. Оная кучка нагласи цялата работа. Това и на теб ти е ясно. Каза ми, че няма защо да увесвам нос, тя знаела как да оправи всичко.

Много мазно, много мазно, фащам се на бас, че го е правила поне сто пъти. Каза ми къде да ида. Как да занеса мангизите. Окото ѝ не мигна. Разбираш ли?

— Да. — Клякам до Липранзър. — А тя беше ли там, когато ти остави парите?

— Точно там. Седеше точно там. Много спокойна, нали разбираш: „Как сте? Седнете тук“. След това оня започна да говори.

— Той зад теб ли беше?

— Ъхъ. Като влязох, тя ми рече да не се обръщам, а да правя само това, което ми казва мъжът.

— И той ти каза да ги сложиш в бюрото му, така ли?

— Не, мой човек. В бюрото, зад което бях седнал.

— Точно това имам предвид. Това беше бюрото на прокурора, нали?

— Да, това бюро.

— И ти му плати, така ли? — пита Лип. — На прокурора?

Леон го поглежда раздразнен.

— Не бе, няма да плащам на някакъв си дребен прокурор. Да не съм шантав? Ще ми вземе мангизите и ще рече: „О, не, не мога! Токущо ми се обадиха, че не става“. Наслушал съм се аз на такива глупости.

Липранзър ме поглежда. Той още не може да се сети. Но аз схванах. Едва сега. Най-после. Господи, колко съм загубен. Загубен.

— Та кой беше? — пита Лип.

Леон се мръщи. Не иска да издава на полицаи нещо, което онзи не знае. Аз го казвам вместо него:

— Съдията, Лип. Леон е платил на съдията. Нали?

Леон кима.

— Черният, той беше зад мен. Познах гласа му, когато го чух в съда.

Леон щрака с пръсти и се опитва да си спомни името. Но няма нужда да си прави труда. То е на решението за прекратяване на делото. Изваждам го от джоба си, за да проверя. Този подпис не може да се сбърка. Виждам го десетки пъти през последните два месеца. Той е отличителен като всичко друго, което Ларън върши.

— Какво има? — пита Лип. Вече е почти пет и ние седим в крайбрежната денонощна закувалня на Уоли. Преди националните вериги да ги подемат, тя беше известна със сладките си гевречета. — Ларън я глези и взема пари, за да е на ниво?

Лип все още е на градус. Като идвахме насам, спря пред някакво забутано магазинче, където се продаваше алкохол, и излезе с двеста грама прасковена ракия. Изпи я като кока-кола. Още не беше се отърсил от посрещането на вратата. Господи, каза ми той, понякога мразя да съм полицай.

Сега клатя глава на въпроса му. Не зная. Единственото, което със сигурност ми стана ясно през последните часове, е какво не искаше да ми каже Канили, когато го видях миналата седмица. Подкупите е вземал Ларън. Полицаяте много са се дразнели, че и съдията го е вършел.

— А Молто? — пита Лип. — Смяташ ли, че и той е вътре?

— Смятам, че е вън от играта. Не си представям Ларън Литъл в никакви триъгълници. Нико каза, че Молто винаги е уважавал Каролин. Вероятно го е молела да иска прекратяване на дела и той се е съгласявал. Сигурен съм, че като всички останали е бил захласнат по нея. — Всичко, разбира се, е било по католически неизказано и изглежда логично. Това е горивото, с което двигателят на Молто е вдигал високи скорости. Несподелените страсти.

Обсъждаме въпроса в продължение на повече от час. Най-накрая става прилично време за закуска и двамата си поръчваме яйца. Слънцето вече изгрява над реката и щедро сипе розова светлина.

Изведнъж се сецям за нещо и се размивам. Сменя се в захлас, сякаш загубил контрол над себе си. Пристъп на младежко веселие. Мисълта ми е абсурдна и дори не е смешна. Но денят бе прекалено дълъг и много странен.

— Какво? — пита Лип.

— Познавам те от толкова много години, а никога не съм се сецал.

— Какво?

Отново започвам да се смея. Минава малко време, докато успея да проговоря.

— Никога не съм се сецал, че носиш пистолет.

[1] Религиозно убежище. — Б.пр. ↑

[2] Популярен литературен и филмов герой, китайски детектив от полицията на Хавай, създаден от писателя Ърл Дър Бигърс. — Б.пр. ↑

[3] В САЩ прокурорът има право да договаря освобождаване на някое лице от наказателна отговорност срещу дадени от него показания. — Б.пр. ↑

35.

Когато се приближавам към леглото по пижама, Барбара се обръща.

— Ставаш ли? — примижава тя към часовника. Часът е шест и трийсет. — Не е ли рано?

— Лягам си — отговарям.

Тя се сепва и се подпира на лакът, но аз махвам с ръка, за да ѝ покажа, че не е време за разговори. Мисля, че няма да мога да заспя, ала се унасям. Сънувам баща си в затвора.

Барбара ме събужда в последния момент и се налага да препускаме. Движението по моста е задръстено и когато пристигаме, заседанието вече е започнало. Кемп и двамата прокурори са пред съдията. Говори Нико. Изглежда намусен и пребледнял, а тонът, с който се обръща към съдията, показва, че е твърде развълнуван.

Сядам до Стърн. Барбара му се обади да каже, че ще закъснеем, но дипломатично пропусна да съобщи защо. Започвам да разговарям шепнешком със Санди, като го уверявам, че и двамата сме добре. После той ми обяснява какво става:

— Прокуратурата е на ръба на отчаянието. Ще ти разкажа всичко, щом обявят почивка. Искат Молто да свидетелства.

Бях си помислил, че Нико обсъжда именно това. Когато изрича всичките си увещания, Ларън поглежда надолу към него и му отговаря с едно просто „не“.

— Ваше Благородие...

— Господин Дилей Гуардия, подробно обсъдихме този въпрос през първия ден на процеса. Не можете да призовете господин Молто.

— Господин съдия, нямахме представа...

— Ако позволя на господин Молто да свидетелства, то тогава би трябвало веднага да прекратя делото поради нарушение на процесуалните правила. Защото, ако то някога стигне до Апелативния съд — просто хипотетично — но ако някога се разглежда там, те веднага биха го върнали обратно. Господин Стърн попита още първия

ден за показанията на господин Молто и вие казахте: „В никакъв случай!“. Така че това е положението.

— Господин съдия, вие казахте, че ще имаме право на известна отстъпка, ако защитата представи своята теория за скалъпен процес. Вие сам казахте това.

— И аз ви позволих да застанете пред журито и да направите в тяхно присъствие едно изцяло неподходящо изказване. Спомняте ли си какво се случи, докато господин Хорган бе на свидетелския стол? Явно е трябвало да разчитам повече на професионалната проникателност на господин Стърн и да повярвам, че той няма да тръгне по този път току-тъй, без основание. Тогава, господин Дела Гуардия, не знаех, че основното вещественно доказателство на обвинението ще изчезне, след като за последен път е било у господин Молто. Не знаех, че той и главният патолог ще изфабрикуват доказателства или свидетелски показания, и ви заявявам, че това е разумно тълкуване на вчерашните събития. Все още обмислям въпроса за това какво би следвало да се предприеме срещу господин Молто. Но в едно съм сигурен — няма да му позволя да седне на свидетелския стол и още повече да утежни нещата. Та кой беше другият въпрос, който искахте да повдигнете?

Навел глава, Нико замълчава за миг. После я вдига и оправя сакото си.

— Господин съдия, ще призовем нов свидетел.

— Кой?

— Доктор Майлс Робинсън, психоаналитика на господин Сабич. Той беше включен в списъка на свидетелите ни. Прескочихме го, но снощи аз уведомих господин Стърн за промяната.

Седнал до Санди, настръхвам. Той е сложил ръка на рамото ми, за да предотврати някоя необмислена реакция.

— Какво, по дяволите, е това? — прошепвам аз.

— Щях да го обсъдя с теб тази сутрин — казва тихо Стърн. — Говорих с доктора. След малко ще ти обясня какво смятам, че целят прокурорите.

— И какъв е проблемът? — пита Ларън. — Господин Стърн възразява свидетелят да бъде призован без предизвестие?

Стърн се изправя.

— Не. Възразявам срещу показанията на свидетеля, но не на това основание.

— Кажете си възражението, господин Стърн.

— Ваше Благородие, възразяваме на две основания. Независимо от напредничавите възгледи за психотерапията мнозина продължават да гледат на нея като на средство за опозоряване. Следователно допускането на показанията създава възможността за нанасяне сериозна вреда на господин Сабич. И което е по-важно, доколкото разбирам, господин Молто ще разпитва доктор Робинсън. Очаквам, че ще се интересува от неща, които нарушават тайната между лекар и пациент.

— Разбирам — казва Ларън. — Правите ли искане за отхвърляне на свидетеля?

Стърн поглежда надолу към мен. Намислил е нещо. Навежда се, но след това се отказва.

— Ваше Благородие, думите ми вероятно ще наскърбят някого, за което се извинявам. Но смятам, че те са уместни и необходими, за да защитят интересите на моя клиент. Господин съдия, относно представянето на тези показания поставям под въпрос подбудите на обвинението. Не виждам фактическо основание да се пренебрегне правото на един лекар, при това психотерапевт, да не свидетелства за разговори, които са били насочени към лечение на негов пациент. Вярвам, че тези показания се предлагат със знанието, че защитата ще поиска те да не бъдат допуснати и че съдът ще уважи това искане. Още повече че ако го уважи, прокуратурата ще има кого да обвини, когато делото достигне края, към който, всички знаем, вече се е насочило.

Нико се разпалва. Той тропа с крак по подиума, вбесен от намека на Стърн, че той и Молто целят да преметнат съдията.

— Възразявам! — крещи той. — Възразявам! Това е безобразие! — Още няколко пъти блъска с крак, докато се върти в кръг и в крайна сметка се озовава при прокурорската маса, вперил свиреп поглед в Стърн, който отпива вода от чашата си.

Ларън мълчи дълго време. Когато проговаря, не засяга намека на Стърн.

— Господин Дела Гуардия, на какво основание желаете да отхвърлите лекарската тайна?

Нико и Молто се съвещават.

— Ваше Благородие, очакваме показанията да установят, че господин Сабич е посетил доктор Робинсън само няколко пъти. Ето

защо смятаме, че казаното от господин Сабич не е било с цел да търси лечение и следователно не попада в обсега на тайната.

Това прехвърля всякакви граници. На глас, макар и тихичко, възкликвам: „Глупости!“. Може би съдията ме чува. Във всеки случай поглежда към мен.

— Слушайте — казва Ларън, — процесът не върви много добре за обвинението. Това е ясно и на глупците. А тук такива няма. Но ако смятате, господин Дилей Гуардия, че за да можете да извадите някой заек от шапката, ще ви оставя да разпитвате за неща, които са лекарска тайна, много се лъжете. Не мога и няма да позволя това. Не отхвърлям даването на тези показания. Нямам какво да кажа по бележките на господин Стърн. Не знам дали е прав. Ще кажа само, че наличието на лекарска тайна следва да се установява при всеки отделен въпрос, който ще се задава. Ако искате да изправите този свидетел пред съдебните заседатели, моля. Но отсега ще ви кажа, че вече прекалявате. Поведението на един от прокурорите бе възмутително. И ако в присъствието на съдебните заседатели той започне да разпитва за неща, които представляват лекарска тайна, то тогава вие се излагате на голяма опасност. Разговаряли ли сте с доктор Робинсън, за да определите областите, в които е допустимо да го разпитвате?

— Доктор Робинсън отказа да се срещне с нас.

— Това говори добре за него — отбелязва Ларън. — Правете каквото искате, господин Дилей Гуардия, но гледайте да оправдаете появата на този свидетел. Защото мога да си представя какво е настроението на журито.

Нико поисква няколко минути за съвещание и двамата с Молто отиват в един ъгъл на съдебната зала. Томи е бесен. Почервенял е и оживено ръкомаха. Не се учудвам, когато Нико заявява, че смятат да проведат разпита.

Журито се връща в своята секция, а Майлс Робинсън пристъпва към свидетелския стол. На около шейсет и пет години е, стегнат, с бяла, късо подстригана коса. Говори тихо, спокойно и уверено. В друга епоха биха го нарекли окторон^[1]. По-светъл е от мен, но се води чернокож. Познавам го бегло отпреди много години, когато бе призван като свидетел по едно дело за невменяемост. Той е виден специалист по заболявания, свързани със загуба на памет. Професор е в Медицинския факултет на университета и завежда Катедрата по

психиатрия. Когато изпаднах в депресия, се обърнах към него, тъй като не се сещах за друг добър психиатър.

— Познавате ли Ръсти Сабич? — пита Молто веднага след като Робинсън обявява името си, адреса на кабинета и професията си. Доктор Робинсън поглежда към съдията.

— Трябва ли да отговоря на този въпрос?

Ларън се навежда. Говори внимателно.

— Доктор Робинсън, това е господин Стърн — сочи той към Санди, — който представлява господин Сабич. Ако смята, че нещо не бива да се изрича, ще направи възражение. В противен случай би трябвало да отговаряте на поставените въпроси. Не се тревожете, той е много опитен.

— Разговаряли сме с него — заявява Робинсън.

— Чудесно — казва съдията. — Моля, прочетете отново въпроса — обръща се той към стенографката и тя го повтаря.

— Да — отговаря Робинсън.

— Откъде го познавате?

— Беше мой пациент.

— Колко пъти сте го виждали?

— Снощи проверих документацията си. Пет пъти.

— От кога до кога?

— От февруари до април тази година. Последният път бе на трети април.

— На трети април? — пита Молто. Изправя се пред съдебните заседатели, които не искат да го погледнат в очите. Той обаче има намерение да обърне внимание на факта, че последният сеанс е бил два дни след убийството.

— Да.

— Господин Сабич обсъжда ли с вас Каролин Полхимъс?

Лекарската тайна обхваща разговори, но не и действия. Досега Молто не е поискал Робинсън да повтори нещо, казано от мен. При този въпрос обаче Стърн се надига от стола си.

— Възражение!

— Прието — казва съдията отчетливо.

Той е кръстосал ръце на гърдите си и гледа свирепо към Молто. Ясно е, че споделя схващането на Санди за подбудите на обвинението. И е възприел свой собствен хитър компромис. Позволи Робинсън да

бъде разпитван, но ще приема възражения срещу всички значими въпроси.

— Ваше Благородие, може ли да чуя основанието за това решение? — пита Молто.

Поглежда предизвикателно към съдията. Господи, как се мразят тези двамата. Сигурно е необходимо да се извършат археологически разкопки, за да се пробият натрупаните през годините пластове ненавист. Част от тях се дължат на Каролин. Молто е прекалено примитивен, за да не е ревнувал. Дали в онези дни в Северния район е знаел за отношенията ѝ с Ларън? Тази нощ дълго размишлявах върху това. Кой какво за кого е знаел тогава? И какво според Ларън знае Молто сега? Сложни плетеници. Но ако оставим всичко друго настрана, е ясно, че спорът между тези двама мъже вече няма нищо общо с мен.

— Господин Молто, знаете основанието за решението. То бе обсъдено, преди журито да влезе. Налице е установено отношение лекар — пациент. Всичко споделено е тайна. И ако поставите под въпрос още едно мое решение в присъствието на съдебните заседатели, разпитът ви ще бъде прекратен. Продължавайте.

— Доктор Робинсън, вярно ли е, че господин Сабич престана да идва при вас?

— Да.

— Лечението ви ли приключи?

— Да.

— Господин съдия, твърдя най-учтиво, че тези разговори не са тайна.

— Проявявате неуважение към съда, господин Молто. Продължавайте с разпита.

Молто поглежда към Нико. След това взривява всичко наведнъж. След като е прегледал въоръженията си, той е посегнал към атомната бомба.

— Ръсти Сабич казвал ли ви е някога, че е убил Каролин Полхимъс?

Внезапно из цялата зала се понася едно протяжно многогласно ахване и чак сега осъзнавам защо Нико тропаше с крак по подиума. Това е въпросът, заради който са довели тук Робинсън. Без заобикалки

от рода на това дали съм спал с нея. Просто стрелят за последен път — на сляпо. Съдията обаче е вбесен.

— Достатъчно — крещи той. — Край! До гуша ми дойде от вас, господин Молто! До гуша! Ако другите въпроси са тайна, как може този да не е?

Прошепвам нещо на Стърн. Той ми отговаря „не“, но аз му казвам „да“ и дори го бутвам по лакътя да се изправи. В гласа му се усеща необичайно колебание.

— Ваше Благородие, не възразяваме да се отговори на така формулирания въпрос.

Реакцията и на Ларън, и на Молто е забавена. На съдията — поради гнева му, а на Молто — поради пълно объркване. Накрая те се осъзнават едновременно.

Молто заявява:

— Оттеглям въпроса си.

Но съдията разбира какво става.

— Не, няма да задавате такъв увреждащ въпрос в присъствието на журито, а след това да го оттеглите. Господин Стърн, за да е ясно в протокола, отказвате ли се от лекарската тайна?

Стърн си прочиства гърлото.

— Ваше Благородие, въпросът се отнася до разговори, които влизат в кръга на лекарската тайна, но по мое мнение така, както е формулиран, може да му се отговори, без тя да бъде накърнена.

— Мда — казва Ларън. — Изглежда сте прав. Ако отговорът е еднопосочен. Готови ли сте да рискувате?

За миг Стърн мята поглед към мен, но отговаря ясно:

— Да!

— Добре, нека тогава чуем отговора. Така ще знаем къде се намираме. Моля протоколчика отново да прочете последния въпрос на господин Молто.

Момичето се изправя със стенографската лента в ръка и чете с равен глас:

— Въпрос от господин Молто: „Ръсти Сабич казвал ли ви е някога, че е убил Каролин Полхимъс?“.

Ларън е вдигнал ръка, за да изчака стенографката да седне и да запише отговора. После съдията кима към свидетеля.

— Отговорът на въпроса — казва Робинсън със своя отмерен глас — е „не“. Господин Сабич никога не ми е казвал подобно нещо.

В залата настъпва небивала възбуда, чуват се въздишки на облекчение. Съдебните заседатели кимат с глава. Учителката ми се усмихва.

Молто не се предава.

— Някога засягали ли сте, макар и косвено, темата за убийството на госпожа Полхимъс?

— Възражение срещу този и всички по-нататъшни въпроси, засягащи разговори между господин Сабич и лекаря.

— Възражението е прието. То се тълкува като ограничаващо искане, което е удовлетворено. Тъй като всякакви по-нататъшни въпроси са или забранени, или нямат връзка с този процес, възнамерявам да прекратя разпита. Доктор Робинсън, свободен сте.

— Ваше Благородие! — крещи Молто, но Нико мигом го дърпа за ръката. Докато говорят, отвежда Томи настрани от подиума. Кима му успокоително, впрегнал цялото си самообладание; в държането му няма и следа от необуздаността на Молто.

Съдията гледа само към Нико.

— Следва ли да приемем, господин Дилей Гуардия, че обвинението е приключило представянето на своята теза?

— Да, господин съдия — отговаря Нико. — Обвинението приключи представянето на своята теза от името на народа.

Сега Ларън ще освободи журито за събота и неделя и ще изслуша искането за оправдателно решение. Обръща се към тях:

— Дами и господа, обикновено в този момент бих ви помолил да напуснете съдебната зала. Този път обаче няма да направя това. Задълженията ви по това дело свършиха...

Отначало не схващам тези думи, но изведнъж усещам ръцете на Джейми Кемп, а след това и на Стърн, които ме прегръщат, и разбирам какво се е случило. Процесът е приключил. Съдията продължава да говори. Казва на членовете на журито, че могат да останат, ако желаят. Заплаквам. За миг опирам чело на масата. Подсмърчам, но изправям глава, за да чуя думите, с които Ларън ще ми върне свободата.

Той се обръща към съдебните заседатели:

— Подробно обмислих това дело през последните двацет и четири часа. В този момент защитата обикновено прави искане за

оправдателно решение и най-често съдията постановява делото да продължи. Често има достатъчно доказателства, които да усъмнят едно разумно жури, че подсъдимият е невинен. Би трябвало да има много сериозни улики. Срещу никого не бива да бъде започнат процес без достатъчно доказателства, на чиято основа честни хора да решат по безспорен и несъмнен начин, че той е виновен. Справедливостта го изисква. А според мен в този случай не е било подхотено справедливо. Разбирам, че прокурорите са имали подозрения. До вчера дори можех да кажа, че са съществували разумни основания за такива. Сега не съм толкова убеден в това и не мога да ви оставя да разисквате доказателства, които явно са недостатъчни. Би било несправедливо към вас и най-вече към господин Сабич. Срещу нито един човек не бива да се започва дело при доказателства като тези. Не се и съмнявам, че вашето решение категорично ще бъде „невинен“. Но господин Сабич не бива да живее нито миг повече с този призрак. Тук не бяха изяснени каквито и да било основания за подбуди или наличие на интимни връзки. По моему след вчерашния ден няма свидетелства, които да убедят един разумен човек, че господин Сабич е имал полов контакт с госпожа Полхимъс вечерта, когато е загинала. А както току-що видяхме, няма и следа от пряко доказателство, че той е убил госпожа Полхимъс. Може и да е бил там онази вечер. Може би обвинението има право на това заключение. Ако прокурорите бяха открили онази чаша, щях да се замисля върху твърдението им. Но при настоящите обстоятелства не мога да допусна делото да продължи.

— Ваше Благородие! — Нико е на крака.

— Господин Дела Гуардия, разбирам, че ви е обзело отчаяние, но в момента говоря и е редно да ме изслушате.

— Ваше Благородие...

— Имам да кажа няколко думи за господин Молто.

— Господин съдия, искам делото да бъде прекратено.

Ларън се сепва, дори се обляга назад. В залата се усеща още по-голямо оживление и шум от стъпки на сновящи хора. Без да поглеждам назад, зная, че репортерите тичат към телефоните. Ще се появят телевизионни камери. Никой не очакваше развръзката именно сега. Ларън удря с чукчето и призовава към ред. Сетне помахва с голямата си ръка към Нико да продължи.

— Господин съдия, искам да кажа нещо. Първо, изглежда, мнозина започнаха да мислят, че делото е стъкмено или че тук има някаква машинация. Отричам това. От името на всички членове на обвинението искам да заявя, че имахме основания да предявим това обвинение...

— Желаехте да направите искане, господин Дилей Гуардия.

— Да, господин съдия. Тази сутрин, когато дойдох в съдебната зала, се надявах, че ще оставите журито да се произнесе по делото. Мисля, че някои съдии биха го направили, и смятам, че е редно. Но други вероятно не биха го направили. А тъй като вие явно сте решили...

— Да, решил съм.

— Заради господин Сабич не искам да поставям под съмнение законосъобразност на решението ви. Аз лично не съм съгласен с вас. Ние не сме съгласни. Но не е справедливо да твърдя, че сте надхвърлили правомощията си. В никакъв случай не искам някой да мисли, че си търся оправдания. — Нико хвърля бегъл поглед през рамо по посока на Стърн. — Така че поради тези причини приемам вашето решение и отправям искане делото да бъде прекратено.

— Искането е удовлетворено.

Ларън се изправя.

— Господин Сабич, вие сте оправдан. Не мога да изразя колко съжалявам, че всичко това се случи. Удоволствието да ви видя свободен не измива позора, хвърлен върху каузата на справедливостта. Бог да ви благослови.

Удря с чукчето.

— Прекратявам делото! — обявява той и напуска залата.

[1] Човек с една осма негърска и седем осми бяла кръв. — Б.пр. ↑

36.

Вълнение. Жена ми. Адвокатите. Репортерите. Любопитни хора, които не познавам. Всички искат да ме докоснат. Барбара е първа. Усещането на ръцете ѝ, които ме прегръщат, на тялото ѝ, притиснато в моето, е удивително възбуждащо. Може би това е първият признак на възраждането ми за нов живот.

— Толкова се радвам — целува ме тя. — Толкова съм щастлива за теб, Ръсти!

После се спуска да прегърне Стърн.

Днес решавам да се измъкна през отоплителната централа — изхода, който си оставих за краен случай. Нямам желание да попадна в журналистическото меле. Повеждам Барбара, Стърн и Кемп към дъното на коридора и четиримата изчезваме внезапно. Разбира се, невъзможно е да избягаме за дълго. Когато стигаме до кантората на Стърн, отпред ни чака ново ято репортери. Пробиваме си път нагоре без много коментари. В заседателната зала незнайно откъде се е появил обяд, но не ни оставят на мира да хапнем. Телефоните звънят. Скоро секретарките ни съобщават, че приемната не побира журналистите, които се тълпели в коридора. Гладното чудовище, наречено медии, трябва да бъде нахранено. Не мога да лиша Стърн от това. Заслужава го, а и отзивите за големия му успех в толкова нашумяло дело както финансово, така и професионално ще дадат тласък на кариерата му за години напред. Той вече е адвокат от национален мащаб.

И така, след половин сандвич със салам всички слизаме във фойайето, за да се изправим отново пред блъскащата се, крещяща тълпа репортери, пред микрофоните, касетофоните и ярките светлини, които грейват около нас като десетина нови слънца.

Стърн говори пръв, а след това аз.

— Който и да е на мое място, едва ли ще успее да каже нещо изумително в тази обстановка, и то непосредствено след развързката. Облекчението ми, че всичко свърши, е огромно. Никога няма напълно

да проумея как въобще се случи. Благодарен съм, че бях защитаван от най-добрия адвокат в целия свят.

Подминавам въпросите за Дела Гуардия. Самият аз все още не съм наясно с ролята му. Донякъде съм приел мисълта, че той просто си гледаше работата. Никой не пита за Ларън и аз не споменавам името му. Независимо от признателността си не вярвам, че след снощи от устата ми може да излезе похвала за него.

Когато се връщаме горе, на масата има от същото шампанско, което Кемп отвори предната вечер. Дали Стърн се е готвел за победата, или просто винаги държи каса вино в лед? В кантората все още има много посетители. Заставам до адвокатите си и вдигам наздравица за Санди. Клара, съпругата му, също е тук. Пристига Мак. Протяга ръце от стола си да ме прегърне и заплаква.

— Никога не съм се съмнявала — казва тя.

Барбара приближава, за да ми каже, че си тръгва. Надява се, че може да ускори с един ден завръщането на Нат. Вероятно началникът на лагера ще му уреди място в малкия самолет, който лети до Скейджън и обратно. Но това изисква доста телефонни разговори. Изпращам я през фойето. Тя ме прегръща отново.

— Камък ми падна от сърцето — казва ми. — Толкова много се радвам, че свърши така.

Но в отношенията ни се е настанила непреодолима печал. Не мога напълно да си представя душевните вълнения на Барбара, но си мисля, че дори в този момент на възторжена благодарност и облекчение тя усеща, че между нас все още остава напрежение. За да загладим старите недоразумения, ще трябва да извървим дълъг и коварен път, да се прехвърлим над дълбоки пропасти, за да се доберем до владенията на милостта и опрощението.

В кантората на Стърн непрекъснато прииждат хора — полицаи и юристи от целия град, дошли, за да ни поздравят. Чувствам се неловко сред толкова хора, малцина, от които познавам. А първоначалната ми еуфория вече отдавна е преминала и е отстъпила място на потискаща меланхолия. Отначало решавам, че съм изтощен и обзет от самосъжаление. Но постепенно разбирам, че смущението ми, като черен нефт, бликащ от земята, възниква от нещо по-особено, от идея, която изисква време за обмисляне, и аз напускам колкото се може незабелязано. Не казвам, че си тръгвам. Уж излизам за малко с

извинението, че ми се вие свят. Измъквам се от сградата. Късно следобед е. Сенките са удължени, а от реката се носи лек ветрец, пропит от дъха на лятото.

Вечерните издания на вестниците са вече по будките. Заглавието на „Трибюн“ заема четвърт страница: СЪДИЯТА ОСВОБОЖДАВА САБИЧ, а подзаглавието е: „Ларън Литъл нарича обвинението позорно“. Купувам си вестника. „Като заклейми позора за каузата на справедливостта, съдията от Окръжния съд Ларън Литъл днес отхвърли обвинението в убийство срещу Рожат К. Сабич, бивш първи заместник главен прокурор на окръга, и прекрати осемдневния процес. Съдията Литъл остро разкритикува тезата, представена от главния прокурор на окръга Нико дела Гуардия, и заяви, че смята част от доказателствата срещу Сабич, бивш политически противник на Дела Гуардия, за измислица на прокуратурата“. И двата местни ежедневника следват същата линия. Ударите срещу Нико са жестоки. Скалъпено дело срещу бивш политически противник. Грозни неща. Новината ще гръмне из цялата страна. Моят приятел още дълго време ще има да страда. Пресата, както винаги сляпа за полутоновете, не споменава последния жест на почтеност от страна на Нико, когато поиска делото да бъде прекратено.

Вървя към реката. Тази вечер градът е странно тих. На брега са отворили ново заведение с маси навън, където хапвам сандвич с две бири. Отгърнал съм на спортната страница, за да избегна втренчените погледи на редките минувачи, но не чета, а се мъча да размишлявам, макар обзет от вцепенение. Към шест звъня на Барбара, но никой не отговаря. Решавам, че е на път за летището. Искам да си ида у дома да видя Нат. Но преди това трябва да се отбия на едно място.

Когато се връщам в кантората на Санди, външната врата е отворена, но е почти безлюдно. Чувам само един глас и по неясното боботене познавам, че е на Стърн. Този глас ме насочва към кабинета му. От чутото предполагам, че обсъжда друго дело. Когато го виждам насреща си, се замислям за живота на адвоката. Сутринта Санди Стърн спечели най-знаменитото дело в своята кариера, а вечерта вече работи. Докато говори по телефона, разлиства някаква справка. Следобедните издания на двата вестника са захвърлени на канапето.

— А, да — казва той. — Ръсти току-що влезе. Да. Не по-късно от десет утре сутринта. Обещавам. — Слага слушалката на мястото ѝ. —

Един клиент — обяснява той. — Значи се върна.

— Извини ме, че избягах така.

Санди вдига ръка, за да покаже, че не е необходимо обяснение.

— Но исках да те видя — казвам му аз.

— Тъй е — казва Стърн. — Имам клиенти, които след процес като този, с толкова напрежение, идват дни, дори седмици наред. Трудно е човек да повярва, че всичко е свършило.

— Горедолу за това искам да поговорим — казвам аз. — Може ли? — Вземам една от пурите на Санди, от които той често ми е предлагал. И той се пресяга, докато държа кутията. Пушим, адвокат и клиент. — Исках да ти благодаря.

Санди вдига ръка по същия начин като преди малко. Говоря му за това колко много съм се възхищавал от защитата му и колко рядко ми се е случвало впоследствие да критикувам действията му. Казвам му, че е най-добрият.

Тази възхвала е като балсам за Санди, сякаш се е потопил във вана с топло мляко. Но не казва нищо, само се засмива и изтръсква пурата си. Това е един от изтънчените му жестове, с които показва, че е безсилен пред истината.

— Освен това размишлявах и бих искал да зная какво се случи в залата днес.

— Днес ли? — пита Санди. — Днес... днес ти беше оправдан след сериозни обвинения.

— Не, не — протестирам аз. — Искам да знам какво наистина се случи. Вчера ти ми обясни защо Ларън ще трябва да остави делото да бъде решено от журито, а днес той ме оправда, без дори да има искане от страна на защитата.

— Ръсти, опитам се да преценя какво може да мисли съдията. Познаваш ли адвокат, който притежава способността винаги да предвижда точно намеренията на съдиите? Ларън Литъл реши да не те излага на риска от необосновано решение на журито, което можеше да е различно от неговото. И двамата трябва да сме му благодарни за прозорливостта и твърдостта.

— Снощи ти прецени, че тезата на обвинението е достатъчно силна, за да остави съдебните заседатели да решават.

— Ръсти, по природа съм песимист. Не можеш да ми се сърдиш за проявената дисциплина. Ако бях предрекъл победа, а резултатите

бяха други, тогава можех да разбера загрижеността ти, но не и сега.

— Не я ли разбираш?

— И двамата знаем, че тезата на обвинението не беше силна от самото начало и че в хода на процеса отслабваше. Някои решения бяха благоприятни за нас. Някои свидетели се сепнаха. Някои наши разпити успяха. Едно вещественно доказателство не беше открито. Друго очевидно бе характеризирано погрешно. Тезата на обвинението не успя. И двамата сме виждали това да се случва много пъти. А днес съвсем се провалиха. Помисли си за показанията на доктор Робинсън. Те бяха много ясни.

— Наистина ли мислиш така? Да, не съм му казал, че съм убил Каролин. И какво от това? Аз съм юрист, прокурор. Знам, че не бива да признавам пред никого.

— Но да имаш час при психиатър два дни след убийството, да имаш преимуществото на това най-интимно от всички професионални отношения и да не направиш каквото и да е обвиняващо те изказване... Ръсти, това беше сериозно доказателство, и то получено от прокуратурата. Може би ако бях знаел за него, нямаше да направя снощното си предсказание. — Санди се понамръщва. Избягва да ме гледа в очите. — В момент като този, момент на внезапна промяна, хората реагират странно. Не трябва да позволяваш мислите ти за самите събития да замъгляват оценката ти на въпросите.

Много дипломатично. Не позволявай на факта, че си я убил, да въздейства върху преценката ти като юрист. Това малко предателство, колкото и да е изтънчено, така не му подхожда, че вече съм сигурен в подозренията си.

— От дванайсет години съм в тези зали, Санди. Нещо не е наред. Той се усмихва. Поставя пурата в пепелника. Стиска ръцете си.

— Няма нищо, което да не е наред. Ти си оправдан. Значи все пак има справедливост. Прибери се у дома при жена си. Натаниъл върна ли се вече? Днешният ден трябва да е празник за семейството ви.

Не го оставям да отклони вниманието ми.

— Санди, с какво се обяснява случилото се днес?

— С доказателствата. С твоя адвокат. С прокурорите от другата страна. С почтеността ти, която бе добре известна на съдията. Ръсти, какво друго мислиш, че мога да ти кажа?

— Мисля, че знаеш това, което и аз знам — отговарям аз.

— Какво е то, Ръсти?

— За делото „П“. За Ларън и Каролин. За това, че му е докарвала парите.

Шокът — острата изненада — не съществува в емоционалния обхват на Санди. Уповава се на собствения си житейски опит и не би се оставил нещо да го стресне. Но сега изразът му става напрегнат. Присвива устни. Обръща пурата към себе си, разглежда димящия ѝ край, преди отново да вдигне очи към мен.

— Ръсти, моите уважения, преживя много. Аз съм ти приятел, но също и твой адвокат. Адвокат. Пазя ти тайните. Но не ти казвам моите.

— Мога да се справя с фактите, Санди. Уверявам те. През последните няколко месеца ми дойде много. И както ми каза снощи, умея да пазя тайна. Просто имам странното желание да науча истината. Искам да проникна в иронията на съдбата докрай.

Чакам, докато най-сетне Стърн се изправя.

— Разбирам проблема ти. Вълнува те въпросът за почтеността на съдията.

— И то с основание, не мислиш ли?

— Не, не бих се съгласил. — Санди присяда на облегалката на канапето, облечено в бежова дамаска. Разхлабва вратовръзката си. — Ръсти, това, което ти казвам, го знам със сигурност. Откъде — не те интересува. Имал съм много клиенти. Какви ли не мисли им минават през главата. Понякога търсят съветите на адвокат. Толкоз. Тази вечер говорим тези неща, но никой от двамата ни не бива да ги споменава повече. А що се отнася до мен, не съм казвал нищо, разбрахме ли се?

— Напълно.

— Съмняваш се в характера на Ларън. Ръсти, прощавай, че ще пофилософствам, но не всяко прегрешение е резултат на големи недостатъци в характера. Обстоятелствата също имат значение. Изкушението, ако позволиш да използвам една старомодна дума. Познавам Ларън от началото на кариерата му и ти казвам, че по онова време той не беше на себе си.

Разводът му го разтърси. Доста пиеше. Чувал съм, че играел и комар. Започна тази връзка с една красива и самолюбива жена. Професионалният му живот беше разбит. Отказал се беше от практиката си, когато бе на върха, що се отнася и до известност, и до пари. Сигурен съм, че с тази промяна е искал да компенсира обратите

в личния си живот, а вместо това в резултат на политическо отмъщение се бе видял изхвърлен на съдийското бунище да решава маловажни въпроси, които нямат нищо общо с онова, което го е привлякло в съдийството. Ларън има могъщ ум, способен е, а години наред не гледаше други дела, освен за транспортни нарушения, сбивания в кръчми, сексуални оргии в гората — все въпроси от периферията на правосъдието. Всички те завършваха по един и същ начин — обвиняемият беше освобождаван. Стоеше само въпросът какъв етикет да му се лепне: прекратено дело, предварителен съдебен надзор или условно освобождаване. Но при всички случаи подсъдимият се връщаше у дома. А Ларън работеше в среда, чиято пълна поквара винаги е била една от злочестите тайни на града. Корумпирани бяха и инспекторите по гаранциите, и полицаите, и инспекторите по условно осъдените и предсрочно освободените. И адвокатите. Северният район беше кошер, който гъмжеше от незаконни сделки. Смяташ ли, Ръсти, че Ларън Литъл е първият съдия в този район, който се е плъзнал по наклонената плоскост?

— Не можеш да му търсиш извинения — казвам аз, а погледът на Стърн става суров.

— Нито за миг — казва той твърдо. — Нито за миг. Дори за секунда не подкрепям това, за което говорим. То е позорно. Обществените ни институции се рушат от такова поведение. Ако такива въпроси са обект на законосъобразно обвинение и доказване и аз бях съдия, пред когото те се разглеждаха, много хора щях да тикна в затвора. Може би с доживотни присъди. Независимо от симпатии и благоразположеност. Но станалото — станало. Било е в миналото. В далечното минало. Съдията Литъл по-скоро би умрял в буквалния смисъл, отколкото да опорочи службата си в Окръжния съд. Това мнение е искрено, а не само адвокатско лицемерие към някой съдия.

— Санди, опитът ми като прокурор ме е научил, че хората не могат да се излекуват от порока, заразят ли се веднъж. Тази болест е прогресираща.

— За Ларън това е минало свършено време, Ръсти.

— Уверен ли си, че му е сложен кръст?

— Напълно.

— А как е приключила цялата тази история?

— Ръсти, трябва да разбереш, че не притежавам обективна информация. Чул съм личните спомени на определени хора.

— И все пак как е приключила тя, Санди?

Той ме поглежда, опрял глава на облегалката. Ръцете му са върху коленете. Лицето му е сериозно. Тайните са ядрото на професионалния живот на Санди Стърн. За него това са интимни и свещени въпроси.

— Според мен — казва той накрая — Реймънд Хорган е подразбрал какво става и е настоял то да бъде прекратено. Някои полицаи от Трийсет и втори участък са започнали да събират доказателства. Други, като са знаели това, са се страхували, че всяко разследване на корупцията в Северния район би съсипало мнозина, а не само Ларън Литъл. Честно казано, тази история са ми я доверили един-двама от тези загрижени хора. Както и да е, те решиха, че главният прокурор трябва да бъде уведомен за започналото разследване. — Стърн за миг отмества поглед от мен. — Може би — казва той с възможно най-беглата усмивка — така ги е подучил адвокатът им. Сигурно са си направили сметката, че Хорган ще уведоми стария си приятел за опасностите, на които е изложен, и ще го посъветва на всяка цена да престане. Мисля, че това и се е случило. Подчертавам, че не знам прав ли съм или не. Както несъмнено разбираш, изпитвам голямо неудобство при подобен разговор и не съм правил опит да потвърдя тази информация.

Трябваше да се сетя, че Хорган е замесен по някакъв начин. За миг се замислям. Какво е това чувство, което изпитвам? Нещо средно между разочарование и презрение.

— Знаеш ли — казвам аз, — имаше време, когато мислех, че Реймънд Хорган и Ларън Литъл са герои.

— И то справедливо. Те извършиха много героични неща, Ръсти. Много.

— А Молто? Чувал ли си нещо за него?

Стърн клати глава.

— Доколкото знам, той нищо не е подозирал. Трудно е да се повярва, че наистина е било така. Може би е чул подозренията на други, но е отказал да им повярва. Доколкото разбирам, той самият е бил донякъде роб на Каролин. Вярно куче. Фанатично предан. Сигурен съм, че е можела да го манипулира. В Латинска Америка такива случаи има много или поне когато бях млад, ги имаше. Сега нямам представа

как е, но в миналото често съм срещал жени от типа на Каролин, които използват своята чувственост, за да властват. Но в наше време има нещо много по-обезпокояващо, когато една жена използва такъв старомоден и коварен подход към коридорите на властта. Изглежда по-зловещо. Ала Каролин беше много изкусна.

— За доста неща я биваше — казвам аз.

Ах, Каролин, изведнъж си помислям с непоносима тъга. Какво търсех при теб, Каролин? Нещо ме кара да мисля, че Стърн не я е уловил съвсем точно. Може би съм повлиян от доскорошните си преживявания и днешната необичайна развръзка. Дали пък сега не е седмицата на амнистиите в окръг Киндъл, така че никой да не може да бъде осъждан? Дали не са осъществили тази отвратителна, маниакална идея? Независимо от причината, ето ме тук след всичко това, след всичко това — седя сред дима на пурите върху меката мебел и все още изпитвам чувства към нея, сега най-вече състрадание. Възможно е поначало да съм се излъгал в Каролин. Може би е страдала от някой дефект по рождение. Като бебе, появило се на света с липсващи органи, така че това, което определя чувствата, у нея е липсвало или е атрофирало в ранна възраст. Но едва ли. Смятам, че тя бе наранена и осакатена като много други хора, които съм срещал: нервните окончания и рецепторите на сърцето и чувствата й работеха, но бяха претоварени от нуждата да утешава сама себе си.

Болката ѝ. Нейната болка! Тя бе като паяк, уловен в собствената си мрежа. Накрая трябва да е изпитала огромно страдание. Това със сигурност не е било случайно. Мога само да се догаждам за причините. Не зная от каква матрица на жестокостта са били произведени. Но е съществувало някакво мъчение, някаква постоянна низост, от която тя очевидно искаше да избяга. Тя се опитваше да се претвори. Беше приемала всевъзможни бляскави роли. Любовница на гангстер. Защитница на трудни каузи. Покорителка на капризни страсти. Умна, непримирима прокурорка, решена да овладее и накаже тези по-низши типове, които не можеха да съдържат грозните си и насилнически пориви. Но никоя маска не можеше да я промени. Злоупотребата подтиква към нова злоупотреба. Независимо от това, в каквото и да я бе превърнала жестокостта на света, тя го беше приела, и със самозаблуждаване, и с невероятни извинения, но винаги с остатък от болка го връщаше обратно на същия този свят.

— И така — пита Стърн, — доволен ли си?

— За Ларън ли?

— За кого другиго? — Той явно неправилно е изтълкувал момента ми на размисъл.

— Едва ли мога да бъда доволен, Санди. Не му беше работа да ръководи това дело. Трябваше да си направи отвод в момента, в който му беше възложено.

— Може би е така, Ръсти, но нека да ти напомня, че в началото съдията Литъл нямаше представа, че онова дело — както го наричате, делото „П“ — ще стане част от твоята защита.

— Но ти имаше.

— Аз ли? — Стърн разпръсва с ръка дима и подхвърля нещо на испански, което не разбирам. — И аз ли съм обект на недоволството ти? Надявам се, не смяташ, че от самото начало съм възнамерявал да наблегна върху онова дело? А дори и тогава, Ръсти, трябваше ли да поискам съдията Литъл да си направи отвод? Как би го формулирал ти? Подсъдимият моли да се оттеглите, Ваше Благородие, тъй като жертвата ви е била любовница и съучастничка в престъпление. Някои въпроси не са за съдебната зала. Наистина, Ръсти. Нямам намерение да бъда циник. И аз споделям твоята загриженост за етичните норми, но отново отбелязвам, че поведението ти е реакция на шока от тези събития. Педантичността ти при тези обстоятелства е малко учудваща.

— Нямам намерение да бъда педант. Ако изглеждам такъв, извини ме. Но не ме интересуват формата или техническите подробности. Имам чувството, че нещата бяха доста изкривени.

Стърн се обляга назад и вади пурата от устата си. Движението му е дълго и бавно и цели да покаже изненада, но не се знаем от вчера. Нагледал съм се на театралните жестове на Санди Стърн и този не ми минава.

— Санди, много мислих през последните няколко часа. Кариерата на Ларън Литъл щеше да приключи, ако обстоятелствата по делото „П“ бяха напълно проучени. И ти използва всяка възможност, за да му кажеш, че възнамеряваш да направиш точно това.

— Ръсти, сигурно знаеш неща, които аз не знам. Не забелязах нищо, което да подсеща, че съдията Литъл напълно е схванал значението на делото. Не забравяй, че съдържанието му никога не бе изнесено в съдебната зала.

— Санди, ще се обидиш ли, ако ти кажа, че все още се съмнявам дали споделяш всичко с мен?

— Аа! — казва Стърн. — Стига сме дъвкали това дело. Започваш да ставаш досаден като Клара. — Той се усмихва, но аз отново не се оставям да ме отклони от темата.

— Санди, трябваше ми дълго време, за да схвана всичко. Признавам го. Известно време мислех, че то е просто странно съвпадение. Нали разбираш, смятах за щастливо съвпадение, че ти непрестанно говориш за онова дело и несъзнателно се възползваш от уязвимостта на Ларън. Но сега разбирам, че не е така; Ти си имал намерение да привлечеш вниманието на съдията. Няма друга причина за непрекъснатото споменаване на онова дело. Последния път, когато го направи (тогава Лип даваше показания), отдавна бяхме отминали момента, в който бе необходимо да повдигаш съмнение за Томи. Тогава вече всичко за Кумагаи ти беше известно. Знаеше, че с това ще унищожаш Молто. Но ти отново направи всичко възможно, за да покажеш на Ларън, че щом имаме възможност, ще предложим доказателства, свързани с делото. Каза му го по един или друг начин поне пет-шест пъти. Искаше Ларън да разбере, че сме твърдо решени да извадим наяве това дело. Затова, докато разпитваше Хорган, намекна за скалъпен процес. Искаше да подготвиш протокола по такъв начин, че Ларън да не може законосъобразно да ти попречи. Но когато седна с мен да обсъждаме защитата, ти не спомена и една дума за делото. Нямахме какво да предложим.

Стърн мълчи.

— Ти си голям следовател, Ръсти — казва накрая той.

— А ти си голям ласкател. Всъщност напоследък имах чувството, че сетивата ми са доста притъпени. Все още много неща не съм си изяснил. Например това, което спомена преди минута. Откъде знаеше, че Ларън ще разбере, че делото „П“ разследва случай, при който е взимал подкуп? Какво друго има към тази история?

Известно време Стърн и аз се вираме очи в очи. Погледът му е по-дълбок и неуловим от когато и да било. Ако е смутен, то добре го прикрива.

— Няма какво повече да се каже, Ръсти — заявява накрая. — Направих си някои изводи, най-вече като видях реакцията на съдията при разпита на Хорган. Те са много близки, разбира се, и аз

предположих, че Реймънд би бил доста чувствителен към последствията от това дело. Стори ми се, че той и Ларън са говорили за него в миналото. Но не знаех нищо конкретно. Просто адвокатска интуиция.

Хорган. Именно това бях пропуснал. Реймънд сигурно отдавна е казал на Ларън за делото. Стърн е прав. За миг разнищвам понататъшните изводи, които следват. Но това не е толкова належащо в момента. Първо искам да разчистя всичко със Стърн.

— Дай да видим дали съм те разбрал правилно — казвам. — Нали и през ум не ти е минало да заплашиш Ларън с разкрития. Подобно нещо можеше да има неприятни, ако не и злополучни последствия, а и не е в твой стил. Затова намери свой собствен безупречен и фин подход: искаше Ларън да се тревожи за делото, но да мисли, че само той е усетил проблема си. И така, ти през цялото време се преструваше, че защитата преследва Томи Молто. Държеше се тъй, сякаш за теб той е престъпникът, който ще бъде разобличен на процеса. И съдията се върза, направи всичко възможно да ни насочи в погрешна посока, постара се фанатизмът на Томи да изглежда зловец. Ларън буквално му се присмиваше. Упрекна го в неуважение към съда. Обвини го, че е скалъпил доказателства или е давал сигнали на свидетели. Но това беше нож с две остриета. Колкото повече се злепоставяше Томи, толкова по-силен ставаше твоят аргумент да се разгледа делото „П“, защото процесът все повече изглеждаше като нагласен и организиран от Молто, за да попречи на Сабич да открие престъпното му минало. Така че ставаше все по-важно Ларън да прекрати делото. Не можеше да рискува, като ти позволи да извадиш наяве онова досие, както ти заплашваше. Ларън знаеше какво ще излезе от него, но най-лошото нещо, разбира се, беше истината. А ти беше сигурен, че каквото и да знае Томи за миналото на Северния район, няма да го запази за себе си. Молто можеше да се сдържи, за да предпази Каролин и нейната памет, но не и за да спаси Ларън, като сам бъде жертван. И така, без дори да сме поискали, съдията Ларън обявява края на мача и ме изпраца у дома. Но, Санди, в залата имаше един човек, който през цялото време знаеше, че именно така ще се случи. Това беше ти.

Кафявите очи на Стърн са големи, ясни и посърнали.

— Ти ли ме съдиш така сурово, Ръсти?

— Не, аз споделям светогледа на Стърн. Никой не може да се извиси над изкушението.

Санди се усмихва на това малко тъжно.

— Точно така — казва той.

— Но търпимостта не означава пренебрегване на етични норми. Знам, че ще ме помислиш за най-големия неблагодарник, но трябва да ти кажа, че не одобрявам позицията ти.

— Не действах заради себе си, Ръсти. — Той ме поглежда по познатия начин и навежда глава така, че да може да ме наблюдава изпод вдигнатите си вежди. — Това бе положение, в което аз... в което ние... се намерихме. Не аз го създадох. Спомените ми по някои повдигнати от теб въпроси бяха освежени в хода на процеса. Първоначално се занимавах с Молто, защото той беше много по-лесен обект от Дела Гуардия. Необходимо бе някак да развием темата за някогашното съперничество. Когато си припомних и други неща, сметнах за най-подходящо да продължа по начина, който ти току-що обясни. Но нямах намерение да упражнявам натиск над съдията. Именно поради тази причина изкарах Молто като вероятен виновник, така че съдията Литъл да не се чувства принуден да действа прибързано. Дали съм знаел, че това може да създаде известен подмолен натиск върху Ларън? — Стърн жестикулира и почти се усмихва. Отново виждам този загадъчен лукав поглед, който изразява философско, макар и доста неохотно съгласие. — Както ти се изрази, открих слабото му място. Но мисля, че в своя анализ ти ми приписваш сложност на мисленето, която нито едно човешко същество не притежава, най-малко пък аз. Определени решения вземах мигновено. Това не бе предварително начертана стратегия. През цялото време си остана въпрос на интуиция и преценка.

— Краят на делото ще си остане за мен загадка.

— Не си прав, Ръсти. Сега разбирам загрижеността ти. Но преди да приема твоето виждане за последното решение на съдията, бих се поколебал. Той води това дело, общо взето, безпристрастно. Ако търсеше удобен начин да го прекрати, щеше да забрани на обвинението да предлага показанията, свързани с отпечатъците на пръсти, след като чашата липсваше. Дори Дела Гуардия, колкото и да е разочарован, призна днес, че решението на Ларън беше в рамките на предоставените му от закона правомощия. Мислиш ли, че Нико би

направил този красив жест да поиска прекратяване на делото, ако вярваше, че преценката на Ларън е неоснователна? Съдията Литъл взе правилно решение, а и да не беше го взел, сигурен съм, че ти пак щеше да бъдеш оправдан. Нали това казаха на журналистите съдебните заседатели?

Наистина вестниците пишеха точно това. На стълбите на Съдебната палата трима членове на журито бяха заявили, че не биха гласували за осъждането ми. Но и Санди, и аз знаем, че интуитивните впечатления на трима лаици, след като съдията е прекратил делото, не значат почти нищо и едва ли определят какво биха направили другите девет.

Стърн продължава:

— Както казах, вземах решения на момента. Ако погледнато назад, някой от нас ги смята за спорни, тогава те би трябвало да тежат върху моята, а не върху твоята съвест. Ти трябва да приемеш съдбата такава, каквата е, без повече да разсъждаваш. Това е правното значение на оправданието. Този въпрос сега е изцяло приключен. Моля те, продължавай напред. Ще разсееш тази сянка върху кариерата си. Ръсти, ти си способен юрист. Винаги съм те смятал за един от най-добрите прокурори на Хорган, може би най-добрия. Бях доста разочарован, че Реймънд не прояви разум да се оттегли миналата година и да се опита да направи необходимите политически ходове, така че ти да можеш да го наследиш.

Усмиввам се на това. Сега знам, че най-лошото наистина е минало. Не съм чувал тази песен от доста месеци.

— Мисля, че ще се справиш, Ръсти. Чувствам го.

Аз от своя страна усещам, че Стърн ще каже нещо, за което ще съжаляваме; или че ще заяви как съм извлякъл и полза от това изпитание. Спестявам му тази възможност. Вдигам куфарчето си, което бях забравил тук. Той ме изпраща до вратата. Стоим на прага, стискаме си ръцете и си обещаваме да се видим, като знаем, че каквото и да стане в бъдеще, едва ли ще имаме да си кажем много неща един на друг.

ECEH

37.

Само поетите могат истински да опишат свободата, това блажено, вдъхновяващо състояние. През целия си живот не съм познавал такъв сладостен възторг, тъй трепетно доволство, както в миговете, когато се сещам, че тази опасност е зад мен. Разминали сме се с нея. Няма я вече. Независимо от страничните последствия, от самонадеяните негласни обвинения, оскърблението или презрението, с които някои ще се отнасят към мен — дали пред очите ми или вероятно зад гърба ми — каквото и да говорят, ужасът е свършил. Назад са безсънните ранни часове, когато се опитвах да изпреваря времето и си представях един живот от безпаметен труд през деня, вечери, заети с писане на безброй молби за помилване, и накрая неспокойните часове на полусън върху затворническото легло в очакване на перверзиите и гадостите, които нощта ще донесе. Кошмарът е вече минало. Изпитвам чувство на заслужено успокоение. Сякаш всички грехове в живота ми са опростени. Обществото, в което живея, е решило, че не подлежа на наказание. Всяко досадно клише е вярно: от мен е паднала огромна тежест; иска ми се да литна; на седмото небе съм; на върха на щастието. Чувствам се свободен.

Но после, то се знае, сянката се размърдва и аз се замислям над преживяното, обзет от гняв, горчивина и потиснатост. Като прокурор съм губил повече дела, отколкото бих искал, и съм имал възможност да наблюдавам оправдания подсъдим в мига на победата. Мнозина плачеха. Колкото по-виновни бяха, толкова повече плачеха. Винаги съм си мислел, че е от облекчение и чувство за вина. Но сега разбирам: сълзите се дължат на невъзможността да повярваш, че си изтърпял това изпитание не за нещо друго, а само за да бъдеш опозорен и безвъзвратно увреден.

Връщането към живота, към острова, милван от тих ветрец, е бавно. Първите два дни телефонът не спира да звъни. Удивява ме мисълта как хората, които не ми говореха цели четири месеца, си представят, че ще приема многословните им поздравления. Но те се обаждат. А аз съм достатъчно пресметлив, за да знам, че може отново

да имам нужда от тях. Приемам пожеланията им възторжено. Но по-голямата част от времето си прекарвам сам. Завладян съм от желанието да бъда навън в гаснещото лято и пристъпващата есен. Един ден не завеждам Нат на училище и двамата отиваме на риба с кану. Денят минава, без да си кажем почти нищо, но аз се радвам, че сме заедно, и усещам, че той разбира това. Други дни се разхождам с часове в гората. Полека-лека започвам да проглеждам и да забелязвам това, което е оставало скрито преди. Животът ми в продължение на четири месеца бе забрава или по-скоро буря от отчаяни, диви страсти, която помиташе всичко. Всяко лице, което изникваше в моето въображение, биваше сривано дълбоко в душата ми, която сега постепенно се успокоява и май отново ще се съживи.

Засега оставам у дома. Съседите казват, че трябвало да напиша книга, но още не съм готов, за каквото и да е начинание. Бързо стана ясно, че моето присъствие нервира Барбара. Раздразнението ѝ от мен, съдържано толкова дълго, сега се възобновява по особен начин. Тя явно чувства невъзможност да изкаже това, което таи в себе си. Няма конкретни оплаквания или мигове на язвителен сарказъм. В резултат на това изглежда още по-затворена в себе си от когато и да било. Откривам, че ме наблюдава съсредоточено, смутено и гневно.

— Какво има? — питам.

Цупи се раздразнено, въздиша и се обръща настрана.

— Няма ли да почваш отново работа? — пита ме тя един ден. — Нищо не мога да свърша, когато се мотаеш тук.

— Не ти преча.

— Разсейваш ме.

— Като седя в хола или като работя в градината? — опитвам се да я провокирам аз.

Тя уمولително вдига очи и се отдалечава. Престанала е да кълве стръвта. Битката, каквато и да е тя, трябва да се води безмълвно.

Вярно е, че не съм правил опит да си търся работа. Чековете със заплатата ми продължават да идват всеки две седмици. Дела Гуардия, разбира се, няма никакво основание да ме уволни. А прокуратурата би се обърнала с краката нагоре, ако се върна на работа. Нико е обсаден от журналисти. Репортажите на националните информационни средства допринесоха за неловката ситуация. Това, което в други случаи би могло да се обясни с административна некомпетентност, е увеличено

до размерите на огромен скандал от лупата на всеобщия интерес към случая. Нико дела Гуардия накара света да гледа на юристите в окръг Киндъл като на невежи диваци. Авторите на уводни статии и дори няколкото местни политици от опозиционната партия настояват той да назначи специален прокурор, който да разследва Томи Молто. Местната юридическа асоциация е започнала разследване, за да определи дали на Томи да бъдат отнети правата да практикува. Общото мнение е, че поради амбицията си да се настани в кметския кабинет Нико го е натиснал прекалено силно и в отговор Молто е изфабрикувал доказателства в съюз с Кумагаи Безболезнения. Искането за прекратяване на делото, общо взето, се приема като самопризнаване на грешката. От време на време някои намекуват и за други подбуди. В неделя видях статия на Стю Дубински, който споменава делото „П“ и климата в съда на Северния район в онези години. Но не последва нищо. Каквото и да е всеобщото мнение, аз не възнамерявам да го променям. Няма да оневинявам Нико, Томи или Безболезнения. Все още не изпитвам желание да кажа това, което знам: семенната проба, взета от Каролин, е моя; моите отпечатъци са били намерени върху чашата в апартамента; власинките са от мокета в дома ми и разговорите са от моя телефон. Никога не ще съм готов да платя цената за тези признания. Нека Томи Молто да се позабавлява с опитите си да докаже обратното на това, което обстоятелствата сочат. Приемам си чековете.

Последното, което Мак прави като заместник по административните въпроси, преди да стане съдия, е да договори срок, за който ще получавам заплатата си. Нико е предложил още шест месеца. Аз настоявам за една година като обезщетение. Накрая постигаме съгласие за девет месеца. По време на последния ни разговор по този въпрос Мак ми оказва голяма чест, като ме помоли за изказване, когато полага клетва. Това е първата ми поява пред обществото. Ед Мъмфри, който ръководи церемонията, ме представя като човек, който „знае много за справедливостта“, и триста-четиристотин души, които са дошли да наблюдават как Мак става съдия, се изправят на крака и ме аплодират. Сега съм местен герой. Капитан Драйфус на окръг Киндъл. Хората изпитват угризения за удоволствието, с което са наблюдавали как ме измъчват. Но за мен е

невъзможно да преодоля хладината си. Процесът все още е като черупка около мен. Не мога да се пресегна през нея.

Нико отсъства, тъй като един от тримата, които ще говорят, съм аз. Но Хорган не можа да се сдържи да не дойде. Опитвам се да го отбягвам, но по-късно, на коктейла, усещам една длан върху рамото си.

Реймънд се усмихва мазно, но не поема риска да подаде ръка.

— Как си? — пита той сърдечно.

— Добре.

— Трябва да обядваме заедно някой път.

— Реймънд, отсега нататък няма да направя нищо, което изискваш с „трябва“. — Обръщам се, но той ме следва.

— Не се изразих добре. Много бих се радвал, Ръсти, ако някой път се съ согласиш да обядваш с мен. Моля те.

Стари чувства. Стари връзки. Толкова е трудно да се прекършат. А какво ли друго имаме? Казвам му една дата и се отдалечавам.

Срещам се с Реймънд в кантората му и той предлага, ако нямам нищо против, да не ходим в ресторант. И двамата бихме се чувствали по-добре, ако в светските рубрики не се появи съобщение как Реймънд Х. и „пръвзамът“ са се сдобрили в ресторант „Сатиней“. Ето защо той бе поръчал да ни сервират тук. Обядваме сами в огромната заседателна зала, където на дългата каменна маса, изсечена от един-единствен блок, ни поднасят скариди с майонеза. Реймънд задава задължителния любезен въпрос за Барбара и Нат и ми разказва за адвокатската си фирма. Пита ме как съм.

— Никога няма да бъда същият.

— Представям си.

— Съмнявам се, че можеш.

— Чакаш ме да ти кажа, че съжалявам ли?

— Не е нужно, това няма да ми помогне.

— Значи не искаш да ти го кажа?

— Вече не ти давам съвети как да се държиш с хората.

— Защото вече умея.

— Би трябвало.

Реймънд дори не трепва. Подготвил се е за известна доза жлъчност.

— А знаеш ли защо? Защото Нико и Томи ме подведоха да им повярвам. Дори и през ум не ми мина, че може да са нагласили доказателствата. Смятах, че вършат това, на което съм ги учил. Ще го отзовават, нали знаеш? Имам предвид Дела Гуардия. Поне ще се опитат. Пуснали са петиции.

Кимам. Попрочел съм нещичко в пресата. Миналата седмица Нико обяви, че няма основание за назначаването на специален прокурор. Изрази доверието си в Молто. А вестниците и телевизионните коментатори отново го приковаха на позорния стълб. Един член на щатската законодателна палата държа дълга реч. Всички вече говорят за „инсценировка на делото“.

— Нали знаеш какъв е проблемът на Нико? Болкаро. Болкаро вече не иска да го погледне. Няма да си мръдне пръста да го спаси, ако се стигне до отзоваване. Ще трябва сам да се справи. Болкаро смяташе, че му е благодарен за покровителството, а Нико изведнъж взе да се гласи за кметското му място. Познато, нали?

Промънквам едно „аха!“. Искам да види, че изпитвам досада и съм му ядосан. Дойдох тук, за да покажа гнева си. Обещах си да не се съобразявам с това, че ще падна много ниско. Ако на устата ми дойдат обидни думи, ще ги изрека. Ще го ударя. Ще го замеря с храна. Няма да имам никакви задръжки.

— Слушай — казва той изведнъж, — постави се на мое място. Не ми е било леко.

— Реймънд — казвам аз, — а на мен леко ли ми беше? На какво ме направи ти, след като ти вървах по свирката цели дванайсет години?

— Знам.

— Беше се засилил да ми отсечеш главата.

— Казах ти, Нико ме накара да повярвам. И аз станах един вид жертва в цялата тази история.

— Върви на майната си бе! — отговарям аз.

Избърсвам устата си с ленената салфетка. Не ставам да си отида. Реймънд ме наблюдава и по червендалестото му лице преминават горчивина и вцепенение. Накрая прочиства гърлото си и сменя темата.

— Какво ще работиш сега, Ръсти?

— Нямам представа.

— Искам да знаеш, че ще ти помогна, доколкото мога. Ако желаш, ще проверя какво има при нас. Ако ли пък те интересува

някое друго място в града, просто ми кажи. Ще направя каквото мога.

— Единствената работа извън прокуратурата, която ми харесва, е нещо, което ти спомена — съдийско място. Мислиш ли, че можеш да го издействаш, че можеш да ми върнеш живота, който имах?

Поглеждам го изпитателно с намерението да разбере, че няма така лесно да съшием отношенията си. Тонът ми е язвителен. Невъзможно е кандидатът за съдия да носи бремето на обвинение в убийство. Но Реймънд дори не трепва.

— Добре — казва той. — Искаш ли да проуча възможностите? Да видя дали не мога да ти намеря място?

— Не можеш, Реймънд. Вече нямаш такова влияние.

— Може би грешиш за това, друже. Болкаро смята, че съм най-добрият му приятел. В момента, в който ме изтика, реши, че мога да му бъда полезен. Обажда ми се за съвети по два пъти седмично. Не се шегувам. Нарича ме мъдър държавник. Как ти се струва? Ако искаш, ще говоря с него. Или ще накарам Ларън да му поприказва.

— Недей — отговарям бързо. — Не искам нито твоята помощ, нито тази на Ларън.

— Какво имаш против Ларън? Според мен би трябвало да го боготвориш.

— Най-малкото е твой приятел.

Хорган се засмива.

— Ти май дойде тук само с една мисъл в главата си, а? Просто искаш да ме ядосаш колкото се може повече. — Реймънд бута чинията настрана. — Искаш да ми върнеш дванайсетте години за пет минути, нали? Добре, хайде, направи го! Но слушай, не те нагласих аз. Искаш да си го изкараш на някого? Виж, Томи си го заслужава. Нико също, ако ме питаш. Присъедини се и ти към тълпата. Ако желаеш, сигурен съм, че можеш да се свържеш с Юридическата асоциация. Те ще те извадят отпред, за да разгромиш и двамата публично.

— Вече се обадиха. Отговорих им, че нямам какво да кажа.

— А защо си ме заял мен? Знаем, че не ти беше приятно да ме видиш на свидетелския стол, но излъгах ли, докато бях там? Не казах нищо, което не се е случило. И това много добре ти е известно.

— Мене излъга, Реймънд.

— Кога? — За пръв път е учуден.

— Когато ми даде делото „П“. Когато ми каза как Каролин го е поискала. Когато ми заяви, че съдържашото се в него обвинение е глупост.

— О — казва той бавно. Трябва му малко време, за да се вземе в ръце, но външно дори не трепва. Реймънд Хорган, както отдавна ми е известно, е със силен характер. — Добре, сега ми става ясно. Някое птиченце ти е чуруликало в ухото, нали? Кой? Лайънел Канили ли? Вие с него открай време бяхте голяма любов. Знаеш ли, може би ще искаш да чуеш някои неща и за него. Никой не е герой, Ръсти. И твоя нос натопиха, защото много го навираше, нали? Добре, аз не съм герой. И някои други не бяха герои. Но това нямаше нищо общо с обвинението ти в убийство. — Той ме сочи с пръст, все още спокоен.

— А за това да се води справедлив процес, Реймънд? Помисли ли за това? Беше ли сигурен, че Ларън няма да ме пожертва, само и само онова дело да се потули?

— Той не е такъв.

— Какъв не е? Говорим за човек, който си е продал съдийското достойнство. Престани. Единственото нещо, което го интересуваше, а и теб също, беше никой да не разбере. Да ти задам един въпрос, Реймънд. Как така делото ми се падна на Ларън? Кой подшушна някоя и друга дума на Ед Мъмфри?

— Никой не се е обаждал на Мъмфри.

— Просто късмет, а?

— Доколкото ми е известно.

— А ти не го ли попита за мен?

— С Ларън не сме говорили за теб. Никога. Не си спомням нито един случай. Бях свидетел и колкото и да не си съгласен, двамата се държахме, както е редно. Слушай, знам какво си мислиш и как звучи то. Но, Ръсти, остави тези глупости. Това е нещо, което му се е случило преди девет години, когато животът му се беше объркал.

— Как му се е случило, Реймънд? — питам аз, като за момент любопитството ми надделява над яда.

— Ръсти, нямам представа. Само веднъж сме говорили, и то накратко. По онова време той ходеше все пиян. Знаеш, че тя беше инспектор. Пуснатите под гаранция ѝ разправяха какви ли не сърцераздирателни истории. Взе да ги защитава пред съдията, да му се умилква и той е налупал въдицата. Усетил е, че Каролин няма да има

нищо против, ако ѝ вдигне полата. Веднъж един от тези, на които е помагала, ѝ дал пликче с пари за усилията ѝ. Занесла го на Ларън, за да решат какво да правят. На него, а и на нея им се видяло забавно. Излезли и ги похарчили в ресторант. И от дума на дума, та в кревата. Знаеш как стават тия работи. А другото го приемаха на шега, подкупите де. Като някаква младежка лудория.

— И ти я назначи, като я знаеше каква е?

— Ръсти, направих го именно затова. Ларън непрекъснато ми разправяше сълзливи истории, че била зле материално, понеже от мизерната си инспекторска заплата трябвало да заделя и за таксите в университета. Казах му, добре, ще ѝ удвоя заплатата, но да прекратите тия неща. Мислех да я оставя там като прокурор. А при наличието на още двама прокурори, които я наблюдават, какво можеше да направи? Тя пък взе, че се залови сериозно за работа. Много добра беше! Нямаше скрупули, но умът ѝ беше като бръснач. А най-после успях да преместя и Ларън в центъра. И той се справи отлично. Това ще го вярвам и на оня свят. Никой не може да се усъмни в честността на Ларън, когато се занимава с дело за тежко престъпление. След година и двамата станаха толкова почтени, че дори не си говореха, за да не си спомнят миналото. Бих се учудил, ако през последните пет-шест години са разменили и десетина думи. След време разбрах какво е виждал той в нея. Знаеш как се развиха нещата.

Това, разбира се, е отговорът на въпроса, който ме вълнуваше през пролетта. Защо Каролин предприе първия си ход към мен, а не към Реймънд, когато е предположила, че мястото на главния прокурор ще се оваканти. Не заради мъжествеността ми или за черните ми очи. Бях новак и далеч не толкова мъдър. Вероятно е решила, че Реймънд ще я прозре по-добре. А може и така да е станало. Може би затова тя не получи желаното. Той я е видял как настъпва. Знаел е за какво да се оглежда.

— Колко мило! — казвам. — Всичко е било наред, докато ти не получи едно анонимно писмо. Тогава ѝ даде делото, за да го потули.

— Не, не си прав! Дадох ѝ го, но не знаех какво е. Казах ѝ да го прегледа и да има предвид, че никога не може да е сигурна кой ще ѝ наднича през рамото. Само това. Какво искаш от мен, Ръсти? Вече бях започнал да се виждам с нея. Трябваше ли да се преструвам? Ако исках, можех да унищожа това писмо.

Клатя глава. И на двамата ни е ясно, че е прекалено предпазлив, за да го направи. Човек никога не знае кой може да дойде да потърси писмото. Това е една от задачите, които един Медичи като Реймънд знае, че трябва да възложи. И то с указания, които никога няма да водят обратно към него. Много изкусно. Разследвай. Виж какво става там. А неизреченото е: ако има нещо общо с теб и Ларън, разчисти мръсотията много внимателно. Каролин се беше опитала. Няма какво повече да се чудя къде е отишло делото за арестуването на Леон от Трийсет и втори участък.

— И когато я пречукаха, ти изтича и взе делото?

— Когато я „пречукаха“, както се изрази, ми се обади Ларън. Нали разбираш, бях му казал за писмото, когато се получи. Така че говорихме по телефона в деня, в който намериха тялото. Типично за Ларън. Винаги е бил лицемерно говедо. Каза ми, че мога да прибера делото, за да не се използва с политическа цел. — Реймънд се смее сам. Аз не отпускам свитите си черти. — Добре де, Ръсти, когато ме попита, нали ти го дадох?

— Нямахше избор, а и се постара да ме подведеш.

— Слушай — казва той. — Ларън ми е приятел.

И ключ към подкрепата на Реймънд сред чернокожите. Ако Реймънд някога започне дело срещу Ларън Литъл или позволи на някой друг да го започне, по-добре предварително да се откаже от изборите. Но не споменавам това. Възмущението най-после е изместило част от яда ми.

Ставам, за да си вървя.

— Ръсти, наистина мислех това, което ти казах. Искам да ти помогна. Дай ми знак и ще направя каквото кажеш. Ако пожелаеш да целуна задника на Болкаро наред площада на обяд, за да те направи съдия, ще го извърша. Ако мислиш първо да понапечелиш, и това ще се опитам да уредя. Знам, че съм ти длъжник.

Иска да каже, че сега повече от когато и да било ми желае щастие. Но раболепността му ми действа успокояващо в известен смисъл. Не можеш да продължиш да удрияш човек, който е на колене. Нищо не казвам, но кимам.

По пътя към вратата Реймънд отново ми посочва модерното изкуство по стените. Явно е забравил, че ни изнесе същата лекция,

когато бяхме със Стърн. Докато се разделяме пред асансьора, той се пресята към мен и се опитва да ме прегърне.

— Беше ужасно — казва.

Дръпвам се, дори леко го отблъсквам, но наоколо има хора и Хорган се преструва, че не е забелязал. Асансьорът пристига. Реймънд щраква с пръсти. Изведнъж се е сетил нещо.

— Знаеш ли — казва тихо той, — обещах си, че днес ще ти задам един въпрос.

— Какъв. Реймънд? — питам аз, докато влизам вътре.

— Кой я е убил? Искам да кажа, кой мислиш, че го е направил?

Не отговарям нищо. Оставам безизразен. След това, докато вратите на асансьора се затварят, кимам на Реймънд Хорган като джентълмен.

38.

Един ден през октомври работя на двора и усещам странно вълнение. Поправям оградата — махам стълбовете и забивам нови в цимента, като заковавам върху тях широки дъски. За миг се заглеждам в инструмента, с който работя. Той е от тези, които нямат определено име. Наследство е от тъста ми. След смъртта му майката на Барбара ми донесе всичките му инструменти за двора и дома. Този представлява парче черно желязо, кръстоска между тесла и лост. Може да се използва за всичко. През нощта на първи април е бил използван при убийството на Каролин Полхимъс.

Веднага след процеса забелязах, че на един от острите краища още има засъхнала кръв и полепнал рус косъм. Наблюдавах инструмента дълго време, след което го занесох в мазето и го измих в легена за пране. В това време Барбара слезе долу. Когато ме видя, замръзна на стълбите, но аз се опитах да изглеждам весел. Посегнах към крана на топлата вода и започнах да си свиркам.

Оттогава съм го използвал десетина пъти. Не искам да съществуват фетиши или табути по отношение на него. След като помислям за миг, решавам, че не инструментът ми пее като призрак. Вместо това, докато оглеждам тревата, розите и бодлите им, зеленчуковата градинка, която двамата с Барбара засадихме през пролетта, чувствам нещо в тази къща, на тази земя, което е непоправимо износено и вехто. Накрая съм готов за някои обмислени промени. Намирам Барбара в столовата, където оценява писмени работи. Те са разхвърляни по масата като списанията и картончетата на майка ми от периода, когато участваше в радиопредаванията. Сядам от другата страна на масата.

— Трябва да помислим да се върнем в града — казвам ѝ аз.

Очаквам, разбира се, тази отстъпка да предизвика у Барбара радостта от победата. Агитира ме за преместване от доста години. Вместо това тя оставя писалката си и се хваща за челото. Казва: „Ох, Господи!“.

Аз чакам. Знам, че ще се случи нещо ужасно. Не се страхувам.

— Не исках още да говорим за това, Ръсти.

— За кое?

— За бъдещето — казва тя и добавя. — Мислех, че няма да е честно спрямо теб. Толкова скоро.

— Права си — съгласявам се. — Започваш да проявяваш добър вкус. Защо не ми кажеш какво ти тежи?

— Ръсти, не бъди такъв.

— Такъв съм. Бих искал да чуя.

Тя скръства ръце.

— От януари съм назначена в университета Уейн.

Университетът Уейн не е в окръг Киндъл. Доколкото си спомням, намира се доста далеч, в един град, наречен Детройт, който съм посещавал веднъж.

— В Детройт, така ли?

— Да — потвърждава тя.

— Напускаш ме?

— Не бих се изразила така. Започвам работа, Ръсти. Не искам да се отнеса с теб по този начин. Но чувствам, че трябва. Имах назначение още от септември. Щях да ти кажа през април, но след това започна цялата тази лудост... — Тя поклаща глава със затворени очи. — Както и да е, бяха достатъчно добри да ме изчакат. Пет-шест пъти си променям решението. Но вече съм сигурна, че така е най-добре.

— А Нат къде ще живее?

— С мен, разбира се — отговаря тя и погледът ѝ изведнъж става свиреп и хищен.

Иска да каже, че по този въпрос не трябва да храня никакви илюзии, тя няма да отстъпи. Хрумва ми като по рефлекс, че вероятно мога да започна дело и да се опитам да предотвратя това. Но като че ли засега ми стигат съдилищата. Странно, но мисълта предизвиква усмивка, печална и бегла, която кара Барбара да ме погледне със смътна надежда.

— Какво искаш да кажеш с това, че не ме напускаш, а просто започваш работа? — питам. — Аз поканен ли съм в Детройт?

— Би ли дошъл?

— Може би. Сега моментът не е лош да започнем отново. Тук ме измъчват едно-две неприятни неща.

Барбара незабавно се опитва да ме поправи. Премислила е всичко — може би, за да успокои съвестта си, може би защото в главата ѝ винаги се въртят математически формули.

— Ти си герой — казва тя. — Писаха за теб в „Ню Йорк Таймс“ и „Уошингтън Поуст“. Всеки ден очаквам да ми съобщиш, че ще се кандидатираш за изборна длъжност.

Засмивам се на глас, но думите ѝ са тъжни. Повече от всичко друго, изречено от нея, те доказват колко сме се отдалечили. Връзката между нас е прекъсната. Не съм ѝ говорил достатъчно, за да разбере пълното ми отвращение от това, което се върши в името на политиката.

— Ще имаш ли нещо против и аз да се преместя някъде наблизо, за да мога да виждам сина си? При положение, разбира се, че няма да живеем в една и съща къща.

Барбара ме поглежда.

— Не — отвърща тя.

За момент спирам поглед на стената. Господи, мисля си, какво ли не се случва в живота на човек! Сетне пак се сецам как започна всичко и се изпълвам с тъга, както често ми се случва напоследък. О, Каролин, мисля си аз, какво исках от теб? Какво направих? Но не търдя, че изобщо не мога да си обясня всичко това.

Наближавам четирийсет години. Не мога вече да се преструвам, че светът ми е непознат или че повечето от това, което виждам, ми харесва. Аз съм син на баща си. Това е моето наследство — мрачният светоглед, дължащ се на осъзнаването, че в живота има повече жестокост, отколкото обикновеният разум може да обхване. Но не казвам, че собствените ми страдания са безкрайно много. Видял съм толкова други, надникнал съм в наранената душа на баща ми, осакатена при едно от най-страшните престъпления на историята. Срещал съм жертви на лишения и недоимък. Сблъскавал съм се с произвола и ожесточената злоба, които раждат толкова различни и ужасни престъпления по нашите улици. Като прокурор се стараех да се боря с тях, да се обявя за заклет враг на осакатения дух, който действа пагубно със сила и с оръжие. Но разбира се, бях победен. Кой може да наблюдава тази унищожителна енергия и да храни някакъв оптимизъм? Щеше да бъде по-лесно, ако светът не беше изпълнен с толкова страдания и нещастие. На съседа ми, Голан Шарф, му се роди сляпо дете. В момент на радостно опиянение Мак и съпругът ѝ не

успяха да вземат завой и полетяха в реката. И дори ако животът ни спести най-лошото, той все пак неусетно съсипва мнозина от нас. Млади мъже с талант се пропиват и затъпяват. Млади жени с дух раждат деца, ханшът им се разширява, а когато средната възраст почука на вратата им, надеждите угасват. Навремето всеки живот, както всяка снежинка, ми изглеждаше неповторим със своите страдания и оскъдни удоволствия. Светлините изгасват или отслабват. А душата може да търпи само определено количество тъмнина. Протегнах ръка към Каролин. Напълно обмислено и преднамерено. Не мога да се преструвам, че беше случайност или шанс. Аз го исках. Исках да го направя. Затова и протегнах ръка към Каролин.

А сега, все още вперил поглед в стената, започвам да говоря пред Барбара, изричайки на глас неща, за които се бях зарекъл да не споменавам никога.

— Мислих много за причините — казвам аз. — Не че някой може напълно да ги схване. Както и да назовеш тази смесица от ярост и безумство, подтикваща едно човешко същество да убие друго, не е лесно да я проумееш. Съмнявам се, че някой — човекът, който го е извършил, или който и да е друг — може да осъзнае това докрай. Но аз се опитах. Наистина. Искам да ти кажа, Барбара, че трябва първо да ти се извиня. Може би на мнозина ще им се стори смешно, че въобще ти го казвам. Но го правя. Онова, което трябва да знаеш и да повярваш в него, е, че за мен тя никога не е била по-важна от теб. Никога. За да бъда наистина честен, вероятно там откривах нещо, което смятах, че не мога да намеря никъде другаде. Това беше моя слабост. Но както ти самата ми каза, бях си загубил ума по нея. Ще са ми необходими часове, за да ти обясня защо. Тя беше властна, а аз — слаб. Знам много добре, че нямаше да се отърси от своята властност години наред, а може би и никога, докато беше жива. Нямам предвид, че това може да е някакво оправдание или извинение. Дума да не става. Но и двамата трябва да се помъчим да приемем обстоятелствата. Винаги съм си мислил, че на никого от двамата ни няма да помогна, ако говоря за това. Предположих, че и ти си решила същото. Станалото — станало. Но естествено, прекарах много време в размисъл как точно е станало. Който и да е на мое място, щеше да се помъчи да узнае как. Предполагам всеки прокурор един ден разбира, че живеем по-близо до истинското зло, отколкото ни се иска. Въображението е много по-

опасно, отколкото хората признават. Идва ти някаква идея, някакъв внимателно изработен план и мисълта за него става ободряваща. Той те възбужда, вълнува и завладява и един ден предприемаш първата стъпка към изпълнението му. Това също е вълнуващо и възбуждащо. И продължаваш. А накрая, след като полака-лека си подготвил извършването му, като през цялото време си си казвал, че не си направил нищо страшно, ти е необходим само един необичаен миг, когато се наслаждаваш на трепета, на чувството, че летиш свободен... и тогава всичко се превръща в реалност.

Най-после отново поглеждам към нея. Барбара се е изправила зад стола. Погледът ѝ е трескав и разтревожен, както и може да се очаква. Естествено, не желае да чуе всичко това. Но аз продължавам:

— Както казах, не мислех, че ще ми се наложи да говоря за това, но сега го правя, защото смятам, че веднъж завинаги трябва да бъде изречено на глас. Тук няма никаква заплаха, дори и следа от заплаха, нали? Бог знае какво може да си помисли човек в твоето положение, Барбара, но заплаха няма. Нека просто поставим всички карти на масата. Не искам да гадаем какво знае или мисли другият. Това не бива да повлиява на бъдещето ни. Като цяло, въпреки че вероятно ще се изумиш, задето приказвам всичките тези неща, очаквах, дори може би желаех, всъщност желая да продължим живота си заедно. Има много причини. На първо място, разбира се, Нат. А също и да избегнем някой да навреди и на двамата ни. И нещо повече — не желая онова безумно действие да остане безрезултатно. Като се опитвах да си обясня убийството на тази жена, винаги си мислех, че макар и безнаказано, то е било в името на нас двамата. Заради нашето добро. Донякъде е било отмъщение, но донякъде и заради нас. Ето защо ти казвам всичко това — за да видя прав ли съм, виждаш ли смисъл в думите ми.

Най-после свършвам и чувствам странно удовлетворение. Справих се дори по-добре, отколкото си представях. Барбара плаче безмълвно. Свела е поглед и сълзите просто капят от очите ѝ. Тя се надига и си поема дъх.

— Ръсти, мога да кажа само едно — съжалявам. Надявам се, че някой ден ще ми повярваш. Безкрайно съжалявам.

— Разбирам — отговарям аз. — Вярвам ти и сега.

— Бях готова да призная истината. Във всеки момент, ако бях призована като свидетел, щях да кажа какво се е случило.

— Разбирам и това. Но не го желяех. Честно казано, Барбара, нямаше да има никаква полза. Щеше да прозвучи като глупаво извинение. Като че ли правиш отчаян опит да ме спасиш. Никой не би повярвал, че ти си я убила.

Тези думи предизвикват нови сълзи, докато накрая тя се овладява. Всичко е изречено и донякъде ѝ е олекнало. Избърсва очите си с опакото на ръцете и въздиша. Пак заговаря, вперила поглед в масата:

— Знаеш ли какво е да се чувстваш луда, Ръсти? Наистина луда? Да не можеш да овладееш собствената си личност? Да не разчиташ на себе си? При всяка крачка усещам, че земята е омекнала и ще затъна в нея. Не бива да продължавам така. Едва ли отново мога да бъда нормален човек, ако живея с теб. Знам колко ужасно е това. Но то е ужасно и за мен. Независимо какво съм си мислила, предишното състояние на нещата няма как да се върне след подобно преживяване. Мога само да кажа, че не излезе така, както очаквах, Ръсти. До началото на процеса дори не съзнавах, че това е станало в действителност. Да, докато не седнах там. Докато не видях какво се случва с теб. Но нямаше връщане назад. А сега мога само да съжбялявам. Да се страхувам. И разбира се... „да се срамувам“ не е точната дума. Да се чувствам виновна? — Тя клати бавно глава, забила поглед в масата. — Няма подходяща дума.

— Можем да се опитаме да я споделим. Имам предвид вината — казвам.

Тези думи прозвучават двусмислено. Дъхът на Барбара дори секва за миг. Изведнъж прехапва устни. Поглежда настрани, изохква и проплаква. След това отново поклаща глава.

— Няма смисъл — отговаря тя. — Процесът завърши така, както трябваше, Ръсти.

Това е всичко, което казва. Може би се надявах да изтръгна още нещо, ала и толкова е достатъчно. Запътва се към вратата, но спира до мен и ме оставя да я прегърна за миг, един дълъг миг, а сетне се отскубва от ръцете ми. Чувам я как се качва горе. Познавам Барбара. Ще полежи на леглото ни и ще поплаче известно време. А след това ще стане и ще започне да си стяга багажа.

39.

Един ден към края на ноември, когато идвам в града да пазарувам за Коледа, виждам Нико дела Гуардия да крачи по булевард „Киндъл“. Сгушил се е в шлифера си и има угрижен вид. Сякаш се озърта. Върви срещу мен, но съм сигурен, че още не ме е забелязал. Решавам да се скрия в някой вход, не че се страхувам от разговора, а защото мисля, че и за двамата ни ще е по-леко, ако избегнем тази среща. Но той вече ме е мярнал и умишлено се насочва към мен. Не се усмихва, но пръв подава ръка и аз я поемам. В миг ме пронизват болезнено огорчение и печал, но те бързо преминават и застанал там, аз приветливо наблюдавам човека, който буквално се опита да отнеме живота ми. Някакъв мъж с бомбе, явно осъзнаващ значението на тази среща, се обръща и пътъом вперва поглед в нас, но останалите просто ни подминават.

Нико ме пита как съм. Говори със загрижения тон, с който хората напоследък се обръщат към мен — значи е подочул нещо. Въпреки това му казвам:

— Разделихме се с Барбара.

— Чух — отвърща той. — Съжалявам най-искрено. Разводът е ужасно нещо. Помниш ли как плаках на рамото ти? При това нямах дете. Може би ще успеете да се оправите.

— Засега Нат е при мен, но само докато тя се подреди в Детройт.

— Много лошо — казва той. — Ей, много лошо.

Не се е променил Нико, мисля си, повтаря едно и също като латерна.

Отдръпвам се, за да продължи по пътя си. Сега аз пръв му подавам ръка, но когато я поема, той пристъпва към мен и доближава плътно лицето си до моето, за да ми покаже, че изживява болезнено това, което ми съобщава:

— Не съм изфабрикувал нищо срещу теб. Знам какво си мислят хората, но не съм подтиквам никого да нагласява доказателствата. Нито Томи, нито Кумагаи.

Едва не отскачам при споменаването на Безболезнения. Той си подаде оставката. За него нямаше спасение — можеше да се позове или на съучастие, или на некомпетентност и затова избра по-малката и според мен по-достоверната от двете злини. Разбира се, не е обърнал семенната проба, но си мисля, че въобще нямаше да се повдигне обвинение, ако беше погледнал протокола от аутопсията. Никой не можеше да скалъпи всичко това. Може би Томи също е виновен, че се амбицира прекалено за едно не съвсем безспорно дело. Сигурно е мислел, че като ми одере кожата, ще уталожим мъката си, която така разбунтува страстите му, или пък ревността си. Не зная точно в какво състояние го беше оставила Каролин.

Нико междувременно продължава, искрен както винаги:

— Наистина не съм. Предполагам какво си мислиш, но трябва да ти кажа, че не съм го направил.

— Знам, че не си, Дилей — отвръщам аз. — Ти изпълняваше задълженията си така, както се очакваше от теб. Просто разчиташе на неподходящи хора.

Взира се в мен.

— Може би няма да имам тези задължения още дълго. Чул си, че искат да ме отзоват, нали? — пита той. Пак се озърта из улицата. — Разбира се, че си чул, та кой не знае? И каква е сега разликата помежду ни? Всички ми казват, че с кариерата ми е свършено.

Той не търси съчувствие. Просто иска да знам, че вълните на нещастията са се разпрострели и са отнесли и него. Каролин унищожи всички ни с мрачната си смърт. Без да искам, започвам да го окуражавам.

— Знае ли човек, Дилей? Може ли да се предвиди как ще се обърнат нещата?

Нико клати глава.

— Не, не — казва той. — Ти си храбрец. Ти си герой, а аз съм изкупителната жертва. Чудесно се получи, нали? — Нико се усмихва особено, за да ми покаже, че не може да си обясни всичко това, което му се струва нелепо. — Преди година имаше шанс да ме победиш в изборите, но и днес го имаш. Не е ли чудесно? — Нико дела Гуардия се смее на глас, развеселен от самоиронията си. Странен подход има

той към хората. Разперва ръце наред булевард „Киндъл“. — Нищо не се е променило.

40.

В хола на дома, където живях повече от осем години, цари пълен безпорядък. Задръстено е с отворени кашони, а извадената от шкафове и етажерки покъщнина е нахвърляна безразборно. Мебелите вече са изнесени. Никога не съм обичал канапето и креслата и Барбара ги взе за жилището си край Детройт. На втори януари ще се пренесе в апартамент в града. Не е лош. Посредникът по недвижимите имоти каза, че съм извадил голям късмет. Къщата ще дам под наем, пушал съм обява. Реших да не избързвам да я продавам.

Сега, след като и Нат замина, подготовката за преместването ми се струва безкрайна и досадна. Минавам от стая в стая. Всеки предмет ми навява спомени. Всяко кътче е пропито с болка и меланхолия. Когато нервите ми не издържат в една стая, запътвам се към друга. Често мисля за сцената, която разказах на Марти Полхимъс — как през седмицата след смъртта на мама заварих баща ми да събира покъщнината от апартамента, който бе напуснал преди няколко години. Беше се съблякъл по потник и най-безцеремонно хвърляше останките от съзнателния си живот в сандъци и кутии. Докато обикаляше стаите, риташе кашоните, които му се изпречваха на пътя.

Миналата седмица получих коледна картичка от Марти. „Радвам се, че всичко свърши добре за Вас“. Засмях се на глас, когато я прочетох. Господи, това момче е толкова трогателно. Изхвърлих я, но самотата е по-тягостна, отколкото си представях. Преди час-два отидох да се ровя из кутиите с боклуци в хола, за да търся адреса му — искам да му отговоря.

А на баща ми така и не писах навремето. След като замина за Аризона, не го видях повече. Понякога му се обаждах, но то беше само защото Барбара набираще номера и пъхваше слушалката в ръката ми. Но тъй като трябваше да му вадя думите с ченгел от устата, не си струваше да го търся. Разбрах единствено, че живее с някаква жена и работи три дни в седмицата в местната пекарна. Аризона му се виждала гореща.

Тази жена — наричаше се Уанда — позвъни да ми каже, че е починал. Това се случи преди повече от осем години, но още не мога да преодоля изненадата. Той беше здрав и як. Бях сигурен, че ще доживее до сто години, ще съществува като далечен, но непрестанен извор на моята горчивина. Вече бил кремиран. Уанда открила номера ми, докато почиствала фургона, и настояваше да отида там, за да уредя някои формалности. Барбара беше бременна в осмия месец и двамата приехме това пътуване към западните щати като последното наказание, наложено ни от баща ми. Оказа се, че Уанда е висока и приятна нийоркчанка, приближаваща шейсетте. Не се поколеба да ми наговори сума ти неща за покойния. Всъщност, когато пристигнах, ми каза, че го е напуснала още преди шест месеца. Обадили й се от фурната, където получил инфаркта, защото нямало кого друго да известят. „Не знам защо върша всичко това. Трябва да ти кажа — заяви тя след две чашки, — че той беше една отрепка“.

Моето предложение това да се издълбае върху надгробния му камък не й се стори толкова смешно.

Остави ме да прегледам фургона сам. На леглото имаше червени чорапи. В джоба на шифонения му халат намерих още шест-седем чифта. Червени и жълти. На райета, на точки, на ромбове. През последните години баща ми беше открил някакво дребно удоволствие от живота.

Звъни се. Усещам лек трепет на очакване. Предстои ми кратък разговор с пощальона.

— Лип — възкликвам, щом отварям вратата. Той влиза и отупва снега от краката си.

— Приятно и уютно — отбелязва, като оглежда хаоса в хола.

Докато стои върху изтривалката, ми подава малко пакетче, увито в луксозна хартия и украсено с панделка.

— Коледен подарък — казва той.

— Много ти благодаря — отвърщам аз. Никога не сме си правили подаръци.

— Реших, че може да имаш нужда от нещо, което да ти повдигне духа. Нат добре ли е пътувал?

Кимам. Вчера го заведох на летището. Пуснаха го да се качи пръв. Искях да го изпратя до самолета, но той не ми позволи. От изхода го гледах как върви по ръкава в тъмносиньото си яке с

инициалите на Националната футболна лига, вече погълнат от своите детски мечти. Той е син на баща си. Не се обърна да ми помахна. Искам, отчетливо си казвам наум, искам си живота, който имах.

Известно време Лип и аз се гледаме мълчаливо. Все още не съм му взел палтото. Господи, колко е неловко, а така е с всеки — и със случайни хора на улицата, и със старите познати. Толкова много ми се струпа неочаквано. А хората как да реагират? Не е прието да се говори за такива неща. Какво да ми кажат? Не е приятно, че се разделихте с жена ти, но поне не ти натресоха убийството.

Накрая му предлагам бира.

— Ако и ти пиеш една — отговаря той и тръгва след мен към кухнята. И тук половината сервизи и съдове са в кашони.

Докато вадя чаша от шкафа, Липранзър ми посочва своя пакет, който съм оставил на масата.

— Искам да го отвориш. От доста време ти го пазя.

Грижливо го е опаковал.

— Досега не съм виждал толкова прилежно увит подарък.

Сгънат в малка бяла кутия, намирам жълт плик с червено-бял етикет за обозначаване на вещественно доказателство. Скъсвам го и вътре намирам чашата от бара на Каролин, която така и не се откри по време на процеса. Поставям я на масата и отстъпвам крачка назад. Е, не, за това никога не бих се сетил.

Лип рови из джоба си и вади запалка. Хваща плика за единия край и го държи, докато пламне хубаво, след което го хвърля в мивката. Чашата подава на мен. Посипана е със син прах и трите частични отпечатъка изпъкват като сюрреалистична шарка върху холандски фаянс. Разглеждам я, застанал до прозореца, и чудно защо се опитвам да разбера кое от замрежените кръгчета е останало от десния ми палец и кое от средния ми пръст. Както се вирам в издайническите знаци, се обръщам към Липранзър:

— Тук възниква въпросът дали трябва да се чувствам трогнат — казвам, като най-после го поглеждам — или страшно разочарован.

— Защо?

— В този щат укриването на доказателства е престъпление. Лип, с това нещо си си сложил главата в торбата.

— Само че никой няма да узнае. — Лип си налива от бирата, която току-що му отворих. — Пък и аз нищо не съм направил. Те сами

се прецакаха. Помниш ли, че пратиха Шмид да прибере всичките веществени доказателства? Чашата я нямаше. Бях я занесъл долу на Дикърман. На следващия ден ми се обадиха от лабораторията, че са направили изследването и мога да ида да си я взема. Като слязох, видях, че някой вече е подписал разписката: „Предадена в хранилището“. Трябваше да я върна на мястото ѝ. Само че аз не си направих тоя труд, тъй като проклетото дело вече не влизаше в моите задължения. Бутнах я в едно чекмедже. Реших, че рано или късно някой ще ме попита за нея, но нищо подобно. Междувременно Молто направи това, което всички тъпи прокурори правят. Подписа се на всички разписки, без да ги сравни със самите веществени доказателства. След три месеца загази яко. Но това си е негов проблем. — Лип вдига чашата си и я изпразва почти до дъно. — Никой от тях нямаше представа къде може да е отишла. Разправят как Нико преобърнал целия си кабинет. Чак наредил да вдигнат закования мокет.

И двамата се смеем, тъй като познаваме добре Нико. Когато се развълнува, олисялото му теме се зачервява, а луничките на лицето му изпъкват по-ясно. След като смехът ни затихва, и двамата млъкваме.

— Знаеш защо съм ядосан, нали? — питам накрая.

Лип повдига рамене и отпива от чашата си.

— Реши, че аз съм я убил — казвам.

Подготвен е за това и дори не трепва. Оригва се, преди да отговори:

— Дамата беше зловеца.

— И си заслужаваше убийството, което съм извършил, така ли?

— Ти ли беше? — пита Лип.

Затова, разбира се, е дошъл. Ако е искал само да ми помогне, е щял да вземе чашата със себе си, като отиде на риболов, и да я хвърли във водопада, който се излива буйно недалеч от Скейджън. Но сигурно нещо го гложди непрестанно. Затова ми носи чашата — да знам, че и двамата сме вътре.

— Мислиш, че съм аз, нали?

Отпива от бирата си.

— Възможно е.

— Я не ми ги разправяй! Ще си заложиш главата само защото съществувала мъничка вероятност да съм аз, не по-голяма от вероятността да има живот на Марс?!

Лип заковава в мен ясните си сиви очи.

— Нямам на себе си микрофон.

— Все ми е едно дали имаш. Съден съм и съм оправдан. Конституцията забранява да ме съдят два пъти за едно и също деяние. Мога утре да публикувам самопризнания във вестника и никой не може да ме пипне повече. Само че аз и ти знаем — отпивам глътка от бирата, която съм отворил за себе си, — че никой никога не признава, нали?

Лип е вперил безжизнен поглед в една точка.

— Забрави, че съм те питал — казва той.

— Няма да забравя. Само ми кажи ти какво мислиш? Смяташ, че аз съм я пречукал, нали? Един полицай с петнайсетгодишен стаж не откъква току-тъй вещественно доказателство от най-голямото дело в града просто заради спорта.

— Да. Не просто заради спорта. — Приятелят ми Липранзър ме поглежда право в очите. — Мисля, че ти си я убил.

— Как? Сигурно имаш някаква версия.

Той не се колебае дълго.

— Предполагам, че си я треснал, като си се ядосал. Останалото е било само за заблуда. Каква полза да кажеш, че съжаляваш, след като е умряла?

— А защо съм бил така ядосан?

— Знам ли? Тя те заряза, нали? И то заради Реймънд. Това не стига ли, за да те разгневи?

Полека вземам чашата от ръката на Липранзър, при което зървам уплаха в очите му. Бои се, че мога да я хвърля по него. Но аз я поставям на масата до тази, която той донесе — с моите отпечатьци, намерената у Каролин. Съвсем еднакви са. След това свалям от шкафа другите чаши от сервиза, докато стават дванайсет, подредени в две редици, първата отляво с бирена пяна по нея, а следващата — със син прах. Не се случва често Липранзър да загубва ума и дума.

Оставям водата в мивката да тече, докато пепелта от жълтия плик изчезне, и сипвам препарат за миене на съдове. Междувременно започвам да говоря.

— Лип, представи си една жена, странна жена с много точен математически ум. Вгълбена в себе си. Гневна и потисната. През повечето време сърдита на живота. Ядосва се на съпруга си. Не може

да преглътне жалката му безрадостна връзка, в която е отдал всичко, което тя самата е искала. Старала се е да го обсеби, а той хлътнал по някаква си ловка мръсница, която според всички, освен него го използва най-безскрупулно. Тази жена, Лип, съпругата, е с повредени душа и сърце, а може би и ум, ако ще сваляме всички карти на масата. Объркана е. Има сериозни резерви по отношение на своя брак. Веднъж решава да го разтрогне. Друг път иска да го запази. И в двата случая трябва да направи нещо. Любовната му история я разяжда отвътре и я унищожавя. И едничката ѝ мечта е, че жената, с която той спи, ще умре. Когато яростта ѝ се развихря, тя е готова да зареже мъжа си и да тръгне по свой път. Но от това няма да получи никакво удовлетворение, ако другата е жива, тъй като съпругът, беззащитен мухльо, ще допълзи при онази кучка и в крайна сметка ще получи това, което според съпругата той търси. Тя самата може да го върне при себе си само ако съперничката не съществува. Все пак го обича, а хората винаги нараняват тези, които обичат. Има моменти, когато копнее да се върне онова, което е било между тях, тъгува по някогашния семеен живот. Но и тогава ѝ се струва, че ще е по-добре, ако другата е мъртва. Оставен без избор, той най-после ще се раздели с налудничавата си страст. И току-виж могли да започнат отначало и да изградят нов живот върху разрушенията.

Мивката вече е пълна с пяна. Синият прах лесно пада от чашата, въпреки че разтворен във вода, изпуска мирис на сярата. Като свършвам, вземам кутия и започвам да увивам сервиза. Лип ми помага. Подава ми късчета хартия, която ми дадоха от транспортната фирма. Продължава да мълчи.

— Така че идеята се е родила. Единственото, за което съпругата мисли ден след ден, е убийството на другата. Независимо дали е на гребена на яростна вълна или на дъното на самосъжалението, чувства това трепетно желание. И разбира се, докато идеята я обсебва, се появява и още една: съпругът трябва да узнае всичко. Когато тя беснее, когато е готова веднага да го зареже, се успокоява с блажената мисъл за отмъщението: представя си неговата безутешност, когато му покаже кой го е довел дотук. А в по-кратките си моменти, обмисляйки как да спаси брака си, тя иска той да оцени този голям жест на саможертва и преданост, нейното усилие да открие вълшебен цяр. Ще бъде безсмислено, ако той смята, че е просто случайност. Така че новото

хрумване става част от натрапчивия ѝ подтик. Да убие. Той да разбере, че тя го е направила. Но как ще бъде постигнато това? Великолепно предизвикателство за жена, тренирала ума си със сложни математически загадки. Очевидно не може ей тъй просто да му признае. Още повече, нали често му повтаря, че ще се махне. А разбира се, съществува и рискът, че съпругът ѝ може да застане против нея, да се разприказва. Трябва да му отнеме тази възможност. А как най-умело да го стори? За щастие най-вероятно е самият той да разследва това престъпление. Завеждащият отдел „Убийства“ се е чупил. Никой няма доверие на изпълняващия длъжността. А съпругът е любимецът на главния прокурор. Той ще събира доказателствата, той и приятелят му, прочутият полицаи Липранзър. И докато стъпка по стъпка разследва престъплението, ще открие, че всички следи водят към него. Ще разбере, естествено, че е нарочно. И ще се досети кой е, защото само един човек на света има достъп до чашите му или до семето му. Но никога не ще може да убеди, когото и да е друго в това и ще страда в самотно безмълвие, когато тя го напусне. Или ще целува кървавата ѝ ръка с възродена преданост, ако остане при него. Така ще се пречистят от греха и ще се открият един за друг. Когато съперницата вече я няма, тя ще реши какво точно иска от живота. Но това трябва да бъде престъпление, което останалата част от света логично ще приеме за неразгадаемо, щом съпругът заяви, че е такава. Тя ще го извърши тъй, че само той да разбере какво се е случило. Затова решава да го наподобява на изнасилване. И планът се разраства. Нещо, което трябва да се използва, е една от тези чаши.

Показвам на Лип чашата, която увивам. Той вече е седнал на един от кухненските столове и ме слуша, вперил в мен поглед, който е някъде по средата между дивия ужас и любопитството.

— Съпругът ѝ взел една от тези чаши и плакал върху нея вечерта, когато ѝ разказал за връзката си. Този самовлюбен мухльо, който я съсипва с истината, отгоре на всичко реве, защото чашите им били същите като на другата жена. Ето това ще бъде идеалният знак, безусловният начин да му каже: „Знаеш кой го е направил“. Една вечер, докато гледа мач, той пие бира. Тя скрива чашата. Вече има отпечатъците му. А след това в продължение на няколко дни запазва лепкавото желе, което излиза с диафрагмата ѝ. Предполагам, че го е държала в найлоново пликче в камерата за дълбоко замразяване. И ето

как го е извършила. Първи април е. Ха-ха-ха. Това е, за да му помогне да се досети. Тя се обажда от вкъщи на съперницата около един час преди да отиде при нея. Съпругът си е у дома, за да гледа детето, но както би заявил Нико, ако Стърн изтъкнеше, че Барбара може да е била тук, когато съм се обадил, защо да не използва телефона в кабинета, без да се чува долу.

— Ооу! — възкликва Лип. — Я пак! Кой се е обадил? Нима? Значи не е както Дилей смяташе. Тя ли е била?

— Тя — отговарям аз. — Този път.

— Този път ли?

— Този, не предишните.

— А предишните ти ли?

— Тогава аз.

— Хм — казва Лип и очите му се замъгляват, докато явно си спомня онзи ден през април, когато го помолих за нещо като безобидна услуга — да си затвори очите и да не иска справка за домашния ми телефон. — Хм — повтаря той отново и дори се засмива на глас. Отначало не схващам защо, но когато виждам веселия му поглед, разбирам, че е доволен. Такива сме всички, непоправими. Детектив Липранзър е щастлив, че не е сгрешил напълно, когато ме е обвинил в някаква, макар и малка недоброевестност. — Значи тя се е обадила тогава?

— Да.

— Като е знаела, че преди това ти си го правел.

— Не съм сигурен. Не е могла да подслуша нещо, защото не е имало какво. Но ако искаш да изкажа предположение, мисля, че е знаела. Такова чувство имах. Вероятно някой път, когато съм се обаждал на Каролин, съм оставил указателчето от прокуратурата отворено на страницата с телефона ѝ. Барбара забелязваше точно такива неща. Знаеш колко е вманиачена в подробностите, особено из вкъщи. Може би това я е тласнало в пропастта. Но не знам със сигурност. Може да е било съвпадение. Трябвало е по някакъв начин да се свърже с Каролин. Не е могла просто да се появи там.

— Какво ѝ е казала по телефона?

— Кой знае? Все нещо е измислила. Поискала е да наминем.

— И я е убила — казва Лип.

— И я е убила — повтарям аз, — но не преди да се отбие в университета да се отметне в компютъра. Никой не е правил проверка, но съм сигурен, че е натоварила някоя умопомрачаваща програма. Убеден съм, че принтерът е плюел хартия в продължение на два часа. Всеки умен убиец се нуждае от алиби, а Барбара е обмислила добре подробностите.

След това отива до апартамента на Каролин, която вече я очаква. Каролин ѝ отваря вратата и когато се обръща с гръб към нея, Барбара спокойно я удря с онзи малък безименен инструмент, който влиза в дамска чанта. Носела е въже и започва да я овързва. Остава уличаващата чаша на бара, после изважда спринцовка и със знанията, които е придобила от четива за изкуствено осеменяване, инжектира семенната течност от найлоновото пликче. Преди да излезе, отключва вратите и прозорците. Разбира се, разкриването на престъпления е малко по-сложно, отколкото Барбара е предполагала. Съществуват цели области на разследване, които са ѝ неизвестни. Като анализа на власинките. Тя оставя следи, които не са ѝ влизали в сметките. Власинките от килимите у дома, които са се закачили за ръба на полата. Както и няколко свои косъма. Спомняш ли си как в лабораторията не се занимаваха с женските косми, които се намериха на местопрестъплението? Сигурно не е предполагала, че ще се извърши толкова подробен анализ на спермата. А и съм убеден, че не е имала представа за телефонните справки и е била удивена, когато е разбрала, че нейното обаждане е засечено. Начертала е по-голяма стрелка, сочеща към нея, отколкото е възнамерявала. Същото важи и за третия отпечатък на чашата, който се дължи може би на миг невнимание. И разбира се, никой от нас не знаеше, че Каролин е прекъснала тръбите си. А точно там е трудността. Животът не следва неизменните правила на математиката. Нещата не излизат така, както ги е запланувала. Молто дублира разследването и открива онова, което вероятно е смятала, че мога да прикрия. Облаците се сгъстяват над съпруга. Почвата под краката му се клати. Изглежда съвсем объркан. Може би дори и не подозира кой го е нагласил. И тогава съпругата вече открива, че изпитва това, което никога не е смятала, че ще изпита: съжالياва го. Той се разкъсва от страдания, които никога не е възнамерявала да му причини, и в студената светлина на реалността тя изгаря от срам. Грижи се за него през дните на изпитанието. Готова е

всеки момент да го спаси с истината, но за щастие това се оказва ненужно. Ала, разбира се, щастлив край не съществува. Тази история се превръща в трагедия. Сега нещата между съпрузите са се пооправили. Страстта и чувствата са се възродили. Но деянието е застанало между тях. Има неща, които той не може да ѝ каже. Неща, които тя не може да му каже. А най-лошото е, че съпругата не може да понесе нито собствената си вина, нито спомена за безумието си.

Когато свършвам, поглеждам Лип, а той — мен. Питам го дали иска още една бира.

— Не — казва. — Искам уиски.

Изправя се да измие чашата си, след което я пъхва при останалите единайсет в кутията. Придържа капака, докато аз го залепвам. Сипвам му уиски и той го глътва на крак.

— Кога разбра всичко това? — пита Лип.

— Цялостната картина ли? Мисля, че постепенно откривах отделни части. Имало е дни, докато Нат бе на училище, когато не правех нищо, освен да лежа в тъмната стая и отново и отново да си повтарям подробностите.

— Но кога всъщност разбра какво се е случило?

— Кога разбрах, че тя е убила Каролин ли? Мина ми през главата, щом чух, че някой се е обадил оттук вечерта на първи април. Тогава обаче реших, че Томи сигурно е фалшифицирал справката. Не бях сигурен, докато не видях отново чашите в апартамента на Каролин и не се убедих, че нейните са там до една.

Лип издава някакъв звук, който е прекалено ироничен, за да бъде наречен пъшкане.

— А това как те накара да се почувстваш?

— Странно. — Клатя глава. — Знаеш ли, наблюдавах я. Ето я, готви вечеря за мен. За Нат. Докосва ме. А след това решавах, че аз не съм наред. Не можех да повярвам. Изобщо не можех. Понякога бях убеден, че Томи ми е погодил номер, така ме е нагласил, че да смятам Барбара като част от цялата измама. Много мислих. Щях да съм страшно щастлив, ако Леон беше хвърлил вина върху Молто. Но накрая, когато вече знаех истината със сигурност, въобще не бях учуден.

— Не искаш ли да я видиш как се мъчи?

Намръщвам се. Бавно поклащам глава.

— Не бих могъл да го направя, Лип. Не бих могъл да причиня това на Нат. Всички преживяхме повече, отколкото беше нужно. Няма да го понеса. На никого не дължа толкова много.

— А не се ли тревожиш за детето? С нея?

— Не — отговарям аз. — Не. Това е едно от нещата, за които не се тревожа. Тя се чувства по-добре с него. Той я успокоява. Барбара се нуждае от някого, който наистина я обича. А Нат я обича. Винаги съм знаел, че не мога да ги разделя. То би било най-страшната злина, която мога да причиня и на двамата.

— Поне да не се чудя защо си я изхвърлил. — Лип отново издава същия звук, нещо като „пфуу“.

Седнал съм на кухненския стол, на който седеше Лип. По този начин, докато говоря, съм сам в средата на кухнята.

— Ще ти кажа нещо, което ще те изуми — тя си вдигна багажа. Не съм я накарал аз да напусне. Предполагам, че след шест месеца можех да се събудя и да я удуша, докато спи. Но бях готов да опитаме наново. Наистина исках да опитаме. Колкото и да е луда, колкото и да е откачена, колкото и да го въртиш оттук и оттам, все пак трябва да признаеш, че го направи заради мен. Разбира се, не от любов, но в името на любовта. Не бих казал, че сме квит, но и двамата щяхме да имаме причина да се сдобряваме.

Лип се смее.

— Ама и ти имаш един подход към жените!

— Щях ли да ти изглеждам ненормален, ако бях останал с нея?

— Мнението ми ли искаш?

— Може и да съм.

— По-добре си без нея. Доста неща й прощаваш. Вярваш в прекалено много случайности.

— Какво имаш предвид?

— Начинът, по който гледаш на цялото това нещо.

— Например?

— Отпечатъците ти. Те бяха върху чашата, нали?

— Да.

— И единствено ти ли ще знаеш, че са твои? Нима така е смятала? Сам не можеш да ги идентифицираш. Трябва да се отнесеш към лабораторията. Това означава, че никой друг ще открие чии са.

— Да, но аз съм много загубен. Според нея е трябвало да позная чашата, а не да искам експертиза.

— Важно дело за убийство, а ти няма да поискаш експертиза?

Замислям се за момент.

— Може би тя не е знаела, че могат да направят лазерно сравнение. Отпечатъците ми са там само за да не мога да я докосна с пръст.

— Да — казва Лип. — А междувременно лабораторията проверява твоята сперма и нещата започват да ѝ се изясняват. Имат и власинките от твоя мокет.

— Мислела е, че никой няма да свърже тези неща с мен.

— А справка от телефона ти, ако някой се сети? Както сам каза, тя вероятно е знаела, че от този телефон си се обаждал на Каролин. Защо тогава върти оттук, когато и ти си вкъщи? Защо рискува, вместо да отиде да се обади от автомат? Мислиш, че тя не е знаела за телефонните справки? Или за власинките? Или за това чи отпечатъци са картотекирани? След като дванайсет години ти е слушала историите. — Лип глътва останалото уиски. — Мой човек, тая работа не си я схванал както трябва.

— Така ли, а ти как мислиш?

— Мисля, че е искала Каролин да умре, а ти да идеш в пандиза за убийството. Бих казал, че единственото, което не е очаквала, е било, че ти успя да се отървеш. Може би и още нещо.

Липранзър хваща един стол и сяда с облегалката напред. Гледаме се лице в лице.

— Хващам се на бас, че е побесняла, като е разбрала, че ти ще водиш делото. Никога не би могла да предположи това предварително. Ти си първият заместник. Не се занимаваш с дела за убийства, защото нямаш време. Трябва да ръководиш прокуратурата, докато Хорган си върти игрите. Знаела е единствено, че Реймънд ще иска делото да се води под негов надзор, вътре в прокуратурата. На всекиго би било ясно, че той ще направи така, та от страна на полицията разследването да бъде възложено на специалния отряд. Предполагам, че е разчитала някой хитър полицай да те олепи. Някой, комуто ще направи впечатление, че много врати и прозорци са отворени. Който ще види заключението за спермата и ще разбере, че всичко е нагласено, някой, който ще търси умен човек, знаещ как точно да го направи. На това е

разчитала. На някой, който те познава чудесно. С когото сте ходили заедно да давате кръв в Червения кръст и помни кръвната ти група. Може би дори те познава достатъчно добре, за да знае, че си се виждал с покойната. Да си спомни цвета на мокета у вас. — Лип внезапно и неуместно се прозява, докато поглежда към хола. — Да, ако бях дошъл да ти щракна белезниците на ръцете, това би забило ножа доста надълбоко. Така си мисля аз.

Липранзър ме поглежда като древен мислител. След това кима, убеждавайки сам себе си.

— Възможно е — казвам след кратка пауза. — Мислил съм по въпроса. Но тя каза, че нещата не са вървели така, както е очаквала.

— Като иска да каже какво? — пита той. — Че не са те опандизили? Та какво друго ще чуеш от нея, освен гальовни думи: скъпи, щях да те спася, ако трябваше. А ти какво можеше да направиш? Да й кажеш: „Хайде, предай се!“.

— Не знам, Лип. — Поглеждам го и след това го тупвам леко по рамото. — Преди петнайсет минути мислеше, че аз съм убиецът.

В отговор той отново изпуктява.

— Не знам — повтарям аз. — В две неща съм сигурен: че тя го е извършила и че съжалява. Винаги ще вярвам, че съжалява. — Изправям се. — Както и да е, не би ми помогнало, ако я бях издал.

— Като стана дума за това, уведоми ли поне адвокатите си?

— Не. Нито единия, нито другия. Вече накрая реших, че Санди може би е разбрал. Една вечер ми предложи да призовем Барбара за свидетел и аз съвсем ясно почувствах, че ни най-малко не иска наистина да го направи. А младият, Кемп, също имаше някакви подозрения. Знаеше, че нещо не е наред с телефонната справка. Но щях да поставя и двамата им в положение да избират между мен и жена ми. Не исках да се защитавам по този начин. Както казах, не можех да отнема майката на сина си. А пък и кой щеше да ми повярва в съда? Ако Барбара наистина е изпипала всичко, тогава и това би й било ясно. Нико имаше чудесен аргумент, ако станех да я обвиня. Щеше да каже, че това е идеалното престъпление. Нещастен брак. Прокурор, който изтънко познава системата. Един човек, който е станал женомразец. Ненавижда Каролин. Мрази жена си. Не обича и сина си. Ако се раздели с нея, никога няма да му присъдят детето. Щеше да каже, че съм го планирал по този начин. Докарал съм го добре, да изглежда като

нагласено убийство. С всичките му подробности до отпечатъка ѝ върху чашата и инжектирането на спермата и желето. Може би щеше да каже, че използвам варианта с Барбара като подsigуряващ, тоест че тя е лицето, което бих искал да видя уличено, в случай че цялата къща, изградена от карти, се срути отгоре ми. Това би впечатлило много съдебни заседатели.

— Но нали не е вярно — казва Лип.

Поглеждам го. Виждам, че отново съм го пуснал да плава несигурно по коварните води на подозрителността.

— Не — отговарям му аз. — Не е вярно.

Но съзирам искрицата, моментната светлинна на блуждаещото съмнение. Кое е по-трудно? Да знаеш истината или да я откриеш, да я признаеш или да ти повярват?

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО ИЗЯВЛЕНИЕ

Когато Реймънд се обади, му заявих, че идеята е абсурдна.

— Незабавна реабилитация — отсече той.

— Не е възможно — отговорих.

— Ръсти — каза Реймънд, — дай една възможност на гузната съвест.

Не бях сигурен дали има предвид себе си или целия окръг Киндъл.

Но той настояваше и накрая му казах, че ако всичко може да се уреди, бих обсъдил сериозно въпроса.

В резултат на петиция през януари Градският съвет насрочи референдум за отзоваване. Болкаро можеше да го предотврати, но той демонстрира явна безпристрастност към Дела Гуардия. Нико поведе активна кампания, за да опази мястото си и без малко да успее. Уволни Томи Молто, когато оставаха само две седмици до референдума, но някои общественици, включително Реймънд, Ларън и съдията Мъмфри, се обявиха срещу него, така че Дела Гуардия бе отзован с разлика от около две хиляди гласа. Но не се е предал. Ще се кандидатира за градски съветник в Южния район и очаквам да спечели.

Болкаро създаде специална комисия, която да предложи нов главен прокурор. Реймънд беше неин член. Това го накара да ми се обади. Според слуховете първо предложили на Мак, но тя отказала да напусне съдийското си място. Той ме увери, че са се допитали до вестниците и че ще получа всеобща подкрепа. Не можах да измисля причина да откажа. На двацет и осми март, четири дни преди годишнината от смъртта на Каролин Полхимъс, станах изпълняващ длъжността главен прокурор на окръг Киндъл.

Поех работата с мисълта, че няма да се кандидатирам на следващите избори. Два-три пъти кметът ми подметна, че според него ще бъда добър съдия, но още не ми е предложил черно на бяло. В момента съм се отдал на работата. Вестниците ме наричат

„управляващ прокуратурата“. В отношенията ми с много хора има едно особено напрежение и острота, но в службата не се чувствам по-зле, отколкото в магазина, когато ида да си купя яйца например. Беше ми ясно, че ще е така, още когато взех решение да остана в окръг Киндъл. Не защото съм смел или упорствам. Просто не мисля, че проблемите на един нов живот, започнат другаде, ще бъдат по-малки от сегашните. Винаги ще бъде нещо като музеен експонат. Ръсти Сабич. Най-големият неудачник, когото сте виждали. Натопиха го, дума да няма, а след това Делла Гуардия прикри Молто. Цялата история е толкова жалка. След такова преживяване човек не може да остане същият.

Убийството на Каролин Полхимъс, разбира се, така и не се разкри. Никой не говори за разследването му, поне не на мен. На практика е невъзможно да бъдат съдени двама души за едно и също престъпление. Преди няколко месеца един откачен в затвора се опита да се изкара убиецът. Изпратих Липранзър да го „преслуша“. Той бързо изпрати доклад в полицията, че според него онзи говорел в рели-некипели.

В събота и неделя често ходя до Детройт. Работата ми е понатоварена, отколкото смятах, но когато не успявам да ида, Барбара изпраща Натаниъл. По време на второто ми пътуване тя предложи да остана при тях. И от дума на дума криво-ляво се сдобрихме. Но вероятно тя няма да се върне тук. Работата ѝ се оказва хубава, а отдалечеността от мен и от спомените ѝ действа добре. И двамата не очакваме сегашното положение да се закрепим за дълго. Рано или късно ще охладнеем и единият от нас ще срещне някого друго. Когато си помисля за това, се надявам да имам малко по-млада жена, защото бих искал и друго дете. Но такива неща не се планират. Засега Нат се успокоява с факта, че майка му и аз сме все още женени.

На моменти, признавам си, пак мисля за Каролин. Вече не е останало нищо от онова лудешко желание, от непонятната страст. Тя просто е намерила своето спокойно кътче в мен. Но от време на време се чудя на преживяното. Какво беше то, продължавам да се питам. Какво търсех при нея? Какво ми липсваше? В крайна сметка чувството ми трябва да е било породено от моето усещане за терзанията и агониите, които я движеха. В нея бе наслоена болка — в закоравелия ѝ характер, в меланхоличната ѝ досада, в ревностната ѝ защита на такива като Уендъл Макгафен, на преследваните и нещастните. Тя

самата бе преживяла много и всячески искаше да покаже, че е надмогнала страданието. Ала това не беше вярно. Да захвърли ужасната тежест на миналото си, бе толкова невъзможно, колкото и древногръцките митически герои да приближат безнаказано слънцето. Но това означава ли, че е невъзможно за всички ни?

Посегнах към Каролин. Една част от мен разбираше, че този жест е обречен. Трябва да съм усещал нейната суета, оскъдността на чувствата, която смаляваше душата ѝ. Сигурно съм съзнавал, че това, което ми предлага, е само красива илюзия. Но все пак се подведох по легендата, която бе създала за себе си. Славата. Очарованието. Смелостта. Несломимото ѝ изящество. Да летиш над този мрачен свят, изпълнен със страдание, над тази черна вселена, обзета от болка! Стремехът ѝ да избяга от тъмнината бе искрен. Посегнах към Каролин. Обожавах я, както хромите и болните обожават светците лечители. Жадувах тази дива, дива забрава с надигащо се, предизвикателно, смело желание и в един миг поисках всичко наведнъж — и опиянението, и страстта, и огъня, и светлината. Посегнах към Каролин. С упование. С надежда. Ах, тази всевечна надежда...

Издание:

Автор: Скот Търоу

Заглавие: Невинен до доказване на противното

Преводач: Чавдар Попов

Година на превод: 1991

Език, от който е преведено: английски

Издание: (трето)

Издател: Ера

Град на издателя: София

Година на издаване: 2010

Тип: роман

Националност: американска

Печатница: Експреспринт ООД

Редактор: Евгения Мирева

ISBN: 978-954-389-097-2

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/5536>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.